Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Arbejderen
Udgiver: De Samvirkende Fagforbund
Udgivelsesår: 1908-1909

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD

FOR

DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND

I DANMARK

FEMTE AARGANG

FRA DEN 4. JULI 1908 TIL DEN 29. JUNI 1909

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv
Rosenørns Alle 12
København V.

KØBENHAVN

UDGIVET AF DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

REDIGERET AF CARL F. MADSEN

TRYKT I F. E. BORDINGS BOETRYKKERI (V. PETERSEN)

1909

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv
Rosenørns Alle 12
København V.

INDHOLDSFORTEGNELSE

(Tallene angiver Side-Nr.)

Adressefortegnelser.

Adresser over danske Fagforbund og enkeltstaaende Fagforeninger 91.

Arbejderbeskyttelse.

Arbejdsraadet 63. — Fabriksloven og dens Revision (Alfr. Christiansens Foredrag paa Generalforsamlingen i D. s. F.) 253. — Otte-Lukningen 159.

Dansk Arbejde.

Foreningen »Dansk Arbejde« 286, 16.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden i Danmark: Maj 08, 8; Juni, 42; Juli, 58; August, 82; Semtember, 106; Oktober, 126; November, 158; December, 182; Januar, 194; Februar, 252; Marts, 286. — Arbejdsløshedens Omfang i Danmark den 12. Novbr. 108, den 22. Maj 279. — Arbejdsløshedskasser 42, 86, 107, 127. — Lov om Hjælp til Arbejdsløse 241, 245, 278. — Arbejdsløshedsinspektørens Møde med Arbejdsløshedskassernes Tillidsmænd 71. — Demonstrationer af Arbejdsløse 192, 223. — Indsamling til Fordel for de Arbejdsløse 145, 155, 162, 167, 169, 190, 204, 208, 218, 221, 228, 243, 276, 278, 280, 285.

Arbejdsgiverforeningen.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforenings Generalforsamling 287.

Danske Arbejdere i Udlandet.

Legitimationskort for danske Arbejdere i Preussen 175.

Erstatningsdomme.

Cirkulære angaaende Erstatningsdomme 87. — Fortegnelse over Fagorganisationernes Erstatningsdomme 153.

Generalforsamlinger, Kongresser, Konferencer, Sammenkomster.

I. Danmark.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling 54, 177, 229, 237; Lovændringsforslag 139. — Dansk Arbejdsmandsforbund 59. — Hattearbejderforbundet 51. — Dansk Jernbaneforbund 288. — Rebslageriarbejderforbundet 34. — Skotøjsarbejderforbundet (ekstraordinær) 214. — Slagteriarbejderforbundet 52. — Smede- og Maskinarbejderforbundet 52. — Syerskernes Forbund 54. — Træindustriarbejderforbundet 250. — Tyende- og Landarbejderforbundet 284. — Typografforbundet 156.

II. Udlandet.

Det amerikanske Arbejderforbund 100. — Engelsk Fagforeningskongres 141. — Tysk Murerkongres 117. — Skandinavisk Arbejderkonference 113. — Den tyske Fagforeningskongres, Hamborg 121.

III. Internationale Kongresser. Internationale Sammenslutninger.

International Transportarbejderkongres 115. — International Tekstilarbejderkongres, Wien 27. — Kristelig Fagforenings Internationale 67. — International Glasarbejderkongres 112. — International Skræderkonference 115.

Grændsestridigheder.

Gørtlerne og Jern- og Metalsliberne 5. — Marmor- og Granitsliberne og Stenhuggerne 277.

Ind- og Udmeldelser.

Kommunalt Arbejderforbund 8.

Jubilæer.

Demokratens 25 Aars Jubilæum 6.

Lønbevægelser og Konflikter.

I. Danmark.

Opsagte Overenskomster i Aaret 1909 160, 176. — Arbejdsmænd paa Gærverierne i Vejle 21; hos Petersen & Albeck 31, 47; i Jernindustrien 88, 174, 180, 183; paa Lyngby Sukkerraffinaderi 119; Kuske i Esbjerg 140; paa Tændstikfabrikkerne 119. — Barnevognsarbejderne hos P. Knudsen 126, 183. — Billedskærere, København 78. — Bogbinderne i Odense 110. — Brolæggere, København (Klinkearbejde) 83, 184; Aarhus 161, 183. — Bødkere paa de københavnske Bryggerier 88. Børstenbindere hos Bechgaard i Vejle 278. — Chocoladearbejdere paa A/S Globus 188. — Drejere i Aarhus 11, 64, 88, 158. — Elektrikere, Aarhus og Horsens 80; Randers 158. — Gartnere, Anlægsgartnere, København og Omegn 158, 183. — Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere, Guldsmede i København 278. — Handskemagere, København 64. — Hattearbejdere, Aalborg 104; Assens 161, 278. — Karetmagere, Scandia, Randers 11, 58, 89; Varde 283. — Kobbersmede, Jylland 189. — Kvindelige Arbejdere paa Øresunds kem. Fabrikker 49, 98; Smøreksportører i Esbjerg 98 104; hos Trikotagefabrikant Glagnson 98; hos Alfred Benzon 98; paa Aalborg Glasværk 98; paa Dampvaskeriet »Thor« 98; hos Hannibal Sander 98. — Litografer, hele Landet 11, 21, 25, 29, 35, 65, 81; hos Hagen og Sivertsen i Odense 283. — Malere, København 69, 79, 84, 89, 99, 104, 110, 171; Odense 144. — Murere, Esbjerg 1, 9; Provinserne 39, 182; København, Chr. Hansen 7; Odense 284. — Møllerarbejderne, Esbjerg, 64; Hadsten 12, 49; Horsens og Aalborg 161. — Papirarbejdere, Ravnholm 12. — Pianofortearbejdere hos Hindberg 105. — Rebslagere, Randers 49; Odense 89, 120. — Sadelmagere, Aarhus 49. — Savværksarbejdere og Maskinsnedkere, Hillerød Savværk 13, 32; Køge Savværk 31; Aarslev 148; Hellerup Læstefabrik 148; Korinth 162, — Skibstømrere, Stege 185. — Skrædere (Leverancepriskuranter) 161. — Skotøjsarbejdere, Københavns Fodtøjsfabrik 13, 23, 31, 36, 39, 43; hos Danielsen 85; paa Skotøjsfabrikkerne 100, 159, 181, 185, 187, (Mødet med Hovedbestyrelsen) 199, (Repræsentantskabsmødet) 205, 209, 219. — Slagteriarbejdere, Nørresundby, Skive, og Skanderborg 64; Tarmrenserne i København 126, 161; Odense Pølsefabrik 126. — Snedkere, Odense (Allerup og Ths. Thrige) 14; Justesens Stolefabrik, Randers 69; Snedkerne og Tømrerne i Provinserne 120. — Sporvejs- og Omnibusfunktionærer, Kuskene paa Taarnvognene 144. — Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarbejdere, Odense 24. — Syersker, Aarhus 89. — Tekstilarbejdere, Randbøldal 24. — Tobaksarbejdere, København 181, 284. Typografer 49, 64, 65, 81.

II. Udlandet.

Bygningsfagene m. fl. i Stockholm 2, 16. — Jern- og Metalarbejdere i Finland 100, 190. — Papirindustriarbejdere i Finland 109, 190. — Tekstilarbejderne i Wilnaer-Distriktet 27.

Majdemonstrationen.

Cirkulære angaaende Deltagelse i Majdemonstrationen 215.

Meddelelser.

Administrationsbidrag 4, 66, 198, 208. — Salg af Beretninger, Oversigter m. m. 4, 16, 28, 38, 252. — Undervisning i Stenografi 100.

Orersigter, faglige.

I. Danmark.

Beretning om Fagforeningsbevægelsen i Danmark 177.

II. Udlandet.

Det engelske Arbejderparti 145. — Landsorganisationen i Finland 92. — Arbejderbevægelse i Sydamerika 217. — De ungarnske Fagforeninger 55. — Fagforeningerne i Østrig 36. — Glidende Skala (Løn-Fluktuationer i England) 281.

Statistik, Samfundsforhold.

Danske Arbejderfamiliers Forbrug 142. — Arbejdertælling 177. — Arbejdsmarkedet i England 90. — Den sociale Udvikling i Japan 220. — Kvinder i den engelske Arbejderbevægelse 195. — Polakloven 93, 101.

Strejkebidrag.

Cirkulære ang. Understøttelse til Skibstømrerne i Esbjerg, Sølvarbejderne i Fredericia, Kurvemagerne i København, Savværksarb., Hillerød og Litografer hele Landet 20. — Meddelelse om Indbetaling af Strejkebidrag 28.

Voldgift.

Indenrigsministeriets Forslag om Oprettelse af Voldgiftsdomstole 32, 174. — Norm for Regler for Behandling af faglig Strid 40, 118, 247. — Den permanente Voldgiftsret: Dom af 5. Februar 1909 angaaende Malersvendenes Arbejdstid 171; Valg af Medlemmer og Suppleanter 203; Sekretær Alex. Hansens Samling af samtlige Kendelser 162. — De officielle Voldgiftsretter i England 152.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 1 ❋ KØBENHAVN DEN 4. JULI 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Murerne i Esbjerg). Konflikten i Sverig. (Nye Forslag, Arbejdernes Forslag, Arbejdsgivernes Forslag). Meddelelse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Murerne i Esbjerg. Som meddelt i »*Arbejderen*« Nr. 51 lykkedes det ved Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningen den 18. Juni d. A. at opnaa Enighed om Forholdene for Murerne i Esbjerg.

I Henhold til Overenskomsten Punkt 4. skulde der, naar Svendene var gaaet i Gang med Murerarbejdet, optages Forhandling i et Fællesudvalg, bestaaende af 8 Personer, hvoraf Arbejdsgiverforeningen, Murer- og Tømrermestrenes Centralforeninger, De samvirkende Fagforbund og Murerforbundet, vælger hver to Repræsentanter.

For nærmere at forklare Murersvendene i Esbjerg Rækkeviden af den indgaaede Overenskomst, sendte Murerforbundet et af sine Hovedbestyrelsesmedlemmer til Esbjerg, og paa en Generalforsamling i Afdelingen vedtoges det med 30 Stemmer mod 4, at tiltræde Overenskomsten. Vedkommende Hovedbestyrelsesmedlem blev i Esbjerg Mandag den 22. Juni, for ved Selvsyn at faa konstateret, at Svendene gik i Gang med Arbejdet. Forholdet var imidlertid saaledes, at Mestrene flere Steder ikke var indrettet paa at kunne tage imod Arbejderne, men hvor Forholdet tillod det begyndte de at arbejde.

Da Svendene saaledes havde vedtaget at bøje sig for Kendelsen, og de ved at melde sig til Arbejde havde vist at de rettede sig efter den tagne Beslutning, tegnede alt til at skulde gaa som forudsat i Overenskomsten. Fællesudvalget samledes da ogsaa til Møde den 29. Juli, men her mødte Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter med en Skrivelse fra Arbejdsgiverne i Esbjerg, der gik ud paa at Formanden for Murerforbundets Afdeling i Esbjerg har handlet i Strid med Overenskomsten, ved at hindre Tilgang af Murersvende til Esbjerg, og at noget lignende skulde være sket fra Formanden for den københavnske Afdelings Side, og Arbejdsgivernes Repræsentanter erklærede derfor, at der i Henhold til det oplyste ingen Forhandling kunde finde Sted.

Der udspandt sig derefter en lang Diskussion om de foreliggende Spørgsmaal, og Resultatet af Diskussionen blev, at Udvalget skal til Esbjerg for paa Stedet at undersøge Forholdene. Desuden enedes Udvalget om at afsende en Skrivelse til Murerforbundets Afdeling og Murermesterforeningen i Esbjerg, af følgende Indhold:

Da Udvalgsmødet for Ordningen af Forholdene i Murerfaget i Esbjerg samledes i Dag i Henhold til Forliget af 18. ds. i Arbejdsgiverforeningens Lokaler, forelaa følgende Skrivelse fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforenings Oplysningskontor i Esbjerg af 26. ds.:

»*Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening*, Københavns.

»Paa Foranledning af Murer»mestereningen i Esbjerg har et af »dens Medlemmer, Murermester »J. Th. Frøkjær, været i Køben»havn for at antage c. 30 Murer»svende hertil Byen; han har hen»vendt sig til Københavns kom-

»munale Arbejdsanvisningskontor, »hvorfra han i Dag har modtaget »et saalydende Brev af 25. ds.:

»Som Svar paa Deres æ/ tje»ner, at de 2 Svende, Kontoret »havde anvist Dem, i Dag har »tilbagesendt deres Anvisnings»kort, med den Motivering, at »de ikke maatte rejse for Fag»foreningen — den ene med Til»føjende af, at han ikke maatte »begynde før efter den 7de.«

»Dette Forbud tiltrods (Kon»toret er neutralt) fortsætter man »med Anvisning til Dem, til De »sender Afbud.«

»Ved at meddele dette tilføjes, »at Formanden for Mursvendenes »Fagforening i Esbjerg møder paa »Banegaarden ved hvert Togs An»komst for at forhindre Mursvende »i at tage Arbejde her i Byen; »samtlige de Svende, der i Slut»ningen af forrige Uge gik ledige »her i Byen, er forsvundne, og »det er saaledes Murermestrene »umuligt at faa Svende.

»Vi forventer, at nærværende »Skrivelses Indhold meddeles de »Herrer Udvalgsmedlemmer inden »Mødet førstkommende Mandag.«

Da det heraf fremgaar, at Formanden for Mursvendenes Fagforening i Esbjerg modarbejder Forliget af 18. ds. ved at møde paa Banegaarden ved hvert Togs Ankomst for at forhindre Mursvende i at tage Arbejde der i Byen, forlangte Arbejdsgiverforeningens og Centralforeningernes Repræsentanter, at da ovennævnte Forlig ikke i Henhold til Skrivelsen af 26. ds. var overholdt, maatte Udvalgsmødet udsættes, til dette var sket Fyldest.

De samvirkende Fagforbunds og Murerforbundets Repræsentanter beklagede, hvis noget saadant var sket, hvorfor de vilde afsende en Skrivelse desangaaende til Formanden for Afdelingen i Esbjerg, men nedlagde de Paastand om, at Murerne i Esbjerg for det første ikke havde bevist, at Murerforbundet har hindret Tilgang af Arbejdskraft, tværtimod maa det af De samvirkende Fagforbund erkendes, at Forbundet har gjort alt, hvad der staar i dets Magt for at faa det Medlemmer til at respektere Overenskomsten.

Murerforbundet gør iøvrigt opmærksom paa, at der ikke til det er rettet nogen Henvendelse om Arbejdskraft, og oplyste, at Mestre i Esbjerg, der manglede Svende, vilde kunne faa saadanne, der indgaar paa den midlertidige Ordning, til den endelige træffes, ved Henvendelse til Forbundet.

Udvalget formener det dog urigtigt, at der drages Murersvende dertil fra andre Steder, hvis der er brugelig ledig Arbejdskraft i Esbjerg, som efter Forliget af 18. ds. har søgt Arbejde i Henhold til dette.

Det er oplyst fra Murerforbundet, at Murermesterforeningen i Esbjerg, i Strid med Voldgiftskendelsen, har vedtaget, at Mestrene under ingen Omstændigheder maa give Akkord ved Murarbejde.

Det vedtoges, at de Herrer A. Andersen og A. Laursen samt Carl F. Madsen og M. P. Nielsen møder i Esbjerg den 6. Juli og undersøger, om Forliget sker Fyldest, og er dette sket, afholdes næste Udvalgsmøde i Esbjerg den 7. Juli for at søge at skaffe den endelige Ordning tilveje.

København d. 29. Juni 1908.

Carl Bruun.	Carl F. Madsen.
A. Laursen.	P. Hvidtfeldt.
A. Andersen.	M. P. Nielsen.
P. Poulsen.	P. C. Olsen.

Konflikten i Sverrig.

Nye Forslag.

De tidlige omtalte Forhandlinger mellem Repræsentanter for Arbejdernes faglige Landsorganisation og de Forbundsbestyrelser, hvis Medlemmer er inddragne i Bygningskonflikten samt det centrale Arbejdsgiverforbund, begyndte i Mandags Kl. 12. Arbejderne forelagde følgende Forslag:

Arbejdernes Forslag.

Mellem det centrale Arbejdsgiverforbund og vedkommende Arbejderorganisationer træffes nedenstaaende Overenskomst til Løsning af de nu stedfindende Konflikter indenfor Bygningsindustrien i Landet.

1. Arbejdet genoptages Onsdag d. 8. Juli indenfor samtlige Fag paa alle Pladser i Landet, hvor Arbejdsnedlæggelse har fundet Sted indenfor Bygningsindustrien.

2. Arbejdet genoptages paa de Arbejds- og Lønvilkaar, som var gældende for Vedkommende i Marts Maaned 1908, dog saaledes at højere Timelønninger, som allerede maatte være bevilligede, udbetales fra Arbejdets Genoptagelse og at de Lønninger som bliver fastsat i en endelig Overenskomst faa tilbagevirkende Kraft fra Arbejdets Genoptagelse.

3. Under Medvirkning af Statens Forligsmænd skal der umiddelbart optages Forhandlinger mellem Repræsentanter, valgt af de paagældende Parter, til Opnaaelse af fuldstændige Overenskomster indenfor de forskellige Fag paa alle Pladser i Landet.

4. Disse Forhandlinger skal være ført til Ende inden den 1. August d. A., hvorefter alle de Tvistspørgsmaal, som endnu ikke maatte være afgjort henvises til Afgørelse af en Voldgift.

5. Denne Voldgift skal bestaa af 7 Medlemmer. Af disse skal to repræsentere de samlede Arbejdsgiverinteresser og de to de samlede Arbejderinteresser; de vælges paa hver Side af de Delegerede, som har at overveje og beslutte om de her foreliggende Forslag til Overenskomst.

Disse fire Medlemmer vælger i Fællesskab en upartisk Formand. Kan de ikke enes om Valget anmodes Indenrigsministeren om at udpege Formanden. Foruden disse fem Medlemmer, som er faste Bisiddere i samtlige Spørgsmaal, som kommer under Voldgiftens Behandling, skal der, ved Overvejelser og Beslutning angaaende hver særskilt Overenskomst, deltage en Repræsentant for den kontraherende Organisation paa hver Side, valgt af denne Organisation.

6. Indenfor Voldgiften afgøres Spørgsmaalene med almindelig Flertal. Staar Stemmerne lige gælder Formandens Afgørelse. Voldgiftens Beslutning er ubetinget bindende for samtlige Parter.

7. Voldgiften skal senest Mandag den 3. August 1908 have meddelt sine Afgørelser i samtlige Spørgsmaal den har faaet henvist.

8. Spørgsmaal om Fastsættelse af »almindelige Bestemmelser for Bygningsindustrien i Sverrig« henhører ikke under disse Forhandliger.

9. Den af Parterne i Malerkonflikten i Stockholm vedtagne Voldgift skal have truffet sin Afgørelse og give Parterne Meddelelse derom inden den 8. Juli d. A.

Da Arbejdsgivernes Delegerede ikke var bekendt med dette Forslag forlangte de Mødet udsat til Kl. 6 Eftermiddag, for at overveje Forslaget. Kl. 6 fortsattes Forhandlingerne paany og Arbejdsgiverne fremlagde da følgende Modforslag.

Arbejdsgivernes Forslag.

Det af de paagældende Arbejderorganisationers Delegerede ved Forhandlingernes Begyndelse i Dag fremlagde Forslag, har i alt væsenligt optaget det af Indenrigsministeren fremsatte Mæglingsforslag, men særlig Kardinalpunktet, at Arbejdet skulde genoptages med Timelønsspørgsmaalet og øvrige egentlige Stridsspørgsmaal er lige saa svævende som forhen. Under disse Forhold nødsages Bestyrelsen til paany at pointere at det ikke er muligt at udsætte Arbejdsgiverforbundets Medlemmer for den Risiko at faa Timelønningerne, som jo maa lægges til Grund for Akkordpriserne, forhøjet udover hvad der er tilbudt, ligesom det er umuligt at undergive Spørgsmaalene om Arbejdets Frihed og Arbejdstidens Længde til Afgørelse af Udenforstaaende.

Forbundets Vilkaar for Fastsættelse af Overenskomst er altsaa følgende:

1. Fastsættelse af Timelønnens Størrelse i Overensstemmelse med de tidligere Lønninger, dog med Forhøjelse for de forhen lavestlønnede hvor saadanne har været tilbudt, maa være gældende.

2. Godkendelse af Paragrafen om Arbejdets Frihed i Overensstemmelse med det centrale Arbejdsgiverforbund, eller den svenske Arbejdsgiverforenings Affattelse.

3. Arbejdstidens Fastsættelse til mindst 57 Timer pr. Uge o. 10 Timer undtagen om Lørdagen.

4. Samme Udløbstid for alle Overenskomster indenfor Bygningsfagene.

Naar Overenskomst om disse fire Punkter er truffen, er der fra det centrale Arbejdsgiverforbunds Side intet til Hinder for en Optagelse af Forhandlinger angaaende nye Akkordpriser, og skal indtil Organisationerne er blevet enige derom, de Prislister gælde som havde Gyldighed i Marts 1908. Øvrige Spørgsmaal som ikke her er angivne, t. Ex. Specialbestemmelser o. lign. og hvorom der ikke er opnaaet Enighed, maa overgives til en Voldgift der sammensættes som af Arbejderorganisationen foreslaaet.

Angaaende Spørgsmaalet om »Almindelige Bestemmelser for Bygningsindustrien i Sverrig« skal der forinden Arbejdets Genoptagelse være truffet en Ordning til dettes Behandling, og med saa vidstrakt Forhandlingsfrist som Arbejderorganisationerne maatte finde nødvendig, selv om den skulde strække sig til Aarets Udgang.

Voldgiften i Malerkonflikten skal kun optage følgende Spørgsmaal til Behandling: Har Arbejderorganisationen gjort Brud paa Overenskomsten eller ej?

Kommer Voldgiften til det Resultat at Overenskomsten er brudt skal Følgen heraf være, at de almindelige Bestemmelser i Bygningsindustrien, som man bliver enige om, ogsaa skal gælde for Malerfaget, hvorimod Voldgiften maa afgøre hvorvidt Timelønningerne og Akkordpriserne skulle revideres eller ej.

Paa Grundlag af det ovennævnte Forslag fandt der en Forhandling Sted, som varede til Kl. 11 Eftermiddag.

Arbejdernes Repræsentanter kunde ganske naturligt, ikke indgaa paa Arbejdsgivernes Forslag, som jo paa Forhaand indeholder en Stadfæstelse af Timelønnen og Arbejdstiden, forinden den af Arbejderne foreslaaede Voldgift nedsættes.

Sluttelig udtalte Arbejderrepræsentanterne at de først maatte konferere med Bestyrelsen for de i Konflikten inddragne Fags Organisationer. Det blev derefter besluttet at opsætte Forhandlingerne indtil Arbejdernes Delegerede havde haft en Sammenkomst.

Meddelelse.

De Forbund og de enkeltstaaende Foreninger, som endnu ikke har indbetalt Administrationsbidraget for 1. Halvaar 1908, gøres opmærksom paa, at dette skal være indbetalt inden Udgangen af April Maaned. Administrationsbidraget betales med 15 og 7½ Øre henholdsvis for helt og halvt betalende Medlemmer.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa, at følgende Bøger henligger til Salg hos Kassereren:

1. Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark ved J. Jensen og C. M. Olsen. Pris 50 Øre.
2. Tredie internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen. Pris 65 Øre.
3. Protokollen for den 7de skandinaviske Arbejderkongres i Christiania. Pris 25 Øre.
4. Mønstervedtægten for Arbejdsløshedskasser med Beretning fra Udvalget. Pris pr. 100 Eksemplarer 1 Kr. 50 Øre.

Kassereren.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen),
Nybrogade 12. Kbhvn. K.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 2 ❋ KØBENHAVN DEN 11. JULI 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Grændsestridigheder. »Demokratens« 25-aarige Jubilæum. Lønbevægelser og Konflikter (Murerne i København). Ind- og Udmeldelser (Københavns kommunale Arbejderforbund). Arbejdsløsheden i Danmark i Maj Maaned 1908.

Grændsestridigheder.

Fra Dansk Jern- og Metalsliberforbund modtog vort Forretningsudvalg under 29. December f. A. en Skrivelse af følgende Indhold:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund.

Under 21. August d. A. modtog Dansk Jern- og Metalsliberforbund det ærede Forretningsudvalgs Sanktion til at indlede Forhandling med Gørtlerlavet og Jernindustriens Sammenslutning om en Overenskomst for Slibning, og i Henhold dertil er Forhandling med de ovennævnte Arbejdsgivere blevet indledet. Der er imidlertid sket det for Sagens Løsning ret uheldige Forhold, at 2 Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbunds Afdeling for Fabriksarbejdere, har taget Arbejde som Slibere hos Gruberts Sønner, til en Løn af 30 Øre pr. Time, medens Lønnen for dette Arbejde ellers betales med 35 Øre pr. Time. Da vort Krav til Arbejdsgiverne gaar ud paa at faa Minimallønnen hævet fra 35 til 40 Øre pr. Time, staar det os klart, at saafremt det lykkes Gruberts Sønner, at skaffe sig Arbejdskraft til en lavere Løn end den der hidtil er betalt for Slibning, vil det ikke blot blive umuligt for os at hæve Lønnen, men der er ogsaa Fare for en Lønreduktion. Under disse Forhold har vi opfordret vedkommende Arbejdsmænd til at kræve samme Løn som de øvrige Slibere: 35 Øre pr. Time. Denne rimelige Fordring har vedkommende Arbejdsmænd ikke fulgt, og vi har derfor henvendt os til Fabriksarbejdernes Forbund med Sagen. Der har ogsaa været forhandlet mellem Repræsentanter for de to Organisationer, men uden Resultat, idet Fabriksarbejdernes Forbund stiller saadanne Krav, som det er umulig for os at godkende, hvilket vi ogsaa tror Forretningsudvalget vil give os Medhold i, naar vi nu oplyser hvor i disse bestaar.

Fordringerne er saalydende:

»1) Fabriksarbejdernes Forbund kræver for sine Medlemmer, Betaling efter Slibernes Priskurant, (35 Øre pr. Time), naar disse udføre Sliberarbejde.

2) Saafremt Firmaet ikke vil betale vore Medlemmer efter Slibernes Priskurant, tager vi Folkene ud, og Pladserne blokeres, men maa saa Medlemmerne af Slibernes Organisation ikke optage det blokerede Arbejde, selv om det da betales efter Priskuranten, men skal Pladserne holdes aabne for de Folk, som ere tagne ud. Skulde det lykkedes Firmaet at faa uorganiserede Arbejdere, gør Dansk Jern og Metalsliberforbund fælles Sag med Fabriksarbejdernes Forbund, for at søge at faa disse fjærnede.«

Vi tillade os nu at anmode Forretningudvalget om at henvende sig til Dansk Arbejdsmandsforbund og søge udvirket, at det paalægges de vedkommende Arbejdsmænd at kræve en Mindsteløn af 35 Øre pr. Time. Saafremt de opnaar

denne Løn er Sagen jo dermed ordnet, da vi jo intet har imod, at vedkommende Arbejdere udfører dette Arbejde, men saafremt Fabrikanten nægter at betale den gældende Løn maa vi kræve at de forlader Arbejdet, af den simple Grund, at det er ukollegialt at udføre Arbejdet for en lavere Løn, end den der har vundet Hævd i Faget.

Med solidarisk Hilsen
P. H. V.

G. A. Andersen
Formand.

Denne Skrivelse blev i Afskrift tilsendt Dansk Arbejdsmandsforbund under 9. Januar d. A. og efterfulgtes af en ny Skrivelse den 3. Februar, hvor i der bl. a. gjordes nærmere Rede for hvor længe Lønnen i Sliberiet havde været 35 Øre pr. Time og til hvilken Tid de vedkommende Arbejdere var antaget.

Den 4. Februar meddeler Dansk Arbejdsmandsforbund, at Fabrikarbejdernes Forbund har afgivet den Erklæring, at det paaklagede Forhold hos Gruberts Sønner slet ikke er af den Beskaffenhed, som Metalsliberne fremfører, og Forbundet foreslog derfor, at der, for at faa hurtigere Ende paa Sagen, afholdtes et Fællesmøde mellem Repræsentanter for de interesserede Parter og for De samvirkende Fagforbund, for derved at vinde Klarhed over det faktisk foreliggende Forhold og eventuelt at finde en Udgang af Sagen.

Det saaledes foreslaaede Fællesmøde fandt Sted den 12. Februar, og det blev her konstateret, at Sliberne i flere Aar har oppebaaret en Mindsteløn af 35 Øre pr. Time, og at det Arbejde, som de to Arbejdsmænd udførte var ordinært Sliberarbejde.

Formanden for Fabriksarbejdernes Forbund, *Sophus Mortensen*, lovede derefter at henvende sig til Grüberts Sønner for at kræve, at de omtalte to Medlemmer af Fabriksarbejdernes Forbund erholder en Løn af mindst 35 Øre pr. Time, saalænge de udfører Sliberarbejde; desuden ansaa man det som en Selvfølge, at naar disse udfører Akkordarbejde, at de da betales efter der fastsatte Akkordtarif.

»Demokratens« 25-aarige Jubilæum.

Den 19. Juni 1883 lagdes Grundstenen til den socialdemokratiske Provinspresse, idet Maskintrykker *Harald Jensen* udsendte det første Nr. af »Socialdemokratisk Ugeblad«. Bladet blev udgivet privat. Foreningerne var fattige og for smaa til at magte Opgaven.

Den 1. Oktober 1884 blev Ugebladet til Dagblad, efter at »Social-Demokraten« i København havde lovet at laane Bladet 3000 Kr.

Den 1. Oktober 1888 blev Bladet overdraget til »Social-Demokratens« Ejere, og det blev samtidig fastslaaet, at for Fremtiden skulde »Social-Demokratens« Ejere administrere og eje alle socialdemokratiske Blade i Danmark.

»Socialdemokratisk Ugeblad« begyndte med 150—200 Abonnenter, og da »Demokraten« begyndte den 1. Oktober 1884, var der ca. 250 Abonnenter. Siden den Tid er der Aar for Aar sket en betydelig Forøgelse af Bladets Abonnenter, og den 31. Marts 1908 havde Bladet 10,100 Abonnenter.

»Demokratens« Aktiva staar ved Slutningen af Aaret 1884 opført med 6,362 Kr. 26 Øre. Ved sidste Regnskabs Opgørelse var »Demokratens« Ejendom 71,353 Kr. 41 Øre. I de sidste 10 Aar har Bladet ydet ca. 80.000 Kr. til Støtte for andre Partiblade i Provinserne,

I Oktober 1884 beskæftigede Bladet paa Kontor og Trykkeri 6 Personer og 3 Bude. Nu beskæftiger Bladet paa Kontoret og Trykkeriet 39 Personer og 76 Bude og Hjælpebude.

Folkelønnen, som i Juli Kvartal 1884 var 30 Kr. pr. Uge, er nu ca. 1,630 Kr. pr. Uge.

Siden Bladet saa Dagens Lys, har Harald Jensen været dets Redaktør.

Ved Siden af Harald Jensen stod

i mange Aar en trofast og dygtig Medarbejder, nuværende Redaktør af »Fyns Social-Demokrat« *Emil Marott.*

»Demokraten« i Aarhus fejrede sit 25-Aars Jubilæum paa en højtidelig Maade. Til en Fest med Fællesspisning var indbudt »Demokratens« nuværende og tidligere Medarbejdere med Damer, hele Bladets store Personale, og endvidere Kontrolkomiteen for Social-Demokraten, Repræsentanter for Socialdemokratisk Forbund, De samvirkende Fagforbund og alle Redaktører af de jyske Partiblade.

Under Festen blev der fra mange Sider vist Harald Jensen og Marott velfortjent Paaskønnelse for deres Arbejde i Partiets Tjeneste i de forløbne 25 Aar.

Fra vort Forretningsudvalg blev der ved Sekretæren overrakt Harald Jensen og Marott Adresser af følgende Indhold:

Kære Partifælle!

Paa Fagforeningernes Vegne bringer vi dig herved en Tak for din 25-aarige Virksomhed som Journalist, som Agitator og Organisator i den internationale socialistiske Arbejderbevægelses Tjeneste.

De danske Fagorganisationer og det danske socialistiske Arbejderparti kan kun tænkes i Forbindelse med hinanden. Derfor er der loyal og god Samvirken og en Erkendelse af, at Arbejdernes Enighed i deres Optræden overfor Modstandere, i *alle* Forhold er en uafviselig Betingelse for, at de skal kunne erobre og bevare den stigende Indflydelse og Magt, som de har Krav paa i Følge deres Betydning for Samfundet.

Dette Syn var ogsaa dit! Derudfra har Du virket blandt og for Arbejderne, og altid — om din Virksomhed i den enkelte Sag, som Mulighederne bød, bragte Arbejdernes fælles Sag et større eller et mindre Skridt fremad — altid med vort store, socialistiske Fremtidsmaal for Øje.

Vor oprigtige Tak herfor og et hjærteligt Ønske om, at Du endnu i mange Aar maa staa blandt de forreste i vore Rækker, og i Tale og Skrift virke for vort fælles Maal: Arbejderklassens Frigørelse for Pengevældens tyranniske og hjærteløse Herredømme!

For De samvirkende Fagforbund i Danmark:
i Forretningsudvalget

Villiam P. Arup	Andrea Brockmann
R. P. Daugstrup	Carl Gran
I. A. Hansen	P. Hvidtfeldt
P. Knudsen	Lyngsie
C. F. Madsen	Ferd. Møller
Olivia Nielsen	C. M. Olsen
Rudolf Poulsen	E. Svendsen

Lønbevægelser og Konflikter.

Murerne i København. I Arbejderen Nr. 49 gjorde vi Rede for en Uoverensstemmelse, som er opstaaet mellem Murermester *H. Chr. Hansen,* og Murersvendene paa en Bygning i Classensgade 17—19, og vi oplyste tillige, at Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter, ved et Fællesmøde om Sagen, den 2. Juni, havde afgivet Løfte om at forelægge det af Svendene rejste Krav for dets Forretningsudvalg og derefter meddele os dets Beslutning.

Under 11. Juni indlød Svaret, som er saalydende:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Herved har jeg den Ære at meddele, at Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg i sit Møde i Gaar har behandlet Spørgmaalet om en Uoverensstemmelse mellem Murerlavet og Murersvendenes Understøttelsesforening i Anledning af det mod Murermester H. Chr. Hansen rejste Erstatningskrav fra Svendenes Side.

Forretningsudvalget kan imidlertid ikke være enig med De samvirkende Fagforbund i, at der tilkommer de paagældende Arbejdere den omtalte Erstatning, og man ser sig derfor ikke i Stand

til at paalægge Hr. H. Chr. Hansen at betale det forlangte Beløb.

Ærbødigst
Carl Weitemeyer.

Da Sagen saaledes fremdeles staar uafgjort, har vort Forretningsudvalg derefter foreslaaet Arbejdsgiverforeningen, at dets Forretningsudvalg i Forening med vort Forretningsudvalg opfordrer Murerfagets Voldgiftsret og dennes Opmand til at dømme i Sagen.

I Forliget af 5. September 1899 er det nemlig fastslaaet, at Uenighed af den foreliggende Beskaffenhed, afgøres ved faglig Mægling eller Voldgift.

Ind- og Udmeldelser.

Københavns kommunale Arbejderforbund. I Midten af Maj Maaned d. A. modtog vort Forretningsudvalg en Skrivelse fra ovennævnte Forbund, hvori det oplystes at Forbundets sidste Kongres havde vedtaget at søge en nærmere Forbindelse med Arbejdere og Funktionærer under Frederiksberg Kommune. Forholdet er nemlig dette, at Kommunalbestyrelsesmedlemmer paa Frederiksberg ofte har henvendt sig til nogle af Afdelingernes Bestyrelser for at faa Oplysning om Løn- og Arbejdsforhold i København, vedrørende Folk, hvis Arbejde forekommer i begge Kommuner, og disse Bestyrelser gør derfor gældende, at naar der søges Oplysning om Løn- og Arbejdsforhold for disse Arbejdere, er det naturligt, at de ogsaa staar som Medlemmer af Forbundet. Det vil ogsaa derved blive lettere at gennemføre en ensartet Løn i de to Kommuner.

Forholdet er iøvrigt dette, at et stort Antal Funktionærer paa Frederiksberg endnu ikke er organiserede, og det vil ogsaa af den Grund være ønskeligt, om der kom et nærmere Samarbejde i Stand. Forbundet har derfor fremsat Anmodning til vort Forretningsudvalg om, at der gives det Ret til at optage Arbejdere og Funktionærer under Frederiksberg Kommune, efter samme Regler som i København.

Forretningsudvalget har imødekommet Anmodningen.

Arbejdsløsheden i Danmark i Maj Maaned 1908.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdere, kommun.	2	41	2	—	—	—
Arbejdsmd., Randers	—	—	—	—	—	50
Bagere og Konditore	193	—	169	87	—	51
Barberer og Frisører	22	305	15	—	—	—
Barnevognsarb.	—	—	—	—	—	—
Billedskærere og Dekorationsbilledh.	23	360	18	—	—	—
Brolæggere	6	16	—	—	—	—
Bryggeriarbejdere	—	—	—	—	—	—
Drejere	9	252	8	8	100	6
Elektrikere	24	461	31	8	89	5
Farmaceuter	—	—	—	—	—	—
Formere	71	1709	50	169	2857	128
Glarmestersvende	—	—	18	—	—	—
Glasarbejdere	—	—	—	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	31	294	17	8	37	2
Handskemagere	1	23	—	—	—	—
Hattearbejdere	9	202	7	—	—	—
Hvidgarvere	7	122	5	4	77	2
Kedel-og Maskinpas.	22	314	14	5	85	4
Korkskærere og Sorterersker	3	72	3	—	—	—
Kurvemagere	—	—	—	—	—	—
Lohgarvere	9	85	6	—	—	—
Metaltrykkere	5	102	4	—	—	—
Murere	650	—	600	80	—	40
Ovnsættere	14	280	14	—	—	—
Pottemagernes Fagf.	—	—	—	—	—	—
Savværksarbejdere og Maskinsnedkere	103	1519	50	55	—	32
Sejlmagere	5	30	3	—	—	—
Skibstømrere	28	750	30	10	238	16
Skotøjsarbejdere	20	434	12	5	71	1
Skrædere	—	—	—	—	—	—
Snedkere (Snedkerf.)	—	5315	252	—	4582	286
do. (Bornholm)	—	—	—	—	—	—
Stenarbejdere	—	—	—	—	—	—
Stukkatører	—	530	40	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	—	—	—	—	—	—
Tekstilarbejdere	22	375	16	56	1133	51
Tømrere	—	—	526	—	—	102

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 38 Organisationer med tilsammen 40031 Medlemmer. Heraf havde 28 Organisationer med ialt 32192 Medlemmer 2686 Arbejdsløse den 31. Maj, 10 Organisationer med 7839 Medlemmer havde ingen Arbejdsløse den sidste Dag i Maj Maaned.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen),
Nybrogade 12. Kbhvn. K.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 3 ❁ KØBENHAVN DEN 18. JULI 1908 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter: (Murerne i Esbjerg, Drejerne, Karetmagerne paa Vognfabrikken »Scandia«, Litograferne, Møllerne paa Hadsten Mølle, Papirarbejderne paa Ravnholm Papirfabrik, Savværksarbejderne og Maskinsnedkerne, Skotøjsarbejderne paa Københavns Fodtøjsfabrik, Snedkerne i Odense og Aarhus). Meddelelser.

Lønbevægelser og Konflikter.

Murerne i Esbjerg. I Henhold til den af Fællesudvalget tagne Beslutning er der i Dagene den 6. og 7. Juli dels foretaget en Undersøgelse af, om den indgaaede Overenskomst vedrørende Murerne i Esbjerg, skete Fyldest, dels forhandlet om en endelig Ordning af Forholdene.

Den 6. Juli Kl. 10 Formiddag paabegyndte Underudvalget sine Undersøgelser omkring paa forskellige Bygninger og Byggepladser. Der blev skaffet Oplysninger fra 11 Bygninger paa hvilke der var beskæftiget 25 Svende. Paa 4 Bygninger var Arbejdet blevet paabegyndt den 24. Juni, 1 Bygning den 30. Juni, 1 Bygning, den 1. Juli, og 1 Bygning den 6. Juli. Paa de Bygninger, hvor Arbejdet ikke var paabegyndt den 22. Juni, var Forholdene af den Beskaffenhed, at det var umulig for Svendene at begynde, fordi Støbningen og Udgravningen lagde Hindringer i Vejen. Det blev oplyst, at der i den senere Tid var ankommet Murersvende til Esbjerg, og som havde paabegyndt Arbejdet, og at der endnu vilde være Brug for 14 à 15 Mand i Esbjerg.

Efter at Undersøgelserne vare tilendebragt enedes Underudvalget om at indstille til det samlede Udvalg, at optage Forhandlingerne saaledes som det var forudsat i Overenskomsten af 18. Juni d. A.

Ved det samlede Møde, den 7. Juli gjorde Murermester Andersen Rede for Resultatet af Undersøgelsen; og Forhandlingerne blev derefter paabegyndt. Murermester Andersen, der mødte som Arbejdsgiverforeningens Repræsentant fremkom med en Udtalelse om, at forsaavidt det var muligt at naa til en Ordning af Forholdet mellem Esbjerg Byraad og Murermesterforeningen i Esbjerg, saa vilde det i høj Grad lette Afgørelsen af Spørgsmaalet angaaende Svendenes Krav om Akkord, og han fremsatte derefter Forslag om, at Sagen ordnedes paa den Maade, at Murersvendene, naar de var færdige med de under Opførelse værende Bygninger, da nægtede at udføre mere Arbejde for Kommunen. Fra dette Forslag blev der, saavel fra Murerforbundets Repræsentanter som fra de De samvirkende Fagforbunds Repræsentanters Side, taget bestemt Afstand, idet der blev henvidst til, at Arbejderpartiet paa sit Program netop har Kravet om, at Stat og Kommune efterhaanden selv udfører de offentlige Arbejder.

Under den fortsatte Diskussion blev der fra vor Side udtalt, at forsaavidt Arbejdsgivernes Repræsentanter ønskede det, skulde vi gerne anmode nogle af Byraadets Medlemmer om at komme tilstede ved Mødet, dog kun paa Betingelse af, at Murerne fik deres Krav om Akkord opfyldt, naar der opnaaedes Enighed mellem Byraadet og Arbejdsgiverforeningen. Dette Forslag blev tiltraadt af Arbejdsgiverforeningens Re-

præsentanter og Mødet blev derefter suspenderet i et Par Timer. Denne Tid blev anvendt til at konferere med Redaktør Sundbo, som er Medlem af Byraadet, om Sagen og efter at være gjort bekendt med hvad Sagen drejede sig om, erklærede han sig villig til at komme tilstede ved Udvalgets Møde, dog forbeholdt han sig at tage et Byraadsmedlem med til Mødet.

Kl. 3 Eftermiddag blev Forhandlingerne atter genoptagne. Foruden Udvalgets Medlemmer var tilstede Redaktør J. P. Sundbo, Fattigundersøger J. J. Markussen, Murermester F. Gertsen og Murermester Tranholm. Der forhandledes til Kl. 9, men da var det ogsaa lykkedes at opnaa en for saavel Byraadet som Murersvendene værdig Afslutning af Konflikten. Svendene fik deres Krav om Akkord gennemført, Arbejdsgiverforeningen ophævede Blokaden mod Esbjerg Kommune, og Kommunen er fremdeles stillet ganske frit med Hensyn til om den vil foretage Licitationer eller ikke.

Den afsluttede Overenskomst har følgende Ordlyd:

Mødet resulterede i følgende Erklæringer og Vedtagelser:

1. Da Esbjerg Byraad ikke har vedtaget noget om at man ikke vil lade Kommunens Arbejde udføre efter Licitationstilbud, men tværtimod ogsaa under Konflikten, der oprindelig kun omfattede Murerfaget, har ønsket at indhente Tilbud fra Mestre, erklærer undertegnede Byraadsmedlemmer, under Forudsætning af, at den af dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening iværksatte Blokade mod Esbjerg Kommune hæves, at ville anbefale Byraadet, at Licitationen ligeledes i Fremtiden vil blive anvendt ogsaa ved Bygningsarbejde, naar det kan forenes med Kommunens Tarv.
2. Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter lovede at anbefale deres Hovedbestyrelse at tage dennes Anmodning til sine Medlemmer, om ikke at give Tilbud til eller træde i Forretningsforbindelse med Esbjerg Kommune tilbage, samt virke for godt Samarbejde mellem disse og Kommunen.
3. Det den 18. Juni d. A., nedsatte Mæglingsudvalg vedtager at alt Murerarbejde ved Opførelsen af Nybygninger i Esbjerg udføres i Akkord, i Overenstemmelse med Priskuranten for Murerarbejde i Jylland, vedtaget i det udvidede Fællesudvalgsmøde den 17., 18. og 19. Januar 1908. Bestemmelsen om Indtrædelse af Akkord træder i Kraft straks og faar tilbagevirkende Kraft paa de efter den 18. Juni d. A. paabegyndte Murerarbejder ved Nybygninger.

Esbjerg den 7. Juli 1908.

J. P. Sundbo,
Medlem af Esbjerg Byraad.
J. J. Marcussen,
Medlem af Esbjerg Byraad.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening
Carl Bruun. P. Poulsen.

For de samvirkende Fagforbund
Carl F. Madsen. P. Hvidtfeldt.

For Murerforbundet i Danmark
M. P. Nielsen. P. C. Olsen.

For Centralforeningerne af Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne
A. Andersen. A. Laursen.

Fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har Byraadet derefter modtaget følgende Skrivelse:

»Herved har jeg den Ære at meddele, at Arbejdsgiverforeningen for sit Vedkommende har tiltraadt den under 7. Juli d. A. afsluttede Overenskomst mellem Repræsentanter for Esbjerg Byraad, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne og Murerforbundet i Danmark, under Forudsætning af, at man i den nærmeste Fremtid modtager Meddelelse fra det ærede Byraad om, at ogsaa dette for sit Vedkommende har tiltraadt den nævnte Overenskomst.

En Afskrift af Overenskomsten vedlægges«.

Paa Hovedbestyrelsens Vegne:
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Byraadet har ogsaa tiltraadt den afgivne Erklæring, og har givet Arbejdsgiverforeningen Meddelelse derom.

Drejerne i Aarhus har i nogen Tid forhandlet med Mestrene om en Forhøjelse af Minimallønnen, men uden at man er naaet til noget Resultat. Vort Forretningsudvalg har derfor givet Drejerforbundet Sanktion til at standse Arbejdet hos Drejermestrene i Aarhus. Arbejdsstandsningen vil omfatte ca. 28 Mand.

Karetmagerne paa Vognfabriken »Scandia«. I Januar Maaned fremsatte Karetmagerne paa »Scandia« i Randers Krav om en Forhøjelse af de gældende Akkordpriser og om at Deltagerne i en Akkord fik Indflydelse paa hvorledes Akkorden skulde være, og hvem der skulde lede Arbejdet. Fabrikens Direktør nægtede imidlertid at forhandle med et af Arbejderne valgt Udvalg om de fremsatte Krav. Sagen henvistes derfor til Mægling mellem Repræsentanter for Forbundet og Jernindustriens Sammenslutning og da denne Mægling, saavel som en senere Forhandling med Sammenslutningen, forblev resultatløs, henvendte Forbundet sig til De samvirkende Fagforbund om Bistand.

Paa Foranledning af vort Forretningsudvalg, fandt der et Fællesmøde Sted den 9. Juni mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund, Jernindustriens Sammenslutning og Dansk Karetmagerforbund. Det oplystes ved Mødet af Forbundets Repræsentanter at Akkordpriserne ikke alene ikke er forhøjede i de sidste 20 Aar, men at der ogsaa stadig forlanges mere Arbejde for den samme Betaling, ligesom Arbejderne er ganske afskaarne fra at øve Indflydelse paa Akkorderne. Fabrikens Direktør nægtede ikke desto mindre at gaa med til at forhøje Akkorderne, og Mødet endte derfor uden Resultat. Vort Forretningsudvalg har senere foreslaaet Arbejdsgiverforeningen at der foretages en Revison af Akkordpriserne og at Forhandlingerne herom føres direkte mellem Direktionen og et af Fabrikens Arbejdere valgt Udvalg. Endnu har vi dog ikke modtaget Arbejdsgiverforeningens Svar derpaa.

Litograferne. I de Forhandlinger, som i den senere Tid har været ført mellem Litograffagets Principalforening og Arbejderne, har det særlig været 8 Timers Kravet og Fordringen om Sommerferie, der har været Kærnepunkterne, idet Principalerne har hævdet, at de hverken vil eller kan gaa ind paa disse to Krav. Arbejderne har paa deres Side gjort gældende, at naar de for 4 Aar siden gik ind paa den hidtil gældende Ordning — uden 8 Timers Dagen — var det fordi Principalerne begrundede deres Modstand i Konkurrencehensyn til Kemigraferne, der ikke havde 8 Timer, og at de fleste Forretninger havde saavel Bog- som Stentrykkeri og ikke kunde have to Arbejdstider, og endelig, at Hensynet til de smaa Forretninger fordrede, at man ikke kunde indføre Sommerferie.

Naar nu Litograf-Forbundet har opstillet Fordringerne paany, er det fordi ovennævnte Grundlag for Modstand er væk, idet Kemigraferne har faaet 8 Timers Dagen gennemført, og Typograferne i København, hvor Hovedparten af Litograferne findes, for Tiden kun har 8½ Times Arbejdsdag og fra 1. Januar 1910 gaar ned til 8 Timer. Med Hensyn til Sommerferien har det vist sig, at det udelukkende er de største Forretninger, der ikke giver Ferie.

Den 9. Juli fandt der en Forhandling Sted mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund, Litografisk Principalforening og Litografisk Forbund. Det lykkedes dog heller ikke her at opnaa Enighed, idet Principalerne, støttet af Arbejdsgiverforeningens Repræsentant, Bogtrykker Langkjær, nægtede at indgaa paa enhver Nedsættelse af Arbejdstiden.

Arbejdet er derefter nedlagt den 10. Juli af ca. 200 Litografer og Stentrykkere over hele Landet.

Møllerne paa Hadsten Mølle har modtaget vort Forretningsudvalgs Sanktion til at indlede Forhandling med Indehaverne af Møllen om en ny Overenskomst.

Papirarbejderne paa Ravnholm Papirfabrik. For nogen Tid siden antog ovennævnte Papirfabrik en ny Værkmester; denne gjorde sig hurtig ilde lidt af Arbejderne, bl. a. derved, at han udviste en i høj Grad brutal Optræden mod Arbejderne, og dels derved, at han uden nogen rimelig Grund afskedige flere af Arbejderne. Disse Forhold blev efterhaanden saa utaalelige, at Arbejderne fremsatte Krav om, at Værkmesteren skulde afskediges, og da Fabrikken nægtede at indgaa herpaa, blev Arbejdet nedlagt d. 31. Juni. Strejken blev imidlertid af kort Varighed; thi ved en Forhandling den 2. Juli, hvori der, foruden de interesserede Parter, deltog Repræsentanterne for De samvirkende Fagforbund, nemlig Kasserer Svendsen og Sekretær C. F. Madsen samt Lyngby Kredsens Folketingsmand Willmann, lykkedes det at opnaa Enighed om et Forslag til Overenskomst. Det lykkedes vel ikke at gennemføre Kravet om Værkmesterens Afskedigelse, men Direktionen indgik paa at give ham Paalæg om at vise human Optræden overfor Arbejderne i Fremtiden, og desuden fik Arbejderne Adgang til gennem et Udvalg at forhandle med Fabrikkens Direktion om mulige fremkomne Klager over Værkmesteren eller andre af Fabrikkens Ledere, og de afskedige Arbejdere blev genantagne.

Overenskomsten har følgende Ordlyd:

Ved et Møde Torsdag d. 2. Juli 1908 paa »Hotel Lyngby«, Lyngby mellem Direktionen for Ravnholm Papirfabrik og Repræsentanter for Papirindustriarbejdernes Forbund i Anledning af Konflikten paa Fabrikken enedes man om følgende Grundlag for Arbejdets Genoptagelse:

1. Arbejdet genoptages den 3. Juli Kl. 6 Aften.
2. Samtlige i Konflikten inddragne Arbejdere indgaar i deres Pladser.
3. De tidligere afskedigede Arbejdere, *L. P. Jensen, Søren Larsen, Georg Larsen*, genantages i deres tidligere Pladser.
4. De paa et tidligere Tidspunkt oprettede Overenskomster, om Indretning af Marktenderi, Spisestue, Baderum for Arbejderne realiseres saa hurtigt som muligt, dog senest inden en Maaned fra Dato.
5. Med Hensyn til Værkmester Hallbergs Optræden overfor Arbejderne gaar Direktionen ind paa, at give ham Paalæg om i Fremtiden at udvise human Optræden.

   Giver Værkmesteren eller andre Anledning til Klage, sker der straks Henvendelse til Direktionen, hvorefter der senest efter 3 Dages Forløb optages Forhandling med et af Arbejderne paa Fabrikken valgt Udvalg.

Denne Overenskomst er affat i to ligelydende Eksemplarer.

A/S Ravnholm Papirfabrik
P. Malling. Adolf Bock.
For Papirindustriarbejdernes Forbund i Danmark
L. P. Jensen. Alf. Nielsen.

Savværksarbejderne og Maskinsnedkerne. Som det vil være bekendt har der i længere Tid været Konflikt paa Hillerød Savværk, fordi Fabrikanten har nægtet at opfylde et Krav om at tiltræde den for Faget gældende Overenskomst. Fabrikken har dog været i Stand til at fortsætte Driften, ved Hjælp af uorganiserede Arbejdere. For at faa Bugmed Fabrikken har Dansk-Træarbejder-Sekretariat vedtaget en Beslutning om at dets Medlemmer ikke maa forarbejde Træ fra Hillerød Savværk. Denne Beslutning har medført forskellige Sammenstød med Arbejdsgiverne, der bl. a. resulterede i, at Snedkermester Andersen i Ravnsborggade udelukkede sine Arbejdere

og hos Fabrikant Smith i Gothersgade nedlagde to Baandsavskærer og en Fræser Arbejdet. Denne Strejke foranledige, at Arbejdsgiverforeningen den 4. Juli fremsatte en af sine sædvanlige Lock-out Trusler i en saalydende Skrivelse:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Fra De samvirkende Maskinsnedkerier og Savværker har vi i Dag modtaget Meddelelse om, at to Baandsavskærere, en Fræser og en Høvler den 26. f. M. uden vedtægtmæssigt Varsel har nedlagt Arbejdet hos et af Foreningens Medlemmer, Fabrikant H. P. Smith, Gothersgade 8, idet de nægtede at forarbejde Træ fra Hillerød Savværk.

Da den Forhandling, som De samvirkende Maskinsnedkerier og Savværker i Gaar har ført med Dansk Træarbejderforbund, ikke har ført til noget Resultat, har Foreningen anmodet Arbejdsgiverforeningen om Tilladelse til at søge Sagen bragt i Orden ved Arbejdsstandsning.

I den Anledning tillader jeg mig herved at meddele det ærede Forretningsudvalg, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige Medlemmer af Savværksarbejdernes og Maskinsnedkernes Fagforening, der beskæftiges hos Medlemmer af De samvirkende Maskinsnedkerier og Savværker, forsaavidt der ikke, forinden Arbejdsstandsningen iværksættes maatte være opnaaet en for De samvirkende Maskinsnedkerier tilfredsstillende Ordning af den omhandlede Sag.

Da Arbejdsgiverforeningen imidlertid gerne vil bidrage sit til at tilvejebringe en fredelig Ordning, tillader jeg mig herved — under Henvisning til behagelig Telefonsamtale mellem det ærede Forretningsudvalgs fungerende Formand og vor Direktør — at henstille, at der Torsdag den 9. ds. Kl. 1½ afholdes et Fællesmøde mellem de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg og Repræsentanter for de interesserede Parter om Sagen. Mødet foreslaas afholdt i Arbejdsgiverforeningens Lokaler.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.
Sophus Agerholm.

Vort Forretningsudvalg lod sig repræsentere ved det foreslaaede Møde og det lykkedes her efter nogle Timers Forhandling at opnaa følgende Overenskomst:

Ved et Møde i Dag i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, De samvirkende Maskinsnedkerier og Savværker og Dansk Træarbejderforbund enedes man om følgende:

1. Arbejdet hos H. P. Smith og C. Andersen genoptages straks, og den af vedkommende Arbejdere indtil Arbejdsstandsningens Iværksættelse indtjente Løn udbetales ved Arbejdets Genoptagelse.

2. Under ovennævnte Forudsætning erklærer Arbejdsgiverforeningen sig villig til at medvirke til, at der optages en Forhandling mellem Hillerød Savværk og Dansk Træarbejderforbund for mulig at søge den for Tiden paa nævnte Savværk herskende Strejke hævet. Forhandlingerne skal være tilendebragt senest den 23. ds.

3. Dansk Træarbejderforbund indgaar paa, saalænge der forhandles, at drage Omsorg for, at Forbundets Medlemmer hos ovennævnte og andre Firmaer ikke nægter at ville arbejde i Træ, som er købt hos Hillerød Savværk.

Skotøjsarbejderne paa Københavns Fodtøjsfabrik. Fra Arbejdsgiverforeningen har vi under 14. ds. modtaget en saalydende Skrivelse:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Hos Aktieselskabet Kjøbenhavns Fodtøjsfabrik, der er Medlem af Foreningen for Kjøbenhavns Skotøjsfabrikanter, har Arbejderne

uden Varsel og i Strid med de mellem Foreningen og Skotøjsarbejdernes Fagforening gældende Voldgiftsregler nedlagt Arbejdet fra Mandag Morgen den 13. ds. Grunden til Arbejdsstandsningen er den, at Arbejderne stillede og fastholdt Kravet om, at en Formand, der har været beskæftiget paa Fabrikken i en Aarrække, øjeblikkelig skulde fjernes.

I den Anledning tillader jeg mig herved efter Anmodning af Foreningen for Kjøbenhavns Skotøjsfabrikanter at meddele det ærede Forretningsudvalg, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Lockout overfor samtlige Medlemmer af Skotøjsarbejdernes Fagforening, der beskæftiges paa de under Foreningen for Kjøbenhavns Skotøjsfabrikanter hørende Virksomheder.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Den omhandlede Arbejdsstandsning er ikke godkendt, og støttes ikke af Dansk Skotøjsarbejderforbund.

Snedkerne i Odense og Aarhus. Fra Arbejdsgiverforeningen har vort Forretningsudvalg under 4. Juli modtaget en saalydende Skrivelse:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Fra Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien har vi modtaget Meddelelse om, at der den 20. f. M. er iværksat Snedkerstrejke hos Akts. M. P. Allerups Eftf. og Thomas B. Thrige, begge af Odense, og den 30. f. M. Snedkerstrejke hos S. Frichs Eftf. og Thomas Ths. Sabroe & Co., Aarhus, for at fremtvinge en Forhøjelse af Timelønnen.

Da de Forhandlinger, der har været ført mellem Sammenslutningen og Snedkerforbundet i Danmark, ikke har ført til Arbejdets Genoptagelse, har Jernindustriens Sammenslutning anmodet om Arbejdsgiverforeningens Samtykke til at søge en Ordning tilvejebragt gennem Arbejdsstandsning.

I den Anledning tillader jeg mig herved at meddele, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige Medlemmer af Snedkerforbundet i Danmark, som er beskæftiget hos Virksomheder under Jernindustriens Sammenslutning, forsaavidt der ikke, forinden Lockouten iværksættes, maatte være opnaaet en for Jernindustriens Sammenslutning tilfredsstillende Ordning af de omhandlede Forhold.

Da Arbejdsgiverforeningen imidlertid gerne vil bidrage sit til at søge en fredelig Ordning tilvejebragt, tillader jeg mig — under Henvisning til behagelig Telefonsamtale mellem det ærede Forretningsudvalgs fungerende Formand og vor Direktør — at henstille, at der Torsdag den 9. ds. afholdes et Fællesmøde mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og for de interesserede Parter. Mødet foreslaas afholdt i Arbejdsgiverforeningens Lokaler Kl. 10½ Form.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Det i Skrivelsen foreslaaede Møde fandt Sted den 9. Juli og her oplyste Snedkerforbundets Forretningsfører, Carl Gran, at Fabrikanterne ikke vilde overholde Overenskomsten, og at der synes, at være planlagt et Attentat paa det fleraarige gode Samarbejde. Kravet om at Snedkerne hos Jernfabrikanterne skal have en tilsvarende Løn som Snedkerne hos Byens Snedkermestre synes ganske rimeligt og Forbundet støtter da ogsaa sit Krav herom paa en tidligere Afgørelse af dette Spørgsmaal, der blev truffet i 1905 og som findes bekræftet i en Skrivelse fra Jernindustriens Formand og er saalydende:

Hr. Carl Gran, Formand for Snedkerforbundet i Danmark.

Paa Foranledning undlader jeg ikke paa Sammenslutningens Vegne

at bekræfte, at vi i Tilfælde af Mæglingssager om Lønkrav i Provinsbyerne vil instruere vore Mæglingsmænd om, at der ved Forhandlingen om Lønforhold tages Hensyn til den gennemsnitlige Løn for Snedkere i andre Brancher i den paagældende By. Det er en Selvfølge, at Sagerne fra vor Side vil blive fremmede med al mulig Kraft.

Kjøbenhavn d. 30. Septbr. 1905.
Paa Forretningsudvalgets Vegne
Alex. Foss.

Efter at Sagen var diskuteret et Par Timer, blev der nedsat et Underudvalg. Dette skiltes imidlertid uden at være naaet til Enighed og uden at der blev givet det samlede Udvalg Adgang til at gøre sig bekendt med de foreliggende Uoverensstemmelser.

Under 11. Juli modtog vi fra Arbejdsgiverforeningen en saalydende Skrivelse.

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

I Fortsættelse af vor Skrivelse af 4. ds. har jeg herved den Ære at meddele, at en kompetent Forsamling i Dag har vedtaget, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige Medlemmer af Snedkerforbundet i Danmark, som er beskæftiget hos Virksomheder under Jernindustriens Sammenslutning, fra og med Mandag Morgen den 20. ds., forsaavidt der ikke forinden maatte være opnaaet en for Jernindustriens Sammenslutning tilfredsstillende Ordning af de foreliggende Forhold.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Da det samlede Udvalg, som ovenfor nævnt, ikke har haft Adgang til at gøre sig bekendt med Grunden til at Underudvalget sprængtes, har vi foreslaaet Arbejdsgiverforeningen at der afholdes et nyt Møde, for at give Underudvalget Adgang til at aflægge Beregning, og for at søge at opnaa Overenskomst.

Et saadant Møde fandt Sted Fredag den 17. Juli, og her lykkedes det at opnaa følgende Overenskomst:

Ved et i Dag afholdt Møde mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærnindustrien og Snedkerforbundet i Danmark i Anledning af Snedkerkonflikten i Jærnindustrien enedes man om følgende:

Strejkerne hæves, og Lock-out'en aflyses. Arbejdet genoptages Mandag Morgen den 20. ds. i saa vidt muligt samme Omfang som før Strejkerne. Samtlige Lønkrav, som er rejst af Snedkerne, henvises til fredelig Forhandling paa selve Stedet i Henhold til Overenskomsten af 29.—30. September 1905 og Følgeskrivelse af samme Dato.

Paa de paagældende Værksteder søges indført Akkord og faste Priskuranter for gængse Arbejder i saa stort Omfang som muligt.

For de enkelte Snedkeres Vedkommende, hvis Arbejde ikke kan udføres i Akkord, tages der ved Fastsættelsen af vedkommendes Timeløn Hensyn hertil i Forhold til Arbejdets Art.

Da der har været Tvist om Forstaaelsen af det i Følgeskrivelsen af 30. September 1905 indeholdte, er Parterne enige om:

1) at denne Skrivelse *ikke* betyder, at Snedkerne i Jærnindustrien skal have den i de øvrige Snedkerbrancher gældende Minimalløn;

2) men derimod, at der ved alle Forhandlinger om Timelønninger bør tages et efter alle foreliggende Forhold afpasset Hensyn til Fortjenesten for Snedkere i andre Brancher i den paagældende By.

København den 17. Juli 1908.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
Kaspar Rostrup.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark:
Carl F. Madsen.

For Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærnindustrien:
Alex. Foss.

For Snedkerforbundet i Danmark:
Carl Gran.

Som man vil se, er Parterne bleven enige om, at der optages en Forhandling angaaende Snedkernes Krav om en Forhøjelse af Timelønnen under Hensyn til Fortjenesten for Snedkere i andre Brancher i den paagældende By.

Meddelelser.

Til samtlige Forbund og enkeltstaaende Foreninger er der udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

De samvirkende Fagforbund i Danmark.
Nørrefarimagsgade 49 1
København K.
Cirkulære Nr. 11/08.

København, d. 18. Juli 08.

Til
samtlige Fagforbund og enkeltstaaende Foreninger.

Fra en Forening, som kalder sig Foreningen »Dansk Arbejde« har vi modtaget et Cirkulære, hvori gøres Rede for Foreningens Formaal. Det fremgaar heraf, at den vil virke for, at danske Varer foretrækkes for udenlandske. Dette Maal mener man at kunne naa ved at samle alle Handlende og Arbejdsgivere i en hele Landet omfattende Forening.

For at fremme Sagen har man formaaet Formanden for Fællesrepræsentationen for Dansk Industri og Haandværk og Formanden for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening til at underskrive en Erklæring, hvori de anbefaler enhver Dansk at støtte Foreningen »Dansk Arbejde«, og en lignende Erklæring ønskes ogsaa af De samvirkende Fagforbund.

Vort Forretningsudvalg vil imidlertid, forinden det tager Beslutning i Sagen, underkaste den en grundig Undersøgelse. Da vi imidlertid har bragt i Erfaring, at en Del Organisationer ogsaa har modtaget Eksemplarer af ovennævnte Cirkulære, med Opfordring om at underskrive Indbydelsen, tillader vort Forretningsudvalg sig at henstille til de ærede Organisationer at undlade at behandle Sagen, forinden vort Forretningsudvalg har taget Stilling til denne.

Saasnart Forretningsudvalget har afgivet sin Betænkning, skal denne blive tilstillet samtlige Organisationer.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse:
Carl F. Madsen.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa, at følgende Bøger henligger til Salg hos Kassereren:

1. Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark ved J. Jensen og C. M. Olsen. Pris 50 Øre.
2. Første internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen (paa Tysk). Pris 65 Øre.
   Anden internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen (paa Dansk). Pris 65 Øre.
   Tredie internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen (paa Svensk). Pris 65 Øre.
   Fjerde internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen (paa Norsk). Pris 65 Øre.
3. Protokollen for den 7de skandinaviske Arbejderkongres i Christiania. Pris 25 Øre.
4. Mønstervedtægten for Arbejdsløshedskasser med Beretning fra Udvalget. Pris pr. 100 Eksemplarer 1 Kr. 50 Øre.

Kassereren.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen),
Nybrogade 12. Kbhvn. K.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 4 ❋ KØBENHAVN DEN 25. JULI 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser i Udlandet (Konflikterne i Sverrig. Havnearbejderkonflikterne i al Almindelighed. Særskilte Bestemmelser vedrørende Transportarbejderkonflikten i Nørrköping. Konflikten paa Sukkerfabrikerne i Skaane. De tilbageværende Tvistspørgsmaal i Bygningskonflikten). Paaligning af Strejkebidrag.

Lønbevægelser i Udlandet.

Konflikterne i Sverrig.

Det har i den seneste Tid set ud til, at Konflikterne i Sverrig skulde have faaet et hidtil ukendt Omfang, idet de af Arbejdsgiverne bebudede Lock-out'er, hvis de var kommet til Udbrud, vilde have kommet til at berøre ca. 200,000 Arbejdere.

Ved de Forhandlinger, der har været ført mellem Repræsentanter for Sverrigs Arbejdsgiverforeninger og for Landsorganisationen og de af Staten udpegede Forligsmænd, er det imidlertid lykkedes at naa et Forlig, hvorved den truende Lock-out lykkelig er undgaaet, og hvorved Arbejderne er gaaet ud af Striden paa en fuldt ud hæderlig Maade.

Nedenfor gengiver vi Ordlyden af det Forlig, der er indgaaet vedrørende de udestaaende Konfliktsspørgsmaal:

A. (Havnearbejderkonflikterne i al Almindelighed.)

Svensk Arbejdsgiverforening, Sverigs Rhederiforening, Landorganisationen og Svensk Transportarbejderforbund godkender Bestemmelser af følgende Indhold.

1.

Under Iagttagelse af Overenskomstens Bestemmelser skal Arbejdsgiverne have Ret til at lede og fordele Arbejdet og frit antage og afskedige Arbejderne, ligesom de skal have Ret til at anvende uorganiserede Arbejdere.

Foreningsretten er ukrænkelig fra begge Sider. Hvis Arbejderne mener at en Afskedigelse har fundet Sted under Omstændigheder, der kan tolkes som Angreb paa Foreningsretten, har de Ret til, forinden der foretages videre Foranstaltninger, gennem deres Organisation at paaberaabe sig en Undersøgelse af Sagen.

2.

Ved Overenskomstens Indgaaelse, og med Henblik paa de foregaaende Aars Erfaring, fastsættes hvilket bestemt Antal Arbejdere, der hos de paagældende Arbejdsgivere skal betragtes som ordinære Havne- og Stuvingsarbejdere.

3.

Indenfor den i Paragraf 2 fastsatte ordinære Arbejdsstyrke skal Arbejdet fordeles mellem Arbejderne saa retfærdigt som muligt, saaledes at enhver af dem faar Adgang til det samme og lige indbringende Arbejde, og saaledes at Arbejdere med den samme Duelighed og Flid i den mest mulige Grad erholde en jævn god Fortjeneste.

4.

Meningsforskel vedrørende Tillæmpningen af Paragraferne 2 og 3 maa ikke umidelbart foranledige nogen som helst forstyrrende Indgriben i Arbejdets Gang, hverken som Strejke-, Blokade, Boycotting, Lock-out eller lign., men skal afgøres ved Forhandling, først mellem Parterne, og siden, hvis Enighed ikke opnaaes mellem de interesserede Parters Organisationer. Som Følge heraf skal ovennævnte Bestemmelser indføres i de Overenskomster der

for Fremtiden indgaas mellem Medlemmer af Svensk Arbejdsgiverforening eller Sverrigs Rhederiforening paa den ene Side og de under Svensk Transportarbejderforbund hørende Organisationer paa den anden Side.

B. (Særskilte Bestemmelser vedrørende Transportarbejderkonflikten i Norrköping.)

1.

Parterne godkender gensidig, at der i Norrköpings Havn skal være fri Konkurrence mellem der eksisterende Stuvningsentrepriser, og forpligte sig til at iagttage fuld Loyalitet ved denne Konkurrence, saaledes at Foretagendernes frie Virksomhed ikke forhindres eller besværliggøres, ligesom de paagældende Rhederi og Fartøjsejere ikke ved nogen af Parterne i Forvejen vedtagne Forholdsregler kan bindes til ikke frit at anvende hvilken Stuvningentreprise han maatte ønske.

Norrköpings Stuvningsaktieselskab og Norrköpings kooperative Stuveriforening forpligter sig hver for sig til ikke paa den andens Bekostning at beregne sig nogen som helst Fordel med Hensyn til Benyttelse af de Komunen tilhørende Kraner og Losningsredskaber i Norrköpings Havn.

Tillige forpligter Stuvningsaktieselskabet sig ved denne Overenskomst Ikraftræden til, indtil 1. Januar 1909 ikke at antage nogen ny Arbejdskraft. Naar særlige Tilfælde fordrer at Arbejdsstyrken forøges skal Aktieselskabet paa Begæring kunne faa denne forøgede Arbejdskraft hos det kooperative Stuvningsselskab.

2.

Uoverensstemmelser angaaende Fortolkningen af ovenstaaende Punkt 1. maa ikke medføre forstyrrende Indgreb i Arbejdets Gang, hverken i Form af Strejke, Lock-out, Blokade, Boycotting eller lign., men skal først forhandles mellem Parterne selv og, hvis disse ikke opnaar Enighed, af Parternes Organisationer.

C. (Konflikten paa Sukkerfabrikerne i Skaane.)

Angaaende de tilbageværende Stridspunkter træffes følgende Overenskomst.

1.

Timelønnen for Arbejdsmændene er følgende: Paa Fabrikkerne i Landskrona, Helsingborg og Ystad 37 Øre, paa Fabrikkerne i Arlöf og Säbyholm 36 Øre og paa Fabrikkerne i Kjeflinge, Staffans Torp og Svedala 34 Øre.

2.

Prisen for Losning af Betor i aaben Rende ved Arlöf fastsættes til 17,5 Øre pr. Tons.

3.

Timelønnen for Jærn- og Metalarbejdere fastsættes saaledes: For Arbejdere over 21 Aar mindst samme Beløb som ovenfor angivet for Arbejdsmænd, ved de forskellige Fabrikker; for Arbejdere, som har opnaaet 21 Aars Alderen og som har arbejdet ved Faget mindst 4 Aar, 3 Øre højere end foregaaende Gruppe; for Arbejdere, der har opnaaet en Alder af 24 Aar og som har arbejdet mindst 7 Aar, og desuden kan paatage sig en første Reparatørs Arbejde, samt selvstændig kan udføre alt til hans Fag henhørende Arbejde, efter Ordrer og Arbejdsbeskrivelse: 6 Øre mere end førstnævnte Gruppes Arbejdere.

4.

Timelønnen for Fyrbødere fastsættes til en Øre mere pr. Time end den Arbejdsmændene paa samme Fabrik oppebærer.

5.

For Overarbejde betales for Frokost- og Middagstiden 25 %, for andet Overarbejde paa Hverdage 50 %, for Søn- og Helligdagsarbejde 75 %, alt udover den ordinære Timeløn.

Til Overarbejde regnes ikke Natarbejde i ordinær Drift.

6.

Overenskomsten, der gælder ovennævnte Fabrikker, gælder til 1. Aug. 1910.

D. (De tilbageværende Tvistspørgsmaal i Bygningskonflikten.)

1. Lønkonflikten i Kalmar

Timelønnen for efterfølgende Fag er saalænge den ny Overenskomst staar ved Magt saaledes: Malere 48 Øre, Bygningssnedkere 44 Øre, Hus-

tømrere 42 Øre, Murerarbejdsmænd 37 Øre, Asfaltarbejdere 45 Øre, Cementstøbere 42 Øre, Maskinsnedkere 41 Øre, Rørlæggere, som paa egen Haand kan udføre visse Arbejder 47 Øre, Betonformere 47 Øre, øvrige Cementarbejdere 39 Øre, Medhjælpere og Arbejdsmænd 37 Øre. Andre Rørarbejdere 42, Hjælpere henholdsvis 35, 30 og 25 Øre.

2. Kuskene i Stockholm.

a. De Kuske, som har arbejdet hos Medlemmer af Stockholms Vognmandsforening i Tiden fra 16. Maj til 15. Juni d. A. faar udbetalt Forskellen paa den gamle og den nuværende Maanedsløn, for det Tidsrum, de har været i Tjeneste hos Vognmændene .

b. Angaaende Spørgsmaalet om Staldmestrenes Stilling vedtoges følgende Bestemmelser:

Staldmestre maa ikke tilhøre Fagforeningen, men maa derimod gerne danne en særlig, udenfor Arbejderorganisationen frit staaende Forening.

Ingen, som ved Siden af sin Stilling som Staldmester kører for Vognmandens Kunder, kan betragtes som Staldmester, men skal i alt anses for og lønnes som Kusk.

Staldmestre skal altid erholde højere Løn end Kuske.

Ingen Arbejdsgiver maa have mere end en Staldmester, saa længe Hesteantallet ikke overstiger 30. Hvor Hesteantallet er større, kan der være en Staldmester for hver 30 Heste.

Formener Arbejdernes Organisation at Arbejdsgiverne har gjort Brud paa de her nævnte Regler, skal Spørgsmaalet herom behandles og afgøres som fastsat i § 15 i den nye Overenskomst i Vognmandsfaget.

3. Malerkonflikten i Stockholm.

Parterne godkender de af Forligsmanden Cederborg sidst opstillede Forslag til Voldgift med særlig Forklaring paa, at naar Voldgiftsretten tiltræder Arbejdsgivernes Opfattelse af selve Retsspørgsmaalet, da skal Voldgiftsretten tillige, med bindende Virkning, regulere Overenskomstforholdet mellem Parterne og derved afgøre om og i hvilken Henseende der findes Føje for Ændringer, være sig med Hensyn til alm. Bestemmelser eller andre Overenskomstbestemmelser.

Voldgiftsrettens Afgørelse skal foreligge forinden d. 8. August 1908.

I Tiden fra Arbejdets Genoptagelse og til Voldgiftskendelsen træder i Kraft, skal Løn- og Arbejdsvilkaar, som i Følge den gamle Overenskomst, skulde være reviderede i Marts Maaned 1908, være gældende.

Hver Strejke, Blokade, Boycotting eller lign. Forholdsregel, som paabydes direkte eller indirekte i Sammenhæng med nogen af de førnævnte Konflikter skal ophæves, og Arbejdet skal snarest muligt genoptages.

Der maa ikke finde nogensomhelst Represalier Sted overfor Arbejdsgivere, Fartøjsejere, Arbejdere eller andre, som er berørte af Konflikterne.

De i Anledning af Transportarbejderkonflikten indforskrevne udenlandske Arbejdskraft skal hjemsendes saa snart ske kan.

* * *

Endvidere blev der tilført Forligskommissionens Protokol følgende Udtalelser:

1. Norrköpings Stuvningsaktieselskab forpligter sig til fra 1. Jan. 1909 og indtil videre, mod passende Erstatning, at stille sine Kraner og lignende Redskaber til Raadighed for des kooperative Selskab.

2. Bestemmelserne angaaende Sukkerhuskonflikten træder i Kraft for Arlöfs og de Sukkerværkers Vedkommende, der har truffet Overenskomsten, fra den Dag Arbejdet genoptages, og for de Sukkerhuses Vedkommende, hvor Overenskomst endnu ikke er truffen fra Dagen efter, at Gyldighedsfristen for den nuværende Overenskomst udløber.

3. Paa samtlige Pladser og indenfor alle Fag, hvor der ved Arbejdsstandsningen i Byggeindustrien var uopsagte Overenskomster, skal disse fortsat være gældende indtil de udløber, forsaavidt der ikke er truffet anden Overenskomst mellem Parterne.

* * *

Paaligning af Strejkebidrag.

De samvirkende Fagforbund i Danmark.
Nørrefarimagsgade 49[1]
København K.

København, d. 23. Juli 08.

Cirkulære Nr. 13/08.

Til Organisationerne under De samvirkende Fagforbund.

Siden Aarets Begyndelse har der været ført en Del Lønkonflikter som De samvirkende Fagforbund i Følge Loven har maattet støtte.

Ialt har disse Konflikter kostet 6.368 Kr. 60 Øre.

Vi skal i korte Træk gøre Rede for disse Konflikter.

Den 1. Februar d. A. nedlagdes Arbejdet af *Skibstømrerne i Esbjerg* for at gennemføre en Forhøjelse af Timelønnen. Efter 12 Dages Forløb hævedes Strejken med det Resultat, at Timelønnen, der før Strejken var 40 og 41 Øre blev hævet til 43 og 46 Øre, henholdsvis for nyt og gammelt Arbejde. De samvirkende Fagforbunds Tilskud til Strejken var 330 Kr. 60 Øre.

Guld- Sølv og Elektropletarbejdernes Forbund har ført en længere Kamp for at faa Hr. Carl M. Cohr i Fredericia til at respektere en indgaaet Overenskomst. Konflikten der omfattede 28 Mand begyndte den 16. Januar og varede til den 17. April. Den blev støttet af De samvirkende Fagforbund med et Beløb af 2.760 Kr.

Kurvemagerne i København strejkede fra den 1. til 28. April for at faa Lønnen hævet og Arbejdstiden nedsat. Det lykkedes ogsaa Kurvemagerne at faa begge Krav opfyldte, idet Lønnen blev hævet med ca. 13 % og Arbejdstiden, der før var 10 Timer blev nedsat til 9½ Time, og fra 1. April 1909 til 9 Timer.

De samvirkende Fagforbunds Tilskud til denne Strejke, der omfattede ca. 50 Mand og 3 Kvinder, var 1.102 Kr.

Savværksarbejderne og Maskinsnedkerne har ført forskellige Strejker, saaledes paa Hillerød Savværk. Køge Trævarefabrik og Frederiksværk Savværk, for at søge saavel Timelønnen som Akkordpriserne forbedrede. Konflikten paa Køge Trævarefabrik begyndte den 30. April og varede til den 20. Juni og omfattede ca. 50 Medlemmer. Konflikten sluttede i Henhold til derom indgaaet Overenskomst af 18. Juni d. A. (Se Arbejderen Nr. 51, 4. Aargang). Paa Frederiksværk Savværk nedlagdes Arbejdet den 19. April af 13 Mand og sluttede den 29. Maj ved en Overenskomst, hvorved Timelønnen blev hævet med 3 Øre. Antallet af Strejkende paa Hillerød Savværk er nu saa langt nede at Forbundet selv maa støtte dem.

De samvirkende Fagforbund har til disse Konflikter ydet 2.176 Kr.

Litograferne har den 10. Juli nedlagt Arbejdet, da der ikke har kunnet opnaas Enighed mellem Dansk Litograf Forbund og Dansk litografisk Principalforening om en Forhøjelse af Timelønnen og en Nedsættelse af Arbejdstiden til 8 Timer daglig. Litografernes Krav om en 8 Timers Normalarbejdsdag er saa meget mere begrundet som det er et meget sundhedsfarligt Fag, og da Litograferne mange Steder arbejder sammen med Typografer, der nu allerede har en 8½ Times Arbejdsdag og fra 1. Jan. 1910 kommer helt ned paa 8 Timer, og Kemigraferne alt har 8 Timer, vilde det være mest naturligt, om Litograferne fik den samme Arbejdstid som de øvrige grafiske Fags Arbejdere har.

Der er imidlertid ingen Udsigt til Overenskomst, og Litografisk Forbund skal altsaa have Støtte fra De samvirkende Fagforbund. Da der for Tiden er ca. 200 Medlemmer i Strejke vil den ugentlige Understøttelse beløbe sig til ca. 1500 Kr. Forretningsudvalget har derfor paa sit Møde i Dag vedtaget at udskrive 3 Ugebidrag à 15 Øre pr. heltbetalende og 7½ Øre pr. halvbetalende Medlem, hvorved der antagelig vil indkomme en saa stor Sum, at Udgifterne til de i Begyndelsen af Cirkulæret nævnte Konflikter i Forbindelse med Litografstrejken vil kunne blive dækkede.

Det første Bidrag regnes for Ugen fra 18. til 25. Juli.

Organisationerne bedes indbetale Ugebidragene til De samvirkende Fagforbunds Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse:
Carl F. Madsen.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 5 ❋ KØBENHAVN DEN 1. AUGUST 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Garveriarbejderne i Vejle, Litografernes Lønbevægelse, Skotøjsarbejderne paa Københavns Fodtøjsfabrik, Sukkervare- Chocolade og Biskuitarbejdernes Forbund, Dansk Tekstilarbejderforbund).

Lønbevægelser og Konflikter.

Garveriarbejderne i Vejle. Der har i længere Tid været ført Forhandlinger mellem Foreningen af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen og Dansk Arbejdsmandsforbund om en ny Priskurant for Garverierne i Vejle, uden at Forhandlingerne førte til noget Resultat. Sagen blev derefter overgivet til Hovedorganisationerne, og ved et Møde i Arbejdsgiverforeningen den 29. ds. mellem Repræsentanter for de interesserede Parter og de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg opnaaedes følgende Overenskomst:

Timelønnen forhøjes til 33 Øre fra 1. Juli 1908 indtil 15. April 1910, med Ret for Arbejdsgiverne til at kræve Overenskomsten forlænget til 15. April 1912 mod en Forhøjelse af 2 Øre pr. Time.

Der tages straks fat paa Arbejdet paa at indføre Akkorder i videst muligt Omfang, og efterhaanden som der opnaas Enighed om de enkelte Akkordsatser, træder disse i Kraft, og Arbejdet afregnes i Overensstemmelse hermed.

Til Udarbejdelsen af Akkorderne nedsættes et Udvalg af de lokale Arbejdsgivere og Arbejdere; dog vil Akkordpriserne være at sanktionere af Organisationerne, der ligeledes kan tilkaldes under Forhandlingerne.

Ingen af de bestaaende Lønninger maa forringes som Følge af denne Overenskomst.

Tillæget for Overarbejde fastsættes til henholdsvis 33½ og 67 pCt. (Natarbejde).

Arbejdes der i kontinuerlig Drift, med skiftende Hold, betales Natarbejde med 38 Øre pr. Time.

Det overlades Forretningsfører Hansen og Direktør Ballin at udarbejde den detaillerede Overenskomst. Den bebudede Strejke aflyses.

København, den 29. Juli 1908.

For de samvirkende Fagforbund i Danmark:
P. Hvidtfeldt.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
S. C. Hauberg.

For Foreningen af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen:
Mog. Ballin.

For Dansk Arbejdsmandsforbund:
H. M. Hansen. J. A. Dahl.

Litografernes Lønbevægelse. Som tidligere meddelt har Litograferne nedlagt Arbejdet den 10. Juli. I den Anledning har vi fra Arbejdsgiverforeningen modtaget det uundgaaelige Lock-out-Varsel i en Skrivelse af følgende Ordlyd:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Herved tillader jeg mig at meddele, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af De samvirkende Fagforbund i et saadant Omfang, som maatte være nødvendigt

for at bringe Konflikten i Litograffaget og de øvrige forhaandenværende Konflikter til Ophør.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Som det vil ses af denne Skrivelse, er der ikke nævnt, hvilke Fag der vil blive udelukket eller fra hvilket Tidspunkt Lock-out'en skal træde i Kraft, hvorfor man heller ikke har betragtet nævnte Skrivelse som første Lock-out-Varsel.

Arbejdsgiverforeningen maa ogsaa være kommen i Tanke om, at den nævnte Skrivelse ikke var i Overensstemmelse med Septemberforligets Bestemmelse om Lock-out' Varsel, thi under 24. Juli modtog vi følgende Skrivelse:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Efter at Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling i Dag enstemmig har givet Fuldmagt til Forretningsudvalget, tillader vi os i Henhold hertil at meddele, at vi agter at forelægge en kompetent Forsamling — i dette Tilfælde det samlede Forretningsudvalg — Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor de hos Medlemmer af Bogbinderlavet, Centralforeningen for Bogbindermestre i Provinserne A/S De forenede Papirfabrikker, Frederiksberg Papirfabrik, A/S Ravnholm Papirfabrik, Dansk Provins-Bogtrykkerforening, Organisationen af Bladudgivere i Provinserne og Københavns Bogtrykkerforening beskæftigede organiserede Arbejdere, dog med Undtagelse af de for Dagspressen beskæftigede Arbejdere, alt forsaavidt der ikke forinden Lock-out'ens Ikrafttræden er tilvejebragt en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Ordning af Forholdene i Litograffaget.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Denne Skrivelse blev i Afskrift tilstillet de Organisationer, der har Medlemmer beskæftiget hos de i Skrivelsen nævnte Fag og Virksomheder, og den 27. Juli modtog vi fra Dansk Typografforbund en Skrivelse, som Forbundet, med De samvirkende Fagforbunds Billigelse, agtede at tilstille Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Efter at Skrivelsen var behandlet i vort Forretningsudvalg, blev denne afsendt til Arbejdsgiverforeningen samme Dag. Skrivelsen har følgende Ordlyd:

Til
Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Idet man kvitterer for Modtagelsen af den fra Arbejdsgiverforeningen gennem De samvirkende Fagforbund modtagne Meddelelse om, at Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening agter at iværksætte Arbejdsstandsning overfor de af vore Medlemmer, der arbejder hos Medlemmer af Københavns Bogtrykkerforening, Organisationen af Bladudgivere i Provinserne samt Dansk Provins Bogtrykkerforening med Undtagelse af de Medlemmer, som er beskæftiget ved Dagbladsarbejde, skal man udtale sin Forundring over, at et saadant Skridt er nødvendigt for at komme til Forstaaelse med Litografernes Forbund. Man er nemlig vidende om, at Parterne har undladt en Realitetsforhandling om de fleste af de af Litograferne rejste Krav, tiltrods for at der under de førte Forhandlinger om enkelte af de fremsatte Krav blev fremhævet fra Principalernes Side, at Modstanden mod Litografernes Fordringer var af finansiel Natur, og tiltrods for, at en saadan Realitetsforhandling var foreslaaet af De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter og tiltraadt af Litografernes, men uden at denne blev iværksat. Endvidere maa det betones, *at der fra Dansk Typograf-Forbunds Side ikke er foretaget Arbejdsstandsning af den Afdeling af vort Forbund, for hvilket Dansk Typograf-Forbund hidtil har kontraheret med Dansk litografisk Principalforening* om Arbejdstid og Løn, skønt man ikke er blevet

enig om en ny. Den foretagne Udvidelse af Konflikten i Litograffaget til Fag, som alt har en kortere Arbejdstid end Litograferne, der i mange Tilfælde arbejder i samme Virksomheder og Lokaler som Typograferne, finder vi derfor i høj Grad egnet til at skabe en Bitterhed blandt vore Medlemmer, der kan medføre et Brud paa det fredelige og forstaaende Samarbejde, der hidtil har fundet Sted mellem os og den overvejende Part af Fagets Arbejdsgiverorganisationer.

Da man fornuftigvis ikke roligt kan se paa, at Arbejdet standses i de Forretninger, som midlertidigt kan taale en saadan, skal man herved tillade sig at meddele, at Dansk Typograf-Forbunds Forretningsudvalg agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om at etablere Arbejdsstandsning hos Medlemmer af Københavns Bogtrykkerforening, Organisationen af Bladudgivere i Provinserne, Dansk Provins-Bogtrykkerforening samt Dansk litografisk Principalforening for de af vore Medlemmer, som ikke bliver berørte af Lockouten — alt under Forudsætning af, at en eventuel Forhandling ikke medfører en Løsning af den foreliggende Konflikt.

København, den 27. Juli 1908.

For Dansk Typograf-Forbund:
VICTOR PETERSEN,
Formand.

P. HVIDTFELDT.

Som Svar paa ovenstaaende Skrivelse har Arbejdsgiverforeningen under 30. Juli sendt Dansk Typograf-Forbund en saalydende Skrivelse:

»Det ærede Forbund erklærer at være vidende om, at Parterne i Litografkonflikten har undladt en Realitetsforhandling om de fleste af de af Litograferne rejste Krav. Jeg skal hertil bemærke, at i al Almindelighed maa Arbejdsgiverforeningen overlade den rent faglige Realitetsforhandling til Parterne, og saafremt en saadan Forhandling ikke har fundet Sted, naar Sagen kommer ind for Arbejdsgiverforeningen, bærer begge Parter utvivlsomt sin Del af Skylden derfor. Da Sagen imidlertid kom ind for Arbejdsgiverforeningen, forsøgte man atter og atter at faa en Realitetsforhandling i Gang. Forhandlingslederen i Arbejdsgiverforeningen rettede atter og atter Opfordring om at lade Spørgsmaalet Arbejdstidens Forkortelse ligge som et i Øjeblikket uløseligt Spørgsmaal, men derimod vende sig til de Punkter, som ellers var Parterne imellem. Herpaa svaredes der imidlertid kort og godt fra Arbejdernes Side, at de Spørgsmaal, som det drejede sig om, var Arbejdstidens Forkortelse og Sommerferie; hvad der iøvrigt laa Parterne imellem var kun Smaating, som man let kunde opnaa Enighed om. Naar dette var Tilfældet, maatte Arbejdsgiverforeningen absolut formode, at der havde fundet en Realitetsforhandling Sted, der havde indskrænket Divergenspunkterne til rene Smaating.

Hvis imidlertid Dansk Typograf-Forbund, der jo ganske naturlig er særlig interesseret i den foreliggende Sag, mener, at der kunde være fremkommet et Resultat, saafremt Forhandlingerne var ført paa en anden Maade, skal jeg bemærke, at Arbejdsgiverforeningen nu som al Tid er villig til at yde sin Medvirkning til en fredelig Løsning, og saafremt man ønsker et Møde om Sagen under den ene eller den anden Form, vil Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg gærne lade sig repræsentere ved et saadant.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Skotøjsarbejderne paa Københavns Fodtøjsfabrik. Fra Arbejdsgiverforeningen har vi i Anledning af Konflikten under 20. Juli modtaget en Skrivelse, hvori det meddeles at en kompetent Forsamling har vedtaget at iværksætte Lockout overfor Medlemmer af Skotøjsarbejdernes Fagforening i København, der beskæftiges hos Medlemmer af Foreningen af københavnske Skotøjsfabrikanter, fra og med Onsdag Morgen den 29. Juli.

Arbejdsgiverforeningen erklærer sig villig til Forhandling, saafremt vort Forretningsudvalg maatte ønske en saadan. Da Sagen ikke er forhandlet mellem Fabrikantforeningen og Dansk Skotøjsarbejderforbund, nærer vi ikke noget Ønske om Forhandling, men har henstillet, at Sagen henvises til Forhandling mellem de interesserede Parter, og at der ikke tilkaldes Repræsentanter for Hovedorganisationerne, før det viser sig, at Parterne ikke kan blive enige.

En saadan Forhandling fandt Sted Lørdag d. 25. ds., men endte uden Resultat, hvorfor Parterne enedes om at afholde nyt Møde sammen med Repræsentanter for Hovedorganisationerne.

Den 28. ds. samledes Repræsentanter for Dansk Skotøjsarbejderforbund, Foreningen af københavnske Skotøjsfabrikanter, De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening til Møde i Arbejdsgiverforeningens Lokaler, for at søge opnaaet Enighed om Arbejdets Genoptagelse. — Efter en lang Diskussion enedes man om at anbefale Parternes Organisationer at vedtage følgende Forslag:

1.

Den bebudede Lock-out udsættes til Fredag Morgen den 31. Juli og aflyses, for saa vidt Arbejdet inden den Tid er genoptaget i saavidt muligt samme Omfang som før Strejken.

2.

Spørgsmaalet om, hvorvidt Formand Schmidts Optræden maa siges at være af en saadan Beskaffenhed, at han maa findes uskikket til at være Leder, indankes for en Voldgiftsret, der sammensættes saaledes: 2 Medlemmer valgte af De samvirkende Fagforbund, 2 Medlemmer valgte af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, 1 Medlem valgt af Dansk Skotøjsarbejderforbund, og 1 Medlem valgt af Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter. Disse 6 Medlemmer vælger i Forening en Opmand; for saavidt der ikke opnaas Enighed om Valget af Opmand, anmodes Den permanente Voldgiftsrets Formand om at udpege Opmanden. Voldgiftsretten træder sammen senest i Løbet af 8 Dage og afsiger sin Kendelse inden den 10. August.

For saavidt Kendelsen gaar Formand Schmidt imod, forpligter Fabrikantforeningen sig til ikke at gøre Erstatningsansvar gældende.

København, den 28. Juli 1908.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark:
E. Svendsen.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
Kaspar Rostrup.

For Dansk Skotøjsarbejderforbund:
Lavrids Jørgensen.

For Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter:
W. Schäfer.

Paa et Møde, som derefter afholdtes af de 100 Mand, der havde standset Arbejdet paa Københavns Fodtøjsfabrik, og hvor Forslaget forelaa til Behandling, forkastedes dette enstemmigt, fordi der ikke var opnaaet Enighed om at faa Formand Smith fjærnet.

En samme Aften afholdt Generalforsamling i Skotøjsarbejdernes Fagforening besluttede ikke at ville tvinge de 100 Mand til at gaa i Arbejde, hvorfor Lock-out'en altsaa er traadt i Kraft fra Fredag Morgen den 31. Juli.

Lock-out'en omfatter ca. 1000 Mand.

Sukkervare- Chocolade og Biskuitarbejdernes Forbund meddeler at det er lykkedes at opnaa ny Overenskomst med Brødrene Tychsens Fabrik i Odense.

Samme Forbund har faaet Sanktion til at indlede Forhandling med Chocoladefabrikken »Globus« i København for at søge Oprettet en Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold.

Dansk Tekstilarbejderforbund har modtaget Forretningsudvalgets Sanktion til at indlede Forhandling med Randbøldals Klædefabrik, for at søge Timelønnen forhøjet. Lønbevægelsen vil omfatte ca. 30 Arbejdere.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 6 ❋ KØBENHAVN DEN 10. AUGUST 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Den foreliggende Situation, Litografernes Lønbevægelse, Tekstilarbejderne i Wilnaer-Distriktet). Kongres. Meddelelse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

Vi staar nu atter overfor omfattende Lønbevægelser, som truer med Arbejdsstandsning i en Række Fag. I Anledning af Strejken i Litografaget har Arbejdsgiverforeningen, som bekendt, bebudet Lock-out mod *Bogbindere*, *Papirindustriarbejdere* og *Typografer* og disse sidste har atter bebudet Strejke ved Dagbladene. Disse Arbejdsstandsstandsninger skal efter Bestemmelse iværksættes fra Mandag Morgen den 10. August. I Konflikterne vil der blive inddraget ca. 4000 Medlemmer.

I Litografernes Strejke er inddraget ca. 270 Medlemmer.

Paa Københavns Fodtøjsfabrik har som bekendt ca. 100 Skotøjsarbejdere nedlagt Arbejdet, og denne Arbejdsstandsning har medført, at ca. 1000 Skotøjsarbejdere i København er blevet udelukkede. Desuden føres der mindre Strejker paa Køge Trævarefabrik, Hillerød Savværk og af Arbejdsmænd hos Firmaet Petersen & Albeck i København.

Ved et Fællesmøde den 28. f. M. mellem Repræsentan'er for de to Hovedorganisationer, Skotøjsfabrikanterne og Skotøjsarbejdernes Forbund lykkedes det som bekendt at opnaa Enighed om et Forslag til Bilæggelse af Striden i Skotøjsarbejderfaget; dette Forslag blev dog pure forkastet af Arbejderne paa Københavns Fodtøjsfabrik, og Lock-out'en paa de øvrige Fabrikker blev derefter iværksat den 31. Juli. For muligt at faa Striden bilagt foreslog vort Forretningsudvalg, efter Samraad med Ledelsen for Dansk Skotøjsarbejderforbund, Arbejdsgiverforeningen ny Forhandlinger mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne. Denne Henstilling, i Forbindelse med nogle udvekslede Skrivelser mellem Arbejdsgiverforeningen og Dansk Typograf-Forbund, medførte, at vi under 1. August modtog en saalydende Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Herved anerkender jeg Modtagelsen af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af G. D., hvori henstilles, at der afholdes et nyt Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og for de interesserede Parter i Anledning af Konflikten i Skotøjsfaget. Samtidig har vi fra Dansk Typograf-Forbund modtaget en Skrivelse — Genpart vedlagt — hvori foreslaas afholdt et Fællesmøde om Konflikten i Litograffaget.

I den Anledning skal jeg udtale, at Arbejdsgiverforeningen er villig til at deltage i et Møde med De samvirkende Fagforbund og Repræsentanter for de interesserede Parter for at forhandle om alle de Spørgsmaal, der for Tiden har givet Anledning til Arbejdsstandsning, og saafremt De samvirkende Fagforbund kan slutte sig hertil, tillader jeg

mig at foreslaa, at der Onsdagen den 5. ds. Kl. 1 i Arbejdsgiverforeningens Lokaler holdes Møde angaaende Konflikten i Litograffaget og næste Dag, Torsdagen den 6. ds. Kl. 10 holdes Møde om Konflikten i Skotøjsfaget og Strejkerne hos Petersen & Albeck, Kjøge Trævarefabrik og Hillerød Savværk.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Vort Forretningsudvalg tiltraadte de i omstaaende Skrivelse foreslaaede Fællesmøder og disse fandt Sted som foreslaaet den 5. og 6. August. Trods meget langvarige Forhandlinger lykkedes det dog ikke at opnaa Overenskomst.

Skotøjsarbejdernes Repræsentanter holder meget energisk paa, at Formanden, som har været Aarsag til Striden, skal være borte fra Fabrikken naar Arbejderne gaar ind. Herpaa vil navnlig Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter ikke indgaa, og paa dette Spørgsmaal skiltes Parterne.

Savværksarbejderne opnaaede heller ikke Enighed om Forholdene hverken paa Køge Trævarefabrik, eller paa Hillerød Savværk. Det sidstnævnte Sted var det navnlig Spørgsmaalet om Skruebrækkernes Fjernelse, hvorom der ikke kunde opnaas Enighed.

Arbejdsmændene hos Firmaet Petersen og Albeck har nedlagt Arbejdet den 9. Juli. Det nye Arbejdsmandsforbund har imidlertid begaaet den mindre hæderlige Handling, at hjælpe dette Firma ved at afslutte en Overenskomst om, at deres Medlemmer skal arbejde under Strejken, og at disse til Gengæld skal have samme Løn som det lykkes Dansk Arbejdsmandsforbund at gennemføre.

Dette Spørgsmaal krævede Forbundet nu ordnet paa den Maade, at Firmaet ophævede Overenskomsten med det ny Arbejdsmandsforbund. Det lykkedes ogsaa at naa en Løsning af denne Sag, men Sagens endelige Ordning strandede ogsaa her paa Skruebrækkerspørgsmaalet, idet Arbejdsgiverne i sidste Øjeblik forlangte at Dansk Arbejdsmandsforbund skulde afgive Erklæring om, at de Arbejdsmænd, som havde arbejdet under Konflikten, ikke maatte betegnes som Skruebrækkere.

En saadan Erklæring vilde Forbundets Repræsentanter selvfølgelig ikke afgive og som Følge heraf endte ogsaa dette Møde uden Resultat.

Da Kl. var omtrent 12 om Natten samledes de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg til et afsluttende Møde og her enedes man om, at der næste Dag skulde finde en Konference Sted mellem Formanden for Arbejdsgiverforeningen og Sekretæren for De samvirkende Fagforbund, for at afgøre om hvorvidt der skulde forhandles videre, og da i hvilke Sager. Man enedes om at forhandle om Konflikterne i Litograffaget, Savværksarbejderne paa Hillerød Savværk, Køge Trævarefabrik og Arbejdsmændene hos Petersen & Albeck.

Konflikten i Skotøjarbejderfaget mente man ikke der var nogen Udsigt til at faa sluttet endnu.

Fællesmøderne fastsattes til Lørdag den 8. August.

Som nævnt var det Meningen, at der skulde forhandles om Konflikterne i Litograffaget, Arbejdsmændene hos Petersen og Albeck og Savværksarbejderne og Maskinsnedkerne paa Køge Trævarefabrik og Hillerød Savværk. Forhandlingerne kom dog kun til at dreje sig om Litografernes Fordringer, idet Forretningsudvalgene for de to Hovedorganisationer enedes om at søge Spørgsmaalet om den af Litografernes krævede Fordring om en Forkortelse af Arbejdstiden løst, forinden man tog fat paa de øvrige Spørgsmaal, men skøndt det blev stillet i Udsigt, at Litograferne vilde se bort fra de øvrige Krav, som de havde fremsat, lykkedes det dog ikke at opnaa Enighed om en Forkortelse af Arbejdstiden. Forhandlingerne afbrødes Kl. 10½ Aften, efter at have varet fra Kl. 1 Eftermiddag.

Den af Arbejdsgiverforeningen bebudede Lock-out er derefter iværksat mod Typografer, Bogbindere og

Papirfabriksarbejderne, ligesom den af Typograferne bebudede Strejke i Dagbladene er etableret.

Litografernes Lønbevægelse. Fra Arbejdsgiverforeningen modtog vi under 31. Juli det endelige Lock-out-Varsel i Anledning af Litografernes Strejke. Dette gaar ud paa, at der fra og med Mandag Morgen d. 10. August d. A. iværksættes Lock-out overfor samtlige hos Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen beskæftigede Medlemmer af *Bogbinderforbundet, Papirindustriarbejdernes Forbund*, og *Dansk Typografforbund*. For de to sidste Grupper Arbejderes Vedkommende, gælder Udelukkelsen dog ikke de Arbejdere, der er beskæftiget ved Fremstillingen af Papir til Dagblade og i Dagbladstrykkerier. Arbejdsgiverforeningens Lock-out-Varsel af 24. Juli lød som bekendt paa, at alt Arbejde paa Papirfabrikkerne skulde standses, men den maa vel nu være kommet i Tanker om, at naar Dagbladene fremdeles skulde udkomme, er det nødvendigt, at have Papir at trykke Aviserne paa, og derfor maa Papirarbejderne, som er beskæftiget med at lave Avispapir, faa Lov at blive staaende paa Fabrikkerne, muligvis er det ogsaa økonomiske Forhold, der for en enkelt Virksomhed har været medvirkende ved den tagne Beslutning.

Dansk Typografforbund har, som meddelt i forrige Nr. af »*Arbejderen*«, meddelt Arbejdsgiverforeningen, at det vilde forelægge en kompetent Forsamling Forslag om at standse Arbejdet hos Medlemmer af Københavns Bogtrykkerforening, Organisationen af Bladudgivere i Provinserne, Dansk Provins-Bogtrykkerforening samt Dansk litografisk Principalforening, for de af Forbundets Medlemmer, som ikke bliver berørt af Lockouten. Forbundet har derefter foretaget en Afstemning i dets Afdelinger over Forslaget om Arbejdsstandsningen, og Resultatet heraf er blevet, at 2,478 Medlemmer har stemt for Forslaget og kun 13 imod.

Resultatet er under 3. ds. meddelt Arbejdsgiverforeningen, samt at Arbejdsstandsningen vil blive iværksat fra Mandag den 10. August, alt under Forudsætning af, at der ikke opnaas Overenskomst mellem Dansk Litografisk Principalforening paa den ene Side og Dansk Litografisk Forbund samt Dansk Typografforbund paa den anden Side.

Under 1. August modtog de samvirkende Fagforbund en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen med Forslag om, at der afholdes et nyt Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og de interesserede Parter for at forhandle om Konflikten i Litograffaget. Forslaget er blevet tiltraadt af Dansk Litografforbund og Dansk Typografforbund og Fællesmødet har derefter fundet Sted den 5. ds. Det lykkedes dog ikke her at naa til Overenskomst; thi den eneste Indrømmelse, som Arbejdsgiverne kunde gaa med til, var en Forkortelse af Arbejdstiden for Tegnerne af ½ Time daglig, hvor imod Stentrykkerne, som udgør de ⅔ af Fagets Udøvere, ingen Indrømmelse fik, de skulde beholde den nuværende Arbejdstid, 9 Timer daglig.

Som andet Steds her i »Arbejderen« nævnt genoptoges Forhandlingerne Lørdag den 8. ds., men endte uden Resultat, hvorfor Lock-out'en er iværksat fra Mandag den 10de ds.

Tekstilarbejderne i Wilnaer-Distriktet har strejket siden d. 18. Februar i et Antal af ca. 4000, for at tilbageslaa Arbejdsgivernes Forsøg paa at nedsætte Lønnen med 20 à 30 pCt.

Da de Strejkendes Midler nu er opbrugte, og da disse mener, at Strejken kan vindes, hvis de kan faa Hjælp til at holde den gaaende endnu i nogen Tid, har man henvendt sig til Landsorganisationerne i de andre Lande for at faa pekuniær Støtte.

Vort Forretningsudvalg har vedtaget at yde de strejkende Tekstilarbejdere et Beløb af 500 Mark, som i disse Dage er oversendt til de Strejkende.

International Tekstilarbejderkongres.

Den 7. internationale Tekstilarbejderkongres fandt Sted i Wien Da-

gene 25—29 Maj. Paa Kongressen var 9 Lande repræsenterede ved 92 Delegerede, der repræsenterede 450,000 Medlemmer. Den paa den forrige Kongres i Milano oprettede internationale Komité havde forberedt forskellige vigtige Spørgsmaal, saaledes, at Kongressen havde et forholdsvis let Arbejde. Bortset fra de Uoverensstemmelser, som enhver international Kongres bringer med sig, fordi der paa disse lettere indløber Misforstaaelser end andre Steder, gik det glat med Vedtagelsen af de vigtigste Spørgsmaal. Af stor Betydning for den videre Udbredelse af Tekstilarbejdernes internationale Forbindelse er Oprettelsen af et internationalt Strejkereglement. I disse er der fastsat Norm for den internationale Hjælp, som de Organisationer, der har sluttet sig til det internationale Forbund, kan gøre Fordring paa under Strejker. Af væsentlig Betydning er Forhøjelsen af Bidragene til det internationale Strejkekefond, hvis Oprettelse besluttedes paa Kongressen i Zürich 1902. Dette Fond har desværre kun naaet en Sum af 56,000 Frcs. Det var imidlertid nødvendigt fremtidig at forøge denne Sum ved forhøjet Bidrag, men ved Behandlingen af dette Spørgsmaal viste det sig, at der manglede Enstemmighed derom. Man havde hidtil, idet man gik ud fra at det var Massen, der skulde gøre det, stiltiende tilladt, at Englænderne aarlig betalte 2 Centimer pr. Medlem til Strejkefonden, medens de andre Landes Organisationer maa yde 5 Centimer. Af den Grund vilde Englænderne aldrig kunne gøre Krav paa Strejkefonden. Der er nu besluttet, at alle Organisationer skal yde et Bidrag af 10 Centimer. Englænderne vilde imidlertid fremtidig kun betale de 2 Centimer, som de hidtil havde betalt og under de samme Betingelser. Den af Englænderne indtagne Særstilling fremkaldte en livlig Diskussion. Det blev foreholdt dem, at de var den Klods, der hindrede Arbejderbevægelsens raske Fremgang paa Kontinentet. Sluttelig enedes man om, at Englænderne skulde afgive bindene Erklæring om, at de inden den næste internationale Kongres, som afholdes i Holland 1911, vil lade Spørgsmaalet om Strejkekontingentet afgøre ved Afstemning blandt deres Medlemmer.

At væsenlig Betydning var endvidere Kongressens Beslutning om, at det hidtil uregelmæssig udkommende internationale »Correspondenzblatt« skal udgaa regelmæssig hveranden Maaned, og saafremt det viser sig nødvendigt, skal det senere udgaa hver Maaned.

Som Sekretariatets Sæde blev England atter udpeget, og de fem af de repræsenterede ni Lande valgte Hr. Marslund til Sekretær.

Ved senere Kongresser vil det blive muligt at opnaa en lettere Afgørelse af Forhandlingspunkterne, idet de enkelte Punkter paa Dagsordenen vil blive bekendtgjorte længe forinden Kongressen og saaledes at der udpeges Repræsentanter, som skulde forberede de paagældende Forslag og Resolutioner.

Meddelelser.

De Forbund og enkeltstaaende Foreninger, som endnu ikke har indbetalt de til Litograf-Strejken m. fl. udskrevne Bidrag = 3 Uger à 15 Øre pr. helt- og 7½ Øre pr. halvtbetalende Medlem, regnet fra 18. Juli til 8. Aug. bedes indbetale disse Bidrag paa De samvirkende Fagforbunds Kontor i Løbet af indeværende Uge.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa, at følgende Bøger henligger til Salg hos Kassereren:

1. Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark ved J. Jensen og C. M. Olsen. Pris 50 Øre.
2. Tredie internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen. Pris 65 Øre.
3. Protokollen for den 7de skandinaviske Arbejderkongres i Christiania. Pris 25 Øre.
4. Mønstervedtægten for Arbejdsløshedskasser med Beretning fra Udvalget. Pris pr. 100 Eksemplarer 1 Kr. 50 Øre. *Kassereren.*

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 7 ❁ KØBENHAVN DEN 15. AUGUST 1908 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Den foreliggende Situation, Indenrigsminister Bergs Forslag til Udjævning af Arbejdsstridighederne). — Kongresser.

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

Efter at Forhandlingerne med Arbejdsgiverforeningen i Lørdags var afbrudte, er de mod Typografernc, Bogbinderne og Papirindustriarbejderne bebudede Lock-outer blevet iværksatte ligesom den af Typografforbundet bebudede Strejke i Dagbladene er etableret.

Den iværksatte Strejke i Dagbladene har bevirket, at der af Hovedstadens Blade nu kun udkommer 3, nemlig *Social-Demokraten*, *Aftenbladet* og *Kristeligt Dagblad*, som alle staar udenfor Arbejdsgiverforeningen. Fra Kapitalisternes Side gøres der dog store Anstrengelser for at forhindre Social-Demokraten i at udkomme, og Papirfabrikerne har i den Hensigt allerede standset Leveringen af Papir, skøndt de ved Kontrakt er pligtige til at forsyne Bladet med det nødvendige Papir. Kapitalisterne vil dog ikke naa deres Hensigt, thi Social-Demokraten har sikret sig det nødvendige Papir fra udenlandske Fabriker.

De Bladudgivere, som er ramt af Konflikten, har søgt at stable et Fællesblad paa Benene, som kaldes »*Pressen*«. Meningen hermed var, at dette skulde træde i Stedet for de vedkommende Blade. Det er ogsaa lykkedes at fremstille Bladet, men i en ganske lille Udgave, og det væsentligste Indhold er gammelt staaende Sats. Bitterheden blandt den store Befolkning, overfor Arbejdsgiverne, er imidlertid meget stor, og hvor det er muligt, søger Arbejderne efter bedste Evne at hjælpe de kæmpende Fag til Sejr. Et smukt Eksempel herpaa har Bladbudene givet, idet de har nægtet at udbringe det nye Blad »*Pressen*«. De eneste Steder dette Blad nu kan faas, er paa Bladets Kontor og i nogle faa Udsalg.

Begivenhederne veksler jo stadig, næsten fra Time til Time. Arbejdsgiverforeningen farer stadig frem med Lock-out-Trusler. I Mandags, den 10. August, modtog vi saaledes atter en Skrivelse, hvori der bebudes Lock-out mod ca. 21,000 Arbejdere i en Række Fag.

Skrivelsen har følgende Ordlyd:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Herved tillader jeg mig at meddele det ærede Forretningsudvalg, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige organiserede Arbejdere, der beskæftiges hos Medlemmer af Foreningen af danske Cementfabr., Foreningen af Fabrikanter i Jærnindustrien i Provinserne, Kleinsmedemester- og Mekanikerforeningen for København og Omegn, Foreningen for Installatører af elektrisk Lys og Kraftoverføring for København og Omegn, Foreningen for Arbejdsgivere i Læderfabrikationen, De samvirkende Maskinsnedkerier og Savværker,

Foreningen af Provinssavværker i Østifterne, Foreningen af Savværker og Høvlerier i Jylland, Dansk Pianofabrikant-Forening, Foreningen af danske Oljemøllere, Foreningen af danske Spiritusfabrikanters Arbejdsgiverafdeling, Teglværksforeningen af 1893, Teglværksforeningen i Esbjerg, Tekstilfabrikantforeningen og Foreningen af Tændstikfabriker i Danmark samt hos følgende Enkeltvirksomheder under Arbejdsgiverforeningen: A/S »Scandia«, Randers, A/S Malling Dampmølle og Savværk, A/S N. Larsens Vognfabriker, A/S Københavns Flydedok og Skibsværft, Kjeldsen & Mogensen, Aarslev Sav- og Hammerværk, A/S Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri, A/S Helsingørs Jærnskibs- og Maskinbyggeri, A/S Nordiske Kabel- og Traadfabriker, A/S Dansk Svovlsyre- & Superfosfat-Fabrik, A/S Ernst Voss' Fabriker, Fredericia og A/S De jyske Kalkværker,

alt under Forudsætning af, at de løbende Konflikter ikke inden den Tid maatte være bragt til en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Afslutning.

P. F. V.

Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Efter ovenstaaende Skrivelse rammes der i

Cementindustrien	ca. 1000	Arb.
Jærnindustrien	» 9000	»
Jærnindust. Arbm.	» 2000	»
Elektrikerne	» 400	»
Læderindustrien	» 500	»
Savværkerne	» 1500	»
Pianofabrikerne	» 300	»
Oljemøllerne	» 200	»
Spritfabrikerne	» 300	»
Teglværkerne	» 2000	»
Tekstilfabrikerne	» 3000	»
Tændstikfabrikerne	» 500	»
Kabelfabrikerne	» 200	»
Svovlsyrefabrikerne	» 200	»
Ernst Voss', Fredericia	» 200	»
Jyske Kalkværker	» 100	»
	21,400	Arb.

Med de 4600 der allerede var gjort brødløse bliver det over 25000 Arbejdere, der kastes paa Gaden. Arbejdsgivernes Beslutninger om Lock-out i det bebudede Omfang, viser tilfulde deres Magtsyge. De har nu en Gang taget deres Beslutninger om, at der ikke maa indrømmes noget som helst med Hensyn til Arbejdstidens Forkortelse, og herefter skal saa Arbejderne pænt rette sig.

Hurtigere end ventet, er der dog fra udenforstaaende søgt Mægling i Striden. Allerede Søndag Aften henvendte Indenrigsminister Berg sig til et af vort Forretningsudvalgs Medlemmer i Anledning af Konflikten, for at undersøge Betingelserne for en Mægling, og den næste Dag Kl. 3 mødte følgende 5 Repræsentanter for vort Forretningsudvalg hos Ministeren: *J. A. Hansen, Lyngsie, Hvidtfeldt, E. Svendsen* og *C. F. Madsen.*

Ministeren udtalte, at naar han havde ønsket at tale med Repræsentanter for de stridende Parter, var det for at erfare Stridens Aarsager, og for om muligt at forsøge at hidføre en Ordning af Striden. I to lange Dage konfererede Ministeren skiftevis med Repræsentanter for de to Hovedorganisationer, og endelig Tirsdag Aften Kl. 10½ kaldte han de to Forretningsudvalg sammen og forelagde dem følgende Forslag til Forlig:

Indenrigsminister Bergs Forslag til Udjævning af Arbejdsstridighederne.

Samtlige Strejker og Lock-out'er hæves og Arbejdet genoptages i saavidt muligt samme Omfang som før Arbejdsstandsningerne.

Med Hensyn til de forhaandenværende Konflikter vedtages forøvrigt følgende:

Litograferne.

Arbejdstiden ændres fra de nugældende nominelle 9 Timer til effektive 8½ Time; der indføres betryggende Garanti for Arbejdstidens Overholdelse. Samtlige andre Krav bortfalder.

Denne Ordning gælder til 1. Januar 1910.

Organisationerne er enige om, at det er begrundet i særlige Forhold, at der er opnaaet Enighed om Forkortelse af Arbejdstiden i Litograffaget, og De samvirkende Fagforbund erkender, at der ikke herfra kan drages Konsekvenser for andre Fags Vedkommende. Arbejdsgiverforeningen hævder, at de nuværende Konjunkturer ikke tillader Fremsættelse af Krav om Forkortelse af Arbejdstiden og De samvirkende Fagforbund kan i Almindelighed tiltræde denne Opfattelse og vil gennem Cirkulære gøre de tilsluttende Organisationer bekendt hermed.

Skotøjskonflikten.

Spørgsmaalet om, hvorvidt der foreligger et Brud paa den mellem Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter og Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873 bestaaende Overenskomst derved, at Arbejderne paa Københavns Fodtøjsfabrik har nedlagt Arbejdet den 13. Juli d. A., samt om, hvorvidt Formand Schmidts Optræden har været af en saadan Beskaffenhed, at han maa findes uskikket til Arbejdsleder, forelægges en Voldgiftsret, der sammensættes saaledes: 2 Medlemmer valgte af De samvirkende Fagforbund, 2 Medlemmer valgt af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, 1 Medlem valgt af Dansk Skotøjsarbejderforbund og 1 Medlem valgt af Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter; forsaavidt der ikke kan opnaas Enighed om Valg af Opmand, anmodes den permanente Voldgiftsrets Formand om at udpege Opmanden. Voldgiftsretten træder sammen senest i Løbet af 3 Dage og afsiger sin Kendelse inden den 20. Avgust d. A.

Arbejdsmændene hos Firmaet Petersen & Albeck.

Med Firmaet Petersen & Albeck er afsluttet følgende Overenskomst om Løn- og Arbejdsvilkaar for Arbejdsmænd:

1. Den daglige Arbejdstid er 10 Timer.

2. Den almindelige Løn er 37½ Øre pr. Time.

3. Overarbejde indtil Kl. 9 Aften samt Søn- og Helligdagsarbejde indtil Kl. 2 Eftermiddag betales med et Løntillæg af 50 pCt.

Arbejde udover den Tid 100 pCt. Tillæg.

4. Udearbejde betales med en Timeløn af 42½ Øre.

Akkordarbejde.

5. Presning af Baller 11½ Øre pr. 100 Pd. uden Oplægning.

Presning af Baller 12½ Øre pr. 100 Pd. med Oplægning.

6. Ved Akkordarbejde er Daglønnen garanteret.

Denne Overenskomst er gældende, indtil den fra en af Parterne opsiges med 3 Maaneders Varsel, dog tidligst til Ophør den 1. Juli 1911.

Saalænge denne Overenskomst bestaar, forpligter Firmaet Petersen & Albeck sig til ikke med andre Forbund at slutte nogen Overenskomst, som er ringere eller i Modstrid med denne, angaaende de her nævnte Arbejder, ligesom de i Overenskomsten med det ny Arbejdsmandsforbund aftalte Arbejdsvilkaar skal bringes i Overensstemmelse med de her nævnte.

Al forhaandenværende Strejke og Blokade hæves.

I Tilslutning til den i Dag trufne Overenskomst mellem Firmaet Petersen & Albeck og Fabrikarbejdernes Afdeling af Dansk Arbejdsmandsforbund er det bestemt, at Firmaets Arbejdere, der under Konflikten er ophørt med Arbejdet, genantages sukcessive, saaledes at der senest i Løbet af 14 Dage antages et Hold paa mindst 10 Mand og derefter med højst en Uges Mellemrum yderligere et Hold paa 5 Mand, indtil alle de af Styrken, der er disponible, er i Arbejde igen. Det er yderligere en Aftale, at de heromhandlede Arbejdere beskæftiges »paa Pladsen« og Underrum, og det nye Arbejdsmandsforbunds Medlemmer i Fabrikken samt ved Metal og Gummi.

Savværksarbejderne.

I. Køge Trævarefabrik.

Køge Trævarefabrik tilbyder at omlægge de nuværende samlede Ak-

kordbetalinger saaledes, at den samlede Akkordpris for almindelige franske Træsko, Kapsko og Klampebunde og langkappede Klampebunde forhøjes med effektive 4 pCt. Fordelingen af dette Tillæg foretages af Fabrikens Bestyrer i Forening med et Udvalg af Fabrikens Arbejdere. Princippet for Fordelingen er en mere ensartet Fortjeneste gennem en Regulering af denne.

De Akkordsatser for Pladsarbejdere, som blev indgaaede paa Træ-varefabrikens Kontor mellem Bestyreren, to Arbejdsmænd og Formanden for den stedlige Fagforening bibeholdes. Den saaledes reviderede Priskurant faar tilbegevirkende Kraft til 20. Juni d. A.

Hvis det ved fornyet Undersøgelse viser sig, at de øvrige Fabrikers Træskoarbejdere (Glostrup og Ry undtagne) i sidste Halvaar 1907 har haft en højere gennemsnitlig Timefortjeneste end Fabrikens Arbejdere i Køge, skal Akkordpriserne her hæves, saa at de bliver effektive 4 pCt. højere end Gennemsnitsfortjenesten for de andre Fabriker i nævnte Tid.

Denne Undersøgelse anstilles af d'Hrr. J. A. Hansen og S. C. Hauberg, til hvem Materialet indsendes til Bearbejdelse. Hvis de ikke kan blive enige om, hvad Resultatet er af denne Bearbejdelse, overgives Sagen til en Opmand, som dømmer dem imellem. Denne Opmand er Formanden for Den permanente Voldgiftsret eller udpeges af denne. Undersøgelsen skal være tilendebragt inden Udgangen af September Maaned d. A., og Spørgeskemaerne udsendes af d'Hrr. Hansen og Hauberg. Disse Spørgeskemaer skal kun søge Oplysning om hver enkelt Arbejders Beskæftigelse, Navn, Alder, Timeantal og udbetalte Løn.

Denne Overenskomst gælder, indtil den fra en af Siderne med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. Februar, dog tidligst til 1. Februar 1911.

II. Hillerød Savværk.

Minimallønningerne paa Hillerød Savværk forhøjes til 35 Øre for Maskinpassere og til 30 Øre for Medhjælpere og Pladsarbejdere fra 1. Februar 1909.

Strejken hæves.

Hillerød Savværk, som har tilsagt Forbundes fortrinsvis at ville antage de strejkende Arbejdere, saasnart der er Brug for dem, og forsaavidt de er ledige og har meldt sig, erklærer, at det i Øjeblikket er i Stand til at antage 2 Mand.

Fagforeningen forpligter sig til at tilbagekalde de udsendte Meddelelser om, at Hillerød Savværks Varer var blokerede.

Denne Overenskomst gælder, indtil den fra en af Siderne med 3 Maaneders Varsel opsiges til Ophør en 1. Februar, dog tidligst til 1. Februar 1911.

Almindelig Bestemmelse.

Efter Indenrigsministerens Anmodning nedsættes et Fællesudvalg af Delegerede for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund for paa Grundlag af indvundne Erfaringer at forhandle saavel om foreliggende Forslag angaaende Voldgiftsdomstole som om Bestemmelser til Forebyggelse af Lock-out eller Strejke, Mægling under Konflikter etc.; Meddelelse om Resultatet af dette Fællesudvalgs Virksomhed vil være at afgive senest den 1. Januar 1910 til Indenrigsministeriet og begge de forannævnte Hovedorganisationer.

Det Spørgsmaal, som optog den længste Tid at opnaa Enighed om, var Kravet om den forkortede Arbejdstid. Her fastholdt vi energisk, at Litografernes Krav om at erholde samme Arbejdstid som Typograferne maatte opfyldes. Fra Arbejdsgivernes Side forelaa et Tilbud om en Forkortelse af ½ Time, og et Krav om, at De samvirkende Fagforbund skulde afgive Erklæring om, at man ikke vilde give Organisationerne Tilladelse til at strejke for en kortere Arbejdstid før Aaret 1910. En saadan Erklæring kunde De samvirkende Fagforbund ganske naturlig ikke afgive, fordi Organisationerne derved vilde føle sig hæm-

mede i deres Virksomhed. Paa den anden Side gjaldt det for os om at fravriste Arbejdsgiverforeningen den gjorte Indrømmelse, og vi søgte derfor at finde paa noget, som kunde tilfredsstille Arbejdsgiverforeningen og som dog stillede vore Organisationer frit i deres fremtidige Virksomhed. Det var ikke nogen let Opgave, men det lykkedes.

Naar der tales om, at der af den til Litograferne gjorte Indrømmelse ikke maa drages Konsekvenser for andre Fag, saa ligger der i disse Ord intet andet, end at Arbejdsgiverforeningen vil reservere sig, at man under fremtidige Forhandlinger om en kortere Arbejdstid, som Støtte for Kravet, paaberaaber sig den til Litograferne givne Indrømmelse.

Arbejdsgivernes Udtalelse om, at de nuværende Konjunkturer ikke tillader Fremsættelsen af Krav om Forkortelse af Arbejdstiden, forekom det os ikke vanskelig at tiltræde, da vor egen Stilling under daarlige Konjunkturer maa være den, at søge de Fordele som vi har opnaaet i gode Tider opretholdt. Forholdet er nu for Tiden som bekendt dette, at vi allerede i lang Tid har haft meget ugunstige Arbejdsforhold i København, og at der af Københavns Kommune er ydet et forholdsvis stort Beløb til Arbejdsløse i Bygningsfagene, for derved at afhjælpe noget af den værste Nød, som Arbejdsløsheden har fremkaldt. Der er den største Sandsynlighed for, at Arbejdsløsheden vil blive langt større, naar vi naar Vinteren. Under dissse Omstændigheder vilde der, selv om det ikke stod i Ministerens Forslag, dog være blevet udsendt et Cirkulære til Organisationerne med en Henstilling om at holde mulig paatænkte større Krav tilbage, ligesom man maatte tilraade Forsigtighed med Etablering af Strejker.

Ser vi nøgternt paa Sagen vil vi komme til det Resultat, at vore Organisationer saalænge Konjunkturerne er saa elendige som de er og som de vil blive i den nærmeste Tid, er nødt til at tage Reb i Sejlene og afvente bedre Tider. Vi kan ikke den ene Dag modtage Støtte af Kommunen til vore Arbejdsløse, for saa Dagen efter ved Arbejdsstandsninger at forøge Arbejdsløsheden. Hvad enten Udtalelsen staar i Forliget eller ikke, vilde vor Stilling dog blive den, at vi maa være forsigtige med at etablere Strejker saalænge Arbejdsforholdene er saa slette som de er. Paa den anden Side er det ikke Arbejdsgiverforeningen, men os, der afgør hvornaar vi atter vil fremsætte Krav om den kortere Arbejdstid og eventuelt søge det gennemført ved Strejke.

I Arbejdsgiverforeningens Udtalelse ligger forøvrigt dette, at naar Arbejdsforholdene har forbedret sig, saa gaar de med til en Nedsættelse af Arbejdstiden.

Vi skal ikke fordybe os mere i Forliget, men kun oplyse at dette har været forelagt de i Striden inddragne Fag paa et Møde den 12. August. Det blev her vedtaget at sammenkalde Repræsentantskabet.

Den 14. August samledes Repræsentantskabet til Møde i Rømersgade 22, og efter en indgaaende Diskussion vedtoges Mæglingsforslaget med 116 Stemmer mod 22.

Følgende Resolution vedtoges enstemmig:

Idet Repræsentantskabet under de foreliggende Omstændigheder tiltræder det foreliggende Mæglingsforslag, udtaler det følgende:

Repræsentantskabet retter en indtrængende Opfordring til Arbejderklassen i Danmark om i den kommende Tid i endnu højere Grad end hidtil at styrke sine Organisationer, at skole og dygtiggøre sine enkelte Medlemmer, at virke for et stadig mere planmæssigt og metodisk Organisationsarbejde og i stadig stigende Grad bygge videre paa sin nationale og internationale Sammenslutning.

Repræsentantskabet udtaler sin skarpeste Fordømmelse af alle Splittelsesbestræbelser og af alle hel- eller halv-anarkistiske Tendenser, der kun er en Overlevering fra tidligere Tiders uudviklede Arbejderbevægelse, og som kun, hvis de sejrer, vilde medføre en Nedbrydning af en Menneskealders Organisationsværk, som

saa atter møjsommeligt maatte bygges op, hvorved Arbejderbevægelsen vilde blive sat mange Aar tilbage.

Repræsentantskabet retter en varm Tak til Dansk Typografforbund, fordi det ved sit virkningsfulde og med saa stor Enighed og Styrke gennemførte Modtræk krydsede Arbejdsgiverforeningens Krigsplaner.

Repræsentantskabet anbefaler en kraftig Udvikling af de kooperative Bevægelser baade for Produktionens og Omsætningens Vedkommende, hvorved der ogsaa under Fremtidens stadig haardere Kampe vil skabes en værdifuld Støtte for den for sin Frigørelse fra Kapitalherredømmet kæmpende Arbejderklasse.

Ved samlet og planmæssig Virksomhed baade paa det faglige, kooperative og politiske Felt, ved forøget Oplysning og Dygtiggørelse, overhovedet ved klog og energisk Benyttelse af *alle* de Midler, der staar til Raadighed og *kun* herved, vil Arbejderklassen naa frem til sin fulde Frigørelse i et nyt Samfund, hvor Fællesejet af Produktionsmidlerne lægger den faste Grundvold for Interesseharmonier indadtil i Samfundet og for Broderskabet mellem Nationerne.

Desuden toges følgende Beslutning:

I Tilslutning til den af Repræsentantskabet trufne Vedtagelse overdrages det til Forretningsudvalget at give Indenrigsminister Sigurd Berg Meddelelse, med Anmodning om at foranledige afholdt Fællesmøde mellem Forretningsudvalgene for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund samt Repræsentanter for de strejkende og udelukkede Fag, for at der her kan træffes Aftale om det nærmere ved Arbejdets Genoptagelse.

Kongresser.

Dansk Rebslageriarbejderforbunds 7. Kongres afholdtes i Dagene den 7. og 8. Juni 1908 i Folkets Hus i Odense.

Der var mødt 18 Delegerede repræsenterende 10 Afdelinger.

Viceforretningsføreren afgav Beretning for de forløbne 2 Aar.

Efter en lang Debat forkastedes Beretningen for Tidsrummet 4. Juli 1906 til 1. Februar 1908, den øvrige Del af Beretningen godkendtes enstemmig.

Forbundets og Strejkekassen Regnskaber, der forelaa i revideret Stand, og balancerede med henholdsvis 2923 Kr. 13 Øre og 4841 Kr. 39 Øre godkendtes enstemmig.

Aldersgrænsen for Kvinders Optagelse i Forbundet sattes i Henhold til Fabriksloven til 16 Aar.

Hovedbestyrelsen bemyndiges til at søge Lønnen hævet noget mere ensartet Landet over. Lønningerne varierer for Tiden fra 33 til 41 Øre pr. Dagtime.

Søn- og Helligdags- samt Overarbejde til Kl. 9 Aften betales med 50 pCt. Tillæg til alle Lønninger, Natarbejde fra 9 Aften til 6 Morgen skal betales med 100 pCt.

Svagelige og ældre Medlemmer kan det tillades at arbejde for en mindre Løn end den gængse. Dog skal Afdelingen fastsætte og Hovedbestyrelsen sanktionere Lønsatsen for hver enkelt Person.

Alle Medlemmer kan erholde Flytte-hjælp, naar de rejser fra en By til en anden.

Ingen Lønninger kan forringes ved Personskifte.

Ved fremtidige Overenskomsters Afslutning tages Arbejdsforhold med.

Ønsker en Virksomhed at gaa fra Akkord til Timeløn skal Akkordfortjenesten for et eller flere Aar ved Gennemsnitsberegning danne Grundlaget for Timelønnens Fastsættelse.

Vedtoges enstemmig.

Bidrag til de samv. Fagforbund udskrives ikke, naar disse ikke overstiger 35 Øre om Ugen.

Forbundets Love indheftes i Bøgerne. Kost-og Logisystemet afskaffes helt.

Lærlingeforholdet søges ordnet.

Forbundet tiltræder Reglerne for Overflytning.

Afskediges en af Forbundets Tillidsmænd for paalagt Agitation, erholder han fuld Erstatning, indtil Forbundet anviser passende Arbejde.

Paa Hovedbestyrelsens Anbefaling valgtes med Aklamation Carl Depenau som Forretningsfører, N. Hansen til Hovedkasserer og til Viceforretningsfører Th. Nielsen.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 8 ❋ KØBENHAVN DEN 22. AUGUST 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Den foreliggende Situation). Fagforeningerne i Østrig i 1907. Meddelelser.

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

I Henhold til den paa Repræsentantskabsmødet tagne Beslutning samledes Forretningsudvalgene for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund den 15. August, for at underskrive det af Indenrigsminister Berg fremsatte Mæglingsforslag. Det gik dog ikke saa helt glat med at faa Forliget underskrevet; ja det saa endog i nogen Tid ud til, at det hele Forlig skulde ryge i Vasken, paa Grund af et mindre fin Triks fra Arbejdsgivernes Side, som vi her nærmere skal forklare.

De kvindelige Trykkeriarbejdere i Stentrykkerierne, der staar som Medlemmer af Dansk Typografforbund, havde opsagt deres Overenskomst til Ophør den 1. Juli d. A., altsaa til samme Tid som Litograferne. Ved nogle Forhandlinger med Principalforeningen er der opnaaet Enighed om en ny Overenskomst med forhøjede Lønninger og Lærlingeskala. Arbejdstiden for Kvinderne skulde være som den Litograferne fik gennemført. Da der saaledes ingen Strid forelaa mellem de kvindelige Trykkeriarbejdere og Principalerne, var der ganske naturlig heller ingen Grund til at drage denne Sag med ind i de øvrige Sager. Ikke desto mindre fremkom Bogtrykker Langkjær ved Mødet med en Bemærkning om, at ved det indgaaede Forlig var Tilbudet til Kvinderne bortfalden, og han støttede sin Paastand til Bemærkningen i Forliget om, at naar Arbejdstiden for Litograferne ændres fra 9—8½ Time bortfalder alle andre Krav. Denne Fortolkning af Forliget blev paa det mest eftertrykkelige tilbagevist fra vor Side, og det endte med, at Kvinderne fik deres Løn forhøjet med 1 Kr. pr. Uge saaledes som det var lovet dem. Tilbage var altsaa nu kun at underskrive Forliget, og bestemme Dagen for Arbejdets Genoptagelse; og herom var man forsaavidt enige, men pludselig afbrød Arbejdsgiverforeningen Forhandlingerne under ganske mærkelige Former. Til et af Arbejdsgiverforeningen formuleret Forslag om Arbejdets Genoptagelse, havde vi af Hensyn til Rygtet om at Typograferne vilde i Skoven om Mandagen, ønsket en Tilføjelse om at Arbejdet for deres Vedkommende blev optaget saavidt muligt Mandag.

Arbejdsgiverforeningens Formand gjorde en Bemærkning om, at man fandt det var at gøre Nar ad det Hele, og at man nu maatte forlange Sagen udsat indtil videre, og endnu forinden vore Repræsentanter havde faaet talt sammen, havde Arbejdsgiverne skyndsomt forladt Lokalet. Pr. Telefon kom vi dog atter i Forbindelse med Arbejdsgiverforeningens Formand, og oplyste ham nu om, at Rygtet om Skovturen var falsk, og vi henstillede, at Parterne atter samledes om en Time. Dette Forslag afslog Arbejdsgiverforeningen; de vilde ikke møde før Mandag Kl. 1. Arbejdets Genoptagelse i de grafiske Fag blev derved sinket en Dag og for Dagbladenes Vedkom-

mende i to Dage; altsammen paa Grund af et daarligt Lune hos Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg.

Mandag den 17. August samledes Forretningsudvalgene atter til Møde og underskrev Forliget og en saalydende Overenskomst:

Ved et Møde i Dag i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark enedes man om følgende:

Begge Hovedorganisationer tiltræder herved Indenrigsministerens Forslag til Stridens Løsning: Fra begge Sider tilsiger man hinanden i fuldeste Maal Medvirkning til, at Striden ingen Følger kan faa i Retning af aabenlys eller hemmelig Boycotting af enkelte Virksomheder eller enkelte Arbejdere.

I Bogtrykker-, Papir- og Bogbinderfaget optages Arbejdet Tirsdag Morgen den 18. August, for Dagspressens Vedkommende om muligt i Dag, og i de øvrige Fag optages Arbejdet Torsdag Morgen den 20. August, hvorefter de bebudede Lock-out'er aflyses.

Kjøbenhavn, den 17. August 1908.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening

Kaspar Rostrup.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark

Carl F. Madsen.

Arbejdet er i Henhold til ovenstaaende Overenskomst blevet genoptaget af alle Fag, med Undtagelse af Skotøjsarbejderne. Det maa beklages, at et enkelt Fag saaledes sidder Repræsentantskabets Beslutning overhørig og derved udsætter de til De samvirkende Fagforbund tilsluttede Organisationer for den Mulighed, atter at blive inddraget i en større Konflikt.

Af Hensyn til, at Skotøjsarbejderne ikke har genoptaget Arbejdet, har vi under 20. ds. modtaget en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori det meddeles, at forsaavidt det afsluttede Forlig ikke sker fyldest, vil de bebudede Lock-out'er i Industrifagene blive iværksat den 31. August.

Fagforeningerne i Østrig i 1907.

Endskøndt de organiserede Arbejdere i Østrig, i den første Halvdel af Aaret 1907 var fuldt optagne af den første Valgkamp under den udvidede Valgret, og uagtet der i Aarets sidste Halvdel begyndte en dybtgaaende økonomisk Krise, som ramte en hel Række Fag haardt, har Fagorganisationerne dog ogsaa i dette Aar haft en betydelig Fremgang.

Det samlede *Medlemstal* var 501,094 mod 448,270 i 1906. Tilvæksten — ca. 12 % —, der omfatter saavel tyske som tschekiske, polske, italienske og slovenske Arbejdere, var saaledes ialt 52,824, hvoraf 48,613 mandlige og 4,211 kvindelige Medlemmer. 13 Fag har dog haft en Nedgang i Medlemstallet; dette er bl. a. Tilfældet med Bygningsfagene, navnlig Murerne, som er gaaet nedad med over 3000 Medlemmer. Aarsagen hertil er den bratte Nedgang i Byggevirksomheden.

Den, godt og vel, halve Million Medlemmer er organiseret i 49 Centralforbund og 77 enkeltstaaende Foreninger, med ialt 5030 Afdelinger. Antallet af Forbund er det samme, som Aaret i Forvejen, medens Antallet af særlige Foreninger er gaaet ned fra 89 til 77; et Bevis for, at disse efterhaanden søger at indordne sig under de bestaaende Forbund. Antallet af Afdelinger er gaaet op med 968.

Man regner, at der i Østrig, i 1907 fandtes ca. 2¼ Million *industrielle* Arbejdere over 16 Aar; af disse er altsaa omtrent en Fjerdedel organiserede.

Organisationsprocenten for Aarene 1904, 1906 og 1907 er i de nedenstaaende Fag som vist paa følgende Tabel:

Fag.	Procent Organiserede 1904	1906	1907
1. Bagere	12.55	17.78	18.59
2. Bygningsarbejdere	9.09	33.66	31.83
3. Bjærgarbejdere	8.96	20.61	22.62
4. Bryggere og Bødkere	4.42	28.19	33.02
5. Bogbindere	17.36	29.03	29.21
6. Typografer	91.25	93.10	93.50
7. Drejere	6.90	15 53	19.87
8. Jærnbanefunktionærer	20.77	38.06	49.69
9. Metalarbejdere	10.64	24.41	27.63
10. Glasarbejdere	9.02	17.44	24.27
11. Transportarbejdere	2.30	5.88	7.08
12. Træarbejdere	11.50	22.60	25.55
13. Hattemagere	20.86	22.68	21.37
14. Læderarbejdere	16.91	32.92	32.53
15. Litografer	—	96.00	96.00
16. Malere	9.61	30.26	33.77
17. Mølleriarbejdere	1.24	7.57	11.55
18. Papirfabriksarbejdere	11.92	35.76	35.76
19. Porcellænsarbejdere	13.18	39.78	54.72
20. Barberer og Frisører	4.79	3.99	4.78
21. Sadelmagere	10.12	16.00	17.03
22. Røgeriarbejdere	2.07	5.22	15.76
23. Skrædere	4 23	5.78	6.45
24. Skotøjsarbejdere	3.80	8.99	8.39
25. Stenarbejdere	3.80	11.59	16.82
26. Tobaksarbejdere	8.40	13.60	16.00
27. Tekstilarbejdere	3.73	12.27	14.32
28. Pottemagere	6.39	15.83	21.15
29. Teglværksarbejdere	2.18	14.60	17.78
30. Tømrere	2.00	9.70	15.97
31. Sukkervarearbejdere	1.85	10.46	13.52

De statistiske Undersøgelser angaaende *Indtægter* og *Udgifter* viser følgende vedvarende Stigning, som vidner om de østrigske Fagorganisationers stigende Virksomhed:

	Indtægt Kroner*)	Udgift Kroner
1901	2,229.346.21	2,111.081.12
1902	2,617.184.02	2,392.539.77
1903	2,942.854.88	2,647.066.20
1904	3,392.970.09	3,004.160.50
1905	4,641.726.81	3,829.751.41
1906	6,982.374.99	5,609.810.01
1907	8,120.763.62	7,147.730.43
	Ialt: 30,927.220.62	Ialt: 26,742.140.44

I disse Summer er *Strejkefondene* dog *ikke* indbefattede. Paa Grund af, at Foreningslovene i Østrig endnu er meget reaktionære, maa Foreningerne omgaa Lovene og indsamle Strejkepenge gennem de saakaldte »fri Organisationer«, der har dannet sig ganske paralelt med de bestaaende Fagorganisationer. Strejkefondenes Indtægter var i Aaret 1907 en Del over 2¼ Mill. Kroner. Bidragene til Strejkefondene varierer i de forskellige »fri Organisationer« fra 5 Heller til 1 Kr. ugentlig. Ved større Strejker og Lock-outer udskrives der yderligere Ekstrabidrag.

Til *principielle Forsvarskampe*, i Særdeleshed til Lock-out'er, yder Medlemmerne desuden et Bidrag af 5 Heller pr. Maaned til en »Solidaritetsfond«, som forvaltes af Arbejdernes faglige Landsorganisation i Østrig. I 1907 er der indgaaet godt 2½ Mill. Kroner i denne Fond.

I *Strejkeunderstøttelse* har de »fri Organisationer« udbetalt i 1905 — 1,164,874 Kroner, i 1906 — 1,917,900 Kroner og i 1907 — 1,825,587 Kroner.

Til andre Understøttelser — Rejsende, Arbejdsløse, Syge osv. — har Fagorganisationerne i de forannævnte Aar udbetalt henholdsvis 1,732,285 Kroner, 2,237,739 Kroner og 2,841,339 Kroner.

Efter den samlede Opgørelse for 1907, har de østrigske Fagorganisationer altsaa haft en Aarsindtægt af over 8 Mill. østrigske Kroner og en Udgift af over 7 Mill. Kroner. Den samlede Formue i 1906 7,318,906 Kroner og i 1907 8,806,038 Kroner. Der er hermed en Fremgang af ca. 1½ Mill. østrigske Kroner.

Vi nævner de Organisationer, som har haft en Aarsindtægt af 20 østrigske Kroner og derover pr. Medlem.

Typograferne	Kr.	89,19
Hattemagerne	»	58,43
Litograferne	»	53,91
Sygekassefunktionærer	»	47,07
Skotøjsarbejdere	»	30,71
Bogbindere	»	30,37
Stukkatører	»	28,55
Billedskærere	»	24,92
Fotografmedhjælpere	»	24,86
Portefeullearbejdere	»	23,29
Glasarbejdere	»	20,12
Skrædere	»	20,00

Der udgives 106 Fagblade i et samlet Oplag af 508,600 Ekspl. Af disse Fagblade udgaar 50 i det tyske, 44 i det tschekiske, 8 i det polske, 3 i det italienske og 1 i det slovenske Sprog.

Der er faa Lande, hvor Fagforeningerne har saa store og saa mange Vanskeligheder at kæmpe med, som i Østrig. Der er nok ogsaa i andre Lande en Del Forhold — som f.

*) 1 østrigsk Krone à 100 Heller = 75 Øre.

Eks. Separationslysterne hos nogle Organisationer i Danmark — der træder hindrende i Vejen for, at den nødvendige Enighed mellem Arbejderne overfor deres fælles Modstandere kan opnaas; men i Østrig er Hindringerne af en langt alvorligere Beskaffenhed.

Der er, som nævnt i Indledningen til denne Oversigt, først den reaktionære Foreningslovgivning, som, indtil videre, tvinger Arbejderne til at anvende et tids- og arbejdsspildende Omsvøb ved Indsamling eller Opkrævning af Strejkebidrag.

Men det broget sammensatte Rige giver de faglige Organisationer mange Nødder, der er betydeligt værre at knække. Der er de mange nationale Forskelligheder, der støtter sig til en halv Snes forskellige Sprog; der er de mange religiøse Forskelligheder, som repræsenteres af romersk-katolske, græsk-katolske, protestantiske og jødiske Arbejdere, foruden en Del Sekter. Og naar man véd, at Folkeoplysningen i Østrig, naar undtages Tyskerne, samt Slaverne i den nordvestlige Del, staar paa et lavt Trin, og at Arbejderne derfor, paa Forhaand, er mere tilbøjelige til at lytte til de religiøse og nationalistiske Fanatikere, end til deres egne Klassefæller, som taler til dem om Solidaritet mellem *alle* Arbejdere, uanset Nationalitet, Religion, Race eller Køn — ja, da kan man sige sig, at det maa være et meget brydsomt Arbejde at trænge gennem al denne Forvirring og gøre de østrigske Arbejdere Interessefællesskabet mellem dem indlysende.

Paa Grund af, at Præster og Nationalister endnu har et forholdsvis godt Tag i store Dele af den østrigske Arbejderbefolkning, kan de, med delvist Held, udføre deres Splittelsesarbejde til Fordel for Arbejdernes Udbyttere. Derfor er disse selvfølgegelig, uanset at mange af dem selv er antireligiøse og antinationale, ivrige Støtter ved Oprettelsen af »nationale« eller »kristelige« Arbejderforeninger, i Særdeleshed da disse Foreninger aabenlyst erklærer Skruebrækkeri for en *Pligt* under Lønkampe, der foretages af Fagforeningerne.

De østrigske Fagorganisationer arbejder i Fællesskab med det socialdemokratiske Parti i Østrig paa Gennemførelsen af de haardt tiltrængte sociale Reformer, og de erklærer sig solidariske med dette Parti og støttes af det i enhver Retning. Det var jo dette Samarbejde, der endelig tvang den ny Valgretsordning igennem.

Denne Gensidighed, som Parti og Fagforeninger har Brug for *allvegne*, hvis der skal opnaas varige og fortsatte Fremskridt for Arbejderklassen, har været Rygraden i den østrigske Fagbevægelse, som den er det i den danske. Den socialistiske Tanke har været og er fremdeles den bærende Idè; derfor skrider den bestandig fremad, trods alle de mangeartede Forhindringer, der stilles op for at standse den paa dens Vej.

Meddelelser.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa, at følgende Bøger henligger til Salg hos Kassereren:

1. Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark ved J. Jensen og C. M. Olsen. Pris 50 Øre.
2. Tredie internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen. Pris 65 Øre.
3. Protokollen for den 7de skandinaviske Arbejderkongres i Christiania. Pris 25 Øre.
4. Mønstervedtægten for Arbejdsløshedskasser med Beretning fra Udvalget. Pris pr. 100 Eksemplarer 1 Kr. 50 Øre.

Kassereren.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 9 ❋ KØBENHAVN DEN 29. AUGUST 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Skotøjsarbejderne i København, Murerne i Provinserne). Norm for Regler for Behandling af faglig Strid. Arbejdsløshedskasser. Arbejdsløsheden i Danmark i Juni Maaned i 1908.

Lønbevægelser og Konflikter.

Skotøjsarbejderne i København. Efter Anmodning fra 50 Medlemmer afholdt Skotøjsarbejdernes Fagforening i København ekstra Generalforsamling den 23. ds. Til Behandling forelaa Spørgsmaalet om, hvorvidt Arbejdet burde genoptages paa Skotøjsfabrikerne. Resultatet af Afstemningen blev denne Gang, at det med 497 Stemmer mod 382 vedtoges at genoptage Arbejdet.

Den 24. August fandt der et Møde Sted mellem Repræsentanter for Foreningen af københavnske Skotøjsfabrikanter og Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873, paa hvilken der opnaaedes Enighed om følgende:

»Strejken paa A/S Københavns Fodtøjsfabrik, M. Goldstein, samt Lock-outen paa de andre Skotøjsfabriker hæves fra Onsdag Morgen d. 26. August, saaledes at Arbejdet paa hver enkelt Fabrik paabegyndes paa dennes sædvanlige Arbejdstid og i væsentlig samme Omfang som før Arbejdsstandsningen, idet samtlige Arbejdere vilde gaa i Arbejde. Paa den anden Side oplystes det, at de fleste Fabriker var i Stand til at antage alle Arbejdere straks; dog med Undtagelse af A/S Københavns Fodtøjsfabrik, der paa Grund af den længere Arbejdsstandsning, der havde fundet Sted paa denne Fabrik ikke kunde antage *alle* Arbejderne Onsdag Morgen, men maatte vente til Torsdag Morgen med at antage Naadlere og Arbejderne i den egentlige Maskinsal. Ganske nøjagtige Oplysninger om alle Fabriker var det i denne Henseende ikke muligt at fremskaffe trods Forsøg i Telefonen.

Idet begge Parter selvfølgelig paa alle Punkter henholder sig til Indenrigsminister Berg's Forligsforslag, enedes man — angaaende den deri omtalte Voldgiftsret — om at udtale det ønskelige i, at denne sammentraadte senest Torsdag den 27. ds., og at dens Kendelse kom til at foreligge senest den 31. ds.«

Den 26. August samledes Voldgiftsretten til et konstituerende Møde. Retten bestaar af følgende Medlemmer:

Direktør *S. Hauberg*, Fabrikant *S. Jensen*, Fabrikant *W. Schæfer*, Borgerrepræsentant *R. P. Daugstrup*, Sekretær *Carl F. Madsen* og Formanden for Skotøjsarbejdernes Fagforening *Charles Kock*.

Efter Anmodning fra begge Parter fungerer Næstformanden i den permanente Voldgiftsret Hr. Kriminalretsassessor, Dr. jur. *Carl Ussing*, som Rettens Formand.

Voldgiftsretten er sammenkaldt til Møde Lørdag den 29. ds.; til dette Møde er der tilsagt Vidner fra Københavns Fodtøjsfabrik.

Murerne i Provinserne. Murerforbundet har modtaget vort Forretningsudvalgs Samtykke til at opsige Overenskomsterne i 20 Provinsbyer til Ophør den 1. Februar 1909. Lønbevægelsen vil omfatte ca. 1500 Medlemmer. Forbundet vil søge de nuværende Timelønninger hævet; i nogle Byer ønsker man tillige Arbejdstiden forkortet og i andre Byer vil man have tvungen Akkord gennemført.

Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Det vil erindres af Organisationer, som var i Lønbevægelse i Fjor, at Arbejdsgiverforeningerne forelagde dem nogle Regler for Behandling af faglig Strid, som man forlangte at Organisationerne skulde tiltræde. Disse Regler var udarbejdet af Arbejdsgiverforeningen, uden at der var givet De samvirkende Fagforbund Adgang til at udtale sig om, eller øve Indflydelse paa deres Affattelse.

Vort Forretningsudvalg tog derfor, saasnart det var kommet til Kundskab om, hvad der foregik, Sagen op til Behandling og paa Repræsentantskabsmødet i April Maaned fremsatte det et Forslag, hvori der udtales, at man i Princippet kan tiltræde det af Arbejdsgiverforeningen udarbejdede Forslag til Norm for Regler for Behandling af faglig Strid til Brug ved Overenskomstforhandlinger. Repræsentantskabet valgte 4 Medlemmer til, sammen med 3 Medlemmer af Forretningsudvalget at behandle det foreliggende Forslag, og eventuelt at forhandle med Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen om samme.

Det saaledes valgte Udvalg har senere afholdt en Række Møder, og man er paa disse naaet til fuld Enighed om et Forslag, som ogsaa er tiltraadt af Forretningsudvalget.

Forslaget er saalydende:

§ 1.

Enhver Uenighed af faglig Karakter mellem .....

.....

og .....

bør søges bilagt ved Mægling, eventuelt ved Voldgift, og ingen Arbejdsstandsning maa finde Sted, før nedenstaaende Regler er iagttagne.

Mægling skal i alle Tilfælde foretages, saafremt en af Parterne forlanger det.

§ 2.

Mæglingsudvalget skal bestaa af 2 Medlemmer, hvoraf 1 vælges af .....

.....

og 1 af .....

§ 3.

Mæglingsudvalget skal, naar en af Parterne kræver det, træde sammen til Forhandling, i København inden for en Frist af 3 Hverdage og i Provinserne inden for en Frist af 5 Hverdage.

Mæglingen foretages saavidt muligt paa Stedet, hvor Uenigheden er opstaaet, og saaledes, at Repræsentanter for de stridende Parter kan tilkaldes.

Samtidig med, at en af Organisationerne begærer Mægling afholdt, skal den meddele den anden Organisation, hvem der paa dens Vegne vil deltage i Mæglingen. Den anden Organisation er derefter forpligtet, til saa snart som muligt at give den klagende Organisation en tilsvarende Meddelelse om Navnet paa sin Repræsentant ved Mæglingsmødet.

§ 4.

Opnaas der ikke ved Mægling en Løsning af Striden, skal Mæglingsudvalget straks henvise Sagen videre til Behandling mellem de i § 1 nævnte Organisationers Hovedledelse.

Forhandlingerne mellem Bestyrelserne skal tage deres Begyndelse indenfor de samme Tidsfrister, som er nævnt i § 3.

§ 5.

Lykkes det heller ikke paa denne Maade at opnaa Enighed, skal Sagen, for saa vidt den angaar en foreliggende Priskurant med almindelige Bestemmelser, forelægges en Voldgiftsret til Afgørelse, hvis en af Parterne forlanger det. I alle andre Tilfælde kan en Uenighed indankes for en Voldgift, hvis begge Parter er enige derom.

Opnaas i sidstnævnte Tilfælde ikke Enighed om at lade Sagen afgøre ved Voldgift, har begge Organisationer Ret til gennem Anvendelse af Arbejdstandning at søge at føre deres Krav igennem.

§ 6.

Er der Enighed om at henvise en Sag til Voldgift, skal denne bestaa af 4 Medlemmer, hvoraf 2 vælges af .....

.....

og 2 af .....

samt af en Opmand, som vælges af

.....

Saafremt der ikke opnaas Enighed om Valget af Opmanden, skal Parterne anmode .....

.....

om at udnævne ham.

§ 7.

Voldgiftsretten skal som Regel træde sammen senest 6 Dage efter at den er paakaldt. Opmanden fungerer som Rettens Formand og leder dens Forhandlinger. Sagen afgøres ved simpel Stemmeflerhed mellem de 4 Voldgiftsmedlemmer; kan Stemmeflerhed ikke opnaas, afgøres Sagen af Opmanden. Over Rettens Forhandlinger føres en Protokol, der efter hver Sags Afslutning underskrives af samtlige Medlemmer af Retten, ogsaa af Opmanden, saafremt han har voteret i Sagen.

Voldgiftsretten tilstiller begge Parter Meddelelse om sin eller Opmandens Kendelse.

Kendelsen skal være afsagt senest 14 Dage efter at Sagen er indgivet til Retten.

§ 8.

Forinden Voldgiftsretten indkaldes, skal hver af de stridende Parter skriftligt forpligte sig til uvægerligt at efterkomme Voldgiftsrettens Kendelse.

§ 9.

Til Dækning af Udgifter, som maatte foranlediges ved Voldgiftsrettens Virksomhed, deponeres der af hver af de to Parter et lige stort Beløb. Retten tager i sit første Møde Beslutning om Størrelsen af dette Beløb, som ikke maa være under Kr. og ikke større end Kr. Beløbene kan, hvis det senere maatte vise sig fornødent, forlanges forøgede. Voldgiftsretten bestemmer, hvilken af Parterne der skal betale Sagens Omkostninger; de herefter tiloversblevne Beløb tilbagebetales Parterne.

§ 10.

Ingen af Mæglingsudvalgets eller Voldgiftsrettens Medlemmer maa selv være Part i den paagældende Sag.

§ 11.

Nærværende Regler indskrænke ikke de to Organisationers eller deres Medlemmers Ret, til uden forudgaaende Mægling og Voldgift, at deltage i en Arbejdsstandsning, som er paabudt af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening eller De samvirkende Fagforbund (jvfr. Overenskomsten af 5. Sept. 1899, 2det Stykke).

Ovenstaaende Regler er tilsendt Arbejdsgiverforeningen den 22. Juni med Anmodning om Forhandling om samme.

Under 2. Juli har Arbejdsgiverforeningen meddelt os, at Voldgiftsreglerne er sendt ud til de tilsluttede Organisationer til Erklæring.

*

I det af Indenrigsminister Berg udarbejdede Forligsforslag, er det bestemt, at der skal nedsættes et Fællesudvalg af Delegerede for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforeningen og De samvirkende Fagforbund, for at forhandle om Oprettelse af Voldgiftsdomstole og om Bestemmelser til Forebyggelse af Lock-outer og Strejker samt Mægling under Konflikter m. m.

Fra forskellige Sider er det gjort gældende, at dette var det første Skridt henimod Indførelsen af en ved Lov fastsat tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder. Intet er imidlertid mere urigtig end dette. Ved de Forhandlinger, der blev ført med Indenrigsministeren, udtalte han det ønskelige i, at lade Spørgsmaal som det, der havde givet Anledning til Konflikten paa Københavns Skotøjsfabrik afgøre ved Voldgift, i Stedet for at lade det komme til Konflikt. Vi gjorde da Ministeren opmærksom paa, at vi ganske delte denne Betragtning, og at der endog fra vor Side forelaa et udarbejdet Forslag til Regler for Behandling af faglig Strid, som var tilsendt Arbejdsgiverforeningen, ledsaget af en Anmodning om Forhandling. Det var denne Oplysning, der foranledigede Ministeren til at fremkomme med sin Henstilling til Parterne om Forhandling om Voldgiftregler. Da Forhandlingerne ikke er tænkt tilendebragt før den 1. Januar 1910, er der i hvert Fald ingen Fare for, at Lovgivningsfaktorerne kommer til at beskæftige sig med Spørgsmaalet om tvungen Voldgift i Arbejdsstridigheder i de to første Rigsdagssamlinger. Ved de Forhandlinger vi kommer til at føre med Arbejdsgiverforeningen om denne Sag, gaar vi ganske naturlig ikke ind paa noget, som kan virke hæmmende paa Organisationernes Virksomhed eller som indskrænker Strejkeretten.

Arbejdsløshedskasser.

Arbejdsløshedsnævnet afholdt Møde d. 5. Maj, paa hvilket der forelaa følgende Spørgsmaal til Behandling:

Hvad er Arbejdsløshed?

Nævnet var enig om, at Arbejdsløshed ikke kan forstaas som Mangel paa Arbejde ved et bestemt Fag, men maa forstaas som Mangel paa indtægtsgivende Beskæftigelse.

Efter en lang Diskussion vedtoges en saalydende Resolution:

Foranlediget ved de mange Tvivlspørgsmaal, som er fremkomne med Hensyn til Understøttelsesretten for Medlemmer, der under Arbejdsløsheden er delvist beskæftigede, udtaler Nævnet: »Naar et understøttelsesberettiget Medlem af en Arbejdsløshedskasse i *Understøttelsesperioden erholder* enkelte Dages Arbejde enten ved Vedkommendes Fag eller udenfor Faget, i eller udenfor den normale Arbejdstid, fradrages der Understøttelser for saa mange Dage, som den midlertidige Beskæftigelse har varet. For en enkelt halv Dags Beskæftigelse fradrages almindeligvis intet i Understøttelsen. Bestyrelsen for en Arbejdsløshedskasse kan dog i særlige Tilfælde, hvor en arbejdsløs ved et midlertidigt Arbejde opnaar en Indtægt, der væsentlig overstiger den almindelige, daglige Fortjeneste i Faget, tage Bestemmelse om, hvorvidt der for vedkommende Medlem bør fradrages Understøttelse for et længere Tidsrum end det, den midlertidige Beskæftigelse har varet. I saadanne Tilfælde, hvor et iøvrigt understøttelsesberettiget Medlem har Hus og Jord eller en af Delene, eller hvor et arbejdsløst Medlems Ægtefælle har Erhverv, som Medlemmet under Arbejdsløshed deltager i, maa vedkommende Kasses Bestyrelse i hvert enkelt Tilfælde selv skønne over, hvorvidt der er Grund til at indskrænke den vedtægtsmæssige Understøttelse.

Formener et Medlem sig forurettet ved en af Bestyrelsen i Henhold til Nævnets foranstaaende Udtalelse truffen Afgørelse, kan det paagældende Medlem indanke Sagen for Inspektoratet, der da i Forbindelse med Nævnet træffer sin Afgørelse under Hensyn til de i de enkelte Tilfælde særlig foreliggende Forhold«.

Arbejdsløsheden i Danmark i Juni Maaned 1908.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Bagere og Konditore	189	—	158	86	—	40
Barberer og Frisører	20	320	12	—	—	—
Barnevognsarb.	—	—	—	—	—	—
Billedskærere og Dekorationsbilledh.	3	22	15	1	18	3
Blikkenslagere	—	3100	125	—	625	25
Brolæggere	2	10	—	—	—	—
Bryggeriarbejdere	—	—	—	—	—	—
Bødkere	28	203	4	9	162	7
Drejere	13	116	12	14	188	12
Formere	72	1582	59	197	3290	107
Gørtlere og Metalarb.	39	482	22	5	32	1
Handskemagere	9	137	9	—	—	—
Hattearbejdere	9	244	4	20	196	—
Hvidgarvere	6	165	5	4	77	3
Karetmagere	16	44	7	23	502	5
Kedel-og Maskinpas.	20	301	14	8	101	5
Korkskærere og Sorterersker	1	25	1	—	—	—
Lohgarvere	9	76	5	2	22	2
Metaltrykkere	6	113	6	—	—	—
Murere	—	—	405	—	—	103
Ovnsættere	8	120	10	—	—	—
Pottemagere	—	—	—	—	—	—
Sadelmagere og Tapetserere	128	3712	125	27	783	26
Savværksarbejdere og Maskinsnedkere	98	1089	66	38	637	21
Skrædere	—	—	—	—	—	—
Skorstensfejere	4	24	4	—	—	2
Smede og Maskinarb.	—	—	452	—	—	93
Snedkere (Snedkerf.)	—	3216	311	—	2795	233
do. (Bornholm)	—	—	—	—	—	—
Stenarbejdere	—	—	—	—	—	—
Stukkatører	—	400	27	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	2	27	—	1	11	—
Tekstilarbejdere	28	401	25	73	1224	61
Tømrere	—	—	466	—	—	100

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 34 Organisationer med tilsammen 46360 Medlemmer. Heraf havde 28 Organisationer med ialt 39836 Medlemmer 3198 Arbejdsløse den 30. Juni, 6 Organisationer med 6524 Medlemmer havde ingen Arbejdsløse den sidste Dag i Juni Maaned.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 10 ❋ KØBENHAVN DEN 5. SEPTEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Konflikten paa Københavns Fodtøjsfabrik, Arbejdsmændene hos Petersen og Albeck, Kvinderne paa Øresunds kemiske Fabrikker, Møllerne paa Hadsten Mølle, Rebslagerne paa A/S Randers Rebslageri, Sadelmagerne i Aarhus, Typograferne).

Lønbevægelser og Konflikter.

Konflikten paa Københavns Fodtøjsfabrik.

Voldgiftskendelse af 1. September 1908 i Sagen mellem Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter og Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873.

Ifølge en mellem Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund den 17. forrige Maaned indgaaet Overenskomst er nærværende Voldgiftsret traadt sammen til Besvarelse af nedennævnte 2 Spørgsmaal, og da Stemmerne indenfor Voldgiftsretten har staaet lige, har Opmanden afsagt følgende Kendelse:

Lørdag den 11. Juli d. A. tilkendegav samtlige Arbejdere paa Aktieselskabet Københavns Skotøjsfabrik Direktøren, Hr. Bredahl, at de Mandag den 13. agtede at ophøre med Arbejdet paa Fabriken, saafremt en paa Fabriken ansat Formand, Hr. Schmidt, ikke fjærnedes fra Pladsen som Formand — et Krav, som de allerede den 8. s. M. havde gjort gældende overfor Direktøren — og da dette ikke skete, standsedes Arbejdet som bebudet, idet, foruden de udenfor Organisationen staaende Lærlinge, godt 100 Arbejdere, der var Medlemmer af Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873, forlod Arbejdet.

Det første Spørgsmaal,

der er stillet Voldgiftsretten, er, hvorvidt der foreligger Brud paa den mellem Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter og nævnte Fagforening bestaaende Overenskomst derved, at Arbejderne paa Københavns Skotøjsfabrik har nedlagt Arbejdet den 13. Juli d. A.

Den Overenskomst, der skulde være brudt, er efter Titlen en »Overenskomst om Foranstaltninger til Bilæggelse af faglig Strid mellem Medlemmerne af Foreningen for Københavns Skotøjsfabrikanter og disses Arbejderes Organisation«, og den fastsætter (§ 1), at ingen Uenighed mellem de nævnte Parter vedrørende bestaaende Arbejdsforhold maa foranledige *Arbejdsstandsning* fra nogen af Siderne, forinden (§ 2) saadan Uenighed er søgt bilagt ved Forhandling mellem Parterne, eventuelt de respektive Foreningers Bestyrelser, hvorhos det bestemmes i § 3, at enhver Uenighed, som det ikke lykkes saaledes at faa bilagt, skal henvises til Afgørelse ved Voldgift, med mindre Hovedorganisationerne udtaler, at Stridsspørgsmaalet ifølge sin Natur ikke egner sig til Afgørelse ved Voldgift.

Det er givet, at de i Overenskomsten foreskrevne Skridt til Bilæggelse af Striden ikke var foretagne før Arbejdsstandsningen, hvorfor Fabrikantforeningen hævder, at Overenskomsten er brudt, medens Fagforeningen bestrider, at saadant Brud har fundet Sted:

I første Række hævder Fagfor-

eningen, at Overenskomsten med »Arbejdsstandsning« kun tager Sigte paa egentlige Strejker, men at den heromhandlede Arbejdsstandsning ikke kan kaldes Strejke, da den hverken var besluttet, iværksat eller understøttet af Fagforeningen, men kun en Følge af det rent faktiske, at Arbejderne var kede af Forholdene paa Fabriken og ønskede at søge andet Steds hen. Hverken de Arbejdere, der ophørte med Arbejdet, eller Fagforeningen formente andre Arbejdere at optage det Arbejde, som de Bortgaaede havde forladt, eller behandlede saadanne som »Skruebrækkere«.

Det er ufornødent her at komme ind paa, hvorvidt Ordet »Arbejdsstandsning« i Overenskomsten kun tager Sigte paa Strejker i egentlig Forstand og paa Lock-out'er, thi

da den heromhandlede Arbejdsstandsning var iværksat ifølge en forud truffen Beslutning i Arbejdernes Værkstedsklub, der omfattede dem alle, og

da Formaalet for Beslutningen ikke i første Linie var at søge anden Arbejdsplads (i saa Fald vilde det nemlig have været meget uhensigtsmæssigt af Arbejderne at gøre sig arbejdsledige alle paa én Gang og derved forringe Udsigten til, at alle kunde faa Beskæftigelse andet Steds straks), men

da Hovedformaalet har været ved den samlede Arbejdsnedlæggelse at fremtvinge Formandens Afgang, maa Arbejdsstandsningen kaldes en Strejke.

Fagforeningen har dernæst hævdet, at selv om Arbejdsstandsningen var en Strejke, var den dog ikke et Brud paa Overenskomsten, da denne kun handler om Strejker, iværksatte og godkendte af *Fagforeningen*, hvad den heromhandlede Strejke som sagt ikke var, og de har henvist til, at Overenskomsten ifølge sin Ordlyd kun gælder for Medlemmer af Fabrikantforeningen paa den ene Side og Arbejdernes Organisation paa den anden Side, og altsaa kun paalægger *Organisationen* — Fagforeningen — at iagttage visse Regler, forinden der dekreteres *Fagforeningsstrejke*, men ikke forbyder Arbejderne paa den enkelte Fabrik uden Medvirkning af Fagforeningen at etablere en Strejke uden de forudgaaende Mæglingsskridt. Naar Overenskomsten taler om Uenighed mellem Parterne, formener de, at den kun tænker paa Uenighed mellem Fabrikanter og Fagforeningen.

Denne Forstaaelse — der vilde medføre, at der ikke i Faget var truffet Regler for faglig Strid, saa snart Fagforeningen ikke ønskede at have med Striden at gøre, og at Overenskomstens Anvendelighed altsaa udelukkende afhang af den ene Part, nemlig af Fagforeningen — har paa Forhaand Formodningen imod sig, og den har ingen Støtte i Ordene, da disse ligesaa godt kan læsès derhen, at de handler om Uenighed mellem Medlemmerne af Fabrikantforeningen paa den ene Side og Medlemmerne af Fagforeningen paa den anden Side. Da der nu ikke kan være nogen Tvivl om, at Hensigten med Overenskomsten har været at søge de faglige Uenigheder paa enhver Arbejdsplads, der beskæftiger Arbejderne indenfor Organisationen, bilagt uden Lock-out eller Strejke, maa det statueres, at den heromhandlede Strejke er iværksat i Strid med Overenskomsten.

Et andet Spørgsmaal er, om Brudet paa Overenskomsten alene er forøvet af Fabrikens Arbejdere, eller om ogsaa Fagforeningen som saadan har brudt den.

I saa Henseende er det oplyst, at Fabrikantforeningen straks om Lørdagen, da Arbejderne havde bebudet Arbejdsnedlæggelsen, henvendte sig til Fagforeningsformanden, der imidlertid erklærede, at Sagen var Fagforeningen uvedkommende, og at han vel kunde paatage sig at fraraade Strejken, men ikke som Fagforeningsformand stille Forlangende derom, idet han hævdede den ovennævnte Fortolkning af Overenskomsten, at Arbejdernes Optræden ikke var i Strid med denne.

Det er anerkendt af Fagforeningen, at dens Formand om Lørdagen

talte med Fabrikens Arbejdere om den bebudede Arbejdsnedlæggelse, og at han vel fraraadede den, men — i Overensstemmelse med sin egen Anskuelse — ikke foreholdt Arbejderne, at den stred mod Overenskomsten.

Idet Organisationens Bestyrelse har indgaaet en Overenskomst paa Medlemmernes Vegne, har den ogsaa paataget sig den Pligt til at virke for Opfyldelsen af Overenskomsten. Hvor langt denne Forpligtelse strækker sig, kan være tvivlsomt; men den medfører i hvert Fald, at Fagforeningens Formand, der er Medlemmernes naturlige Vejleder med Hensyn til deres Rettigheder og Pligter som Fagforeningsmedlemmer, i det Øjeblik han diskuterer med dem om en af dem i Strid med Overenskomsten paatænkt Strejke, ikke maa undlade at gøre dem bekendt med de Pligter, Overenskomsten i saa Henseende har paalagt dem.

Grunden til, at Fagforeningsformanden i det heromhandlede Tilfælde har undladt at oplyse Arbejderne om, at Strejken var ulovlig, maa antages som anført at være den, at han derom nærede en anden Anskuelse. Denne Omstændighed vedrører imidlertid kun Spørgsmaalet om, hvorvidt der *forsætlig* er handlet i Strid med Overenskomsten, — et Spørgsmaal, der ikke er forelagt Voldgiftsretten — og det kan ikke forandre det Resultat, som maa statueres, nemlig at Fagforeningsformandens Optræden har været i Strid med Overenskomsten.

Det andet Spørgsmaal er,

hvorvidt Formand Schmidts Optræden har været af en saadan Beskaffenhed, at han maa findes uskikket til Arbejdsleder.

For den bekræftende Besvarelse heraf er der fra Arbejdernes Side fremført: 1) Udygtighed hos Schmidt som Arbejdsleder, 2) Mangel paa Hensynstagen til Arbejdernes Sundhed, 3) høj Grad af hensynsløs og stødende Optræden overfor Arbejderne.

*

1. Hvad det første Punkt angaar, har Arbejderne hævdet, at Schmidt ikke paa tilfredsstillende Maade røgter det Hverv bestandig at sørge for, at der er nyt Arbejdsmateriale parat, naar Arbejderne er parat til at paabegynde nyt Arbejde, og at den Ventetid, han saaledes foraarsager Arbejderen, paafører ham pekuniært Tab, ikke blot naar han — som i den Afdeling, hvor Schmidt tidligere var Arbejdsleder — arbejder paa Akkord, men ogsaa naar Arbejderen er ugelønnet, — som i den Afdeling, hvor Schmidt i den sidste Tid havde været Formand, — idet Ventetiden sidstnævnte Sted hindrede Arbejderen i at vise, hvor meget han var i Stand til at udføre, og derigennem begrunde sit Krav om forøget Løn.

Direktør Bredahl har ikke bestridt, at Arbejdernes Klager over Ventetid har været begrundet; men han har hævdet, at Skylden ikke har været Formandens men Fabrikens, og han henviser til, at Klagerne over Ventetid paa Akkordafdelingen, da Schmidt var ansat der, standsede, saa snart der indførtes en anden Uddelingsmaade af Arbejdet, og Klagerne over Ventetid paa Ugelønsafdelingen tilskriver han, at Fabriken, der uden tilstrækkelig Forberedelse overtog en standset Fabriks Maskiner, er i en Overgangsperiode, hvor Fabrikationen har lidt under Forsinkelser bl. a. paa Grund af en foreløbig Mangel paa Læster.

Overfor denne Forklaring fra Hr. Bredahls Side skønnes Arbejderne ikke at have ført tilstrækkelig Bevis for, at det paaklagede Forhold maa lægges Schmidt til Last.

*

2. Mangel paa Hensyntagen til Arbejdernes Sundhed skal Schmidt have vist i sin Behandling af de Smaastifter, som Pinnerne faar udleverede og opbevarer hver i sin Æske. Naar en fratrædende Arbejder nemlig tilbageleverer sin Restbeholdning af Stifter, — om hvilke Formanden ved, at Arbejderen, der er beskæftiget med begge Hænder, maa holde dem i Munden, og at mange Arbejdere lægger tiloversblevne Stifter fra Munden tilbage i Æsken — har han, uden Hensyn til, at den

paagældende Arbejder har været sygelig — tuberkuløs — lagt den tilbageleverede Restbeholdning tilbage i den større Beholdning, hvorfra hver Arbejder bliver forsynet, ligesom han, naar denne Beholdning er sluppen op, har henvist Arbejdere til at laane af Kammeraternes Æsker.

Det er naturligt og vigtigt, at Arbejderne fremdrager dette Forhold; men da Forholdet ikke før nærværende Konflikt har været forebragt Direktøren eller Formanden, og Schmidts Opmærksomhed saaledes ikke har været henledet paa denne Sags Betydning, kan det — selv om der er falden Bemærkninger derom fra Arbejdernes Side, hvad Schmidt ikke vil kunne erindre —, ikke statueres, at Formanden har udvist nogen utilgivelig Forsømmelse ved, at han ikke af egen Drift har truffet Forholdsregler i Anledning af dette Hygiejnekrav, der —, som de hygiejniske Krav overhovedet, — er af nyere Dato.

3. Hvad endelig Schmidts paastaaede hensynsløse Optræden overfor Arbejderne angaar har de for det første fremdraget enkelte Eksempler, om hvilke der er forklaret som følger:

a. For ca. 3 Aar siden har Schmidt under Instruktionen af en tunghør Mand i en Arbejders Paahør, men uden at den Tunghøre kunde høre det, brugt Udtrykket »Idiot« om ham. Schmidt nægter at have brugt Udtrykket.

b. For ca. 3 Aar siden slog Schmidt — uoplyst af hvilken Grund — en vistnok 18aarig Lærling i Ansigtet, saa Blodet flød. Schmidt har ikke benægtet det, omend han ikke vil kunne huske det, idet han jævnlig »har kløet en Dreng«, men han gaar ud fra, at den Paagældende har gjort sig skyldig til Revselsen.

c. For ca. ½ Aar siden overfusede han til de andre Arbejderes Indignation en Arbejder, fordi det viste sig, at en Støvle, som Formanden forgæves havde ledt efter, ikke var bleven afleveret af Arbejderen, men da den var revnet for ham, uden Schmidts Vidende var indleveret af ham til Naadling. Schmidt maa anses for at have erkendt Rigtigheden heraf, men gør gældende, at Arbejderen ogsaa har forset sig.

d. Omtrent 1 Maaned før Konflikten overfusede Schmidt en Arbejder uden Grund. Schmidt har benægtet dette Klagepunkt.

e. 3—4 Maaneder før Konflikten afskedigede Schmidt en Mand, fordi denne, der havde faaet sit Arbejde kasseret med Ordre til at omgøre det, appellerede til Værkføreren, der antog Arbejdet. Schmidt har benægtet dette, og Værkføreren har erklæret, at det aldrig er sket, at han har omgjort Formandens Dom over Arbejdet.

f. Sidste Vinter blev en Familiefader afskediget, fordi han svarede Formanden ironisk, men ikke uhøflig. Schmidt har benægtet dette og anført, at Manden tog sin Afsked for at blive Postbud.

g. En Gang afskedigede han i øjeblikkeligt Lune en Mand, der dog undgik Afskedigelsen, fordi Værkføreren var til Stede og protesterede mod Afskedigelsen. Baade Schmidt og Værkføreren har benægtet dette.

h. For ca. ½ Aar siden svarede han en Arbejder, der Dagen forud havde ledt en Time om et Par Læster og nu spurgte, om han skulde lede en halv Time til den Dag, at det maatte han gøre, som han vilde. Schmidt har forklaret, at han var uden Skyld i Savnet af Læsterne og netop var kommen for at hjælpe Arbejderen med at lede.

i. En Uges Tid før Konflikten truede han en Arbejder med Afsked, fordi han ikke vilde udlevere et Par Læster, som Schmidt forlangte. — Schmidt benægter at have truet med Afsked.

k. Da Værkføreren umiddelbart før Konflikten bebrejdede Schmidt, at en Arbejder i Strid med Fabrikens Regler havde faaet Forskud paa anvist Arbejde ud over Ugens Løn, svarede Schmidt i Arbejdernes Paahør, at denne havde »tigget« derom, men erklærede, at det var »forkert sagt«. — Schmidt har erkendt Rigtigheden heraf. —

Paa de foreliggende Oplysninger

er det vanskeligt at danne sig en sikker Dom om de fleste af de omtalte Tilfælde, af hvilke nogle ligger saa langt tilbage i Tiden, at de nærmere Omstændigheder ikke nu kan oplyses, idet hverken Anklagerne eller den Anklagede har haft Anledning til i sin Tid at fæste Opmærksomheden paa dem, da Tilfældene ikke den Gang har været paatalte. For andre Tilfældes Vedkommende (de, der staar i Forbindelse med Savnet af Læsterne), er der Grund til at henføre en Del af Misstemningen til den omtalte Overgangsvanskelighed, og med Hensyn til Afskedigelserne og Truslen derom bemærkes, at Retten til Afskedigelse ikke naturligt tilkommer Formanden og ogsaa er frataget Schmidt for Eftertiden. Hvad endelig angaar det stødende Udtryk »tigge«, kan der, da Formanden straks tog det tilbage, ikke tillægges det Betydning.

Ved Siden af de nævnte Eksempler er der imidlertid givet en almindelig Beskrivelse af Schmidt som en Mand, der ved sit stødende Væsen gjorde sig forhadt hos Arbejderne, og selve det Faktum, at saa mange Arbejdere med denne Begrundelse har besluttet sig til Arbejdsledighed uden at sikre sig Hjælp fra Fagforeningen, synes et Argument for Klagens Rigtighed; men heroverfor har Direktør Bredahl hævdet, at denne Misstemning maa anses for at være af forbigaaende Karakter og netop skrivende sig fra de omtalte Overgangsvanskeligheder, der er misforstaaede af Arbejderne, og han har til Støtte herfor fremhævet, at han ikke før nærværende Konflikt opstod, har haft nogen Anelse om Misstemning hos Arbejderne mod Formanden, hvilken er kommen ham i høj Grad overraskende, ligesom heller ikke Værkføreren vil have været vidende om noget saadant.

I Betragtning heraf og af, at der ingen Sinde tidligere af Arbejderne er ført Klage over Schmidt personlig, selv om der er ført Klage over Anordninger fra hans Side, ligesom det heller ikke ses, at nogen Arbejder tidligere har opgivet sin Plads paa Fabriken med den Motivering overfor Direktøren, at Schmidts Forhold var Skylden, samt da Arbejderne ved deres Tilbageholden med at klage har bevirket, at Direktøren ingen Anledning har haft til at paavirke Schmidt til en heldigere Optræden, og Schmidt ingen Anledning har haft til at forsvare sig i de enkelte Tilfælde og opklare mulige Misforstaaelser, kan det ikke nu pludselig statueres, at Schmidt efter det oplyste er uskikket til Formandspladsen.

I denne Forbindelse bemærkes, at naar et saa vanskeligt Bevisspørgsmaal som det heromhandlede skal paadømmes, maa det af Hensyn til Sagens Oplysning i høj Grad beklages, at Arbejderne paa Fabriken har taget Sagen i deres egne uerfarne Hænder i Stedet for at henvende sig til deres Fagforenings Bestyrelse, der maa være mere fortrolig med Konflikter som denne og som Følge deraf mere kyndig i, hvorledes Beviserne maa samles, og hvorvidt Kravet overhovedet lader sig gennemføre paa de forhaandenværende Oplysninger.

Thi eragtes:

Ved Arbejdsnedlæggelsen den 13. Juli d. A. paa Københavns Skotøjsfabrik er der saavel af Arbejderne paa Fabriken som af Fagforeningen handlet i Strid med den ommeldte Overenskomst.

Formand Schmidt kan ikke paa det Foreliggende anses for uskikket til Arbejdsleder.

Arbejdsmændene hos Petersen og Albeck. Fra Arbejdsgiverforeningen modtog vi under 18. August Genpart af en Skrivelse fra Firmaet Petersen og Albeck som var saalydende.:

Dansk Arbejdsgiverforening og Mesterforening,

her.

Vi undlade ikke herved at meddele følgende:

Da vore Folk Dags Formiddag indfandt sig paa de kjøbenhavnske Sporvejes Oplagsplads i Bragesgade for at læsse kasserede Skinner, nægtede Sporvejsselskabets Arbejdere at deltage i Arbejdet, der bestaar i at sortere og opmaale Skinnerne, og da Sporvejsselskabets Formand i den Anledning

pr. Telefon forespurgte Hr. Sofus Mortensen, om det forholdt sig rigtigt, at dette Paabud var paa hans Foranledning, svarede Hr. Mortensen: at det var rigtigt, den Sag var i Orden, og at hans Arbejdere ikke kunde arbejde sammen med Firmaet Petersen & Albecks nuværende Arbejdere.

I den Anledning søgte vor Herr Peter Petersen straks Hr. Sofus Mortensen pr. Telefon og traf ogsaa Hr. Mortensen i Folkets Hus. Paa vor Hr. Petersens Forespørgsel om ovennævnte Sag forholdt sig rigtig, og om det var paa Paabud af Hr. Mortensen, at Sporvejsselskabets Arbejdere havde nægtet at arbejde, hvor vore Arbejdere var til Stede, svarede Hr. Mortensen: »Jeg sidder i Øjeblikket i Kongres og kan ikke indlade mig paa nogen Diskussion herom«; da vor Hr. Petersen imidlertid ønskede et direkte Svar paa sin Forespørgsel, svarede Hr. Mortensen: »Det er jo Strejkebryderne der arbejder hos Dem, det kan ingen nægte, da De ikke har nogen af vore Folk, og hvad jeg har svaret er rigtigt, med Strejkebrydere kan vore Folk ikke arbejde, men jeg synes iøvrigt, vi nu snart maa have bragt denne Sag i Orden, nu har jeg dog ikke mere Tid, da jeg atter skal ind i Kongressen og er meget optaget.«

Med Højagtelse
Petersen & Albeck.

I Anledning af det i ovenstaaende Skrivelse fremførte bemærker Arbejdsgiverforeningen, at den maa anse den foretagne Boycotting for at være ganske i Modstrid med den afsluttede Overenskomst og den henstillede til vort Forretningsudvalg, at tage sig af Sagen og derefter sende den Meddelelse om hvad man agter at foretage for at skaffe den indgaaede Overenskomst respekteret.

Den 23. August modtog vi en Skrivelse fra Fabriksarbejdernes Forbund hvori Rigtigheden af det fremførte bestrides, men forinden der var givet Arbejdsgiverforeningen Meddelelse herom indløb der en ny Skrivelse den 24. August som er saalydende:

Til

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Fra Firmaet Petersen & Albeck har vi under 22 ds. modtaget en Skrivelse, hvori findes følgende:

»I Fortsættelse af vor sidste Meddelelse til Dem af 18. ds. undlade vi ikke at meddele Dem, at vi Dagen efter havde Besøg af Hr. Sophus Mortensen, der gærne ønskede at konferere med os angaaende Arbejdets Genoptagelse hos os, og ved hvilken Lejlighed vi enedes om, at vi skulde give Dansk Arbejdsmandsforbund 2 Dages Varsel for de i Forliget omhandlede Pladsers Besættelse. Øjemedet med Hr. Sophus Mortensens Besøg var imidlertid ikke saa meget dette, som at han vilde have os til at give sig et Tilsagn om, at vi, da de af Arbejderne, der under Konflikten havde ophørt med Arbejdet hos os, der endnu var disponible, næppe vilde udgøre mere end 16 à 17, maaske 19 af de 22, der havde ophørt, skulde afskedige andre af os i Mellemtiden antagne Arbejdere og i Stedet for antage nye Arbejdere, hørende til Fabriksarbejdernes Forbund; Vel paastod Hr. Mortensen ikke, at vi ifølge Forliget var forpligtede dertil, men hvis det ikke skete, kunde han næppe formaa Arbejderne til atter at gaa i Arbejde, og om de gik, vilde Arbejdet rimeligvis, straks de disponible Arbejdere var gaaede i Arbejde, og de ikke fik Lov til at besætte alle Pladserne paa Pladsen og i Underrummet, atter blive nedlagt, da de ikke vilde arbejde med Skruebrækkere, andet var og blev disse Folk ikke hele deres Liv, hvilket Hr. Mortensen søgte at udvikle nærmere i et langt Foredrag. Et saadant Tilsagn fik Hr. Mortensen dog selvfølgelig ikke af os.«

Arbejdsgiverforeningen kan ikke anse Overenskomsten af 17. ds. for opfyldt i hele sit Omfang, saalænge Forholdene hos Petersen & Albeck ikke er ordnede paa tilfredsstillende Maade, og ganske specielt maa man protestere imod Hr. Sophus Mortensens Udtalelser om, at Medlemmerne af Dansk Arbejdsmandsforbund, hvis de ikke fik Lov til at besætte alle Pladserne paa Pladsen og i Underrummet, *rimeligvis vilde nedlægge Arbejdet straks, efter at de var gaaet i Arbejde.*

Man maa derfor anmode det ærede Forretningsudvalg om at foranledige, at Dansk Arbejdsmandsforbund i »Social-Demokraten« indrykker en Erklæring om, at Strejken hos Petersen & Albeck er hævet, samt om at tilstille os en Meddelelse, hvori Forretningsudvalget tager bestemt Afstand fra Hr. Sophus Mortensens ovenfor citerede Udtalelse og erkender denne for stridende mod Overenskomsten af 17. ds.

P. F. V.
(sign.) Kaspar Rostrup.
(sign.) Sophus Agerholm.

Af ovenstaaende vil man se, at Arbejdsgiverforeningen, forinden der var givet Sophus Mortensen Adgang til at udtale sig om den mod ham fremførte Klage, har dømt ham, og forlangte, at vort Forretningsudvalg skal tage Afstand fra hans Udtalelser. Det Hele har imidlertid vist sig at være løse Paastande og Misforstaaelser fra Firmaet Petersen og Albeck Side, og vort Forretningsudvalg har derfor heller ingen Hensyn kunnet tage til Arbejdsgiverforeningens Henstilling.

Under 25. August har vi derfor sendt Arbejdsgiverforeningen en saalydende Skrivelse:

Til

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening,

her.

Modtaget det ærede Forretningsudvalgs Skrivelser af 18., 22. og 24. ds., hvormed fulgte Afskrift af Skrivelse fra Firmaet Petersen & Albeck.

Formanden for Fabriksarbejdernes Forbund, Hr. Sophus Mortensen, meddeler os under 23. ds., at der ikke fra hans eller Forbundets Side er foretaget nogen som helst Boycotting overfor Petersen & Albeck, efter at Mæglingsforslaget er vedtaget.

Hvad der er sket er dette, at Formand Jacobsen paa Sporvejsselskabets Plads i Bragesgade den 18. ds. forespurgte Hr. Mortensen, om de Folk, som Petersen & Albeck havde, var Skruebrækkere, og at Mortensen havde svaret, at det var, hvilket jo ogsaa er i Overensstemmelse med Sandheden, og desuden gav Mortensen Hr. Jacobsen Oplysning om den indgaaede Overenskomst. Noget Paabud fra Fabriksarbeidernes Forbunds Side til Sporvejsselskabets Folk, mod at arbejde sammen med Folkene fra Petersen & Albeck er ikke givet.

Som meddelt pr. Telefon til Hr. Sekretær Agerholm, var det en Aftale, at Petersen & Albeck skulde sende Hr. Mortensen Meddelelse om hvornaar det første Hold Arbejdere (10 Mand) skulde møde, men Firmaet har i Stedet herfor sendt en anbefalet Skrivelse til Dansk Arbejdsmands Forbunds Kontor, hvor Brevet ikke er blevet aabnet, fordi der ingen var paa Kontoret i disse Dage. Efter at Hr. Mortensen er blevet bekendt med Sagens rette Sammenhæng, vil de vedkommende Arbejdere dog give Møde hos Firmaet i Dag.

Idet jeg gaar ud fra, at Arbejdet altsaa er paabegyndt i Dag, og at Overenskomsten iøvrigt sker Fyldest, forekommer det mig, at de Samtaler, der er ført mellem Firmaet Petersen & Albeck og Hr. Mortensen er Sagen ret uvedkommende.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse
Carl F. Madsen.

*

Vi har ikke senere hørt noget til Sagen, og gaar derfor ud fra at Arbejdsgiverforeningen har godkendt vore Betragtninger.

Kvinderne paa Øresunds kemiske Fabrikker. I Følge Anmodning fra Kvindeligt Arbejderforbund, har vort Forretningsudvalg givet sit Samtykke til, at Overenskomsten for Kvinderne paa Øresunds kemiske Fabrikker opsiges til Ophør den 1. Oktober d. A. Lønbevægelsen vil omfatte ca. 80 Kvinder.

Møllerne paa Hadsten Mølle har ved Forhandling gennemført en ny Overenskomst, hvorved Lønnen er hævet med 2 Kr. pr. Uge for alle Fabrikkens Arbejdere ca. 20 Mand. Der er tillige opnaaet 8 Øre mere pr. Overarbejdstime.

Rebslagerne paa A/S Randers Rebslageri har ved Forhandling gennemført en ny Overenskomst, hvorved Lønnen for faglærte Rebslagere er hævet fra 35 til 38 Øre pr. Time og for Arbejdsmænd fra 30 til 33 Øre. Kvindernes Løn er hævet til 20 Øre pr. Time, naar de har været paa Fabrikken i 6 Maaneder.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til Ophør den 1. September 1910.

Sadelmagerne i Aarhus. Vort Forretningsudvalg har givet Sadelmager- og Tapetsererforbundet Sanktion til at erklære Strejke hos Sadelmagermestrene i Aarhus i Begyndelsen af September, forsaavidt det ikke inden nævnte Tid, er lykkedes at opnaa Enighed om en ny Overenskomst.

Typograferne. Under den nu afsluttede Konflikt i Bogtrykfaget optraadte enkelte Faktorer som Skruebrækkere trods det at de var Medlemmer af Dansk Typografforbund. Som Følge heraf har Typograf-Tidende skænket nogle af disse en mindre smigrende Omtale, og har bebudet at vilde skænke andre en lignende Omtale. Dette har medført at Arbejdsgiverforeningen under 25. August har sendt os en saalydende Skrivelse:

Til

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Idet jeg hoslagt fremsender Nr. 34 af Typograf-Tidende for 21. ds. tillader jeg mig i Anledning af en Artikel med Overskrift »Kollegialt Dødsfald« at henstille til De samvirkende Fagforbund at foranledige, at Typograf-Tidende klart og utvetydigt tilbagekalder den Forfølgelse, som deri er iværksat imod Faktor Nikolaj Nielsen, ligesom De samvirkende Fagforbund anmodes om at sørge for, at Typograf-Tidende standser den bebudede Forfølgelse af andre, da Arbejdsgiverforeningen anser den omhandlede Artikkel for at være i Strid med Overenskomsten af 17. ds.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.
Sophus Agerholm.

*

Den 27. August modtog vi endvidere en saalydende Skrivelse:

Til
Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

I Tilslutning til vor Skrivelse af 25. ds. vedrørende en Artikel i Typograf-Tidende tillader jeg mig herved at meddele, at vi fra Kjøbenhavns Bogtrykkerforening har modtaget en ny Klage over Misligholdelse af Overenskomsten af 17. ds. saalydende:

»Vi har fra et af vore Medlemmer, Hr. Bogtrykker Poul Hertz, Kongens Nytorv 8, modtaget Meddelelse om, at hans Personale d. 18. ds. har tilstillet ham en Skrivelse af følgende Indhold:

»Idet Personalet gaar i Arbejde efter den Lock-out, der er iværksat overfor os, tillader vi os at gøre Dem, *Hr. Bogtrykker P. Hertz*, bekendt med, at det er med Sorg og Harme, vi har erfaret, at en tidligere Kollega, *Hr. Trykkerfaktor Torp*, har arbejdet ved teknisk Arbejde under Konflikten. Det bedrøver os saa meget mere, som han tidligere har staaet som god Kammerat sammen med os. — *Det vil være os vanskeligt under disse Forhold at kunne betragte Hr. Torp med den Tillid, som er nødvendig for et godt Samarbejde*, og vi henstiller derfor til det ærede Firma at ansætte *en anden Mand som Trykkerfaktor*, der vil være i Stand at nyde den Tillid, der er i saavel Personalets som Firmaets Interesse.«

Understregningerne i Skrivelsen er foretagne af Personalet.

Vi undlader ikke at gøre den ærede Arbejdsgiver- og Mesterforening bekendt med ovennævnte, der formentlig er i Strid med Forliget, og anmoder om, at Meddelelse desangaaende maa blive tilstillet De samvirkende Fagforbund.«

Jeg tillader mig at anmode det ærede Forretningsudvalg om at tage sig af den omskrevne Sag.

Ærbødigst
Carl Weitemeyer.

Det Stykke i Overenskomsten som Arbejdsgiverforeningen sigter til er saalydende:

»Fra begge Sider tilsiger man i »fuldeste Maal, hinanden Medvirk»ning til at Striden ingen Følger »kan faa i Retning af aabenlys »eller hemmelig Boycotting af en»kelte Virksomheder eller enkelte »Arbejdere!

Spørgsmaalet er nu, om Arbejdsgiverforeningen har Ret i sin Paastand om, at den omhandlede Artikel og Personalets Henvendelse til Principalen om at antage en anden Trykkerfaktor, kan siges at være i Strid med Overenskomsten. Dette har vort Forretningsudvalg ikke ment og det har derfor, i Overensstemmelse med sin Opfattelse af Sagen, sendt Arbejdsgiverforeningen en saalydende Skrivelse:

Til
Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening,
her.

Modtaget det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 25. ds., hvormed fulgte et Eksemplar af »Typograf-Tidende«, samt Skrivelse af 27. ds.

I Skrivelsen af 25. ds. henstiller det ærede Forretningsudvalg at foranledige, at Typograf-Tidende tilbagekalder den Forfølgelse, som deri er iværksat mod Faktor Nielsen, da Arbejdsgiverforeningen anser den omhandlede Artikel for at være i Strid med Overenskomsten af 17. August.

I Skrivelsen af 27. ds. citeres en Skrivelse, som er sendt til Hr. Bogtrykker P. Hertz fra hans Personale, og hvori det henstilles til Firmaet at antage en anden Mand som Trykkerfaktor, og det ærede Forretningsudvalg henstiller til os at paatale Sagen.

Saaledes foranlediget tillader vi os at bemærke, at Overenskomsten af 17. ds. gaar ud paa, at der ingen Boycotting maa ske af enkelte Virksomheder eller enkelte Personer.

Ved Boycotting forstaar vi imidlertid saadanne Skridt fra Arbejdsgivernes Side, der har til Hensigt at forhindre en eller flere Arbejdere i at faa Beskæftigelse, og omvendt naar der fra Arbejdernes Side lægges Arbejdsgiverne Hindring i Vejen for at faa den nødvendige Arbejdskraft.

Der er imidlertid ikke fra Dansk Typograf-Forbunds Side og ikke heller paa anden Maade lagt Firmaet Bianco Luno nogensomhelst Hindring i Vejen for at faa fornøden Arbejdskraft, og der er heller ikke foretaget nogetsomhelst i Retning af at forstyrre Arbejdets rolige Gang, og saalænge det er Tilfældet, kan vi ikke anerkende, at der er sket noget, der strider mod den indgaaede Overenskomst.

At Typograf-Tidende omtaler Medlemmer af Dansk Typograf-Forbund paa en eller anden Maade, ligger ganske udenfor hvad der menes med Boycotting, og ligger derfor ogsaa ganske udenfor Overenskomsten af 17. August d. A.

Vi kan som Følge deraf heller ikke følge det ærede Forretningsudvalgs Henstilling.

Med Hensyn til Spørgsmaalet, der omhandler Personalet hos Bogtrykker P. Hertz, tillader vi os at bemærke, at den af det nævnte Firmas Arbejdere foretagne Henvendelse til Principalen om at antage en anden Trykkerfaktor heller ikke falder ind under Begrebet *Boycotting*, og saalænge Arbejdet gaar sin rolige Gang, er der ingen Anledning til for De samvirkende Fagforbund at foretage sig noget i Sagen.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse:
Carl F. Madsen.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 11 ❋ KØBENHAVN DEN 12. SEPTEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Kongresser (Hattearbejderforbundets Kongres, Dansk Slagteriarbejderforbundets Kongres, Dansk Smede og Maskinarbejder-Forbunds 11te Kongres, Syerskernes Forbunds Kongres). Generalforsamlinger og Møder (De samvirkende Fagforbunds ordinære Generalforsamling).

Kongresser.

Hattearbejderforbundets Kongres. Lørdag d. 4. Juli 1908 aabnedes den 3. danske Hattearbejderkongres i Forsamlingsbygningen, Rømersgade 22, København, af Forretningsføreren, der bød de Delegerede Velkommen og rettede en særlig Tak til Repræsentanterne for de svenske og norske Broderforbund, fordi de var kommet til Stede.

Der var mødt ialt 16 Delegerede repræsenterende 4 Afdelinger.

Th. Sundby aflagde Beretning om Forbundets Virksomhed siden sidste Kongres. Han henviste til den omdelte trykte Beretning og udtalte, at den forløbne Tid almindeligvis var bleven betegnet som gunstig for Arbejderne. Det kunde dog ikke siges, at vort Fag havde været særlig berørt af de saakaldte gode Konjunkturer, idet vi havde lidt under en vedholdende Arbejdsløshed, der flere Gange nær havde tømt vor Arbejdsløshedskasse. Ikke desmindre var det lykkedes at gennemføre en Række Forbedringer af Løn- og Arbejdsforhold, som vi med Glæde kunde se tilbage paa.

Han omtalte de sidste Aars Lønkonflikter og berørte Tekstilarbejderkonflikten i 1905, under hvilken samtlige Medlemmer paa Brede af Solidaritetshensyn havde strejket i 5 Maaneder.

Paa Damehattefabrikkerne var det lykkedes at opnaa en Arbejdstid af 9½ Time daglig, hvilket var et betydeligt Fremskridt, idet Arbejdstiden forhen havde været uindskrænket.

I Herrehattefaget var Ugelønnen hævet med 2 Kr., Akkorderne var forbedrede med 10 à 15 % og Arbejdstiden var forkortet med 1 Time daglig.

Beretningen godkendtes enstemmig.

Forretningsføreren oplæste Regnskaberne for de 3 sidste Aar. Disse godkendtes ligeledes.

Kongressen vedtog en Resolution, hvori det stærkt paalægges Medlemmerne at agitere for, at de ved Faget beskæftigede Kvinder indmelder dem i Forbundet.

Der vedtoges endvidere en saalydende Resolution:

Kongressen udtaler sin Beklagelse over den Stilling, Flertallet af Medlemmerne stadig indtager overfor Spørgsmaalet om Indsamling af statistiske Oplysninger, et Forhold, som har gjort det umuligt for Hovedledelsen at fremskaffe en ordentlig Oversigt over Lønforholdene og Arbejdstiden indenfor vort Fag.

Tilstedeværelsen af et fyldigt statistisk Materiale er imidlertid en vigtig Faktor i Kampen for bedre Arbejdsvilkaar og spiller ofte en afgørende Rolle under Forhandlingerne med Arbejdsgiverne, og de for kort Tid siden af Arbejdsgivernes Centralorganisation trufne Foranstaltninger paa dette Omraade er et Vidnesbyrd om, hvilken overordentlig Betydning disse tillægger Statistikken, en Omstændighed der yderligere bør indskærpe os Nødvendigheden af ogsaa paa dette Punkt at være paa vor Post.

Kongressen maa derfor anse det for enhver Kolegas uafviselige Pligt at bistaa Hovedbestyrelsen i dens Bestræbelser for at tilvejebringe de nødvendige Oplysninger, ved hver Uge til en af Kollegaerne valg Tillidsmand at opgive sin Arbejdsindtægt.

Det paalægges Hovedbestyrelsen energisk at virke for, eventuelt ved Anvendelse af et Mulktsystem, at søge en saadan Ordning gennemført.

Til Forretningsfører genvalgtes Th. Sundby.

Næste Kongres afholdes i København 1911.

Dansk Slagteriarbejder-Forbund afholdt i Dagene den 19. og 20. Juli sin 11. ordinære Kongres i »Folkets Hus«, Jagtvejen 69 i København. Der var mødt 71 Repræsentanter og 7 Hovedbestyrelsesmedlemmer. Desuden var mødt Forretningsfører Ahlstrøm fra Stockholm, samt Danielsson fra Malmø.

Beretningen. Forretningsfører Larsen aflagde en udførlig Beretning om Forbundets Virksomhed i de forløbne to Aar siden sidste Kongres.

Paa flere Steder var der opnaaet store og gode Forbedringer. Enkelte Steder var Medlemmerne bøjet af, og hvor dette var Tilfældet, var det i sidste Instans gaaet ud over dem selv.

Med Hensyn til den af Staten anerkendte Arbejdsløshedskasse findes der sikkert nogen Misforstaaelse, men vi skal nok sørge for, at Medlemmerne faar den rette Forstaaelse, og at Loven bliver udnyttet paa bedste Maade. Vore Medlemmer kan ganske vist ikke faa Understøttelse de første 6 Dage, de er arbejdsløse, men til Gengæld ydes der 70 Dages Understøttelse i Stedet for 40 Dages.

Beretningen godkendtes enstemmig.

Regnskabet. Forretningsfører Larsen oplyste, at der i de sidste to Aar havde været en Formuefremgang af ca. 13,000 Kr., og at Regnskabet balancerede med 30,389 Kr. 39 Øre. Regnskabet godkendtes enstemmig.

Man gik derefter over til at behandle Punktet om Fastsættelse af ensartet Kontingent og Regnskabsførelse.

Forretningsfører Larsen forklarede, at det var ganske umuligt at bibeholde den nuværende Ordning, og derfor maatte der ske en Forandring paa dette Omraade, og paa Hovedbestyrelsens Vegne vilde han stille Forslag om, at Kontingentet blev 40 Øre. Hovedbestyrelsens Forslag vedtoges.

Arbejdstiden. Fra alle Sider blev der rettet Opfordring til Hovedbestyrelsen om ved fremtidige Lønbevægelser at fremhæve Kravet om forkortet Arbejdstid.

Fagbladet. Et Forslag om at udvide Fagbladet til at udgaa hver 14. Dag forkastedes, hvorimod det overlodes til Hovedbestyrelsen at foretage Udvidelsen, naar Stofmængden var over det almindelige.

Kontoret. Hovedbestyrelsen stillede Forslag om at flytte Forbundskontoret fra Provinserne til København. Efter en meget lang Diskussion skredes til Afstemning ved Navneopraab. Med 45 Ja mod 30 Nej vedtoges det at flytte Kontoret til København.

Kasserer. Hidtil havde Forretningsføreren ogsaa besørget Kassererposten, men Forbundet var i de sidste Aar vokset saa stærkt, at Arbejdet var blevet uoverkommeligt for en Mand. Det vedtoges med 53 St. at ansætte en Hovedkasserer.

Organisationsform. Fra Esbjerg-Afdelingen var der stillet Forslag om, at Svende og øvrige Arbejdere, der arbejder paa samme Arbejdsplads, skulde staa samlede i en Organisation. Dette Forslag vedtoges.

Det vedtoges at afholde Kongres hvert 3. Aar, og at næste Kongres afholdes i Aarhus.

Loven. Dirigenten gennemgik de forskellige Paragrafer, som han satte under Afstemning, og til Slut vedtoges de ny Love en bloc.

Lønninger. Med Hensyn til Lønninger for Forbundets Funktionærer vedtoges det, at Formand og Kasserer skal oppebære ens Løn, nemlig 2000 Kr. hver.

Valg. Til Formand valgtes W. Larsen og til Kasserer Wald. Hartmann.

Dansk Smede- og Maskinarbejder-Forbunds 11te Kongres afholdtes i Dagene 1—4 Juli i Forsamlingsbygningen paa Enghavevej.

Der var mødt 110 Delegerede, repræsenterende 10,200 organiserede Smede og Maskinarbejdere i Danmark. Desuden var der mødt Delegerede fra Udlandets store Metalarbejderorganisationer. Saaledes fra Norge (Ormestad og Aamodt), fra

Sverig (Johanssen), fra England (Mr. Steer), Frankrig (Coupat), Tyskland (Th. Werner og Fr. Lange), Østrig (Fr. Domes). Desuden deltog Formanden for Dansk Former-Forbund, Arnold Nielsen, som Gæst.

Ialt var der repræsenteret 700,000 organiserede Smede paa Kongressen.

Forbundets Forretningsfører, *J. A. Hansen*, bød denne Forsamling et hjerteligt Velkommen til Kongres. Ethvert af disse Ansigter mindede ham om et længere eller kortere Arbejde i Organisationens Tjeneste. Han vilde derfor ikke dvæle ved de Pligter, der paahvilede de Delegerede, men kun minde om det store Ansvar, der hvilede paa dem, der i disse Dage repræsenterer en af de bedste og efter Forholdene største Fagsammenslutninger i Verden.

Beretningen. Forretningsføreren aflagde Beretning om Virksomheden i Aarene siden sidste Kongres. Det var dog kun supplerende Bemærkninger han fremsatte, da der forelaa en 270 Sider stor trykt Beretning om Virksomheden. Alene i 1907 er der afholdt 56 Mæglingsmøder. Det vil sige, at Arbejdskøberne i 56 Tilfælde har rejst Konflikt med en saadan Kraft, at Hovedbestyrelsen har maattet træde til og deltage i Mæglingen.

Den trykte Beretning, som var udsendt til Medlemmerne, var som et Kig ind af Vinduerne i Forbundets Administration, saa at Medlemmerne kunde faa et Begreb om det uhyre Arbejde, der nu udførtes paa et moderne Fagforbundskontor.

Det fremgik af Lønstatistiken, at Timelønnen nu var 35 Øre som Minimalløn, men Gennemsnitslønnen var lige oppe ved 40 Øre.

Spørgsmaalet om faglært eller ikke faglært Arbejdskraft, haabede han, at den nærmeste Tid vilde give et tilfredsstillende Svar paa.

Om Fremtidens Taktik skulde Forretningsføreren tale saa lidt som muligt. Arbejdsgiverforeningen havde jo proklameret sit Program, og det blev nu Fagforbundets Opgave at tvinge den bort fra den lukkede Dørs Politik og faa den til at ændre sin Optræden, saa at der baade kunde være Tale om en Forhandling angaaende Arbejdstid og Arbejdsløn. Det haabede han nok skulde lykkes. Beretningen godkendtes.

Hovedkassereren *A. Johansen* fremlagde Regnskaberne for Administrationen, for Strejkeregnskab og for Arbejdsløshedskassen, Den sidstnævnte Kasses Beholdning den 1. April var 97,454 Kr. 46 Øre. Der er i Januar Kvartal udbetalt 34,500 Kr. i Arbejdsløshedsunderstøttelse. I de 3 Aar er udbetalt 313,900 Kr., altsaa langt fra Maksimum i 1902, der beløb sig til 161,000 Kr. Regnskaberne godkendtes enstemmigt.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Arbejdstidens Indskrænkning vedtoges følgende:

»Kongressen vedtager, at der ved Indgaaelsen af næste Overenskomst med Sammenslutningen af Fabrikanter i Jærnindustrien, skal findes Bestemmelse, som sikrer en Forkortelse af den daglige Arbejdstid. Overenskomster, hvori saadanne Bestemmelser ikke indeholdes, kan ikke afsluttes uden Sanktion af en indkaldt Kongres eller et Repræsentantskabsmøde«.

»Kongressen vedtager, at der paalægges Hovedbestyrelsen at øve sin Indflydelse i »De samvirkende Fagforbund«, saaledes at dette ved først givne Lejlighed søger Forhandling med Arbejdsgiverne for at faa den nu gældende normal Arbejdstid forkortet«.

Angaaende Spørgsmaalet om *Industriforbund* vedtoges enstemmig følgende Resolution:

»I Tilslutning til tidligere Resolutioner om Oprettelsen af Industriforbund, bemyndiger Kongressen Hovedbestyrelsen til at disponere fra Lovene ved en eventuel Optagelse af beslægtede Organisationer, som bestaar af baade faglærte og ikke-faglærte Medlemmer, og til at lade saadanne Medlemmer overgaa med den Medlemsret, som er opnaaet i den tidligere Organisation«.

Til Formand, Hovedkasserer og Sekretær genvalgtes med Akklamation henholdsvis *J. A. Hansen*, *A. Johansen* og *N. Lundby*.

Det vedtoges at afholde næste Kongres i Juni eller Juli 1911.

Syerskernes Forbund afholdt sin første Kongres i København i Dagene 3. og 4. Juli.

Der var mødt 5 Delegerede fra Provinserne, nemlig 2 fra Aarhus, 2 fra Odense og 1 fra Horsens.

Formandinden, Frk. Emma Petersen, aabnede Kongressen og bød de Delegerede Velkommen, hvorefter hun aflagde Beretning om Virksomheden i det forløbne Aar. Forbundet er stiftet i 1900 og har saaledes bestaaet i 8 Aar.

I de sidste 3 Aar er der udarbejdet Priskurant for Konfektions-, Linned- og Vattæppesyerskerne. De sidstnævnte har først faaet gennemført deres Priskurant og har derved opnaaet en Lønforhøjelse af 15 pCt. Linnedsyerskerne har to Gange været til Forhandling sammen med Arbejdsgiverne, men har endnu intet Resultat opnaaet, og Konfektionssyerskerne har faaet Sanktion af De samvirkende Fagforbund paa de stillede Fordringer.

Formandinden omtalte nærmere den Udstilling, som fandt Sted fra den 20. til den 24. Maj 1906, hvor Syersker fra Fagets forskellige Brancher udstillede deres Arbejder.

Denne Udstilling viste, hvilken ussel Løn disse Kvinder kunde opnaa for 16 à 18 Timers dagligt Slid.

I Provinserne er der afholdt flere offentlige Møder, deriblandt 2 i Horsens, 4 i Aarhus, 4 i Odense, i Helsingør og i Roskilde. I de 3 første er der oprettet Afdelinger. Beretningen godkendtes enstemmig.

Fru Petersen havde udarbejdet en Resolution, hvorom der udspandt sig en livlig Diskusion. Flere af Medlemmerne stillede Ændringer, hvorefter Kongressen vedtog Resolutionen i følgende Form:

»Kongressen vedtager at bekæmpe Udbytningen, som nu drives i stor Udstrækning, dels hos Hjemmearbejderne, dels i de store Lagersystuer. Kongressen vedtager endvidere at arbejde hen til at opnaa følgende Regler:

Læretiden for Konfektion 1 Aar med 1 Maaneds Prøvetid, derefter 3 Maaneder uden Vederlag, i de næste 6 Maaneder 2 Kr. ugl., i de sidste 3 Maaneder 4 Kr. ugl., hvorefter Eleven skal levere et Svendestykke og Begyndelseslønnen skal da være 8 Kr. ugl., som dog ikke maa strække sig over et halvt Aar, hvorefter Lønnen hæves det følgende Aar til 14 à 16 Kr. ugl.

For Linnedsyerskerne vil Læretiden være et halvt Aar med 2 Ugers Prøvetid, 3 Maaneder uden Vederlag, de 3 sidste Maaneder 3 Kr. ugentlig. Ved Læretidens Slutning 2 Stk. Linned som Svendestykke. Af lettere Syning saasom Kasket-, Trikotage- og Korsetsyning maa Prøvetiden vare 2 Uger og Læretiden ikke over 2 Maaneder, og hvor Lønnen som ovennævnt er gældende.

Overarbejde betales med 35 Øre i Timen. Natarbejde med dobbelt Takst

Dagen regnes fra 8 Morgen til 6 Aften.

Ingen maa antages før deres fyldte 16. Aar, og Overenskomsten skal for begge Parter være bindende ved Kontrakt. For dem, der syer hos Familier, skal Betalingen være 2 Kr. pr. Dag plus Kost i København, 1,50 for Provinserne med 1 Time Middag.«

Til Formandinde genvalgtes Fru Emma Petersen.

Det vedtoges at afholde næste Kongres 1910.

Generalforsamlinger og Møder.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Generalforsamling afholdes, i Henhold til Lovens Paragraf 30, hvert andet Aar i April Maaned, og skal saaledes finde Sted i April 1909.

Forslag om Forandringer, Tilføjelser eller Ophævelse af Lovbestemmelser kan kun behandles og vedtages paa de ordinære Generalforsamlinger. Forslagene maa fremsættes mindst 6 Maaneder før den Generalforsamling finder Sted, hvorpaa de ønskes behandlede.

Enhver Organisation (Forbund, enkeltstaaende Fagforening eller Fællesorganisation), som tilhører De samvirkende Fagforbund kan stille Forslag; derimod kan ingen enkelt Person eller Afdeling af et Forbund stille Forslag, medmindre Forbundet optager det som sit.

Organisationer, som agter at fremsætte Forslag om Forandringer, Tilføjelser eller Ophævelse af Lovbestemmelser, bedes indsende saadanne til De samvirkende Fagforbunds Kontor, senest den 20. Oktober d. A.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 12 ❋ KØBENHAVN DEN 19. SEPTEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: De ungarske Fagforeninger i 1907. Lønbevægelser og Konflikter. (Karetmagerne paa Scandia i Randers). Arbejdsløsheden i Danmark i Juli Maaned 1908.

De ungarske Fagforeninger i 1907.

Efter den østrigske Landsorganisations Blad »Die Gewerkschaft«, meddeler vi herved følgende om den ungarske Fagforeningsbevægelse i det forløbne Aar:

Det i Aaret 1907 mod de ungarske Fagforeninger af Arbejdsgiverne aabnede Krigstog var ikke uden Resultat; dette beviser Aarets samlede Data. Fagforeningerne hævdede deres Stilling, til Trods for at deres Modstandere angreb dem under den yderste Kraftanspændelse; men derimod gik mange Smaahaandværkere og til Dels ogsaa større Virksomheder, der lod sig rive med af Ophidserne og lukkede deres Arbejdere ud, til Grunde i hundredvis. Kampen var ulige, da enhver Magtfaktor rettede sig mod Arbejderne. Regeringen og samtlige Øvrigheder tjente kun Arbejdsgivernes Interesser; de arbejdede alle paa Fagforeningernes Ødelæggelse.

Til Trods for, at talrige Brancher vilde organisere sig i Aaret 1907, accepterede den nationale Regerings Indenrigsminister i dette Tidsrum ikke saa meget som en eneste Fagforenings Lov; derimod havde han dels suspenderet dels opløst mere end 400 Faggrupper.

Og medens Indenrigsministeren saa ivrigt traadte Arbejdernes Foreningsret under Fødder, tiltraadte Handelsministeren med stor Beredvillighed og forbavsende Hurtighed Lovene for omtrent 200 Arbejdsgiverforeninger. Aldrig har en Regering drevet offentlig Klassepolitik og aldrig har en Regering kompromitteret den saakaldte ungarske Frihed saaledes, som den nationale Regering nylig har gjort det. Ikke alene de ungarske og udenlandske Arbejderblade, men ogsaa de respektive inden- og udenlandske borgerlige Aviser harmedes over den ungarske Regerings Fremgangsmaade.

Trods alt blev den ungarske Fagforeningsbevægelse, imod hvilken Regeringen, Øvrighederne og deres samtlige Allierede løb Storm, end ikke svækket i Aaret 1907: den er blevet styrket indadtil.

Som Følge af Agitationen dannede der sig overalt frie Organisationer, som endog uden Love vidste at fremme og beskytte Arbejdernes aandelige og materielle Interesser. Fagforeningstanken har allerede slaaet meget for dybe Rødder i Ungarn til, at man ved Hjælp af brutale Magtforholdsregler, gennem en raa Politimagt skulde kunne ødelægge den.

Men et Faktum er, at den mod den organiserede Arbejderstand indledede, kulturfjendtlige Handling foraarsagede Landet stor Skade. Som Følge af Udelukkelser og Forfølgelser fra Øvrighedernes Side, var mange tusinde Arbejdere tvungne til at udvandre; i særlig Grad var Udvandringen stor blandt Bygningsarbejderne, og dette sporedes endnu mere i Provinserne end i Hovedstaden. Saaledes fik i mange Kommuner Arbejdsgiverne i den Sommer, der er gaaet, overhovedet ingen Arbejdere, og hen imod Aarets Slutning gaves

der mange Steder, hvor der før havde været beskæftiget omtrent 200—300 Arbejdere, næppe 20—30 Murere eller Tømrere.

Denne Omstændighed maa det tilskrives, at Bygningsarbejderorganisationernes Medlemsantal sank i Sammenligning med Aaret 1906; dog skal her straks bemærkes, at det samlede Antal organiserede Industriarbejdere, selv i Aaret for de forøgede Forfølgelser fra Øvrighedernes Side og Udelukkelserne, ikke sank en Smule, men endog viste en lille Tilvækst.

Der hørte nemlig den 31. Decbr. 1906 til De samvirkende Fagforbund i Ungarn 129,332 organiserede Industriarbejdere, men den 31. December 1907 130,120. Forholdene taget med i Betragtning, er dette Resultat saa meget mere tilfredsstillende, fordi Fagforeningerne i Ungarn har udviklet sig meget hurtigt, ja, med unaturlig Hurtighed, og det vilde derfor ikke have overrasket, hvis et Tilbagefald var indtraadt. Tallene beviser imidlertid det modsatte. Et Tilbagefald er kun at konstatere ved Bygningsfagene; ved Jernbanearbejdernes, ved Landarbejdernes og ved de kemiske Arbejderfags Organisationer. Jern- og Metalarbejdernes, Bogtrykkernes og Mølleriarbejdernes, fremdeles Tekstilarbejdernes Organisationer er derimod blevet mægtigt styrkede. Forbundet af Arbejdere i Træindustrien, der ligesom Forbundene i Bygningsfagene i det forløbne Aar, var udsat for kolossale økonomiske Kampe, har ikke alene holdt sit Medlemsantal, men viser ogsaa en lille Tilvækst af Medlemmer. Læderarbejdernes, Skrædernes, Skomagernes og øvrige Fags Organisationer holdt sig ogsaa godt.

Medens Landsorganisationen i de forløbne Aar lagde stor Vægt paa Stiftelsen af nye Faggrupper, var det i Beretningsaaret dens Hovedopgave at beskytte de allerede bestaaende Grupper, og der kunde kun dannes forholdsmæssig faa, dels fordi Øvrighederne ikke tiltraadte Dannelsen af Faggrupper, og dels fordi det var umuligt at danne nye Forbund.

For Fagforeningernes indre Vækst taler endnu, at de fra Aar til Aar giver stigende Summer ud til Understøttelse af deres Medlemmer. Til Trods for, at Medlemsantallet i Foraaret kun steg ganske lidt, forøgedes de udbetalte Understøttelser paa en nævneværdig Maade. Alene til Arbejdsløsheds- og Rejseunderstøttelser gav Organisationerne i Aaret 1904 161,000, 1905 215,000, 1906 240,000, 1907 315,000 Kr.* ud.

De vigtigste Tal i Beretningerne er følgende:

Aar	Medlemsantal	Indtægt	Udgift	Kassebeholdning
1901..	9,999	1)	1)	3) 58,920
1902..	15,270	2)	2)	3) 68,311
1903..	41,138	279,880	201,189	141,002
1904..	53,169	846,820	706,520	667,056
1905..	71,173	1,131,987	878,367	896,793
1906..	129,332	1,680,059	1,330,208	1,246,643
1907..	130,120	1,944,233	1,819,480	1,371,396

Taget i Betragtning, at den sidste Folketælling fandt Sted i Aaret 1900, og at Forholdene har ændret sig meget i de syv Aar, der er gaaet, var det ikke muligt nøjagtigt at fastslaa, hvor mange Procent af Industriarbejderne, der er organiserede nu.

Naar man alligevel tager Opgivelserne for Aaret 1900 til Grundlag, viser det sig, at 31,10 pCt. af Industriarbejderne er organiserede.

Som Følge af Arbejderorganisationernes Udvikling, har Arbejdsgiverne ogsaa lidt efter lidt organiseret sig, for at ødelægge det, Arbejderne har tilkæmpet sig. Til Trods for at Arbejderne i det forløbne Aar havde Tusinder af Grunde til Strejker, til Trods for at Udgifter til Boliger og Livsfornødenheder gjorde en anstændig Levevis næsten umulig, gaves der i 1907 færre Strejker end i de foregaaende Aar. Dette beviser kun, at de Tider, hvor Arbejderne uoverlagt, paa Maa og Faa lavede Strejke, selv om der ogsaa kun var ringe Udsigt til Resultat, er forbi. Skøndt den officielle Strejkestatistik tendensiøst tillægger Arbejderorgani-

* østrigske Kroner.

1) 2) Det er os ikke muligt at tilføje de nøjagtige Data.

3) Bogtrykkernes Formue er ikke indbefattet i disse Tal.

sationerne alle Strejker, regner vi det dog som Fagforeningernes Fortjeneste, at der i det forløbne Aar forekom færre Strejker. Stor Ødelæggelse anrettede i Industrien Forbundet for Bygningsvirksomheder, der drev en systematisk Agitation mod Arbejderne, og ved Hjælp af Terrorisme og Pengebøder tvang Arbejderne til Kamp. Løsenet var, at der ikke maatte sluttes nogen Overenskomst, og denne Parole klyngede de uerfarne Arbejdsgivere sig til. I Stedet for at der i de allerede industrielt fremskredne Lande, som ogsaa hos os, kan sluttes Overenskomster, tilbød man Arbejderne Enkeltkontrakt, og de, der værgrede sig ved at acceptere disse, udelukkede man. Denne Fremgangsmaade skadede især de Industridrivende i Provinserne føleligt, da Arbejderne hellere udvandrede, end at de paa saadan Maade lod sig lægge i Lænker, og som Følge deraf blev Provinsen uden Arbejdere.

I det forløbne Aar fandt der i Ungarn alt i alt 488 Strejker Sted. Sammenligning med Aaret 1906 formindskedes Antallet af Strejker med 164, medens Antallet af Udelukkelser næsten fordobledes. Saaledes foretoges der i Aaret 1906 70, 1907 133 Lock-out'er eller 63 mere end Aaret i Forvejen. Uagtet Antallet af Strejkende og Udelukkede var 16,504 (27,15 pCt.) mindre end i det foregaaende Aar, steg Antallet af tabte Arbejdsdage dog til ca. 806,084. Dette har sin Aarsag i den Omstændighed, at Strejkerne og i Særdeleshed Lock-out'erne var usædvanlig bitre og af lang Varighed.

En interessant Fremtoning er, at det trods den mod Kollectiv-Overenskomsterne rettede Aktion, i 176 Tilfælde kom til fredelig Overenskomst og ikke mindre end 63,801 Arbejdere nød den i Mindelighed sluttede Overenskomst. I almindelige Strejker deltog 18,463, i partielle Strejker 6,479, og 19,334 Arbejdere blev ramt af Louck-out. Sammenligner man Tallene for Aaret 1907 med det foregaaende Aars, stiller Antallet af strejkende og udelukkede Arbejdere, saa vel som de tabte Arbejdsdage sig paa følgende Maade:

Aar	Antal Strejker	Antal Udelukkede	Antal deltagende Arbejdere	Antal tabte Arbejdsdage
1905	346	36	58,512	1,839,235
1906	652	70	60,780	1,019,399
1907	488	133	44,276	1,825,483

Resultaterne for Aaret 1907, sammenlignede med det foregaaende Aars, vises paa følgende Oversigt:

Aar	Opnaaet Lønforhøjelse		Opnaaet Forkortelse af Arbejdstid	
	Antal Arbejdere	Østrigske Kroner	Antal Arbejdere	Timer
1905	39,798	3,081,183	32,418	60,038
1906	79,333	6,639,066	65,115	63,097
1907	75,282	5,680,241	19,587	13,962
	194,413	15,400,490	117,120	137,097

Disse Tal beviser, at Arbejdernes Kampe ikke har været forgæves. Arbejdsgiverne og deres Venner græder over de tabte Arbejdsdage; Faktum er imidlertid, at Arbejderne ikke mærkede dette Tab. De havde, medens de var udelukkede, i værste Tilfælde undværet noget mere end til andre Tider. Miste noget kan kun den, der har noget at miste. Resultatet af det fra Arbejdsgivernes Side mod Arbejderne fremkaldte Had er, at Klassekampene nu i Ungarn er skarpere end nogensinde. Og dette Resultat kan det nuværende Samfunds Støtter sikkert ikke glæde sig over. At de dog ikke har draget nogen Lære ud af dette, og endnu stadig ikke er blevet klogere, det beviser det sørgelige Faktum, at Arbejdsgiverne og Øvrighederne endnu stadig ikke indstiller det grimme Had mod Arbejderne. Men lad dem gøre hvad de vil, hvor meget de end bagtaler Arbejderorganisationen, en uomstødelig Kendsgerning bliver det, at omtrent 200,000 Arbejdere i Løbet af 3 Aar ved Hjælp af deres Organisation har opnaaet en Lønforhøjelse af 15,000,000 Kr. og en Forkortelse af Arbejdstid paa daglig 137,000 Timer i Gennemsnit. Dette Resultat aflægger Bevis for Arbejderorganisationernes frugtbringende Virksomhed og viser tillige Arbejderne den Vej, de i Frem-

tiden skal gaa. Men vore Forbundsfæller, der kæmpede utrætteligt, og som derfor blev forfulgte, kan disse Tal tjene til Tilfredsstillelse og Opmuntring, saaledes at de ogsaa i Fremtiden fortsætter deres nyttige Arbejde.

Lønbevægelser og Konflikter.

Karetmagerne paa Scandia i Randers. Den 25. August fandt der en Forhandling Sted med Direktør Bruun for Vognfabriken *Scandia* i Randers. Karetmagerforbundets Forretningsfører Em. Olsen og som Repræsentant for De samvirkende Fagforbund J. A. Hansen, ved hvilken der opnaaedes følgende Overenskomst:

1. Spørgsmaalet om Accordprisernes Størrelse henvises til Forhandling mellem Parterne, ved Paabegyndelsen af hvert enkelt Accordarbejde.

2. Ved fremtidige Forhandlinger om Indgaaelse af Accorder, fremlægges Tegninger og senere Forandringer, som maatte fremkomme under Arbejdets Udførelse vil være at betale efter særlig Accord.

3. Forhandlinger om Accordpriser føres mellem Værkstedsledelsen og Accordhaverne paa samtlige Accorddeltageres Vegne. Den paagældende Accordhaver har dog Ret til forinden Accordens Afslutning at forhandle med de øvrige Accorddeltagere.

4. I Tilfælde, hvor der ikke naas Enighed om en Accordpris kan Forhandling derom henvises til Optagelse efter de mellem Organisationerne gældende Regler for Behandlingen af faglig Strid.

Randers, d. 25. August 1908.

For Karetmagerforbundet:
Em. Olsen.

For Aktieselskabet »Skandia«:
P. Bruun.

For De samvirkende Fagforbund:
J. A. Hansen.

Denne Overenskomst er senere godkendt af Arbejdsgiverforeningen og Jernindustriens Sammenslutning.

Arbejdsløsheden i Danmark i Juli Maaned 1908.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Randers	—	—	—	—	—	50
Bagere og Konditore	183	—	155	57	—	38
Barberer og Frisører	25	415	16	—	—	—
Barnevognsarb.	1	21	1	—	—	—
Billedskærere	27	386	12	5	30	2
Blikkenslagere	—	1350	75	—	675	20
Brolæggere	5	19	3	—	—	—
Bryggeriarbejdere	—	—	—	—	—	—
Bødkere	25	157	5	14	242	9
Drejere	19	450	19	26	407	14
Elektrikere	58	1044	27	5	122	4
Forgyldere	3	84	1	—	—	1
Filehuggere	—	—	—	—	—	—
Formere	73	1939	65	125	2958	99
Glarmestre	—	—	18	—	—	—
Glasarbejdere	—	—	—	10	196	1
Gørtlere og Metalarb.	29	447	16	3	27	—
Handskemagere	17	363	17	9	227	9
Hattearbejdere	6	111	—	—	—	—
Hvidgarvere	8	180	7	6	120	5
Instrumentm., chrg.	—	—	—	—	—	—
Karetmagere	5	84	3	9	108	4
Kedel- og Maskinpas.	23	305	15	6	141	5
Korkskærere og Sorterersker	1	26	1	—	—	—
Lohgarvere	5	67	3	—	—	—
Metaltrykkere	10	189	9	—	—	—
Mineralvandsarb.	—	—	—	—	—	—
Murere	320	—	320	58	—	58
Møllere	—	—	6	—	—	2
Pottemagere	—	—	—	—	—	—
Savværksarbejdere og Maskinsnedkere	102	1221	57	26	467	20
Sejlmagere	17	45	17	—	—	—
Skibstømrere	33	792	34	18	123	16
Skiferdækkere	8	208	7	—	—	—
Skorstensfejere	5	—	5	—	—	2
Skotøjsarbejdere	53	688	34	2	31	1
Skrædere	—	—	200	—	—	50
Smede og Maskinarb.	—	—	501	—	—	187
Snedkere (Snedkerf.)	—	7077	331	—	3628	192
do. (Bornholm)	—	—	—	—	—	—
Stenarbejdere	—	—	—	3	63	3
Stukkatører	29	405	20	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	—	—	—	—	—	—
Sømænd	—	—	—	—	—	—
Søfyrbødere	—	—	—	—	—	—
Tekstilarbejdere	23	357	15	101	2213	99
Trælastarbejdere	—	1500	—	—	—	—
Tømrere	—	—	430	—	—	42

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 48 Organisationer med tilsammen 53182 Medlemmer. Heraf havde 39 Organisationer med ialt 47373 Medlemmer 3378 Arbejdsløse den 31. Juli, 9 Organisationer med 5809 Medlemmer havde ingen Arbejdsløse den sidste Dag i Juli Maaned.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 13 ❋ KØBENHAVN DEN 26. SEPTEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Dansk Arbejdsmandsforbunds 7. Kongres.

Dansk Arbejdsmandsforbunds 7. Kongres.

Den 17. August aabnede Dansk Arbejdsmandsforbund sin 7. Kongres i Folkets Hus, Jagtvejen, Københavns.

Til Kongressen var der mødt 223 Delegerede. Desuden var der mødt Repræsentanter for Tyskland, Sverrig, Norge og for Det kvindelige Arbejderforbund.

Virksomheden. *Lyngsie* aflagde Beretning om Virksomheden.

Arbejdsmandens Kamp for Brødet er endnu en slidsom Sag, og det er vort Forbunds store og vigtige Opgave at lette denne Kamp. Skal dette lykkes, maa der være et inderligt Samarbejde mellem Organisationernes Ledelse og Medlemmerne.

Mangler dette Samarbejde, da ødsler vi bare vore Kræfter bort til ingen Nytte. Orden og Plan i Arbejdet maa der til og jeg tror, at vi i de to svundne Aar har haft vore Sager i Orden.

Da vi for 2 Aar siden holdt Kongres, var vi stolte over, at vort Forbund havde skaffet Forbedringer for 15,000 Arbejdere. I de to Aar siden da, har vi opnaaet endnu større Resultater, saa store, at de næsten klinger som Æventyr.

Vort elendige Samfund er underkastet Lovene for de op- og nedadgaaende Konjunkturer. Vore Organisationer kan kun til en vis Grad trodse disse Love, og vi ser da ogsaa Arbejdsgiverne overmodigt løfte Haanden mod os, nu, da Konjunkturerne er daarlige. Det er klogt i Øjeblikket at bøje af for den store Kamp og glæde os over den Høst, vi allerede har bragt i Lade. (Bifald.)

Jeg maa allerede her gøre opmærksom paa, at ogsaa Fjender indenfor vor egen Stand har søgt at lægge os Hindringer i Vejen. En lille Flok Separatister har dannet Forbund for at begynde for sig selv. (Munterhed.) Den lille Flok har ikke generet os i vort indre Liv, men det styrker ikke vor Stilling overfor Arbejdsgiverne, naar vore egne Standsfæller rækker dem en hjælpende Haand.

Paa sidste Kongres satte vi det som et Maal at skaffe de løse Arbejdsmænd i Provinserne en Timeløn af 35 Øre. Dette Maal er naaet. I Aarhus er man endogsaa naaet op til 41—43 Øre pr. Time. I København har vi opnaaet 5 Øres Forhøjelse pr. Time. Taleren dvælede ved Forhandlingerne med Sukkerfabrikkerne, der har ydet 3 Øres Tillæg pr. Time i Provinserne og 4 à 4½ Øre i København. I Jærnindustrien har vi aftvunget Jærnfabrikanterne det største Løntillæg, der nogensinde er opnaaet i denne Industri, og dog har vi ikke bundet os for en længere Aarrække. Kuskene i København har opnaaet betydelige Lønforhøjelser. Murarbejdsmændenes Timelønninger i Provinserne er hævet og tvungen Akkord er gennemført i Principet, skønt Centralforeningen havde vedtaget, at dette ikke maatte ske. Paa Bornholm havde Arbejdsgiverne dannet en Ring, den saakaldte »fireogtyve Øres Ring«. Denne lod en Teglværksejer importere en Masse Polakker, da vi opsagde Overenskomsten, saa Udsig-

terne var daarlige. Ringen blev imidlertid sprængt, og derved er det lykkedes at gennemføre Lønforhøjelser paa 3 à 5 Øre pr. Time, ja endnu mere for løst Arbejde.

Taleren kom derefter ind paa en Række statistiske Oplysninger, vedrørende de opnaaede Fordele for hver enkelt Branche. Ialt har af 947 Arbejdsgrupper de 727 med 26,094 organiserede og 4,715 uorganiserede Arbejdere opnaaet Lønforhøjelser. Det er et saa storslaaet Resultat, at jeg tvivler om, at noget lignende tidligere er kendt i Arbejderbevægelsens Historie her i Landet.

133 Konflikter medførte Arbejdsstandsning, hvori deltog 3651 Medlemmer. Enkelte af disse Konflikter fik ikke noget heldigt Resultat for os, saaledes Konflikten paa Gummifabriken i Odense. Her meldte sig en Del Skruebrækkere, men Krigen er ikke endt endnu. Videre Konflikten paa »Petershaab« ved Nørresundby og Konflikten paa Moselund ved Silkeborg. Ved Sporvejsselskabet i København har vi haft en Konflikt, fordi Selskabet ikke vilde betale 35 Øre pr. Time. Efter en kort Strejke maatte Selskabet dog bøje sig. Strejken paa Valseværket i Frederiksværk er endt med et heldigt Resultat for os.

Ved Banerne i København har vi haft en Strejke, som vi vandt, og endelig sejrede vi i den store Kamp mod Renovationsselskabet, en af de hidsigste, vi har ført i mange Aar. Støberiarbejdsmændene strejkede, fordi Fabrikanterne nægtede at betale Løn for 10 Timer, da Arbejdstiden blev forkortet til 9½ Time. Sagen henvistes til Voldgiftsret, og vi fik Medhold. I Holstebro strejkede Murarbejdsmændene og hævede Lønnen til 31 Øre, hvilket fremkaldte Lønbevægelse og Lønforhøjelse i en hel Række vestjydske Byer. Paa Bloustrød Teglværk fik vi efter faa Dages Strejke Timelønnen forhøjet fra 18 til 30 Øre. Hos Glud og Marstrand fik vi ved faa Timers Strejke Fabrikanterne til at forhandle med os, og i disse Dage har vi opnaaet en Overenskomst og Lønforhøjelser.

Der eksisterer Arbejderorganisationer, som er oprettet af Arbejdsgiverne, og med disse har vi haft flere Kampe. Jeg nævner Havnelavene, der var rene kapitalistiske Arbejderorganisationer. I Horsens var der et saadant Havnelav, men det er nu opløst, og paa samme Maade vil det forhaabentlig snart gaa i andre Byer.

En anden Organisation, som vi har kæmpet med, er Korsarforbundet. Da dette stiftedes, pralede Lederne af, at de snart skulde sprede os som Avner for Vinden. Resultatet er blevet, at deres Tal er skrumpet ind, medens vort er vokset med 8000.

Taleren skildrede derefter Konflikten hos Petersen & Albeck, og hele Forsamlingen ydede enst. sin Tilslutning til Fordømmelse af Skruebrækkeriet hos Petersen & Albeck. Arbejdsgiverforeningen tog disse Skruebrækkere i Favn og de forlangte, at vi skulde slutte denne Konflikt sammen med de andre Konflikter, om vi vilde undgaa den store Lock-out. Vi protesterede herimod. Vi vidste, at Korsarforbundet den 2. Juli havde afsluttet en Overenskomst, der fuldstændig organiserede Skruebrækkeriet, og vi forlangte Skruebrækkerne fjærnet. Dette er lykkedes, skønt vi stod med den store Lock-out-Trusel over Hovedet.

Vi har i de senere Aar indledet Forbindelse med de tyske Arbejdsmænd. Saaledes som Arbejdsgiverne nu fører Kamp, er det nødvendigt, at vi sikrer os ved internationale Forbindelser, og da vi deltog i den internationale Socialistkongres i Stuttgart, benyttede vi Lejligheden til at knytte Forhandling ikke alene med de tyske, men ogsaa med de østrigske Arbejdsmænd. Der oprettedes et Sekretariat med Hr. Brey som Formand, og dette er tiltraadt af Norges, Sverrigs, Danmarks, Tysklands og Østrigs Organisationer, ialt ca. 450,000 organiserede Arbejdsmænd.

Agitationen er drevet med sædvanlig Energi, hvilket ogsaa fremgaar af, at vi har faaet 50 ny Afdelinger med over 7,500 ny Medlemmer.

Forbundet har ført en lang Række Retssager og bl. disse en Sag mod et Medlem i Svendborg, der havde benyttet Oliemøller Paulsens Udtalelser om Svendborg Margarinefabrik. Han blev idømt en Bøde paa 200 Kr. og hans Udtalelser mortificeredes som løgnagtige, hvilket træffende illustrerer Sandheden i Paulsens saakaldte Afsløringer.

Taleren fremhævede, at Gasværksarbejderne i København har gennemført den 8 Timers Arbejdsdag og sluttede derefter med en Tak til de mange Afdelingsformænd og lokale Ledere, der har arbejdet fortræffeligt og i høj Grad bidraget til det gode Resultat.

Diskussionen om Forbundets Virksomhed sluttede med Vedtagelsen af følgende Resolution:

»Idet Kongressen udtaler sin Tilfredshed med den afsluttede Virksomhed og sin Tak til Hovedledelsen for dens Arbejde, finder den Anledning til at udtale sin Beklagelse og Harme over den Separatistbevægelse, hvis eneste Formaal er at splitte Arbejdernes Organisationer.

Kongressen indskærper Arbejderne, at ubrødelig Enighed er Betingelsen for Arbejdernes Frigørelse, og den hævder Nødvendigheden af, at Arbejderne samarbejder politisk, fagligt og kooperativt.

Kongressen yder De samvirkende Fagforbund Tilslutning, fordi de i Øjeblikket veg tilbage for den store Kamp, og idet man hævder Nødvendigheden af den stærkest mulige Centralisation, henstiller man til De samv. Fagforbund at indskærpe alle Afdelinger Nødvendigheden af at vise Disciplin overfor Beslutninger, tagne af De samv. Fagforbunds Repræsentantskab og Generalforsamlinger.«

Regnskabet for de to forløbne Aar, der balancerede med 748,262 Kroner 80 Øre godkendtes med alle Stemmer mod 3.

Arbejdsløshedskassen. *Lyngsie* fremhævede Vanskelighederne ved denne Sag. Den burde absolut gennemføres obligatorisk nu, da Staten og Kommunen har forpligtet sig til at yde Støtte til Kassen.

Der er nu indmeldt 110 Afdelinger med 20,000 Medlemmer, saa der staar kun 8,500 udenfor.

Følgende Beslutning vedtoges med 137 Stemmer mod 65:

»Kongressen vedtager, at Arbejdsløshedskassen skal være obligatorisk for alle Forbundets Afdelinger.

Afdelinger, som nu staar uden for Kassen, skal være tiltraadt denne senest den 1. April 1910. I modsat Fald tabes Medlemsretten til Forbundet.«

Særlige Forslag. Det vedtoges at nedsætte et Udvalg paa 7 Medlemmer, der skal omlægge Agitationsreglerne for hele Ladet. Det samme Udvalg skal overveje og eventuelt stille Forslag om, hvorledes et Samarbejde med Landboforeningerne kan iværksættes, saaledes at der i arbejdsløse Perioder kan tilvejebringes en Samvirken for at sende den overflødige Arbejdskraft ud paa Landet. Endvidere vedtoges det, at enhver Arbejdsmand, der afskediges, fordi han har virket i Organisationens Tjeneste, skal stilles lige med arbejdsløse og lock-outede Medlemmer.

Brugsforeningsspørgsmaalet. Følgende Forslag vedtoges:

»Da Kongressen indser, at Forbrugsforeningernes Gennemførelse er et sikkert Led til sammen med den faglige og politiske Bevægelse at medvirke til Arbejderklassens Frigørelse fra Kapitalismen, anbefaler Kongressen Dansk Arbejdsmands-Forbunds Medlemmer at slutte sig til saadanne, hvor de allerede findes, eventuelt at oprette saadanne, hvor dette maatte anses for tidssvarende.«

Ulykkesforsikringsloven. Det vedtoges at rette en energisk Henvendelse til Rigsdagen om at ændre Ulykkesforsikringsloven saaledes, at Arbejdsgiverne tilpligtes at lade deres Arbejdere forsikre i et solidt Selskab.

Lovændrindringer. Des vedtoges bl. a. at afholde Kongres hvert andet Aar i Stedet for som hidtil hvert tredie. Afdelingerne skal fremtidig være fri for at betale Kontingent af Medlemmer, der er syge i mere end en Uge.

Understøttelsen til strejkende og lock-out'ede Medlemmer fastsattes for heltbetalende til 12 Kroner ugenlig for Medlemmer med 3 Aars Anciennitet eller mere, 11 Kr. for 1 Aars og 9 Kr. for 3 Maaneders Anciennitet.

For halvtbetalende Medlemmer bliver Understøttelserne henholdsvis 6 Kr., 5 Kr. 50 Øre og 4 Kr. 50 Øre.

Organisationsform. Angaaende dette Spørgsmaal vedtog Kongressen en saalydende Resolution:

»Kongressen anerkender ikke noget Industriforbunds Ret til at bestemme, at Arbejdsmænd skal udtræde af Arbejdsmændenes Organisation for at overgaa i deres, og vil i alle Tilfælde ikke gribe ind i den Slags Spørgsmaal, med mindre der foreligger Flertalsbeslutning i Sagen af alle de paa vedkommende Arbejdsplads eller Arbejdsbranche beskæftigede organiserede Arbejdsmænd.

I Tilslutning hertil og i nøje Overensstemmelse med den af den skandinaviske Kongres Septbr. 1907 vedtagne Beslutning:

»at den heldigste Organisationsform i størst mulig Grad bør være Fagforbund, omfattende hele Landet, som slutter sig til Landorganisationen« —

udtaler Kongressen sin Protest imod, at Fag- eller Industriforbund lægger Pres paa Medlemmer af Forbundet for at faa dem til at indtæde som Medlemmer af disse Organisationer.

Endvidere paalægger Kongressen Hovedbestyrelsen eventuelt med Bistand af de samv. Fagforbund at forhindre ethvert Forsøg paa ad denne Vej at svække Forbundets Magtstilling eller naturlige Udvikling.

Samarbejdet med andre Fag. Følgende Resolution vedtoges:

Intet Fag har Monopol paa noget bestemt Arbejde, men ingen maa arbejde under et Fags Priskurant. (Dette er for Medlemmer af dansk Arbejdsmands Forbund at forstaa saaledes, at saafremt Arbejdsmænd paatager sig Udførelsen af et alt anerkendt haandværksmæssigt Arbejde, skal dette kræves betalt efter Fagets Priskurant.)

Vedrørende Arbejde, som udføres af Arbejdsmænd og for hvilket der ikke tidligere med Arbejdskøberne har bestaaet underskrevne Overenskomster, og der derom af Arbejdsmands- Organisationer afsluttes Overenskomst, er den paagældende Organisation vedblivende den kontraherende Part.

Hvor haandværksmæssigt Arbejde som Følge af ny Arbejdsmetoder, ny Maskiners Indførelse eller lign., der simplificerer Arbejdets Udførelse, eller i Følge gammel Kotume bliver udført af Arbejdsmænd for en anden Betaling end den hidtidige, og af den Grund det paagældende Fag føler sig brøstholden, tages Sagen op til Behandling mellem de direkte interesserede Parter eller disses Organisationer.

Gensidighedsreglerne. Et Forslag om at tiltræde de samv. Fagforbunds Gensidighedsregler forkastedes efter en længere Debat.

Svendborg Margarinefabrik. *Lyngsie* aflagde Beretning om Fabrikkens Virksomhed, samt fremlagde Regnskabet og Revisorernes Bemærkninger til dette. Virksomheden og Regnskabet godkendtes.

Repræsentantskabet fik Bemyndigelse til, naar Likvidationen er tilendebragt, at anmelde Selskabets Opløsning, ligesom der gaves Repræsentantskabet fornøden Bemyndigelse til at afhænde Fabrikken og de faste Ejendomme i Svendborg.

Det nuværende Repræsentantskabs Mandater forlængedes til Selskabet er opløst.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde afholdes i Forbindelse med Forbundets Kongres.

Formanden *Johannes Nielsen* aflagde Beretning om Virksomheden, som godkendtes.

Regnskabet godkendtes ligeledes.

Kontingentet. *Nielsen* anbefalede at forhøje det ugentlige Kontingent fra Afdelingerne fra 12 til 15 Øre. Da Afdelingerne vanskelig kan bære en saadan Forhøjelse, vil Dansk Arbejdsmands Forbund paa anden Maade søge at lette Afdelingerne.

Forslaget vedtoges.

Det vedtoges, at der i Forbindelse med Arbejdsløshedskassen afdelingsvis kan opkræves et ugentlig Kontingent af 4 Øre, der anvendes til et Fond, som uddeles i Juleunderstøttelse til arbejdsløse Medlemmer.

Kontrol. Det vedtoges, at Arbejdsanvisningskontorerne skal føre Kontrol med de arbejdsløse og forestaa Uddeling af Understøttelsen.

Joh. Nielsen valgtes derefter med Akklamation til Formand.

Valg. Til Hovedbestyrelse og Revisorer valgtes Dansk Arbejdsmands Forbunds Hovedbestyrelse og Revisorer.

Det vedtoges at afholde næste Delegeretmøde samtidig med Forbundets Kongres 1910 i Aarhus.

Til Formand for Forbundet genvalgtes ved Akklamation *Lyngsie*. Som Paaskønnelse for vel udført Arbejde tilstod Kongressen Lyngsie en længere Ferie og en Pengegave til Udgifterne.

Hovedkasserer *Johannes Sørensen* genvalgtes ligeledes med Akklamation.

Til Mødestedet for næste Kongres 1910 valgtes Aarhus.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 14 ❋ KØBENHAVN DEN 3. OKTOBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsraadet. Lønbevægelser og Konflikter (Handskemagerne i København, Møllerne i Esbjerg, Slagterne, Træ- og Kunstdrejerne i Aarhus). Forholdene i de grafiske Fag (Typograferne, Typografer og Litografer). Meddelelse.

Arbejdsraadet.

Til en Række Organanisationer, om hvis Medlemmer det maa antages, at de er udsatte for Forgiftning ved Bly, Kvægsølv, Arsenik, Chrom. Anilin m. fl. Stoffer i industrielle Virksomheder, har Forretningsudvalget udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

Fra »Arbejdsraadet« har De samvirkende Fagforbund modtaget en Skrivelse, hvoraf det fremgaar, at »Internationale Forening for lovordnet Arbejderbeskyttelse« har vedtaget at rette Andragende til Evropas forskellige Regeringer med det Maal, at fremskaffe Lovgivning om Bekæmpelse af Faren for Arbejdernes Forgiftning ved Bly, Kvægsølv, Arsenik, Chrom. Anilin m. fl. Stoffer i industrielle Virksomheder, og at Dansk Forening for Arbejderbeskyttelse i Henhold til den tagne Beslutning har andraget Indenrigsministeren om at søge nedenstaaende Forslag vedtaget i Rigsdagen:

I. Pligt for Læger og Sygehuse til for de kompetente sanitære Øvrigheder at anmelde Forgiftningstilfælde.

II. I Lande, hvor der bestaar lovbefalet Pligt til Sygeforsikring, maa Lægerne i de industrielle Virksomheder, hvor der fremstilles eller anvendes Gift, stilles uafhængige overfor Virksomhedernes Indehavere.

III. Indehaveren af en Virksomhed, hvor der fremstilles eller anvendes Giftstoffer, er underkastet Anmeldelsespligt.

IV. Det paalægges Lederne for Sygekasserne, at de i egen Interesse har deres særlige Opmærksomhed henledet paa Sundhedsforholdene blandt de af deres Medlemmer, der er beskæftigede i industrielle Virksomheder, hvor der anvendes Giftstoffer, og at de fører en speciel Statistik over Dødeligheden, for derigennem at bidrage til en Bekæmpelse af Forgiftningsaarsagerne.

V. Studiet af og Kendskabet til de industrielle Forgiftninger bør gøres til særlig Undervisning indenfor den medicinske Videnskab, ligesom de unge Læger i særlige Undervisningsanstalter bliver gjort bekendt med de vigtige prophylaktiske Foranstaltninger, der er nødvendige for alle industrielle Arbejderes systematiske Sundhedsvæsen.

VI. I Virksomheder, hvor der fremstilles eller anvendes Giftstoffer, bør der ved Siden af Sygekassel ægerne ansættes specielt i Fag-Hygiejne uddannede Læger, som skulde assistere Fabrikstilsynet.

VII. Forgiftningsfarens Størrelse bør lægges til Grund for Arbejdstidens Længde for de ved Giftstoffer beskæftigede Arbejdere.

Ministeriet har indhentet Erklæring i Sagen fra Sygekasseinspektøren, Direktoratet for Arbejds- og Fabrikstilsynet og Universitetets hygiejniske Laboratorium samt Dansk

Arbejdsgiver- og Mesterforening, og ønsker nu ogsaa at indhente De samvirkende Fagforbunds Erklæring om Sagen.

Vi tillader os derfor at anmode det ærede Forbund om at meddele os, om der i deres Fag forekommer Tilfælde af Forgiftning ved Bly, Kvægsølv, Arsenik, Chrom. Anilin eller andre Stoffer, og i bekræftende Fald bedes man give en Fremstilling af, hvor i Legemet Sygdommen har sit Sæde, hvor mange Forgiftningstilfælde blandt Medlemmerne Organisationen har Kendskab til, og dernæst indenfor hvilke Tidsrum Sygdommen er fremkommen.

Oplysningerne bedes meddelte paa det vedlagte Skema.

Da Sagen er af stor Vigtighed, tillader vi os indtrængende at anmode Organisationerne om at sende os Skemaerne tilbage, saasnart ske kan, og *senest den 25. September d. A.*

De vedlagte Skemaer bedes tilsendt Forbundets Afdelinger med Anmodning om at faa Skemaerne tilbage til Forbundets Kontor senest den 20. Sept.

P. F. V.
I Formandens Fraværelse
Carl F. Madsen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Handskemagerne i København har gennemført en ny Overenskomst, hvorved der er opnaaet 10 % Lønforhøjelse.

*

Møllerne i Esbjerg har efter Anmodning fra Dansk Mølleriarbejderforbund modtaget vort Forretningsudvalgs Sanktion til at opsige Overenskomsten med A/S. Valsemøllen i Esbjerg til Ophør den 1. Januar 1909, og til at fremsætte Krav om forskellige Forbedringer af de nugældende Løn- og Arbejdsforhold.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 20 Mand.

*

Slagterne. Dansk Slagteriarbejderforbund har faaet Sanktion til at opsige de nugældende Overenskomster i Nørresundby, Skive og Skanderborg til Ophør den 1. Januar 1909. Forbundet agter at fremsætte Krav om højere Løn, Sommerferie og andre Forbedringer af Løn- og Arbejdsforholdene.

Forbundet har desuden faaet Sanktion til at søge gennemført Overenskomster med Slagterierne i Silkeborg og Bogense.

Lønbevægelsen omfatter ca. 100 Arbejdere.

*

Træ- og Kunstdrejerne i Aarhus. Den 25. Juli nedlagde Træ- og Kunstdrejerne i Aarhus Arbejdet, efter at de med Mestrene førte Forhandlinger var forblevet resultatløse. Svendene har forlangt 42 Øre i Minimalløn, men er under Forhandlingerne gaaet ned til 40 Øre pr. Time. Mestrene vil kun betale 35 Øre. Svendene har ligeledes stillet Krav om at faa Arbejdstiden nedsat fra 10 Timer til 9½ Time, men om dette Krav har Mestrene nægtet at forhandle. Der er ogsaa Uenighed om nogle Punkter i Akkordpriserne. Arbejdsstandsningen omfatter 28 Arbejdere.

Forholdene i de grafiske Fag.

Typograferne. Det vil erindres, at vi i Arbejderen Nr. 10 offentliggjorde forskellige Skrivelser fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, hvori der fremsattes Klage over at Typograf-Tidende havde omtalt Faktor Nicolaj Nielsen paa en mindre fordelagtig Maade, fordi han havde arbejdet under Konflikten og fordi Personalet hos Firmaet P. Hertz havde henstillet, at ansætte en anden Trykkerfaktor i Stedet for Faktor Torp, som ligeledes havde arbejdet under Konflikten, idet Arbejdsgiverforeningen paastod, at der ved det passerede forelaa Brud paa den mellem Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund indgaaede Overenskomst. Det vil ligeledes erindres, at vort Forretningsudvalg protesterede mod Arbejdsgiverforeningens Fortolkning af Overenskomsten.

Den 9. September har vi imidlertid i samme Sag modtaget en ny Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen hvori den fastholder sit Standpunkt og bl. a. udtaler følgende:

»At Meningen med, at man *tilsiger hinanden i fuldeste Maal Medvirkning til at Striden ingen Følger kan faa i Retning af aabenlys eller hemmelig Boycotting af enkelte Virksomheder eller enkelte Arbejdere,* har været den, at der overhovedet ikke maatte iværksættes nogen Forfølgelse i Anledning af Konflikten og vi beklager meget, at vort Forretningsudvalg ikke kan se Sagen saaledes, men ved sin Fortolkning tillader Forfølgelse af Arbejdsgivernes Tillidsmænd, hvorved man let kan ødelægge de fredelige Arbejdsforhold som det var Meningen at betrygge, og som De samvirkende Fagforbund ogsaa med Forliget af 5. September 1899 har lovet af al Magt at virke for.«

Som Svar paa Arbejdsgiverforeningens Skrivelse har vort Forretningsudvalg nedlagt en bestemt Protest imod at Arbejdsgiverforeningen sigter vort Forretningsudvalg for en urigtig Fortolkning af Overenskomsten af 17. August d. A.

Bestemmelsen om Boycotting kom ind i Overenskomsten fordi der paa Fællesmødet den 15. August fra Principalerne faldt Udtalelser om, at de ikke følte sig pligtige til at antage Arbejdere, der ved at deltage i Strejken havde brudt deres Kontrakter, og fordi det fra Arbejder-Repræsentanters Side blev oplyst, at det vilde blive vanskeligt at faa Personalet til at gaa i Arbejde paa Steder, hvor der arbejdede Skruebrækkere.

For at forhindre at disse Spørgsmaal skulde vanskeliggøre Arbejdets Genoptagelse enedes man om, at Principalerne ikke maatte boycotte Arbejdere, som havde deltaget i Arbejdsstandsningen og at Arbejderne heller ikke maatte boycotte Arbejdsgivere, som under Arbejdsstandsningen havde beskæftiget Skruebrækkere. Mere eller mindre ligger der ikke i den omhandlede Bestemmelse.

Vi nærer iøvrigt den Overbevisning, at Arbejdsgiverforeningen, hvis et eller flere af dens Medlemmer under Konflikten havde handlet i Strid med Arbejdsgiverforeningens Love og Interesser, vilde anse det for sin naturlige Ret at meddele dette til dens øvrige Medlemmer og paa den Maade, som den fandt rigtigst, men de samvirkende Fagforbund har ganske naturligt den selv samme Ret til overfor sine Medlemmer at paatale eller lade paatale Brud paa Love og Handlinger, som strider mod vore Interesser.

Vi har ikke senere hørt noget fra Arbejdsgiverforeningen angaaende denne Sag.

*

Typografer og Litografer. Fra *Dansk Typografforbund* og *Litografisk Forbund* har vi derimod modtaget Klage over at forskellige Principaler har begaaet Brud paa Overenskomsten.

Klagen fra Dansk Typografforbund gaar ud paa følgende:

I. Firmaet *Sophus Kruckow* Pileallè 5, har Fredag den 21. ds. opsagt en af de i Strejken deltagende Paalæggersker, Fredag den 28. f. M. derefter en anden af de i Strejken deltagende Kvinder. Faktoren, der ellers er Kvindernes nærmeste Foresatte, har intet haft at udsætte paa de paagældende Kvinders Arbejde. Det er heller ikke Arbejdsmangel, der har foranlediget Afskedigelserne, da Firmaet har henvendt sig til forskellige Kvinder med Tilbud om Arbejde. Derimod kan vi oplyse, at Firmaets Bestyrer, Hr. Andreasen, har udtalt, at Firmaet ikke vilde beholde de Kvinder i Arbejde, som havde deltaget i Strejken, men vilde pille dem ud en for en. Vi er i Stand til at kunne bevise, at denne Udtalelse er benyttet.

II. Firmaet *A. Schmitz* har afskediget en af de i Strejken deltagende *Elever*. Firmaet beskæftiger ikke nogen udlærte Paalæggersker.

III. Firmaet *Philipsen & Co.* har efter Strejken nægtet at tage en ung Mand i Arbejde, der sammen med de øvrige Arbejdere deltog i Strejken.

IV. *Redaktør Jordan, Nykøbing F.*, har kort efter Konfliktens Afslutning afskediget Faktor Gunnarsen, som har været hos ham i 18 Aar. Hr. Redaktør Jordan har søgt at paavirke Faktoren, for at faa ham til at blive under Konflikten og anmodet ham om at melde sig ud af Organisationen. Efterat Faktoren var blevet opsagt, har denne søgt en Samtale med Hr. Jordan og under denne Samtale har Hr. J. bekræftet, at »det var den Omstændighed, at han gik med sine Kolleger der bevirkede hans Udsmidning« ligesom Hr. J. paa Faktorens Anbringende om, at han havde mange Børn, svarede »at Faktoren ingen Medlidenhed havde haft med ham (J.) da han skulde have Blad ud — nu havde han heller ingen Medlidenhed med Faktoren«. Hr. J. med hvem der er forhandlet mundtligt af Provinsafdelingernes Tillidsmand, har paa vore Besværinger ganske vist svaret, at Anledningen til Faktorens Afskedigelse var at søge i Anskaffelsen af Sættemaskiner, men denne Paastands Rigtighed modbevises ved at Hr. J. allerede før Konflikten havde bestilt Sættemaskiner og at Faktor P. Petersen var udset til at betjene Sættemaskinen og at der var truffet Aftale herom. Det er derfor ganske aabenbart, at Afskedigelsen skyldes Gunnarsens Deltagelse i Konflikten.

Klagen fra Litografisk Forbund gaar ud paa følgende:

Firmaet *S. Kruckow* har umiddelbart efter Konfliktens Afslutning, opsagt Overmaskintrykker J. P. Jensen ligesom en anden Stentrykker slet ikke blev genantaget.

Efter den Stilling som Arbejdsgiverforeningen havde indtaget, overfor De samvirkende Fagforbund, var man berettiget til at antage at den vilde gøre alt for at faa de vedkommende Arbejdsgivere til at respektere Overenskomsten. Dette er dog ikke sket, man har ladet det blive ved en Erklæring fra de vedkommende Principaler, der ganske naturlig efter Evne søger at dække over Brudet ved at give en anden Forklaring af de foretagne Afskedigelser.

Arbejdsgiverforeningen meddeler saaledes i en Skrivelse af 17. September, at den første af de af Firmaet Kruckow foretagne Afskedigelser skyldtes, at vedkommende Paalæggerske er optraadt mod Firmaets Interesser, ved at forhindre de kvindelige Elever i at udføre Overarbejde, skøndt disse personligt intet havde derimod; og til denne Forklaring bemærker Arbejdsgiverforeningen, at Firmaet er berettiget til at opsige en Arbejder, der modvirker dets Interesser; den anden Opsigelse begrundes med, at Firmaet ønskede at antage en meget dygtig Pige, som det tidligere havde haft.

Rigtigheden af de øvrige Klager bestrides ligeledes. Principalerne er ganske naturlig interesserede i at faa Beskyldningen for Brud paa Overenskomsten rystet af sig, og deres Udtalelser maa derfor ogsaa ses i Belysning deraf.

Arbejdsgiverforeningen slipper dog ikke saa let fra Sagen.

Meddelelse.

De ærede Forbund og enkeltstaaende Foreninger gøres opmærksom paa at Administrationsbidraget for 2det Halvaar (15 Øre for heltbetalende og 7½ Øre for halvtbetalende Medlemmer) i Følge Loven skal være indbetalt inden Udgangen af Oktober Maaned.

E. Svendsen,
Kasserer.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 15 ❋ KØBENHAVN DEN 10. OKTOBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Et kristeligt Fagforenings Internationale. Lønbevægelser og Konflikter (Malerne i København, Snedkerne paa Justesens Stolefabrik i Randers).

Et kristeligt Fagforenings-Internationale.

Indenfor den Gren af Arbejdersplittelsen, som kalder sig de kristelige Fagforeninger, gaar det mere og mere op for Ledelsen og navnlig for Medlemmerne, at det bliver for længe at vente paa Forbedringer og Befrielse indtil disse Goder bliver sendt ovenfra, og at *de selv* maa tage anderledes fat end hidtil, hvis de skal have Nytte af Organisationen. Det er en Selvfølge, at de da maa efterligne de virkelige Fagorganisationer, d. e. dem, der staar paa Klassekampens Grund, og opgive deres gamle Evangelium om Harmonien mellem Kapital og Arbejde. Det er kun Skade for dem selv og for de andre Arbejdere, at de kommer nogle Aartier bagefter med deres Erkendelse og helt er de jo ikke vaagnede endnu; dette sker vel først, naar de er komne saa vidt, at de forlader deres kristelige Skruebrækkerforeninger og gaar ind i de socialistiske Fagforeninger.

En af de Grunde, som Præsterne overalt, hvor der er kristelige Fagforeninger, har ført i Marken for disses Oprettelse, har været den, at de »nationalt følende« Arbejdere ikke kunde staa i Organisation sammen med de socialdemokratiske Arbejdere, som ikke var tilfreds med den nationale Organisation *alene*, ihvorvel de holdt paa denne som det først nødvendige, men tillige knyttede *internationale Forbindelser*. Men efter at de kristelige Foreninger har maattet kaste det ene efter det andet af deres Splittelsesmotiver i Brokkassen, har de nu ogsaa maattet lægge deres ultra-nationale Kæphest hen i Bunken.

Dette er sket ved *Den 1. internationale Konference af kristelige Fagorganisationer*, som har fundet Sted i Zürich i Dagene den 3.—5. August. Ved denne Sammenkomst var følgende Lande repræsenterede:

Tyskland	med	284,649	Medl.
Østrig	—	63,000	—
Svejts	—	11,351	—
Holland	—	23,821	—
Belgien	—	30,664	—
Italien	—	14,000	—
Rusland	—	3,000	—
Sverig	—	12,350	—
Tilsammen		442,835	Medl.

Disse Talopgivelser maa dog modtages med den største Varsomhed; thi dels er nogle af dem lidt for runde og dels er de repræsenterede Foreninger i flere Lande nok slet og ret gule Foreninger; dette er i hvert Fald Tilfældet for Sverigs Vedkommende. Som Skruebrækkerforeninger er de altsaa gode nok, men de er blot ikke »kristelige«. Det for Holland opgivne Tal stammer endda fra fire forskelligartede Organisationer. Man kan af de foreliggende Oplysninger ikke se, om der blandt de fire er anarkistiske eller andre Arter af Splittelsesforeninger; for Formaalets Skyld kunde der jo nok være god Mening deri. Vi *Danske* maa næsten være skamfulde over, at vort kristelige Separatist-Forbund ikke har haft nogen Delegeret ved denne smukke Højtidelighed. Mon det skulde være, fordi dets Tilværelse er saa lidet paaagtet, at

man i Tyskland, hvorfra Indbydelsen til Konferencen er udgaaet, ikke har kunnet faa Øje derpaa?

Foruden Aflæggelse af Beretninger fra de enkelte Lande indeholdt Dagsordenen følgende Punkter:

1. De kristelige Fagforeningers Karakter og Opgaver.
2. Internationale Forbindelsers Nødvendighed og Formaalstjenlighed; Dannelse af et internationalt Sekretariat.
3. De kristelige Fagforeningers organisatoriske Opgaver i Grændsedistrikterne.

Det *første Punkt* blev indledet af Tyskeren *Giesberts*. Han forlangte Plads i de kristelige Foreninger uden Hensyn til Konfession eller politisk Anskuelse, og han beklagede den Splittelse(!), der opstod paa Grund af Stridigheder mellem katolske, protestantiske og andre kristelige Arbejdere.

Efter en Diskussion, hvori netop Konfessionsstridigheder spillede Hovedrollen, vedtoges et Opraab »til de kristelige mandlige og kvindelige Arbejdere i alle Lande«; det har følgende Indhold:

Arbejdskammerater!

De i Zürich forsamlede Repræsentanter for de kristelige Fagforeninger af de forskellige Nationer opfordrer Eder til at tiltræde, befordre og understøtte de af de faglige Organisationer i Eders Lande, som har følgende Formaal:

1. at forbedre, beskytte og sikre Lønarbejdernes Forhold med Hensyn til Løn og Arbejdstid, personlig Agtelse og Beskyttelse af Sundheden;
2. at forfølge disse Opgaver paa Grundlag af Statsordningen og udelukke alle Midler og Bestræbelser, som er egnede til at saare Medlemmernes religiøse og politiske Anskuelser;
3. som Middel til Gennemførelsen af disse Opgaver at betragte den fredelige Paavirkning overfor Arbejdsgiverne og, hvis denne bliver uden Resultat, Arbejdsvægring som nødvendigt og berettiget Kampmiddel og derved er villig til at iagttage Retfærdighedens Grundsætninger;
4. af al Kraft at tilstræbe Lønarbejderklassens Ligeberettigelse i Stat og Samfund, særlig ved Arbejdsoverenskomster, men forkaste den socialdemokratiske Klassekamps Princip;
5. at fremme Samvirksomheden mellem de kristelige Arbejdere af forskellige Konfessioner og forskellige politiske Partier.

Arbejdskammerater! Vi er gennem de indgaaende Forhandlinger i Zürich blevne bestyrkede i den Overbevisning, at vor Stands sociale Stilling i alle Kulturlande i Reglen er betinget af de samme Forhold, som har deres Aarsag i den af Tekniken fremskyndede industrielle Udvikling og den kapitalistiske Ordnings Udvækster.

For at de sociale Misforhold, hvorunder Arbejderne lider, kan blive fjærnede, er det en ubønhørlig Nødvendighed, at Arbejderne slutter sig sammen i Fagforeninger som dem vi her har betegnet, for at kunne føre Kampe for retfærdige Arbejdsbetingelser og for Lønarbejderstandens fri og selvstændige Stilling.

Vi retter derfor til Eder, kristelige Arbejdere, den kraftige Appel: Læg Eders Forsagthed, Eders Fordomme og Eders Ligegyldighed til Side! Slut Eder til disse Fagforeninger og bliv offervillige og maalbevidste Medkæmpere for Arbejdernes retfærdige Sag. I Organisationen ligger vor Kraft og vort Haab! I disse Formaal er Lønarbejderne i alle Lande solidariske.

Vi vil række hverandre Broderhaand til et Forsvarsforbund i Kamp for vore Rettigheder, for Gud, Familie og Fædreland!

Opraabet er underskrevet af Delegerede for de repræsenterede Lande.

Til Dagsordenens *Punkt 2* var der baade en belgisk og en tysk Indleder. Det vedtoges at anbefale de kristelige Fagforeninger at danne Industri- eller Fagforbund og samle disse i en Landsorganisation for hvert Land. Det vedtoges ligeledes at oprette et internationalt Sekretariat med Sæde i Køln. Hertil ydes der ½ Pfennig aarlig pr. Medlem. Der vælges en international Hovedbestyrelse, bestaaende af et Medlem for hvert 100,000 Medl. i hver af Landsorganisationerne. Sekretariatet træder i Kraft fra 1. Jan. 1909.

Under *Punkt 3* tilraades der en samlet Fremgangsmaade i Grændsedistrikter, hvor Forholdene er ensartede.

*

Vi har ikke villet unddrage Ledelserne for vore Fagorganisationer den Glæde, de kan have af at se, hvorledes selv de kristelige og gule Kavallerer endelig selv maa gribe til at anbefale deres Medlemmer saavel den nationale Centralisation som det internationale Samarbejde i samme Udstrækning, som vi andre for mange Aar siden har paabegyndt. At de endnu ikke er naaet til at indrømme, at en konsekvent Gennemførelse af deres egne Organisationsmotiver absolut maa føre

til, at der i hvert Land kun er *en* faglig Centralorganisation, maa ikke forundre. Denne Inkonsekvens har de tilfælles med alle de andre Separatist-Organisationer. Men Tiden vil nok give disse Ledere endnu flere Erfaringer, saaledes at de, om de piber eller synger, endelig maa bekende, at Arbejderklassens Løsen, baade i Organisations- og i Kampspørgsmaal og hvad enten de er Jøder, Kristne eller Hedninger, Socialister eller Indifferente, maa være: »Enighed blandt *alle* Arbejdere!«

Og intet andet.

Lønbevægelser og Konflikter.

Malerne i København. Under 1. Oktober har vi fra Arbejdsgiverforeningen modtaget en Skrivelse, hvorefter der bebudes Lockout mod Malerne i København, fordi Arbejdet er standset hos et Par Mestre i Nordre Birk og fordi Malermestrene mener, at Svendene ikke overholder Arbejdstiden.

Skrivelsen har følgende Ordlyd:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

Af Malernes Fagforening i Nordre Birk er der iværksat Blokade mod Malermestrene J. Kielberg i Lyngby og P. M. Skov i Hellerup, der begge er Medlemmer af Kjøbenhavns Malerlav. Den nævnte Blokade er etableret, fordi de paagældende Mestre ikke har villet indtræde i en særlig Malermesterforening i Nordre Birk, og der har om Sagen været ført Forhandlinger mellem Malerforbundet og Malerlavet uden at disse har ført til noget Resultat.

I den Anledning tillader jeg mig herved — efter Anmodning af Kjøbenhavns Malerlav — at meddele det ærede Forretningsudvalg, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige Medlemmer af Malerforbundet i Danmark, der beskæftiges hos Malerlavets Medlemmer, forsaavidt der ikke forinden maatte være tilvejebragt en for Malerlavet tilfredsstillende Ordning saavel af det her omhandlede Forhold som af Arbejdstiden i Malerfaget i Kjøbenhavn, hvor der efter Malerlavets Mening til Stadighed fra Svendenes Side sker Overtrædelser af den i Malerfaget sidst afsluttede Overenskomst.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

I Tilslutning til denne Skrivelse har vi under 6. ds. modtaget følgende:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

I Fortsættelse af vor Skrivelse af 1. ds. tillader jeg mig herved at meddele, at Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg i sit Møde i Dag enstemmigt har vedtaget, at der fra og med Lørdag Morgen den 17. ds. iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige Medlemmer af Malerforbundet i Danmark, der beskæftiges hos Kjøbenhavns Malerlavs Medlemmer, forsaavidt der ikke forinden maatte være opnaaet en for Kjøbenhavns Malerlav tilfredsstillende Ordning af Konflikterne hos Malermestrene J. Kielberg i Lyngby og P. M. Skov i Hellerup samt af Arbejdstiden i Malerfaget i Kjøbenhavn

Arbejdsgiverforeningen vil imidlertid som sædvanlig være villig til at optage en Forhandling med det ærede Forretningsudvalg og Repræsentanter for de interesserede Parter for at søge den forhaandenværende Uoverensstemmelse ordnet uden Arbejdsstandsning, og man imødeser nærmere Meddelelse fra det ærede Forretningsudvalg om, hvorvidt det maatte ønske en saadan Forhandling.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

*

Snedkerne paa Justesens Stolefabrik i Randers. Under 1. ds. modtog vi en saalydende Skrivelse fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Fra Centralforeningen af jyske Snedkermestre har vi under 29. f. M. modtaget Anmodning om, at Arbejdsgiverforeningen vil foranledige afholdt et Fællesmøde til Behandling af en Arbejdsstandsning hos Fabrikant Justesen i Randers. Sagens Forhistorie er følgende:

I Centralforeningens Overenskomst af 1907 findes en Bestemmelse saalydende:

»Hvis Snedkermestre, der ikke er Medlemmer af Centralforeningen, nægter at tiltræde nærværende Overenskomst, maa Snedkerforbundets Medlemmer ikke arbejde for dem, og Medlemmer af Centralforeningen maa ikke levere saadanne Mestre færdigt eller tillavet Arbejde.«

I Henhold til denne Bestemmelse stillede Forbundet i Sommer Forlangende til Centralforeningen om at paalægge sine Medlemmer ikke at sælge Varer til en Del Firmaer, som ikke vilde tiltræde Overenskomsten, deriblandt Snedkermestrene M. Jensen og Østergaard og Thaarsti i Randers. Centralforeningen efterkom denne Anmodning, men da de to nævnte Firmaer den 11. September har underskrevet Overenskomsten, er Centralforeningens Medlemmer som Følge deraf atter berettiget til at levere Varer til de nævnte Firmaer. Imidlertid stillede Formanden for Snedkersvendenes Fagforening i Randers den 25. September paa Justesens Stolefabrik og forlangte, at Direktøren skulde underskrive paa fremdeles ikke at sælge til de nævnte Firmaer under en Mulkt af 200 Kr. Da Direktøren nægtede at indgaa herpaa blev Arbejdet standset med det samme.

En Forhandling om Sagen mellem Repræsentanter for Snedkerforbundet og for Centralforeningen afholdtes den 29. f. M., men førte ikke til noget Resultat, da Forbundets Repræsentant bestemt fastholdt, at Centralforeningens Medlemmer fremdeles skulde afholde sig fra Forretningsforbindelse med de to Firmaer, hvilken Fordring Centralforeningen nægtede at efterkomme.

Da der saaledes her foreligger en Arbejdsstandsning, der er iværksat uden Iagttagelse af de i Overenskomsten af 5. Sept. 1899, Punkt 2, fastsatte Regler, og da Arbejdsgiverforeningen maa give Centralforeningen Ret i, at den stillede Fordring er ganske uberettiget, tillader jeg mig herved at henstille til det ærede Forretningsudvalg, at der afholdes et Fællesmøde om Sagen mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og for de interesserede Parter for at søge en Ordning tilvejebragt. Jeg tillader mig at foreslaa Mødets Afholdelse sat til Mandag d. 5. ds. efter nærmere telefonisk Aftale.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.
Sophus Agerholm.

Den 1. ds. fandt der et Fællesmøde Sted, paa hvilket der opnaaedes følgende Overenskomst:

Ved et Møde i Arbejdsgiverforeningens Lokaler i Dag mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningens og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg, Centralforeningen for Snedkermestre i Jylland og Snedkerforbundet i Danmark enedes man om følgende angaaende Konflikten paa H. C. Justesens Stolefabrik i Randers:

Strejken paa H. C. Justesens Stolefabrik hæves straks, og Centralforeningen og Forbundet forpligter sig til inden den 24. ds. ved Forhandling at søge tilvejebragt en tilfredsstillende Ordning vedrørende M. Jensens Forhold til Forbundet, og maa H. C. Justesens Stolefabrik, indtil en saadan Ordning er tilvejebragt, ikke levere M. Jensen Varer.

Kjøbenhavn, den 7. Okt. 1908.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening: Kaspar Rostrup.
For De samvirkende Fagforbund i Danmark: Carl F. Madsen.
For Centralforeningen for Snedkermestre i Jylland: P. Jensen.
For Snedkerforbundet i Danmark: Carl Gran.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 16 ❖ KØBENHAVN DEN 17. OKTOBER 1908 ❖ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløshedskasser. Lønbevægelser og Konflikter (Billedskærerne i København).

Arbejdsløshedskasser.

Arbejdsløshedsinspektørens Møde med Arbejdsløshedskassernes Tillidsmænd den 5. Septbr. 1908.*)

Den 5. September 1908 afholdt Arbejdsløshedsinspektør Th. Sørensen sit første Aarsmøde med de anerkendte Arbejdsløskassers Tillidsmænd. Det samlede Antal Tillidsmænd var 102; af disse var de 92 til Stede.

Arbejdsløshedsinspektørens indledte med et med stor Opmærksomhed paahørt Foredrag. Han begyndte med at omtale nogle af Arbejdsløshedskasselovens Bestemmelser, som havde været eller kunde blive Genstand for Tvivl eller særlig Fortolkning. To Punkter var her af særlig Interesse, nemlig for det første Bemærkningerne om den Maade hvorpaa Inspektoratet overfor de allerede før Anerkendelsen bestaaende og virkende Kasser havde fortolket Lovens Bestemmelser om, at ingen kan faa Understøttelse, »med mindre han i det umiddelbart forud for Understøttelsens Ydelse forløbne Tidsrum af 12 Maaneder har været Medlem af Kassen og betalt sit skyldige Kontingent«, og for det andet Bemærkningerne om Stats- og Kommunetilskudets Beregning. Angaaende det første Punkt bemærkede Inspektøren, at han, med Indenrigsministerens Sanktion, havde fortolket Lovens Regel saaledes, at han betragtede de anerkendte Arbejdsløshedskasser, der havde bestaaet og ydet Understøttelse før Anerkendelsen, ikke som nye Kasser, men som en Fortsættelse af de faglige Understøttelseskasser, saa at de efter Anerkendelsen uden Afbrydelse kunde fortsætte deres Understøttelsesvirksomhed overfor saadanne Medlemmer, som opfyldte de i den anerkendte Kasses Vedtægt fastsatte Betingelser for Understøttelsesret, herunder navnlig Kravet om erlagt Bidrag for de sidste 12 Maaneder henholdsvis til den faglige Understøttelseskasse (ɔ: før Anerkendelsen) og til den anerkendte Arbejdsløshedskasse (ɔ: efter Anerkendelsen). Man respekterer altsaa en Kasses før Anerkendelsen erhvervede Ret til at yde Understøttelsen og et Medlems før Anerkendelsen erhvervede Ret til at nyde Understøttelse. Nydannede Kasser derimod eller dog Kasser som ikke vare stiftede fulde 12 Maaneder før Anerkendelsen kunde først paabegynde deres Understøttelsesvirksomhed 12 Maaneders Dagen efter Stiftelsen. Angaaende det andet Punkt udtalte Inspektøren, at man i mange Kasser var gaaet ud fra den Forudsætning, at det offentliges Tilskud altid maatte blive lige saa stort som det af Medlemmerne udredede samlede Kontingentbeløb. Denne Forudsætning, sagde Inspektøren, er kun rigtig, forsaavidt samtlige Kommuner vilde yde Tilskud og yde det i Loven hjemlede Maksimum af Tilskud. Denne Mulighed repræsenterer den ene Yderlighed og det heldigste Tilfælde, og under disse Forhold ville det offentlige og Medlemmerne hver komme til at bære sin Halvdel af Omkostningerne ved Forsikringen. Det andet Yderpunkt er det, at der

*) Ved cand. mag. *Clara Black*.

ikke ydes Tilskud fra nogensomhelst Kommune. I saa Fald paahvile de 2 Trediedele af Omkostningerne Medlemmerne, den ene Trediedel skyder Staten til. I det sidst nævnte Yderpunkt have Kasserne staaet i det forløbne Regnskabsaar, da Kommunetilskudet, som beregnes i Forhold til Medlemsantallet ved Regnskabsaarets *Udgang,* altid betales bagud og følgelig ikke har kunnet optages paa Regnskaberne for 1907—8 og altsaa heller ikke har kunnet komme i Betragtning ved Beretningen af Statstilskudet for 1907—8. Statstilskudet beregnes nemlig som Halvdelen af de i Regnskabsaarets Løb indbetalte Bidrag af nydende Medlemmer plus Halvdelen af de paa Regnskabet opførte, indbetalte Kommunetilskud. Kommunernes Maksimaltilskud beregnes som en Trediedel af Kontingentet.

Inspektøren omtalte derefter Nævnet, »Arbejdsløshedskassernes officielle Repræsentation«. Han udtalte, at det havde været ham en Glæde at arbejde sammen med det af Indenrigsministeren efter Kassernes Indstilling valgte, foreløbige Nævn, der i Dag skulde gaa af for at erstattes af de af Tillidsmændene selv valgte Mænd, og at han haabede, at man vilde vælge disse samme Mænd, som havde lagt et saa stort og godt Arbejde ind i de Forhandlinger, der havde været førte i Aarets Løb, og som havde fundet Udtryk i de Resolutioner angaaende Arbejdsanvisning, Kontrol og Overflytning, til hvilke Taleren senere vilde komme tilbage. »Og saa har vi Nævnets Formand, denne ubehagelige Arbejdsløshedsinspektør med sin Kontrol! Ja, mine Herrer, Kontrol skal der til; men den Arbejdsløshedskasse, som har sine Sager i Orden, mærker ikke meget til den; det er kun, for saa vidt en Kasse ikke har det, at Inspektøren baade vil og skal gribe ind. Men Kontrollen er ikke Inspektørens eneste Opgave; han har ogsaa den at staa Kasserne, deres Bestyrelse og deres enkelte Medlemmer bi med Raad og Daad i alle Spørgsmaal Arbejdsløshedsforsikringen vedkommende. Og han har endelig sin største og vigtigste Opgave deri: utrætteligt at arbejde for Institutionens Udvikling Haand i Haand med Nævnet og de anerkendte Kassers øvrige Repræsentanter og Tillidsmænd.«

Inspektøren gjorde derefter nogle korte Bemærkninger om den Maade, hvorpaa Loven var ført ud i Livet, særlig hvorledes Mønstervedtægten og de forskellige Skemaer til Brug for Kasserne havde faaet den Form, hvori de vare godkendte af Ministeriet, gennem en forudgaaende Forhandling mellem Inspektoratet og Kassernes Repræsentanter i hvert enkelt Tilfælde. »Dette Samarbejde mellem Kasserne og Inspektoratet har vel nok været medvirkende til, at det gik saa hurtigt og glat med Anerkendelsen af Arbejdsløshedskasser her i Landet i Modsætning til f. Eks. Norge. Det har i Udlandet vakt en fuldt berettiget Opmærksomhed og Anerkendelse, at Arbejderne her hjemme i Løbet af saa kort Tid fik oprettet og anerkendt Arbejdsløshedskasser for saa stort et Antal Fag, hvilke Kasser endda for største Delens Vedkommende omfatte hele Landet. Der var i Begyndelsen en Tendens til Stede, som oven i Købet kunde have bragt os lovlig mange Kasser; man syntes nemlig at være noget tilbøjelig til at søge anerkendt flere konkurrerende Kasser for samme Fag. Da jeg imidlertid blev opmærksom paa denne Tilbøjelighed og den Fare, den rummede for den hele Institutions fredelige og sunde Udvikling, satte jeg Ryggen imod og agter vedblivende at gøre det.«

Inspektøren meddelte derpaa følgende Redegørelse for de anerkendte Arbejdsløshedskassers Antal, Medlemsantal og økonomiske Status, saaledes som Forholdet, i Følge de til Inspektoratet indsendte Regnskaber og Medlemsfortegnelser, stillede sig den 31. Marts d. A. Fra Lovens Ikrafttræden den 1. August 1907 og indtil 31. Marts 1908 er der anerkendt 34 Arbejdsløshedskasser, af hvilke 31 omfatte hele Landet, 3 kun Sjælland. Disse 34 Kassers samlede Medlemsantal var 70,449. — Efter 1. April

og indtil Dato er der yderligere anerkendt 6 Kasser med ɔ: 4000 Medlemmer. — Af disse 34 Kasser have 31 med tilsammen 43,042 nydende Medlemmer været berettigede til at yde Understøttelse, medens 3 Kasser med 27,407 nydende Medlemmer den nævnte Dato endnu ikke havde bestaaet i fulde 12 Maaneder og følgelig ikke vare berettigede til at yde Medlemmerne nogen Hjælp.

Vi ville i det følgende betragte disse to Grupper af Klasser hver for sig. De *31 Kassers Indtægter* have været følgende: nydende Medlemmers Bidrag 191,767 Kr. 70 Øre, andre Medlemmers Bidrag 1076 Kr. 56 Øre, andre Bidrag (Indskud, Bøder o. lign.) 429 Kr. 62 Øre, Gaver 19,179 Kr. 52 Øre, Renter af Formuen 656 Kr. 07 Øre og Forskud paa Kommunetilskudet 13 Kr. 50 Øre. *Den samlede Indtægt* har saaledes udgjort *213,122 Kr. 97 Øre. De 31 Kassers Udgifter* have været følgende: Dagpenge (ydet dels som stedlig Understøttelse dels som Rejsehjælp) 206,020 Kr. 29 Øre, Rejsegodtgørelse (ydet dels med faste Beløb, dels som Mile- eller Kilometerpenge) 4,547 Kr. 98 Øre, Juleunderstøttelse 3,454 Kr., Flyttehjælp 1,717 Kr., Hjælp in natura 55 Kr.; der er altsaa en samlet *Udgift til Understøttelse af 215,794 Kr. 27 Øre,* hvortil kommer en Administrationsudgift paa 22,472 Kr. 64 Øre. Dette giver *en samlet Udgift af 238,265 Kr. 91 Øre.* Disse Kassers Udgift har følgelig været 25,143 Kr. 94 Øre større end deres Indtægt; imidlertid havde de ved Regnskabsaarets Udgang deres Statstilskud tilgode, dette udgjorde 95,890 Kr. 65 Øre, og medregnes det, faa vi i Stedet for et Underskud paa 25,143 Kr. 94 Øre et Overskud paa 70,746 Kr. 71 Øre. Dette Overskud fremkommer paa den Maade, at 15 Kasser, Statstilskudet medregnet, viste Underskud til et samlet Beløb 11,545 Kr. 84 Øre, medens 16 Kasser viste Overskud til et samlet Beløb af 82,292 Kr. 54 Øre. *De 31 Kassers Formue* udgjorde ved Anerkendelsen 286,808 Kr. 86 Øre og den 31. Marts d. A. 261,664 Kr. 92 Øre uden det tilgodehavende Statstilskud, men med Tillæg af dette bliver Formuen den 31. Marts 357,555 Kr. 56 Øre.

De 3 ikke understøttelsesydende Kassers Indtægter have været følgende: nydende Medlemmers Bidrag 108,385 Kr. 42 Øre, andre Medlemmers Bidrag 5,757 Kr. 70 Øre, andre Bidrag 174 Kr. 16 Øre og Renter af Formuen 900 Kr. 42 Øre. *Den samlede Indtægt* har saaledes udgjort 115,217 Kr. 70 Øre. *Udgifterne* have i disse 3 Kasser kun været Administrationsudgifter. som have udgjort 8,035 Kr. 85 Øre. Indtægten har følgelig været 107,181 Kr. 85 Øre større end Udgiften; medregnes det tilgodehavende Statstilskud, som udgjorde 54,192 Kr. 72 Øre, faa vi for disse 3 Kassers Vedkommende som Overskud 161,374 Kr. 57 Øre. Deres Formue var ved Anerkendelsen tilsammen 37,200 Kr. 95 Øre og den 31. Marts d. A. var den 144,382 Kr. 80 Øre uden det tilgodehavende Statstilskud og 198,575 Kr. 52 Øre med det tilgodehavende Statstilskud.

Statstilskudet til samtlige 34 Kasser androg 150,083 Kr. 36 Øre for den Del af Regnskabsaaret 1907—08, i hvilken de hver for sig have været anerkendte.

Til Administrationsudgifterne knyttede Inspektøren en særlig Bemærkning. Han havde, erklærede han, holdt paa, at den i de Kasser, der ikke have noget Anvisningskontor, nødig maatte overskride 10 pCt. af det ved Medlemmernes Bidrag indkomne Beløb, og han vilde stadig henstille, at man havde Opmærksomheden henvendt paa at holde denne Udgiftskonto saa langt nede som muligt. »Det maatte nødig, naar Loven kommer til Revision, kunne siges om Arbejdsløshedskasserne, at de anvende for meget til deres Tillidsmænds Lønning«. Men Taleren bemærkede udtrykkeligt, at han var klar over, at Arbejdsanvisningens Tilknytning til Kasserne i Fremtiden nødvendigvis maatte bringe Administrationsudgiften en Del op; hertil havde han imidlertid intet at sige ud over det, at han ansaa de

Beløb, der anvendtes saaledes, for godt og berettiget anvendte.

Angaaende Skemaernes Udfyldning udtalte Arbejdsløshedsinspektøren, at den for Regnskabernes Vedkommende gennemgaaende havde været tilfredsstillende; kun de statistiske Oplysninger, særlig Oplysningerne om Antallet af de arbejdsløse Medlemmer og Antallet af ledige Dage, havde det knebet noget med at afgive, men da det var i Kassernes egen velforstaaende Interesse, at de forlanges, opfordrede han saavel disses Bestyrelser som deres enkelte Medlemmer til at arbejde for at disse Oplysninger fremtidigt kunde gives saa fyldigt og rigtigt som muligt. Medlemslisterne havde været mindre tilfredstillende. Deres Udfyldning repræsenterede ganske vist ogsaa et stort Arbejde. »Men, mine Herrer, De maa huske, at et Punkt skal og maa være i Orden, det er Meddelelsen om hvert Medlems Opholdskommune den 31. Marts: altsaa ved Regnskabsaarets *Udgang*. Dette skal være i Orden af Hensyn til Kommunernes Tilskud, saa det er jo forhaabentlig et Arbejde, De ikke skal gøre forgæves.

Af de Spørgsmaal, som Inspektøren som Nævnets Formand har forelagt dette til Forhandling siden Lovens Ikrafttræden, have de vigtigste været Arbejdsanvisning og Kontrol samt Overflytningsregler. Forud for Forelæggelsen af de to først nævnte Forhandlingsgenstande havde Inspektøren ladet foretage en Undersøgelse af, hvorledes det stod sig i Henseende til Arbejdsanvisning og Kontrol hos de anerkendte Kasser. Denne Undersøgelses Resultat vil fremgaa af det følgende:

Arbejdsanvisning: »En fuldt udviklet Arbejdsløshedskasse har to Opgaver, nemlig dels den at yde sine Arbejdsløse Understøttelse, dels at gøre, hvad Kassen formaar, for at skaffe dem Arbejde. Dette sker gennem Arbejdsanvisningskontoret. Kun ved at tage *begge* disse Opgaver op, virker Kassen paa fyldestgørende Maade. Ganske ligesom en fuldt udviklet Sygekasse ikke nøjes med at støtte sine syge Medlemmer med Pengebidrag, men ogsaa sørger for at faa Sygdommen hævet ved at skaffe den syge Lægebehandling og Helbredelsesmidler, saaledes kan en fuldt udviklet Arbejdsløshedskasse ikke nøjes med at støtte sine arbejdsløse Medlemmer med Pengehjælp, men maa ogsaa sørge for at faa det Onde fjernet, hvorunder de lide, ved at bringe den ledige Arbejder i Forbindelse med den ledige Arbejdsplads. Betydningen af en til Arbejdsløshedskasserne knyttet Arbejdsanvisning vilde ganske vist forøges i høj Grad, dersom Arbejdsgiverne maatte vise sig villige til at benytte Kassernes Anvisningskontorer. Jeg kan i saa Henseende meddele, at jeg i Nationaløkonomisk Forening i Aar i Tilknytning til et af Ingeniør *Foss* holdt Foredrag fremsatte den Forespørgsel, om man kunde forvente, at Arbejdsgiverne, naar Anvisningen knyttedes til de neutrale Arbejdsløshedskasser, vilde benytte den og derigennem støtte den, og at jeg herpaa modtog et imødekommende Svar fra Foredragsholderen (jvfr. »Nationaløkonomisk Tidsskrift«, 4de Hefte 1908). Hidtil have kun 2 større og 1 mindre Arbejdsløshedskasse med tilsammen ca. 7000 Medlemmer en fuldt udviklet Arbejdsanvisning. Resten af Kasserne har enten ingen eller en mangelfuld Anvisning«. (Inspektøren oplæste herefter Nævnets Resolution, angaaende hvilken henvises til »Tidsskrift for Arbejderforsikring«, April 1908.)

Kontrol: »En virkelig god og effektiv Kontrol med de Arbejdsløse kan bedst skaffes i Tilslutning til en fuldt udviklet Arbejdsanvisning, kan maaske kun skaffes paa denne Maade. I de ovenfor nævnte 3 Arbejdsløshedskasser med Arbejdsanvisning kan ingen faa Arbejde i Faget, uden at Kassen faar det at vide, idet den Arbejdsløse ikke faar Lov at træde i Arbejde, før han har vist sine Arbejdskammerater paa den paagældende Arbejdsplads et Kort fra Arbejdsanvisningskontoret, om at han har meldt Tiltrædelse til Pladsen. Da det imidlertid maaske vil tage

længere Tid, inden Arbejdsanvisningen bliver almindelig kendt blandt Kasserne, var Nævnet nødt til ogsaa at beskæftige sig med Ordningen af Kontrollen som noget selvstændigt, af Anvisningen uafhængigt. Den forud for Nævnets Forhandlinger gaaende Undersøgelse, som var foretagen af Inspektoratet, gav følgende Resultat: Et Par Kasser med mellem et og to Tusind Medlemmer stole alene paa det Kendskab, som den ene Arbejder har til den anden, og have ikke nogen anden Kontrol. En halv Snes mindre Kasser med tilsammen 3—4000 Medlemmer naa ikke meget videre, idet deres Fordring om, at de Arbejdsløse skulle møde en Gang ugentlig paa Kassens Kontor *udenfor Arbejdstiden* langtfra kan siges at tilvejebringe nogen betryggende Kontrol. Noget bedre staar derimod et Par større og en mindre Kasse med tilsammen 11—12000 Medlemmer, der forlange Mødepligt *i Arbejdstiden*. Den ene forlanger, at de Arbejdsløse skulle give Møde en Gang om Ugen, de to andre forlange et Par Gange om Ugen. Mellem en halv og en hel Snes baade smaa og store Kasser med et samlet Medlemsantal af op imod 40,000 Medlemmer forlange *daglig* Mødepligt *i Arbejdstiden*. Har Kassen fast Kontor, maa Tilmeldelsen ske her, ellers hos et af Bestyrelsens Medlemmer paa hans Bolig eller paa hans Arbejdsplads. I nogle af Afdelingerne i en enkelt Kasse møde de Arbejdsløse hos et af dem selv og blandt dem selv valgt »Kontroludvalg«.« (Inspektøren oplæste herefter Nævnets Resolution, se »Arbejderen« Nr. 44. 4 Aargang).

Overflytningsregler: »Det er tidligt blevet indlysende baade for Nævnet og Inspektoratet, at man maatte søge at faa fastslaaet de ensartede Regler for den gensidige Overflytning mellem Kasserne, som Arbejdsløshedskasseloven udtrykkelig nævner som et af Nævnets vigtigste Opgaver. Det er nødvendigt paa Grund af den Udveksling af Arbejdskraft og Medlemmer, som til Stadighed finder Sted mellem de enkelte Fag og faglige Specialiteter og de dertil knyttede Arbejdsløshedskasser, en Udveksling, som kan medføre overmaade vanskelige Forhold for de overflyttede Medlemmer. Samtlige anerkendte Arbejdsløshedskasser have nemlig den Bestemmelse, at det Medlem, der opører at arbejde ved Faget, maa udtræde af Kassen. Den umiddelbare Følge af Overgangen til et nyt Fag eller en ny Specialitet, bliver altsaa en tilsvarende Overgang til en ny Arbejdsløshedskasse. Men i denne maa Vedkommende, som ethvert andet nyt tiltrædende Medlem staa fulde 12 Maaneder, før han kan faa Understøttelse, og vender han senere tilbage til sit oprindelige Fag og dets Arbejdsløshedskasse, gaar det ham ikke her bedre, ogsaa her maa han begynde forfra med at erhverve sig Understøttelsesret; thi Vedtægterne forlange, at man for at faa Understøttelse af en Kasse skal have betalt Kontingent til denne samme Kasse i de sidste 12 Maaneder. Paa disse for Medlemmerne saa ugunstige Forhold er det, at Overflytningsreglerne skulle raade Bod.«

Inspektøren bad derpaa Forsamlingen udtale sig først angaaende Overflytningsreglerne, siden angaaende de øvrige Spørgsmaal. Han bad Medlem af Nævnet, Hr. Carl Gran, overtage Dirigenthvervet.

Hr. Gran gav Ordet til Typograf Hvidtfeldt, Medlem af Nævnet. Hr. Hvidtfeldt omtalte først ganske kort Loven og dens Betydning for Arbejderne. Han erklærede, at den ikke havde fyldestgjort Arbejdernes Ønsker, men at det gjalt om at faa det mest mulige ud af den, som den nu en Gang er, at arbejde med den paa en saadan Maade, at Bruddet med den tidligere bestaaende Ordning i Henseende til Arbejdsløshedsunderstøttelse ikke blev større end nødvendigt. Han udtalte i Tilslutning hertil sin Anerkendelse af Administrationens Holdning i denne Sag. Han bemærkede, at Kasserne burde være landsomfattende, og at de, om de end staa som selvstændige Institutioner, burde arbejde sideordnet med de faglige Organisationer. Han

gennemgik derefter Overflytningsforslagets enkelte Bestemmelser, som han nærmere forklarede, og han bemærkede, at det havde været Nævnets Bestræbelse at tage Hensyn til alle Sider, til smaa Kasser saavel som til store.

Former Arnold Nielsen ønskede Oplysning om den nærmere Forstaaelse af forskellige Punkter i Forslaget, saaledes blandt andet om, hvad man vilde forstaa ved en »faglig Kasse«, om Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse var en faglig Kasse, samt om, hvorvidt man ved Beregningen af et Medlems Maksimumsunderstøttelse i forskellige Kasser vilde regne med den oppebaarne Sum eller med Antallet af understøttede Dage; han paaviste, at den først nævnte Fremgangsmaade vilde blive ganske uretfærdig.

Gørtler Zangger syntes ikke om de foreslaaede Overflytningsregler og udtalte Ønsket om at faa Industriforbund og samlede Industrikasser.

Væver Arnskov: Hvis et Medlem flytter fra en Kasse, som giver Understøttelse i 70 Dage, og hvor Vedkommende har faaet Understøttelse for 55 Dage, over i en Kasse, som kun giver Understøttelse i 50 Dage, hvorledes er vedkommende Medlem da stillet, kan han saa ikke gøre Krav paa Hjælp i den tilflyttede Kasse indenfor de løbende 12 Maaneder? Og hvorledes stiller det sig for et Medlem, der flytter fra en understøttelsesydende Kasse til en anden, der endnu ikke har Ret til at yde Understøttelse?

Bødker Anton Andersen var glad over Nævnets Resolutioner og dets Forslag. Han mente, at Nævnet havde ramt saa nær det rigtige, som det overhovedet var muligt i Betragtning af de mange forskelligartede Hensyn, der her skulle bringes i Overensstemmelse med hinanden. Men »vi kommer til indtil en vis Grad at dele Arbejdsløshedskasserne i to Dele, nemlig en Del, som ganske overvejende er udsat for Tilgang af flyttende Medlemmer, og en anden Del, som ganske overvejende er udsat for Fragang. For at værne de førstes Interesser noget, bør man forlænge Forslagets Grænse for det Tidspunkt, til hvilket den endelige Regulering af Overflytningen skal finde Sted, til mere end 13 Uger«.

Hvidtfeldt besvarede de fremsatte Spørgsmaal: Man vil forstaa en faglig Arbejdsløshedskasse som Modsætning til de lokalt begrænsede Kasser, som Loven tillader oprettet; man vil altsaa kalde Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse en faglig Kasse. Ved Beregningen af et Medlems Maksimalunderstøttelse i forskellige Kasser vil man udelukkende tage Hensyn til Antallet af understøttede Dage. Flytter et Medlem, der har faaet 55 Dages Understøttelse, til en Kasse, der højst giver Hjælp i 50 Dage, kan han ingen Understøttelse faa i de løbende 12 Maaneder. Et Medlem, der har erhvervet sig Understøttelsesretten i en Kasse og derfra overføres til en anden Kasse, har i denne Ret til at faa Hjælp, selv om den tilflyttede Kasse regelmæssigt endnu ikke udbetaler Understøttelsen, da dens egne Medlemmer ikke have staaet i Kassen og betalt i 12 Maaneder.

Martin Olsen udtalte sin Glæde over Udviklingen og det stedfundne gode Samarbejde mellem Mønstervedtægtsudvalget og Inspektoratet ligesom mellem Kasserne og dette. Han udtalte, at Arbejdsløshedsforsikringen var en Bevægelse, der greb dybere ned i Befolkningen end Sygeforsikringen. Han udtalte sig til Fordel for landsomfattende Kasser, i Stedet for Landsdelskasser og lokalt begrænsede Kasser. Angaaende disse sidste bemærkede han — imødegaaende en Udtalelse af Inspektøren —, at de efter hans Mening og efter hans Opfattelse af de vedkommende Forhandlinger paa Rigsdagen og andet Steds, ikke kunde omfatte mere end en Komune. Taleren gav Overflytningsreglerne sin varme Anbefaling.

Endnu flere af Tillidsmændene havde Ordet angaaende denne Sag, mest dog for at udtrykke deres Tilfredshed med det fremlagte Forslag.

Angaaende Spørgsmaalet om Arbejdsanvisning blev Ordet først givet

til Smed A. Johansen, Medlem af Nævnet. Hr. Johansen gennemgik Nævnets Resolution og paapegede den store Betydning, Arbejdsanvisningen har for Kasserne baade for sin egen og for Kontrollens Skyld, og han bemærkede, at disse to Ting, Anvisning og Kontrol, nødvendigvis maatte arbejde Haand i Haand, fordi de saa at sige vare Forudsætninger for hinanden. Anvisningen virker ikke helt godt, hvis Kontrolapparatet ikke er i Orden, saa at man til enhver Tid ved, hvem der er arbejdsløs, og hvem ikke. Kontrollen kan kun udøves paa en virkelig effektiv Maade gennem Anvisningskontorerne, der er det eneste Sted, hvor man har det fornødne Overblik over, om den Arbejdsløse virkelig er arbejdsløs paa Grund af Mangel paa Arbejde. Taleren betegnede som den ideale Ordning den, at *alt* Arbejde anvistes gennem Kontorerne, saa den selvstændige Søgen Arbejde paa Arbejdspladserne bortfaldt. Denne Ordning var den bedste baade for Arbejderne og Arbejdsgiverne, fordi den sikrest anbragte hver Mand paa den Plads, han duede til. Som Forholdene nu er, hvor Arbejderne selv søge Arbejde paa Arbejdspladserne, vil dette langtfra altid ske, da der hos den arbejdsløse let kan være en tilgivelig Tilbøjelighed til at paatage sig det Arbejde, der bydes ham, selv om han i Grunden er uden det nødvendigste Kendskab til dets rigtige Udførelse. Der kan imidlertid først være Tale om at naa saa vidt, at man kan undgaa Arbejdssøgen paa Arbejdspladserne, naar man har naaet et virkeligt Samarbejde med Arbejdsgiverne, lært dem at indse, at de betjenes bedst og hurtigst gennem de til Arbejdsløshedskasserne knyttede faglige Arbejdsanvisningskontorer, og at disse arbejder i det ene Formaal at anvise Arbejde, der er i Virkeligheden ingen, der har Interesse i at benytte Kontorerne paa uregelmæssig Maade. Der vil saaledes slet ingen Grund være til at nægte at betjene den Arbejdsgiver, der ikke betaler den tarifmæssige Løn; men han faar selvfølgelig anvist en ringere Arbejder end den, der betaler mere. Man kan *ikke* ved Arbejdsanvisningen gaa frem efter Nummerorden udenfor de Tilfælde, at man har flere lige kvalificerede Arbejdere i samme Specialitet; i andre Tilfælde maa kun tages Hensyn til, hvem der er bedst egnet til at overtage det ledige Arbejde. Taleren henstillede endelig, at hvert enkelt af de tilstedeværende indenfor sin Kreds gjorde det mest mulige for at fremme denne Sag.

Efter Johansens klare og gode Redegørelse var der kun faa Tillidsmænd, som ønskede nærmere Oplysning om Sagen, særlig syntes Spørgsmaalet vel belyst, efter at Hvidtfeldt havde givet en kort, men interessant Forklaring af, hvorledes Anvisningsapparatet virkede i Typografernes Fag. Man gik herefter over til Valg af Medlemmer og Suppleanter til Nævnet.

Til Medlemmer af Nævnet genvalgtes:

Smed A. Johansen, Typograf P. Hvidtfeldt, Snedker Carl Gran, Arbejdsmand Johs. Nielsen, Bager C. Jacobsen, Væver J. J. Møller.

Til Suppleanter valgtes:

Bødker Anton Andersen, Former Arnold Nielsen, Skomager Laurids Jørgensen, Cigararbejder Alfred Christiansen, Elektriker Sørensen, Tømrer From-Petersen.

*

Overflytningsregler.

Nedenstaaende Overflytningsregler, der er fastsatte af Arbejdsløshedsnævnet i Henhold til § 10 i Lov om anerkendte Arbejdsløshedskasser af 9. April 1907, træder i Kraft den 15. Oktober 1908:

Naar et Medlem af en faglig Arbejdsløshedskasse erholder Arbejde i et andet Fag, for hvilket der er oprettet en Arbejdsløshedskasse, har det Pligt til straks at tilmelde sig denne og betale Kontingent efter at have arbejdet en Uge. Er der flere Kontingentklasser, bestemmer den tilflyttede Kasses Bestyrelse i Overensstemmelse med Kassens Vedtægter,

i hvilken Klasse det tilflyttede Medlem skal indtræde.

Retten til Understøttelse i den tilflyttede Kasse indtræder, efter at vedkommende Medlem uafbrudt har arbejdet og betalt skyldigt Kontingent i 13 Uger og sammenlagt med dette har betalt ordinært Kontingent for de sidst forløbne 12 Maaneder i en eller flere Kasser. Indtil Understøttelsesret er erhvervet i den tilflyttede Kasse, bevarer et saadant Medlem ved eventuel Arbejdsledighed Understøttelsesretten i den fraflyttede Kasse.

Et overflyttet Medlem har efter nævnte 13 Ugers Forløb Rettigheder efter den tilflyttede Kasses Vedtægt; uafbrudt Medlemsskab i fraflyttede Kasser regnes Medlemmet til Gode i den tilflyttede Kasse efter dennes Regler. Ved Beregning af Understøttelsens Udstrækning medregnes det Dageantal, for hvilket Medlemmet har erholdt Understøttelse i fraflyttede Kasser.

Saafremt en tilflyttet Kasse ikke har paabegyndt sine Udbetalinger, som Følge af, at den ikke har virket i 12 Maaneder, har den alligevel Understøttelsespligt overfor understøttelsesberettigede Medlemmer fra en fraflyttet Kasse.

Overflytning sker uden Indskud. Ved Overflytningen maa frameldt Medlemsbog medbringes. I denne kvitterer den tilflyttede Kasse for de til denne erlagte Ugebidrag for de første 13 Uger, hvorefter den udsteder ny Medlemsbog. Heri indføres fornødne Oplysninger om erlagt Kontingent og modtagen Understøttelse. Medlemsbogen til den fraflyttede Kasse tilbagesendes denne gennem Hovedkontoret, naar ny Medlemsbog er udstedt. Hvis Medlemsbogen til den fraflyttede Kasse ikke er egnet til at indeholde Kvittering for Kontingentet til den tilflyttede Kasse, udsteder denne til dette Brug et Interimsbevis, der efter de 13 Ugers Forløb ombyttes med Medlemsbogen.

Eventuelle Restancer skal erlægges til den fraflyttede Kasse efter dennes Regler, og forinden dette er sket, kan Understøttelsesretten i den tilflyttede Kasse ikke indtræde. Den fraflyttede Kasses Understøttelsespligt ophører dog, naar et overflyttet Medlem har tilhørt en anden Kasse i 13 Uger.

Ved eventuelt indtrædende Arbejdsløshed, forinden Understøttelsesret er erhvervet i den tilflyttede Kasse, er begge Kasser berettiget til at anvise Medlemmet Arbejde. Nyder Medlemmet Understøttelse, skal Kontingenterlæggelsen ske til den understøttelsespligtige Kasse. Har et Medlem i Overgangstiden ingen Ret til Understøttelse i den fraflyttede Kasse, sker Kontingentbetaling til den tilflyttede Kasse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Billedskærerne i København har ved Forhandling med Snedkerlavet i København gennemført et nyt Lønregulativ. Minimallønnen er fastsat til 45 Øre pr. Time. Unge Medhjælpere har dog Ret til det første Aar efter Læretiden at arbejde for 40 Øre pr. Time. Bygningsarbejde i Træ betales med et Tillæg af 10 % beregnet efter Medhjælperens Timeløn. For Arbejde, der udføres indenfor Værkstedet, betales et Tillæg af 5 Øre ekstra pr. Time. For Udenbys-Arbejde, hvor Medhjælperen maa tage Ophold paa Stedet, betales et Tillæg af 2 Kr. ekstra pr. Dag. Ved Akkordarbejde er Medhjælperen sikret sin Timeløn. Arbejdstiden er 9½ Time daglig. Til Overenskomsten er knyttet Regler for Behandling af faglig Strid.

Overenskomsten, som er traadt i Kraft den 1. Oktober d. A., kan tidligst opsiges til Ophør den 1. April 1911.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 17 ❁ KØBENHAVN DEN 24. OKTOBER 1908 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Malerne i København, Elektrikerne, Typografer og Litografer). Arbejdsløsheden i Danmark i August Maaned 1908.

Lønbevægelser og Konflikter.

Malerne i København. Som omtalt i Arbejderen Nr. 15 havde Arbejdsgiverforeningen meddelt De samvirkende Fagforbund, at den havde givet sit Samtykke til, at Malerlavet i København foretog Lock-out mod Malerforbundets Medlemmer i København fra 17. Oktober. Arbejdsgiverforeningen oplyste, at Hensigten med Lock-out'en var at skaffe to Strejker ud af Verden, som var etableret hos d'Hrr. Kielberg i Lyngby og Skov i Hellerup, og at Lavet ogsaa ønskede tilvejebragt en tilfredsstillende Ordning af Arbejdstiden i København, hvor der, efter dets Mening, stadig sker Overtrædelser.

Vi skal nu kort forklare, hvad der har givet Anledning til Strejken hos de to Malermestre. Der bestaar en Overenskomst mellem Malerlavet og Malerforbundet om, at Forbundets Medlemmer ikke maa arbejde for Malermestre, der staar udenfor Lavet, og Mestrene maa til Gengæld ikke beskæftige Svende, der staar udenfor Malerforbundet, og en tilsvarende Overenskomst bestaar ogsaa mellem Forbundet og Malermesterforeningen i Nordre Birk. Forholdet er nu dette, at de to ovennævnte Mestre ikke er Medlemmer af Malermesterforeningen i Nordre Birk, men de er derimod Medlemmer af Malerlavet i København. Da nu disse Mestre nægter at indtræde som Medlemmer af Mesternes Forening i Nordre Birk, skal de tvinges dertil, og da man ikke selv magter dette, saa forlanger man Støtte hos Svendene, og paa den Maade, at disse skal boykotte de vedkommende Mestre. Skøndt Svendene ingen Grund har til Klage over Arbejdsforholdene hos Mestrene, føler de det dog som en Pligt at overholde Overenskomsten, og de nedlægger Arbejdet. Da dette er sket, kommer Malerlavet med en Protest overfor Malerforbundet. Arbejdsstandsningen stemples som Brud paa den mellem de to Organisationer indgaaede Overenskomst, og Lavet forlanger Blokaden hævet. Det vil heraf ses, at Forbundet er kommen i en ret uheldig Stilling; thi hæves Blokaden hos de to Mestre, sker der Brud paa Overenskomsten med Malermesterforeningen i Nordre Birk, og hæves den ikke, er det Brud paa Overenskomsten med Malerlavet i København.

Vort Forretningsudvalg var imidlertid af den Mening, at man ikke kunde lade det komme til Lock-out paa dette Spørgsmaal, og det henstillede derfor til Malerforbundet at søge, at faa de to Strejker bragt ud af Verden paa en eller anden Maade. Forbundet har tiltraadt Henstillingen, og det har foreslaaet Malerforeningen i Nordre Birk at ændre Gensidigheds-Bestemmelsen saaledes, at Svendene kun var pligtige til at nægte at arbejde for uorganiserede Mestre, men hertil nægtede Mesterforeningen at yde sin Medvirkning. Den forlangte, at Overenskomsten skulde opretholdes uforandret, og at Svendene skulde holde de vedkommende Malermestres Forretninger blokeret, saalænge de stod udenfor Foreningen. Forbundets Anbringelse af det aldeles

urimelige i, at det skulde tage mod den af Lavet bebude Lock-out, hvorved ca. 1800 Medlemmer skulde kastes paa Gaden, fordi Mestrene ikke kan enes om hvilken Forening de to Mestre skal være Medlem af, prellede ganske af paa Malermesterforeningen. Overenskomsten indeholder imidlertid en Bestemmelse om, at Mesterforeningen skal betale Halvdelen af de Udgifter til Konflikter, som er fremkaldt af Gensidighedsbestemmelserne. Det vil sige, at Malermesterforeningen som sit Bidrag til Lock-out'en vilde komme til at betale ca. 10,000 Kr. om Ugen. Hele Foreningen bestaar imidlertid af kun 30 Medlemmer, og deraf er de 16 tillige Medlemmer af Malerlavet i København. Kassebeholdningen er kun nogle faa Hundrede Kroner.

Forbundet forlangte nu Sikkerhed for, at Mesterforeningen kunde opfylde sine Forpligtelser overfor Forbundet under Lock-out'en, og da man ikke kunde faa den Sag ordnet paa tilfredsstillende Maade, og da det ligeledes blev oplyst, at de 16 Medlemmer vilde træde ud af Foreningen, saasnart Lock-out'en blev erklæret, stod det Forbundet klart, at det var bedre at erklære Overenskomsten for død og magtesløs end lade det komme til Kamp med Lavet. Forbundet har derfor meddelt vedkommende Mesterforening, at det betragter Overenskomsten, som bortfalden, fordi Forudsætningerne, under hvilke den bragtes til Veje, ikke er tilstede, og at Boycottingen af de to Mestre derefter er hævet.

Vort Forretningsudvalg har derefter under 14. Oktober meddelt Arbejdsgiverforeningen, at Blokaden mod Malermestrene Kielberg og P. M. Skov er hævet, og samtidig har det henstillet, at Spørgsmaalet om Arbejdstiden behandles i Overensstemmelse med Fagets Voldgiftsregler. Vi gik herefter ud fra, at Arbejdsgiverforeningen havde tilbagekaldt Lock-out'en.

Vi tog imidlertid fejl, Lock-out'en er Arbejdsgiverforeningens Kælebarn, som den værner og hygger om og ikke slipper, før den ikke kan holde paa den mere. I Stedet for at tilbagekalde Lock-out'en er dens eventuelle Ikrafttræden udsat i 14 Dage, altsaa til Lørgag den 31. Oktober, og Grunden hertil angives at være, at Malerlavet ikke kan erkende, at der er truffet en tiltredsstillende Ordning af Forholdene i Nordre Birk, derved at Malerforbundet erklærer at det betragter Overenskomsten med Malermesterforeningen i Nordre Birk som bortfalden og som Følge deraf giver sine Medlemmer Tilladelse til at arbejde hos Malermestrene Skov og Kielberg, og at der derfor maa forhandles mellem Lavet og Malerforbundet om en endelig Ordning af Forholdene.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Arbejdstiden har Arbejdsgiverforeningen maattet erkende, at det var en Sag, der skal afgøres ved Fagets Mæglingsudvalg eller Voldgift.

Efter at Arbejdsgiverforeningen saaledes har erkendt, at der ikke kan laves Lock-out, fordi en eller anden Malersvend tillader sig at gaa udenfor Arbejdsstedet for at spise sin Frokost, men at disse og lignende Spørgmaal skal afgøres indenfor Fagets Ramme, efter de fastsatte Bestemmelser, hviler Truslen om Lock-out altsaa kun paa Spørgsmaalet angaaende Forholdene i Nordre Birk. Blokaden hos de to Malermestre er jo imidlertid hævet, og da Malermesterforeningen i Nordre Birk ikke tilhører Arbejdsgiverforeningen, er det noget vanskeligt at faa fat paa hvad der skal forhandles om, og paa hvilket Grundlag Lock-out-Truslen opretholdes.

Det forekommer os, at det vilde have været værdigere for Arbejdsgiverforeningen, at den havde strøget Flaget helt, i Stedet for at lade det vaje paa halv Stang; at lave Lock-out paa det foreliggende Grundlag hører dog til det umulige.

Elektrikerne. Dansk Elektrikerforbund har ved Forhandling gennemført nye Overenskomster i Horsens og Aarhus. I Horsens er Minimallønnen fastsat til 50 Øre pr. Time for Montører, for Udlærlinge det første Aar 35 Øre, og for Hjælpear-

bejdere 33 Øre. Arbejdstiden er 9½ Time og skal lægges indenfor Kl. 6 Morgen og Kl. 6 Aften.

For Arbejdere udenfor Byen, hvor Arbejderne maa overnatte, betales et Tillæg af 2 Kr. 35 Øre pr. Døgn. I Tilfælde, hvor han ikke maa overnatte, betales et Tillæg af 5 Øre pr. Time. Overenskomsten indeholder ogsaa Akkordpriser for Indlægning af Maalerledninger m. m., og den er traadt i Kraft den 15. September d. A. og kan tidligst opsiges til Ophør den 1. Februar 1910.

I Aarhus er Minimallønnen for Elektrikersvende, der beskæftiges hos Installatørforeningens Medlemmer, 45 Øre. Unge Svende faar i det første Aar 35 Øre. Ved en Tillægsbestemmelse ydes der et personligt Tillæg af 2 Øre pr. Time til de Elektrikersvende, der fra og med den 5. September d. A. var i Arbejde hos Installatørforeningens Medlemmer, og hvis Løn er mellem 45 Øre og 48 Øre (begge incl.).

For Udenbys-Arbejde betales et Tillæg af 2 Kr. pr. Døgn, for Kost og Logis, hvis der ikke overnattes, betales et Tillæg af 5 Øre pr. Arbejdstime.

Et Fællesudvalg, bestaaende af 2 Medlemmer fra Installatørforeningen og 2 fra Elektrikernes Fagforening, skal senest den 1. November fremsætte endelig Forslag til Overenskomst for en Priskurant.

Typografer og Litografer. I Arbejderen Nr. 14 offentliggjorde vi forskellige Klager fra Dansk Typografforbund og Dansk Litografisk Forbund, over forskellige Principaler for Brud paa den indgaaede Overenskomst af 17. Oktober d. A., og vi oplyste, at Arbejdsgiverforeningen havde afvist Klagerne som uberettigede. Denne Afgørelse har vi dog ikke kunnet erklære os tilfreds med; vi har derfor forlangt afholdt et Fællesmøde om Sagen, og et saadant fandt Sted den 7. Oktober. Efter at de forskellige Spørgsmaal var uddebateret, enedes man om at henvise disse til Afgørelse af et mindre Udvalg, bestaaende af 3 Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen og 3 for De samvirkende Fagforbund. Dette Udvalg afholdt Møde den 13. Oktober og opnaaede følgende Overenskomst:

Det paa Fællesmødet den 7. Oktober d. A. nedsatte Fællesudvalg til Afgørelse af de af Dansk Litografforbund og Dansk Typografforbund fremsatte Klager, er paa et i Dag afholdt Møde enedes om følgende:

A. Med Hensyn til Klagerne over Firmaet Sophus Kruckow:

1. Der forelaa Klage over, at Paalæggerskerne Carla Christensen og Agnes Jensen blev afskediget respektive 8 og 14 Dage efter Konfliktens Ophør, og dette formentes at være i Strid med Overenskomsten af 17. August d. A.

Efter at denne Sag var diskuteret, var man enig om, at de foretagne Afskedigelser af de to Kvinder kunde tyde paa, at den fremsatte Klage ikke var uden Grund, men lige overfor Firmaets bestemte Benægtelse af at have gjort sig skyldig i nogensomhelst Forfølgelse af Fagforeningsmedlemmer, mente man ikke at kunne foretage videre i denne Sag.

2. Med Hensyn til Trykker Marius Andersen, der efter Konflikten ikke var genantaget af Firmaet Sophus Kruckow, oplystes det, at han før Konflikten havde været beskæftiget hos Firmaet saalænge, at han ikke mere kunne betragtes som løs Arbejder, men skulde have en Uges Opsigelse fra en Lønningsdag, og da dette ikke er sket, tilkommer der ham en Løn for 9 Dage.

3. Med Hensyn til Overmaskintrykker J. P. Jensen bemærkes følgende:

Da Pladsen som Overmaskintrykker er oprettet i Henhold til en mellem Firmaet og Forbundet tidligere truffen Aftale, maa Pladsen opretholdes, indtil den opsiges med et passende Varsel, hvilket Udvalget anser 3 Maaneder for at være.

Derimod maa Firmaet anses for at have været berettiget til at foretage den skete Afskedigelse af Overmaskintrykker J. P. Jensen.

4. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Overarbejde for Elever blev det

paa Mødet oplyst, at den tidligere Tarif fastsatte, at Overarbejde betaltes ens for alle kvindelige Arbejdere uanset Lønnen, nemlig med 35 Øre for Overarbejde og 60 Øre for Natarbejde. Da der ikke i Overenskomsten af 28. August d. A. er givet nogen Regel angaaende Betalingen for Overarbejde til Eleverne, medens § 11 i den nævnte Overenskomst bestemmer, at »hvor Arbejdsforholdene er gunstigere end de i Overenskomsten hjemlede, maa Reduktion ikke finde Sted«, mener Udvalget, at den hidtil gældende Betaling paa dette Punkt maa staa ved Magt, saaledes at Overarbejde for Eleverne ogsaa fremtidig betales med 35 og 60 Øre som ovenfor nævnt.

5. Med Hensyn til Klagen over Anvendelse af kvindelige Elever til Arbejde, som ikke er Elevarbejde, er Udvalget enigt om at udtale, at et saadant Forhold maa anses som forkasteligt af Hensyn til Elevernes Uddannelse. De paaklagede Tilfælde — eventuelt i Forbindelse med Krav om en Efterbetaling, da det udførte Arbejde efter Klagen betinger en højere tarifmæssig Betaling — henvises til Afgørelse ved Fagets Voldgiftsret.

B. Med Hensyn til Klagen over Firmaet Vilh. Søeborgs Eftf.

Overfor Firmaet Vilh. Søeborgs Eftf. er der fremkommet Klage over, »at Firmaet nægtede at antage de hos det arbejdende Bogbindersker, da Lockouten ophørte, da Bogbinderiet agtedes nedlagt, men ikke desto mindre senere har antaget en udenfor Organisationen staaende Kvinde, som før nu og da har hjulpet til ved Arbejdet, til at udføre Bogbinderarbejde«.

Udvalget vedtog at henvise denne Sag til Forhandling og eventuel Afgørelse af Formanden for Københavns Bogtrykkerforening og Formanden for Dansk Typograf-Forbunds Sætterafdeling i København.

Kjøbenhavn den 13. Oktober 1908.

Kaspar Rostrup.	Carl F. Madsen.
S. C. Hauberg.	P. Hvidtfeldt.
Søren Jensen.	E. Svendsen.

Arbejdsløsheden i Danmark i August Maaned 1908.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Randers	—	—	—	—	—	75
Bagere og Konditore	188	—	157	72	—	41
Barnevognsarb.	4	52	5	—	—	—
Barberer og Frisører	23	369	19	—	—	—
Billedskærere	19	263	11	1	10	1
Blikkenslagere	—	1300	50	—	520	20
Brolæggere	7	21	6	2	9	2
Bryggeriarbejdere	—	—	—	—	—	—
Bødkere	19	93	7	21	344	14
Drejere	19	486	14	24	474	19
Elektrikere	22	412	8	2	43	1
Farmaceuter	—	—	—	—	—	—
Filehuggere	—	—	—	—	—	—
Forgyldere	2	56	2	—	—	—
Formere	77	2070	71	137	3044	108
Glarmestre	—	—	6	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	37	555	19	2	5	1
Handskemagere	15	394	8	9	208	2
Hattearbejdere	—	—	—	1	27	1
Hvidgarvere	10	204	8	4	88	3
Jern- og Metalslibere	16	287	8	2	8	—
Karetmagere	10	154	4	7	120	3
Kedel- og Maskinpas.	23	387	17	3	62	3
Korkskærere og Sorterersker	9	96	2	—	—	—
Lohgarvere	5	90	4	3	60	3
Metaltrykkere	14	303	12	—	—	—
Mineralvandsarb.	—	—	—	—	—	—
Murere	—	—	387	—	—	89
Ovnsættere	6	81	5	—	—	—
Pottemagere	—	—	—	—	—	—
Sadelmagere og Tapetserere	86	3350	84	37	368	35
Savværksarbejdere og Maskinsnedkere	93	1686	54	41	813	33
Sejlmagere	14	336	10	—	—	—
Skibstømrere	—	—	—	34	316	30
Skorstensfejere	4	18	4	—	—	—
Skotøjsarbejdere	62	567	33	6	65	3
Skrædere	—	—	200	—	—	50
Smede- og Maskinarb.	—	—	584	—	—	196
Snedkere (Snedkerf.)	—	6728	315	—	3635	191
do. (Bornholm	—	—	—	—	—	—
Stenarbejdere	—	—	—	—	—	—
Stukkatører	—	312	31	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	—	—	—	—	7	—
Syersker	50	1000	36	—	—	—
Søfyrbødere	—	—	—	—	—	—
Sømænd	—	—	—	—	—	—
Tekstilarbejdere	26	547	18	114	2253	97
Tømrere	—	—	468	—	—	70

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 48 Organisationer med tilsammen 53543 Medlemmer. Heraf havde 39 Organisationer med ialt 46857 Medlemmer 3758 Arbejdsløse den 31. Aug., 9 Organisationer med 6686 Medlemmer havde ingen Arbejdsløse den sidste Dag i August Maaned.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 18 ❋ KØBENHAVN DEN 31. OKTOBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Brolæggerne i København, Malerne i København, Skotøjarbejderne). Arbejdsløshedskasser (Statstilskudet til de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser).

Lønbevægelser og Konflikter.

Brolæggerne i København. Fra Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har vi under 15. Oktober modtaget en saalydende Skrivelse:

Fra Foreningen for Brolægningsentreprenører i Kjøbenhavn har vi modtaget en Klage, der gaar ud paa følgende:

I de nye Buegange paa Købmagergade udfor Regensen er der i Passagen lagt en Klinkebrolægning. Dette Arbejde, som er udført for Kjøbenhavns Vej- og Kloakanlæg, paabegyndtes Torsdag den 24. Septbr., men Lørdag den 26. Septbr. blev Arbejdet standset af Formanden for Brolæggernes faglige Afdeling med den Motivering, at dette Arbejde skulde udføres af Murersvende, da Brolæggernes faglige Afdeling havde den mundtlige Overenskomst med Murersvendenes Fagforening, at alt saadant Arbejde, naar det udførtes i overdækket Rum, var Murerarbejde, medens det, naar det udførtes under aaben Himmel, var Brolæggerarbejde. Da Brolægningsentreprenørforeningen aldrig er bleven gjort bekendt med en saadan Overenskomst, og da Priskurantens § 4, Punkt 11 — om Klinkebrolægning — heller ikke siger noget herom, forlangte Entreprenørforeningen Arbejdet genoptaget, men dette nægtede Brolæggernes faglige Afdeling. Entreprenørforeningen forlangte da Sagen afgjort ved Mægling og Voldgift i Henhold til Priskurantens § 3, hvori staar:

»Imellem Medlemmer af Brolægningsentreprenørforeningen i Kjøbenhavn paa den ene Side og deres Brolæggere paa den anden Side maa ingen Uenighed vedrørende Arbejdsforholdet (herunder indbefattet bl. a. Betalingen for Arbejde og dettes Udførelse), foranledige Arbejdsstandsning fra nogen af Siderne, men saadanne Uenigheder skal stedse afgøres ved Forlig eller Voldgift.«

Ogsaa dette nægtede imidlertid Brolæggernes faglige Afdeling at gaa ind paa. Da Entreprenørforeningen saaledes ikke har kunnet faa Sagen ordnet ved Forhandling med Fagforeningen, har den anmodet Arbejdsgiverforeningen om at tage sig af Sagen.

Arbejdsgiverforeningen skønner ikke rettere, end at Foreningen for Brolægningsentreprenører har Ret i sin Paastand om, at Sagen maa afgøres ved Mægling eller Voldgift i Henhold til den citerede § 3, og man tillader sig at henstille til det ærede Forretningsudvalg, om dette ikke maatte være enig i denne Opfattelse.

Saafremt det ærede Forretningsudvalg imod Forventning ikke kan tiltræde vor Anskuelse, tillader man sig at henstille, at Sagen gøres til Genstand for et Fællesmøde, og forventer i saa Fald nærmere Meddelelse fra det ærede Forretningsudvalg om, hvornaar et saadant Fællesmøde kan afholdes.

P. F. V. Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Dansk Brolæggerforbund, som vi har afæsket Erklæring i Sagen, udtaler, at Klagen er ubegrundet. Klinkebrolægningen er, naar den udføres under Tag, i de sidste 8 Aar blevet betragtet som et Arbejde, der skal udføres af Murersvende. Brolæggerne har af den Grund ikke villet paabegynde Klinkebrolægningen, og de mener derfor, at der ikke med Rette kan tales om Arbejdsstandsning. Det omhandlede Arbejde er forøvrigt blevet udført af Murersvende, saa hvilken Fornøjelse Foreningen af Brolægningsentreprenører i København nu kan have af at rejse Sagen, er noget uforstaaelig.

Dansk Brolæggerforbund har imidlertid erklæret, at det ikke vil modsætte sig Forhandling i Mæglingsudvalget om Sagen, hvilket er meddelt Arbejdsgiverforeningen. Der vil mulig senere blive Anledning for os at komme tilbage til Sagen.

*

Malerne i København. Efter Malerlavets Ønske fandt der en Forhandling Sted den 19. Oktober mellem Bestyrelserne for Lavet og Malerforbundet, angaaende Uoverensstemmelserne i Nordre Birk og Arbejdstiden. Ved dette Møde fremsatte Malermestrene deres Betingelser for at tilbagetage den bebudede Lockout. Disse ser saaledes ud:

1. Malerforbundet og Malerlauget vælger hver en Arkitekt — der er Medlem af en af Byens 2 Arkitektforeninger — som Voldgiftsmænd til at dømme i og fastsætte Erstatningen til de 2 af Forbundets blokerede Mestre i Nordre Birk. — Voldgiftsmændene vælger selv deres Opmand. Erstatningen skal være betalt til Malerlauget 8 Dage efter at Voldgiftskendelsen er falden.

2. Da saa godt som alle de i nordre Birk boende Malermestre, der holder Svende, ere Medlemmer af Københavns Malerlaug og langt den overvejende Del af Arbejdet bliver udført af disse eller af de i København boende Mestre, og da der af Fagforbundet bliver forlangt, at Overenskomsten med Prislisten, Garantien, Gensidigheden m. m. skal overholdes i alle Punkter, ogsaa af Laugets Medlemmer, der bor udenfor Grænsen, saa maa Malerlauget forlange:

At alle de i København gældende Bestemmelser, herunder Fagforening, Voldgiftsret, Garanti, Gensidighed m. m. ogsaa kommer til at være gyldige indenfor det Distrikt af Nordre Birk, hvor den københavnske Prisliste er gældende.

3. Angaaende Arbejdstiden maa vi gøre opmærksom paa, at det ifølge den Erfaring vi har erholdt i Tidsrummet fra 1. April til Dato har vist sig, at Malersvendene almindeligvis holder 1½ Times Spisetid, og har derved bragt Arbejdstiden om Sommeren ned til 8½ Time pr. Dag, medens de forlanger og erholder en Udbetaling for 9½ Time.

Vi foreslaar, at der lægges en Time til Arbejdstiden, saaledes at Svendene faar den Spisetid som det har vist sig, at de ikke kan undvære, og saaledes, at Mestrene ikke kommer til at betale for mere Tid end den, hvori der arbejdes.

*

Forretningsudvalget for Malerforbundet har meddelt Lavet, at det ikke kan indgaa paa de i ovenstaaende Forslag fremsatte Krav, men har erklæret sig villig til fortsat Forhandling. Der har senere været afholdt et Par Møder, og ved disse har Forbundets Repræsentanter erklæret sig villige til at lade Spørgsmaalet om Lovligheden af Strejkerne hos d'Hrr. Kielberg og Skov og et eventuelt Erstatningskrav afgøre af en Voldgiftsret, men Forbundet har iøvrigt krævet som Betingelse for at fortsætte Forhandlingerne, at Lock-out-Truslen ophæves. Dette er Lavet nu indgaaet paa, og vi har derom under 28. Oktober modtaget en saalydende Skrivelse fra Malerforbundet:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund.

Ved et Møde med Malerlaugets Bestyrelse den 26. ds. akcepterede vi dennes Forslag om Nedsættelsen af en Voldgift til Afgørelse af Er-

statningsspørgsmaalet overfor de to i Nordre Birk blokerede Malermestre under Forudsætning af, at Lauget ophævede sit Lockout-Varsel, hvilket sidste vi ogsaa betingede os for overhovedet at forhandle om de to andre af Lauget fremsatte Krav.

Som Svar herpaa har vi nu modtaget følgende Skrivelse af 27. ds. fra Malerlauget.

Hr. Borgerrepræsentant
Rudolf Poulsen, Formand for
Malerforbundet i Danmark.

Vi skal herved tillade os at meddele, at der paa et Bestyrelses- og Repræsentantskabsmøde i Malerlauget i Aftes vedtoges at hæve Lock-outvarslet og akceptere Malerforbundets Tilbud om at lade den af Malerlauget foreslaaede Voldgiftsret afgøre Erstatningsspørgsmaalet til de 2 i Nordre Birk blokerede Mestre samt at Forhandlingerne om de 2 andre Punkter »Nordre Birk« og »Arbejdstiden« fremmes hurtigst muligt.

Da Malerlaugets Bestyrelse og Repræsentantskab er kompetent til at tage ovennævnte Bestemmelse, vil der ikke blive indkaldt nogen Generalforsamling desangaaende.

Paa Bestyrelses og
Repræsentantskabets Vegne
Claus J. Olsen.
Oldermand.

Som Følge heraf vil den hidtil verserende Konflikt i Malerfaget altsaa være at betragte som afsluttet.

P. F. V.
Rudolf Poulsen.

*

Efter den Beslutning, som Malerlavet har taget, var man berettiget til at gaa ud fra, at Forholdene i Malerfaget atter var bragt ind i rolige og naturlige Forhold, der skal forhandles og voldgiftes i de foreliggende Stridspunkter, ganske som fastsat i den mellem Parterne indgaaede Overenskomst.

Lavets Beslutning maa imidlertid være kommen Arbejdsgiverforeningen meget ubelejlig, thi den har i største Hast omstyrtet denne. Herom modtog vi under 28. Oktober Meddelelse fra Arbejdsgiverforeningen i saalydende Skrivelse.

Fra Malerlauget har vi modtaget Meddelelse om, at Lauget er enedes med Malerforbundet om at tilbagekalde Lock-out-Varslet, lade Erstatningsspørgsmaalet afgøre ved en af Malerlauget foreslaaet Voldgiftsret samt ved senere Forhandling søge tilvejebragt en Ordning af Forholdene i Nordre Birk og Arbejdstiden i København.

Der synes gennem den saaledes trufne Vedtagelse at være Udsigt til, at der kan opnaas en endelig og tilfredsstillende Ordning af de forhaandenværende Konfliktpunkter, men da der imidlertid ikke, saaledes som betinget i Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 15. ds. til det ærede Forretningsudvalg endnu er opnaaet nogen endelig Ordning, og da Arbejdsgiverforeningen gærne vil medvirke til, at en saadan træffes, tillader jeg mig herved at meddele det ærede Forretningsudvalg, at den til Lørdag den 31. ds. bebudede Lockout udsættes i 4 Uger indtil Lørdag den 28. November, men bortfalder, forsaavidt der inden den angivne Tid er opnaaet en for Malerlauget og Arbejdsgiverforeningen endelig og tilfredsstillende Ordning af de foreliggende Uoverensstemmelser.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Carl Weitemeyer.

*

Det vil heraf ses, at Arbejdsgiverforeningen bryder sig fejl om hvad de tilstillede Foreninger vedtager. Dens Forretningsudvalg staar som den store Tugtemester, der ikke bærer Sværdet forgæves.

Det maa ikke være hyggeligt for Malerlavet at blive gjort saa fuldstændig umyndig. Vil Lavet mon finde sig i saaledes at blive skubbet til Side?

*

Skotøjarbejderne. Paa Danielsens Skotøjfabrik i København er der opstaaet Strid mellem Fabrikanten og Arbejderne. Disse har forlangt,

at en kvindelig Arbejder der paa Fabrikken skal indmelde sig i Fagforeningen, og har henvendt sig til Fabrikanten desangaaende. Denne har imidlertid nægtet Forhandling om Sagen, og som Følge deraf har Skotøjarbejdernes Fagforening anmodet Foreningen af Københavns Skotøjfabrikanter om en Forhandling om Sagen. Paa et Møde oplyste Hr. Danielsen, at han ikke paa nogen Maade havde forsøgt at paavirke den vedkommende kvindelige Arbejder til at staa udenfor Fagforeningen, og Fabrikanterne hævdede derfor, at de ikke kunde have med Sagen at gøre.

Paa Mødet fremkom der Spørgsmaal om hvorvidt Sagen burde forelægges Fagets Voldgiftsret til Afgørelse, og da man ikke har været paa det rene med, om Sagen egnede sig for Behandling ved Voldgift, har man afsendt en Fællesskrivelse til Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund med Forespørgsel herom.

I Skrivelsen opfordres endvidere de to Hovedorganisationer til at foranledige Forhandling om Sagen, hvis den ikke skulde egne sig til Behandling ved Voldgiftsretten.

Vort Forretningsudvalg har for sit Vedkommende svaret, at da Reglerne for Fagets Voldgiftsret kun taler om *bestaaende Arbejdsforhold*, hvorved formentlig forstaas Fortolkningen af de bestaaende Overenskomster, Forandringer i Arbejdets Udførelse o. lign., men derimod ikke nævner noget om Organisationsforhold, vil Sagen allerede af den Grund ikke kunne forlanges indanket for Voldgiftsretten, naar den ene Part modsætter sig det. En anden Sag er det, hvis Parterne er enige om at lade Spørgsmaalet afgøre ved Voldgiftsretten; thi i saa Fald indser man ikke hvad der skulde være til Hinder for, at dette afgøres af Voldgiftsretten.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om at sammenkalde til et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne udtaler vort Forretningsudvalg følgende:

»Da den foreliggende Sag ikke falder indenfor Rammen af de bestaaende Overenskomster, kan de ærede Foreninger ikke — under Henvisning til Overenskomstens § 4 — forlange den behandlet af Forretningsudvalgene for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund, men hvis man desuagtet ønsker afholdt et Fællesmøde, hvortil de to Hovedorganisationer delegerer Repræsentanter, skal vi for vort Vedkommende ikke modsætte os at deltage i et saadant Møde, naar vi modtager Meddelelse herom«.

Dansk Skotøjarbejderforbund har under 26. ds. meddelt os, at det ikke ønsker, at der for Tiden foretages videre i Sagen.

Arbejdsløshedskasser.

Statstilskudet til de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser.

Paa Forslaget til Finansloven for Aaret 1909—1910 har Indenrigsministeriet i Henhold til Lov af 9. April 1907 om statsanerkendte Arbejdsløshedskasser foreslaaet en Bevilling til disse Kasser paa 400,000 Kr. I Bemærkningerne til Forslaget anføres bl. a. følgende om denne Bevilling:

Ifølge en af Arbejdsløshedsinspektøren foretagen Beregning kan Statstilskudet for 1908—09 anslaas til mindst 400,000 Kr., saafremt Tilskudet skal udredes i samme Omfang som for Regnskabsaaret 1907—08, nemlig med en Trediedel af Kassernes samlede Præmiebeløb (herunder indbefattet det offentlige Tilskud). I Lovens § 9 er Maksimum for Statskassens Tilskud fastsat til 250,000 Kr. Da en Nedsættelse af Statstilskudet til de enkelte Kasser imidlertid utvivlsomt vilde virke i høj Grad hæmmende paa den rige Udvikling af Arbejdsløshedsforsikringen her i Landet, som Arbejdsløshedskasseloven har givet Stødet til, og da Regeringen maa anse det for magtpaaliggende at fastholde og yderligere fremme denne Udvikling, har man ikke næret Betænkeligheder ved — i Overensstemmelse med Arbejdsløshedsinspektørens Indstilling at foreslaa Statstilskudet forhøjet til 400,000 Kr.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 19 ❋ KØBENHAVN DEN 7. NOVEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Erstatningsdomme. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Jernindustrien, Barnevognsarbejderne i København, Bødkerne paa de københavnske Bryggerier, Drejerne i Aarhus, Karetmagerne paa A/S. »Scandia«, Malerne i København, Rebslagerne i Odense, Syerskerne i Aarhus). Arbejdsmarkedet i England. Adressefortegnelse. Landsorganisationen i Finland.

Erstatningsdomme.

Et Cirkulære af nedenstaaende Ordlyd er under 2. November tilsendt en Del Fagorganisationer, saavel indenfor som udenfor De samvirkende Fagforbund:

I Aaret 1905 tillod vi os at anmode samtlige Fagorganisationer i Danmark saavel Forbund som Forbundsafdelinger og Fagforeninger udenfor Forbundene, og baade dem, der er indenfor og dem, der er udenfor De samvirkende Fagforbund, om at tilsende vort Forretningsudvalg

Udskrifter af alle de Domme, der lige siden Organisationens Oprettelse er overgaaet Organisationen angaaende dens Forhold overfor Arbejdsgivere under Konflikter

uden Hensyn til, om Dommen angaar en Pressemeddelelse eller en Konflikt som saadan.

Udskrifter af Dommene angaaende tilgodehavende Arbejdsløn eller andre Gældssager kommer altsaa ikke i Betragtning.

Vi oplyste, at det var vor Hensigt at samle alle disse Domsudskrifter i vort Arkiv, dels for at have dem ved Haanden i paakommende Tilfælde, til Gavn for Fagforeningerne, dels for, hvis man finder det formaalstjenligt, at lade dem gennemgaa af en kyndig Jurist og paa Grundlag af det rige Materiale, der findes deri, udarbejde en Oversigt over de forskellige Udslag af retslig Forfølgelse, som til de forskellige Tider har været anvendt imod Fagforeningerne i Danmark.

Vi udtalte, at den enkelte Organisation — Forbund, Forbundsafdeling eller enkeltstaaende Fagforening — som har været Genstand for retslige Skridt fra Arbejdsgivernes Side, har en speciel Interesse i at se sin Sag efterbehandlet i Sammenhæng med de Domme, der er overgaaet andre Organisationer, hvorfor vi ogsaa haaber, at Organisationerne alle vil bringe det Offer, der maatte være forbundet med at skaffe os de ønskede Udskrifter.

Da vi ikke endnu har modtaget Meddelelse fra Deres ærede Organisation, om der er overgaaet Forbundet eller nogen af dets Afdelinger Domme som ovennævnt, tillader vi os at rette en indtrængende Opfordring til Forbundet om at give os de ønskede Oplysninger og saafremt Forbundet eller dets Afdelinger er blevet idømt Erstatning, bedes Udskrift af Dommen os tilsendt. Udskrifterne af Dommene vil i den nærmeste Tid blive overladt vor juridiske Konsulent, Hr. Overretssagfører Oskar Johansen.

Vi anmoder derfor Organisationerne om at sende os det ønskede saa hurtigt som det er muligt.

*

Forbundsafdelinger, der har haft Retssager som dem, der her er Tale om, bedes sende Udskrifterne til deres Forbund. Disse indsender derefter samtlige Udskrifter af alle Dommene til De samvirkende Fagforbunds Kontor og helst saaledes, at de er os i Hænde senest den *1. December d. A.*

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Jernindustrien. Mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Sammenslutningen af Arbejdsgiverne indenfor Jernindustrien blev der indgaaet en Overenskomst i April 1907, hvorefter Minimallønnen for København er 33 Øre og i Provinserne 31 Øre pr. Time. Overenskomstens Varighed er fastsat til 1. Februar 1909. Der er dog tilført Overenskomsten en Bestemmelse om, at der staar Jernindustriens Sammenslutning frit for, saafremt den inden Opsigelsesfristen indgaar paa en Forhøjelse af Minimallønnen med 1 Øre fra 1. Februar 1909, at kræve Overenskomsten forlænget til 1. Februar 1911.

Da Sammenslutningen ikke ved Udgangen af Oktober Maaned var fremkommet med Tilbud om at hæve Minimallønnen har Forbundet med vort Forretningsudvalgs Samtykke opsagt Overenskomsten, for mulig derved at formaa Arbejdsgiverne dertil.

Sammenslutningen havde imidlertid kun kvitteret for Opsigelsen.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 2000 Mand.

*

Bødkerne paa de københavnske Bryggerier. Ved Forhandling med de københavnske Bryggerier er der opnaaet en ny Overenskomst.

Arbejdstiden paa alle de københavnske Bryggerier er forkortet til 9½ Time daglig med 2 Timers Spise- og Hviletid, dog med Undtagelse af »Stjernen«s, hvor Arbejdstiden kun er 9 Timer daglig.

Daglønnen paa Bryggerierne, der før var Kr. 4,50 og Kr. 5,00 ved Fade- og Kararbejde, er nu forhøjet til henholdsvis Kr. 5,00 og 5,50 pr. Dag eller 30 og 33 Kr. pr. Uge.

Endvidere er der ved Omlavning af gamle Øltræer sket nogle Forhøjelser:

Overarbejde indtil Kl. 9 Aften er forhøjet med 5 Øre pr. Time (65 Øre).

Den Sygeunderstøttelse, Bryggerierne yder deres Arbejdere af Kr. 1,15 pr. Dag, er forhøjet til Kr. 1,40 pr. Dag.

Overenskomsten er gældende i 3 Aar, indtil 1. Oktober 1911.

*

Drejerne i Aarhus. Til Repræsentantskabets Medlemmer er under 2. Novbr. udsendt et saalydende Cirkulære:

Efter indhentet Samtykke fra vort Forretningsudvalg, opsagde Drejerorbundet Overenskomsten med Drejermestrene i Aarhus til Ophør den 1. Juli d. A.

Ved de Forhandlinger, der har været ført med Drejermestrene om en ny Overenskomsten, er det ikke lykkedes at komme til Forstaaelse. Mestrene tilbød vel at hæve Minimallønnen med 2 Øre pr. Time saaledes at denne blev 35 Øre, men de vægrede sig ved at forhandle om Nedsættelse af Arbejdstiden fra 10 til 9½ Time; og om Akkordpriserne var der heller ikke fuld Enighed.

Arbejdet blev som Følge deraf nedlagt den 25. Juli og Arbejdsstandsningen omfattede da 27 Medlemmer.

Senere har en af Mestrene underskrevet paa det af Forbundet fremsatte Forslag til Overenskomst, hvorved 3 Mand er kommen i Arbejde.

I Midten af Oktober Maaned fandt der en Forhandling Sted med Drejermestrene, men den førte heller ikke til Løsning af Stridsspørgsmaalene. Forbundet nærer imidlertid Haab om, at det ved at føre Kampen endnu i nogen Tid skal lykkes at gennemføre en tilfredsstillende Overenskomst.

Strejken har imidlertid varet i 13 Uger, og i Følge Loven kan den ikke støttes pekuniært udover 3 Maaneder uden indhentet Samtykke fra Repræsentantskabet.

Forbundet anmoder derfor om fortsat Understøttelse til de Strejkende, og Forretningsudvalget har vedtaget at indstille til Repræsentantskabet at Anmodningen imødekommes.

Paa den vedlagte Blanket bedes Repræsentanterne tilkendegive deres Stilling til Sagen, og indsende Svaret

til vort Kontor senest den 8. November d. A.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse:
Carl F. Madsen.

*

Karetmagerne paa A/S. »Scandia«. Dansk Karetmagerforbund har, med Forretningsudvalgets Billigelse, opsagt den bestaaende Overenskomst med A/S. Vognfabrikken »Scandia« i Randers, til Ophør den 1. Februar 1908.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 80 Mand.

*

Malerne i København. Under 2. ds. har vort Forretningsudvalg sendt Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening en saalydende Skrivelse:

Til Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Modtaget det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 28. f. M. hvoraf det fremgaar, at Arbejdsgiverforeningen ikke har godkendt Malerlaugets Beslutning om at hæve Lock-out-Varslet.

Det ærede Forretningsudvalgs Beslutning forekommer os meget mærkelig. Det egentlige Stridsspørgsmaal — Strejken hos D'Hrr. Skov og Kielberg — er bragt i Orden, idet begge Parter er enige om at lade et af Malerlauget rejst Erstatningskrav afgøre ved Voldgift.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Arbejdstiden har det ærede Forretningsudvalg erkendt Rigtigheden af vor Paastand om, at Malerlaugets Klagepunkter bør afgøres ved Mægling eller Voldgift i Henhold til Punkt 11 i Prislistens almindelige Bestemmelser.

Da Parterne saaledes er enige om at forhandle og voldgifte om de foreliggende Stridspunkter, og da begge Parter ønsker, at Forhandlingerne kan føres under rolige og naturlige Forhold, er det os uforstaaeligt hvad der har kunnet bevæge Arbejdsgiverforeningen til ikke at imødekomme dette Ønske.

Vi kan naturligvis ikke forhindre, at Arbejdsgiverforeningen gør Brug af sine Love, og opretholder Lock-out-Varslet, men vi tillader os at markere, at den derved atter stiller sig hindrende i Vejen for en Ordning mellem Parterne.

Vort Forretningsudvalg forbeholder sig forøvrigt sin Stilling til det givne Lock-out-Varsel.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse:
Carl F. Madsen.

*

Rebslagerne i Odense. Dansk Rebslagerforbund har efter indhentet Samtykke fra vort Forretningsudvalg opsagt den nugældende Overenskomst med Fabrikant N. Jørgensen i Odense.

Lønbevægelsen omfatter 12 Mand.

*

Syerskerne i Aarhus. Ved Forhandling mellem Repræsentanter for Syerskernes Forbund, De samvirkende Fagforbund og Hr. Grosserer Anthon Christensen i Aarhus, er det lykkedes at gennemføre følgende Overenskomst:

1. I de Maaneder, hvor det er nødvendigt, at der er Varme paa Systuen, skal denne være opvarmet og rengjort til Kl. 8 Morgen.
2. Ugelønnen er 15 Kr. for de Syersker, der syer Modeller.
3. Derefter fastsættes ved Forhandling imellem disse Syersker og Hr. Anthon Christensen en bestemt Pris for nye indførte Modeller.
4. Alle nuværende Priser forhøjes med 12½ %.
5. De nuværende Goder, som Syerskerne har i Form af frit Sybehør etc., bibeholdes.
6. De Syersker, der nu beskæftiges hos Hr. Christensen, kan ikke afskediges før 1. Oktober 1909, medmindre de begaar Fejl, der berettiger Afskedigelsen, hvad der eventuelt forhandles om imellem Hr. Christensen og Organisationen. Der kan ikke lægges Hr. Christensen Hindringer i Vejen for at beskæftige uorganiseret Arbejdskraft.

Denne Overenskomst træder i Kraft straks og er gældende til 1. Januar 1911, til hvilken Tid den kan opsiges fra en af Siderne med 3 Maaneders Varsel. Opsiges den ikke, er den vedblivende gældende

et Aar ad Gangen indtil Opsigelse sker fra en af Siderne.

Aarhus, den 1. Oktober 1908.

For Syerskernes Forbund
Emma Petersen. Anthon Christensen.
For De samvirkende Fagforbund i Danmark
William P. Arup.

Arbejdsmarkedet i England.

(Oversat efter den tyske Landsorganisations «Correspondenzblatt«.)

Arbejdsløsheden griber i en foruroligende Grad om sig i England, og man imødeser med Bekymring den kommende Vinter. Den Statistik om Arbejdsløsheden, som det engelske Arbejdsdepartement offentliggør hver Maaned, viser i Juli d. A. en højere Procent af de Arbejdsløse end nogensinde før i de forløbne 14 Aars Juli Maaned; ja Arbejdsløsheden var i Midten af denne Sommer større end i Vintermaanederne i 1903, Højdepunktet af den sidste økonomiske Krise (1901—1904). Og dog staar vi først ved Begyndelsen af en ny økonomisk Krise. Af de 646,511 Fagforeningsmedlemmer, om hvem det var muligt at fremstille en Statistik, var de 53,183 Arbejdsløse ved Udgangen af Juli Maaned. Det vil sige 8,2 % mod 3,7 % i samme Maaned forrige Aar. Man maa gaa helt tilbage til Vintermaanederne 1893 for at finde en tilsvarende Procent Arbejdsløse. Man maa imidlertid ikke glemme, at Arbejdsløsheden var blevet paavirket af en længere Strejke i Maskinbygningsindustrien paa Nordøstkysten, trods det, at strejkende Fagforeningsmedlemmer ikke medtages i Statistiken over Arbejdsløsheden. Den engelske Statistik over Arbejdsløsheden giver os dog hidtil intet troværdigt Billede af Stillingen paa Arbejdsmarkedet, idet kun de Fagorganisationer, som har Arbejdsløshedskasser, giver Oplysninger om Arbejdsløsheden, og disse er i Mindretal, thi som ovenfor antydet, er af 2 Mill. Fagforeningsmedlemmer kun noget over 600,000 medtaget i Statistiken. Resten, de Uorganiseredes store Hær kommer slet ikke i Betragtning her. Naar man ser hen til disse Forhold, kan man ganske trøstig sige, at Tallet paa de Arbejdsløse allerede nu ved Sommerens Slutning overstiger 800,000.

For Øjeblikket er Tilstanden værst blandt Tekstilarbejderne. Efter en kæmpemæssig industriel Kraftanstrængelse i de sidste 3 Aar er der nu indtraadt en fuldstændig Slappelse. Arbejdsgiverne i de forskellige Brancher indenfor Tekstilindustrien har i de sidste Maaneder indskrænket Fabrikationen ganske betydeligt. Oplysningerne fra Arbejdsgivere i Bomuldsspinderierne, der beskæftiger 118,414 Arbejdere, viser, at den udbetalte Arbejdsløn i Juli Maaned er 3,4 % lavere end i Juni Maaned, og 10,9 % lavere i Sammenligning med Juli Maaned f. A. For 27,745 Vævere er den udbetalte Løn 0,2 % mindre end i Juni Maaned og 6,5 % i Juli 1907.

Lønudbetalingen sank for 47,054 Uldkæmmeres Vedkommende 0,8 %, resp. 9,5 % og i Linnedindustrien 2,0 %, resp. 16,3 %. Arbejdsløsheden i Skibsbygningsfagene steg fra 7,2 % i Juli 1907 til 21,9 % i sidste Juli. I Maskinbygningsindustrien androg Arbejdsløsheden 10,5 % mod 3,5 % i Juli 1907.

Den forhaandenværende Arbejdsløshed er ikke forblevet uden daarlig Indflydelse paa Lønforholdene. I de sidste 7 Maaneder af indeværende Aar er Lønnen for 869,457 Arbejderes Vedkommende undergaaet Forandringer. Af disse opnaaede 419,925 en ugentlig Forhøjelse af 21,863 Pund Sterling, medens 443,532 maatte finde sig i en Lønreduktion paa tilsammen 55,206 Pund Sterling pr. Uge. Nettoresultatet af samtlige Lønændringer i de sidste 7 Maaneder opviser et Tab af 33,343 Pd. St. pr. Uge mod en Gevinst af 127,076 Pd. St. pr. Uge.

London, Septbr. 1908. B. W.

Adressefortegnelse

over danske Fagforbund og enkeltstaaende Foreninger i Fag, hvor der ikke findes Forbund.

(Hvor intet Bynavn er anført er Organisationens Hjemsted København).

1. Forbund.

København kommunale Arbejderforbund, Sprøjtefører C. Pedersen, Colbjørnsonsgade 7.
Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark, Fru Olivia Nielsen, Rømersgade 27.
Dansk Arbejdsmandsforbund, M. C. Lyngsie, H. C. Andersensgade 14 St.
Bager- og Konditorforbundet i Danmark, Z. Friis, Raadmandsgade 40, 4. Sal.
Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggerforbundet i Danmark, E. Otendal, Zinsgade 7, 4. Sal.
Blikkenslagerforbundet i Danmark, C. Lythjohan, Blaagaardsplads 8.
Bogbinderforbundet i Danmark, H. Olesen, Rømersgade 22.
Dansk Brolæggerforbund, Ludv. Olsen, Holger Danskesvej 94, 3. Sal.
Bryggeriarbejdernes Forbund, Carl Hansen, Hans Tausensgade 3.
Bødkerforbundet i Danmark, A. Andersen, Krystalgade 24.
Dansk Børstenbinderforbund, Andreas Nielsen, Peter Fabersgade 41, 5. Sal.
Drejerforbundet i Danmark, M. Sørensen, Rolfsvej 26.
Dansk Elektrikerforbund, E. Sørensen, Dosseringen 38.
Forgylderforbundet i Danmark, Georg Nielsen, Esromgade 12.
Dansk Formerforbund, Arnold Nielsen, Larslejstræde 1.
Farmaceutisk Medhjælperforening, M. S. Hansen, Løngangstræde, 37, 1. Sal.
Dansk Gartnerforbund, I. M. Sørensen, Henrik Ibsensvej 43, 3. Sal.
Dansk Glasarbejderforbund, Aug. Larsen, Jyllandsvej 5, St.
Guld- Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund, A. Wellenberg, Vesterbrogade 134 A., 5. Sal.
Gørtler- og Metalarbejderforbundet i Danmark, H. Zangger, Flensborggade 8.
Handskemagerforbundet, L. Nielsen, Birkegade 15 B., 4. Sal.
De danske Handels- og Kontormedhjælperes Centralorg., Aage Hyllested, Kongensgade 3, Esbjerg.
Hattearbejderforbundet i Danmark, Th. Sundby, Kronborggade 14, 4. S.
Dansk Hvidgarverforbund, C. Meissner, Nannasgade 3, 2, Sal.
Dansk Jernbaneforbund, Chr. Nielsen, Istedgade 3.
Dansk Jern- og Metalsliberforbund, A. G. Andersen, Nørrebrogade 215 B, 2. Sal.
Dansk Karetmagerforbund, E. Olsen, Langelandsvej 30, 3. Sal.
Dansk Kedel og Maskinarbejderforbund, N. Chr. Larsen, Dagmarsgade 5.
Keramisk Forbund i Danmark, A. Flodin, Toftegaardsallé 10, Valby.
Kobbersmedenes Forbund i Danmark, I. Christensen, Lyongade 14, 3. Sal.
Korkskærernes og Sortererskernes Forbund i Danmark, V. Nørregaard, Mysundegade 22.
Dansk Litografisk Forbund, Em. Jensen, Biens Allé 19.
Lohgarvernes Forbund i Danmark, J. Johnsen, Amaliegade 39.
Malerforbundet i Danmark, Rudolf Poulsen, Rømersgade 22.
Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund, V. Jensen, Ø. Fasanvej 10, 3. Sal.
Murerforbundet i Danmark, P. C. Olsen, Fælledvejens Passage 12.
Dansk Mølleriarbejderforbund, N. J. Andersen, Solitudevej 17, 2. S.
Papirfabriksarbejdernes Forbund, L. P. Jensen, Holte.
Dansk Rebslageriarbejderforbund, C. Depenau, Brædstrup Station.
Skand. Sadelmager og Tapetsererforbund, I. P. Jønson, Løngangstræde 23.
Savværksarbejdernes og Maskinsnedkernes Forbund i Danmark (Dansk Træarbejderforbund), O. Madsen, Wesselsgade 25, 2. Sal.
Dansk Skibstømrerforbund, J. Nielsen, Nyborg Landevej 39, Svendborg.

Dansk Skotøjarbejderforbund, Laur. Jørgensen, Rømersgade 22.
Skraatobaksarbejdernes Forbund i Danmark, Johs. Nielsen, Vesterbrogade 106, 1. Sal.
Dansk Skræderforbund, William P. Arup, Rømersgade 22.
Dansk Slagteriarbejderforbund, Willum Larsen, Gothersgade 154, St.
Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, I. A. Hansen, Larslejstræde 1, St.
Snedkerforbundet i Danmark, Carl Gran, Rømersgade 22, 3. Sal o. G.
Dansk Stenarbejderforbund, Chr. Larsen, Allinge.
Stukkatørernes Forbund, F. W. Jensen, Holtegade 11. 1. Sal.
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund i Danmark, P. G. Pedersen, Ridehusgade 30, Odense.
Syernes Forbund, Emma Petersen, Istedgade 95, 2. Sal.
Søfyrbødernes Forbund i Danmark, Chr. Jæpelt, Sct. Annaplads 22.
Sømændenes Forbund i Danmark, V. S. Andersen, Toldbodgade 11, Kj.
Dansk Tekstilarbejderforbund, I. I. Møller, Kapelvej 56.
Tobaksarbejderforbundet i Danmark, Alf. Christiansen, Rømersgade 22.
Dansk Typografforbund, V. Petersen, Jærnbanegade 4.
Dansk Tømrerforbund, C. From-Petersen, Tagensvej 27, 3. Sal.

Enkeltstaaende Fagforeninger.

Barber- og Frisørsvendenes Fagf., W. Reinwall-Hansen, Rømersgade 22.
Barnevognsarbejdernes Fagforening, M. S. Jensen, Baldersgade 53, 3. S.
Bygningssnedkernes Fagforening, Sct. Hansgade 19,
Bladbudenes Organisation, Fru Sophie Nielsen, Birkegade 15 B, 4. Sal.
Filehuggernes Fagforening, A. Rosenkrantz, Tranevej 2, 4. S., Utterslev.
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening, O. Frederiksen, Aggersborggade 2, 5. Sal.
Glarmestersvendenes Fagforening, O. Johansen. Voldgade 9. 1. Sal.
De chirugiske Instrumentmageres Fagforening, I. Hegelund, Frankrigsgade 26.
Fagforening for mekaniske og optiske Instrumentmagere, L. Poulsen, Klareboderne 5.
Kelnernes faglige Forening, V. Baurfeind, Rømersgade 9.
Kurvemagernes Fagforening, Aage Jensen, Jagtvej 109 G., 4. Sal.
Metaltrykkernes Fagforening, Oluf Olsen, Rosengade 13.
Ovnsætternes Fagforening, H. Ihde, Flensborggade 36, 4. Sal.
Pottemagernes Fagforening, Vald. Mortensen, Nygade 2, Valby.
Sejlmagernes Fagforening, C. Henriksen, Marstalsgade 8, 4. Sal.
Skifferdækkernes Fagforening, H. Schele, Godthaabsvej 55, 3. S. th.
Skorstensfejersvendenes Fagforening, C. Jensen, Fredericiagade 12, 5. S. o. G.
Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation, N. Hansen, Yrsasvej 8.
Telefonarbejdernes Fagforening, Oskar Andersen, Burmeistergade 14, 4. Sal.
Københavns Tjenestepigeforening, Frk. Marie Christensen, Rosenborggade 13.
Uhrmagernes Fagforening, K. Chr. Nielsen, Nørrebrogade 52.

Landsorganisationen i Finland,

som er ca. 1½ Aar gammel, havde ved Slutningen af sidste Aar 18 Fagforbund og 5 enkeltstaaende Fagforeninger. I de 18 Fagforbund var Medlemsantallet 22,419 og hele Landsorganisationens Medlemsantal 24,197. Den 1. Juli 1908 havde Landsorganisationen 24 Fagforbnnd med 25,108 Medlemmer og 6 enkeltstaaende Fagforeninger med 1430 Medlemmer. Ialt med 26,538 Medlemmer.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 20 ❋ KØBENHAVN DEN 14. NOVEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Polakloven. Lønbevægelser og Konflikter (Kvindeligt Arbejderforbund, Malerne i København, Skotøjarbejderne). Finland (Jern- og Metalarbejderne, Papirindustriarbejderne). Kongresser. Meddelelse (Stenografi).

Polakloven.

I.

Efter at Socialdemokratiet, gennem mundtlig og skriftlig Agitation, i en Aarrække har fremdraget Spørgsmaalet om en humanere Behandling af de fattige udenlandske Arbejdere, som det større Landbrug fører hertil hver Sommer, har vi nu endelig faaet gjort en Begyndelse med et Lovgivningsarbejde paa dette Omraade.

Som et virkningsfuldt Led i de danske Arbejderes Bestræbelser for at faa denne Sag frem, maa fremhæves den Undersøgelse, som De samvirkende Fagforbund i Aaret 1906 lod foretage gennem Arbejdernes lokale Fællesorganisationer i Provinserne, og selv om Undersøgelsen kun kom til at omfatte knapt et Tusinde udenlanske Arbejdere, var den dog tilstrækkelig til at give et godt Indblik i den Behandling, som vore Godsejere, Proprietærer og Storbønder har ladet Polakkerne blive til Del.

Lave Lønninger, lang Arbejdstid, strængt Arbejde, elendige Boliger og vilkaarlig Behandling, parret med et for Arbejdsgiverne bekvemt Mulktsystem, var Grundtonerne i Undersøgelsesresultatets triste Melodi.

Vi skal ikke her komme ind paa Enkelthederne i denne Undersøgelses Resultat. Dette findes meddelt saavel i »Arbejderen« Nr. 34, 3. Aargang som i Beretningen til De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April 1907, hvorfor vi kan henvise hertil. I Landsorganisationens Beretning for 1906 til det internationale faglige Sekretariat og i Beretningen til den skandinaviske Kongres 1907 findes der et kortere Uddrag af Undersøgelsesresultatet.

Da den afgaaede Indenrigsminister, Hr. Sigurd Berg, lod foretage Forarbejder til et Lovforslag angaaende Polakkernes Stilling her i Landet, fik Ministeriet overleveret Resultatet af vore Undersøgelser, og det kunde tydeligt spores i Forslaget, som nu med enkelte Ændringer er ophøjet til Lov, at De samvirkende Fagforbunds, gennem Undersøgelsesresultatet skete Paavisninger, har haft gavnlige Følger for de udenlandske Arbejdere. Vi skal i saa Henseende blot pege paa Lovens Bestemmelser om Arbejdernes Boliger, om Forbud mod Paalæggelsen af Bøder, om et Tilsyn fra det Offentlige osv.

Men selv om Loven betegner et Fremskridt, er den jo dog langt fra at være, som vi maatte ønske den. Det bliver nu en Opgave for os — og her maa vi atter bede de lokale Fællesorganisationer om at yde os deres gode Bistand — at undersøge Lovens Virkninger og derigennem samle Materiale til den Revision af Loven, som skal foretages senest i Rigsdagssamlingen 1911—12.

Som det Stykke sociale Lovgivningarbejde, den er, har Loven Krav paa alle, baade inden- og udenlandske Arbejderes Opmærksomhed. Baade af den Grund og for at man,

i paakommende Fald kan have Loven lige ved Haanden, vil den blive aftrykt i næste Nummer af »Arbejderen« i hele dens Ordlyd.

Til nærmere Orientering over Lovens Bestemmelser fremsætter vi en Oversigt over *Indhold,* saaledes som den findes i Rigsdagens Aarbog for 1907—1908. Vi tror at denne Oversigt vil yde en god Vejledning ved Brugen af Loven.

* * *

De ved Loven givne Bestemmelser skal komme til Anvendelse, naar »udenlandske Arbejdere, der ikke fæstes som Tyende, antages til Arbejde her i Landet uden forinden at have haft uafbrudt Ophold sammesteds i mindst 2 Aar, for saa vidt det paagældende Arbejde er knyttet til Landbrug, Skovbrug, Havebrug, Teglværk, Tørveskær, Rørskær, Grus-, og Mergelgravning, Stensamling m. v.« (dog skal Indenrigsministeren være bemyndiget til at bestemme, at udenlandske Arbejdere, der antages til legemligt Arbejde i anden Virksomhed, skulle inddrages under Bestemmelserne).

Lovens Bestemmelse gaa i Hovedsagen ud paa følgende:

Anmeldelse. Det paahviler vedkommende *Arbejdsgiver* senest inden 4 Døgn efter de paagældende Arbejderes Ankomst til Bestemmelsesstedet at foretage *skriftlig Anmeldelse* herom til Stedets Politimester.

Anmeldelsen til Politimesteren skal indeholde Oplysning om:

1) De ankomne Arbejderes Antal, særskildt for Mænd, Kvinder og Børn, samt Arbejdernes Nationalitet og Hjemland. For Personer under 16 Aar uden Forældres Medfølge angives saavidt muligt Forældre eller Værger samt disses Opholdssted.
2) Saafremt Arbejderne ledsages af Formand eller Fører, dennes Navn og Hjemsted.
3) Den Instution, Forening eller Enkeltmand i Ind- eller Udland, hvis Bistand Arbejdsgiveren maatte have benyttet ved Antagelsen af de paagældende Arbejdere.
4) Tidsrummet, for hvilket de fremmede Arbejdere ere fæstede.
5) Den almindelige eller særlige Beskaffenhed af Arbejdet, hvortil de paagældende Arbejdere agtes anvendt, samt
6) Beliggenheden og nærmere Beskrivelse af den Arbejderne anviste Fællesbolig (Kaserne) med Angivelse af Rumforhold og de enkelte Soverums Belægning.

Saafremt Arbejderne her i Landet overflyttes fra et Arbejdssted til et andet, paahviler det den Arbejdsgiver, fra hvis Tjeneste de afgaa, at gøre Afmeldelse til den Politiøvrighed, hos hvem Arbejderne ere tilmeldte, medens det paahviler vedkommende nye Arbejdsgiver til sit Arbejdssteds Politiøvrighed at gøre Anmeldelse i Henhold til fornævnte Regler (Pkt. 1—6), hvorhos der i Anmeldelsen skal tilføjes Oplysning om den tidligere Arbejdsgivers Navn og Bopæl.

Dersom en udenlandsk Arbejder er syg ved Ankomsten til Bestemmelsesstedet, paahviler det Arbejdsgiveren uopholdelig paa sin Bekostning at tilkalde en Læge til Undersøgelse af de ankomne Arbejderes Sundhedstilstand, saadlees at der i fornødent Fald træffes Foranstaltning til Forebyggelse af Smittefare.

Saafremt de paagældende udenlandske Arbejdere ere antagne af flere Arbejdsgivere, kunne de Arbejdsgiveren paahvilende Forpligtelser varetages af en enkelt Person som Forretningsfører, men Ansvar for Overholdelsen af Lovens Regler kan dog af det offentlige gøres gældende imod enhver af de paagældende Arbejdsgivere.

Opretholdelse af Kontrakt. Det paahviler vedkommende Arbejdsgiver at sørge for, at der mellem ham og de af ham antagne udenlandske Arbejdere inden 14 Dage efter disses Ankomst til Bestemmelsesstedet oprettes *skriftlig Kontrakt* i en af Indenrigsministeren autoriseret Form. Den underskrives af Arbejdsgiveren og af samtlige Arbejdere med Navn eller Mærke, efter at der er givet Arbejderne Lejlighed til personlig

eller ved dertil udvalgte Tillidsmænd nøje at gennemgaa Kontraktens enkelte Bestemmelser.

Saafremt samtlige Arbejdere maatte være ude af Stand til ved Læsning at gøre sig bekendt med Kontraktens Indhold, paahviler det Arbejdsgiveren i fornødent Fald paa egen Bekostning at drage Omsorg for den nødvendige sprogkyndige Bistand.

Arbejdsgiveren attesterer ved særskilt Paategning paa Kontrakten, at der forinden dennes Underskrift er meddelt Arbejderne nøjagtig Oplysning om de enkelte Kontraktsbestemmelser.

Kontrakter, som ikke oprettes i den autoriserede Form, ere gyldige overfor den paagældende Arbejdsgiver, men kunne ikke gøres gældende imod Arbejderne. Undladelse af at oprette behørig autoriseret Kontrakt paadrager vedkommende Arbejdsgiver Bøde-Ansvar.

Saafremt Arbejdsgiveren har antaget en *Entreprenør* for Arbejdet, saaledes at Arbejdsgiveren ikke træder i direkte Kontraktsforhold til de paagældende Arbejdere, paahviler det dog Arbejdsgiveren under Bøde-Ansvar at drage Omsorg for, at behørig Kontrakt i Overensstemmelse med fornævnte Regler oprettes mellem vedkommende Entreprenør og de enkelte Arbejdere. Arbejdsgiveren hæfter i saa Fald som Kautionist og Selvskyldner for Erlæggelsen af de Arbejderne tilkommende Ydelser og er derhos berettiget til at udbetale den hver enkelt Arbejder tilkommende Betaling direkte til denne mod sammes Kvittering. For Tab, der maatte paadrages Arbejdsgiveren som Følge af den ommeldte Hæftelse, kan denne søge Dækning hos Entreprenøren.

Enhver Kontrakt udfærdiges i mindst *to ligelydende Eksemplarer* med originale Underskrifter, hvoraf det ene Eksemplar bevares af Arbejdsgiveren, medens det andet overgives Arbejderne. Saafremt der er antaget en Entreprenør for Arbejdet, skal Kontrakten udfærdiges i tre Originaler, der bevares henholdsvis af Arbejdsgiveren, Arbejderne og Entreprenøren.

Afregningsbog. Inden 14 Dage efter Arbejdernes Ankomst til Bestemmelsesstedet paahviler det vedkommende Arbejdsgiver at forsyne hver enkelt Arbejder med en *Afregningsbog*, hvori der hver Lønningsdag ved Arbejdsgiverens Foranstaltning indføres, hvad den paagældende Arbejder har fortjent i Arbejdsløn, samt hvor meget der er ham udbetalt. Arbejdsgiveren er ansvarlig for Rigtigheden af det, Afregningsbogen i saa Henseende tilførte, selv om Arbejdslønnen udbetales de enkelte Arbejdere gennem en Mellemmand. Enhver Arbejder er berettiget til selv at opbevare sin Afregningsbog og til ved Hjemrejsen at medtage samme.

Afregningsbogens Indretning autoriseres af Indenrigsministeren; dens Tekst skal affattes paa Dansk med vedføjet Oversættelse i de paagældende Arbejderes Modersmaal. Autoriserede Afregningsbøger forhandles for en af Indenrigsministeren fastsat Betaling.

Sygdom. Naar en udenlandsk Arbejder, der har Bopæl hos vedkommende Arbejdsgiver, bliver syg, er Arbejdsgiveren pligtig at drage Omsorg for, at der snarest muligt skaffes vedkommende den fornødne Hjælp, eventuelt ved Tilkaldelse af Læge og Ydelse af Medicin eller Indlæggelse paa et Sygehus. Arbejdsgiveren er derhos i alle Tilfælde, hvor Sygdommen ikke skyldes utilbørligt Forhold fra Arbejderens Side, overfor det offentlige pligtig at bære Udgifterne ved Sygebehandlingen, derunder Lægehjælp. Medicin samt i fornødent Fald Sygehusudgifter, dog ikke udover et Tidsrum af 6 Maaneder.

Ved den autoriserede Kontrakt kan der træffes Bestemmelse om, at det paahviler Arbejdsgiveren at holde de af ham antagne Arbejdere forsikrede mod Sygdom samt mod Følger af Ulykkestilfælde under Arbejdet, hvor saadan Forpligtelse ikke allerede maatte paahvile Arbejdsgiveren ifølge Lov Nr. 4 af 7. Januar 1898 eller den i øvrigt gældende Lovgivning.

Indenrigministeren bemyndiges til at meddele en hele Landet omfattende Forening til Forsikring af udenlandske Arbejdere i Sygdomstilfælde offentlig Anerkendelse som Sygekasse med et aarligt Statstilskud af 1 Kr. for hvert forsikret Medlem, og enhver Arbejdsgiver, skal da være pligtig at forsikre sine udenlandske Arbejdere i denne.

Indholdet af Kontrakten. Ved den autoriserede Kontrakt fastsættes, i hvilke Tilfælde henholdsvis Arbejdsgiver eller Arbejder er berettiget til at hæve Kontrakten forinden Udløbet af dennes Gyldighedstid. Endvidere skal der i Kontrakten ved Overenskomsten mellem Parterne træffes nøjagtige Bestemmelser om Arbejdslønnens Størrelse og Udbetaling (Dagløn og Akkord), Arbejdstid, Fridage, samt Udredelsen af Omkostningerne ved Arbejdernes Rejser fra deres Hjemland til Arbejdsstedet og tilbage til Hjemlandet efter Kontraktens Udløb.

Der kan ikke ved Kontrakten tillægges Arbejdsgiveren Ret til at ikende Arbejderne Bøder for begaaede Forseelser eller Forsømmelser.

Boligen. Saafremt der af Arbejdsgiveren anvises de paagældende Arbejdere en fælles Bolig (Kasserne), skal det med Hensyn til Boligens Indretning m. v. paases, at følgende Forskrifter iagttages:

1) Boligen skal være tørt og sundt beliggende. Tag og Mure skulle være tætte; ethvert Beboelsesrum skal være tilstrækkelig forsynet med Vinduer, der kunne aabnes. Der skal ved Boligen være let Adgang til godt Drikkevand, fornødent Afløb samt forsvarlig indrettede og renholdte Retirader.
2) Boligen skal indeholde Køkken med Ovn, Spiserum samt de efter Antallet af Beboere fornødne Soverum. Hvis det samlede Antal Beboere overstiger 20, skal der, hvor Omstændighederne efter Embedslægens Skøn udkræve det, indrettes en særskilt Sygestue.
3) Soverum for ugifte Mænd og Kvinder skulle være fuldstændig adskilte uden indbyrdes Forbindelse, Der skal anvises hvert Ægtepar et særskilt Soverum.
4) I Soverum skulle alle Sengesteder anbringes paa Gulvet med fornødent Mellemrum og maa ikke indrettes over hinanden.
   Sengesteder til mere end 2 Personer maa ikke benyttes.
5) Det skal paases, at Soverum kun belægges med et efter Rummets Størrelse passende Antal Personer, samt at Rummene ere forsynede med et tilstrækkeligt Antal Vinduer, der i Ventilationsøjemed kunne aabnes.

I øvrigt skulle Sundheds-, Bygnings- og Brandpolitilovgivningens Forskrifter nøje overholdes med Hensyn til de paagældende Boliger.

Arbejdsgiveren er ansvarlig for Overholdelsen af de fornævnte Paabud.

Det paahviler Arbejdsgiveren at paase, at Boligen holdes i ren og ordentlig Stand samt daglig udluftes.

Tilsyn med Bestemmelsernes Overholdelse m. m. Inden 1 Maaned efter Modtagelsen af den ommeldte Anmeldelse skal Politiet indfinde sig paa vedkommende Arbejdssted dels for at paase, at behørig Kontrakt er udfærdiget, og at Afregningsbøger føres, dels for at besigtige Boligens Indretning.

Saafremt Mangler i saa Henseende forefindes, kan der af Politimesteren forelægges Arbejdsgiveren en kort Tidsfrist til disses Afhjælpning. Hvis Sundheds-, Bygnings- og Brandpolitilovgivningens Forskrifter findes at være overtraadte, bliver der af vedkommende Myndigheder at træffe Foranstaltning til Sagens Paatale.

I Tilfælde af *Tvist mellem Arbejdsgiver og Arbejdere* paahviler det den stedlige Politimester, naar en af Parterne herom henvender sig til ham, ved sin Mægling at søge Forlig tilvejebragt mellem Parterne angaaende Forstaaelsen af de kontraktmæssig vedtagne Vilkaar m. v.; den herved fornødne sproglige Bistand bekostes af Arbejdsgiveren, for saa vidt Sagens Afgørelse gaar denne imod; i andet Fald afholdes Udgiften af det offentlige. Efter Sagens Be-

skaffenhed skal Politimesteren være bemyndiget til at bestemme, at de paagældende Arbejdere, medens Mæglingen vedvarer, skulle beholde deres Bolig og Kosttillæg hos Arbejdsgiveren uden at være pligtige til at deltage i Arbejdet, samt at Arbejderne kun kunne søge Arbejde andetsteds efter derom at have givet behørig Meddelelse til Politiet.

Dersom Tvisten ikke bilægges ved Mæglingen, samt naar udenlandske Arbejdere, der have arbejdet her i Landet, melde sig til Øvrigheden som *subsistensløse*, skal det ved et inden Politiretten optaget Forhør søges oplyst, om der i det enkelte Tilfælde fra Arbejdsgiverens eller Arbejderens Side foreligger Kontraktbrud, samt om nogen af Parterne har gyldigt Krav paa Arbejdsvederlag (derunder Rejsepenge) eller Skadeserstatning hos Modparten. I fornødent Fald kan der ved en af Dommeren inden Politretten afsagt Kendelsen træffes Afgørelse med Hensyn til paastaaet Misligholdelse af Kontrakten fra Arbejdsgiverens eller Arbejderens Side og træffes Bestemmelse om Kontraktens Ophævelse og Parternes indbyrdes Krav samt om Udlevering af Parternes Ejendele.

Endvidere kan det ved Kendelse paalægges den Arbejdsgiver, hvis retsstridige Forhold findes at have foranlediget Kontraktens Afbrydelse, at godtgøre vedkommende offentlige Kasse Udgifterne ved Arbejdernes Underhold for offentlig Regning samt Udsendelse af Landet, saafremt saadan Udsendelse sker ved Politiets eller Fattigvæsenets Foranstaltning.

De ved fornævnte Kendelser godkendte Fordringer kunne inddrives ved Udpantning. Apelleres Kendelse, hvilket sker efter Reglerne for private Politisager, eller Udpantninger, og vedkommende Arbejdere ikke have kendt Opholdssted her i Landet, vil Politiet, hvis Appelinstansen giver Arbejderen Medhold, paa dennes Vegne have at foretage de fornødne Skridt til, at det Arbejderen tilkommende Beløb inddrives og tilstilles hans Hjemlands herværende Konsulat til videre Foranstaltning.

Straffebestemmelser. Den, der ved Løfter eller anden Paavirkning retsstridig bevæger udenlandske Arbejdere til at udeblive fra eller i Utide forlade det af dem kontraktmæssig overtagne Arbejde, straffes med en vedkommende Kommunes Hjælpekasse tilfaldende Bøde fra 50 til 1,000 Kr., for saa vidt højere Straf ikke efter den almindelige Straffelovgivning maatte være forskyldt. Saadant Forhold behandles som en offentlig Politisag. Under Sagen kan der efter derom nedlagt Paastand tilkendes den skadelidende Arbejdsgiver Erstatning.

En Arbejdsgivers Undladelse af at opfylde de ham paalagde Forpligtelser straffes med Bøder fra 5 til 100 Kr., hvilke Bøder idømmes under en offentlig Politisag og tilfalde vedkommende Kommunes Hjælpekasse. Med samme Straf anses under en offentlig Politisag den af Parterne (Arbejdsgiver, Bestyrer eller anden Stedfortræder og Arbejder), der tilføjer den anden Part Slag eller anden legemlig Vold, for saa vidt højere Straf ikke efter den almindelige Straffelovgivning maatte være forskyldt.

I Tilfælde af, at en Arbejdsgiver lader Driften af den paagældende Virksomhed varetage af en Bestyrer eller anden Stedfortræder, er denne ansvarlig for Overholdelse af de ellers Arbejdsgiveren paahvilende Forpligtelser, medens Arbejdsgiveren hæfter personlig for de ham kontraktmæssig paahvilende Ydelser saavel som eventuelt for Skadeserstatning overfor Arbejderen.

Det paahviler vedkommende Politimester og Embedslæge at føre Tilsyn med Overholdelse af de sanitære Forholdsregler i denne Lov. Desuden er Indenrigsministeren bemyndiget til at beskikke en eller flere Tilsynsmænd til at føre Kontrol og yde Bistand ved Gennemførelsen af nærværende Lovs Forskrifter, saavel som til at udfærdige nærmere Forskrifter angaaende Opbevaringen hos Politiøvrigheden af udenlandske Arbejderes Pas og andre Legitimationspapirer under Arbejdernes midlertidige Ophold her i Landet.

Forslag til Revision af Loven bliver at forlægge senest for den i Aaret 1911 sammentrædende ordentlige Rigsdag.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvindeligt Arbejderforbund har i den senere Tid gennemført en Række ny Overenskomster i forskellige Virksomheder.

Med *Foreningen af Smør- og Ægexportører samt Margarinefabrikanter i Esbjerg* er der saaledes gennemført en Overenskomst, hvorved Lønnen for Nybegyndere er fastsat til 11 Kr. pr. Uge, efter 6 Maaneders Forløb 12 Kr. og efter 1 Aars Forløb 13 Kr.

For Ulykkestilfælde, der indtræffer hos Arbejdsgiveren tegnes en Ulykkesforsikring af Arbejdsgiveren for følgende Summer: 2400 Kr. for fuld Invaliditet, 1600 Kr. i Tilfælde af Død og 25 Kr. i Begravelseshjælp, 1 Kr. i Dagpenge.

Til denne Forsikring bidrager Arbejderne med 1 % af den fortjente Arbejdsløn.

Overenskomstens Varighed er 2 Aar.

Med *Trikotagefabrikant C. Glagnson* i København er der gennemført en Overenskomst, hvorved der er opnaaet en gennemgaaende Forhøjelse af Akkordpriserne.

Hos *Firmaet Alfred Benzon i København* er Lønnen hævet fra 11 Kr. 10 Øre og 12 Kr. til henholdsvis 12 og 12 Kr. 50 Øre pr. Uge.

Overarbejdet er forhøjet med 5 Øre pr. Time. Arbejderne har fri Læge og Medicin samt Sygepenge og 3 Dages Sommerferie uden Afkortning i Lønnen.

Overenskomstens Varighed er 3 Aar.

Aalborg Glasværk. Her lønnedes Indbærererne med 10 Kr. pr. Uge, som nu er forhøjet til 11 Kr. 50 Øre og efter 1. April 1909 til 12 Kr. pr. Uge.

Overenskomstens Varighed er 3 Aar.

Dampvaskeriet »Thor« i Horsens. Der har ikke tidligere været nogen Overenskomst, og Vaskeriet lønnede derfor med en saa ringe Løn som 6 Kr. pr. Uge. Lønnen steg efter Bestyrerens Forgodtbefindende. Efter en Strejke paa 14 Dage indgik Bestyreren paa en Overenskomst, hvorved Lønnen hævedes med fra 1—3 Kr. pr. Uge. Der tilstaas Arbejderne 3 Dages Sommerferie uden Afdrag i Lønnen.

Overenskomstens Varighed er 2 Aar.

Paa *A/S Hannibal Sanders Tøjrensningsanstalt* har der heller ikke tidligere bestaaet nogen Overenskomst. Begyndelseslønnen var 7 Kr. pr. Uge; denne er nu forhøjet med fra 2—4 Kr. pr. Uge.

Der tilstaas Arbejderne 3 Dages Ferie uden Afkortning i Lønnen. Ved Tilskadekommen under Arbejdet 1 Kr. pr. Dag i indtil 13 Uger.

Overenskomstens Varighed er fastsat til 1 Aar.

Paa *Øresunds kemisk Fabrikker* har Kvindeligt Arbejderforbund efter indhentet Samtykke hos De samvirkende Fagforbund opsagt Overenskomsten med Øresunds kemiske Fabrikker og fremsat Krav om højere Løn. Denne var tidligere 11 Kr. 40 Øre og 13 Kr. 50 Øre pr. Uge og forlangtes hævet til henholdsvis 13 og 15 Kr. Ved en Forhandling med Fabrikkens Direktør tilbød han at hæve Lønnen til henholdsvis 12 Kr. og 14 Kr. 40 Øre. Den sidstnævnte Lønsats godkendte Arbejderne, men den laveste Lønsats forlangte man sat op til 12 Kr. 50 Øre. Dette Krav nægtede Direktøren imidlertid at indgaa paa, og Forhandlingerne blev derefter afbrudte. Forbundet har senere anmodet De samvirkende Fagforbund om Sanktion til at nedlægge Arbejdet paa Fabrikken, men forinden Forretningsudvalget tog Stilling hertil, anmodede det Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg om Forhandling om Sagen. Det ønskede Møde blev afholdt den 21. Oktober, og det lykkedes ved dette at formaa Direktøren til at fremkomme med et Tilbud om at hæve Mindstelønnen

til 12 Kr. 30 Øre. Dette Tilbud er senere godkendt af Arbejderne.

Malerne i København. Fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har vi under 6. November modtaget en saalydende Skrivelse:

I Skrivelse af 2. ds. udtaler det ærede Forretningsudvalg, at det ønsker at markere, at Arbejdsgiverforeningen ved at opretholde Lockoutvarslet i Malerfaget »atter stiller sig hindrende i Vejen for en Ordning mellem Parterne«.

Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg maa paa det bestemteste protestere mod denne Udtalelse, saavel i al Almindelighed som særlig med Hensyn til det foreliggende Tilfælde. I det givne Lockoutvarsel udtales det, at der maa »optages en Forhandling mellem Lavet og Malerforbundet om en endelig og tilfredsstillende Ordning af Forholdene i Malerfaget i nordre Birk, hvilken Forhandling altsaa maa være tilendebragt inden den 28. Oktober.« Da der imidlertid ikke var tilendebragt en *endelig* Ordning inden den nævnte Dag, foretog Arbejdsgiverforeningen i Fredens Interesse det Skridt, at udsætte Lockoutens Ikrafttræden i 4 Uger, hvorved der formentlig gives rigelig Tid til at tilendebringe Forhandlingerne saavel om Forholdene i Nordre Birk som om Arbejdstiden i København. Hvorledes det ærede Forretningsudvalg i Udsættelsen af Lockouten kan se et Tegn paa, at Arbejdsgiverforeningen vil stille sig hindrende i Vejen for en fredelig Løsning, er os ganske uforstaaeligt. Den eneste Maade hvorpaa en endelig Fred kan skaffes, er ved at der tilvejebringes en Ordning, hvorved Stridsspørgsmaalene bringes ud af Verden; ellers resikeres der kun, at der om kort Tid opstaar nye Stridigheder, og at disse mulig afføder ny Arbejdsstandsning fra Svendenes Side og ny Lockoutbegæring fra Malerlavets Side. Den i Lavet i Onsdags afholdte Generalforsamling turde give et Fingerpeg i Retning af, at Arbejdsgiverforeningen ser rigtigt i denne Sag.

Arbejdsgiverforeningen nærer ingen Tvivl om, at der med god Vilje fra begge Sider kan tilvejebringes en endelig og tilfredsstillende Ordning af Stridsspørgsmaalene inden Udgangen af de 4 Uger, og vi henstiller til det ærede Forretningsudvalg at bidrage sit dertil ved at paavirke Malerforbundet til at udvise den Forhandlingsvillighed, som kræves til Sagens Løsning.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

*

Vi skal ikke fordybe os i Arbejdsgiverforeningens Skrivelse, men kun erindre om, at de forhandlende Parter — Repræsentanter for Malerlavet og Malerforbundet — var enige om, at der ikke længere var noget Grundlag for Lockout og at Truslen derfor burde ophæves, og hvis Arbejdsgiverforeningen havde sluttet sig dertil, vilde dette Spørgsmaal dermed have været ude af Verden. Arbejdsgiverforeningen gik imidlertid imod det af Parterne fremsatte Ønske og formaaede Malerlavets Generalforsamling til at desavouere Bestyrelsens og Repræsentantskabets Beslutning.

Det lyder derfor nærmest komisk, naar Arbejdsgiverforeningen forsikrer om sin store Fredsvenlighed. Det virkelige Forhold er dog dette, at Arbejdsgiverforeningen ikke har stukket Sværdet i Skeden; dette holdes fremdeles truende op mod Malerforbundet, parat til at falde ned over Arbejderne den 31. ds. og det paa Trods af, at Ledelsen for Malerlavet har erkendt, at der ikke længere er Grundlag for Lockout.

Vi maa derfor fastholde vor Paastand om, at Arbejdsgiverforeningen ogsaa i dette Tilfælde har stillet sig i Vejen for en Ordning mellem Parterne. Vi kan iøvrigt nævne mange Eksempler paa, at Arbejdsgiverforeningen har lagt sig i Vejen for en Ordning mellem Parterne. Ja, der synes ligefrem at være en sygelig Tendens til at lave Uoverensstemmelser mellem Parterne, for saa derefter at faa disse halet op og afgjort i Arbejdsgiverforeningen. Vi skal denne Gang kun erindre om Bygningssnedkernes Konflikt i Fjor, hvor det staar ubestridt, at det var Arbejdsgiverforeningen, der Gang paa Gang forhindrede et Forlig mellem Parterne, alene i den Hensigt at knuse Bygningssnedkerne.

Under 7. ds. har Malerlavet sendt Malerforbundet en Skrivelse, hvori det oplyses, at Generalforsamlingen i Lavet har annulleret den af Bestyrelsen og Repræsentantskab tagne Beslutning om at ophæve Lockout-Truslen, og udtaler, at man er villig til ved Forhandling at søge Stridsspørgsmaalene løste. Der har derefter fundet en Forhandling Sted mellem Parterne Onsdag den 11. ds. som

fortsættes ved et Møde den 16. ds., hvortil der vil blive tilkaldt Repræsentanter for Malernes Fagforening i København.

Skotøjarbejderne. Dansk Skotøjarbejderforbund har opsagt den nugældende Overenskomst med Skotøjfabrikanterne til Ophør den 15. Januar 1909 og har bl. a. fremsat følgende Krav:

Arbejdstiden er 8½ Time daglig. Arbejdet maa ikke paabegyndes før Kl. 7 om Morgenen.

Minimal-Timelønnen for mandlige Arbejdere over 19 Aar er 50 Øre, 18—19 Aar 40 Øre, 17—18 Aar 30 Øre, 16—17 Aar 25 Øre. Minimal-Timeløn for Kvinder, der selvstændig arbejde ved Bundingsmaskiner og som er over 17 Aar er 35 Øre. Minimal-Timelønnen for andre i Fabrikerne beskæftigede Kvinder over 17 Aar er 32 Øre. For Kvinder fra 16—17 Aar er Minimal-Timelønnen 25 Øre. Faglærte mandlige Arbejdere erholde en Minimal-Timeløn af 50 Øre uanset Alderen. Prøvetiden for uøvede voksne Arbejdere ved Maskiner og Tilskæring er indtil 4 Uger. For denne Tid gælder en Minimalløn af 40 Øre i Timen for mandlige Arbejdere og 25 Øre for kvindelige. Samtlige Minimallønninger er ogsaa garanterede i Akkord. Lærlingeantallet maa ikke overstige 1 for indtil hver 8 voksne mandlige Arbejdere, dog ikke udover 8 Lærlinge i alt.

Sker der Arbejdsstandsning paa en Fabrik, er vedkommende Fabrikant forpligtet at betale Arbejderne for den paagældende Dag.

Naar en Arbejder afskediges under Arbejdet, skal han den paagældende Dag have fuld Dagløn. Forbundet har endvidere fremsat Krav om Forandring i Akkordtariffen.

Den nuværende Minimalløn er 35 Øre pr. Time. Arbejdstiden er fastsat til 10 Timer om Sommeren og 9½ om Vinteren.

Lønbevægelsen omfatter ca. 1600 Medlemmer.

Finland.

Jern- og Metalarbejderne. Paa Grund af en mindre Strejke i Metalindustrien i Tammerfors i Finland har den derværende Arbejdsgiverforening, fra og med den 1. Oktober d. A., foretaget Lockout mod 4000 Arbejdere, som var beskæftiget i 20 forskellige Fabrikker i Landet.

Papirindustriarbejderne. Arbejdsgiverne i Papirindustrien har afskediget 980 Arbejdere i 4 Fabrikker, og de kræver som Betingelse for atter at genantage Arbejderne, at disse skal indgaa paa at arbejde i 12 Timer i Døgnet i Stedet for 8 Timer, som hidtil har været almindelig Arbejdsdag paa Papirfabrikkerne i Finland.

Vort Forretningsudvalg har sendt Landsorganisationen i Finland 2000 Kr. til Støtte for de udelukkede i Jern- og Metalindustrien samt i Papirindustrien.

Kongresser.

Det amerikanske Arbejderforbund (American Federation of Labor), der gennem de tilsluttende Fagforeninger har 2 Millioner Medlemmer, holder i disse Dage fra den 9de sin otte og tyvende aarlige Kongres i Denver, hvor der møder flere Hundrede Delegerede fra alle de forenede Stater. Den store Arbejdsløshed, der har hersket i Staterne det sidste Aars Tid, giver naturligvis denne Kongres en særlig Betydning. Der findes i U. S. 3 Millioner organiserede Arbejdere, hvoraf de 2 Millioner altsaa hører under det nævnte Fællesforbund, hvis Formand hedder Samuel Gompers.

Meddelelse.

Stenografi.

J. Borups Læreanstalt har lovet at oprette et Kursus i Stenografi, naar der kunne skaffes et passende Antal Deltagere (ca. 15).

Betalingen bliver 2 Kr. maanedlig for 2 Timer ugentlig. Man bedes henvende sig til Forretningsfører H. Olesen, Bogbindernes Kontor, Rømersgade 22, i Løbet af en Uge.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 21 ❋ KØBENHAVN DEN 21. NOVEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Polakloven. Lønbevægelser og Konflikter (Hattearbejderne i Aalborg, Kvinderne i Esbjerg, Malerne i København, Pianofortearbejderne hos Fabrikant Hindsberg i København). Arbejdsløsheden i Danmark i September Maaned 1908.

Polakloven.

II.

Lov vedrørende Anvendelse af udenlandske Arbejdere til Arbejde i visse Virksomheder samt det offentliges Tilsyn dermed.

§ 1. Nærværende Lovs Bestemmelser komme til Anvendelse, naar udenlandske Arbejdere, der ikke fæstes som Tyende, antages til Arbejde her i Landet uden forinden at have haft uafbrudt Ophold sammesteds i mindst 2 Aar, for saa vtdt det paagældende Arbejde er knyttet til Landbrug, Skovbrug, Havebrug, Teglværk, Tørveskær, Rørskær, Grus, Ler-, og Mergelgravning, Stensamling m. v.

Indenrigsministeren er bemyndiget til at bestemme, at udenlandske Arbejdere, der antages til legemligt i anden Virksomhed end ovennævnt, skulde inddrages under Lovens Bestemmelser.

§ 2. Det paahviler vedkommende Arbejdsgiver senest inden 4 Døgn efter de paagældende Arbejderes Ankomst til Bestemmelsesstedet at foretage skriftlig Anmeldelse herom til Stedets Politimester.

Den fornævnte Anmeldelse til Politimesteren, skal indeholde Oplysning om:

1. De ankomne Arbejderes Antal, særskilt for Mænd, Kvinder og Børn, samt Arbejdernes Nationalitet og Hjemland. For Personer under 16 Aar uden Forældres Medfølge angives saa vidt muligt Forældre eller Værger samt disses Opholdssted.
2. Saafremt Arbejderne ledsages af en Formand eller Fører, dennes Navn og Hjemsted.
3. Den Institution, Forening eller Enkeltmand i Ind- eller Udland, hvis Bistand Arbejdsgiveren maatte have benyttet ved Antagelsen af de paagældende Arbejdere.
4. Tidsrummet, for hvilket de fremmede Arbejdere ere fæstede.
5. Den almindelige eller særlige Beskaffenhed af Arbejdet, hvortil de paagældende Arbejdere agtes anvendt, samt
6. Beliggenheden og nærmere Beskrivelse af den Arbejderne anviste Fællesbolig (Kaserne) med Angivelse af Rumforhold og de enkelte Soverums Belægning.

Indenrigsministeriet udfærdiger Blanketter til Brug ved den omhandlede Anmeldelse.

Saafremt de paagældende Arbejdere her i Landet overflyttes fra et Arbejdssted til et andet, paahviler det den Arbejdsgiver, fra hvis Tjeneste de afgaa, at gøre Anmeldelse til den Politiøvrighed, hos hvem Arbejderne ere tilmeldte, medens det paahviler vedkommende nye Arbejdsgiver til sit Arbejdssteds Politiøvrighed at gøre Anmeldelse i Henhold til fornævnte Regler (Pkt. 1—6), hvorhos der i Anmeldelsen skal tilføjes Oplysning om den tidligere Arbejdsgivers Navn og Bopæl.

Dersom en udenlandsk Arbejdsgiver er syg ved Ankomsten til Bestemmelsesstedet, paahviler det Arbejdsgiveren uopholdelig paa sin Bekostning, at tilkalde en Læge til Undersøgelse af de ankomne Arbejderes Sundhedstilstand, saaledes at der i fornødent Fald træffes Foranstaltning til Forebyggelse af Smittefaren.

§ 3. Saafremt de paagældende udenlandske Arbejdere ere antagne af flere Arbejdsgivere i Forening til fælles Anvendelse i Deltagernes Virksomhed, kunne de Arbejdsgiveren ifølge nærværende Lov paahvilende Forpligtelser varetages af en enkelt Person som Forretningsfører, men Ansvar for Overholdelsen af Lovens Regler kan dog af det offentlige gøres gældende imod enhver af de paagældende Arbejdsgivere.

Den i § 2 paabudte Anmeldelse til Politimesteren skal i disse Tilfælde indeholde Underretning om samtlige Arbejdsgiveres Navn og Bopæl samt eventuelt om Forretningsførerens Navn og Bopæl.

§ 4. Det paahviler vedkommende Arbejdsgiver at sørge for, at der mellem ham og de af ham antagne udenlandske Arbejdere inden 14 Dage efter disses Ankomst til Bestemmelsesstedet oprettes skriftlig Kontrakt i en af Indenrigsministeren autoriseret Form. Trykte Blanketter til saadan Arbejdskontrakt blive at tilvejebringe ved

Foranstaltning af Indenrigsministeren, der ligeledes træffer Bestemmelse med Hensyn til Forhandlingen af Blanketter og den Betaling, der vil være at erlægge for samme.

Kontrakten underskrives af Arbejdsgiveren og af samtlige Arbejdere med Navn eller Mærke, efter at der er givet Arbejderne Lejlighed til personlig eller ved dertil udvalgte Tillidsmænd nøje at gennemgaa Kontraktens enkelte Bestemmelser. Saafremt samtlige Arbejdere maatte være ude af Stand til ved Læsning at gøre sig bekendt med Kontraktens Indhold, paahviler det Arbejdsgiveren i fornødent Fald paa egen Bekostning at drage Omsorg for den nødvendige sprogkyndige Bistand.

Arbejdsgiveren attesterer ved særskilt Paategning paa Kontrakten, at der forinden dennes Underskrift i Overensstemmelse med nærværende Paragrafs 2det Stykke er meddelt Arbejderne nøjagtig Oplysning om de enkelte Kontraktsbestemmelser.

§ 5. Kontrakter, som ikke oprettes i den i Henhold til § 4 autoriserede Form, ere, for saa vidt de ere oprettede udenfor Landet, gyldige overfor den paagældende Arbejdsgiver, men kunne ikke gøres gældende imod Arbejderne, hvorimod Kontrakter, der ere oprettede her i Landet, kune ere gyldige, naar de ere oprettede i den autoriserede Form. Undladelse af at oprette behørig autoriseret Kontrakt paadrager vedkommende Arbejdsgiver Ansvar efter nærværende Lovs § 16.

Saafremt Arbejdsgiveren har antaget en Entreprenør for Arbejdet, saaledes at Arbejdsgiveren ikke træder i direkte Kontraksforhold til de paagældende Arbejdere, paahviler det dog Arbejdsgiveren under Ansvar efter Lovens § 16 at drage Omsorg for, at behørig Kontrakt i Overensstemmelse med Reglerne i § 4 oprettes mellem vedkommende Entreprenør og de enkelte Arbejde. Arbejdsgiveren hæfter i saa Fald som Kautionist og Selvskyldner for Erlæggelsen af de Arbejderne tilkommende Ydelser og er derhos berettiget til at udbetale den hver enkelt Arbejder tilkommende Betaling direkte til denne mod sammes Kvittering. For Tab, der maatte paadrages Arbejdsgiveren som Følge af den ommeldte Hæftelse, kan denne søge Dækning hos Entreprenøren.

§ 6. Enhver Kontrakt udfærdiges i mindst to ligelydende Eksemplarer med originale Underskrifter, hvoraf det ene Eksemplar bevares af Arbejdsgiveren, medens det andet overgives Arbejderne. Saafremt der er antaget en Entreprenør for Arbejdet (jfr. § 5, 2det Stykke), skal Kontrakten udfærdiges i tre Originaler, der bevares henholdsvis af Arbejdsgiveren, Arbejderne og Entreprenøren.

§ 7. Inden 14 Dage efter Arbejdernes Ankomst til Bestemmelsesstedet paahviler det vedkommende Arbejdsgiver at forsyne hver enkelt Arbejder med en Afregningsbog, hvori der hver Lønningsdag ved Arbejdsgiverens Foranstaltning indføres, hvad den paagældende Arbejder har fortjent i Arbejdsløn. samt hvor meget der er ham udbetalt. Arbejdsgiveren er ansvarlig for Rigtigheden af det Afregningsbogen i saa Henseende tilførte, selv om Arbejdslønnen udbetales de enkelte Arbejdere gennem en Mellemmand. Enhver Arbejder er berettiget til selv at opbevare sin Afregningsbog og til ved Hjemrejsen at medtage samme.

Afregningsbogens Indretning autoriseres af Indenrigsministeren; dens Tekst skal affattes paa Dansk med vedføjet Oversættelse i de paagældende Arbejderes Modersmaal.

Autorriserede Afregningsbøger forhandles for en af Indenrigsministeren fastsat Betaling.

§ 8. Naar en udenlandsk Arbejder, der har Bopæl hos vedkommende Arbejdsgiver, bliver syg, er Arbejdsgiveren pligtig at drage Omsorg for, at der snarest mulig skaffes vedkommende den fornødne Hjælp, eventuelt ved Tilkaldelse af Læge og Ydelse af Medicin eller Indlæggelse paa et Sygehus. Arbejdsgiveren er derhos i alle Tilfælde, hvor Sygdommen ikke skyldes utilbørligt Forhold fra Arbejderens Side, overfor det offentlige pligtig at bære Udgifterne ved Sygebehandlingen, derunder Lægehjælp, Medicin samt i fornødent Fald Sygehusudgifter, dog ikke udover et Tidsrum af 6 Maaneder.

Ved den i Medfør af § 4 autoriserede Kontrakt kan der træffes Bestemmelse om, at det paahviler Arbejdsgiveren at holde de af ham antagne Arbejdere forsikrede mod Sygdom samt mod Følger af Ulykkestilfælde under Arbejdet, hvor saadan Forpligtelse ikke allerede maatte paahvile Arbejdsgiveren ifølge Lov Nr. 4 af 7. Januar 1898 eller den iøvrigt gældende Lovgivning.

Indenrigsministeren bemyndiges til at meddele en hele Landet omfattende Forening til Forsikring af udenlandske Arbejdere i Sygdomstilfælde offentlig Anerkendelse som Sygekasse med et aarligt Statstilskud af 1 Kr. for hver forsikret Arbejder.

Naar en saadan Sygekasse er bleven anerkendt, er enhver Arbejdsgiver, der beskæftiger de i § 1 nævnte Arbejdere, pligtig at forsikre sine udenlandske Arbejdere i denne, Det bliver da at anføre i den i § 4 nævnte Kontrakt, at de udenlandske Arbejdere skulle være forsikrede mod Sygdom.

§ 9. Ved den i Medfør af § 4 autoriserede Kontrakt fastsættes, i hvilke Tilfælde henholdsvis Arbejdsgiver eller Arbejder er berettiget til at hæve Kontrakten forinden Udløbet af dennes Gyldighedstid. Endvidere skal der i Kontrakten ved Overenskomst mellem Parterne træffes nøjagtige Bestemmelser om Arbejdslønnens Størrelse og Udbetaling (Dagløn og Akkord), Arbejdstid, Fridage samt Udredelsen af Omkostningerne ved Arbejdernes Rejser fra deres Hjemland til Arbejdsstedet og tilbage til Hjemlandet efter Kontraktens Udløb.

Der kan ikke ved Kontrakten tillægges Arbejdsgiveren Ret til at ikende Arbejderne Bøder for begaaede Forseelser eller Forsømmelser.

§ 10. Saafremt der af Arbejdsgiveren anvises de paagældende Arbejdere en fælles Bolig (Kaserne), skal det med Hensyn til Boligens Indretning m. v. paases, at følgende Forskrifter iagttages:

1. Boligen skal være tørt og sundt beliggende. Tag og Mure skulle være tætte; ethvert Beboelsesrum skal være tilstrækkelig forsynet med Vinduer, der kunne aabnes. Der skal ved Boligen være let Adgang til godt Drikkevand, fornødent Afløb samt forsvarligt indrettede og renholdte Retirader.
2. Boligen skal indeholde Køkken med Ovn, Spiserum samt de efter Antallet af Beboere fornødne Soverum. Hvis det samlede Antal Beboere overstiger 20, skal der, hvor Omstændighederne efter Embedslægens Skøn udkræve det, indrettes en særskilt Sygestue.
3. Soverum for ugifte Mænd og Kvinder skulle være fuldstændig adskilte uden indbyrdes Forbindelse. Der skal anvises hvert Ægtepar et særskilt Soverum.
4. I Soverum skulle alle Sengesteder anbringes paa Gulvet med fornødent Mellemrum og maa ikke indrettes over hinanden. Sengesteder til mere end 2 Personer maa ikke benyttes.
5. Det skal paases, at Soverum kun belægges med et efter Rummets Størrelse passende Antal Personer, samt at Rummene ere forsynede med et tilstrækkeligt Antal Vinduer, der i Ventilationsøjemed knnne aabnes.

Iøvrigt skulle Sundheds-, Bygnings- og Brandpolitilovgivningens Forskrifter nøje overholdes med Hensyn til de paagældende Boliger.

Arbejdsgiveren er ansvarlig for Overholdelsen af de fornævnte Paabud.

§ 11. Det paahviler Arbejdsgiveren at paase, at Boligen holdes i en ren og ordentlig Stand samt daglig udluftes.

§ 12. Inden 1 Maaned efter Modtagelsen af den i § 2 ommeldte Anmeldelse skal Politiet indfinde sig paa vedkommende Arbejdssted dels for at paase, at behørig Kontrakt er udfærdiget (jfr. § 4) og at Afregningsbøger (jfr. § 7) føres, dels for at besigtige Boligens Indretning (jfr. § 10). Saafremt Mangler i saa Henseende forefindes, kan der af Plitimesteren forelægges Arbejdsgiveren en kort Tidsfrist til disses Afhjælpning. Hvis Sundheds-, Bygnings- og Brandpolitilovgivningens Forskrifter findes at være overtraadte, bliver der af vedkommende Myndigheder at træffe Foranstaltning til Sagens Paatale.

§ 13. I Tilfælde af Tvist mellem Arbejdsgiver og Arbejdere paahviler det den stedlige Politimester, naar en af Parterne herom henvender sig til ham, ved sin Mægling at søge Forlig tilvejebragt mellem Parterne angaaende Forstaaelsen af de kontraktmæssig vedtagne Vilkaar m. v.; den herved fornødne sproglige Bistand bekostes af Arbejdsgiveren, for saa vidt Sagens Afgørelse gaar denne imod; i andet Fald afholdes Udgiften af det offentlige. Efter Sagens Beskaffenhed skal Politimesteren være bemyndiget til at bestemme, at de paagældende Arbejdere, medens Mæglingen[1] vedvarer, skulle beholde deres Bolig og Kosttillæg hos Arbejdsgiveren uden at være pligtige til at deltage i Arbejdet, samt at Arbejderne kun kunne søge Arbejde andetsteds efter derom at have givet behørig Meddelelse til Politiet.

§ 14. Dersom en Arbejdstvist ikke bilægges ved Mægling i Henhold til Reglerne i § 13, samt naar udenlandske Arbejdere, der have arbejdet her i Landet, melde sig til Øvrigheden som subsistensløse, skal det ved et inden Politiretten optaget Forhør søges oplyst, om der i det enkelte Tilfælde fra Arbejdsgiverens eller Arbejderens Side foreligger Kontraktbrud, samt om nogen af Parterne har gyldigt Krav paa Arbejdsvederlag (derunder Rejsepenge) eller Skadeserstatning hos Modparten. I fornødent Fald kan der ved en af Dommeren inden Politiretten afsagt Kendelse træffes Afgørelse med Hensyn til paastaaet Misligholdelse af Kontrakten fra Arbejdsgiverens eller Arbejderens Side og træffes Bestemmelse om Kontraktens Ophævelse og Parternes indbyrdes Krav samt om Udlevering af Parternes Ejendele. Endvidere kan det ved Kendelse paalægges den Arbejdsgiver, hvis retsstridige Forhold findes at have foranlediget Kontraktens Afbrydelse, at godtgøre vedkommende offentlige Kasse Udgifterne ved Arbejdernes Underhold for offentlig Regning samt Udsendelse af Landet, saafremt saadan Udsendelse sker ved Politiets eller Fattigvæsenets Foranstaltning. De ved fornævnte Kendelser godkendte Fordringer kunne inddrives ved Udpantning. Appelleres Kendelser, hvilket sker efter Reglerne for private Politisager, eller Udpantninger, og vedkommende Arbejdere ikke have kendt Opholdssted her i Landet, vil Politiet, hvis Appelinstansen giver Arbejderen Medhold, paa dennes Vegne have at foretage de fornødne Skridt til, at det Arbejderen tilkommende Beløb inddrives og tilstilles hans Hjemlands herværende Konsulat til videre Foranstaltning. Appelstævning kan saafremt vedkommende Arbejder ikke har kendt Opholdssted her i Landet, paa dennes Vegne forkyndes for Politiøvrigheden paa det Sted, hvor Sagen er behandlet i første Instans.

Udskrift af det paagældende Forhør og af afsagte Kendelser tilstilles Indenrigsministeriet, naar Sagen endelig er afgjort.

§ 15. Den der ved Løfter eller anden Paavirkning retsstridig bevæger udenlandske Arbejdere til at udeblive fra eller i Utide at forlade det af dem kontraktmæssig overtagne Arbejde, straffes med en vedkommende Kommunes Hjælpekasse tilfaldende Bøde fra 50 til 1,000 Kr., for saa vidt højere Straf ikke efter den almindelige

Straffelovgivning maatte være forskyldt. Saadant Forhold behandles som en offentlig Politisag. Under Sagen kan der efter derom nedlagt Paastand tilkendes den skadelidende Arbejdsgiver Erstatning.

§ 16. Undladelse af at opfylde Forskrifterne i nærværende Lovs §§ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 og 13 straffes med Bøder fra 5 til 100 Kr., hvilke Bøder idømmes under en offentlig Politisag og tilfalde vedkommende Kommunes Hjælpekasse.

Med samme Straf anses under en offentlig Politisag den af Parterne (Arbejdsgiver, Bestyrer eller anden Stedfortræder og Arbejder), der tilføjer den anden Part Slag eller anden legemlig Vold, for saa vidt højere Straf ikke efter den almindelige Straffelovgivning maatte være forskyldt.

§ 17. I Tilfælde af, at en Arbejdsgiver lader Driften af den paagældende Virksomhed varetage af Bestyrer eller anden Stedfortræder, er denne ansvarlig for Overholdelsen af Forskrifterne i nærværende Lovs §§ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 og 13, medens Arbejdsgiveren hæfter personlig for de ham kontraktmæssig paahvilende Ydelser saavel som eventuelt for Skadeserstatning i Medfør af Lovens § 14.

§ 18. Det paahviler vedkommende Politimester og Embedslæge at føre Tilsyn med Overholdelse af de sanitære Forholdsregler i denne Lov. Desuden er Indenrigsministeren bemyndiget til at beskikke en eller flere Tilsynsmænd til at føre Kontrol og yde Bistand ved Gennemførelsen af nærværende Lovs Forskrifter. De paagældende Tilsynsmænd samt Politiet og Embedslægen skulle have uhindret Adgang til alle Arbejdssteder og Boliger for udenlandske Arbejdere; Tilsynsmændene — saavel som Politiet — kunne derhos fordre sig Kontrakter og Afregningsbøger forelagte.

Endvidere skal Indenrigsministeren være bemyndiget til at udfærdige nærmere Forskrifter angaaende Opbevaring hos Politiøvrigheden af udenlanske Arbejderes Pas og andre Legitimationspapirer under Arbejdernes midlertidige Ophold her i Landet.

Udgifterne til Rejser, Befordring, sproglig Bistand m. v. for Tilsynet bevilges ved de aarlige Finanslove.

Om Tilsynets Virksomhed afgives aarlig Beretning, der offentliggøres ved Indenrigsministerens Foranstaltning.

§ 19. Nærværende Lov gælder ikke for Færøerne.

Forslag til Revision af Loven bliver at forelægge senest for den i Aaret 1911 sammentrædende ordentlige Rigsdag.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Lønbevægelser og Konflikter.

Hattearbejderne i Aalborg har ved Forhandling gennemført en Overenskomst, gældende til 1. November 1911, hvorved Lønnen er hævet med fra 15—40 %. Arbejdstiden, der tidligere var ret uindskrænket, er nu fastsat til 9½ Time daglig. De indvundne Fordele kommer 6 Arbejdere tilgode.

Kvinderne i Esbjerg. Mellem The Danish Co-operative Butter Factory Company og Kvindeligt Arbejderforbund har der hersket en Uoverensstemmelse om Forstaaelsen af den i dette Foraar afsluttede Overenskomst med Hensyn til Aldersgrænsen for de paa Fabrikken beskæftigede Arbejdersker, idet Fabrikken har ment, at den fastsatte Løn først skulde indtræde ved 16 Aars Alderen, medens Kvindeligt Arbejderforbund, støttet til sine Love, hævder, at den fastsatte Løn indtræder ved 14 Aars Alderen.

Ved et Møde den 12 ds. i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, The Danish Co-operative Butter Factory Company og Kvindeligt Arbejderforbnnd enedes man om, at der ved Udtrykket »Arbejdersker« i den paagældende Overenskomst fremtidig, saalænge Overenskomsten bestaar, skal forstaas konfirmerede Kvinder, der arbejder paa Fabrikken i den i Overenskomsten fastsatte Tid.

Lønnen for Nybegyndere er 11 Kr. pr. Uge.

Malerne i København. Vort Forretningsudvalg har under 14. ds. sendt Arbejdsgiverforeningen en saalydende Skrivelse:

Til Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, her.

I Skrivelse af 6. ds. udtaler det ærede Forretningsudvalg, at det var i Fredens Interesse at Arbejdsgiverforeningen udsatte Lock-out'ens Ikrafttræden i Malerfaget i 4 Uger og at det er Arbejdsgiverforeningen uforstaaelig at vort Forretningsudvalg i Lock-out'ens Udsættelse kan se et Tegn paa, at Arbejdsgiverfor-

eningen vil stille sig hindrende i Vejen for en fredelig Løsning.

Da det synes som om det ærede Forretningsudvalg har misforstaaet vor Skrivelse af 2. ds., tillader vi at erindre, at vi har bebrejdet Arbejdsgiverforeningen at den ikke godkendte den af Malerlavets Bestyrelse og Repræsentantskab tagne Beslutning om at ophæve Lock-out-Truslen; og ikke at Arbejdsforeningen har udsat Tidspunktet for Lock-out'ens Ikrafttræden.

Saafremt Arbejdsgiverforeningen havde ophævet Lock-out-Truslen vilde vi deri have set et Bevis paa, at den ogsaa vilde have Fred og Ro tilvejebragt i Malerfaget, men vi kan ikke erkende, at Arbejdsgiverforeningens Beslutning om at opretholde Lock-out-Truslen, efter at Bestyrelsen og Repræsentantskabet for Malerlavet har meddelt Malerforbundet, at der ikke længere var Grundlag for Lock-out, kan karaktiseres som et fredsvenligt Skridt.

Vi forstaar iøvrigt ikke med hvilken Ret Arbejdsgiverforeningen opretholder Lock-out-Truslen. Sagen er dog den, at Bestyrelserne for Malerlavet og Malerforbundet ved de førte Forhandlinger var enige om, at lade Lavets Krav om Erstatning i Anledning af Strejken hos de to Malermestre i Nordre Birk afgøre af en Voldgiftsret, sammensat som af Lavet foreslaaet, og vi har ogsaa Grund til at gaa ud fra, at man var enige om at mulig foreliggende Klagepunkter fra Malermestrenes Side over at Svendene ikke overholdt Arbejdstiden skulde henvises til Afgørelse ved Fagets Voldgiftsret.

Malerlavet har imidlertid, efter hvad der er blevet os meddelt, endnu ikke fremsat sine Klagepunkter i de Tilfælde, hvor Malersvendene efter Lavets Formening har gjort Brud paa Overenskomstens Bestemmelser, hvilket dog maaske turde være en Forudsætning for al Forhandling og Voldgift.

Hvis der foreligger andre Stridspunkter er disse formentlig af underordnet Betydning og i hvert Fald ikke af den Beskaffenhed at en Arbejdsstandsning af den bebudede Omfang paa nogen som helst Maade lader sig forsvare.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse:
Carl F. Madsen.

*

Fra Malerforbundet har vi under 17. ds. modtaget en Skivelse hvori det meddeler, at det ved de fortsatte Forhandlinger mellem Lavet og Forbundet ikke er lykkedes at opnaa Overenskomst, og at Forhandlingerne derfor af begge Parter betragtes som afbrudte.

Forinden Lock-outen, som er bebudet at skulle træde i Kraft den 28. ds. vil der efter Forslag af Arbejdsgiverforeningen den 24. ds. blive afholdt et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund og Parterne.

Pianofortearbejderne hos Fabrikant i Hindsberg i København. Under 16. ds. har vort Forretningsudvalg sendt Arbejdsgiverforeningen en Skrivelse af følgende Indhold:

Til Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, her.

Fra Snedkerforbundet har vi under 14. ds. modtaget en saalydende Skrivelse:

I Anledning af en Uoverensstemmelse hos Hr. Pianofabrikant Hindsberg blev der den 5. Marts d. A. med Hovedorganisationernes Bistand sluttet en Overenskomst om Regler for Fastsættelsen af ny Akkordpriser for Arbejde udført efter Hr. Hindsbergs ny Arbejdsmethode, der bestaar i, at et større Antal end sædvanlig sættes i Arbejde. Overenskomsten foreskriver Nedsættelsen af et Udvalg, der skal fastsætte de ny Akkordpriser. Dette Udvalg har Fagets Organisationer forlængst valgt, men desuagtet har Hr. Hindsberg forsøgt at sætte det omhandlede Arbejde i Arbejde paa Timeløn.

Efter Paatale fra Fagforeningens Side er det lykkedes at faa Udvalget samlet, men Forhandlingerne

i Udvalget, der har haft 2 Møder, er bristede, ligesom Fabrikantforeningens og Fagforeningens Bestyrelser senere paa et Fællesmøde forgæves har søgt at faa Sagen bragt i Orden.

Forhandlingerne ere strandede paa, at der fra Fabrikanternes Side er budt saa urimelig lave Akkordpriser, at Enighed var ganske udelukket.

De foreslaaene Akkordpriser omfatter saavel Finering som Bund- og Rygmagerarbejde. Exempelvis kan anføres, at medens der tidligere betaltes paa Timeløn *ca. 40 Kr. pr. 6 Rygge*, saa foreslaar Fabrikanterne nu 38 Kr. pr. 12 Rygge.

Fabrikanternes samlede Akkordtilbud beløb sig oprindelig til 160 Kr. og er senere forhøjet til 240 Kr., medens der fra Arbejdernes Side er forlangt *406 Kr.*

Man vil heraf se, at det som er Parterne imellem er for stort til Enighed kan opnaas ved egen Hjælp, og det er muligvis ogsaa Hensigten, at Pianofortearbejderne skal drives til en Arbejdsstandsning.

Inden det kommer saa vidt, har vi ment det rigtigst at opfordre De samvirkende Fagforbund til at foranledige Parterne sammenkaldt med Repræsentanter for Hovedorganisationerne *snarest muligt.*

Med solidarisk Hilsen
P. F. V.:
(sign.) *Carl Gran.*

Vi tillader os at henstille til det ærede Forretningsudvalg, at der optages en Forhandling om Sagen mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og de interesserede Parter.

Idet vi gaar ud fra, at det ærede Forretningsudvalg tiltræder vor Henstilling, tillader jeg mig at foreslaa, at der afholdes et Møde Torsdag den 19. ds. i Tilslutning til Mødet mellem Snedkerforbundet og Centralforeningerne af Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne, som afholdes den nævnte Dag Kl. 1½.

P. F. V.
i Formandens Fraværelse:
Carl F. Madsen.

Arbejdsløsheden i Danmark i September Maaned 1908.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Randers	—	—	—	—	—	70
Barberer og Frisører	28	508	21	—	—	—
Barnevognsarb.	3	62	3	—	—	—
Billedskærere	24	165	9	2	30	2
Blikkenslagere	—	1300	50	—	520	20
Brolæggere	16	125	9	5	37	2
Bryggeriarbejdere	—	—	—	—	—	—
Bødkere	24	178	10	23	394	15
Drejere	10	136	7	20	351	13
Elektrikere	17	131	11	2	15	11
Farmaceuter	—	—	—	—	—	—
Formere	82	2276	74	171	3392	123
Glasarbejdere	—	—	—	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	33	415	16	2	5	—
Handskemagere	9	220	6	1	26	1
Hattearbejdere	—	—	—	1	11	1
Hvidgarvere	4	110	4	6	145	5
Jern- og Metalslibere	11	182	4	—	—	—
Karetmagere	10	226	7	15	209	10
Kedel- og Maskinpas.	28	486	18	5	94	3
Korkskærere og Sorterersker	4	100	4	—	—	—
Lohgarvere	4	100	3	3	86	3
Metaltrykkere	12	244	5	—	—	—
Mineralvandsarb.	5	27	5	—	—	—
Murarbejdsm. (Kbh.)	—	6560	315	—	—	—
Murere	505	13130	505	156	4056	156
Ovnsættere	6	85	7	—	—	—
Pottemagere	—	—	—	—	—	—
Sadelmagere og Tapetserere	19	545	18	22	635	20
Savværksarbejdere og Maskinsnedkere	79	1233	53	64	913	41
Skibstømrere	60	1350	80	110	668	145
Skiferdækkere	4	48	2	—	—	—
Skorstensfejere	4	30	4	—	—	—
Skotøjsarbejdere	44	611	14	3	38	—
Skrædere	—	—	250	—	—	100
Smede- og Maskinarb.	—	—	702	—	—	205
Snedkere (Snedkerf.)	—	17554	723	—	4155	213
do. (Bornholm)	—	—	—	—	—	—
Stenarbejdere	1	14	1	2	52	2
Stukkatører	—	510	41	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	1	24	1	—	—	—
Søfyrbødere	—	—	50	—	—	80
Syersker	—	—	80	—	—	—
Tekstilarbejdere	22	364	16	69	2445	69
Trælastarbejdere	—	1050	—	—	—	—
Tømrere	—	—	587	—	—	172

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 46 Organisationer med tilsammen 53332 Medlemmer. Heraf havde 42 Organisationer med ialt 49327 Medlemmer 5197 Arbejdsløse = 10,5 pCt. den 30. Sep., 4 Organisationer med 4005 Medlemmer havde ingen Arbejdsløse den sidste Dag i September Maaned.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 22 ❋ KØBENHAVN DEN 28. NOVEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløshedskasserne. Arbejdsløsheden. Lønbevægelser og Konflikter (Bogbinderne i Odense, Malerne i København). Kongresser.

Arbejdsløshedskasserne.

Til Arbejdernes lokale Fællesorganisationer er der under 24. November udsendt et Cirkulære vedrørende Indgivelse af Andragender til Kommunerne om Tilskud til Arbejdsløshedskasserne samt nogle Eksemplarer af et Formular for Andragende til Kommunalbestyrelserne. Cirkulæret har følgende Indhold:

Til Arbejdernes
lokale Fællesorganisationer.

Det paa de anerkendte Arbejdsløshedskassers Aarsmøde i September 1908 valgte Arbejdsløshedsnævn har i Forbindelse med Fællesorganisationen i København haft under Overvejelse, hvorledes der mest planmæssigt kunde gaas frem ved Indgivelse af Andragender til Kommunerne om Tilskud til Arbejdsløshedskasserne i Henhold til Lov af 9. April 1907.

For det forløbne Regnskabsaars Vedkommende (1907—08) har Fremgangsmaaden været højst uensartet og mangelfuld, og Resultatet er derfor heller ikke saa godt som forventet. Nævnet har derfor ment, at der burde tilvejebringes et ensartet Skema til Brug for Arbejdsløshedskassernes forskellige Afdelinger i By og paa Land, og at Skemaerne burde tilstilles de enkelte Afdelinger gennem Kassernes Hovedledelse. Dels er disse bedst i Stand til at have Indseende med, at hver Afdeling gør sin Skyldighed, og dels afvæbnes derved den Kritik, der paa forskellig Maade har været fremsat over, at Fagforeningerne var *Ansøgere for* Arbejdsløshedskasserne.

Tillige er hver Kasses Hovedledelse i Besiddelse af de nødvendige Oplysninger om Medlemstal og Kontingentydelse, der skal bilægges eller indeholdes i Andragenderne, hvilke Oplysninger Fællesorganisationerne ellers med megen Besvær maa samle sig.

Det er dog en Selvfølge, at paa Steder, hvor der er flere Arbejdsløshedskasser repræsenterede, altsaa nærmest i Købstæderne, indgives alle Andragender samtidig tilligemed en Oversigt over det samlede Medlemsantal og Kontingent for alle Kasserne, og her maa Fællesorganisationerne være det rette Organ.

Til dette Brug er der udarbejdet og trykt et Skema, der giver en Oversigt over samtlige Kassers Forhold, denne Sag vedrørende, og paa Skemaet er der Plads til Fællesorganisationens Indførelse og Sammentælling af de paa de enkelte Andragender opgivne Tal, saaledes at Kommunen ad denne Vej paa let tilgængelig Maade kan faa Klarhed over de Spørgsmaal, der have Interesse for den.

Ligeledes er der udarbejdet og trykt en Følgeskrivelse fra Fællesorganisationen til Kommunen, i hvilken der blot indføres de paa fornævnte Skema sammendragne Hovedsummer, hvorefter Følgeskrivelsen undertegnes, og denne, samt Andragender og Oversigtsskema, er klar til Afsendelse.

For Landkommunerne, hvor der ingen Fællesorganisatin findes, vil

Andragenderne paa Initiativ af Kassernes Hovedledelser blive indgivet enkeltvis af dertil udnævnte Tillidsmænd for Kasserne.

Nævnets *valgte* Medlemmer (de af *Kasserne* valgte Repræsentanter, der sammen med Arbejdsløshedsinspektøren danner Nævnet) har anmodet os om at gøre Fællesorganisationerne bekendt med foranstaaende, og i Sagens Interesse skal vi anmode samtlige Fællesorganisationers Ledelser om i fuldt Maal at yde den ønskede Hjælp ved Andragendets Indgivelse.

Paa Forretningsudvalgets Vegne:
i Formandens Fraværelse
CARL F. MADSEN.

*

Andragendet til Kommunalbestyrelserne er saalydende:

Til Kommunalbestyrelsen i .....

Undertegnede tillader sig herved efter Anmodning at tilstille den højtærede Kommunalbestyrelse hoslagte Andragender fra de i Kommunen værende Afdelinger af anerkendte Arbejdsløshedskasser om Tilskud til disse i Henhold til Lov af 9. April 1907 om anerkendte Arbejdsløshedskasser.

Af de vedlagte Andragender fra de enkelte Afdelinger, samt af det ligeledes vedlagte Skema over samtlige Arbejdsløshedskasser, fremgaar det, at der sidst forløbne 31. Marts fandtes .....Medllemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser her i Kommunen med et samlet aarligt Kontingent af .....Kr. .....Øre.

Angaaende Beregningen af Kommunetilskudet henvises til det af Indenrigsministeriet under 26. Oktober 1908 til Københavns Magistrat og samtlige Amtmænd udsendte Cirkulære, hvori tilraades ved Beregningen af Kommunens Maksimaltilskud altid at tage sit Udgangspunkt fra Medlemskontingentet, saaledes at Kommunens Tilskud beregnes som en Trediedel heraf.

Som ovenfor anført andrager det samlede aarlige Kontingent Marts 1908 .....Kr. .....Øre, og Kommunens Maksimaltilskud vilde i Forhold hertil andrage .....Kr. .....Øre.

Til den endelige Fastsættelse af det hver enkelt Kasse tilfaldende Kommunetilskud vil de fornødne Oplysninger kunne indhentes hos Arbejdsløshedsinspektoratet, der paa Grundlag af de Medlemslister, som udarbejdes pr. 31. Marts 1909, vil kunne attestere Medlemsantal og Kontingentydelsen for de i Kommunen den nævnte Dag boende Medlemmer af hver enkelt Arbejdsløshedskasse, ligesom der for de Kasser, der den 31. Marts 1909 ikke have været anerkendte hele Regnskabsaaret kan faas Bekræftelse paa Tidspunktet for Anerkendelsen.

I Henhold til foranstaaende forventes det, at den højtærede Kommunalbestyrelse vil bevilge det i Lov af 9. April 1907 fastsatte Maksimaltilskud til samlige bestaaende anerkendte Arbejdsløshedskasser, der har Medlemmer her i Kommunen den 31. Marts 1909.

..... den 190

P. F. V.

Navn: .....

Adresse: .....

*

Andragende om Kommunetilskud for de i Københavns og Frederiksberg Kommuner boende Medlemmer er af Arbejdernes Fællesorganisation indsendt den 21. November d. A.

Arbejdsløsheden.

For at faa et paalidelig Billede af Arbejdsløshedens Omfang i København og Provinserne lader De samvirkende Fagforbund for Tiden foretage en omfattende Undersøgelse. Under 12. November blev der saaledes tilstillet samtlige Formænd for Arbejdernes lokale Fællesorganisationer nogle Spørgeskemaer, der søger Oplysning om følgende Forhold:

1. Organisationens Navn?
2. Antal Medlemmer?
3. Hvormange af Organisationens Medlemmer var arbejdsløse den 15. Novbr. d. A.?

4. Yder Foreningen Understøttelse til de arbejdsløse Medlemmer?
5. For hvormange Arbejdsløse er eller vil Understøttelsen ophøre i Løbet af Maaneden?
6. Arbejdes der paa indskrænket Tid og da hvormange Timer daglig.
7. Hvormange af Organisationens Medlemmer har været arbejdsløse i
   a. over 8 Maaneder
   b. — 6 —
   c. — 3 —
   d. i indtil 3 Maaneder?
8. Hvormeget har Organisationen udbetalt i Understøttelse til Arbejdsløse siden 1. Januar 1908 og til Dato?
   a. i ordinær Understøttelse
   b. i ekstraordinær do.

Resultatet af den foretagne Undersøgelse af Arbejdsløshedens Omfang i København er følgende:

Der foreligger nøjagtige Oplysninger fra 104 Organisationer med tilsammen 43750 Medlemmer. Deraf er for Tiden 8057 Arbejdsløse (= 18,4 pCt.).

I ordinær Understøttelse er udbetalt ..... Kr.	424,003.97
I ekstraordinær Understøttelse er udbet. Kr.	155,444.30
ialt Kr.	579,448.27

Antallet af Medlemmer, som enten ikke faar Understøttelse eller som i Løbet af Maaneden vil have opbrugt denne er 4230.

Af det samlede Antal Medlemmer har i Aarets Løb været arbejdsløse i

over 8 Mdr.		661	Mdl.
i 6—8	—	941	—
i 3—6	—	2449	—
indtil 3	—	5116	—
		9167	Mdl.

Med Hensyn til Arbejdsløshedens Omfang i de forskellige Industrigrupper foreligger følgende Oplysninger:

1. Arbejdsmandsfag.

20 Organisationer med tilsammen 9211 Medlemmer, deraf arbejdsløse 1766 Medlemmer = 19,1 pCt.).

Af Organisationernes samlede Medlemsantal var i Aarets Løb arbejdsløse:

i over 8 Maaneder		13	Medlemmer
i 6—8	—	31	—
i 3—6	—	113	—
indtil 3	—	618	—
		775	Medlemmer

Forskellige Fag, deriblandt Jord- og Betonarbejderne med 750 Arbejdsløse er ikke i Stand til at opgive, hvor længe deres Medlemmer har været arbejdsløse i Aarets Løb.

Udbetalt Understøttelse ordinært ..... Kr.	11,237.17
ekstraordinært ..... Kr.	17,539.25
ialt Kr.	28,776.42

663 Arbejdsløse har eller vil i Løbet af Maaneden opbruge deres Understøttelse.

2. Bygningsfag.

15 Bygningsfag med 8993 Medlemmer.

Arbejdsløse for Tiden 3900 Medlemmer = 43,3 pCt.

Af det samlede Antal Medlemmer har i Aarets Løb været arbejdsløse:

i over 8 Maaneder		494	Medlemmer
i 6—8	—	730	—
i 3—6	—	1843	—
indtil 3	—	2240	—
		5207	Medlemmer

Udbetalt i ordinær Understøttelse ..... Kr.	146,067.13
i extraordinær ..... Kr.	121,801.75
ialt Kr.	267,868.88

3080 Medlemmer har eller vil i Løbet af Maaneden opbruge deres Understøttelse.

2 Organisationer, Malernes og Murernes, med tilsammen 1800 Arbejdsløse, udbetaler for Tiden ingen ordinær Understøttelse.

3. Industrifag.

63 Organisationer med tilsammen 22,844 Medlemmer. Arbejdsløse for Tiden 2231 = 9,7 pCt.

Af det samlede Antal Medlemmer har i Aarets Løb været arbejdsløse

i over 8 Maaneder		154	Medl.
6—8	—	180	—
3—6	—	493	—
indtil 3	—	2258	—
		3085	Medl.

Udbetalt i Understøttelse ordinær .... Kr.	264,050.67
ekstraordinær. Kr.	16,103.30
Ialt Kr.	280,153.97

487 Medlemmer har opbrugt deres Understøttelse.

Kellnernes faglige Forening, som ikke kan henregnes til de ovennævnte Grupper, med et Medlemstal af 402 samt 57 arbejdsløse, har udbetalt 2,649 Kr. i Understøttelse.

Fra Provinserne foreligger endnu ikke bearbejdede Oplysninger, men disse vil foreligge i Løbet af kort Tid.

Lønbevægelser og Konflikter.

Bogbinderne i Odense. Bogbinderforbundet gennemførte i Slutningen af forrige Aar en Overenskomst for de kvindelige Æskearbejdere hos Firmaet Adolf Holst i Aalborg, hvorved der opnaaedes betydelige Fordele for Arbejderne. Det er Forbundets Hensigt at søge nævnte Overenskomst gennemført paa andre Æskefabrikker, og det har for nogen Tid siden fremsat sine Fordringer for Firmaet Hagen & Sivertsen i Odense, som beskæftiger ca. 40 Kvinder.

Firmaet har erklæret, at det ikke har noget imod en Forhandling, naar det kan ske samtidig for alle Fabrikker. Dette mener Forbundet dog ikke at kunne indgaa paa, fordi der ingen Organisation bestaar for Æskefabrikanter.

Malerne i København. I forrige Nummer af »Arbejderen« meddelte vi at der efter Forslag fra Arbejdsgiverforeningen var aftalt et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund og Parterne, til Torsdag den 24. ds.

Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 18. Nov. hvori Fællesmødet foreslaas er saalydende:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund
i Danmark.

I Gensvar paa det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af 14. ds. skal jeg bemærke, at Arbejdsgiverforeningen endnu engang maa protestere mod De samvirkende Fagforbunds Bebrejdelser. Arbejdsgiverforeningen har udsat Lock-out'en et saadant Tidsrum, at de aftalte Forhandlinger om Forholdene i Nordre Birk og om Arbejdstiden i Malerfaget maatte kunne tilendebringes. At man har gjort Ret i at vælge dette Standpunkt bekræftes ved, at Malerlavets Generalforsamling har benægtet Bestyrelsens og Repræsentantskabets Kompetence til at afslutte Konflikten paa den af disse antydede Maade. Men bortset herfra vilde en Ophævelse af Lock-outvarslet forinden den endelige Afslutning af Konfiikten, som stadig har været krævet, kunne føre til endeløse Forhandlinger, der mulig ikke førte til noget Resultat og altsaa mulig vilde kræve ny Foranstaltninger. Hvis Malerforbundet *havde villet en endelig og fredelig Løsning* af Konflikten, vilde det selvfølgelig have benyttet Tiden til en *alvorlig* Forhandling. Naar *Malerforbundet* trods Arbejdsgiverforeningens Udsættelse af Lock-out'en og trods Malerlavets Generalforsamlings Beslutning, efter hvad der er os meddelt fra Malerlavet, *ikke har villet indlade sig paa nogensomhelst Forhandling,* ved to afholdte Møder, synes dette at tyde paa, at man fra den Side ikke alvorligt ønsker en endelig og fredelig Løsning af Konflikten, og De samvirkende Fagforbunds Bebrejdelser synes derfor at maatte rettes imod Malerforbundet og ikke imod Arbejdsgiverforeningen.

Da Arbejdsgiverforeningen imidlertid vedblivende ønsker en fredelig og endelig Løsning af Stridspunkterne, tillader jeg mig at foreslaa, at der afholdes et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og de interesserede Parter, og forsaavidt det ærede Forretningsudvalg kan tiltræde dette Forslag, henstiller jeg, at Mødet afholdes i Arbejdsgiverforeningens Lokaler Tirsdagen den 24. ds. Kl. 10½ Form.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Som Svar paa denne Skrivelse har vort Forretningsudvalg under 21. ds. tilsendt Arbejdsgiverforeningen følgende:

Til Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

I Gensvar paa æret Skrivelse af 18. ds. tillader jeg mig kun at erindre om følgende:

1. Malerlavet og Malerforbundet *er* enige om at lade Spørgsmaalet om eventuel Erstatning til de i Sagen omhandlede 2 Malermestre i Nordre Birk afgøre ved Voldsgift.

2. Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund *er* enige om at eventuelle Klager angaaende Arbejdstiden i Malerfaget i København skal afgøres i Henhold til Pkt. 11 i Malernes Overenskomst af 30. Marts d. A.

3. Tilbage er kun, som det absolut *eneste*, hvorom der ikke endnu er endelig Enighed: Spørgsmaalet om, hvorvidt Malerforbundet skal efterkomme Malerlavets Fordring om at opløse sin Afdeling i Nordre Birk eller ikke. (Se Punkt 2 i de af Malerlavet i Mødet den 19. Oktober d. A. fremsatte Fordringer.)

Det er altsaa paa Grundlag af denne sidste Fordring, at der endnu opretholdes Trusel om Lock-out i Malerfaget. Vi tror derfor, at Offentligheden vil have vanskeligt ved at forstaa dette, og vi havde tænkt os, at ogsaa det ærede Forretningsudvalg vilde erkende, at der ikke i denne Fordring var et fornuftigt Grundlag for en Arbejdsstandsning af saa stort Omfang, saa meget mere, som den ansvarlige Ledelse for Malerlavet jo aabent har udtalt dette og erkendt det ved sin Beslutning.

Det ærede Forretningsudvalg maa derfor tilgive os, at vi fremdeles maa fastholde som vor Mening, at dets Stilling i denne Sag er saa vel egnet som noget til at fremkalde Strid mellem Parterne, der ellers let vilde blive enige.

Efter at Malerlavets Ledelse er bleven desavoueret, har et mindre Udvalg af Malermestre været samlet til to Møder med et Udvalg for Malerforbundet. Ved denne Lejlighed har Malermestrene aldeles ikke lagt Skjul paa, at man *vilde have Konflikt* nu, fordi det netop »passede« dem, som en af de Herrer udtalte sig.

I Overensstemmelse hermed erklærede Malermestrene da ogsaa, at de ikke vilde rokke ved Indholdet af de af dem tidligere opstillede Fordringer, deriblandt den, at Arbejdstiden skulde forlænges med en Time daglig.

Vi henstiller til det ærede Forretningsudvalg at overveje, om det dog ikke efter dette vil mene, at der baade for os og den hele Offentlighed vil være god Grund til at betegne den Stilling, Arbejdsgiverne har indtaget, efter at Overenskomsten mellem Malerlavet og Malerforbundets Ledelser er blevet kuldkastet, som alt andet end fredsvenlig.

I det hele forekommer det os, at det sidstnævnte Udvalg af Malermestre ved sin omtalte afvisende Holdning har bragt en saadan Uklarhed ind i Situationen — man ved nemlig ikke om dets Vægring ogsaa betyder en Omstøden af Arbejdsgiverforeningens Erklæring angaaende Klagerne om Arbejdstiden — at det allerede af den Grund vilde være ønskeligt, at der finder et Fællesmøde Sted, og vi tiltræder derfor gærne, at et saadant, som foreslaaet af det ærede Forretningsudvalg, afholdes Tirsdag den 24. ds. Kl. 10½ Formiddag.

P. F. V.
C. M. Olsen.
Carl F. Madsen.

*

Ved Fællesmødet den 24. ds. i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg og for Malerlavet og Malerforbundet enedes man om følgende:

1. Man vedtog at forelægge en Voldgift, bestaaende af to Medlemmer af Akademisk Arkitektforening — en valgt af Malerlavet og en af Malerforbundet — samt en af disse valgt Opmand Spørgsmaal om, hvorvidt der i Anledning af den paa Foranledning af Malermesterforenin-

gen i Nordre Birk iværksatte Blokade overfor to Malermestre i Nordre Birk skal ydes Erstatning, samt hvem en eventuel Erstatning paahviler og hvor stor denne skal være.

2. De mellem Malerlavet og Malernes Fagforening gældende Overenskomster er herefter ogsaa gældende for Malerlavets Medlemmer i Nordre Birk.

OverforMalermestre,derstaaudenfor Lavet, forpligter Malerforbundet sig til med Hensyn til Prisliste, Arbejdstid, Garanti og Ulykkesforsikring at kræve de samme Vilkaar, som gælder overfor Malerlavets Medlemmer.

3. Man vedtog at anmode den permanente Voldgiftsret som vedtagen Voldgift om at afgøre Spørgsmaalet om Arbejdstidens Længde indenfor Malerfaget, saaledes som den er bestemt ved Overenskomsten af 30. Marts 1908 med en Tillægsbestemmelse af samme Dato mellem Malerlavets og Malerforbundets Formænd.

4. Den til den 28. ds. i Malerfaget bebudede Lock-out bortfalder.

København d. 25. November 1908.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening
S. C. Hauberg.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark
Carl F. Madsen.

Rudolf Poulsen. Ax. Jensen.
Alfr. Jørgensen. Claus J. Olsen.*)

Kongresser.

En international Glasarbejderkongres afholdtes fra 28. Aug. til 1. Septbr. i *Paris*. 41,400 organiserede Glasarbejdere i følgende Lande var repræsenterede: *Argentina, Belgien, Brasilien, Danmark, England, Frankrig, Holland, Italien, Mexico, Spanien, Svejts, Sverig, Tyskland* og *Østrig*.

Hovedformaalet med Kongressen var at faa tilvejebragt en *international Føderation*. Dette skete gennem Oprettelsen af et internationalt Sekretariat, som faar Sæde i Tyskland. Sekretariatet, hvortil der skal ydes et Aarsbidrag af 20 Centimer pr. Medlem i hvert af de nationale Forbund, begynder sin Virksomhed den 1. Jan. 1909. Foruden Sekretæren *Girbig, Tyskland*, bestaar det af fire Medlemmer fra hver af de fire Lande *Belgien, Danmark, Frankrig* og *Østrig*.

Sekretariatet har følgende Opgaver:

Det skal tjene til at give Underretning om de vigtigste Begivenheder indenfor Glasindustrien i alle Lande. De Organisationer, der slutter sig til Sekretariatet, har derfor den Pligt, at give dette Meddelelse om saadanne Begivenheder. Naar der opstaar en Lønbevægelse eller udbryder en Konflikt, paahviler det den internationale Sekretær at udfærdige en Beretning til alle Organisationernes Fagblade. Endvidere maa det efterhaanden forsøges at faa nøjere oplyst, hvorledes Løn- og Arbejdsforholdene er i Glasindustrien i alle Kulturlande; derom maa de enkelte Landes Organisationer give Indberetning til Sekretæren. Vigtigere Artikler i det ene eller det andet Lands Fagblad, skal understreges til Oplysning for Redaktørerne af de andre Landes Fagblade. Gennem disse Midler kan der efterhaanden faas et anskueligt Billede af Tilstanden i Glasarbejdernes Internationale. De enkelte Landsforbund tager sig af Arbejdsanvisninger, men de maa forhindre, at der sendes Arbejdsløse til et Land, hvor der i Forvejen er et stort Antal Arbejdsløse.

Den internationale Sekretær, *Girbig*, sammenfattede under Kongressens Tilslutning sine Hovedopgaver i tre Punkter: Opstilling af nøjagtige Beretninger, Tilvejebringelse af et anskueligt Billede af Glasarbejdernes Forhold i hele Verden og at tage en Regulering af Arbejdsanvisningen i sin Haand.

*) De tre førstnævnte er Repræsentanter for Malerforbundet, og Claus J. Olsen er Oldermand for Malerlavet.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 23 ❋ KØBENHAVN DEN 5. DECEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Kongresser.

Kongresser.

Skandinavisk Arbejderkonference. Paa den skandinaviske Kongres i Kristiania sidste Aar blev der vedtaget en Resolution angaaende Spørgsmaalet om Oprettelsen af et skandinavisk statistisk Bureau for Arbejderbevægelsen. Denne er saalydende:

»Kongressen erkender det som en Mangel, at det Materiale, der udgaar fra de skandinaviske Landes politiske og faglige Organisationer og de kooperative Foretagender, ikke samles og bearbejdes paa et centralt Sted, og henstiller derfor til ovennævnte Organisationers Hovedbestyrelser i Sverige, Danmark og Norge at vælge 2 Mand fra hvert Land til at sammentræde for at udarbejde et Forslag til et skandinavisk statistisk Bureau.

Forslaget oversendes snarest muligt til de respektive Hovedorganisationer.«

I Henhold til den tagne Beslutning og navnlig for at konferere om den foreliggende Situation i de skandinaviske Lande samledes Repræsentanter for Norge, Finland, Sverig og Danmark til et Fællesmøde i Göteborg den 29. og 30. November d. A.

Norge var repræsenteret ved Formanden for Landsorganisationen, *Ole Lian*, Formanden for Smede- og Maskinarbejdernes Forbund, *Ormestad* og Partisekretæren, *Magnus Nilssen*.

Sverig var repræsenteret ved Landsorganisationens Ordførende, *Herm. Lindquist*, Sekretær *Söderberg* og *Sv. Person*. Fra *Finland* var mødt Landsorganisationens Formand, *Håpalanien*.

Danmark var repræsenteret ved De samvirkende Forbunds Formand, *C. M. Olsen* og Sekretær *Carl F. Madsen* og Formanden for Socialdemokratisk Forbund, *P. Knudsen*.

Spørgsmaal om et skandinavisk statistisk Bureau. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Oprettelsen af et skandinavisk statistisk Bureau, var man enig om fra alle Sider, at Tiden ikke endnu er inde for Realisationen af denne Tanke.

Følgende Beslutning vedtoges:

1. Konferencen fastslaar, at det er absolut nødvendigt, at saavel Arbejderbevægelsen som Arbejderklassens sociale og politiske Stilling og Virksomhed i Samfundet belyses statistisk og alsidig, men i Betragtning af, at Forudsætningerne endnu ikke synes at være tilstede for Oprettelsen af et fast statistisk Bureau for Arbejderbevægelsen i Skandinavien, finder Konferencen, at Tiden endnu ikke er inde for en bogstavelig Realisering af Beslutningen paa den skandinaviske Kongres.
2. Konferencen anbefaler i Stedet Arbejderorganisationerne og deres Medlemmer i de skandinaviske Lande, bestandig at følge og kraftig støtte den arbejder-statistiske Virksomhed, som fra de skandinaviske Staters Side allerede er paabegyndt og som i høj Grad letter os disse Opgaver. De socialdemokratiske Rigsdagsgrupper i de forskellige Lande opfordres ligeledes indtrængende til at følge og i Rigsdagen søge at fremme denne statistiske Virksomhed.
3. Til Varetagelse af Arbejderstatistikkens Interesse og Udveksling i ovennævnte Retning vælger hvert Land et særlig Udvalg, som kun har den Opgave at virke for al-

mindelig Oplysning angaaende Statistikkens Formaal og Betydning i Klassekampen.

4. Organisationerne og disses Medlemmer har endvidere at søge anskaffet samt med det endelige Formaal for Øje bearbejde Statistik, der paakræves som gavnlig for Arbejderbevægelsen, efter saa ensartede Regler som muligt, hvilke fastsættes af de statistiske Udvalg.
5. Al Statistik, baade den, der udgives af Statsmyndighederne og af Organisationerne — faglig, politisk og kooparativ — udveksles mellem de forskellige Lande. Der bør oprettes Arkiver for Arbejderbevægelsen; disse bliver Samlings- og Uddelingssteder for saa vel det statistiske Materiale som for al Litteratnr vedrørende Arbejderbevægelse, saasom Love, Lovforslag m. m.
6. De statistiske Arbejder, som udføres, gøres frugtbringende derved, at de paa passende Maade udgives periodevis samt, at de i den Udstrækning, som det er muligt, indgaar i Organisationernes Beretning samt i de internationale Beretninger.

Et fastere Samarbejde mellem de faglige Organisationer i de skandinaviske Lande. Om dette Punkt førtes der en indgaaende Forhandling, hvorunder der af Repræsentanterne for hvert Land blev gjort Rede for den i Landet herskende faglige Situation.

Af disse Redegørelser fremgik det med fuld Klarhed, at der i alle Lande navnlig fra *Storindustriens* Side, uanset om det er gode eller daarlige Konjunkturer, gaas frem med den største Hensynsløshed mod Arbejdernes Organisationer, samt at der mellem de skandinaviske Arbejdsgivere hersker den skønneste Gensidighed, naar det gælder om at bekæmpe Arbejderklassen.

Under disse Forhold indsaa Konferencen Nødvendigheden af, at der ogsaa for Arbejderorganisationernes Vedkommende tilstræbes en fastere Forbindelse, hvorfor der enstemmig vedtoges følgende Udtalelse med tilhørende Beslutning:

Af den Optræden, som de organiserede Arbejdsgivere i de skandinaviske Lande lægger for Dagen overfor Arbejderne og deres Organisationer, fremgaar det med Tydelighed, at de samarbejder efter en bestemt fælles Plan. Af deres Foranstaltninger fremgaar det endvidere, at dette Samarbejde gaar ud paa at hindre og umuliggøre den Virksomhed for at forbedre Arbejdernes økonomiske Stilling, som Fagorganisationerne hidtil har udøvet i de skandinaviske Lande.

Det er i særlig Grad Repræsentanterne for den monopoliserede og centraliserede *Storindustri*, som hindrer en mere fredelig Udvikling af Forholdet mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, ja endog gennem deres Fremkaldelse af omfattende Lockout'er fører en Tilintetgørelseskamp, der i lige høj Grad er rettet imod og gaar saavel ud over de kapitalsvage, mindre Arbejdsgivere som over Arbejderne.

I Betragtning af disse Forhold og for at styrke Arbejderorganisationerne i deres Kamp for bedre Vilkaar, opstaar med forøget Vægt Nødvendigheden af et fastere Samarbejde mellem de faglige Landsorganisationer i de skandinaviske Lande.

For at organisere dette Samarbejde paa regelbunden Maade, beslutter Konferencen:

Alle Cirkulærer og vigtigere Meddelelser, som udgaar fra Landsorganisationens Hovedstyrelse i et Land skal umiddelbart oversendes til Broderlandenes Hovedbestyrelse.

Til Landsorganisationernes Repræsentantskabsmøde, Generalforsamlinger eller Kongresser, som afholdes i et Land, bør Broderlandenes Landsorganisationer lade sig repræsentere uden særskilt Indbydelse.

Opstaar der i et Land Tilfælde af saadan Beskaffenhed, at de paakræver Broderlandenes Interesse, skal, paa Opfordring fra vedkommende Land, en Repræsentant fra hver af de andre Lande komme til Stede for i Fælleskab at overveje hvilke Foranstaltninger, der bør træffes.

International Skræderkonference fandt Sted den 24. August i Frankfurt a. M. 28 Delegerede var nærværende; deraf fra Amerika 1, Danmark 1, England 3, Holland 1, Svejts 1, Tyskland 19, Ungarn 1 og Østrig 1. Ialt 87,915 organiserede Skrædere var repræsenterede, deraf 40,744 i Tyskland.

Den internationale Sekrætær, *Stühmer*, Tyskland, gav en Oversigt over Opstaaelsen og Udviklingen af den internationale Forbindelse samt aflagde Beretning om Sekretariatets Virksomhed

Den første internationale Konference mellem Repræsentanter for Skræderfaget fandt Sted den 8. Aug. 1893 i Zürich samtidig med den internationale Arbejderkongres. Der blev det besluttet, at hvert Land skulde udnævne en Korrespondent; de saaledes valgte Korrespondenter skulde træde i Forbindelse med hinanden. Men allerede i 1896, ved Konferencen i London indsaa man Nødvendigheden af at oprette et *Sekretariat;* som Sekretær ansattes den bekendte tyske kvindelige Partifælle Klara Zetkin. I Aaret 1900 overtog Stühmer dette Hverv. 11 Lande har nu sluttet sig til Sekretariatet. Ogsaa Nordamerika har erklæret at ville tiltræde Sekretariatet.

Ved den oprettede *Gensidighed* er der opnaaet mange Fordele for de rejsende Kolleger. Det tilstræbes at indføre mere Ensartethed i Medlemsbøger, Bidragsmærker osv., og der er paa dette Omraade i de senere Aar gjort større Fremskridt, saaledes at Bøgerne for de fleste Landes Vedkommende ikke behøver at ombyttes, naar de gaar over Landsgrænsen.

Siden Oprettelsen af den internationale Forbindelse er *Skruebrækkere* i Tyskland bleven sjældnere fra andre Lande; men den har ogsaa medført, at Arbejdsgiverne søger at knytte internationale Forbindelser.

Sekretariatets Indtægter har været 2,440 Mark, Udgiften 140 Mark, dermed en Beholdning af 2,300 Mk. Beretningen og Regnskabet godkendtes.

Vedrørende den *gensidige Understøttelse under Strejken* vedtoges følgende:

De paa den internationale Skræderkongres forsamlede Delegerede fra de forskellige Lande lover at virke for, at der ved alle større Strejker og Lock-out'er ydes gensidig pekuniær og moralsk Støtte og at ville sørge for, at al Tilgang under en Strejke eller Lock-out holdes borte fra det paagældende Land. De Delegerede forventer af Kollegerne i alle Lande, at de tiltræder denne Beslutning og forlanger, at man ved udbrydende Strejker eller Lock-out'er straks sætter sig i Forbindelse med den internationale Sekretær, for at de nødvendige Skridt kan blive indledede.

Spørgsmaalet om »*Ordning af Gensidighedsforholdet ved Understøttelsesindretninger*«, optog en stor Del af Kongressens Forhandlinger. Der vedtoges sluttelig følgende:

Skrædernes internationale Kongres i Frankfurt a. M. 1908 foreslaar følgende Ordning af de gensidige Understøttelser: Der ydes kun Understøttelse til Medlemmer af Organisationen, som har sluttet sig til det internationale Sekretariat. Rejse- og Strejkeunderstøttelser ydes straks ved Overtrædelsen. Alle andre Understøttelser ydes efter et Aars Karrens, i Henhold til Lovene i det paagældende Lands Organisation. Medlemmer, som rejser til Udlandet, er forpligtede til at framelde sig og straks anmelde sig ved deres Ankomst til Udlandet.

De for Sekretariatet hidtil gældende Bestemmelser fornyedes. Til Sekretær genvalgtes *Stühmer*. Næste Kongres afholdes 1912.

*

International Transportarbejderkongressen er afholdt i Dagene den 26.—29. August i *Wien*. I de to forudgaaende Dage afholdtes der særlige Konferencer af *Søarbejdernes* og af *Jærnbanemændenes* Repræsentanter. Paa de to Konferencer behandledes saadanne Spørgsmaal, som i særlig Grad angreb de repræsenterede Arbejderes Interesser. Bl. a. vedtoges der paa Jærnbanemændenes Konference en Beslutning gaaende ud paa, at der i hvert Land kun bør være *én* Centralorganisation for det samlede, ved Statens og ved de private Baners beskæftigede Personale.

Den internationale Transportarbejderkongres var besøgt af 55 Delegerede fra følgende 15 Lande: *Amerika, Belgien, Bulgarien, Danmark, England, Finland, Frankrig, Italien, Norge, Rusland, Svejts, Sverig, Tyskland, Ungarn* og *Østrig*. Desuden var Ledelsen for den internationale Trans-

portarbejder-Føderation og Formanden for den faglige Landsorganisation i Østrig, *Hueber*, tilstede.

Føderationens Formand *Jockade*, Hamborg, aflagde *Beretning* fra Tidsrummet fra 1. Juli 1906. Den internationale Sammenslutning af Transportarbejdere havde gjort store Fremskridt. Medens Føderationen den 1. Juli 1906 kun bestod af 22 Organisationer med 207,731 Medlemmer i 13 Lande, var der nu 44 Organisationer med 496,620 Medl. i 18 Lande.

Indtægten havde været 60,045 Mark, Udgiften 55,307 Mark, altsaa et Overskud paa 4,738 Mk. I frivillige Strejkebidrag var ingaaet 23,552 Mk., deraf var 21,653 Mk. medgaaet til Organisationer, der havde haft Hjælp nødig; det overskydende Beløb var i den sidste Tid afgivet til de svenske Havnearbejdere. Siden 1. Juli 1908 havde Indtægten været 11,819 Mk., Udgiften 9,242 Mk., saaledes at der nu er en Beholdning af 7,315 Mk.

Føderationens Korrespondanceblad, som udgaar i de 3 Hovedsprog, beskæftiger sig foreløbig kun med Skildringer af Udviklingen i de enkelte Organisationer, med statistiske Fremstillinger og med en Omtale af de større Kampe. Desuden udsendes der i 6 Sprog Cirkulære, naar Begivenhederne kræver det. Den tidligere vedtagne Beslutning, at hver Organisation skulde have en fast Meddeler til Føderationens Organ, var kun bleven fulgt af de svenske og de franske Jærnbanefunktionærers Organisationer.

Under Debatten om Beretningen kritiserede man stærkt den Export af *Skruebrækkere*, som finder Sted fra *England* til Fastlandet.

Første Punkt paa Dagsordenen var: *Hvilke Forsvarsforanstaltninger kan der træffes mod de internationalt forenede Rederes Planer?* Der vedtoges først en Protestresolution mod den ungarske Regering, fordi denne har ophævet Forenings- og Forsamlingsretten for Arbejderne i Ungarn. Derefter vedtoges en Beslutning, hvori det anbefales nøje at iagttage Redernes Virksomhed og gensidig at underrette hinanden om Udbruddet af en Kamp samt at forhindre Anvendelsen af Skruebrækkere.

Derefter behandledes Spørgsmaalet om *Jærnbanefolkenes Organisationsform*. Englænderne var Modstandere af at Jærnbanernes Værkstedsarbejdere drages ind i Jærnbanefolkenes Organisationer, medens man fra anden Side hævdede Nødvendigheden af den videstgaaende Centralisation paa den Maade, at *alle* ved Jærnbanerne arbejdende Personer danner én Organisation i hvert Land.

Nedenstaaende Beslutning vedtoges:

Til en praktisk Gennemførelse af Jærnbanearbejdernes økonomiske Kamp anbefaler den 5. internationale Transportarbejderkongres følgende:

1. Ophævelse af de separatistiske Foreninger (Kategorieforeninger) og Dannelsen af *Centralforeninger* med tilstrækkeligt høje Bidrag i hvert Land.

2. Da der ikke kan opstilles en bestemt Regel for Arten af Jærnbanearbejdernes økonomiske Kamp i alle Lande, og Kongressen derfor ikke kan indlade sig paa uden Undtagelse at anbefale den passive Modstand eller Strejken som Kampmiddel, udtaler Kongressen: En Bevægelse for at opnaa økonomiske Fordele for Jærnbanearbejderne kan kun foretages, *naar Befolkningens Sympati fuldstændig er paa deres Side.*

I Betragtning af Jærnbanernes samfundsmæssige, statslige og folkeretslige Betydning, er Organisationsledernes Ansvar, i Jærnbanearbejdernes Interesse, saa stort, at Kampmidler, som Strejker og passiv Modstand kun er at bringe i Anvendelse i *det yderste Tilfælde*, naar en tvingende nødvendig Forbedring af Jærnbanearbejdernes Livsforhold ikke lader sig opnaa, hverken gennem Organisationernes Forhandling med Jærnbaneforvaltningen eller gennem Parlamentet.

Forbetingelsen for Anvendelse af et saadant yderste Middel er en *god, maalbevidst Organisation.*

Det vedtoges enstemmig at bibeholde *Hamborg* som Sæde for den internationale Transportarbejderføderation; *Jockade* genvalgtes til forretningsførende Formand for Centralledelsen. Næste Kongres afholdes i *København.*

Dirigenten *Guerard* (Frankrig), sluttede Kongressen med en Tale, hvori han pegede paa, at ogsaa denne Sammenkomst havde vist, hvor stærk en Bevægelse der er for en ny Samfundsorden og for at gøre en Ende paa den Tilstand, hvor det ene Menneske staar rustet mod det andet. Krig mod Krigen! Internationale leve!

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 24 ❋ KØBENHAVN DEN 12. DECEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Kongresser. Norm for Behandling af faglig Strid. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Tændstikfabrikkerne, Arbejdsmændene paa Lyngby Sukkerraffinaderi, Rebslagerne i Odense, Snedkerne og Tømrerne i Provinserne.

Kongresser.

Tysk Murerkongres. Det tyske Murerforbund har i Dagene den 31. Aug.—5. Septbr. afholdt sin 10. Kongres i *Hannover*. Foruden 282 Delegerede var der mødt Repræsentanter for Forbundsledelsen, Distriktsformændene og Fagbladets Redaktion. De tyske Fagforeningers Hovedledelse samt Murerforbundene i Holland, Svejts, Ungarn og Østrig var ligeledes repræsenterede. Kongressen skulde ordinært først afholdes i Februar, men det Røre, som Afslutningen af Lønbevægelserne i indeværende Foraar syntes at have frembragt samt den stærke økonomiske Nedgang i saa godt som hele Tyskland, der umuliggjorde Gennemførelsen af nye, selv nok saa berettigede, Krav for Arbejderne, havde bevirket, at Forbundsledelsen indkaldte Kongressen allerede nu.

Af den trykte *Beretning* og af Formanden, *Bömelburgs* supplerende Meddelelser paa Kongressen fremgik bl. a. følgende:

Den herskende Krise i Forretningslivet havde, som altid under lignende Forhold, sat stærke Spor i Forbundets *Medlemsantal*. Forskydningerne i dette er altid stort; det var ved Slutningen af 2. Kvartal d. A. 179,843, men der er siden Forbundets Oprettelse i 1901 sket 603,543 Optagelser. Medlemsantallet har i de forskellige Kvartaler siden 1904 været saaledes:

Kvartal	1904	1905	1906	1907	1908
1.	114524	142113	169242	190622	180277
2.	132265	158262	187553	201848	179843
3.	138483	164588	193606	197066	—
4.	130129	158680	183747	180792	—

Imod de tilsvarende Kvartaler i det forudgaaende Aar, viser disse Tal følgende Tilvækst eller Afgang i Medlemmernes Antal:

Kv.	1904	1905	1906	1907	1908
1.	+25950	+27589	+27129	+21380	÷10345
2.	+30806	+25997	+29291	+14295	÷21995
3.	+28608	+26105	+29018	+ 3460	—
4.	+25417	+28551	+25067	÷ 2955	—

Som Følge af den ringere Efterspørgsel efter Arbejdskraft har *Lønbevægelserne* været betydeligt færre end i de nærmest foregaaende Aar.

Forbundets *Indtægt* i 1907 har været 5,018,899 Mark, d. e. fra 1906 en Stigning fra 20,48 Mk. til 26,06 Mk. pr. Medlem. Denne Stigning er fremkommen ved et Ekstrakontingent, som har indbragt 632,459 Mk. og ved det stigende Medlemsantal i 1907. Indtægterne af det ordinære Kontingent pr. Medlem har været i jævn Stigen. Det var i 1902 Mk. 15,60, 1903 Mk. 16,60, 1904 Mk. 17,02, 1905 Mk. 17,23, 1906 Mk. 17,57 og i 1907 Mk. 17,75. Den samlede Formue er Mk. 24,88 pr. Medlem.

Udgifterne til *Strejker* var 99,126 Mk. større end i 1906; alene til den uheldige Lock-out i Berlin var der af Hovedkassen udbetalt ca. 600,000 Mark.

Skifferdækkerne og Stukkatørerne havde forkastet Forslag om *Sammenslutning* med Murerforbundet, derimod havde Separatist-Forbundet »Fri Forening af tyske Murere« opløst sig og dets Medlemmer var, paa nær et ringere Antal, der har dannet en Forening i Berlin, gaaet ind i det tyske Murerforbund. De inter-

nationale Forbindelser søgte man bestandigt at styrke; dette var ogsaa sket ved den sidst afholdte Konference i Stuttgart, hvor 13 Lande og 428,035 Medlemmer havde været repræsenterede.

Forbundsledelsen foreslaar at lade Hovedkassen bære de Udgifter, der er forhundne med Deltagelse i de faglige Undervisningskursus, som foranstaltes af Generalkommissionen for Tysklands Fagforeninger, samt at der gives den Bemyndigelse til i de nærmeste Aar at sende 1 eller 2 Medlemmer til den af Socialdemokratiet oprettede Partiskole, og endvidere, at der foretages en grundig Agitation efter en af Ledelsen udarbejdet Plan.

Om disse Forslag og om Virksomheden førtes en Debat, hvori 32 Talere deltog.

Virksomheden godkendtes, og de af Forbundsbestyrelsen stillede Forslag tiltraadtes. Der skal som Støtte for Agitationen næste Sommer udgives en Broschure, som indgaaende behandler de økonomiske Krisers Aarsager og Virkninger; den skal koste 5 Pfg. og hvert Medlem skal være forpligtet til at anskaffe den. Fagbladet »Grundstein« overtages fra 1. Januar 1909 af Forbundet.

Der forelaa ca. 200 Forslag til Forandring af Lovene, de vigtigste gaaende ud paa en Udvidelse af Forbundets Understøttelsesindretninger. Formanden fraraadede disse Forslag, da de var financielt uigennemførlige. De fleste Forslag henvistes til senere Overvejelser.

Kongressens vigtigste Punkt: *Lønbevægelse og Tarifoverenskomster* indlededes af Formanden, *Bömelburg*. Den 27. April d. A. var der angaaende daværende Lønbevægelser afgivet en Voldgiftskendelse, som Hovedbestyrelsen havde tiltraadt i Forbindelse med Distriktsformændene. I nogle Afdelinger var Medlemmernes Tilslutning indhentet, men i nogle af de større kunde dette ikke naas paa Grund af den knappe Tid. For disse Afdelingers Vedkommende var Voldgiftskendelsen dog tiltraadt ved Distriktskonferencerne af Hundreder af Tillidsmænd.

Arbejdsgivernes Organisationer optræder nu samlede, for derved at tilføje Arbejderne de størst mulige Tab. De berlinske Arbejdsgiveres Sejr ifjor havde givet hele den tyske Kapitalistklasse Blod paa Tanden; dertil kom den dybtgaaende og almindelige Krise i Bygningsfagene, som selvfølgelig svækkede Arbejderorganisationernes Stilling. Under disse Forhold gjaldt det for os om at faa en Ordning, og da der fra Trediemand fremkom Forslag om Forhandling, optog man en saadan. Den endte altsaa med Voldgift.

Der førtes en omfattende Diskussion, og der vedtoges sluttelig enstemmig ved Navneopraab et af Hovedbestyrelsen fremlagt Forslag til Regler for Forhandlinger i Fremtiden.

Et Forslag fra nogle Afdelinger om at udtale en Misbilligelse af Forbundsledelsens Handlemaade forkastedes ved Navneopraab med alle Stemmer mod 14.

Det vedtoges, at Forbundet fremdeles skal have Sæde i *Hamborg*, samt at der skal opføres en egen Bygning, hvis der ikke kan faas egnede Lokaliteter til Leje.

Det vedtoges endvidere at indføre nye Medlemsbøger, som ogsaa skal være gyldige, naar Medlemmerne rejser i Udlandet. Denne Beslutning var foranlediget ved en Henstilling fra den sidste internationale Murerkonference. De nye Bøger indføres fra 1. Januar 1909.

Med 220 Stemmer mod 23 vedtog Kongressen at arbejde hen til en *Sammensmeltning* af Murernes og Murarbejdsmændenes Forbund. Resultatet forelægges næste Kongres.

Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Paa Repræsentantskabsmødet den 21. April d. A. vedtoges det at vælge et Udvalg paa 7 Medlemmer — 4 valgt af Repræsentantskabet og 3 valgt af Forretningsudvalget — til nærmere

at beskæftige sig med et Forslag til Norm for Regler for Behandling af faglig Strid og til eventuelt at forhandle med Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen om Forslagets endelige Affattelse. Efter at Udvalget havde tilendebragt den første Del af sin Opgave, blev Forslaget sendt til Arbejdsgiverforeningen d. 22. Juni d. A.

I Begyndelsen af August Maaned udbrød Konflikten som bekendt i de grafiske Fag og ved dens Afslutning, blev der i den indgaaede Overenskomst indført en Bestemmelse om, at der skulde nedsættes et Fællesudvalg af Delegerede for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund for paa Grundlag af indvundne Erfaringer at forhandle saavel om det foreliggende Forslag angaaende Voldgiftsdomstole som om Bestemmelser til Forebyggelse af Lock-out eller Strejke, Mægling under Konflikter etc. Meddelelse om Resultat af dette Fællesudvalgs Virksomhed skal opgives senest den 1. Januar 1910 til Indenrigsministeren af begge Hovedorganisationer.

Vi har senere modtaget Meddelelse fra Arbejdsgiverforeningen om, at den har valgt et Udvalg bestaaende af følgende Medlemmer:

Formanden, Oldermand *Kaspar Rostrup*, Næstformanden, Direktør *Hauberg*, Murermester *A. Andersen*, Nyborg, Direktør *Max Ballin*, Skrædermester *Niels Christensen*, Aarhus, Konsul *Harry Dessau*, Odense, Ingeniør *Alex Foss*, Bogtrykker *H. Langkjær*, Bygmester *P. Poulsen*, Odense og Landsthingsmand, Bagermester *Stilling*, Randers.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter er følgende:

Formanden, *Martin Olsen*, Sekretær *Madsen*, Kasserer *Svendsen*. Forretningsførerne *Arup*, *Alfr. Christiansen*, *P. Hvidtfeldt* og *Lyngsie*. Formanden for den typografiske Sætterafdeling *Viggo Christensen*, Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund *J. A. Hansen* og Formanden for Malernes Fagforening *Axel Jensen*.

Fællesudvalget afholder sit første Møde Lørdag den 12. December.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Tændstikfabrikkerne. Den 6. November fandt der et Fællesmøde Sted mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer, Dansk Arbejdsmandsforbund og Foreningen af Tændstikfabrikker i Danmark, ved hvilket det lykkedes at opnaa Enighed om en ny Løntarif for Arbejdsmændene paa Tændstikfabrikkerne.

Angaaende Lønnen enedes man om følgende:

Unge Mennesker der har arbejdet paa en Fabrik, før de fylder 18 Aar, og fremdeles paa samme Arbejdssted beskæftiges væsentlig med samme Arbejde, kan indtil de fylder 20 Aar arbejde for en Løn af 30 Øre pr. Time, fra 20—21 Aar for en Løn af 35 Øre pr. Time og fra 21—22 Aar for 36 Øre pr. Time.

Alle Arbejderne over 22 Aar lønnes med mindst 37 Øre pr. Time og stiger derefter med 1 Øre pr. Time efter hvert Aars fortløbende Beskæftigelse i Tændstikindustrien indtil 40 Øre.«

Overenskomsten indeholder tillige Bestemmelsen om Akkordbetaling, Voldgiftregler m. m. og kan tidligst opsiges til Ophør 1. April 1912.

Arbejdsmændene paa Lyngby Sukkerraffinaderi. Mellem Arbejdsmændenes Forbund og Aktieselskabet De danske Sukkerfabrikker har der i længere Tid været ført Forhandlinger om Løn- og Arbejdsforholdene paa Lyngby Sukkerraffinaderi. Forhandlingerne førte imidlertid ikke til noget Resultat, hvorfor Aktieselskabet anmodede Arbejdsgiverforeningen om at foranledige, at der afholdtes Fællesmøde imellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og de interesserede Parter, for derigennem at søge opnaaet Enighed om en Overenskomst.

Det første Møde fandt Sted den 31. Oktober. Efter at have forhandlet i et Par Timer enedes Parterne om at udsætte Mødet. Det næste Møde fandt Sted den 5. November

og det lykkedes her at opnaa Overenskomst som senere er godkendt af Arbejderne. Selskabets Direktør havde fremsat Krav om Omlægning af Akkorden for Fyldning af Raasukker i Maischerne og Svingning af dette Sukker. Direktørens Forslag vilde efter Arbejdernes Opfattelse forringe deres Løn meget følelig. Direktøren gjorde herimod gældende, at de ny Centrifuger vilde give dobbelt saa meget Arbejde som de gamle, og derved forøge Arbejdernes Fortjeneste meget betydelig. Da det ikke var muligt at opnaa Enighed om en Omlægning af Akkorden, blev den gamle Akkord fremdeles staaende. Der blev dog om dette Punkt tilføjet Overenskomsten en Bestemmelse om, at naar en af Parterne forlanger det skal Spørgsmaalet tages op til fornyet Behandling og eventuelt kan en ny Akkord fastsættes af en Voldgiftsret.

Minimallønnen fastsættes til 37 Øre pr. Time.

Rebslagerne i Odense. Ved Forhandling mellem Repræsentanter for Dansk Rebslageriarbejderforbund og Fabrikant N. Jørgensen i Odense, er det lykkedes at opnaa Overenskomst om en ny Løntarif, hvorved Lønnen er hævet fra 35—37½ Øre pr. Time for Svende og fra 30—32½ Øre pr. Time for Arbejdsmænd.

Samme Forbund har modtaget vort Forretningsudvalgs Samtykke til at gennemføre en Lønforhøjelse hos Rebslagermester Rasmussen i Brædstrup og Pless i Holsted. Lønnen, som nu er 37 og 35 Øre pr. Time, ønskes hævet til 40 Øre pr. Time.

Lønbevægelsen omfatter 7 Mand.

Snedkerne og Tømrerne i Provinserne. Under 21. August modtog vi fra Snedkerforbundet Meddelelse om, at der var opstaaet en Uoverensstemmelse mellem Forbundet og Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne om Forstaaelsen af Overenskomsten, som bestod deri at Tømrermestrene gjorde gældende, at den med Snedkerforbundet indgaaede Overenskomst kun angaar Snedkerforbundets Medlemmer, og ikke Tømrerforbundets Medlemmer. Forholdet havde derfor formet sig saaledes, at Tømrersvendene maatte arbejde for en ringere Løn end den, der er fastsat som gældende for Udførelse af Snedkerarbejde.

Efter Opfordring fra De samvirkende Fagforbund fandt der et Fællesmøde Sted den 19. November mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, og efter at Spørgsmaalet var diskuteret i nogle Timer enedes man om at udsætte Sagen til et senere Møde og til dette indbyde Repræsentanter for Tømrerforbundet.

Et nyt Møde fandt derefter Sted den 2. December og paa dette lykkedes det at opnaa følgende Overenskomst:

Tirsdag den 2. December 1908 afholdtes Møde i Arbejdsgiverforeningens Lokaler af Repræsentanter for nedenanførte Foreninger:

Arbejdsgiverforeningen, Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne, De samvirkende Fagforbund, Dansk Tømrerforbund og Snedkerforbundet i Danmark.

Efter indgaaende Forhandlinger enedes man om følgende Overenskomst: Prisfortegnelsen for Tømrerarbejde i Jylland og Østifterne

Side 56 ændres saaledes:

Snedkerarbejde betales efter den mellem Centralforeningerne af Snedkermestre i Jylland og Østifterne og Snedkerforbundet i Danmark gældende Prisfortegnelse af 1907 med tilhørende Regulativ.

Eventuelle Stridsspørgsmaal afgøres af en Voldgiftsret, som vælges i Overensstemmelse med de »Særlige Bestemmelser« i Prisfortegnelsen for Tømrerarbejde i Jylland og Østifterne af 1907, Punkterne 11, 12 og 13.

Denne Overenskomst forelægges Generalforsamlingerne i Centralforeningerne til endelig Vedtagelse og regnes at træde i Kraft fra og med 1. Februar 1909.

København, den 2. December 1908.

For Tømrerforb.: From Petersen. For Snedkerforb.: Carl Gran.

For De samvirkende Fagforbund: E. Svendsen.

Tiltrædes under Forbehold af Sanktion fra Generalforsamlingerne i Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne.

For Centralforeningerne: Anders Jensen. Kjeld Jensen. A. Laursen. Rasmus Hansen.

For Arbejdsgiverforeningen: Kasper Rostrup. P. Poulsen.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 25 ❋ KØBENHAVN DEN 19. DECEMBER 1908 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Kongresser. Lønbevægelser og Konflikter (Barnevognsarbejderne i Odense, Slagterne). Arbejdsløsheden i Danmark i Oktober Maaned 1908.

Kongresser.

Den tyske Fagforeningskongres i Hamborg.

Efter de tyske Fagforeningers Centralorgan »*Correspondensblatt*« gengiver vi nedenfor en Artikel om Tyskernes sidste Fagforeningskongres, som afholdtes i Hamborg i Dagene den 22.—27. Juni d. A. Artiklen giver i sammentrængt Form et godt Overblik over Forhandlingerne paa denne vigtige Kongres, og den giver et samlet Indtryk af, hvorledes Tyskerne selv ser paa Kongressen og dens Resultater.

Fagforeningskongressen i Hamborg var en Arbejdets Kongres. Den, der saa den omfangsrige Dagsorden og lod sit Blik glide hen over det store Antal Delegerede, kunde tvivle om, at Kongressen var i Stand til at fuldende dette Arbejdspensum rettidigt. Men den har ikke alene fuldendt det i forholdsmæssig kort Tid, men ogsaa løst det paa tilfredsstillende Maade, saaledes at en Kongres vel næppe nogensinde er sluttet under saa stor Enstemmighed. Dertil udmærkede Debatterne sig almindeligvis ved Ro og Saglighed, selv ved Spørgsmaal, der førte til livligere Diskussioner. Det var Bevidsthedens Kraft, Selvtilliden, der gav Kongressen sit Præg.

Allerede *Legiens* Aabningstale viser hen paa den tyske Fagforeningsbevægelses glimrende Opsving, der næsten omfatter 2 Millioner Medlemmer i de nuværende Fagforeninger. Hvilken uanet Udvikling siden 1877, hvor man syntes at allerede 50.000 organiserede Arbejdere var et prægtigt Antal. Alene siden Fagforeningskongressen i Køln er Hæren af organiserede Arbejdere vokset med mere end 800.000, et Opsving, der ikke har fundet Sted i noget andet Land i Europa. og dette Opsving indtraadte ikke ved Regeringens og de herskende Klassers Hjælp, men stik imod deres Villie og Modstand. Med Kongressens Bifald kunde Legien konstatere: »Naar Tyskland i Dag er det mest fremragende Industriland og er ved at fortrænge selv England fra Verdensmarkedet, saa kan vi ikke takke Rustningerne, ikke Anskaffelsen af nye Kanoner og Krigsskibe og ikke den staaende Hær derfor, men for største Delen *den tyske Arbejders Intilligens.*« Nu til Dags har Fagforeningerne Anseelse som *Magtfaktorer*, saavel i Forretningslivet som i det politiske Liv. Selv Regeringsstatistiken kan ikke længere undvære Fagforeningerne, thi uden dem kan Arbejderstatistiken ikke udarbejdes, I Længden er en Tilstand, hvor en Del af Rigsmyndighederne lægger Beslag paa Fagforeningernes Hjælp, medens en anden betragter dem, som om de ikke eksisterede, ikke holdbar. Men Fagforeningerne vil tiltvinge sig Anerkendelse i Forretningslivet, saa vel som paa retslige Omraader. De beder ikke derom og har derfor ogsaa taget Afstand fra, at lade Repræsentanter for Regeringen faa Adgang til denne Kongres. Fagforeningernes Magt er givet; den er uafhængig af, om Regeringens Repræsentanter deltager i denne Kongres.

Den Velkomsttale, som Repræsentanten for Hamborgs organiserede

Arbejderstand holdt, frembød et smukt Billede af Hamborgs faglige, kooperative og politiske Udvikling, som fandt sin Legemliggørelse i den stolte Bygning »Gewerkschaftshaus«, der tjente Kongressen som Bolig. »Hamborg Arbejderstands Vaabensmed« har Bebel kaldt den ved Indvielsen. Der er i disse Dage bleven smedet flinkt i denne Hal, Arbejderne til Nytte, Modstanderne til Skade.

Kongressen var besøgt af 324 Delegerede, som repræsenterede 18.88.172 Medlemmer. Som Gæster fra venligsindede Nationer deltog: Grünwald, Østrig; Jaszay, Ungarn; E. Svendsen, Danmark og Grenlich, Zürich.

Generalkommissionens Beretning gav heller ikke denne Gang Anledning til oprivende Debatter. En lille Diskussion medførte kun den foreslaaede Plan om Anskaffelse af et *Fagforeningsblad for Kvinder,* som havde sat Bestyrelsen for Textilarbejderforbundet i Ophidselse. Legien erklærede, at Generalkommissionen overhovedet ikke havde beskæftiget sig med en saadan Plan, og at der, saalænge den ikke havde givet Bestyrelserne eller Fagforeningsudvalget Meddelelse derom, Textilarbejderforbundets Bestyrelse indbefattet, ikke eksisterede et saadant Projekt. Men naar et saadant Arangement først er formaalstjenligt, nyttigt og nødvendigt, saa bliver det gennemført. Debatterne herom kunde, da de ene og alene beroede paa personlige og dertil misforstaaede Ytringer, kun bære Spor af personlig Karakter. Vigtigere var det Tillidsvotum, som Repræsentanter for Træarbejderforbundet tildelt Generalkommissionen for dens Forhold, i Anledning af Protokollens Offentliggørelse.

Debatten om Beretningen endte med Vedtagelsen af en Resolution, der henleder den organiserede Arbejderstands Opmærksomhed paa de faglige og økonomiske Bestræbelser blandt Handelsstanden og de tekniske Funktionærer og tilkendegiver sin fulde Sympathi overfor disse.

Et Forslag om en ny Ordning af *Strejkeunderstøttelse*, der havde til Hensigt, at opkræve ugentlige Bidrag, blev taget tilbage. Med Hensyn til Agitationen blandt Tyendet, gav Kongressen Generalkommissionen det Hverv, at indkalde til en *Tyendekonference.* De lokale Fællesorganisationer fremmer Dannelsen af Tyendeforeninger. Som paatrængende Nødvendighed fordrede Kongressen Fjernelsen af Tyendeloven og Skudsmaalsbøgerne og fuldstændig Foreningsret for Tyende og Landarbejdere. Frk. Grünbergs Tale bragte en Overflod af Agitationsmateriale om Tyendets økonomiske og retslige Elendighed, hvilket blev forstærket paa en virkningsfuld Maade af Fru Zietz.

Ligeledes saa Kongressen sig nødsaget til at tage Stilling til Spørgsmaalet om *Hjemmearbejderbeskyttelse*, Da Rigs-Regeringen, trods Berliner-Hjemmearbejderudstillingens opruskende Paamindelser, ikke kan beslutte sig til en gennemgribende Reform. Hvad den fremlagde som sit Arbejderbeskyttelsesforslag, fortjente næppe Navnet Hjemmearbejderbeskyttelse. Kongressen fornyede Arbejderklassens Fordring om en lovmæssig Hjemmearbejderbeskyttelse og *forpligtede* ved Vedtagelsen af et Forslag fra Tobaksarbejderne, Fagforeningsmedlemmerne til at *indmelde Hustruer og Døtre, der er beskæftigede ved Hjemmearbejde i Fagforeningerne.*

Beretningen fra Kommissionen for Ophævelsen af *Kost- og Logitvangen* hos Arbejdsgiverne gav ingen Anledning til længere Debatter. Kommissionen har siden sidste Kongres arbejdet med stor Iver. Dens Statistik over Kost- og Logiväsenet i Haandværket, som er blevet bearbejdet af R. Calwer, fandt udelt Anerkendelse. Kongressen vedtog en Resolution, der forlanger Fjernelsen af Industriforordningernes § 115, 2. Afs., og indtil denne Forandring som nødvendig en for hele Landet gældende og en kommunal Boligreform.

Spørgsmaalene vedrørende *Majdemonstrationen, Ungdomsforeninger, Grænsestridigheder* og Forholdet til

de kooperative Foretagender hørte til Kongressens mest omstridte Spørgsmaal. I alle disse Anliggender havde Generalkommissionen imidlertid gennem foregaaende Aftaler truffet Omsorg for, at Meningskampene kunde forløbe roligt og sagligt.

Angaaende *Majdemonstrationen* var der ved den foreløbige Ordning af den tyske Delegation paa den internationale Kongres i Stuttgart blevet sluttet en Overenskomst med Partibestyrelsen, hvorefter de Mesterforeninger, med hvem der er indgaaet Overenskomster, underrettes om, at Arbejdet vil blive standset den 1. Maj, og hvorefter Understøttelsen af de eventuelle Udelukkede overdrages til de stedlige Parti- og Fagorganisationer i Forhold til deres Medlemsantal. Mod denne Regel løb en Del af Fagforeningsrepræsentanterne og Partipressen Storm. Der blev talt meget om en Ophævelse af Majfesten; men der var ingen, der bragte noget Forslag, hvorefter Understøttelsesspørgsmaalet lod sig ordne paa anden Maade; herefter erklærede Fagforeningsstyrelsen, at det ikke var tilladeligt, at denne Understøttelse overdroges til Hovedkassen. Kongressens Debat bragte heller ikke nogen Løsning, men truede med at vende sig helt mod Majfesten. Legien afbrød dette; han betonede, at der ikke kunde ændres ved Arbejdshvilen den 1. Maj; en Beslutning kunde først tages paa den næste internationale Kongres. Kongressen stemte for Overenskomsten mellem Generalkommissionen og Partibestyrelsen med alle Stemmer mod 22, men paalagde Generalkommissionen inden den næste Kongres, at træde i nye Underhandlinger med Partibestyrelsen angaaende andre Regler i Understøttelsesspørgsmaalet.

Centralarbejdersekretariatets Beretning modtoges af Kongressen med stort Bifald. Dertil sluttede sig et Foredrag om Repræsentation for Retssøgende ved Domstolene gennem Fagforeningssekretærerne. Da Retten paa Grund af Lovbestemmelser (Fagforeningsbestemmelser, Civilprocesordninger) er berettiget til at tilbagevise forretningsmæssige Repræsentanter og fornemmelig gør Brug af denne Ret overfor Arbejdersekretærerne, saa fordrede Kongressen en Lovændring, der tillader Arbejdersekretærerne Ret til Repræsentation.

Undersøgelsen af de ubehagelige *Grænsestridigheder* var forberedt udmærket godt. Generalkommissionen havde allerede i 1906 sluttet en provisorisk Overenskomst med Forbundsbestyrelserne, som rigtignok ikke kunde fjærne alle Grænsestridigheder, men som gennem Regler om Overgangsspørgsmaalet og gennem Hentydninger til Afslutninger af Forlig gennem Repræsentanter viste Vejen for at undgaa skarpere Sammenstød. Rigtignok afhang det fredelige Samarbejde i en ikke ringe Grad af den gode Villie hos de stedlige og centrale Funktionærer. Kongressen havde ene og alene at undersøge, om denne Overenskomst slog til, og om Appellen til den gode Villie ikke skulde understreges noget stærkere. Den nedsatte ved Begyndelsen af sine Forhandlinger en Redaktionskommission, der anbefalede Forbundsstyrelsernes Provisorium, med nogle Ændringer og Supplementer til Vedtagelse. Trods dette lod en Debat om en Række ubehagelige Tildragelser mellem enkelte Fagorganisationer sig ikke tilbageholde. Især blev Striden mellem Bryggerne og Transportarbejderne udtværet en Del; men den den fandt kun mindre Opmærksomhed hos Kongressens Flertal. Et Øjebliks Spænding indtraadte først, da Redaktionskommissionen forlangte en bestemt Erklæring om, til hvilken Organisation en ny tiltrædende Arbejder skulde melde sig, naar der i en Bedrift var flere Fagforeninger i samme Erhverv. Kommissionen erklærede, at der for disse Organisationer, saafremt de var tilsluttede Generalkommissionen, maatte være fuld Ligeberettigelse, men at der mellem saadanne Konkurrenceforbund maatte anbefales en *forudgaaende* Overenskomst om alle i Betragtning kommende Spørgsmaal, som paatrængende nødvendig. Saa

blev da Kommissionens Forslag vedtaget med alle Stemmer mod 3. I Spidsen for denne Grundsætning staar den Regel, at de faglige Udviklinger umiskendelig drages i Retning af Sammenslutning til store kraftige Forbund. Dermed stiller Fagforeningskongressen som Grundlag for Fagforeningernes videre Udvikling, at de ved deres Beslutninger hverken lægger Hindringer eller forstyrrer, men former disse paa en saadan Maade, at den samlede Bevægelse ikke skades.

I *Forholdet mellem Fagforeningerne og de kooperative Foretagender*, som Kølner-Kongressen i 1905 havde stillet paa et venskabeligt Basis, var der gennem Forhandlinger paa Kooperationernes Kongres i Düsseldorf det foregaaende Aar og den der vedtagne Resolution angaaende Løn- og Arbejdstarifer, blevet skabt en vis Misstemning, som paa Forhaand maatte føre til skarpe Diskussioner paa Fagforeningskongressen. Generalkommissionen havde Betænkeligheder ved at give nye Rivninger, der let kunde blive uheldige for Samarbejdet mellem de to Organisationer, Luft, og hidførte derfor med Bestyrelsen for Centralforbundet af tyske Forbrugsforeninger en Overenskomst om Fortolkningen og Rækkevidden af Düsseldorferresolutionen. Denne Overenskomst, som paa samme Tid forelagdes den i Eisenach stedfindende Forbrugsforenings-Kongres til Vedtagelse, skulde derefter forelægges Fagforeningskongressen med en Opfordring om at understøtte de kooperative Foretagender. Desværre lod Kongressen i Eisenach det ikke blive ved Vedtagelsen af Overenskomsten; tværtimod svækkedes dennes Virkninger ved en Eftersætning, hvormed Forbrugsforeningerne vilde beskytte sig mod eventuelle Bebrejdelser, naar de senere maatte afvise for vidt gaaende Fordringer. Denne ensidige Ændring af den allerede opnaaede Overenskomst blev skarpt omtalt i Debatten, derimod erklærede Kongressen det for en Nødvendighed, at der fremdeles blev plejet gode Forbindelser med Brugsforeningerne og den mindede paany de organiserede Arbejdere om deres Pligt til at træde ind i disse Foreninger. Beslutningen paa Forbundsdagen i Eisenach blev, for saa vidt Ordlyden allerede var forenelig paa begge Sider, taget til Efterretning, og iøvrigt blev det paalagt Generalkommissionen at træde i Forhandling med Bestyrelsen for Forbrugsforeningernes Centralforbund angaaende ensartet Fortolkning af Düsseldorferresolutionen.

Fagforeningskongressens Hovedpunkt dannede uden Tvivl *Molkenbuhrs* Referat om: »*Den sociale Lovgivnings Udvikling i Tyskland*«. Kongressen blev tvunget til at tage Stilling hertil paa Grund af de indre politiske Situationer. Sociallovgivningen staar i Tyskland overfor Opgaver, der ikke længere kan udsættes. Regeringen har allerede selv indrømmet, at der maa gøres noget i Sagerne vedrørende Arbejderske- og Hjemmearbejderbeskyttelse, Reguleringen af Arbejdstiden o. s. v. Arbejderforsikringen trænger meget stærkt til Udvidelse og Forbedring, og Arbejderrepræsentation gennem Kamre er blevet en haandgribelig Nødvendighed. I dette Fødselsøjeblik opbyderArbejdsgiverorganisationernemed tyske Industridrivendes Centralforbund i Spidsen alt for at faa Indflydelse paa denne Udvikling, og at præge Lovene med deres Karaktertræk. Centralforbundets Program udfordrer umiddelbart Arbejderklassens Protest. Den Opgave, at optræde som Arbejderklassens Talsmand og at opstille en virkningsfuld Kundgørelse fra Fagforeningerne mod Arbejdsgivernes Beslutninger, tilfaldt Fagforeningskongressen. Molkenbuhrs Foredrag har løst denne Opgave heldigt. Hans Synspunkter, som Kongressen tiltraadte uden Debat, opfordrer Arbejderklassen til at følge de organiserede Arbejdsgiveres Eksempel og prøve, hvorledes hvert enkelt Lovforslag virker overfor de samlede Arbejdere og overfor de enkelte Erhverv. Talerens Resolution, som formulerede Arbejdernes retslige, økonomiske og sociale Fordringer, blev

suppleret ved et fra Arbejderskekomiteen stillet Forslag, som vender sig mod enhver Arbejdskammerlov, der ikke indrømmer Kvinderne en ligeberettiget Repræsentation.

I nær Sammenhæng med den socialdemokratiske Lovgivning stod der følgende Indledningsforedrag om *Statsforsikring for de i private Virksomheder beskæftigede.* Med en snarlig Lovgivning om dette Emne for Øje stræber en Del af Forbundene for Funktionærer i private Virksomheder, med Understøttelse af Arbejdsgiverforeningerne at opnaa en særlig Forsikring, der gør det muligt for Arbejdsgiverne at isolere dem fra Arbejderklassen og bringe dem i Modsætningsforhold til Arbejderbevægelsen. Den mere indsigtsfulde Del af Funktionærerne forlanger derimod en videre Udvikling af Arbejderforsikringen, saaledes at de ogsaa faar tilfredsstillet deres Krav. Arbejderbevægelsen har al Grund til at understøtte de sidstes Bestræbelser, og Kongressen erklærede sig da ogsaa i den vedtagne Resolution imod enhver ny Splittelse af Arbejderforsikringen og imod Dannelsen af en Seperatforsikring for Privatvirksomheder.

De Ulæmper, som de *private Arbejdsanvisningskontorer* medførte for talrige Fag, foranledigede Kongressen til at beskæftige sig grundigt med dette Uvæsen. Indledningsforedraget, der indeholdt et righoldigt Materiale til kritisk Underretning, var i Hænderne paa Formanden for Kellnerne, en sikker Kender af disse Forhold. Hans Fordring, som gik ud paa en fuldkommen Fjernelse af Arbejdsanvisningen som Forretning og Oprettelse af offentlig, almennyttig Arbejdsanvisning, fandt Kongressens fulde Billigelse. I Debatten blev Opmærksomheden endnu henledet paa visse »internationale« Arbejdsanvisningsbureauer, hvis Opgave hovedsagelig er at drage udenlandske Strejkebrydere til gennem Annoncer i fremmede Aviser. Det blev henstillet til Generalkommissionen at modarbejde denne almenfarlige Institution.

Mere omstridt var Spørgsmaalet om *Boykotting som et fagligt Kampmiddel*, der særlig for enkelte Fag, af Nærings- og Nydelsesmiddels- Beklædnings- og Renholdningserhverv, kan være af afgørende Betydning. Indlederen, Allmann, forstod ved rigtig Afvejning af dette Kampmiddels Lys- og Skyggesider, at holde Debatten indenfor snævre Grænser. Boykottningens retslige Virkninger er særligt blevet undersøgt af Lübecks Arbejdersekretær Wissell, paa Grundlag af Domstolenes nyere Kendelser. Den vedtagne Resolution indskrænker sig ikke til alene at anbefale Boykottningen, men forlanger en meget omhyggelig Forberedelse og Organisation i Samarbejdet med Arbejderklassens politiske Organisationer. Den advarer i Slutningen mod urigtig og utidig Anvendelse af dette Kampmiddel, fordi det deltagende Fag, som ogsaa den hele Arbejderstand da skades. En anden Resolution om dette Emne hæver en Protest mod Domstolenes fjendtlige Kendelser overfor Boykottninger, og venter, at disse (Kendelserne) indskrænker sig til at prøve, om de ved Boykottningen anvendte Midler er lovlige, men iøvrigt afholder sig fra enhver Indgriben i den økonomiske Frihed.

Forhandlingernes Slutning dannedes af Spørgsmaalet om *en Organisering af Ungdomsopdragelsen.* Det blev imødeset med en vis Spænding, fordi en Del af Arbejderpressen havde polemiseret livligt mod de i Fagforeningskrese fremtrædende Opfattelser om Ungdomsopdragelsen. Generalkommissionen havde ogsaa lagt dette godt til Rette og gennem Forhandlinger med Partibestyrelsen og Forbundsbestyrelserne opnaaet et fælles Aktionsgrundlag, der efterkommer Ungdomsbevægelsens Formaal: Opdragelsen af en god Efterslægt i Arbejderbevægelsen, men undgaa de med Dannelsen af en særlig Ungdomsorganisation forbundne Ulæmper. En fra Leipzig udgaaet Protest mod denne Overenskomst fandt kun ringe Paaagtning paa Kongressen. Idet Kongressen stemte for den af Generalkommissionen og Partibestyrelsen udarbejdede Ledetraad, der afviser Dannelsen af en særlig Ung-

domsforening, med alle Stemmer mod 16, betonede den, at det fælles Aktionsprogram havde valgt *den rette Vej* for videre Uddannelse og Opdragelse af Ungdommen.

Generalkommissionen blev forstærket med to Medlemmer fra 11—13, og foruden de afgaaede Medlemmer valgtes Bauer og Hübsch.

Med Rette kunde *Bømelburg* i sin Slutningstale sige, at Forhandlingernes rolige Forløb i ikke ringe Grad skyldtes de foregaaende Overenskomster med andre deltagende Korporationer. Tiderne for de store Differencer er forbi; man er kommen den Overbevisning nærmere, at man i Fællesskab maa virke hen imod Arbejderbevægelsens store Maal. Store Opgaver har Fagforeningerne endnu at løse i Fremtiden, overfor dem staar de store sluttede Arbejdsgiverforeninger. Vi kommer til de store centrale Kampe. Til den Tid maa vi ruste os. Dertil behøver vi fremfor alt *Enighed indenfor Arbejderbevægelsen,* ikke Strid. Er vi enige, er vi ogsaa i Fremtiden i Stand til at opfylde de Opgaver, hvis Løsning trænger sig ind paa os. Med stormende »Hoch« Raab for de Generalkommissionen tilhørende Fagorganisationer, sluttedes Fagforeningskongressen i Hamborg.

Lønbevægelser og Konflikter.

Barnevognsarbejderne i København. Barnevognsfabrikant P. Knudsen har opsagt den nugældende Overenskomst til Ophør den 1. Februar 1909.

Slagterne. Dansk Slagteriarbejderforbund har efter Anmodning faaet Sanktion til at søge gennemført Overenskomsten for Tarmrenserne i København og for Pølsemagerne ved Odense Pølsefabrik.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 60 Medlemmer.

Samme Forbund har gennemført en ny Overenskomst ved Silkeborg, Bogense og Nørresundby Andels-Slagterier.

Arbejdsløsheden i Danmark i Oktober Maaned 1908.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Randers	—	—	—	—	—	100
Bagere og Kondit.	192	—	172	108	—	86
Barberer og Frisører	22	369	17	—	—	—
Barnevognsarb.	3	48	1	—	—	—
Billedskærere	37	278	22	7	75	5
Blikkenslagere	—	1560	60	—	520	20
Brolæggere	17	145	12	3	35	3
Bryggeriarbejdere	2	8	2	—	—	—
Bødkere	22	137	—	29	478	18
Elektrikere	3	33	3	5	42	2
Farmaceuter	—	—	—	—	—	—
Filehuggere	1	31	1	—	—	—
Formere	89	2533	83	187	4346	159
Glarmestre	—	—	6	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	40	484	25	6	59	3
Handskemagere	4	124	4	—	—	—
Hattearbejdere	—	—	—	—	—	—
Hvidgarvere	8	166	4	4	118	4
Jern- og Metalslibere	8	162	4	—	—	—
Karetmagere	21	331	17	18	171	14
Kedel- og Maskinpas.	28	580	18	4	77	4
Korkskærere og Sorterersker	—	100	4	—	25	1
Lohgarvere	3	60	2	—	—	—
Metaltrykkere	11	241	10	—	—	—
Mineralvandsarb.	5	27	5	4	27	4
Murarbejdsm.	—	6264	361	—	—	—
Murere	576	17442	576	218	7695	218
Papirindustriarb.	—	—	—	18	108	18
Pottemagere	—	—	—	—	—	—
Sadelmagere og Tapetserere	32	920	30	19	450	18
Skibstømrere	—	—	—	—	1854	83
Skiferdækkere	9	160	6	—	—	—
Skorstensfejere	1	14	1	—	—	—
Skotøjsarbejdere	68	694	26	11	162	6
Skrædere	—	—	250	—	—	100
Smede og Maskinarb.	—	—	826	—	—	288
Snedkere (Snedkerf.)	—	5855	250	—	6667	292
do. (Bygnings-)	—	14586	561	—	—	—
do. (Bornholm)	—	—	—	—	—	—
Stenarbejdere	1	27	1	—	—	—
Stukkatører	—	1126	55	—	—	6
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	1	21	1	1	31	1
Søfyrbødere	—	—	100	—	—	50
Sømænd	—	—	—	—	—	—
Tekstilarbejdere	21	325	7	92	1585	53
Træarbejdere	115	1825	68	59	1432	50
Trælastarbejdere	—	850	—	—	—	—
Tømrere	—	—	673	—	—	328

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 48 Organisationer med tilsammen 47846 Medlemmer. Heraf havde 42 Organisationer med ialt 45556 Medlemmer 6198 Arbejdsløse = 13,6 pCt. den 31. Okt., 6 Organisationer med 2290 Medlemmer havde ingen Arbejdsløse den sidste Dag i Oktober Maaned.

Sømændenes Forbund, som har 1200 Medlemmer, oplyser, at de ikke kan udøve Kontrol.

NB. Mangler Oplysning fra Skibstømrerne i København.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen) Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 26 ❁ KØBENHAVN DEN 26. DECEMBER 1908 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløshedskasserne. Kongresser. Lønbevægelser og Konflikter (Kuskene i Esbjerg). Meddelelse.

Arbejdsløshedskasserne.

Fra Indenrigsministeriet er der tilsendt Københavns Magistrat og samtlige Amtmænd følgende Cirkulære:

Lov Nr. 88 af 9de April 1907 om anerkendte Arbejdsløshedskasser fastsætter i § 9, 2det Stykke følgende Bestemmelse:

»Et Medlems Opholds- eller Forsørgelseskommune er berettiget til uden Samtykke af højere Myndighed at yde et Tilskud til Bestridelsen af hans Præmie for det løbende Regnskabsaar, dog ikke udover en Sjettedel af Præmien. Ydelsen af et saadant Tilskud medfører ikke for den, til Fordel for hvem Tilskudet ydes, de med Modtagelsen af Fattighjælp forbundne Følger. Kommuner, i hvilke anerkendte Arbejdsløshedskasser have Hovedsæde eller Afdelinger — i hvilken Henseende Københavns og Frederiksberg Kommuner bliver at anse som een Kommune — ere berettigede til, ligeledes uden Samtykke af højere Myndighed, at yde et Tilskud til den eller de paagældende Kasser, dog at Kommunens Tilskud ikke for nogen Kasses Vedkommende for et enkelt Regnskabsaar maa overstige en Sjettedel af Præmierne for de af Kassens Medlemmer, for hvilke Kommunen var Opholdskommune den nærmest forudgaaende 31. Marts.«

Da der af forskellige Kommunalbestyrelser er rejst Tvivl angaaende Forstaaelsen af denne Bestemmelse, har Ministeriet efter Indstilling af Arbejdsløshedsinspektøren fundet Anledning til at fremsætte følgende vejledende Bemærkninger:

1. I den anførte Bestemmelse sondres der mellem et Tilskud fra Kommunen til Fordel for *det enkelte Medlem* og et Tilskud fra Kommunen til Fordel for *een eller flere anerkendte Arbejdsløshedskasser*, som have Hovedsæde eller Afdelinger i Kommunen. Disse tvende Arter af Tilskud ere ganske uafhængige af hinanden, saaledes at der af en Kommune kan ydes Tilskud til Fordel for vedkommende Arbejdsløshedskasser, uden at der ydes noget Tilskud til Fordel for enkelte Medlemmer, og omvendt, medens der paa den anden Side heller ikke er noget til Hinder for, at begge Arter af Tilskud ydes samtidig indenfor den i Paragrafen nærmere fastsatte Grænse.

Maksimum for hver af de to Arter af Tilskud fra Kommunen er fastsat til en Sjettedel af Præmien (Præmierne). Udtrykket »Præmie« maa i Henhold til Lovens § 8, 1ste Punktum, og i Overensstemmelse med den af vedkommende Kommision afgivne Betænkning forstaas som omfattende saavel det Medlemmet for Regnskabsaaret paahvilende Kontingent som det af Stat og Kommune ydede Tilskud. Da Statskassens Tilskud er lig en Trediedel af Præmien og Kommunens Maksimaltilskud er lig en Sjettedel af Præmien, vil, i Tilfælde af, at Præmien f. Eks. sættes til 18 Kr. aarlig, Forholdet stille sig paa følgende Maade:

Medlemmets Kontingent	9 Kr.
Statskassens Tilskud	6 —
Kommunens Maksimaltilskud.	3 —
Ialt . .	18 Kr.

Det ses heraf, at Kommunens Maksimaltilskud udgør en Trediedel af Medlemmets Kontingent, og man maa anse det for mest praktisk ved Beregningen af Kommunens Maksimaltilskud altid at tage sit Udgangspunkt fra Medlemskontingentet, saaledes at nævnte Tilskud beregnes som en Trediedel deraf.

Det fremgaar af det foran anførte, at et Tilskud af den angivne Størrelse af Kommunen kan ydes saavel til Fordel for det enkelte Medlem som til Fordel for vedkommende Arbejdsløshedskasse.

2. *Tilskudet til Fordel for det enkelte Medlem* kan i Følge den anførte Bestemmelses 1ste Punktum ydes enten af Opholdskommunen eller Forsørgelseskommunen. Ydelsen af Tilskudet medfører ikke for Modtageren de med Fattighjælp forbundne Følger, og Hjælpen bliver i ingen Henseende at yde eller behandle efter Fattiglovens Regler, saaledes at der f. Eks. ikke bliver Spørgsmaal om Optagelse af Afhøring eller Ydelse af Refusion fra Forsørgelseskommunen.

Det omhandlede Tilskud kan af Kommunen indbetales til vedkommende Afdeling som en Del af det paagældende Medlems Kontingent, og Tilskudet kan — om ønskes — under eet indbetales for samtlige de Medlemmer af Kassen, for hvilke Kommunen er Opholds- eller Forsørgelseskommune med Angivelse af de paagældende Medlemmers Navne, Bopæl og eventuelt Medlems-Nr.

Ifølge den udtrykkelige Bestemmelse i Lovens § 9, 2det Stykke, 1ste Punktum, ydes Tilskudet til Fordel for det enkelte Medlem for det *løbende* Regnskabsaar.

3. Det er en Betingelse for *Tilskudet til Fordel for en anerkendt Arbejdsløshedskasse*, at denne har Hovedsæde eller Afdeling i Kommunen. Det kan dog ikke anses nødvendigt, at Kassen i Kommunen har en Afdelingen med særskilt Bestyrelse, men maa anses tilstrækkeligt, at Kassen i Kommunen har en Tillidsmand, der kan meddele alle fornødne Oplysninger om Afdelingens Virksomhed.

4. Ved Beregningen af Maksimaltilskudet til Fordel for en Arbejdsløshedskasse bliver der at tage Hensyn til det Antal Personer, som den nærmest forudgaaende 31te Marts var Medlemmer af *Kassen* og havde Ophold i Kommunen. Det kan forekomme, at der i en Kommune — foruden Medlemmer af vedkommende Kommunes egen Afdeling — tillige bor Medlemmer, som henhøre til en Afdeling i en anden Kommune, hvor de paagældende have deres Arbejde. I et saadant Tilfælde blive disse Medlemmer at medtage ved Beregningen af Maksimaltilskudet fra den Kommune, hvor de have deres Bopæl.

5. Ved det i Slutningen af den anførte Lovbestemmelse benyttede Udtryk: »Opholdskommune den nærmest forudgaaende 31 Marts« forstaas den Kommune, hvor Vedkommende havde sin Bopæl nævnte Dag. For saavidt Medlemmet ikke har fast Bopæl (Rejsende), er den Kommune Opholdskommune, hvor den paagældende ophøldt sig og havde tilmeldt sig til Kassens Hovedbestyrelse, Afdelingsbestyrelse eller Tillidsmand den 31te Marts. — Ved Spørgsmaal om en Opholdskommunes *Tilskud til Fordel for et enkelt Medlem* er det derimod den paagældendes Ophold paa Tilskudets Tidspunkt, der kommer i Betragtning, og ikke hans Ophold den nærmest forudgaaende 31te Marts.

6. Tilskudet fra en Kommune til Fordel for en Arbejdsløshedskasse bliver at yde for det *forløbne* Regnskabsaar i Forhold til Aarspræmierne for de Medlemmer, for hvilke Kommunen var Opholdskommune ved Regnskabsaarets Udgang (den 31te Marts). Saafremt en Kasse er bleven anerkendt i Løbet af Regnskabsaaret, bliver Tilskudet at beregne i Forhold til den Tid, i hvilken Kas-

sen har været anerkendt, hvorimod det ikke kommer i Betragtning, fra hvilket Tidspunkt Kassen begynder at udbetale Understøttelse til sine Medlemmer.

En Kommune kan udbetale Tilskud til en Arbejdsløshedskasse, *forinden* Maksimum for Tilskudets Størrelse i Medfør af det under Nr. 4, jvfr. Nr. 6, bemærkede kan bestemmes, men Kommunen maa da efter Forløbet af næste 31te Marts føre Forhandling med Arbejdsløshedsinspektøren med Hensyn til den endelige Regulering af Tilskudets Størrelse.

Oplysning om det Antal Medlemmer af en Arbejdsløshedskasse, der har haft Ophold i en Kommune den 31te Mart, kan erholdes i Arbejdsbejdsløshedinspektoratet efter Udgangen af Maj Maaned. Inspektoratet meddeler tillige paa Forlangende al anden fornøden Oplysning til Kommunen i Anledning af Tilskudsberegningen og er villigt til — om ønskes — at udregne Størrelsen af Maksimaltilskudet til de enkelte Kasser. Inspektoratet vil ligeledes være rede til efter Henvendelse fra de kommunale Revisorer saa vidt muligt at meddele disse al fornøden Oplysning til Opnaaelse af Sikkerhed for, at der ikke af vedkommende Kommune ydes et større Bidrag til anerkendte Arbejdsløshedskasser eller til Fordel for enkelte Medlemmer af disse end tilladt efter Loven.

Medfølgende Eksemplarer af nærværende Cirkulære bedes fordelte mellem Kommunalbestyrelserne i Amtet.

Indenrigsministeriet, Kjøbenhavn den 26de Oktober 1908.

Klaus Berntsen.

H. Vedel.

Kongresser.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April 1909.

Der foreligger nu føldende Forslag til Ændring i Loven:

Kvindeligt Arbejderforbund foreslaar:

§ 14 tilføjes som nyt Stykke:

»Bliver der i en Virksomhed, hvor flere Forbunds Medlemmer er beskæftigede, af, eller for, det ene Forbunds Medlemmer erklæret Strejke eller Lockout, og de øvrige Forbunds Medlemmer af den Grund bliver afskediget, understøttes disse af De samvirkende Fagforbund.«

I § 31 indsættes efter »Formand« »en Viceformand«.

Tobaksarbejderforbundet foreslaar:

principielt at sidste Stykke af § 14 udgaar

subsidiært: at »3 Maaneder« ændres til »6 Maaneder«

Dansk Træarbejderforbund (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere):

1) I § 23: efter 1ste Stykke tilføjes:

»Ved Forhandlinger mellem Hovedorganisationernes Forretningsudvalg om Afslutning af Strejker eller Lockouter, i et eller flere Fag, skal paagældende Fag, hver for sig være repræsenterede ved mindst 3 Medlemmer. Ved saadan Lejlighed eller naar udenforstaaende Personer søger at mægle, kan intet Forligs- eller Mæglingsforslag tiltrædes af Forretningsudvalget, før det er tiltraadt af paagældende Fags Repræsentanter.«

2) Første Stykke i § 31 forandres og kommer til at lyde saaledes:

»Paa de ordinære Generalsamlinger vælges et Forretningsudvalg, bestaaende af en Formand, en Næstformand, en Sekretær, en Kasserer og 8 Medlemmer. Ligeledes vælges en en Revisionskomite bestaaende af 3 Medlemmer.«

Der tilføjes Paragrafen følgende:

»Paa samme Maade vælges De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter i Den permanente Voldgiftsret, samt udpeges Repræsentanter til Arbejdsraadet.«

3) Forretningsordenens Punkt 11

og sidste Punkt 7 udgaar og optages i Loven.

Følgende Punkter optages i Forretningsordenen:

a) Ved Forhandling om Afslutning af Konflikter i flere Fag, bør Forhandlingerne føres særskilt for hvert Fag, og saaledes, at Afslutningen i det enkelte Fag kan ske uafhængige af de øvrige Fags Konflikter, forsaavidt Stridsspørgsmaalene er uathængige af hinanden.

b) Ved Udbetaling af Strejkebidrag udleverer Kassereren en af ham underskrevet Følgeseddel lydende paa Beløbet.

Forretningsudvalget foreslaar følgende Ændring i dets Forretningsorden:

§ 1. »Tirsdag« forandres til »Onsdag«

§ 3. Der tilføjes Paragrafen følgende:

»Kommer et Medlem for sent, kan vedkommende ikke deltage i Diskussionen eller Afstemningen om den Sag paa Dagsordenen, hvorom Forhandlingen er paabegyndt.

Udebliver et Medlem fra 3 paa hinanden følgende Møder, uden anmeldt lovlig Forfald, udslettes det af Forretningsudvalget.

Ved lovlig Forfald foretaas Sygdom og uopsætligt Arbejde i Partiets Tjeneste.

§ 10. »8 Kr.« forandres til »10 Kr.« for Rejser i Indlandet.

I Repræsentantskabets Forretningsorden foreslaas følgende Ændringer:

§ 1. følgende Stykke udgaar:
»som Regel umiddelbart forud for den aarlige Generalforsamling.«
Der indsættes i Stedet følgende:
»I det Aar Generalforsamlingen afholdes skal Repræsentantskabsmødet som Regel afholdes umiddelbart forinden.«

§ 2. »48« forandres til »$^{3}/_{4}$«.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kuskene i Esbjerg. Der har i lange Tider været forhandlet mellem Repræsentanter for Vognmændenes Forening i Esbjerg og Kuskenes Fagforening samme Sted om en ny Overenskomst uden at det er lykkedes Parterne at opnaa Enighed. Lønnen for Kuske var 19 Kr. pr. Uge i 8 Maaneder og 17 Kr. i 4 Vintermaaneder. Vognmændene tilbød at hæve Lønnen med 2 Kr. pr. Uge, men hermed mente Kuskene ikke at kunne lade sig nøje. Parterne blev derimod enige om at indberette Sagen til Hovedorganisationerne.

Den 21. November fandt et Fællesmøde Sted mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne og efter en lang Diskussion tilbød Vognmændene at hæve Lønnen med ialt 3 Kr. pr. Uge i de 8 Maaneder. Kuskene forlangte dog ogsaa et yderligere Tillæg til Lønnen i de 4 Vintermaaneder, men dette nægtede Vognmændene at indgaa paa og Mødet endte forsaavidt uden Resultat. Det blev dog aftalt, at Kuskenes Repræsentanter skulde have Adgang til at forelægge Vognmændenes Forslag for Medlemmerne, og disse har derefter godkendt Overenskomsten saaledes som den forelaa efter Mødet i Arbejdsgiverforeningen.

Meddelelse.

I den af De samvirkende Fagforbund udarbejdede Oversigt over Arbejdsløsheden er der paa Side 39 — Tabel over Fagorganisationernes Arbejdsløse — Løbe-Nr. 29 kommen til at staa *Farveriarbejdere*, skal være *Formere*.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 27 ❁ KØBENHAVN DEN 2. JANUAR 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Kongresser. Danske Arbejderfamiliers Forbrug. Lønbevægelser og Konflikter (Malerne i Odense, Sporvejs- og Omnibusfunktionærerne i København).

Kongresser.

Engelsk Fagforeningskongres. De engelske Fagforeninger, som slutter sig til *den parlamentariske Komité*, afholdt deres 41. Aarskongres den 7.—12. September i Nottingham. Den var besøgt af 518 Delegerede, der repræsenterede over 1.700.000 Arbejdere. Det engelske *Maskinarbejderforbund*, som tæller ca. 100.000 Medlemmer havde ikke sendt Repræsentanter, da det erklærer, at disse Kongresser har overlevet sig selv, efter at Fagforeningsbevægelsens almindelige Interesser nu varetages af »*De samvirkende Fagforbund*« i England, medens Arbejdernes politiske Interesser varetages af det nydannede *Arbejderparti*.

Kongressens Præsident i Aar var, Medlem af Parlamentet, Bomuldsspinderen, *David Shackleton*. I sin Tale til Kongressen henviste han til den nuværende økonomiske Krise, hvor Arbejdsløsheden har antaget et umaadeligt Omfang, og det var en af Staten største Opgaver at tage fat her. Vor liberale Regering har ikke anset det for nødvendigt at gribe til indgaaende Forholdsregler for at lindre den Elendighed, som er fremkaldt ved Arbejdsløsheden. For 17 Aar siden sammenkaldte den tyske Kejser til en Konference i Berlin for Arbejderbeskyttelse. Siden da er den sociale Lovgivning gaaet fremad baade i England og paa Fastlandet. Et af de glædeligste Tegn inden for Fagforeningsbevælgelsens var de internationale Fagforeningskonferencer. Taleren troede sig i Overensstemmelse med Kongressen, naar han opfordrede den engelske Regering til at sammenkalde en ny international Konference i London for at der her kunde aftales Forholdsregler til en Arbejderbeskyttelse paa internationalt Grundlag.

Kongressen protesterede skarpt imod, at der forsendes Englændere som *Skruebrækkere* til de forskellige Lande. Havnearbejderen *Sexton* fra Liverpool henviste til Havnearbejderstrejkerne i Hamborg og i Sverrig, hvortil mange Englændere var transporteret hen for at optages i Strejkendes Pladser. I Modsætning hertil har Fastlandet i de sidste 10 Aar ikke sendt Skruebrækkere til England. Derfor var de engelske Fagforeningers Anseelse sunket betydeligt. Sømanden *Havelock Wilson*, udtalte sig i lignende Retning. Kongressen vedtog en Opfordring til Parlamentet om, ad Lovens Vej, at gøre en Ende paa denne uværdige Tilstand.

Formanden for Typograferne i London, *Bowermann*, foreslog at opfordre Regeringen til at yde Statstilskud til de Fagorganisationer, der udbetaler Understøttelse til deres *Arbejdsløse*. De engelske Fagforeninger har i 1905 udbetalt 521,000 Pund Sterling til Arbejdsløse, og i Løbet af 10 Aar 3,715,000 P. St. (c. 67 Millioner Kroner); naar man medtog alle de andre Understøttelser, som Fagforeningen havde ydet deres Medlemmer i de 10 Aar, var Summen 9,790,000 P. St.. Forslaget vedtoges med 921,000 repræsenterede Stemmer mod 559,000.

Af *Sexton* blev der foreslaaet en Resolution, hvori der forlanges obligatorisk *Arbejderforsikring* ved Staten. Præsidenten (*Shackleton*) oplyste, at den parlamentariske Komité havde haft flere Konferencer med Indenrigsministeren om Spørgsmaalet, og at denne havde lovet endnu i Aar at nedsætte en Regeringskommission til at studere Sagen og aflægge Beretning. Resolutionen vedtoges.

Kedelsmedenes Generalsekretær, *Cummings*, motiverede en Resolution, hvori forlanges, at der indføres tvungen *Mægling* i faglige Stridigheder. Paa Grundlag af den bestaaende Lov om Mægling kan Mæglingsraadet kun gribe ind i en faglig Konflikt, naar *begge* Parter giver deres Tilslutning. Det maatte være tilstrækkeligt, naar blot *én* af Parterne forlange det. Forslaget *forkastedes* med 978,000 Stemmer mod 616,000.

De londonske Dokarbejderes Formand, *Ben Tillet*, fremkom atter denne Gang — som paa flere af de foregaaende Kongresser — med sit Forslag om *tvungen Voldgift*. Han vilde dog nu gaa med til, at der i en Lov gives de enkelte Fagorganisationer frit Valg, om de vil lade sig indregistrere under et System af frivillig eller af tvungen Voldgift. Forslaget forkastedes med 1,000,000 mod 645,000 Stemmer.

Der forelaa et Forslag til en længere Udtalelse, hvori der forelanges Forbedringer i den bestaaende *Fabriklovgivning*. Der forlanges Forbud mod alt Arbejde fra Lørdag Eftermiddag til Mandag Morgen Kl. 6 i Spinderier, Væverier, Farverier og Blegerier og i Papirfabrikkerne, med Undtagelse af de nødvendige Reparationsarbejder ved Maskinerne. Der skal anbringes Støvsugeapparater og Opstillingen af Maskinerne skal være saaledes, at den ikke medfører Fare for Arbejderne. Der skal træffes skarpere Forholdsregler overalt, hvor Kvinder beskæftiges i sundhedsskadelige Erhverv; Polering og Drejning i Metal skal fuldstændig forbydes Kvinderne.

Om hele dette Forslag, men navnlig om den sidstnævnte Bestemmelse førtes der en længere Debat.

Frk. *Macarthur* mente, at det for de mandlige Messingarbejdere mindre galdt om at værge de kvindelige Metalarbejderes Sundhed end om at befri sig for en besværlig Konkurrence. Det var sørgeligt, at Kvinderne benyttedes til at nedtrykke Lønnen, men det bedste Middel herimod var, at Messingarbejderne hjalp med at styrke de kvindelige Arbejderes faglige Organisation, saaledes at de kunde opnaa de samme Lønninger, som Mændene.

Med 791,000 Stemmer mod 685,000 vedtog man at stryge Forbudet mod Kvindearbejde i Metalindustrien, medens den øvrige Del af Forslaget vedtoges.

Danske Arbejderfamiliers Forbrug.

I Følge Samraad med Statens statistiske Bureau, er der tilsendt Arbejdernes lokale Fællesorganisationer et Antal Regnskabsbøger til Brug ved en Undersøgelse af danske Arbejderfamiliers Forbrug af Føde, Klæder, Husleje m. m. samt af Familiens Indtægter. Endvidere et Cirkulære fra De samvirkende Fagforbund og et fra Statens statistiske Bureau.

Cirkulæret fra De samvirkende Fagforbund er saalydende:

Til
Arbejdernes lokale Fællesorganisation
i .....

Fra Statens statistiske Bureau har De samvirkende Fagforbund modtaget Anmodning om at yde Bureauet Bistand ved en Undersøgelse af danske Arbejderfamiliers Forbrug, og dertil har vort Forretningsudvalg erklæret sig villig.

For 12 Aar siden blev der foretaget en lignende Undersøgelse. For Københavns Vedkommende havde Arbejdernes Fællesorganisation paataget sig at uddele til Arbejderne de af Bureauet udarbejdede Regnskabsbøger, og kontrollere Undersøgelsen.

For Købstædernes og Landets Vedkommende foretoges Undersøgelsen ved Skolelærere, der tillige var Sygekasseformænd.

Ved den forestaaende Undersøgelse vil der ikke ske Henvendelse til Skolelærerne

om Bistand, men derimod udelukkende til Arbejdernes lokale Fællesorganisationer i en Række Byer.

Idet vi tillader os at sende den ærede Fællesorganisation ..... Regnskabsbøger — mærket Nr..... — anmodes den venligst om at paatage sig den Ulejlighed, der er forbunden med at uddele Bøgerne til saadanne Arbejderfamilier i Byen, som maa antages at være baade villige og egnede til at føre et godt og nøjagtigt Regnskab Aaret igennem (se vedlagte Cirkulære fra Statistisk Bureau).

Ved de Forhandlinger, der ofte føres mellem Repræsentanter for Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer, fremsættes der ofte fra Arbejdsgivernes Side Paastand om, at Føde, Klæder og Husleje er dyrere andre Steder, og at Lønnen som Følge deraf ikke behøver at være saa høj paa vedkommende Sted. Bortset fra, at vi ved Fremsættelse af vore Krav ikke kan lade Forholdene paa Stedet være det afgørende, vil det dog være af Betydning for Lønbevægelsen at have Oplysning om, hvilke Udgifter, der er nødvendige for Arbejderne.

Vi tillader os at gøre opmærksom paa, at Hensigten med Undersøgelsen er at skaffe Oplysning om danske Arbejderfamiliers Forbrug, og intet andet. De Oplysninger, der fremkommer, vil under ingen Omstændigheder blive benyttede til Kontrol ved Skatteansættelsen.

Naar Bøgerne er uddelte, bedes den ærede Fællesorganisation meddele os Navn og Adresse paa de Medlemmer, som vil føre Bøgerne, samt opgive os Bøgernes Nummer.

De Medlemmer, der fører Bøgerne, vil, naar der foreligger en samlet Opgørelse af Undersøgelserne, gratis faa tilsendt et Eksemplar af Bogen.

I Haab om at den ærede Fællesorganisation vil vise Sagen den fornødne Interesse tegner

P. F. V.
C. M. Olsen.

Carl F. Madsen.

*

Cirkulæret fra Statens statistiske Bureau er saalydende:

For 12 Aar siden foretog Statens Statistiske Bureau en omfattende statistisk Undersøgelse af danske Arbejderfamiliers Forbrug, idet man bevægede ca. 330 By- og Landarbejdere til et helt Aar igennem at føre Regnskab i en af Bureauet udarbejdet Regnskabsbog. Det er nu Tanken at gentage denne Undersøgelse, hvis Resultater kunne være af stor Betydning for alle, der interesserer sig for sociale Forhold, og ikke mindst for de organiserede Arbejdere selv, og de samvirkende Fagforbund har velvilligst lovet Bureauet at forestaa Uddelingen af et større Antal Regnskabsbøger til Arbejdere saavel i København som i Provinsbyerne. Efter den mellem Bureauet og Forretningsudvalget aftalte Ordning skulde Uddelingen foregaa saaledes, at der ved Organisationernes Hjælp udpeges nogle Mellemmænd, der hver skulde søge ca. 5 Bøger uddelte til Arbejdere, som kunne antages at ville interessere sig for en omhyggelig Indførelse i Regnskabsbøgerne af samtlige Indtægter og Udgifter i 1909. Desuden skulde disse Mellemmænd ved Uddelingen forklare de paagældende Arbejdere og disses Hustruer Hensigten med og Betydningen af en saadan Statistik, vejlede dem med Hensyn til Bøgernes Indretning samt navnlig i Begyndelsen nu og da føre lidt Tilsyn med Regnskabsførelsen. Endelig er det Tanken, at Mellemmændene ved Aarets Udgang skulde indsamle og indsende Bøgerne, eventuelt ledsagede af Bemærkninger til Forstaaelse af særlige Forhold, ligesom det vilde være ønskeligt, om de sammen med den, der har ført Bogen, vilde gennemse de første 5 Sider og paase, at Forandringer i de der belyste almindelige Forhold blive noterede.

Idet Bureauet takker Dem, fordi De har lovet at bistaa saaledes ved Uddelingen, skal man til Vejledning herved tillade sig at bemærke følgende. I København uddeles Bøgerne som Regel til Arbejdere af samme Fag som Mellemmanden, medens der i Provinsbyerne lægges Vægt paa at sprede Bøgerne mellem forskellige Fag, og navnlig at faa baade Svende og Arbejdsmænd med. Det anbefales at holde sig til normale og typiske Familier, der tæller baade Mand og Hustru, og hvor Manden er mellem 25 og 50 Aar. Folk med betydelige Biindtægter, f. Eks. lønnede Bestyrelsesmedlemmer og Kasserere, bør der i Regelen bortses fra, og det samme gælder Arbejdere, der ere særlig udsatte for Sygdom eller Arbejdsløshed og derfor have under almindelig Indtægt. Paa den anden Side ønsker man indenfor de almindelige Indtægters Spillerum Repræsentanter baade for de bedst og de ringest lønnede og i det hele for Folk i forskellige Kaar, saavelsom i forskellige Aldere, med forskelligt Børneantal o. s. v. Dog kan disse forskellige Ønsker med Hensyn til paa den ene Side det typiske, paa den anden Side det alsidige, delvis tilsidesættes, naar man ellers vil gaa Glip af en til Regnskabsførelsen i øvrigt særlig velskikket Familie uden at kunne faa en anden velskikket i Stedet.

Da Bogen indeholder et Blad for hver Uge, anbefales det, at Udfyldningen kommer til at gælde de 52 Uger fra Søndag den 3die Jannar 1909 til Lørdag den 1ste Januar 1910 (inkl.).

Statens Statistiske Bureau, i December 1908.

Michael Koefoed.

Jens Warming.

*

Følgende Byer har faaet Bøgerne tilsendt:

Aalborg, Aarhus, Esbjerg, Faaborg, Fredericia, Frederiksværk, Grenaa, Helsingør, Hillerød, Hjørring, Hobro, Holbæk, Horsens, Kallundborg, Kolding, Korsør, Køge, Lemvig, Maribo, Middelfart, Nakskov, Nyborg, Nykøbing F., Nykøbing M., Næstved, Odense, Randers, Ringkøbing, Ringsted, Roskilde, Rønne, Silkeborg, Skanderborg, Skelskør, Skive, Slagelse, Svendborg, Thisted, Varde, Vejle, Viborg, Vordingborg, Holstebro, Ribe, Sorø, København.

Lønbevægelser og Konflikter.

Malerne i Odense. Malerforbundet har modtaget De samvirkende Fagforbunds Samtykke til at indlede Forhandling med Centralforeningen af Malermestre i Østifterne, for derved at søge at faa Malermestre i Odense ind under Overenskomsten med Centralforeningen.

Skulde Centralforeningen være utilbøjelig til at indgaa paa Forbundets Krav, har vort Forretningsudvalg givet Forbundet Sanktion til at opsige Overenskomsten med Malermestrene i Odense.

Lønbevægelsen omfatter ca. 100 Medlemmer.

Sporvejs- og Omnibusfunktionærerne i København. Fra Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation har vi modtaget Klage over at Direktionen for A/S. De københavnske Sporveje nægtede at optage Forhandling med Organisationen om en Overenskomst for Funktionærerne ved de saakaldte Taarnvogne.

Som Grund til at Selskabet ikke vil forhandle, angiver det, dels at Selskabet ikke har Lov til at forhandle eller slutte Overenskomst angaaende disse Arbejdere uden Arbejdsgiverforeningens Tilladelse og Medvirkning, dels at Organisationen ikke havde Ret til at have de vedkommende Arbejdere som Medlemmer af Organisationen, fordi de ikke har fast Ansættelse.

For muligt at faa den foreliggende Uoverensstemmelse fjernet, anmodede vort Forretningsudvalg Arbejdsgiverforeningen om et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund og Parterne, og et saadant Møde fandt derefter Sted den 11. December. Selskabets Direktører fastholdt imidlertid, at Organisationen ikke havde Ret til at have de vedkommende Arbejdere som Medlemmer og henviste i saa Henseende til en Overenskomst der i sin Tid er indgaaet. Rigtigheden af det fremførte blev dog bestridt af Organisationens Repræsentanter. Det syntes dog ikke saameget at være de omhandlede Arbejdere som Selskabet havde imod stod i Organisationen, som Konsekvenserne af at slutte Overenskomst for disse. Direktørerne gjorde nemlig gældende, at naar man først havde sluttet Overenskomst for Kuskene ved Taarnvognene, saa vilde man fra Organisationens Side ogsaa kræve Overenskomster for forskellig andre løse Arbejdere i Selskabets Tjeneste, hvilket atter vilde have til Følge, at de løse Arbejdere kunde komme til at øve en uheldig Indflydelse paa de Beslutninger som toges af de fast ansatte Funktionærer paa deres Generalforsamlinger.

For at berolige Selskabets Frygt i saa Henseende, tilbød Organisationens Repræsentanter, at oprette en Klub for de ved Driften beskæftigede Arbejdere og de vilde forpligte sig til ikke at lade Klubbens Medlemmer deltage i Afstemninger, der vedrører muligt forekommende Spørgsmaal om Arbejdsstandsning for de fast ansatte Funktionærer.

Organisationen fastholder iøvrigt sin Ret til at optage de ved Driften beskæftigede daglønnede Arbejdere.

Nogen endelig Ordning blev dog ikke truffet. Direktør Nørregaard erklærede sig dog villig til fortsat Forhandling om Sagen.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 28 ❋ KØBENHAVN DEN 9. JANUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Det engelske Arbejderparti. Lønbevægelser og Konflikter (Savværksarbejderne og Maskinsnedkerne).

Det engelske Arbejderparti.*

Nuværende Stilling og Fremtidsudsigter.

Det almindelige Valg i 1906 udvidede Styrken af det engelske Arbejderparti i Underhuset fra 3 til 30 Medlemmer. Partiet opstillede 50 Kandidater, hvoraf de 39 for første Gang bejlede til Vælgernes Gunst. Den politiske Historie kender næppe noget Sidestykke til en saa betydelig Fremgang indenfor et nyt Parti. Det forbløffede de gamle politiske Partier og gjorde de konservative Elementer i Landet helt bestyrtede Da Nationen til en vis Grad var kommen sig af Overraskelsens Stød, begyndte den at trøste sig med den Betragtning, at Arbejdernes Sejre dog ikke betød nogen politisk Revolution, men kun var et midlertidigt Udslag af den mest uvidende og ubestandige Vælgerbefolknings Misfornøjelse og Nysgerrighed.

De sidste to Aars Begivenheder har imidlertid borttaget denne Indbildning, og Arbejderpartiet anerkendes nu almindeligt som en permanent og voksende Faktor i engelsk Politik. Tallene fra de Suppleringsvalg, som Arbejderpartiet har deltaget i i det sidste Par Aar, er saa talende, at de er værd at mærke sig:

Huddersfield:

De Liberales Kandidat . . . 5762 St.
Arbejderpartiets Kandidat . 5422 —
De Konservatives Kandidat 4844 —

Jarrow:

Arbejderpartiets Kandidat . 4698 St.
De Konservatives Kandidat 3930 —
Den liberale Kandidat . . . 3474 —
Home-Rule-Partiets Kand. . 2122 —

Belfast:

De Konservatives Kandidat 6021 St.
Arbejderpartiets Kandidat . 4194 —

Kirkdale:

De Konservatives Kandidat 4000 St.
Arbejderpartiets Kandidat . 3330 —

Colne-Dalen:

Arbejderpartiets Kandidat . 3648 St.
De Liberales Kandidat . . . 3495 —
De Konservatives Kandidat 3227 —

Hull:

De Liberales Kandidat . . . 5623 St.
De Konservatives Kandidat 5382 —
Arbejderpartiets Kandidat . 4512 —

Ved 4 af disse Styrkeprøver havde Arbejder-Kandidaterne baade de Liberale og de Konservative imod sig, og Resultaterne viste, at Arbejderpartiet havde lige saa mange Tilhængere blandt Vælgerne som hvert af de to gamle politiske Partier. Disse Vælgere bestod ikke særlig af Arbejdere, paa Grund af Bevægelsens enestaaende Styrke der. Det viser sig, at det engelske Arbejderparti nu har naaet en Stilling, som berettiger det til at opstille en Kandidat i et hvilket som helst Industri-Center med en rimelig Mulighed for Held.

Det Parti, der saa pludseligt og heldigt kom ind i den engelske Politik, var ikke mere end otte Aar gammelt. Arbejderpartiet er ikke i Ordets egenligste Forstand et Parti,

*Efter Philip Snowden i »The International«.

men et Forbund af Foreninger og Organisationer. Fagforeningernes Kongres i 1899 vedtog en Resolution, som gik ud paa, at Kongressens Parlaments-Udvalg skulde indkalde en særlig Konference af Fagforeninger, kooperative Foreninger og socialistiske Organisationer til at overveje Stiftelsen af et Forbund for fælles politisk Optræden, for derigennem at opnaa en uafhængig Arbejder-Repræsentation i Parlamentet. Resultatet af den paafølgende Konference blev Dannelsen af et Udvalg for Arbejder-Repræsentation, hvilket senere forandrede sit Navn til »Arbejderpartiet.«

Arbejderpartiets Love, saaledes som de blev vedtagne ved den første Konference og ændrede ved de følgende Konferencer, fastslaar, at Fagforeninger, kooperative Selskaber og politiske Foreninger, som anerkender Partiets Love, kan optages som Medlemmer. Partiet selv kan ikke afholde alle Udgifterne ved Kandidaturerne. Kandidaterne maa opstilles af en tilsluttende Organisation, som bliver ansvarlig for Omkostningerne ved Valget og for Honorar til Kandidaten, hvis han vælges ind i Parlamentet. For at en Kandidat kan opnaa officiel Anerkendelse af Arbejderpartiets Hovedbestyrelse, maa han være valgt og anerkendt ved et Møde i Valgkredsen, hvortil alle de lokale Organisationer, der slutter sig til Partiet, har været indbudte. Naar disse Betingelser er opfyldte, anerkender Hovedbestyrelsen Kandidaturen og støtter den med en Fjerdedel af Udgifterne. Hvis Kandidaten vælges, bevilges der ham 200 Pund om Aaret i Parlaments-Diæter. Disse Penge udredes af et Centralfond, hvortil alle tilsluttende Foreninger bidrager to Pence aarlig pr. Medlem.

Antallet af Foreningsmedlemmer, der hører til Arbejderpartiets Forgreninger, var ved Slutningen af 1907 følgende:

Af Fagforeninger 1,049,673, af socialistiske Foreninger 22,267, af kooperative Foretagender 473. Partiets Vækst kan ses af følgende Tabel:

	Fagf.		Socialistiske Foretagender		
	Antal	Medltal.	Ant.	Medltal.	Ialt
1900—1	41	353,070	3	22,861	375,931
1901—2	65	455,450	2	13,861	469,311
1902—3	127	847,315	2	13,835	861,150
1903—4	165	956,025	2	13,775	969,800
1904—5	158	885,270	2	14,730	900,000
1905—6	158	904,496	2	16,784	921,280
1606—7	176	975,182	2	20,885	998,338
1907—8	181	1,049,673	2	22,267	1,072,413*

Hele Fagforeningsbevægelsen, med Undtagelse af Minearbejderne og nogle faa smaa Foreninger, er nu knyttet til Partiet. Af Minearbejdernes Resolution herom paa deres sidste Kongres tør man vente, at en halv Million Minearbejdere meget snart vil slutte sig til Arbejderpartiet. De socialistiske Foreninger indenfor Partiet er »Det uafhængige Arbejderparti« og »Fabianer-Selskabet«. Social-demokratisk Forbund, som hørte til Partiet det første Aar, trak sig tilbage med den Begrundelse, at »Arbejderpartiet« ikke vilde antage et socialistisk Program, baseret paa Anerkendelse af Klassekampen. Den store engelske kooperative Bevægelse har hidtil holdt sig tilbage fra Arbejderpartiet. Da Spørgsmaalet sidst blev drøftet paa de kooperative Foreningers Kongres, blev Forslaget om at slutte sig til Arbejderpartiet forkastet med overvældende Majoritet, medens der samtidig blev vedtaget en Beslutning om at søge at faa Kooperations-Mænd valgt ind i Parlamentet.

Man kan bedst slutte sig til det engelske Arbejderpartis Fremtid ved at betragte Aarsagerne til dets hidtidige Fremgang. Partiet kan kun vokse og fæste solide Rødder i engelsk Politik, saafremt det vedkender sig faste og vidtskuende Grundsætninger og Formaal. Det har gaaet meget langsomt at aabne de engelske Fagforeningers Øjne for Betydningen af en særskilt Arbejder-Repræsentation i Parlamentet. For fem og tredive Aar siden gjorde man Forsøg paa at opnaa Lovgivnings-Indflydelse ved Fagforeningsnævn. Denne Bevægelse havde intet andet Formaal, end at opnaa af

*Heri er indbefattet de 473 Kooperations-Medlemmer.

Parlamentet fuld Anerkendelse af Fagforeningerne, og da den daværende konservative Regering havde imødekommet dette Ønske, slog man sig til Taals.

Ophævelsen af den berygtede Taff-Vale-Beslutning med Hensyn til Fagforeningernes Rettigheder havde uden Tvivl stor Betydning for Arbejderpartiets hurtige Vækst mellem 1900 og 1904. I hine Dage blev det meget almindelig spaaet, at Arbejderpartiet kun havde til Formaal at faa Taff-Vale-Beslutningen ophævet, og naar dette var opnaaet, vilde Fagforeningsmændene vende tilbage til deres tidligere politiske Partier. Det blev paastaaet, at Arbejderpartiet ingen sociale Reformplaner havde udover det radikale Partis, at dets Opfattelse af Retfærdighed mod Arbejdet ikke gik videre end til »en rimelig Dagløn for en rimelig Dags Arbejde.« De senere Begivenheder har imidlertid gjort saadanne Spaadomme til Skamme. For et Par Aar siden blev Taff-Vale-Beslutningen ophævet, en omfattende Arbejder-Beskyttelseslov blev vedtaget, og Fagforeningerne er saa langtfra blevne svækkede ved deres Tilslutning til et selvstændigt Arbejderparti, at Bevægelsen tværtimod er vokset i Styrke og Fasthed.

Hvad er da Grunden hertil? Det skyldes først og fremmest Tilstedeværelsen indenfor Partiet af en socialistisk Agitationsklub kaldet »The Independent Labour Party.« I syv Aar før Nedsættelsen af Arbejderrepræsentations-Udvalget havde denne socialistiske Organisation drevet et uophørligt Propaganda-Arbejde for selvstændig Arbejder-Repræsentation og for Socialismen, og den havde faaet mange af de mest virksomme Fagforeningsledere under sin Fane. Den omtalte Resolution paa Fagforeningskongressen om Indkaldelse af den Konference, ved hvilken Udvalget for Arbejder-Repræsentation i Parlamentet blev dannet, var et Resultat af denne socialistiske Agitationsklubs Arbejde de foregaaende Aar. Ved at søge Alliance med Fagforeningerne i politisk Øjemed nærede den socialistiske Agitationsklub aldeles ingen skumle Planer, hverken mod Fagforeningernes Midler eller deres Medlemmers Selvstændighed. Man mente, at der var tilstrækkelig fælles Interesser mellem Fagforeningsmedlemmer og Socialister til at gøre Samvirken praktisk. Grundlaget for denne Alliance var, at Arbejderpartiet skulde være uafhængigt af andre politiske Partier og have fuld Frihed til at handle i Arbejdernes Interesse uden Hensyn til, om det passede andre Partier.

Den socialistiske Agitationsklub har aldrig søgt at faa indført den Bestemmelse, at kun socialistiske Foreninger kan være Medlemmer af Arbejderpartiet. Den har tværtimod modsat sig saadanne Forsøg fra Fagforeninger, som hører til Partiet. Hvis Socialismen nogensinde bliver Arbejderpartiets særlige Opgave, vil det udelukkende skyldes, at Fagforeningerne selv har udviklet sig til socialistiske Organisationer. En saadan gensidig Tillid og Loyalitet mod Alliancens Vilkaar har bidraget meget til Arbejderpartiets Fremgang.

Ved Arbejderpartiets sidste Konference blev der af Fagforeninger stillet to Forslag til Resolutioner, der fortjener mere end almindelig Opmærksomhed. Det første gik ud paa at erklære Socialismens Indførelse som Partiets Hovedformaal. Denne Resulotion blev forkastet med 951000 Stemmer mod 91000. Den følgende Dag stillede Englands største Fagforening, Smede- og Maskinarbejderforbundet, et andet Forslag, hvis Ordlyd her gengives:

»Det er denne Konferences Mening, at den Tid er kommen, da Arbejderpartiet skulde anerkende som sit bestemte Endemaal Socialisering af Midlerne til Produktion, Distribution og Vareudveksling, der bør ledes af en demokratisk Stat i hele Samfundets Interesse, og at Arbejdet helt bør frigøres fra Kapitalisternes og Godsbesiddernes Aag, og at der bør indføres social og økonomisk Lighed for Mand og Kvinde.

Denne helt socialistiske Resolution

blev vedtaget med 514000 Stemmer mod 469000. Flertallet af de Delegerede vedkendte sig altsaa aabent deres Tilslutning til Socialismen; men Partiet fordrer ikke, at de Foreninger eller Personer, som slutter sig til det, ogsaa skal vedkende sig Socialismen. Arbejderpartiet er ikke nogen socialistisk Organisation, selv om Flertallet af dets Medlemmer er Socialister. Det er ikke paa Grund af Fejghed eller Diplomati, at det socialistiske Flertal ikke paatvinget Partiet Socialismen som Hovedformaal, men Ønsket om at være tolerant og søge at vinde Folk for Socialismen ved at overbevise dem.

Afstemningen viser tillige noget mere. Den viser, at hvad enten Arbejderpartiet er et maalbevidst socialistisk Parti eller ikke, saa er Socialismen og Socialister dets Rettesnor og Ledere. Det kunde heller ikke være anderledes, naar Partiets ledende Mænd baade i Parlamentet og ude i Landet er Socialister. Arbejderpartiets Propaganda-Arbejde udføres hovedsagelig af Partiets Agitationsklub. Fagforeningerne som saadanne kunde ikke godt organisere og drive politisk og social Reform-Propaganda. Hvis de forsøger paa det, vil de finde, at de maa benytte Socialisternes Program og Taler. Det er kort sagt den socialistiske Fraktion af Arbejderpartiet, som bestemmer Partiets Politik og Program, af den simple Grund, at de er Partiets Talere og Journalister og staar i Rapport til de lokale Organisationer, hvis eneste Opgave er at drive politisk og socialistisk Propaganda. Den socialistiske Agitationsklub har omtrent tusinde Forgreninger ude i Landet, af hvilke hver enkelt er et Centrum for aktiv, politisk Agitation. Fagforeningerne er optagne paa anden Maade; de har deres Fagforeningsarbejde at udrette. Naar Publikum ser og hører Arbejderpartiet virke i deres Kreds gennem den socialistiske Agitationsklub, saa slutter de sig ganske naturligt til Partiets virkelige Karakter.

Arbejderpartiets Stilling som et ikke-socialistisk Parti, der dog er besjælet af Socialismen og i Parlamentet udretter socialistisk Arbejde, er maaske ulogisk, men det er ægte engelsk og praktisk, og det stemmer med et demokratisk Partis naturlige Udvikling. Det er meget tvivlsomt om vi i England før om en Aarrække vil faa et særskilt socialistisk Parti i Parlamentet, ligesom de har det i flere andre Lande. Endnu mere tvivlsomt er det, om vi nogen Sinde i England vil faa et doktrinært, revolutionært Socialist-Parti enten i Parlamentet eller i ude i Landet. Den engelske Nationalkarakter hader Teorier og Dogmer, men den udpræget Sans for det fornuftige og praktiske. Det er saaledes sandsynligt, at Arbejderpartiet endnu i mange Aar vil fortsætte noget nær paa den nuværende Maade saaledes, at dets Medlemmer i voksende Antal slutter sig til Socialismen, men Partiet som saadant bejler til Vælgernes Gunst, ikke saa meget paa Grund af sin teoretiske Socialisme, men i Kraft af sine Bestræbelser for i Parlamentet at udnytte den øjeblikkelige Situation og de for Haanden værende Midler til Fremme af paatrængende nødvendige Reformer til Gavn for Arbejderklassen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Savværksarbejderne og Maskinsnedkerne. Dansk Træarbejderforbund (Savværksarbejderne og Maskinsnedkerne) har faaet vort Forretningsudvalgs Samtykke til at opsige den nugældende Overenskomst med Aarslev Sav- og Hammerværk til Ophør den 1. April 1909.

Samme Forbund har faaet Sanktion til at opsige Overenskomsten med Hellerup Læstefabrik til Ophør den 1. April 1909.

For begge Pladsers Vedkommende gælder det om at faa gennemført en mindre Forhøjelse af Timelønnen og Akkordpriserne for at komme paa Højde med de almindelige Lønninger samt om en mindre Afkortning af den normale Arbejdstid.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 54 Medlemmer.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 29 ❋ KØBENHAVN DEN 16. JANUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden. De officielle Voldgiftsretter i England. Erstatningsdomme.

Arbejdsløsheden.

Under 10. Januar har Forretningsudvalget i Anledning af den herskende Arbejdsløshed udsendt et Opraab til samtlige Fagforbund og Fagforeninger i Danmark og til Arbejdernes lokale Fællesorganisationer om at foretage Indsamlinger af Pengebidrag til Støtte for de Arbejdsløse.

Det udsendte Cirkulære er saalydende:

Cirkulære Nr. 2/09.

Til samtlige Fagforbund og Fagforeninger i Danmark.

Det vil være Fagorganisationerne bekendt, at der lige siden Begyndelsen af Aaret 1908 har hersket en omfattende Arbejdsløshed i Bygningsfagene i København. Efter Bankkrisen blev et stort Antal paabegyndte Byggeforetagender standset og der er siden saagodt som intet nyt Byggeforetagende blevet projekteret, og hvad der var planlagt blev for en stor Del stillet i Bero.

Følgen er bleven, at der i København hersker en Arbejdsløshed langt større og af en saa langvarig og ondartet Karakter, som vi ikke har kendt den i mange Aar.

I Provinserne har Arbejdsforholdene i Sommeren vel været nogenlunde taalelige, men med Efteraarets Indtræden er der ogsaa her sket en betydelig Stilstand i Arbejdsforholdet, og Beretningen fra mange Byer gaar ud paa, at der er Udsigt til at Tilstanden vil forværre sig ganske betydeligt i Løbet af Vinteren.

I Følge den af De samvirkende Fagforbund foretagne Undersøgelse fremgaar det, at der den 15. November d. A. var *13,042* = *14,6* % Arbejdsløse i hele Landet. Deraf *8,057* eller *18,2* % i København og i Provinserne *4,985* eller *11,1* %.

Allerede paa det daværende Tidspunkt var der 4586 Arbejdsløse, som enten ingen Understøttelse fik, eller som i Løbet af November Maaned vilde have opbrugt den Understøttelse, de havde Ret til at faa gennem Arbejdsløshedskasserne.

Siden denne Optælling er de Arbejdsløses Antal forøget betydeligt, og der hersker som Følge af den langvarige Arbejdsløshedsperiode i mange Hjem en Nød og Elendighed som vanskeligt lader sig beskrive.

Mange Arbejdere, som under de gode Arbejdsaar har skaffet sig et, efter Arbejderforhold, godt og hyggeligt Hjem, maa nu se det ene Stykke Bohave efter det andet vandre paa Laanekontoret eller til Marskandiseren. Hjemmenes Opløsning, Nød og Savn paa alle Omraader, det er det triste Billede man møder hos Tusinder og atter Tusinder af Arbejdere i denne Tid.

Fra de anerkendte Arbejdsløshedskasser og fra Fagforeningerne er der gjort meget for at mildne Arbejdsløshedens Følger; der er saaledes siden 1. Januar 1908 til 15. November 1908 udbetalt 755,050 Kr. i Understøttelse til de Arbejdsløse og der er siden den Tid, og da navnlig til Julen udbetalt et betydeligt Beløb.

Fra Københavns Kommune er der ligeledes ydet betydelige Bidrag til Lindring af Arbejdsløshedens Følger, dels i Form af pekuniær Støtte og

dels ved en Forcering af projekterede kommunale Arbejder. Der er ogsaa fra den socialdemokratiske Gruppe i Rigsdagen fremsat Forslag om Hjælp til de Arbejdsløse, men om dette Forslag er der nedsat Udvalg.

Trods de betydelige Bidrag der er ydet fra de faglige Kasser og Arbejdsløshedskasserne og fra Københavns Kommune, er Forholdet dog dette, at Tusinder af Arbejdsløse og deres Hustruer og Børn sulter og lider Nød.

Under disse fortvivlede Forhold maa der gribes til ganske ekstraordinære Forholdsregler for at der kan blive rakt de Nødlidende en hjælpende Haand.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund har derfor besluttet at lade foretage en Indsamling af Penge hos alle faglige Forbund og Foreninger i hele Landet og fordele Midlerne til de Organisationer, som er haardest ramte af Arbejdsløsheden, saavel til Organisationer *indenfor* og *udenfor* De samvirkende Fagforbund. I et Forhold som det foreliggende bør man se bort fra Organisationsformerne og kun have for Øje: at hjælpe de Arbejdere, som uforskyldte lider Nød.

Men samtidig med Organisations-Indsamlingen, der altsaa fra hele Landet løber sammen i De samvirkende Fagforbund, maa der foretages lokale Indsamlinger i alle Byer, saaledes som det nærmere er omtalt i Indsamlingsplanen nedenfor. Herom vil der herfra ske nærmere Meddelelse til samtlige Fællesorganisationer.

Paa Grundlag af hvad der foran er sagt om den herskende sørgelige Tilstand, har Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund paa sit Møde den 8. ds. vedtaget følgende, som det herved tillader sig at forelægge samtlige Fagforbund og Fagforeninger i Danmark.

* * *

I Anledning af den herskende ekstraordinære Arbejdsløshed og den derved opstaaede uforskyldte stadigt voksende Nød hos mange Tusinder af Mænd, Kvinder og Børn, blandt den ubemidlede Del af Befolkningen, baade i København og omkring i Landet, opfordrer De samvirkende Fagforbund i Danmark til en Pengeindsamling, for derigennem at lindre Nøden saa godt dette lader sig gøre.

Indsamlingen bør foretages saavel indenfor Arbejdernes Organisationer som blandt den store Offentlighed.

Indsamlingen indenfor Organisationerne foretages af De samvirkende Fagforbund.

Der rettes Opfordringer til samtlige bestaaende Fagforbund, Forbundsafdelinger og enkeltstaaende Foreninger, uden Hensyn til om de er indenfor eller udenfor De samvirkende Fagforbund, om at yde det størst mulige Bidrag enten derved, at der bevilges Summer af Forbundenes og Foreningernes Kasser, eller ved faste ugentlige Bidrag, eller ved frivillige Indsamlinger paa Værksteder og Arbejdspladser gennem Indsamlingslister, udstedt af de samvirkende Fagforbund, eller ved en Forbindelse af disse Maader, efter de enkelte Organisationers frie Skøn.

Samtlige Organisationer opfordres til hurtigst muligt at træffe Bestemmelse om Formen for deres Bidragydelse.

De ved *denne* Indsamling indkomne Beløb tilstilles hurtigst muligt De samvirkende Fagforbund *direkte.*

De bidragydende Organisationers og Arbejdspladsers Navne offentliggøres efterhaanden som Bidragene kommer ind; ved Indsamlingens Afslutning aflægges der et specificeret Regnskab, som tilsendes samtlige Organisationer.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg, sammen med Repræsentanter, valgt af Hovedledelsen for de Fag, der er mest hjemsøgt af Arbejdsløshed, foretager Fordelingen af de ved Organisations-Indsamlingen indkomne Beløb til de forskellige Forbund og enkeltstaaende Foreninger, uden Hensyn til deres organisatoriske Stilling og i Forhold til Antallet af disse Organisationers Arbejdsløse i hele Landet, som ikke oppebærer Understøttelse gennem Organisationerne.

Beløbene vil, hvor det er gørligt, væsentligst være at anvende til Indkøb af Naturaliekort til de Arbejdsløse og deres Familier.

Indsamlingen blandt den store Offentlighed

foretages i de enkelte Byer, og ledes enten af den stedlige Fællesorganisation eller paa den Maade, som Fællesorganisationen i hver By anser for bedst egnet til at skaffe det for de Nødlidende gunstigste Resultat.

Fordelingen af de i de enkelte Byer gennem By-Indsamlingen indkomne Bidrag bør hovedsagelig anvendes til Indkøb af Naturalier, paa hvilke der udstedes Kort til saa mange Nødlidende som muligt, uden andet Hensyn end dette, *at de lider Nød.*

I Byer, hvor Arbejdsløsheden maatte være af mindre Udstrækning og en Indsamling til Afhjælpning af lokal Nød af den stedlige Fællesorganisation skønnes ikke at være fornøden, bør der desuagtet ogsaa her rettes Opfordring til Offentligheden om at yde Bidrag til de Nødlidende andetsteds. Disse Bidrag indsendes direkte til De samvirkende Fagforbund, som fordeler dem til de forskellige By-Indsamlinger, hvortil et Tilskud er særlig paakrævet.

I Byer eller paa Pladser, hvor der ikke bestaar nogen Fællesorganisation, bør Arbejderne vælge et Fællesudvalg, der handler paa bedste Maade for at skaffe Bidrag fra Private paa Stedet, og iøvrigt anvender indkomne Bidrag som de særlige Forhold paabyder, ganske i Overensstemmelse med hvad der foran er sagt vedrørende de Byer, hvor der findes en Fællesorganisation.

De indkomne Bidrag maa offentliggøres og endeligt Regnskab aflægges og tilstilles samtlige stedlige Blade.

Indsamlingen vedvarer indtil De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg efter indgaaede Meddelelser skønner, at der er indtraadt en saadan Forringelse af Arbejdsløsheden, eller at der af Stat og Kommuner ydes saadanne direkte Tilskud til Hjælpekasser og Arbejdsløshedskasser, at Indsamlingen kan ophøre.

Organisationerne opfordres til, baade gennem Pressen og ved alle andre passende Midler, at virke for, at Indsamlingen kan paabegyndes *hurtigst muligt*, og at den kan give det for de Nødlidende gunstigst mulige Resultat.«

* * *

I Tilslutning til vor Opfordring og den dermed forbundne Plan for Indsamlingen tillader vi os at bemærke følgende:

Som det fremgaar af Planen for *Organisations-Indsamlingen* gælder vor Opfordring til at yde Bidrag Forbund og Foreninger, baade indenfor og udenfor De samvirkende Fagforbund, ligesom Fordelingen ogsaa sker til de Organisationer, der har Arbejdsløse, uden Hensyn til om de staar indenfor eller udenfor De samvirkende Fagforbund. Fordelingen sker af vort Forretningsudvalg og et Udvalg, som vælges af Hovedbestyrelserne for de Forbund og Bestyrelserne for de Foreninger, som har mange Arbejdsløse, men denne Fordeling foretages iøvrigt i Forhold til det Antal *ikke-understøttede* Arbejdsløse, som hver Organisation har. Den 15. November f. A. var disses Antal, efter Oplysningerne, godt halvfemte Tusinde, men nu vil deres Antal vistnok paa det nærmeste være fordoblet, og deres Tal vil fremdeles stige.

Det er altsaa til disse Arbejdsløse, at de ved Organisations-Indsamlingen indkomne Beløb skal anvendes.

Der findes jo endnu enkelte Fag, som ikke har nogen Arbejdsløshedskasse eller hvis Arbejdsløshedskasse ikke endnu er traadt i Virksomhed. Men det er ikke Tidspunktet nu, at reflektere over, hvorvidt disse Fag kunde have fremskyndet Oprettelsen af Arbejdsløshedskasser eller ikke, de indvundne Erfaringer vil nok gøre sig gældende. Tidspunktet er derimod til at *hjælpe,* og det er dette vi alle maa være med til.

Fordelingen af de indkomne Be-

løb maa ske for *hver Uge*. Derfor maa der ogsaa for hver Uge foreligge Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund en ny Opgørelse over Antallet af Arbejdsløse i samtlige Forbund og Foreninger.

Samtlige Forbundsafdelinger og Foreninger *indenfor samme Fag* bedes derfor hver Uge tilstille Forbundet deres udfyldte Oplysningsskemaer, som de forud har faaet tilsendt af Forbundet; dette bringer Oplysningerne til De samvirkende Fagforbund, og efter disse foregaar Fordelingen for den paagældende Uge. Vi maa derfor indtrængende anmode om, at Oplysningerne indsendes *rettidig,* som det staar anført paa Skemaerne. For at spare Tid er disse Skemaer forsynet med 3 Uge-Datoer, men det følger af sig selv, at hvert Skema kun skal indeholde Oplysning for den paagældende Uge og ikke for Uger, som ligger forud og for hvilke der allerede *er* givet Oplysning.

Endvidere vil der efter Anmodning blive tilsendt Organisationerne *numererede Lister* til eventuelle Indsamlinger paa *Værksteder* og andre *Arbejdspladser.*

Indsamlings-Listerne kan erholdes ved Henvendelse til De samvirkende Fagforbunds Kasserer, *E. Svendsen,* Nørre Farimagsgade 49, 1.

Som nævnt i Indsamlingsplanen er det ganske overladt til Organisationernes frie Skøn at vælge Formen for deres Bidragydelse, og vi er gaaet ud fra, at mange Organisationer vil vælge mer end en af de foreslaaede Former, t. Ex. en Bevilling af Kassen i *Forbindelse* med en Værkstedsindsamling.

De ved Værkstedsindsamlingerne indkomne Beløb bedes indsendt sammen med Indsamlingslisterne *direkte* til De samvirkende Fagforbunds Kasserer, *E. Svendsen*, Nørre Farimagsgade 49, enten af de bidragydende Værksteder selv eller samlede for flere Værksteder, paa den Maade Bidragyderne bestemmer, men man anmodes om at lade Indsendelsen ske hurtigst muligt efter Indsamlingen, for at Bidragene ogsaa hurtigst muligt kan komme de nødlidende Klassefæller i Hænde.

Det har været under Overvejelse om man burde lade Værkstedsindsamlingerne tilflyde de lokale Indsamlinger, men man har ment, at de fagorganiserede Arbejderes Penge fortrinsvis burde anvendes til Fagorganisationernes egne Arbejdsløse, fordi dette styrker vore Organisationer mest. Men dette udelukker selvfølgelig ikke, at man i de enkelte Byer, hvor der maatte være Opfordring dertil, *ogsaa* kan betænke den lokale Indsamling, saavidt der er Ævne.

De Arbejdsløse sætter nu deres Haab til, at Organisationerne og deres arbejdende Klassefæller vil række dem en Hjælp. Vi føjer vort Haab hertil, idet vi gentager vor Opfordring om at alle vil gøre deres Bedste.

P. F. V.
C. M. OLSEN
CARL F. MADSEN

De officielle Voldgiftsretter i England.

Chefen for det engelske Handelsdepartement (Board of Trade), har i September 1908 til Handelskamrene og til Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationerne i England udsendt nedenstaaende Bekendtgørelse. Der gives heri en kort Redegørelse for de senere Aars Virksomhed i de gennem Lovgivningen indførte frivillige Voldgiftsretter i England, og der stilles en Udvidelse af deres Virksomhed i Udsigt, uden at man dog hermed tænker paa at forandre deres frivillige Karakter, eller overhovedet paa at ulejlige Parlamentet med at beskæftige sig med de paatænkte Forandringer, da man ikke anser dette for at være fornødent.

Den officielle Voldgifts- eller rettere *Mæglings*-Institution, anvendes som man ser af Bekendtgørelsen, i stigende Grad; Antallet af Mæglingssager i et Aar overstiger dog ikke det gennemsnitlige Antal Konflikter i England i et Par Maaneder.

Paa de engelske almindelige Fagforeningskongresser i de senere Aar, har der, fra Havnearbejderne i London hver Gang været fremsat Forslag om at kræve *tvungen* Voldgift i Arbejdsstridigheder, men det er ligesaa regelmæssig blevet forkastet.

I Sverig er der i 1905 indført en Lov, hvorefter der af Regeringen ansættes Kommissærer med den Opgave, at træde mæglende til under opstaaende Stridigheder mellem Arbejdere og Arbejdsgivere. Spørgsmaalet om Indførelsen af noget lignende blev i sin Tid behandlet af den danske Rigsdag; det var Bramsens Forslag om Enighedskamre. Men Forslaget strandede paa Landsthingets Modstand.

I de senere Aars-Rigsdagssamlinger har der atter lydt Røster i Folkethinget for en Lovgivning paa dette Omraade. Baade af den Grund og fordi Sagen i Forvejen har almindelig Interesse for vore Organisationer, gengive vi den nævnte Bekendtgørelse i Oversættelse.

Denne har følgende Ordlyd:

1) Ifølge Mæglingsloven (Conciliation Act) af 1896 har Handelsdepartementet Ret til at beskikke en Mægler i Arbejdsstridigheder og en Voldgiftsmand, naar begge Parter anmoder derom. Dette beskedne Interventionsmiddel er blevet anvendt, naar der har frembudt sig Lejlighed dertil, og Departementets Arbejde paa dette Omraade er vokset betydeligt i de senere Aar. I 1905 greb Departementet ind i 14 Konflikter og fik dem alle ordnet; i 1906 havde man med 20 Sager at gøre og ordnede de 16; i 1907 forelaa der 39 Sager, hvoraf de 32 blev ordnede. I de første otte Maaneder af 1908 er der fremkommet ikke mindre end 47 Sager, hvoraf de 35 allerede var ordnede den 1. Septbr, medens Resten endnu var under Behandling.

2) Det er ikke Hensigten at indskrænke eller ophæve nogen Del af Mæglingsloven, ej heller at forandre dennes frivillige, opportune Karakter. Departementets gode Bistand vil stadig staa til Raadighed for alle industrielle Kredse til Udjævning af Konflikter, naar som helst Lejlighed gives. Mæglere og enkelte Voldgiftsmænd vil stadig blive beskikkede naar som helst det ønskes. Særlige Interventioner vil stadig ske i særlige Tilfælde, og Forhandlingerne vil, som hidtil, blive ganske tvangfrie. Men den Tid er nu kommen, da denne Institution fortjener, ja, kræver Indførelse af et mere fast og formelt Maskineri. For da at konsolidere, udvide og popularisere Mæglingslovens Virksomhed foreslaar man at oprette en *staaende* Voldgiftsret.

3) Denne Ret, som vil træde sammen, naar som helst det ønskes, skal bestaa af tre (eller fem) Medlemmer, efter Parternes Ønske, med Diæter og Dækning af Udgifter til Retsmedlemmerne og Formanden under Møderne. Retten skal udnævnes af Handelsdepartementet fra tre forskellige Lister. Den første Liste — Formændene — skal være over fremragende og upartiske Personer. Den anden Liste skal bestaa af Personer, som vel hører til Arbejdsgiver-Kredsen, men som er uinteresserede i den verserende Konflikt. Den tredie Liste skal være over Personer, der paa lignende Vis udtages af Arbejderklassen blandt Fagforeningsfolk. Man haaber, at denne Sammensætning vil fri Retten for den Bebrejdelse, som Arbejdere undertiden har rettet mod tilkaldte Mæglere og Voldgiftsmænd, at de ikke grundig forstod Arbejdernes Standpunkt, hvor retfærdige de end ønskede at være. Man mener, at man ved Beskikkelse af to Voldgiftsdommere fra Principalernes Kreds og to fra Arbejdernes Kreds i vanskelige Sager, hvorved Retten altsaa kommer til at bestaa af fem i Stedet for tre Personer, vil give Rettens Afgørelser mere Autoritet, især overfor Arbejderne, som ifølge Handelsdepartementets Oplysning er mere tilbøjelige til at underkaste sig en Afgørelse ved to af deres Repræsentanter, end en Afgørelse ved en enkelt. Da Rettens Medlemmer stadig vil skifte, vil der ikke være nogen Fare for, at Retten selv skal blive upopulær hos nogen af Parterne paa Grund af en enkelt Dom. Det vil ikke volde Vanskelighed at vælge Medlemmer, som er helt uden for den staaende Konflikt, og der vil ikke blive paalagt de Folk, som gaar ind paa eventuelt at virke som Voldgiftsdommere, noget uoverkommeligt Arbejde. For at endelig et Fags særlige Forhold kan blive nøje forklaret for Retten, vil Handelsdepartementet, paa Rettens eller Parternes Anmodning beskikke fagkyndige Bisiddere til at hjælpe Retten med Forhandlingerne, men uden Stemmeret.

4) Den offentlige Mening om Voldgift i Almindelighed i faglige Konflikter kan meget belejligt prøves ved en saadan frivillig Ordning. Omhyggelige Undersøgelser gennem Handelsdepartementet retfærdiggør den Forventning, at Planen ikke vil være uvelkommen i Industrikredse. Retten vil kun blive sammenkaldt, naar den virkelig ønskes. Ny Lovgivning herom er unødvendig.

5) Der vil nu blive gjort Skridt til at sammensætte de forskellige Lister.

Erstatningsdomme.

Nedenstaaende fremsætter vi en Fortegnelse over de indsendte Udskrifter af afsagte Domme over Fagforeningerne og »Social-Demokraten«s Redaktør:

Bagere.

Hof- og Stadsrets Dom af 2. Januar 1905 i Sagen, Redaktør A. Fleron mod Redaktør Z. Friis.

Barberer.

Hof- og Stadsrets Dom af 30. Marts 1903 Sagen Barber og Frisør Andreas Ludv. Jensen mod Barber- og Frisørsvendenes Fagforening samt nævnte Forenings Formand, Barbersvend V. Hansen, og Sekretær, Barbersvend Sophus Bergmann.

Appel-Stævning for Højesteret i samme Sag, 6. Maj 1903.

Bødkere.

Hof- og Stadsrets Dom af 11. Marts 1901 i Sagen, Bødkermester N. P. Olsen ctr. Bødkersvend, Formand for Bødkernes Fagforening, E. Svendsen.

Højesterets-Dom af 28. Oktober 1902 i Sagen, Bødkersvend, Formand for Bødkernes Fagforening, E. Svendsen ctr. Bødkermester N. P. Olsen.

Farmacevtisk Medhjælperforening.

Hof- og Stadsrets Dom af 10. August 1903 i Sagen, Apoteker A. Helms af Horsens mod Farmacevtisk Medhjælperforening.

Glarmestere.

Hof- og Stadsrets Dom af 11. December 1905 i Sagen, Glarmester Olaf C. Madsen ctr. Chr. Hansen som Formand for Glarmestersvendenes Fagforening.

Appel-Stævning for Højesteret af Chr. Hansen, Formand for Glarmestersvendenes Fagforening i Anledning af en ham ved Hof- og Stadsretten under 11. December 1905 overgaaet Dom i Sagen, Olaf C. Madsen.

Udeblivelses-Dom i Sagen, Chr. Hansen ctr. Oluf C. Madsen.

Gørtlere og Metalarbejdere.

Frederiksberg Birks Dom af 9. Oktober 1908 i Sagen, Gørtlermester C. F. V. Amelung ctr. Gørtler- og Metalarbejdernes Fagforening af 1873.

Kedel- og Maskinpassere.

Odense Købstads Dom af 6. November 1899 i Sagen, Aktieselskabet Brandts Klædefabrik i Odense ctr. C. A. Christensen, Formand for Dansk Kedel og Maskinpasser Forbund.

Murere.

Københavns Criminal- og Politirets Dom af 9. Juni 1883 i Sagen, Murersvend Gotfred Cebaldus Petersen mod Murermester Thomas Peter Koefoed.

Hof- og Stadsrets Dom ef 3. Juni 1889 i Sagen, Murer H. A. Lundberg ctr. Murermester Kanstrup.

Hof- og Stadsrets Dom af 18. November 1895 i Sagen. Murersvend C. Kindberg af Køge ctr. Murersvend Fisch som Formand for Murersvendenes Understøttelsesforening.

Murarbejdsmænd.

Københavns Gældkommissions Dom af 3. Oktober 1904 i Sagen, Murermester A. Rasmussen mod Murarbejdsmand Carl Peterser, dels personlig, dels som Formand for Murarbejdsmændenes Fagforening.

Skomagere.

Frederiksberg Birks Dom af 26. September 1890 i Sagen, Skomagermester H. C. T. Heegaard ctr. Forretningsfører H. Honorè.

Frederiksberg Birks Dom af 15. Juli 1892 i Sagen, Skomagermester Jens Andersen ctr Skomager H. Honorè.

Højesterets Domsconclusion af 16. Oktober 1891 i Sagen, Skomager Jøns Lindberg paa Skomagersvendenes Forbunds Vegne ctr. Skomagermester Chr. E. Berendsen.

Skrædere.

Hof- og Stadsrets Dom af 21. Juli 1890 i Sagen, Købmand G. R. Berg af Svendborg mod Skrædersvend Rasmussen, Skrædermester Berglund samt Skræddersvendene Serner, J. Nielsen, C, Hansen, Carl Jensen, Norlin, Gjøransson, Niels Velin, Forsbach og Thulin.

Højesterets-Dom af 4. Maj 1894 i Sagen, Dansk Skræderforbund og sammes Bestyrelse ved dens Formand, Skræddersvend J. Rasmussen ctr. Skrædermester V. A. Schilder.

Hof- og Stadsrets Dom af 22. August 1898 i Sagen, Skrædersvend P. Johannesson, kaldet Johansen mod J. Rasmussen, V. Petersen, M. Gøranson, G. Holst, Jens Jonasson Nordlin, L. Eriksen og Axel Alfred Magnus Jensen.

Hof- og Stadsrets Dom af 18. Juni 1900 i Sagen, Skrædersvend F. Andersen af Vejle mod Forretningsfører for Dansk Skræderforbund, William Pedersen.

Hof- og Stadsrets Dom af 4. August 1902 i Sagen, Skrædersvend Elof Svensson mod N. A. Norlin, Jens Nielsen og William Petersen samt Skræderforbundet »Herforths Klub«, »Skrædernes Fagforening af 1873«:

Snedkere

Frederiksberg Birks Dom af 14. Juli 1902 i Sagen, Snedkersvend Søren Nielsen mod Snedkermester V. Andersen.

Frederiksberg Birks Dom af 14. Juli 1902 i Sagen, Snedkersvend P. Lindberg mod Snedkermester V. Andersen.

Hof- og Stadsrets Dom af 2. Maj 1904 i Sagen, Snedkermester V. Andersen mod Snedkernes og Stolemagernes Fagforening, Snedkersvend A. Vald. Friis, Karetmagernes Forbund og Karetmager O. M. Jensen.

Frederiksberg Birks Dom af 3. Februar 1905 i Sagen, Snedker A. Vald. Friis ctr. Snedkermester V. Andersen

Vejle Købstads Dom af 23. Juli 1908 i Sagen, Tømrermester A. Petersen, Vejle, mod Snedkernes Fagforening ved dens Bestyrelses Formand Chr. Jørgensen.

Hof- og Stadsrets Dom af 26. August 1907 i Sagen, Snedkermester L. F. Andersen mod A. C. Westergaard.

»Social-Demokraten«s Redaktør.

Højesterets Domsconclusion af 8. December 1908 i 7 Sager, Grosserer Wiggo Schilder imod Redaktør Emil Wiinblad.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 30 ❋ KØBENHAVN DEN 23. JANUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden. Kongresser, Lønbevægelser og Konflikter (Anlægsgartnerne i København og Omegn, Drejerne i Aarhus, Dansk Elektrikerforbund). Arbejdsløsheden i Danmark i November Maaned 1908.

Arbejdsløsheden.

Efter at Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund havde udsendt sit Opraab om at foretage Indsamlinger af Pengebidrag til Arbejdsløse, har Forretningsudvalget nedsat Udvalg til at forestaa Indsamlingen af Bidrag og Fordelingen af disse.

Indsamlingskommiteen, der bestaar af Kasserer *E. Svendsen, R. P. Daugstrup* og *Rud. Poulsen*, har den Opgave at skulle forestaa alt hvad der vedrører selve Indsamlingen.

Fordelingskommiteen, der bestaar af Sekretær *Carl F. Madsen, Vill. Arup*, Fru *Brochmann, I. A. Hansen*, Fru *O. Nielsen* og Kasserer *E. Svendsen*, har den Opgave at skulle planlægge Fordelingen af de indkomne Bidrag.

Indtil den 20. Januar var der ialt indkommet ca. 20,000 Kr. Udvalget besluttede sig derfor til at foretage den første Udbetaling.

Oplysningerne om Arbejdsløshedens Omfang var desværre i høj Grad mangelfulde, hvilket vanskeliggjorde Beregningen for Fordelingen. Der var rettet Forespørgsel om Arbejdsløshedens Omfang til 75 Forbund og enkeltstaaende Foreninger, men indtil den 20. Januar forelaa der kun Oplysninger fra 43 Organisationer.

Fordelingsudvalget har, i Overensstemmelse med Fordelingsudvalgets Beslutning vedtaget at Understøttelsen skal bestaa dels af Naturalier dels i Penge. Der er for Københavns Vedkommende udstedt Naturaliekort, for hvilke der kan købes Kød og Flæsk i »Arbejdernes Kødforsyning« samt Kort paa hvilke der kan købes Rug- og Sigtebrød hos Fællesbageriets Forhandlere.

Paa disse Kort kan der købes 2 halve Rugbrød samt 2 Sigtebrød à 15 Øre pr. Stk. Til de Arbejdsløse i Provinserne beregnes et Pengebeløb.

Forinden Planen om Fordelingen er bleven realiseret, har Udvalget forelagt denne til Godkendelse paa et Møde af Repræsentanter for følgende Fag: Bygningssnedkernes Fagforening, Tømrerforbundet, Malerforbundet, Murerforbundet, Dansk Arbejdsmands-Forbund, Murarbejdsmændenes Fagforening, Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, Blikkenslagerforbundet, Dansk Formerforbund, Snedkerforbundet, Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk Skræderforbund.

Man var fra alle Sider enig om at følge Udvalgets Plan for Fordelingen; tilbage var at tage Beslutning om hvilke Arbejdsløse, der kunde komme i Betragtning.

Angaaende dette Spørgsmaal enedes man om følgende:

Første Udbetaling sker gennem Arbejdsløshedskasserne til de af disses Medlemmer, der har optaget den vedtægtsmæssige Understøttelse, eller, hvis Fagets Kasse ikke har paabegyndt Understøttelses-Udbetaling, da til saadanne Medlemmer, der har været arbejdsløse i mindst 10 Uger. — (Hvis et Fag ingen Arbejdsløshedskasse har, udbetales Understøttelsen efter samme Regel gennem Fagforeningen.)

Den første Understøttelse udgør pr. Medlem gennemsnitlig 3 Kr., der gennem Kasserne fordeles til de paagældende Medlemmer.

Eventuelle Differencer mellem Udbetalingen af det af Kasserne modtagne Beløb afgøres med De samvirkende Fagforbund ved næste Udbetaling.

I Henhold til den saaledes godkendte Plan for Uddelingen har de Organisationer, som indtil Mødets Afholdelse havde indsendt Begæring om at faa Del i Understøttelsen, faaet udleveret Naturaliekort og Pengebidrag til Fordeling blandt deres arbejdsløse Medlemmer.

For Fremtiden vil samtlige Fagforeninger hver Uge faa tilsendt et Spørgeskema vedrørende Arbejdsløsheden, dette udsendes med De samvirkende Fagforbunds Meddelelsesblad »Arbejderen«. De udenfor De samvirkende Fagforbund staaende Organisationer vil faa Skemaet sendt til videre Besørgelse til deres Afdelinger.

Samtlige Fagforeninger anmodes indtrængende om at indsende Skemaerne hver Uge til deres Forbunds Kontor, saaledes at de samlede Oplysninger indenfor hvert Fag regelmæssig hver Uge kan blive tilstillet De samvirkende Fagforbund.

I Henhold til den ovennævnte Beslutning paa Mødet med Repræsentanterne for Fagene, er Arbejdsløshedsskemaaet undergaaet en mindre Forandring. Saafremt Fagforeningerne ligger inde med Eksemplarer af de først tilsendte Skemaer, bedes disse kasserede og fremtidig kun benytte de ny Skemaer.

Foreningerne anmodes om at indsende bevilgede eller indsamlede Bidrag saa hurtig som mulig til De samvirkende Fagforbunds Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49 I, København.

Paa Postanvisninger anmodes man om foruden Afsenderens Adresse, at paaføre vedkommende Organisations Navn.

—

Kongresser.

Dansk Typograf-Forbunds 4. Delegeretmøde

afholdtes i Grundtvigs Hus i Dagene 28.—30. Decbr. Der var mødt 135 Delegerede samt efter Indbydelse Formanden for De samvirkende Fagforbund *Martin Olsen*, Formanden for det norske Typograf-Forbund *O. Lian* og Formanden for det svenske Typograf-Forbund *Andersson*.

Formanden for Dansk Typograf-Forbund, *Victor Petersen*, bød Velkommen, og efter at Sangforeningen havde afsunget en stemningsfuld Kantate og de indbudte Gæster havde haft Ordet, aflagde Formanden en meget udførlig Beretning om den Virksomhed, der af Organisationen har været udfoldet i de forløbne tre Aar siden sidst afholdte Delegeretmøde.

Af denne fremgik det, at Medlemsantallet, som den 31. December 1906 var 3027, nu er steget til 3236. Bogtrykkerne havde gjort Forsøg paa at tvinge Faktorerne ud af Organisationen, hvad dog ikke i nævneværdig Grad er lykkedes, idet Statistiken viser, at af organiserede Faktorer fandtes den 1. Januar 1908 et Antal af 89.

Forbundet har indmeldt sig i Dansk Forening for Arbejderbeskyttelse, og tilsluttet de paa De samv. Fagforb.s Generalforsamling vedtagne Gensidighedsregler.

I 5-Aaret 1903—07 er der alene i Kontingent indbetalt 794,129 Kr. 90 Øre. Da Forbundet er internationalt organiseret, har det i de to Aar ydet Kammeraterne i Udlandet en Understøttelse af 3765 Kr. 20 Øre. Til Reservefonden er der i samme Tidsrum indbetalt et samlet Kontingent af 69,386 Kr. 20 Ø., medens Udgiften for denne Kasse bl. a. har været 1533 Kr. 63 Øre til Understøttelse af egne Medlemmer og 9403 Kr. 60 Øre til andre Fag, som har været i Strejke. Ved Aaret 1907's Begyndelse var der en Kassebeholdning af 104,863 Kr. 11 Øre, som med den samlede Indtægt, 42,029 Kr. 55 Øre, giver den nette Balancesum af 146,892

Kr. 66 Øre, og Aarets Formuefremgang var 20,691 Kr. 77 Øre.

Dansk Typograf-Forbund har en Rejsekasse, der yder Understøttelse ikke alene til sine egne Medlemmer, men ogsaa til alle de Typografer, der kommer tilrejsende fra en gensidig Forening i Udlandet. I 1907 er der i saadan Rejseunderstøttelse ydet 6341 Kr. 70 Øre, medens der i samme Aar har været ydet Understøttelse paa Stedet i 15,080 Dage til et Beløb af 18,696 Kr. 50 Øre.

Den samlede Arbejdsledighed har været 31,247 Dage og Understøttelsen andrager 27,633 Kr. 20 Øre.

I Femaaret 1903—07 har gennemsnitlig 5,22 pCt. af Medlemmerne været ledige hele Tiden.

Forbundets Arbejdsløshedskasse, der tæller 3162 nydende Medlemmer, er bleven statsanerkendt fra 1. Oktober 1907.

Formanden sluttede sin Beretning med at udtale, at i de 32 Aar, der er gaaet siden den første Bogtrykkerdag, er Organisationen gaaet mægtig fremad, og som Bevis herpaa anførte han, at der den Gang blev aflagt et Regnskab med en Indtægt paa 2143 Kr. 40 Øre og en Udgift paa 738 Kr. 94 Øre, hvad der ikke er mere end der nu udbetales i en enkelt Uge paa Forbundskontoret; men Typograferne maatte ikke glemme, at Bogtrykkerne havde luret dem Kunsten af og dannet Organisationer, der stod paa Højde med Arbejdernes. Af den Grund maa den fremtidige Virken være præget af Alvor og Klarhed.

Der udspandt sig derefter en meget lang og indgaaende Diskussion, hvori ogsaa Folkethingsmand *Martin Olsen* tog Del.

Efter at denne var sluttet, blev Beretningen enstemmig godkendt.

I Aftenmødet tog *Wartenberg* straks Ordet for at tale paa de Repræsentanters Vegne, der ønskede at Forbundet skulde udtræde af De samvirkende Fagforbund. Han argumenterede ud fra den Anskuelse, at De samvirkende Fagforbund ikke var tidssvarende og af den Grund hæmmede Fagets Udvikling.

Viggo Christensen talte derimod for at blive indenfor Rammerne, og beviste ved sine Udtalelser, at Strejke-Retten ikke var bleven frataget Arbejderne ved Lock-out-Forliget. Det vilde derfor være en Ulykke at slaa det bestaaende i Stykker.

Derpaa fulgte en lang Række Talere for og imod, og blandt andet holdt Folkethingsmand *Martin Olsen* under lydløs Stilhed et glimrende Foredrag over det forkastelige i at gaa ud af De samvirkende Fagforbund, og da han sluttede, hilstes han af et stærkt Bifald.

Ved Afstemningen stemte 103 Repræsentanter for, *at Forbundet skulde blive staaende* i De samv. Fagforbund, medens kun 20 stemte imod, 7 stemte ikke og 4 var fraværende.

Et Forslag om at sende Forslaget ud til Landsafstemning forkastedes.

Man behandlede derefter Ny typografisk Forenings Stilling til Dansk Typograf-Forbund.

Følgende vedtoges:

Delegeretmødet fastholder Beslutningen fra Aarhus Delegeretmødet om at Ny typ. Forening ophører som sideordnet Organisation til Afdelingen i København og indgaar paa det af Ny typ. Forenings Delegerede stillede Forslag, der er saalydende:

Under Forudsætning af, at Forholdstalsvalgmaaden indføres ved Valg af Delegerede, og saafremt Ny typ. Forening repræsenteres i Lokalledelsen for København med 2 Medlemmer, i Forbundsstyrelsen med 2 Medlemmer og i Forretningsudvatget med 1 Medlem, giver Ny typ. Forenings Delegerede Tilsagn om at ville anbefale Ny typ. Forenings Medlemmer at overgaa til Dansk Typ.-Forb.s Sætterafdeling i København. De nærmere Forhold ved Overgangen fastsættes ved Forhandling mellem den nuværende Styrelse for Ny typ. Forening og Forretningsudvalget, og saaledes, at de administrative Forhold træder i Kraft den 1. April 1909.

Delegeretmødet behandlede derpaa Lovændringerne, hvorefter der skredes til Valg af Tillidsmænd.

Til Formand genvalgtes Hr. Victor

Petersen, der nu i 24 Aar har staaet som ledende Mand indenfor de typografiske Organisationer.

Til Forretningsfører og Hovedkasserer genvalgtes P. Hvidtfeldt.

Lønbevægelser og Konflikter.

Anlægsgartnerne i København og Omegn har faaet Sanktion til at opsige den med »Foreningen af arbejdsgivende Anlægsgartnere« gældende Overenskomst til Ophør 1. Maj d. A. Lønbevægelsen vil omfatte 50 Medlemmer.

Drejerne i Aarhus har som tidligere meddelt her i »Arbejderen«, strejket siden den 1. Juli f. A. for at faa Minimallønnen hævet fra 33 Øre til 42 Øre pr. Time samt Arbejdstiden nedsat til 9 Timer daglig, og endelig for at faa Akkordpriserne forbedrede.

Det lykkedes dog ikke Drejerforbundet helt at gennemføre de opstillede Krav. Efter en Kamp paa 4½ Maaned er Strejken sluttet med det Resultat, at Timelønnen indtil 1. September 1909 bliver 39 Øre og derefter 40 Øre. Akkordpriserne er hævet noget.

Arbejdstiden er fastsat til 9½ Time daglig.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til Ophør 1. September 1911.

Dansk Elektrikerforbund har ved Forhandling med Installatørerne i Randers opnaaet Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold for dets Medlemmer i Randers.

Arbejdstiden er fastsat til 9½ Time daglig.

Minimallønnen er for selvstændige Montører 45 Øre pr. Time; for unge Svende det første Aar efter Læretiden 35 Øre pr. Time; Hjælpearbejdere (ɔ: Arbejdere, der efter deres fyldte 18. Aar overgaa til Elektrikerfaget og med hvilke der ikke er oprettet Lærekontrakt) det første Aar 33 Øre, det andet Aar 37 Øre og derefter 41 Øre pr. Time.

Overarbejde indtil Kl. 10 Aften betales med 50 pCt. Natarbejde fra Kl. 10 Aften til den normale Arbejdstids Begyndelse betales med 100 pCt.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til Ophør den 1. Februar 1911.

Arbejdsløsheden i Danmark i November Maaned 1908.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Randers	—	—	—	—	—	100
Bagere og Kondit.	193	—	172	129	—	93
Barberer og Frisører	19	368	18	—	—	—
Barnevognsarb.	3	90	3	—	—	—
Billedskærere	43	648	17	9	188	9
Brolæggere	48	220	40	11	87	8
Bryggeriarbejdere	134	—	8	34	—	3
Bødkere	10	50	3	42	433	13
Drejere	8	169	8	17	257	13
Elektrikere	48	841	35	4	24	2
Farmaceuter	—	—	—	10	270	8
Filehuggere	1	15	1	—	—	—
Forgyldere	—	—	—	2	52	2
Formere	88	2449	81	198	5003	164
Glarmestre	—	—	12	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	69	960	47	8	76	3
Handskemagere	2	52	2	—	—	—
Hattearbejdere	6	61	6	—	—	—
Hvidgarvere	6	160	3	5	130	5
Karetmagere	23	481	19	20	411	12
Kedel- og Maskinpas.	23	453	16	8	151	8
Korkskærere og Sorterersker	7	175	7	1	25	1
Lohgarvere	3	60	3	2	24	2
Metaltrykkere	12	251	11	—	—	—
Mineralvandsarb.	6	24	6	4	—	4
Murere	—	22125	885	—	16450	658
Ovnsættere	11	270	10	—	—	—
Pottemagere	—	14	1	—	112	8
Savværksarb. og Maskinsnedkere	122	1989	83	68	1273	61
Sejlmagere	12	121	12	—	—	—
Skibstømrere	—	—	—	—	2051	83
Skorstensfejere	2	16	2	—	—	—
Skotøjsarbejdere	77	1008	59	23	226	13
Skrædere	—	—	250	—	—	100
Smede og Maskinarb.	—	—	916	—	—	362
Snedkere (Snedkerf.)	—	25894	1033	—	11155	483
do. (Bornholm)	—	—	—	—	—	1
Stenarbejdere	—	—	—	2	36	2
Stukkatører	—	1215	54	—	—	4
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	2	25	2	—	—	—
Syersker	—	3562	137	—	—	—
Søfyrbødere	100	—	90	—	—	—
Trælastarbejdere	—	800	35	—	—	—
Tømrere	—	—	728	—	—	554

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 44 Organisationer med tilsammen 50044 Medlemmer.

Disse Organisationer havde den 30. November tilsammen 7590 Arbejdsløse = 15,1 pCt.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 31 ❋ KØBENHAVN DEN 30. JANUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Otte-Lukningen. Lønbevægelser og Konflikter (Brolæggerne i Aarhus, Hattearbejderne i Assens, Møllerne, Dansk Skræderforbund, Slagterne, Dansk Trærarbejderforbund). Arbejdsløsheden. Den permanente Voldgiftsret.

Otte-Lukningen.

Hver Gang Socialdemokraterne i Folkethinget forelægger deres Lovforslag om 8-Timersdagen, mødes de af den gamle Frase om »Arbejdets Frihed«. »Man bør ikke«, siges der, »gaa til at forbyde voksne Arbejdere at arbejde saa længe og saa meget som de vil«, hvorefter Flertallet lader Forslaget gaa i et Udvalg, der ikke afgiver Betænkning.

Men konsekvente er de herskende Partier nu ikke; thi i saa Fald maatte de aldrig have indladt sig paa en Lovgivnig om Butikslukningen, da denne jo netop indeholder et Paabud om begrænset Arbejdstid for de i Butiksvirksomhed, paa Lagere, og i Barber- og Frisørvirksomhed beskæftigede Arbejdere, og de har dermed selv brudt det System, som de hævder overfor Kravet om 8-Timersdagen.

Denne Inkonsekvens skal dog paa ingen Maade bebrejdes Modstanderne af en Maksimalarbejdsdag. Vi skal tværtimod, overalt, hvor Spørgsmaal herom kommer frem, anføre den som Bevis for hvor uholdbare de principielle Argumenter mod 8-Timersdagens Gennemførelse er.

Loven om Otte-Lukningen er jo traadt i Kraft den 1. Oktober d. A., men da 2. Stykke i Lovens § 1 tillader de enkelte Kommunalbestyrelser gennem Vedtægt at *udsætte* Lovens Ikrafttræden i de fem Sommermaaneder — 1. Maj til 1. Oktober — er det jo muligt, at der kan være gjort Brug af denne Ret, og at Loven saaledes ikke endnu gælder i sin fulde Udstrækning for hele Landet. Men selv om dette skulde være Tilfældet, har Loven baade almindelig Interesse for alle og en speciel Interesse for mange af de Arbejdere, der direkte eller indirekte beskæftiges ved de Virksomheder, som kommer ind under Loven, hvorfor vi nedenfor gengiver dens Indhold:

Lov
om
Tidspunktet for Lukning om Aftenen af Butikker og Lagere.

§ 1. Køb og Salg paa Gader, Torve, offentlige Pladser og i handlendes, Fabrikanters og Haandværkeres Butikker og Lagere samt Barber- og Frisørvirksomhed maa ikke finde Sted i Tiden fra Kl. 8 Aften til Kl. 4 Morgen, dog undtages herfra Lørdag Aften fra Kl. 8 til Kl. 11. Nævnte Butikker og Lagere samt Barber- og Frisørstuer skulle med den anførte Begrænsning være lukkede fra Kl, 8 Aften til Kl. 4 Morgen. Dette Forbud gælder tillige Foreninger, der, selv om Næringsadkomst ikke er nødvendig til Udøvelse af deres Virksomhed, dog holde Udleveringssted aabent for deres Medlemmer.

Kommunalbestyrelsen kan ved en for Landet af Amstraadet, for Købstæder samt for Frederiksberg og Marstal Kommuner af Indenrigsministeren stadfæstet Vedtægt tillade, at fornævnte Lukning af Butikker og Lagere indenfor Tidsrummet mellem hvert Aars 1. Maj og 1. Oktober udskydes indtil et i Vedtægten fastsat Tidspunkt.

Kunder, der paa det paabudte Tidspunkt for Butikkens eller Lagerets Lukning befinde sig i samme, kunne dog ekspederes i indtil en ¼ Time efter det nævnte Tidspunk.

Bestemmelserne i Lov Nr. 134 af 22. April 1904 om den offentlige Fred paa Folkekirkens Helligdage samt Grundlovsdagen forblive i Kraft, for saa vidt der

herved er hjemlet strængere Regler end ifølge nærværende Lov.

§ 2. Bestemmelserne i § 1 komme ikke til Anvendelse paa Apoteker, med Hensyn til hvilke det dog skal være Justitsministeriet forbeholdt at træffe Bestemmelse om, hvilke Varer der maa forhandles i Apoteket efter den almindelige Lukketid.

Bestemmelserne i § 1 komme ej heller til Anvendelse paa Udsalg af Aviser, Bøger, Tidsskrifter o. desl. fra Jernbanestationer, Kiosker og lignende Steder; eller paa Salg af Sodavand og lignende kølende Drikke, Kaffe og The, Kager og Frugt, som finder Sted med Politiets Tilladelse og paa dertil af Politiet anviste Pladser.

Bagere og Kagebagere (jfr. Næringsloven af 29. December 1857 § 20 d.), paa hvilke Bestemmelserne i § 1 komme til Anvendelse, for saavidt angaar Salg ud af Huset ere berettigede til ud over den i § 1 nævnte Lukketid at holde deres Lokaler aabne for i dem at foretage den Forhandling til Fortæring paa Stedet, som de efter Næringsloven ere beføjede til at udøve.

I Kjøbenhavn, i Købstæder samt i Frederiksberg Kommune kan Kommunalbestyrelsen ved en af Indenrigsministeren stadfæstet Vedtægt tillade Cigar- og Tobakshandlere fra Kl. 8 til Kl. 11 Aften at sælge Cigarer, Cigaretter og Tobak, men ingen andre Varer, og maa de da i den Tid ikke benytte anden Medhjælp end Hustru og Børn.

§ 3. Beværtningsdrivende, herunder Personer med Konditorborgerskab efter Næringslov af 29. December 1857, § 58, maa i Tiden fra Kl. 8 Aften til Kl. 4 Morgen, Lørdag Aften dog kun fra Kl. 11 Aften til Kl. 4 Morgen, ikke sælge ud af Huset, derfra dog undtaget Salg af tilberedte Spisevarer.

§ 4. Forbudsbestemmelsen i § 1, 1ste Stykke, finder først Anvendelse efter Kl. 11 Aften at regne:

a) Aftenen forud for en af Folkekirkens Helligdage, de sidste 7 Dage forud for Juleaften, første Søndag i Maj og November, samt endvidere, naar der her om foreligger en af Kommunalbestyrelsen truffen Bestemmelse, paa Dage for Afholdelsen af større Dyrskuer, Markeder, stedlige Sammenkomster og Festligheder;

b) med Tilladelse af Politiet for et nærmere begrænset Tidsrum i Tilfælde af, at Naturomstændigheder, Ulykkeshændelser, andre lignende uforudsete Begivenheder eller Fare for uforholdsmæssigt Tab ved Forringelse af let forderlige Varer maatte gøre saadant ønskeligt.

§ 5. Overtrædelse af Bestemmelserne i nærværende Lov bliver at straffe med Bøder fra 10 Kr. indtil 200 Kr.

Naar en Person, hvem det er tilladt at drive Forretning udover den almindelige Lukketid, efter denne Tid sælger Varer, som det ikke efter den Tid er ham tilladt at sælge, bliver han i Gentagelsestilfælde tillige at dømme til Fortabelse af Retten til at holde Forretningen aaben udover den almindelige Lukketid. Denne Bestemmelse finder dog ikke Anvendelse for Apotekere.

Straffe efter denne Lov idømmes under en offentlig Politisag, og Bøderne tilfalde vedkommende Kommunes Hjælpekasse eller, hvor en saadan ikke findes, Kommunekassen.

§ 6. Denne Lov underkastes en Revision inden Udgangen af Finansaaret 1912—13.

§ 7. Nærværende Lov træder i Kraft 3 Maaneder efter dens Offentliggørelse i Lovtidende. Regeringen bemyndiges til ved kgl. Anordning at sætte denne Lov i Kraft paa Færøerne med de Lempelser, som maatte følge af disse Øers særlige Forhold

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

Fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har vort Forretningsudvalg under 16. Januar d. A. modtaget en saalydende Skrivelse:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Som det vil være det ærede Forretningsudvalg bekendt, foreligger der fra en Række Fagforeningers Side Opsigelse af et meget stort Antal Overenskomster til Ophør i den første Halvdel af indeværende Aar, og Opsigelsernes Antal forøges saa godt som daglig.

Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse, som i Gaar har behandlet de foreliggende mange Opsigelser — hvorover Fortegnelse vedlægges — er af den Anskuelse, at der for Tiden ikke er nogensomhelst Mulighed for Forbedring af Løn- og Arbejdsvilkaar. Hvor vanskelige og daarlige de nuværende Forhold er, hvor stærkt Arbejdsløsheden griber om sig, er jo det ærede Forretningsudvalg vel bekendt, og disse Forhold gør det selvfølgelig umuligt for Arbejdsgiverne at paalægge deres Virksomheder yderligere Byrder. Det er os endogsaa bekendt, at man indenfor forskellige Fag alvorligt har drøftet, om det overhovedet er muligt at opretholde de nuværende Løn- og Arbejdsforhold. Hovedbestyrelsen mener derfor ikke at kunne forsvare for Øjeblikket i al Almindelighed at godkende Bestemmelser om forhøjede Arbejdslønninger og forkortet Arbejdstid.

Jeg skal derfor paa Hovedbestyrelsens Vegne henstille til det ærede Forretnings-

udvalg i fælles Interesse at foranledige, at man for Tiden lader de rejste Krav om Lønforhøjelser og Arbejdstidsforkortelser falde, hvilket i de fleste Tilfælde vil kunne naas ved at tage de paagældende Opsigelser af Overenskomster tilbage.

P. H. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

*

Vort Forretningsudvalg har, i Anledning af Arbejdsgiverforeningens Skrivelse, til de Organisationer, som har opsagt bestaaende Overenskomster, udsendt et Cirkulære, hvori der fremsættes følgende Udtalelser:

»Som bekendt er Arbejdsforholdene for Tiden saa ugunstige, som de ikke har været det i mange Aar, og under disse Forhold vil det selvfølgelig være utilraadeligt at tage mod Konflikt; thi en saadan vil meget let give Arbejdsgiverforeningen den længe ønskede Lejlighed til at falde over vore Organisationer, for derved for lang Tid at lamme disses Virksomhed.

Forretningsudvalget tillader sig derfor at henstille til det ærede Forbund, at dette ved de Forhandlinger, som formentlig vil blive ført med Arbejdsgiverne, vil søge at naa til Enighed om ny Løntariffer, saaledes at Konflikt kan undgaas.

Da der for Tiden næppe vil kunne vindes noget ved at paakalde Hovedorganisationernes Bistand, anmodes Organisationerne om, saavidt muligt selv at søge eventuelle Uoverensstemmelser bilagt.«

Brolæggerne i Aarhus har faaet vort Forretningsudvalgs Samtykke til at opsige den nugældende Overenskomst til Ophør den 1. April 1909.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 40 Medlemmer.

Hattearbejderne i Assens. Hattearbejderforbundet har faaet vort Forretningsudvalgs Samtykke til at opsige Overenskomsten med Firmaet »Nielsens Hattefabrik« i Assens til Ophør den 1. April 1909.

Lønbevægelsen vil omfatte 10 Medlemmer.

Møllerne. Dansk Mølleriarbejderforbund har efter Anmodning, modtaget De samvirkende Fagforbunds Samtykke til at opsige de nugældende Overenskomster med Horsens og Aalborg Dampmøller til Ophør den 1. April 1909.

Lønnen, som nu er 19—21 og 22 Kr. pr. Uge, ønskes hævet til henholdsvis 21—23 og 24 Kr. pr. Uge.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 25 Medlemmer.

Dansk Skræderforbund har opsagt Priskuranten i Landdistrikterne, Leverancepriskuranten, der omfatter hele Landet, samt Priskuranterne for Grenaa og Skanderborg. Disse Opsigelser vil berøre 515 af Forbundets Medlemmer. Forbundet haaber ved Forhandling at kunne opnaa saa meget, at Strejke kan undgaas.

For Landdistrikternes Vedkommende stilles der Krav om Lønforhøjelse af 12 à 15 pCt. Hvad Leverancepriskuranten angaar, bliver det nærmest en Revision, med Forhøjelse af enkelte Satser. Grenaa og Skanderborg forlanges oprykkede i 3. Klasse.

Fra 1. April træder en Bestemmelse om Indførelse af fri Værksteder i Kraft for Provinsernes Vedkommende, og der er al Sandsynlighed for at Mestrene i enkelte større Byer (Aarhus, Horsens og Odense) vil søge at komme uden om denne Bestemmelse.

Slagterne. Dansk Slagteriarbejderforbund har efter Anmodning faaet Sanktion til at søge gennemført Overenskomster for Tarmrenserne i København og for Pølsemagerne ved Odense Pølsefabrik.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 60 Medlemmer.

Samme Forbund har gennemført en ny Overenskomst ved Silkeborg, Bogense og Nørresundby Andels-Slagterier.

Forbundet har endvidere faaet Sanktion til at indlede Forhandling med Tarm-Grosserer Kummerow i

Nørresundby om et nyt Løn- og Arbejdsregulativ. Der beskæftiges 14 Medlemmer paa Kummerows Tarmrenseri.

Dansk Træarbejderforbund (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere) har faaet Sanktion til at opsige den for Korinth gældende Akkordpriskurant, og vil nu indlede Forhandling med det derværende Savværk for at forsøge at bringe Lønningerne op paa samme Højde som de i Faget almindelig gældende Lønninger. Lønbevægelsen vil komme til at omfatte ca. 25 Mand.

Arbejdsløsheden.

Fredag den 22. Januar blev der af det nedsatte Udvalg uddelt ca. 21,000 Kr.

Af dette Beløb lød de 11,000 Kr. paa Naturaliekort, og 10,000 Kr. i Kontanter. Understøttelsen blev udbetalt til de Organisationer, der forinden Udvalgets Møde, Onsdag den 20. Januar, havde indsendt Andragende, og blev tildelt 7000 Mand dels i Provinserne, og dels i København; men efter at Uddelingen var foretaget, viste det sig, at et langt større Antal Arbejdsløse ikke naaede at komme med.

Naturalieuddelingen foregaar paa den Maade, at de Arbejdsløse faar udleveret et Kort lydende paa Kød, Flæsk eller Brød. Ved Henvendelse til de af Arbejderpartiet oprettede Kødudsalg udleveres for 2 Kr. Kød eller Flæsk efter frit Valg, og hos de Handlende, som forhandler Brød fra Arbejdernes Fællesbageri udleveres Rug og Sigtebrød.

Ugifte Medlemmer har faaet udbetalt Pengebeløb, og der er ligeledes udbetalt kontante Bidrag til de Arbejdsløse i Provinserne. Den næste Udbetaling vil foregaa den 3. eller 4. Februar, og man haaber da at kunne udbetale ca. 25000 Kr.

Formændene for samtlige Fagforeninger erindres om, at Lister til Indsamling paa Værkstederne kan faas ved Henvendelse til Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49[1], hvortil ogsaa de indsamlede Bidrag indsendes.

Da Udvalget som forestaar Uddelingen beregner Understøttelsen til Arbejdsløse, ganske ens, hvad enten de bor i København eller Provinserne, er det af den Grund ogsaa nødvendig at alle paa Værksteder insamlede Bidrag og de af Organisationens Kasse bevilligede Beløb indsendes til De samvirkende Fagforbunds Kasserer. Det vil kun bringe Forstyrrelse i Planen, hvis Fagforeningerne i enkelte Byer selv beholder og fordeler de indsamlede Bidrag.

Den permanente Voldgiftsret.

Fra Sekretæren for den permanente Voldgiftsret, *Alexander Hansen*, har vort Forretningsudvalg faaet tilstillet en lille Bog, som indeholder alle de Kendelser, som den permanente Voldgiftsret har afsagt.

Bogen indeholder tillige Overenskomsten af 5. September 1899 med Henvisning til Fortolkningssteder i Kendelserne, Lov Nr. 57 af 3. April 1900 om Vidneførsel for Arbejds-Voldgiftsretter, Anordning Nr. 109 af 18. Maj 1900 om Vidneførsel for Den permanente Voldgiftsret, Den permanente Voldgiftsrets Voldgiftsregler, Voldgiftsrettens Medlemmer og Suppleanter samt Register til Voldgiftskendelserne.

Bogen giver saaledes Oplysninger om en Række Spørgsmaal, som er af ikke ringe Interesse og Betydning for Lederne af den faglige Bevægelse, og vi kan derfor anbefale samtlige Fagforeningers Bestyrelser at anskaffe sig Bogen. Den vil, under Forudsætning af, at der bliver bestilt *1200 Eksemplarer*, kunne leveres for den billige Pris af *1 Kr.* pr. Eksemplar.

For at kunne beregne Oplagets Størrelse, tillader vi os at anmode Organisationerne om at meddele os, om de kunde ønske et Antal Exemplarer af Bogen, og i bekræftende Fald da hvormange.

Meddelelsen, om hvormange Exemplarer der ønskes, bedes tilsendt os senest den 2. Februar d. A.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 32 ❋ KØBENHAVN DEN 6. FEBRUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Skotøjsarbejdernes Lønbevægelse). Arbejdsløsheden. Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den første og anden Uddeling.

Lønbevægelser og Konflikter.

Skotøjarbejdernes Lønbevægelse. I Begyndelsen af Maj Maaned f. A. henvendte Dansk Skotøjarbejderforbund sig til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund, med Anmodning om Sanktion til at lade foretage en Revision af Fabriks-Priskuranterne og til at indlede Forhandling med Foreningen af Københavns Skotøjfabrikanter og Fabrikanterne i Provinserne.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt Forbundet kunde lade foretage en Revision af Priskuranterne, erklærede Forretningsudvalget, at det intet havde at erindre herimod; med Hensyn til Spørgsmaalet om Sanktion til at opsige Priskuranterne, henstilledes det til Forbundet, at man, i Betragtning af de uheldige Arbejdsforhold, udsatte dette til et senere Tidspunkt.

Den 12. Oktober modtog vort Forretningsudvalg atter en Skrivelse fra Forbundet, hvori det oplyste, at der ingen Forhandling var kommen i Stand med Fabrikanterne, og det anmodede paany om Sanktion til at opsige Overenskomsterne.

Den 13. Oktober meddelte vort Forretningsudvalg Forbundet, at det *ikke* kunde imødekomme Forbundets Anmodning.

Foretningsndvalget henledede Forbundets Opmærksomhed paa de elendige Arbejdsforhold, som har været raadende i lang Tid, og pegede paa, at den kommende Vinter vilde bringe en Arbejdsløshed af et hidtil ukendt Omfang. I Slutningen af vor Skrivelse udtalte vi følgende advarende Ord til Forbundet:

»Da Udsigten til, at Forbundet kan naa til Forstaaelse med Fabrikanterne, er meget ringe, og da den Fare er tilstede, at Fabrikanterne vil søge at binde Forbundet i flere Aar til en Priskurant, der i det væsentligste bliver den samme som den nuværende, og da De samvirkende Fagforbund af Hensyn til de slette Arbejdsforhold ikke vil kunne give Forbundet Sanktion til at nedlægge Arbejdet den 15. Januar 1909, vil Forretningsudvalget heller ikke kunne give sit Samtykke til, at Overenskomsten opsiges til Ophør den 15. Januar 1909, og henstiller derfor, at Forbundet undlader at opsige Overenskomsten i Aar. Forhaabentlig bedrer Tiderne sig til næste Aar, og vi skal i saa Fald tage Spørgsmaalet om Opsigelse under fornyet og velvillig Overvejelse.«

Forbundet fulgte dog ikke det givne Raad, men opsagde Overenskomsterne. Der blev derefter ført en Række Forhandlinger mellem Parterne om ny Overenskomster, men de endte alle uden Resultat.

Den 11. Januar d. A. modtog vi en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori den henstillede, at der optoges en ny Forhandling mellem Parterne og at der i disse Forhandlinger deltog Repræsentanter for de to Hovedorganisationer.

En saadan Forhandling paabegyndtes den 18. Januar og fortsattes i en Række Møder.

Det første Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter mødte med var en Henvisning til den af Arbejdsgiverforeningen tagne Beslutning om, at den ikke vilde tillade, at Fabrikanterne imødekom Krav om højere Løn eller kortere Arbejdstid, og de erklærede samtidig, at Skotøjfabrikanterne havde forskellige Krav til Arbejderne, som de ønskede honorerede. Der førtes nu langvarige og til Tider ret skarpe Forhandlinger, men det da viste sig umuligt at naa til et tilfredsstillende Resultat, enedes Arbejdernes Repræsentanter om at tage Opsigelsen af Overenskomsten tilbage, hvilket blev meddelt Fabrikanterne under Mødet i en saalydende Skrivelse:

Til Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter.

Da der under de førte Forhandlinger mellem Repræsentanter for saavel Hoved- som Underorganisationerne ikke er opnaaet Enighed om Forandring i de bestaaende Overenskomster, skal man — under Henvisning til de af Fabrikantforeningens Repræsentanter anførte Grunde, at de under den nuværende økonomiske Misere ikke kan indgaa paa Ændringer i de bestaaende Overenskomster, der vilde betegne en Produktionsfordyrelse, og i Henhold til Skrivelse af 16. ds. fra »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« til »De samvirkende Fagforbund« — tilbagetage den Dem den 14. Oktober f. A. fra vor Side tilstillede Opsigelse af samtlige mellem vore Organisationer bestaaende Overenskomster.

For Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873:
Charles Koch.

For Dansk Skotøjarbejderforbund:
Laurids Jørgensen.

Trods den Imødekommenhed, der saaledes vistes fra Arbejdernes Side, ved at lade de rejste Krav falde og forny den gamle Overenskomst, nægtede Fabrikantforeningens Udvalg dog at antage dette Tilbud, men krævede at Overenskomsten skulde sluttes for et Aaremaal, og at der skulde indføres saadanne Arbejdsforhold, som i høj Grad vilde forringe de nuværende.

Som Svar paa ovenstaaende Skrivelse modtog Forbundets Repræsentanter en saalydende Skrivelse:

Dansk Skotøjsarbejderforbund.

Under Forhandlingerne i Arbejdsgiverforeningen i Dag har det ærede Forbund overleveret Repræsentanter for Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter et Forslag, som gaar ud paa, at Forbundets Opsigelse tages tilbage. Forbundet vilde herefter have fuld Ret til at opsige Overenskomsten paany den 15. Oktober d. A.

Fabrikantforeningens Udvalg anser dette Forslag for at være ganske uantageligt. *Før* Forbundet besluttede at opsige den nuværende Overenskomst, advarede vi Dem herimod, under Hensyn til den allerede dengang udprægege Nedgang i Konjunkturerne. Under vore langvarige Forhandlinger *efter* Opsigelsen har vi Gang paa Gang erklæret, at Skotøjsindustrien nu maatte kræve, at den ved deres Opsigelse foranledige Uro og Utryghed i Faget afløstes af en Overenskomst, som i et passende Aaremaal sikrede rolige Arbejdsforhold. Vor Forening har allerede paa et tidligere Tidspunkt givet dette Standpunkt sin ubetingede Tilslutning. Vi skal ikke modsætte os at forelægge Forbundets Forslag om en Overenskomst paa eet Aar for en ny Generalforsamling i vor Forening, men vi nærer ingen Tvivl om, at Generalforsamlingen, som vi har indkaldt til i Morgen Aften, vil forkaste Forslaget.

Fabrikantforeningens Repræsentanter maa paa vor Side begære, at den ærede Bestyrelse foranlediger, at vor hoslagte Forslag til en fleraarig Overenskomst forelægges for den Generalforsamling, som Forbundet har indkaldt til i Morgen Aften. Vor Forening ønsker at vide, om Skotøjsarbejderne vil nægte at gaa med til vort beskedne Forslag om, at der i travle Tider skal være en begrændset Adgang til Overarbejde, saaledes at Fabrikanterne kan blive i Stand til i noget større Omfang end hidtil at modarbejde den udenlandske Konkurrence, Vor Forening ønsker at erfare, om Skotøjsarbejderne vil nægte at modtage et Forslag, som gennem Akkordpriser, ved hvis Udarbejdelse Arbejderne selv skal medvirke, byder en saa sikker Adgang for den dygtige og flittige Arbejder til at forøge sin Fortjeneste, at Fabrikanterne ikke er vegne tilbage for *paa Forhaand* i et Tidsrum af 3 Maaneder at *garantere mindst* den hidtidige Fortjeneste under Forudsætning af uformindsket Arbejdsydelse.

Vi forudsætter, at begge Organisationers gensidige Svar vil kunne foreligge i Løbet af Fredag Formiddag den 22.

For Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter.
Paa Udvalgets Vegne
(sign.) S. Jonsen.

*

Paa Skotøjarbejdernes Generalforsamling den 21. Januar godkendtes den af Forbundets Repræsentanter tagne Beslutning om at tage Opsi-

gelsen af Overenskomsten tilbage, hvorimod det af Fabrikanterne fremsatte Forslag enstemmigt forkastedes.

Under 23. Januar modtog vort Forretningsudvalg en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, som var saalydende:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Som det vil være det ærede Forretningsudvalg bekendt, har de to Organisationers Generalforsamlinger i Skotøjsindustrien Torsdag Aften forkastet begge de foreliggende Forslag til en Ordning af den ved Skotøjsarbejderforbundets Opsigelse af den indenfor Faget gældende Overenskomst fremkaldte Situation. I Forbindelse hermed har vi i Dag fra Skotøjsfabrikanterne modtaget Anmodning om Tilladelse til at erklære Lockout.

Forinden Lockoutvarslet gives, mener vi, at der kunde være grundet Anledning for begge Hovedorganisationers Forretningsudvalg til endnu engang at samles for at faa fjernet de Misforstaaelser med Hensyn til den foreliggende Situation, som i Henhold til »Social-Demokraten«s Referat Fredag Morgen af Skotøjsarbejdernes Generalforsamling er til Stede; thi hvis nævnte Referat gengiver den Fremstilling af Fabrikanternes Forslag, som blev givet Skotøjsarbejderne paa Generalforsamlingen, maa vi meget beklage, at disse da har maattet træffe deres Afgørelse ud fra ganske fejlagtige Forudsætninger.

I Henhold til ovenstaaende tillader vi os at foreslaa Afholdelse af et Fællesmøde, eventuelt med Tilkaldelse af Parterne, Mandag den 25. ds. Kl. *1.*

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Vort Forretningsudvalg gav Forslaget sin Tilslutning og Forhandlingerne genoptoges atter Mandag den 21. Januar Kl. 1 og varede med korte Afbrydelser til Kl. 2 Nat. Torsdag Aften Kl. 7 genoptoges Forhandlingerne og varede til Kl. 12½. Ved dette Mødes Begyndelse fremsatte Forbundets Repræsentanter et Forslag til Overenskomst. Dette var saalydende:

Forslag 1.

De mellem Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter og Skotøjsarbejdernes Fagforening af 1873 hidtil gældende Overenskomster fornyes paa et Tidsrum af 2 Aar, og med enOpsigelsesfrist af 3 Maaneder, til en 15. Januar, tidligst 15. Januar 1911; dog med følgende Tilføjelser:

Der nedsættes et Udvalg paa 3 Medlemmer fra hver Side, som kritisk skal gennemgaa Fabrikanternes Forslag til Akkordpriser for at faa konstateret, om Priserne er ansat saaledes, at Timefortjenesten ved deres Anvendelse forbliver uformindsket ved uformindsket Arbejdsydelse paa samme Fabrik. Dette Udvalg skal have endt sit Arbejde senest den 15. Februar, fra hvilken Dato Akkordbetalingen indføres ved Afregningen af Arbejdslønnen.

I de følgende 3 Maaneder garanteres der den enkelte Arbejder paa den enkelte Fabrik en Timefortjeneste ved de fastsatte Akkordpriser, der ikke maa være under hans Timefortjeneste i Tidsrummet fra 15. Oktober 1908 til 15. Januar 1909 ved samme Arbejde, under Forudsætning af samme Arbejdsydelse. Udvalget skal tillige enes om en lignende Garanti for nyantagne Arbejdere.

Udvalget træder atter sammen den 15. April og gennemgaar derefter Akkordpriserne kritisk og foretager de enkelte Reguleringer, som har vist sig nødvendige stadig paa Basis af de Synspunkter, der ligger til Grund for Prisansættelserne. Garantien som nævnt ovenfor ydes derpaa atter indtil 15. Juli.

Priskuranten for Naadling efter delt System udarbejdes efter samme Gundsætninger. For Arbejde, der udføres som beskrevet i de vedføjede Prislislister af voksne eller fagudlærte Arbejdere, gælder de i Prislisten anførte Priser, med mindre en Fabrik er ude af Stand til at beskæftigede den paagældende Arbejder Dagen igennem ved samme Arbejde. I saa Fald maa Fabrikken ved Arbejderens Antagelse gøre ham opmærksom herpaa og træffe Aftale med ham om, hvorvidt Arbejdet trods dette Forhold skal udføres i Akkord. En saadan Aftale skal altid sanktioneres af Organisationerne.

Forslag 2.

Ovenstaaende Forslag med følgende Ændringer:

Priskuranten gælder til 15. Januar 1913.

Den 15. Januar 1911 indskrænkes Arbejdstiden til 9½ Time daglig, hele Aaret og samtlige Minimallønninger forhøjes med 3 Øre for mandlige Arbejdere og 2 Øre for kvindelige Arbejdere.

Forslaget blev pure afvist af Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter og Forhandlingerne udsattes derefter til Kl. 11. Da Parterne atter samledes, forelagde Arbejdsgiverne et Forslag til Overenskomst. Efter en Diskussion paa 1½ Time enedes man om at udsætte Forhandlingerne til Torsdag den 28 Januar.

Den nævnte Dag traadte Udvalget sammen Kl. 11 Formiddag og der forhandledes med korte Pavser til Kl. 3½ Morgen. Parterne var da

naaet saa vidt, at de kunde underskrive et Forslag til Overenskomst.

Dette gaar i det væsenligste ud paa, at Arbejdstiden, som hidtil har været 9½ Time om Sommeren og 10 Timer om Vinteren, forandres til 9¾ Time hele Aaret.

I de to første Aar kan Fabrikanterne ikke forlange Overarbejde, medmindre der ved Maskinskade er sket Forstyrrelse i Driften. Overarbejdet under disse Forhold betales med 25 Øre ekstra pr. Time i 4 Timer og 50 Øre ekstra pr. Time for Natarbejde.

Minimallønnen forbliver uforandret i to Aar.

Akkordtariffen for Haandpinding bibeholdes med nogle faa Ændringer i de almindelige Bestemmelser.

Der skal udarbejdes en Akkordtarif for Arbejde udført paa Maskinerne paa Grundlag af et af Parterne udarbejdet Forslag. Fællesudvalget skal have endt sit Arbejde senest den 15. Februar. I de efterfølgende 3 Maaneder garanteres de enkelte Arbejdere den Gennemsnitsfortjeneste, de har haft fra 15. Oktober 1908 til 15. Januar 1909. Udvalget skal atter træde sammen den 15. April, for at regulere Priserne. Arbejderne er derefter atter garanteret deres Gennemsnitsfortjeneste til 15. Juli d. A.

Dette er i store Træk de Forhold. der skulde indføres i Overenskomstens 2aarige Periode.

Til Overenskomsten er knyttet en Bestemmelse om, at Fabrikanterne kan kræve den forlænget i 2 Aar mod at der fra 15. Januar sker en Forhøjelse af Minimallønnen af 2 Øre for mandlige Arbejdere og for Naadlersker og Kvinder ved Bundingsmaskiner og for andre Kvinder over 18 Aar 1 Øre, og fra 15. Januar 1912 hæves Minimallønnen atter med 1 Øre for alle mandlige og kvindelige Arbejdere.

Arbejdstiden forkortes fra 15. Januar 1911 til 9½ Time og samtidig har Fabrikanterne Ret til at forlange Overarbejde, naar der føles Trang dertil, dog ikke over 2 Timer daglig, og der skal ydes Arbejderne 25 Øre ekstra pr. Time, derfor ligegyldig om det er Akkordarbejdere eller Timelønsarbejdere.

Endelig er der givet Forbundet Adgang til at forlange Overenskomsten forlænget et Aar udover de 4 Aar, og i saa Fald skal Fabrikanterne hæve Minimallønnen med 1 Øre pr. Time.

Ovenstaaende er i Hovedtrækkene Indholdet af Fællesudvalgets Forslag til Overenskomst.

Den 2. Februar afholdt Skotøjsarbejdernes Fagforening i København Generalforsamling, hvor der af Formanden, Charles Kock, blev gjort Rede for Forhandlingerne og det foreliggende Forslag til Overenskomst, som han paa Udvalgets Vegne anbefalede til Vedtagelse.

Der udspandt sig en lang og heftig Diskussion, under hvilken det navnlig bebrejdedes Udvalget, at det var gaaet med til at forpligte Arbejderne til at arbejde udover den ordinære Arbejdstid, og at man havde tiltraadt Fabrikanternes Forslag om, at Akkorder kan indføres ved Maskinerne, paa den af dem foreslaaede Maade, og der lød Røster om, at man langt hellere vilde forny den gamle Overenskomst i nogle Aar fremfor at tage mod Forslaget.

Ved Afstemningen forkastedes da ogsaa Forslaget med 478 Stemmer. 212 stemte for at modtage det.

En Afstemning blandt Medlemmer i Provinserne, som arbejder paa Fabrikkerne har givet til Resultat, at Forslaget ogsaa der er blevet forkastet.

Dansk Skotøjarbejderforbund har derefter meddelt Foreningen af Københavns Skotøjfabrikanter den tagne Beslutning og har atter foreslaaet, at man, for at undgaa Arbejdsstandsning, fornyer den gamle Overenskomst uden nogen som helst Tilføjelse til denne.

Heller ikke dette har Fabrikanterne villet tiltræde, thi under 5. Februar har vi fra Arbejdsgiverforeningen modtaget Meddelelse om, at den efter fornyet Anmodning fra Foreningen af Københavns Skotøjs-

fabrikanter agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om at iværksætte Lock-out overfor samtlige Medlemmer af Dansk Skotøjsarbejderforbund, som er beskæftigede i Virksomheder under Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter, forsaavidt Forbundet forinden Lockoutens Ikrafttræden har vedtaget den mellem Udvalgene afsluttede Overenskomst.

Arbejdsløsheden.

Tirsdag den 2. Februar samledes paa De samvirkende Fagforbunds Kontor Repræsentanter for en Række Fagorganisationer, hvis Medlemmer er særlig ramte af den for Tiden herskende usædvanlig store Arbejdsløshed, for at faa Meddelelse om Indsamlingen og Fordelingen af det siden første Uddeling indkomne Beløb.

Paa Mødet oplystes det, at der den 23. Januar fandtes ialt 20,108 Arbejdsløse, heraf 10,983 i København og 9,125 i Provinserne. Af disse fik 12,490 ingen Understøttelse fra deres Fagforening. 6,904 Arbejdsløse havde gaaet ledige i mindst 10 Uger og var nu uden Understøttelse, til disse uddeltes der i Dagene 2. og 3. Februar 7,942 Naturaliekort (Flæsk eller Kød samt Brød) til en Værdi af 11,670 Kr. samt 5,594 Kr. kontant. Til de Arbejdsløse i Provinserne er der udbetalt 10,360 Kr. i Kontanter.

Alt i alt er der til den anden Uddeling forbrugt 27,624 Kr.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den første Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Flæskekort à 2 Kr.	Kødkort à 2 Kr.	Brødkort à 94 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	1001	862	600	402	1000	2646	»	5590.00
Bager- og Konditorforbundet	35	15	20	15	35	47	10	150.00
Billedskærerforbundet	22	8	10	10	20	31	20	90.00
Formerforbund, Dansk	76	73	35	30	65	255	90	447.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	25	4	15	10	25	13	50	87.00
Hvidgarverforbund, Dansk	3	5	2	1	3	15	18	24.00
Karetmagerforbund, Dansk	17	24	8	7	15	78	90	123.00
Metaltrykkernes Fagforening	14	»	10	4	14	10	»	52.00
Malerforbundet	800	800	400	200	600	3036	»	4800.00
Murerforbundet	221	277	125	75	200	903	»	1491.00
Kvindelig Arbejderforbund	18	»	15	3	18	1	08	54.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	150	»	100	50	150	9	»	450.00
Skiferdækkernes Fagforening	6	»	3	3	6	»	36	18.00
Skræderforbund, Dansk	40	40	20	20	40	122	40	240.00
Snedkerforbundet	930	274	400	300	700	1554	»	3612.00
Skibstømrerforbund, Dansk	»	10	»	»	»	30	»	30.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	172	84	80	70	150	327	»	768.00
Stenarbejderforbund, Dansk	12	»	5	5	10	6	60	36.00
Stukkatørernes Forbund	60	»	30	20	50	33	»	180.00
Syerskernes Forbund	25	»	15	10	25	1	50	75.00
Tekstilarbejderforbund, Dansk	2	33	2	»	2	99	12	105.00
Tobaksarbejderforbundet	70	»	40	30	70	4	20	210.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	38	42	15	15	30	151	80	240.00
Tømrerforbund, Dansk	250	66	150	100	250	213	»	948.00
Ovnsætternes Fagforening	15	»	15	»	15	»	»	44.10
Drejerforbundet	10	»	10	»	10	»	»	29.40
Haneskemagerforbundet	3	»	3	»	3	»	»	8.82
Brolæggerforbund, Dansk	10	»	10	»	10	»	»	29.40
Glarmestersvendenes Fagforening	13	»	13	»	13	»	»	38.22
Ialt	4038	2617	2151	1380	3529	9589	84	19969.94

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den anden Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Flæskekort à 2 Kr.	Kødkort à 2 Kr.	Brødkort à 94 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	1203	999	600	603	1203	5271	18	8808.00
Kvindelig Arbejderforbund	17	»	»	17	17	18	02	68.00
Bager- og Konditorforbundet	60	27	30	30	60	171	60	348.00
Billedskærerforbundet	8	4	6	2	8	24	48	48.00
Bogbinderforbundet	14	1	10	4	14	18	84	60.00
Brolæggerforbundet	25	33	25	»	25	158	50	232.00
Drejerforbundet	7	»	7	»	7	7	42	28.00
Formerforbund, Dansk	86	78	30	50	80	420	80	656.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	24	2	16	8	24	33	44	104.00
Handskemagerforbundet	3	»	3	»	3	3	18	12.00
Hvidgarverforbund, Dansk	3	2	3	»	3	11	18	20.00
Karetmagerforbund, Dansk	11	2	7	»	7	31	42	52.00
Kedelpasserforbundet	19	5	19	»	19	40	14	96.00
Malerforbundet	660	650	300	260	560	3593	60	5240.00
Murerforbundet	195	198	145	50	195	998	70	1572.00
Mølleriarbejderforbundet	13	5	»	13	13	33	78	72.00
Sadelmagerforbundet	78	25	50	28	78	182	68	412.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	41	12	25	16	41	91	46	212.00
Skibstømrerforbundet	»	35	»	»	»	140	»	140.00
Skraatobaksarbejderforbundet	1	»	»	1	1	1	06	4.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	197	17	100	70	170	356	20	856.00
Snedkerforbundet	798	201	400	200	600	2232	»	3996.00
Skræderforbund, Dansk	100	84	50	40	90	471	40	736.00
Stukkatørernes Forbund	50	»	»	50	50	53	»	200.00
Stenarbejderforbundet	9	»	»	9	9	9	54	36.00
Syerskernes Forbund	25	»	15	10	25	26	50	100.00
Tekstilarbejderforbund, Dansk	7	44	»	7	7	183	42	204.00
Tobaksarbejderforbundet	52	9	30	22	52	91	12	244.00
Tømrerforbund, Dansk	327	157	200	127	327	974	62	1936.00
Glarmestrenes Fagforening	7	»	»	7	7	7	42	28.00
Metaltrykkernes Fagforening	12	»	6	6	12	12	72	48.00
Ovnsætternes Fagforening	8	»	»	8	8	8	48	32.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	»	2	2	2	12	8.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	242	»	150	92	242	256	52	968 00
Skiferdækkernes Fagforening	6	»	3	3	6	6	36	24.00
Gartnerforbundet	2	»	1	1	2	2	12	8.00
Slagteriarbejdernes Fagforening	4	»	2	2	4	4	24	16.00
Ialt	4316	2590	2233	1738	3971	15949	36	27624.00

Formændene for samtlige Fagforeninger erindres om, at Lister til Indsamling paa Værkstederne kan faas ved Henvendelse til Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49[1], hvortil ogsaa de indsamlede Bidrag indsendes.

Da Udvalget som forestaar Uddelingen beregner Understøttelsen til Arbejdsløse, ganske ens, hvad enten de bor i København eller Provinserne, er det af den Grund ogsaa nødvendig at alle paa Værksteder indsamlede Bidrag og de af Organisationernes Kasse bevilligede Beløb indsendes til De samvirkende Fagforbunds Kasser. Det vil kun bringe Forstyrrelse i Planen, hvis Fagforeningerne i enkelte Byer selv beholder og fordeler de indsamlede Bidrag.

Foreningerne anmodes om at indsende bevilgede eller indsamlede Bidrag saa hurtig som mulig til De samvirkende Fagforbunds Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49[1], København.

Paa Postanvisninger anmodes man om foruden Afsenderens Adresse, at paaføre vedkommende Organisations Navn.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 33 ❋ KØBENHAVN DEN 13. FEBRUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden. Dom af Den permanente Voldgiftsret (Malerne i København). Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Jernindustrien). Voldgiftsretter. Legitimationskort for danske Arbejdere i Preussen. Fortegnelse over opsagte Overenskomster i Aaret 1909.

Arbejdsløsheden.

Vort Forretningsudvalg har under 31. Januar d. A. udsendt et Cirkulære til Arbejdernes lokale Fællesorganisationer af følgende Indhold:

I Cirkulære Nr. 2 gjorde vi udførlig rede for den omfattende Nød og Elendighed, der er tilstede blandt Tusinder og atter Tusinder af Arbejdere, foraarsaget af den langvarige Arbejdsløshed, og vi rettede en indtrængende Opfordring til Fællesorganisationerne i de forskellige Byer, om at lade foretage *lokale* Indsamlinger af Penge blandt *Offentligheden*, for ved Hjælp af de saaledes indsamlede Midler at lindre Nøden blandt Arbejdsløse i de vedkommende Byer.

Til Fagforbundene og Forbundsafdelingerne samt de enkeltstaaende Foreninger blev der samtidig rettet Opfordring om at yde Bidrag, enten ved at bevilge Midler af Forbundenes og Fagforeningernes Kasser eller ved faste ugentlige Bidrag eller ved frivillige Indsamlinger paa Værksteder og Arbejdspladser, gennem Indsamlingslister udstedt af De samvirkende Fagforbund eller ved en Forbindelse af disse Maader. **De saaledes indsamlede Bidrag skulle alle indbetales til De samvirkende Fagforbund**, og herfra atter uddeles til de Organisationer, som er mest ramt af Arbejdsløshed, til videre Fordeling blandt de af Medlemmerne, som *slet ingen Understøttelse faar* fra deres Arbejdsløshedskasse eller deres Fagforening.

Indtil den 22. Januar var der til den af De samvirkende Fagforbund planlagte **Landsindsamling** indbetalt ca. 21,000 Kr., og dette Beløb blev derefter fordelt til de Organisationer, som indtil den 20. Januar havde fremsat Begæring om at komme i Betragtning. Der blev uddelt 7000 Portioner til de forskellige Forbund og Foreninger til Fordeling blandt deres Medlemmer i hele Landet, saavel i Provinserne som i København.

Til Medlemmerne i Provinserne er der udbetalt *kontante* Bidrag, og til Medlemmerne i København er der uddelt *Naturaliekort*, paa hvilke der kan købes Kød, Flæsk og Brød.

Den næste Udbetaling vil finde Sted den 3. eller 4. Februar, og man haaber da at kunne udbetale et Beløb, der er noget højere end det, der blev udbetalt den første Gang.

Planen for Landsindsamlingen er kort udtrykt saaledes, at *ethvert* Bidrag, der indsamles paa Værksteder eller Bidrag bevilgede af Organisationerne, *helt og ubeskaaret* maa indbetales til De samvirkende Fagforbund, som atter fordeler Midlerne til Organisationerne og disse igen til deres arbejdsløse Medlemmer, som ingen Understøttelse faar.

Arbejdernes Fællesorganisation i København har paa et Fællesbestyrelsesmøde anerkendt Planen og vedtaget, at alle Værkstedsindsamlinger og de af Fagforeningerne bevilgede Bidrag skal indbetales paa ét Sted, som er *De samvirkende Fagforbunds Kontor*, og derfra fordeles videre efter de vedtagne ensartede Regler.

Da Pengene, som indbetales til

De samvirkende Fagforbund, **kun** kommer organiserede Arbejdere tilgode og da Bidragene beregnes ganske ens, hvad enten de Arbejdsløse bor i København eller Provinserne eller om Organisationerne staar indenfor eller udenfor De samvirkende Fagforbund, bør selvfølgelig ogsaa *alle* de Bidrag, der indsamles paa den ovennævnte Maade saavel i Provinserne som i København indbetales til De samvirkende Fagforbund. Saafremt nogle af de indsamlede Bidrag holdes tilbage til lokale Formaal, forrykker dette hele Grundlaget for denne Indsamling, og dette bør ikke ske.

Den *anden* Form for Indsamlingen, **By-Indsamlingerne**, skulde jo bestaa deri, at Fællesorganisationerne i Byer, hvor der var Udsigt til, at en offentlig Indsamling kunde give noget Udbytte, skulde iværksætte en saadan. Henvendelsen om saadanne Bidrag skulde ikke rettes til Fagforeningerne, men til *Offentligheden i Almindelighed,* og de Beløb, der bliver indsamlede paa den Maade — men ogsaa kun dem, der indsamles paa *den* Maade — anvendes til *lokale* Formaal. For Københavns Vedkommende er der paabegyndt en saadan Indsamling. Arbejdernes Fællesorganisation er blevet enig med Københavns Understøttelsesforening om en Plan for Indsamlingen og Fordeling af de indbetalte Bidrag.

Denne Indsamling har sit eget Kontor, hvor Bidrag fra Private indbetales, og Understøttelserne udbetales herfra baade til organiserede og uorganiserede Personer, uden andet Hensyn end dette ene: *at de lider Nød.* Dette Kontor vil i de nærmeste Dage uddele Naturaliekort til Nødlidende i København.

Idet vi har gjort Rede for Indsamlingen, tillader vi os at udtale Haabet om, at samtlige organiserede Arbejdere Landet over vil støtte den af De samvirkende Fagforbund iværksatte Landsindsamling, og at Arbejdernes Fællesorganisationer vil gøre, hvad de formaar, for at bringe et saa gunstigt Resultat som muligt ud af denne. Landsindsamlingen skulde jo gerne kunne bringe en *virkelig* Hjælp til de mange nødlidende *organiserede* Arbejdere.

Kan dette lykkes vil man samtidig opnaa at styrke vore Organisationer. Medlemmerne, og da navnlig dem, der blev hjulpne da det kneb, vil forstaa, at det under alle Forhold er *Organisationen* man bør stole paa, og at det er den, der som ingen anden altid varetager Medlemmernes Interesse paa bedste Maade.

Endelig vil Landsindsamlingen aabne Øjnene paa mange Arbejdere, som hidtil har staaet uforstaaende og ligegyldige overfor Centralisationens Betydning, og forhaabentlig bringe de faa Organisationer, som endnu staar udenfor De samvirkende Fagforbund til at indse, at et Samarbejde mellem de organiserede Arbejdere er nødvendig, og ikke mindst naar der kaldes til Kamp mod Arbejdsgiverne, naar de vil hindre Arbejderne i at opnaa bedre Livsbetingelser.

Hvis de enkelte Fagorganisationer og deres Medlemmer *tillige* har Villie og Ævne til at yde Bidrag til den lokale Indsamling i deres By, da er dette jo udmærket, men vi gør gentagende opmærksom paa, at de organiserede Arbejderes Bidrag først og fremmest maa tilflyde *deres egen* Indsamling gennem de samvirkende Fagforbund, hvorfor ethvert Skridt, som kan virke forstyrrende paa denne Ordning bør bekæmpes som uheldig og skadelig for den Enhed, der er nødvendig, hvis Landsindsamlingen skal bringe gode Resultater.

P. F. V.
C. M. Olsen.

Carl F. Madsen.

Arbejdsløsheds-Skemaerne.

Da det er af Betydning at kunne konstatere Arbejdsløshedens Omfang i de forskellige Fag og de forskellige Byer, anmodes samtlige Fagforeninger indtrængende om at udfylde og indsende Arbejdsløsheds-Skemaet *hver Uge* til deres Forbunds Formand.

Paa et Møde den 9. ds. mellem det af De samvirkende Fagforbund

nedsatte Fordelingsudvalg og Repræsentanter for de Organisationer der ønskede at faa Andel i den tredie Uddeling, oplystes det at Antallet af Arbejdsløse nu var ialt 19,843; heraf 11,019 i København og 8824 i Provinserne. Af disse have i København 4281 gaaet ledige i mindst 10 Uger og i Provinserne 2445, og ingen af disse Arbejdsløse fik Understøttelse fra deres Organisationer.

Til disse 6726 Arbejdsløse fik Organisationen udleveret dels Kort, paa hvilke der kunde hentes Naturatier og dels Kontanter.

Ialt fordeltes der et Beløb af 26,904 Kr.; deraf til København for 11,414 Kr. Naturalkort, samt 5,710 Kr. kontant, medens Provinserne fik 9,780 Kr. kontant.

Ved de 3 Uddelinger, som har fundet Sted er der udbetalt ialt 74,797 Kr., deraf til *Provinserne 27,991 Kr.* og i *København 13,042 Kr. kontant* og for *33,464 Kr. Naturalier.*

Dom af Den permanente Voldgiftsret.

Malerne i København. Det vil erindres, at det i Oktober Maaned f. A. trak op til et større Opgør mellem Malerlavet i København og Malerforbundet, idet Malerlavet truede Malersvendene med Lock-out forsaavidt der ikke opnaaedes en for Malerlavet tilfredsstillende Ordning af Arbejdstiden, hvor der, efter Lavets Mening, til Stadighed fra Svendenes Side skete Brud paa den i Malerfaget afsluttede Overenskomst.

Den bebudede Lock-out kom dog ikke til Udbrud; thi ved et Møde den 25. November f. A. mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund, Malerlavet og Malerforbundet, enedes man om at anmode den permanente Voldgiftsret om, som vedtagen Voldgift at afgøre Spørgsmaalet om Arbejdstidens Længde indenfor Malerfaget, saaledes som den er bestemt ved Overenskomsten af 30. Marts 1908 med en Tillægsbestemmelse af samme Dato mellem Malerlavets og Malerforbundets Formænd.

Efter at Den permanente Voldgiftsret havde erklæret sig villig til at dømme i Sagen, er der saavel fra Arbejdsgiverforeningen som De samvirkende Fagforbund givet skriftlige Indlæg i Sagen.

Arbejdsgiverforeningens Indlæg er saalydende:

Til Den permanente Voldgiftsret.

Efter at den ærede Ret er indgaaet paa som vedtagen Voldgiftsret at afgøre den mellem Københavns Malerlav og Malerforbundet i Danmark verserende Strid om Arbejdstiden indenfor Malerfaget, skal Arbejdsgiverforeningen paa Malerlavets Vegne tillade sig herved at forelægge Sagen for den ærede Ret.

Arbejdstiden indenfor Malerfaget har i en Aarrække været 9½ Time. Der fremkom saa i Foraaret Ønsker fra Svendenes Side om en forkortet Arbejdstid, man vilde have den ½ Time ned. Mestrene var ikke tilbøjelige til at gaa ind herpaa, og for at naa til Afslutning af Tvisten holdtes der saa den 30. Marts f. A. et Møde i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund, Københavns Malerlav og Malerforbundet i Danmark.

Resultatet af Mødet blev, som vedlagte, af de mødte underskrevne Overenskomst* udviser, at »Arbejdstiden er 9½ Time, nemlig fra Kl. 7 Morgen til 5 Eftm. med ½ Times Middag«. Man vilde fra Mestrenes Side af Hensyn til Konsekvenserne absolut ikke ned under en Arbejdstid af 9½ Time pr. Dag, og dette udtrykte man ved den citerede Bestemmelse om 10 Timer med ½ Times Middag. Man var naturligvis fuldstændig paa det rene med, at Svendene ogsaa maatte have Lov til at faa sig lidt Frokost, men nogen bestemt Tid dertil, hvilket vilde medføre en Nedsættelse af Arbejdstiden, skulde ikke fastsættes; Frokosten skulde Svendene indtage *i Arbejdstiden* og *paa Arbejdspladsen*, og de skulde derfor uden Hensyn til den dertil medgaaaende korte Tid dog have Betaling for 9½ Time. Herom var der paa det paagældende Møde slet ingen Tvivl, det blev mange Gange fremhævet, der henvistes til, at saaledes indtages Frokosten i Tyskland og Schweiz, og man brugte endog jævnlig Udtrykket »Schweizerfrokost« til Betegnelse af Ordningen. Det siger sig da ogsaa selv, at saafremt Meningen havde været, at der til Frokost ligesom til Middag skulde stoppes op med Arbejdet en bestemt Tid, saa vilde Overenskomsten have indeholdt en Bestemmelse for Frokosttidens Vedkommende i Lighed med Bestemmelsen om Middagstiden. Naar saadant ikke er Tilfældet, er Grunden selvfølgelig ikke den, at baade Mestre og

* Se Arbejderen Nr. 40, IV. Aargang.

Svende havde glemt, at der er noget, der hedder Frokost, men den, at begge Parter var enige om, at der ikke skulde være en Frokostpause i Lighed med Middagspausen, men at Arbejderne skulde indtage deres medbragte Frokost i selve Arbejdstiden — uden at der fandt nogen almindelig Standsning af Arbejdet Sted i den Anledning — og paa Arbejdspladsen. Dette er den eneste Maade, hvorpaa man kan forklare sig, at Bestemmelsen kom til at lyde som den gør.

Den saaledes vedtagne Bestemmelse kunde mulig i Praksis medføre nogen Ulempe, hvis Svendene valgte at spise deres Frokost til meget forskellige Tider paa Formiddagen. Derfor vedtog Malerlavet og Malerforbundet ved en særlig Overenskomst af samme Dag, at »Svendene« indenfor Tidsrummet Kl. 8—8½ skal have Ret til at holde *den nødvendige* Frokost, skønt dette ikke er anført i Prislisten (se Overenskomsten af samme Dag). Dennesærlige Overenskomst er afsluttet uden nogen Medvirkning af Hovedorganisationerne.

Det skulde nu synes ganske uimodsigeligt, at det ikke kan have været Meningen, at Lavet og Forbundet, *samme Dag* som de ved Hovedorganisationernes Medvirkning have sluttet en Overenskomst om Arbejdstiden, skulde have haft til Hensigt paa egen Haand at afslutte en Overenskomst ved Siden af denne, som for en Del ophævede den, det vilde være saa urimeligt, at det slet ikke kan antages at have været Meningen.

Og det var ej heller Meningen. *Meningen* var blot at forhindre, at Svendene til Gene for Arbejdet skulde tage deres Frokost paa Arbejdspladsen til vidt forskellige Tider. Og *Udtrykkene* i den særlige Overenskomst er ogsaa saadanne, at man tydelig af dem kan se, at det ikke har været Meningen, at Arbejdstiden af Hensyn til Frokosten skulde forkortes med ½ Time. Havde det været Meningen, saa havde man naturligvis sagt, at der var »½ Times Frokost« fra 8—8½ i Lighed med Udtrykket i Hovedoverenskomsten »½ Times Middag«, men det siger man ikke, man bruger Udtryk, man sikkert aldrig vilde være faldet paa at bruge, hvis man havde villet udtrykke den Tanke, at der var ½ Times Frokostpause, men Udtryk, som netop er naturlige, naar man vil sige, at Svendene ikke har nogen bestemt Frokosttid, i hvilken Arbejdet hviler, og hvor Arbejdspladsen kan forlades, men derimod Ret til hver efter sin Lyst at spise Frokost *indenfor en vis Del af Arbejdstiden* (»indenfor Tidsrummet fra Kl. 8—8½« og »Ret til at holde den *nødvendige* Frokost«).

Mestrene — og heri er Arbejdsgiverforeningen ganske enig med dem — mener derfor, at Svendene handler imod Overenskomsten af 30. Marts f. A., naar de tillader sig at *standse Arbejdet fra 8—8½ og at gaa paa Beværtning for at spise Frokost.* De kommer derved i Strid med, hvad der udtrykkelig blev udtalt under Forhandlingen om Overenskomsten af 30. Marts, og med hvad der er den ene naturlige Forstaaelse af denne Overenskomst, som det ikke har været eller kan have været Meningen at forandre ved en anden Overenskomst den selvsamme Dag. Svendenes Adfærd er i Virkeligheden en Nedsættelse af Arbejdstiden til 9 Timer, hvad man jo netop ikke vilde ind paa.

Vi tillader os derfor at forvente, at den ærede Voldgiftsret vil give os og Malerlavet Medhold i vor Forstaaelse af Overenskomsten og statuere, at Arbejdstiden i Malerfaget er 9⅓ Time, og at der derfor fra Svendenes Side foreligger en Misligholdelse af Overenskomsten ved den ovenfor beskrevne Adfærd.

København, den 12. Januar 1909.

P. F. V.

Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

De samvirkende Fagforbunds Indlæg i Sagen er saalydende:

Til Den permanente Voldgiftsret.

I Tilsvar paa Arbejdsgiverforeningens Klage af 12. ds. til den ærede Ret, tillader jeg mig, paa De samvirkende Fagforbunds Vegne at bemærke følgende:

I Klagen erkendes det, — Side 1 — at man har været paa det rene med, at Malersvendene maatte have Lov til at spise »lidt Frokost« og med denne Indrømmelse mener jeg, at hele Klagen maa falde Det er nemlig ingensinde blevet paastaaet eller krævet af Malerforbundet, at Frokosten *skal være* den halve Time fra Kl. 8 til 8½; det er kun paastaaet, ganske i Overensstemmelse med den af Malerlavet og Malerforbundet den 30. Marts f. A. vedtagne Tillægsbestemmelse til Prislisten, at Svendene *har Ret* til at holde den nødvendige Frokost *indenfor* det nævnte Tidsrum, og intet andet; og det maa afhænge af de særlige Omstændigheder i hvert enkelt Tilfælde hvormeget der af den nævnte Tid skal medgaa til Frokosten; kun maa denne Tid naturligvis ikke overskrides.

Herom tror jeg da ogsaa at turde konstatere, at der er *fuld Enighed* mellem Parterne.

Det andet af Arbejdsgiverforeningen rejste Spørgsmaal: Om Frokosten skal indtages *paa selve Arbejdspladsen*, ligger ikke for. Man har, ved Overenskomsten af 23. November f. A. vedtaget at anmode Den permanente Voldgiftsret om som vedtagen Voldgiftsret »*at afgøre Spørgsmaalet om Arbejdstidens Længde indenfor Malerfaget*«, saaledes som den er bestemt ved de bestaaende Overenskomster mellem Malerlavet og Malerforbundet. Jeg skal derfor kun om dette Spørgsmaal bemærke, at et saadant Krav vilde være baade urimeligt og i mange Tilfælde uigennemførligt. Dette vil den ærede Ret vistnok ogsaa indrømme, naar man ved, at Malersvendene ofte maa udføre Arbejder baade paa Trappegange

hvor der er megen Færdsel, eller paa Retirader eller lignende Steder, hvor det dog næppe for Alvor kan falde nogen ind at forlange, at Mennesker skal spise deres Mad.

Dette er en Opfattelse, som ogsaa deles af Malerlavets Ledelse, hvilket fremgaar af en Skrivelse, som Lavets Oldermand har tilsendt en Malermester, der til Lavet havde beklaget sig over, at Svendene ikke nød deres Frokost paa selve Arbejdsstedet.

Skrivelsen er saalydende:

København, d. 1. Juni 1908.

Hr. Malermester *J. Chr. Thomsen.*

Paa et Bestyrelses- og Repræsentantskabsmøde i Malerlavet den 30. Maj d. A. har Spørgsmaalet den ny Prisliste og den omstridte Frokosttid været til Behandling; det vedtoges, at Mestrene skal betale for 9½ Time à 50 Øre, selv om Svendene holder Frokost paa en Beværtning, dog paalagdes det mig at meddele, at Lavets Medlemmer havde at paase og sørge for, at Svendene ikke overskrider den Tid, der er bestemt til Frokost og Middag.

Med særdeles Agtelse

Paa Bestyrelsens og Repræsentantskabets Vegne

Claus J. Olsen,
Oldermand.

I Henhold til det anførte tillader jeg mig at anmode om, at De samvirkende Fagforbund, paa Malerforbundets Vegne, maa blive frikendt, og at Arbejdsgiverforeningen tildømmes at betale Sagens Omkostninger.

P. F. V.

C. M. Olsen.

Carl F. Madsen.

Den permanente Voldgiftsrets Kendelse faldt den 5. Februar 1909 og er saalydende:

Ved et Møde den 30. Marts 1908 mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, Københavns Malerlav og Malerforbundet i Danmark vedtoges følgende Bestemmelse for Malerfaget:

Arbejdstiden er 9½ Time, nemlig fra 7 Morgen til 5 Eftm. med ½ Times Middag.

Samme Dag vedtoges af Københavns Malerlavs Oldermand og Formanden for Malerforbundet i Danmark en Tillægsbestemmelse til Ovenstaaende, der senere har faaet Organisationernes Tilslutning og er saalydende:

Ved Vedtagelsen af den ny Prisliste for Malerfaget og den dermed ændrede Arbejdstid, er begge Parter enige om, at Svendene, indenfor Tidsrummet fra Kl. 8 —8½, skal have Ret til at holde den nødvendige Frokost, skønt dette ikke er anført i Prislisten.

Der er nu opstaaet Tvivl om Forstaaelsen af disse to Bestemmelser nemlig:

om den ved den første Bestemmelse fastsatte Arbejdstid af 9½ Time yderligere ved den sidste Bestemmelse er nedsat til 9 Timer, eller

om den til Frokosten udpegede halve Time mellem Kl. 8 og 8½ har faaet en Indskrænkning ved Udtrykket: »den nødvendige Frokost«, saa at den Tid, der ikke med Nødvendighed medgaar af den halve Time til Frokosten, er Arbejdstid; og hvis den sidstnævnte Fortolkning er den rette:

om hvad der skal forstaas ved den nødvendige Tid til Frokost, navnlig om det er forment Svendene at indtage Frokosten andet Sted end paa selve Arbejdsstedet.

Til Løsning af disse Tvivl har Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund vedtaget at anmode Den permanente Voldgiftsret om som vedtagen Voldgiftsret at afgøre Spørgsmaalet om Arbejdstidens Længde indenfor Malerfaget, saaledes som den er bestemt ved den ovennævnte Overenskomst og Tillægsbestemmelse.

Retten mener ikke, at Arbejdstiden ved Tillægsbestemmelsen er nedsat til 9 Timer. For de Arbejdere, der ikke ønske at indtage Maaltid mellem Kl. 8 og 8½ er Arbejdstiden nemlig fulde 9½ Timer.

For de øvrige er Arbejdstiden kun nedsat med den Tid, der *virkelig og loyalt* medgaar til at indtage Frokost uden ufornødent Ophold.

Hvad Spørgsmaalet om Frokoststedet angaar, er det fra Arbejdsgiverforeningens Side hævdet, at Forudsætningen for Overenskomsten mellem Lavsoldermanden og Malerforbundets Formand var den, at Frokosten ikke maatte indtages udenfor Arbejdsstedet; men selv forudsat, at dette har været Tilfældet, hvad Malerforbundets Formand har bestridt, saa kan det i hvert Fald ikke antages, at Malerforbundets Medlemmer, da de senere gav Bestemmelsen deres Tilslutning, har været sig denne Forudsætning bevidst. Malerforbundet kan derfor ikke være bunden ved en saadan Forudsætning, og Spørgsmaalet maa alene afgøres efter selve Bestemmelsens Ordlyd i Forbindelse med de Koutumer, der maatte have uddannet sig med Hensyn til Frokostmaaltidets Indtagelse.

Det kan herefter ikke hævdes, at Frokosten skal indtages paa Arbejdsstedet, men den maa ikke indtages saa langt fra Arbejdsstedet, at Tiden frem og tilbage kommer til at spille nogen væsentlig Rolle.

Ved at vedtage den omtalte Tillægsbestemmelse har Svendene altsaa paataget sig en Loyalitetspligt; de er ikke ansvarsfri blot ved at henvise til, at Frokosttiden ikke har overskredet den i Tillægsbestemmelsen nævnte halve Time; de er kun ansvarsfri, naar de loyalt kunne gøre gældende, at Tiden som anført virkelig er medgaaet til at indtage Frokost uden ufornødent Ophold.

Kendelsen maa betegnes som en Sejr for Malersvendene, idet Retten har givet disse Medhold i, at de kan spise deres Frokost udenfor Arbejdsstedet. Arbejdsgiverforeningen havde jo stærkt hævdet, at Svendene skulde blive paa Arbejdsstedet. Med Penslen i den ene Haand og Smørrebrødet i den anden Haand, det var den Frokost, Arbejdsgiverforeningen mente Malersvendene havde Ret til; og for at fremtvinge dette skulde der virkelig have været foretaget Lock-out mod ca. 2000 Malersvende.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Jernindustrien. Vi meddelte i »Arbejderen« Nr. 19, at Dansk Arbejdsmandsforbund havde opsagt den nugældende Overenskoms med Jernindustriens Sammenslutning til Ophør den 1. Februar d. A. og at Hensigten med Opsigelsen var, at formaa Sammenslutningen til at opfylde Forudsætningen for Overenskomstens Indgaaelse.

Der har senere været forhandlet mellem Repræsentanter for Sammenslutningen og Dansk Arbejdsmandsforbund, men disse Forhandlinger er alle endte uden Resultat. Vort Forretningsudvalg har nu modtaget to Skrivelser fra Arbejdsgiverforeningen hvori der bebudes Lock-out den 16. Februar.

Den ene Skrivelse, som vi modtog den 30. Januar, er saalydende:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Fra Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien har vi i Dag modtaget Meddelse om, at Forhandlingerne med Dansk Arbejdsmandsforbund er afsluttet uden Resultat, og da Sammenslutningen ikke ønsker at være uden Overenskomst efter den nuværende Overenskomsts Udløb den 15. Februar, har den anmodet Arbejdsgiverforeningen om Tilladelse til at erklære Lock-out.

I den Anledning tillader jeg mig at meddele det ærede Forretningsudvalg, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der fra og med Tirsdag Morgen den 16. Februar iværksættes Lock-out overfor samtlige hos Medlemmer af Sammenslutnigen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien beskæftige Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, forsaavidt der ikke forinden er opnaaet en for Sammenslutningen tilfredsstillende Ordning.

P. B. V.

(sign.) Kasper Rostrup.

Den anden Skrivelse, som vi modtog den 3. Februar, er saalydende:

Til Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.

I Tilslutning til vor Skrivelse af 30. f. M. tillader jeg mig herved at meddele, at Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse i Dag enstemmig har givet Tilladelse til, at der fra og med Tirsdag Morgen den 16. ds. iværksættes Lock-out overfor samtlige hos Medlemmer af Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien beskæftigede Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, forsaavidt der ikke forinden er opnaaet en for Sammenslutningen tilfredsstillende Ordning.

Idet jeg meddeler dette, undlader jeg ikke at tilføje, at Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg i dette som i alle andre Tilfælde gerne vil medvirke til Opnaaelse af en fredelig Ordning, og man vil derfor, forsaavidt det ærede Forretningsudvalg maatte ønske det, være villig til at deltage i et Fællesmøde mellem de to Hovedorganisationer og Repræsentanter for de interesserede Parter for at forsøge, om der maatte være Mulighed for at tilvejebringe en Overenskomst mellem Jernindustriens Sammenslutning og Dansk Arbejdsmandsforbund.

P. F. V.

Kasper Rostrup.

Sophus Agerholm.

Fredag den 12. ds. Kl. 10½ samledes Repræsentanterne for de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg og Parterne til Forhandling i Arbejdsgiverforeningens Lokaler.

Forhandlingerne var ikke afsluttede da dette gaar til Trykning.

Voldgiftsretter.

Det vil erindres at der, til det af daværende Indenrigsminister Bergs Forslag til Udjævning af Arbejdsstridigheder, var optaget en Bestemmelse om at der skal nedsættes et Fællesudvalg af Delegereee for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og

De samvirkende Fagforbund for paa Grundlag af indvundne Erfaringer at forhandle saavel om foreliggende Forslag angaaende Voldgiftsdomstole som om Bestemmelser til Forebyggelse af Lock-out eller Strejke, Mægling under Konflikter etc.; Meddelelse om Resultatet af dette Fællesudvalgs Virksomhed vil være at afgive senest den 1. Januar 1910 til Indenrigsministeriet og begge de forannævnte Hovedorganisationer.

Til Medlemmer af Fællesudvalget har vort Forretningsudvalg valgt følgende: C. M. Olsen, M. C. Lyngsie, Will. P. Arup, P. Hvidtfeldt, E. Svendsen, A. I. Hansen og Carl F. Madsen. Udvalget bestaar endvidere af Viggo Christensen, Axel Jensen og Alfred Christiansen, som blev valgt paa Repræsentantskabsmødet i April f. A. til sammen med Repræsentanter for Forretningsudvalget at udarbejde Forslag til »Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.«

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har valgt følgende Medlemmer til Fællesudvalget Oldermand Kaspar Rostrup, Direktør S. C. Hauberg, Murermester A. Andersen, Direktør Max Ballin, Skrædermester Niels Christensen, Konsul, Fabrikant Harry Dessau, Ingenuer Alex Foss, Tømrermester P. Poulsen, Landtingsmand H. Stilling og Bogtrykker Langkjær.

Fællesudvalget har afholdt tre forberedte Møder. Paa det sidste Møde som afholdtes den 6. Februar d. A. enedes Fællesudvalget om at anmode Formanden for Den permanente Voldgiftsret Overretsassessor Dr. juris Carl Ussing, om som Formand at lede Udvalgets Møder, hvilket Hr. Ussing har lovet.

Endvidere har Udvalget vedtaget at anmode Indenrigrministeriet om at tilforordne Udvalget en Sekretær, eventuelt Medhjælp for denne til at føre Protokollen paa Møderne og til at tilvejebringe og bearbejde det til Udvalgets Arbejde fornødne Materiale m. v. samt om at Ministeriet afholder de hermed forbundne Udgifter. Ved en personlig Henvendelse til Indenrigsministeren lovede denne at stille sig velvillig til Sagen.

Til at udarbejde en Forretningsorden for Udvalget, er der valgt et Underudvalg paa 3 Medlemmer fra hver Side.

Det er blevet overladt til Formændene for henholdsvis Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund at finde et Lokale hvor Fællesudvalget kan holde sine Møder.

Den første Sag der herefter vil komme til Behandling bliver »Norm for Regler for Behandling af faglig Strid«.

Ligitimationskort for danske Arbejdere i Preussen.

Fra Udenrigsministeriet er der udgaaet Meddelelse om, at det preussiske Indenrigsministerium ved Cirkulære af 30. December f. A. har udvidet Bestemmelserne om preussiske Arbejder-Ligitimationskort for østerrigske og russiske Arbejdere til at gælde alle fremmede Arbejdere fra den 1. Februar d. A. at regne.

Den fra Udenrigsministeriet udsendte Vejledning, for danske Arbejdere der søge Arbejde i Preussen, og hvoraf Indenrigsministeriet har tilstillet os et Antal Eksemplarer er saalydende:

Bekendtgørelse om Legitimationskort for danske Arbejdere i Preussen.

Ifølge et Cirkulære fra det preussiske Indenrigsministerium af 30. December 1908 skal fra 1. Februar 1909 *alle* fremmede Arbejdere (Landarbejdere og Industriarbejdere), der have Arbejde eller tage Arbejde i Preussen, være forsynede med et preussisk Arbejder-Legitimationskort. Undtagne herfra ere dog Arbejdere, der bo udenfor Preussen og daglig komme over Grænsen til deres Arbejdsplads.

Legitimationskortet, for hvilket danske Arbejdere indtil videre ville have at betale 2 Rmk., erholdes gennem de stedlige Politimyndigheder eller paa de i Nærheden af Grænsen f. Eks. i Vojens oprettede »Grenzämter der deutschen Feltarbeiter-Zentrale zu Berlin« mod

Forevisning af vedkommende Arbejders i Hjemlandet udstedte Papirer. Har han ikke saadanne Papirer, kan Kortet dog undtagelsesvis udstedes paa Grundlag af en »Personalzettel« udfærdiget af en af de fornævnte lokale preussiske Myndigheder.

I Grænsekredsene tillades det den direkte ankommende fremmede Arbejder at gaa i Arbejde, selv om han endnu ikke har faaet Legitimationskort, men han skal da inden 8 Dage efter Ankomsten til Arbejdsstedet aflevere sine Legitimationspapirer fra Hjemlandet til det stedlige Politi, der saa drager Omsorg for, at Kortet udstedes.

Kortet gælder for det Kalenderaar, i hvilket det er udstedt. Forbliver Arbejderen i Preussen efter Kalenderaarets Udløb, skal han have nyt Kort, der udstedes gratis.

Ophører Arbejdsforholdet paa lovlig Maade, og ønsker Arbejderen en anden Plads, skal der af Politiet gives Kortet Paategning om, at det første Arbejdsforhold er lovlig løst; ligeledes paategner Politiet Kortet en Bemærkning om det ny Arbejdsforhold.

Arbejdere, der ville gaa i Arbejde uden at være i Besiddelse af Arbejder-Legitimationskort, eller som ere traadt i Arbejde uden at fyldestgøre Bestemmelse om Legitimationskort, skulle udvises. Dog finder Udvisning ikke Sted, naar den Arbejder, der har brudt sin Kontrakt, vender tilbage til sit Arbejdsforhold efter Legitimationskortet.

Hvilket herved bekendtgøres til Vejledning for danske Undersaatter, der søge Arbejde i Preussen.

Udenrigsministeriet, den 25. Januar 1909.

C. W. Ahlefeldt-Laurvig.

Ovenstaaende bedes bragt til Medlemmernes Kundskab.

Fortegnelse over opsagte Overenskomster i Aaret 1909.

(De med * betegnede er nu bragt i Orden.)

	Antal Arbejdere Kbhvn.	Provins.	Ialt
1. Januar.			
Kobbersmede i Jylland		30	30
15. Januar.			
Skotøjsarbejdere (Fabriksskomagere)	1250	350	1600
*Blikkenslagere i Jylland		272	272
Overført	1250	652	1902
31. Januar.			
Tarmrensere hos Fabr. Kummerow		16	16
1. Februar.			
Arbejdsmændene under Jærnindustriens Samsl.	1594	1574	3168
*Karetmagere paa A/S »Scandia« Randers		83	83
*Murere i 25 Provinsbyer		1515	1515
Arbejdsmænd hos Fiskeimportører i Esbjerg		30	30
Arbejdsmænd i Svendb.		452	452
*Barnevognarbejderne (P. M. Knudsen)	28		28
*Brolæggere, Aarhus		18	18
*Snedkere paa A/S »Scandia« Randers		50	50
Snedkere paa Skibsværft. Kbhvn.	120		120
Kvinder p. Købmændens. Tændstikfab. i Skelskør		32	32
15. Februar.			
Texstilarbejd. i Esbjerg		40	40
1. April.			
Bagere og Konditore, Helsingør		24	24
Blikkenslagere Fyn, Lolland-Falster og Sjæl.		128	128
Karetmagere Randers og Omegn		12	12
Karetmagere Skive		14	14
Kvinder p A/S Fyns Glasv.		38	38
do. — Frederiksb. Glasværk	17		17
Snedkere hos Ligkistefabrikanterne Kbhvn.	30		30
Malerne i Odense		100	100
Murere i Herning		27	27
Mølleriarb. (Aalborg Dampmølle)		20	20
Mølleriarb. (Cementfabrikken »Dania«		12	12
Mølleriarb. Odense (Munkemølle og »Victoria«		40	40
Mølleriarb. (Horsens)		21	21
do. (Dampmøllerne)	150		150
Sadelm. og Tapetserere (4 Provinsbyer)		22	22
Skædere (Leverancearb.)	250	100	350
do. (Landdistrikterne, Grenaa og Skanderb.)		231	231
Skibstømrere, Stege		11	11
Textilarbejdere (Nykøb. M og Silkeborg)		60	60
Savværksarb. (Hellerup Læstefabrik, Glostrup, Korinth og Aarslev)		171	171
Tømrere og Snedkere (en Del Landsb. i Nordsjæl.)		34	34
15. April.			
Sadelm. og Tapets., Silkeb.		6	6
1. Maj.			
*Anlægsgartnere, Kbhvn.	50		50
1. Juli.			
Typografer i Provinserne		1250	1250
Ialt	3489	6783	10272

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 34 ❋ KØBENHAVN DEN 20. FEBRUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling. Beretning om Fagforeningsbevægelsen i Danmark. Arbejdertælling. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Jernindustrien, Skotøjarbejdernes Lønbevægelse. Murerne i Provinserne.) Arbejdsløsheden i Danmark i December Maaned 1908.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling

afholdes i Dagene den **22., 23. og 24. April.**

Repræsentantskabsmødet afholdes den **21. April.**

Beretning om Fagforeningsbevægelsen i Danmark.

De samvirkende Fagforbund agter i Lighed med de forudgaaende Aar, at udarbejde en Beretning om den faglig Bevægelse i Danmark for 1908.

Beretningen skal indeholde Oplysning om hvor mange af Organisationernes Medlemmer, der har været i Lønbevægelse og hvad Udbyttet har været for dem, enten i Form af højere Løn, kortere Arbejdstid eller Forbedringer i Regulativet, og en Oversigt over Arbejdsløshedens Omfang, hvormeget Organisationerne har ydet deres rejsende og arbejdsløse Medlemmer, strejkende og udelukkede Medlemmer samt syge og tilskadekomne Medlemmer m. m.

For at blive i Stand til at udarbejde en saadan Beretning, har Forretningsudvalget anmodet samtlige Forbund og deres Afdelinger, samt de enkeltstaaende Fagforeninger om Bistand. Der er til disse udsendt Spørgeskemaer, som indeholder de Spørgsmaal man ønsker besvarede, med Anmodning om at udfylde dette.

Da Materialet til Beretningen bliver meget omfangsrigt, og da vi ikke kan paabegynde Sammenstillingen af de indkomne Besvarelser, forinden alle Spørgeskemaerne er os i Hænde i fuldstændig besvaret Stand, tillader vi os meget indtrængende at anmode Forbundene og Afdelingerne, som endnu ikke har indsendt os Skemaet, om at sende dette til De samvirkende Fagforbunds Kontor, Nørre Farimagsgade 49; 1. Sal, senest d. 25. Februar.

Saasnart Beretningen foreligger trykt, vil samtlige Forbund gratis faa tilstillet saa mange Eksemplarer, at hver af dets Afdelinger kan faa et Eksemplar. Forbundenes Hovedbestyrelsesmedlemmer vil hver faa tilsendt et Eksemplar.

Arbejdertælling.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening lod den 15. Januar d. A. foretage en Arbejdertælling.

I Følge Arbejdsgiverforeningens Meddelelsesblad »Arbejdsgiveren« er Resultaterne for Industriorganisationernes Vedkommende at betragte som endelige. Det samme gælder for de kjøbenhavnske Haandværksforeninger og Lav, naar undtages Kjøbenhavns Bagerlav. Derimod mangler der endnu Oplysninger fra nogle Haandværksmestre i Provinsbyerne. For de industrille Enkeltvirksomheders Vedkommende manglede Oplysninger for Fabrikken »Aluminia« og Nordiske Kabel- og Traadfabrikkers Afdeling i Middelfart.

De vedføjede Tabeller viser Resultatet af Optællingen.

Organisation	Arbejdsledere (Formd., Værkførere o. lign.)	Svende, mdl. Arbejdere	Kedel- og Maskinpassere	Arbejdsmænd (herunder Kuske, Bude, Portnere o. l.)	Kvindelige Arbejdere	Lærlinge samt Børn og unge Mennesker	Samlet Antal
Bagerlavet	39	652	27	332	215	213	1,478
Nørrejysk Bagerforening	5	158	2	78	39	129	411
Arbejdsgiverforeningen for Bagerm. i Østifterne	3	48		33	11	38	133
Billedskærerlavet	1	10				23	34
Organisationen af Bladudgivere i Provinserne	77	548	9	44	114	254	1,046
Københavns Blikkenslagerlav	20	332	1	64	33	171	621
Centralforeningen af Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Jylland	10	203		19	9	119	360
Centralforeningen af Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Østifterne	14	69		7		55	145
Bogbinderlavet	31	236		38	339	121	765
Bogbindermestrenes Centralforening	10	129	1	18	85	107	350
Københavns Bogtrykkerforening	124	1,130	17	231	627	307	2,436
Dansk Provinsbogtrykkerforening	14	107	3	14	71	61	270
Foren. af Brolægningsentreprenører i Kbhvn.	12	31		87		14	144
Bødkerlavet	11	95	2	18		13	139
Foren. af Fabrikanter i dansk Børsteindustri	10	84	3	27	47	29	200
Foreningen af danske Cementfabrikker	48	145	47	987	17	11	1,255
Foreningen af københavnske Damp Sandgravnings-Forretninger	6	2		16			24
Drejerlavet	3	58		13	10	11	95
Foren. af Fabrikanter i Elektropletfaget i Kbh.	18	68		15	43	47	191
Entreprenørforeningen	181	190	41	1,010	1	22	1,445
Foreningen af Arbejdsgivere i Esbjerg	18	11	6	95		2	132
Gas- og Vandmesterforeningen i København	7	112	1	26		34	180
Foreningen af Grusgrave- og Skærvefabrikker	7	4	2	80		1	94
Gørtlerlavet i København	23	189	2	50	25	124	413
Handskemagerforeningen i København	9	86		3	164		262
Foren. af kbh. Fabrikanter af Herreklæder	76	283		34	1,394	12	1,799
Foreningen for Installatører af elektrisk Lys og Kraftoverføring for København og Omegn	14	398		32		259	703
Foreningen for Installatører af elektrisk Lys og Kraftoverføring i Provinserne	16	316	4	83		100	519
Isoleringsfabrikantforeningen	3	29		5			37
Foren. af Fabrikanter i Jernindustrien i Kbh.	161	1,526	30	614	15	816	3,162
— — — — i Prov.	261	3,196	61	1,430	46	1,391	6,385
Karetmagermesterforen. for Kbh. og Omegn	1	39		2		13	55
Klejnsmedemester- og Mekanikerforeningen for København og Omegn	30	292	1	35	7	415	780
Kobbersmedelavet	1	22		5		8	36
Dansk litografisk Principalforening	13	168	4	58	182	74	499
Foren. af Arbejdsgivere i Læderfabrikation	34	198	24	168	7	11	442
Malerlavet	29	538	1	36	15	432	1,051
Centralforeningen for Malermestre i Jylland	5	150	1	25	3	193	377
Centralforeningen af Malermestre i Østifterne	4	84		2		257	347
De samvirk. Maskinsnedkerier og Savværker	50	492	51	116		88	797
Foreningen af Arbejdsgivere i Middelfart	1		1	20			22
Københavns Mur- og Stenhuggerlav	63	469	2	537	1	95	1,167
Centralforeningen for Murer- og Tømrermestre i Jylland	79	1,075	6	414	2	434	2,010
Centralforeningen for Murer- og Tømrermestre i Østifterne	50	756	9	458	1	372	1,646
Foreningen af danske Oliemøllere	20	35	15	214	19	8	311
Dansk Pianofabrikantforening	15	216	3	32	28	15	309
Sadelmager- og Tapetsererlavet i København	17	212	1	44	40	92	406
Centralforeningen for Sadelmagere og Tapetserere i Jylland		34		1	1	57	93
Centralforeningen for Sadelmagere og Tapetserere i Østifterne	1	30		1	3	22	57
Foreningen for Provins-Savværker i Østifterne	22	162	36	115	2	34	371
Foren. for Savværker og Høvlerier i Jylland	34	359	25	129	2	34	583
Centralforeningen af jyske Skomagermestre og Skotøjsforhandlere	2	86			9	17	114

Organisation	Arbejdsledere (Formd., Værkførere o. lign.)	Svende, mdl. Arbejdere	Kedel- og Maskinpassere	Arbejdsmænd (herunder Kuske, Bude, Portnere o. l.)	Kvindelige Arbejdere	Lærlinge samt Børn og unge Mennesker	Samlet Antal
Centralforen. for Skomagermestre i Østifterne	3	53			3	7	66
Skorstensfejerlavet		52		1		11	64
Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter	65	744	6	55	552	154	1,576
Foren. af Skotøjsfabrikanter i Provinserne	15	136	1	5	79	41	277
Skræderlavet i København	65	617		48	151	6	887
Centraffor. af Skrædermestre i Jylland og Fyn	28	395		3	168	33	627
Centralfor. for Skrædermestre i Østifterne	15	108		1	58	14	196
Centralforeningen for Smedemestre i Jylland	7	81	1	8	3	89	189
Centralforeningen for Smedemestre i Østifterne	12	121		14	1	169	317
Foreningen af Smør- og Æg-Eksportører samt Margarinefabrikanter i Esbjerg	5		3	26	28	7	69
Snedkerlavet	65	722	8	53	1	491	1,340
Centralforeningen af Snedkermeste i Jylland	33	681	11	35	16	456	1,232
Centralforen. af Snedkermestre i Østifterne	31	399	11	19	9	394	863
Foreningen af danske Spiritusfabrikanters Arbejdsgiver-Afdeling	15	18	31	305	28	1	398
Stenhuggermester-Foreningen	15	90	2	37		30	174
Stenlosse-Entreprenørforeningen	6			60			66
Foreningen af københavnske Straa- og Filthattefabrikanter	4	40	2	14	141	5	206
Foreningen af Arbejdsgivere i Stukkaturfaget	4	17		14		27	62
Teglværksforeningen af 1893	78	22	43	813	12	1	969
Teglværksforeningen i Esbjerg	4	2	2	19			27
Tekstilfabrikantforeningen	272	1,696	72	176	2,635	393	5,244
Foreningen af Tændstikfabrikker i Danmark	9	16	4	90	212	75	406
Københavns Tømrerlav	47	417	3	44	4	83	598
Tømmerhandlerforeningen i København	6			63			69
Københavns Vognmandsforening	18	5		909		2	934
Vogn- og Beslagsmedemesterforeningen for København og Omegn	2	163		1		75	241
Vognmandsforeningen i Esbjerg	2			48			50
Dansk Dampskibsrederiforening		søfarende 4,308	1,232				5,540
Ialt	2,529	26,765	1,871	10,776	7,728	9,719	59,388

Enkeltvirksomheder.

Virksomhedens Navn	Arbejdsledere (Formd., Værkførere o. lign.)	Svende, mdl. Arbejdere	Kedel- og Maskinpassere	Arbejdsmænd (herunder Kuske, Bude, Portnere o. l.)	Kvindelige Arbejdere	Lærlinge samt Børn og unge Mennesker	Samlet Antal
A/S Faxe Kalkbrud	1		1	8			10
A/S Malling Dampmølle og Savværk	2	14	1	8			25
A/S Skandinavisk Gummi-Compagni	2	2	1	32	29		66
Dansk Selskab for Fabrikation af Maalere og Værkmateriel	6	44		16			66
A/S Randers Rebslaaeri	3	9	2	9	25	12	60
Jacob Holm & Sønners Reberbane & Sejlgarnsspinderi	8	17	2	41	136	26	230
A/S Fabrikken »Fiducia«	1	1	1	10	2		15
Kjeldsen & Mogensen, Aarslev Sav- og Hammerværk	2	41	2	10		6	61
A/S De forenede Papirfabrikker	30	49	25	547	255	20	926
Frederiksberg Papirfabrik	2	4	4	70	18		98
Petersen & Albeck	4		1	48	65		118
A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker*)	4	54			31	17	106
A/S Dansk Svovlsyre- og Superphosphat-Fabr.	19	19	16	206		3	263

*) Afdelingen i Middelfart ikke medregnet.

Virksomhedens Navn	Arbejdsledere (Formd., Værkførere o. lign.)	Svende, mdl. Arbejdere	Kedel- og Maskinpassere	Arbejdsmænd (herunder Kuske, Bude, Portnere o. l.)	Kvindelige Arbejdere	Lærlinge samt Børn og unge Mennesker	Samlet Antal
Otto Mønsteds Margarinefabrik, Aarhus	19		9	136	166		330
A/S De københavnske Sporveje og A/S Tuborg-Klampenborg elektr. Sporvej	78	138	5	1,605	48	1	1,875
A/S De jyske Kalkværker	6			105			111
Kattingeværk Cellulosefabrik	3			43		2	48
A/S De forenede Gummi- & Luftringefabrikker, Schiønning & Arvé	5	3	2	44	59	1	114
A/S Aarhus elektriske Sporvej	1	4		31	2		38
A/S Øresunds chemiske Fabrikker	4	4	1	24	74		107
A/S De danske Sukkerfabrikker	54	93	41	668	164	4	1,024
A/S »Aluminia«							
A/S Københavns Margarinefabrik			1	19			20
A/S Christiansholms Fabrikker	3	7	1	73	2		86
A/S Frederiksholms Salt-, Cokes- & Cinders-Fabrikker	1		1	11			13
Enkeltvirksomh., som hører under Sammenslutn. af Arbejdsgivere indenf. Jernindustrien	170	2,593	19	1,064	122	604	4,572
Ialt	428	3,096	136	4,828	1,201	693	10,382
Foreninger og Lav:	2,529	26,765	1,871	10,776	7,728	9,719	59,388
Enkeltvirksomheder:	428	3,096	136	4,828	1,201	693	10,382
Tilsammen	2.957	29,861	2,007	15,604	8,929	10,412	69,770

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Jernindustrien. I Dagene den 12. og 13. Februar har der været forhandlet mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund, Jernindustriens Sammenslutning og Dansk Arbejdsmandsforbund, vedrørende de fremtidige Løn- og Arbejdsforhold for Arbejdsmændene indenfor Jernindustrien.

Fra Forbundets Side krævede man Minimallønnen hævet med 1 Øre pr. Time, saaledes som det var forudsat ved Overenskomstens Indgaaelse og desuden ønskede Forbundet en Ordning af forskellige Spørgsmaal, hvorom der i den bestaaende Overenskomst er Meningsforskel.

Hos A/S. Burmeister & Wains Maskin- og Skibsbyggeri hersker saaledes det uheldige Forhold, at Værftet om Morgenen, naar der skal antages løse Arbejdere, ved Opslag meddeler, at Timelønnen for disse er 30 Øre. Følgen heraf er, at det fortrinsvis bliver de uorganiserede Arbejdere, der faar Beskæftigelse, hvorimod Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, som i Følge Overenskomsten skal have 33 Øre i Timen, maa blive udenfor Porten.

Dette Spørgsmaal ønskede Forbundet ordnet paa den Maade, at alle Arbejdere fik en Mindsteløn af 33 Øre eller dog saaledes, at man undlod at meddele Timelønnens Størrelse, og hvis der da blandt de antagne Arbejdere var Medlemmer af Forbundet, skulde disse lønnes med mindst 33 Øre i Timen.

Jernindustrien er ogsaa efterhaanden kommen ind paa, at Arbejdsmændene skal udføre alt forekommende Arbejde for Minimallønnen, selv om der for det Arbejde de sættes til at udføre bestaar andre og bedre Overenskomster.

Forbundet forlangte dette Spørgsmaal ordnet saaledes, at Jernindustrien skulde respektere de bestaaende Overenskomster og saaledes, at dets Medlemmer altid faar den Betaling, som der er fastsat for det paagældende Arbejde.

Formanden for Jernindustriens Sammenslutning Alex. Foss erklæ-

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 35 ❋ KØBENHAVN DEN 27. FEBRUAR 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Jernindustrien, Anlægsgartnerne i København og Omegn, Barnevognsarbejderne i København, Brolæggerne i Aarhus, Brolæggerne i København, Skibstømrerne i Stege, Skotøjsarbejdernes Lønbevægelse).

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Jernindustrien. Som meddelt i »Arbejderen« Nr. 34 skulde Dansk Arbejdsmandsforbund tage Jernindustriens Sammenslutnings Forslag, om at forlænge den gamle Overenskomst i 2 Aar, under fornyet Overvejelse. Forbundet har derefter ladet afholde et Repræsentantmøde med Støberiarbejdsmændene, paa hvilket det vedtoges at forlænge Overenskomsten i 2 Aar. Beslutningen blev den 19. Februar sendt til Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien i en saalydende Skrivelse:

Til Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien.

Efter at der nu i 2 Dage forgæves er forhandlet om en anden Affattelse af Overenskomsten af 19/4, 07 og efter at Forhandlingerne i Lørdags Aftes ere endte med, at Jernindustriens Sammenslutning har erklæret, at den kun kan gaa med til at forny Overenskomsten paa 2 Aar og at der, hvis dette ikke akcepteres fra Arbejdsmændenes Side, vil blive erklæret Lockout fra og med Lørdag Morgen den 20. ds., har Dansk Arbejdsmandsforbund afholdt Møde med Støberiarbejdsmændenes Repræsentanter og skal vi herefter meddele, at vi, under Hensyn til den herskende Arbejdsløshed og den deraf følgende Nød, ikke vil paatage os Medansvaret for Følgerne af den bebudede Lock-outs Iværksættelse og derfor nu erklære os villige til at prolongere Overenskomsten af 19/4 07, med Jernindustrien, indtil 1. Februar 1911 idet Dansk Arbejdsmandsforbund dog maa forbeholde sig Adgang til, jvf. de gældende Regler for Behandling af faglig Strid, at værge sig mod ensidig Brug af Overenskomstens Ordlyd, alt i Overensstemmelse med vore under Forhandlingerne fremsatte Synspunkter og endelig forbeholder os Adgang til eventuel ved Domstolene at søge vor Ret anerkendt i Anledning af den her — uanset Slutningsbestemmelserne i Overenskomsten af 19/4 07 — os paatvungne Forlængelse af nævnte Overenskomst.

Vi ere saaledes villig til, endnu i Dag at underskrive en Prolongationspaategning paa 2 Aar.

For Dansk Arbejdsmands Forbund
Lyngsie.

Georg Hansen.

Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening har derefter aflyst den til Lørdag den 20. Februar bebudede Lockout mod Arbejdsmændene.

Anlægsgartnerne i København og Omegn. Dansk Gartnerforbund har meddelt vort Forretningsudvalg, at det har vedtaget ikke at benytte sig af den givne Sanktion til at opsige det nugældende Lønregulativ, men vente hermed til næste Aar.

Barnevognsarbejderne i København. I November Maaned f. A. opsagde Barnevognsfabrikant P. M. Knudsen, Axelhus, den mellem ham og Barnevognsarbejdernes Fagforening bestaaende Overenskomst til Ophør 1. Februar d. A. Ved de Forhandlinger, der er ført mellem Parterne, er det lykkedes at opnaa Enighed om en ny Priskurant, der i sin Helhed er nogle Procent højere end den opsagte.

Brolæggerne i Aarhus. Under 4. December fik Dansk Brolæggerforbund Sanktion til at opsige den mellem

Forbundet og Entreprenørerne i Aarhus gældende Overenskomst til Ophør den 1. Februar d. A.

Ved de Forhandlinger, der er ført mellem Brolæggernes Afdeling i Aarhus og de derværende Brolægningsentreprenører er der opnaaet Enighed om en ny Overenskomst, hvorved Timelønnen fra 1. Juni 1909 hæves fra 50 Øre til 60 Øre. Overarbejde betales med 75 Øre pr. Time og Søn og Helligdagsarbejde med 1 Kr. pr. Time.

Overenskomsten gælder for et Aar ad Gangen og kan tidligst opsiges til Ophør 1. Maj 1910.

Brolæggerne i København. I »Arbejderen« Nr. 18 meddelte vi, at vort Forretningsudvalg havde modtaget en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori den omtalte en Uoverensstemmelse mellem Foreningen af Brolægnings-Entreprenører og Brolæggerne i København, vedrørende Klinkearbejdet i Buegangen ved Regensen, og at Brolæggerne havde nægtet at lade denne Sag afgøre ved Mægling og Voldgift.

Efter at Brolæggerforbundet var gjort bekendt med Arbejdsgiverforeningens Skrivelse, erklærede det sig villig til at tage Mægling paa Spørgsmaalet, men derimod ikke Voldgift, under Henvisning til, at Klinkearbejdet, naar det udføres under Tag, ikke vedkommer Brolæggerne, men skal udføres af Murerne.

Mæglingen førte imidlertid ikke til noget Resulsat. Vi modtog derfor atter under 2. December en ny Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori den paastod, at Brolæggerne ved at nægte at lade Sagen afgøre ved Fagets Voldgiftsret, brød den bestaaende Overenskomst.

Brolæggerne fastholdt imidlertid, at der ikke forelaa nogen Uenighed mellem Parterne vedrørende Priskuranten og at man derfor ikke saa nogen Hjemmel for en Anvendelse af Bestemmelsen om Voldgift.

For mulig at komme til Bunds i Sagen, foreslog vi Arbejdsgiverforeningen at lade afholde et Fællesmøde mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer, Brolægnings-Entreprenørforeningen, Murerlavet, Brolæggerforbundet og Murerforbundet. Dette Forslag blev tiltraadt, og den 8. Januar fandt det ønskede Fællesmøde Sted. Efter at Sagen var diskuteret ret indgaaende, fremsatte Arbejdernes Repræsentanter Forslag om at lade den foreliggende Uoverensstemmelse afgøre paa følgende Maade:

Der nedsættes en Voldgiftsret, bestaaende af to Repræsentanter for hver af følgende Organisationer: Murerlavet, Brolægnings-Entreprenørforeningen, Murerforbundet og Brolæggerforbundet, til at afgøre, hvorvidt Brolæggerne har været berettigede til at nægte at udføre Klinkearbejdet ved Regensen. Kan Voldgiftsretten ikke blive enig, henvises Sagen til en Opmands Afgørelse.

Samme Udvalg optager Forhandling om, hvorledes der eventuelt kan fastsættes Grænser for de to Fags Arbejdsomraader.

Dette Forslag, som tog skyldig Hensyn til alle Sider, blev ikke tiltraadt af Arbejdsgiverne. De fastholdt vedblivende, at Sagen skulde afgøres af Fagets Voldgiftsret, og i Overensstemmelse hermed fremsatte de følgende:

Arbejdsgiverforeningen maa holde paa, at Spørgsmaalet om, hvorvidt der hos Hr. Cornelius er begaaet et Brud paa den indenfor Brolæggerfaget bestaaende Overenskomst, ved den foreliggende Nægtelse af at udføre det omhandlede Arbejde, afgøres ved Fagets Voldgift i Henhold til de bestaaende Regler i Overenskomsten.

Endvidere foreslaar Arbejdsgiverforeningen, at der efter Kendelsens Afsigelse nedsættes et Udvalg, bestaaende af to Repræsentanter for hver af følgende Organisationer: Murerlavet, Brolægnings-Entreprenørforeningen, Murerforbundet og Brolæggerforbundet til at forhandle om, hvorledes der eventuelt kunne fastsættes Grænser for de to Fags Arbejdsomraader.

Saavel fra Brolæggernes som Murersvendenes Side protesteredes der mod en saa ensidig Afgørelse, men da Arbejdsgiverne fastholdt deres Forlangende, skiltes Parterne uden Resultat.

Skøndt Spørgsmaalet næppe har nogen større Betydning, da det omhandlede Arbejde straks blev udført af Murersvende, har Arbejdsgiverforeningen dog atter rejst Sagen. Vi modtog saaledes under 22. Januar en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori meddeltes, at den agtede at indstævne De samvirkende Fagforbund for Den permanente Voldgiftsret, for at have overtraadt Overenskomsten af 5. September 1899, Punkt 2, ved at have ydet Brolæggernes faglige Afdeling Støtte i Spørgsmaalet om Klinkebrolægningen ved Regensen.

Vort Forretningsudvalg protesterede imod Arbejdsgiverforeningens Paastand, og forlangte Forhandling om Sagen, forinden denne gik til Den permanente Voldgiftsret.

Der blev derefter afholdt et Fællesmøde mellem Forretningsudvalgene for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund den 2. Februar.

Paa dette Møde blev fra vor Side protesteret imod, at der var ydet Brolæggerne Støtte, som kan betegnes som Brud paa Septemberforliget, og det fremgik da ogsaa af Arbejdsgivernes Udtalelser, at man var paa det rene med, at der ikke forelaa noget Brud, og at man ved at indbringe Sagen for Den permanente Voldgiftsret ikke havde tænkt paa at fortrædige. De samvirkende Fagforbund, men kun ad den Vej faa en Udtalelse om, hvorvidt Brolæggerne havde handlet i Strid med Overenskomstens Bestemmelser ved at undlade at lade den foreliggende Uoverensstemmelse afgøre ved Fagets Voldgiftsret. Mødet endte med, at vi skulde tale med Brolæggerne om Sagen.

Skibstømrerne i Stege. Dansk Skibstømrerforbund har faaet Sanktion til at opsige Overenskomsten med Skibsbygmestrene i Stege, og til at indlede Forhandling om en Forhøjelse af Timelønnen fra 40 Øre til 45 Øre. Forbundet har 11 Medlemmer beskæftigede i Stege.

Skotøjsarbejdernes Lønbevægelse. Under 4. ds. modtog vi en Skrivelse fra Dansk Skotøjarbejderforbund om, at Skotøjfabrikant Johnsen havde afskediget nogle Arbejdere, fordi de stod som Medlemmer af Forbundet, og man beklagede sig over, at Foreningen af Københavns Skotøjfabrikanter ikke havde imødekommet dets Anmodning om Forhandling.

Vort Forretningsudvalg anmodede derfor Arbejdsgiverforeningen om et Fællesmøde om Sagen, og et saadant fandt derefter Sted den 17. ds. Efter en kort Diskussion blev Sagen henvist til videre Forhandling mellem Parterne.

Under Forhandlingerne fremkom der ganske naturlig ogsaa Diskussion om den i Faget foreliggende Situation. Fra vore Repræsentanters Side blev der fremsat Forslag om, at lade den gamle Overenskomst træde i Kraft igen for et Tidsrum af 2 Aar. Denne Henstilling blev dog ikke tiltraadt, Arbejdsgiverne fastholdt, at det under Forhandlingerne skabte Forslag til Overenskomst skulde opretholdes, men at man dog var villig til at forhandle om mulige Ændringer i dette, forsaavidt et Udvalg kunde skaffe sig Mandat til eventuelt at afslutte Overenskomst. Den 18. ds. afholdt vort Forretningsudvalg et Møde med Ledelserne for Dansk Skotøjarbejderforbund og dets københavnske Afdeling, under hvilket det indtrængende blev tilraadet Ledelserne, at foreslaa en Generalforsamling til at forhandle videre om det foreliggende Forslag og indhente Mandat til eventuelt at afslutte en ny Overenskomst. Det lykkedes dog ikke at bringe Enighed tilveje, idet Halvdelen af de tilstedeværende Bestyrelsesmedlemmer stemte imod at anbefale Forslaget.

Den 19. ds. afholdt Skotøjarbejderne en stærkt besøgt Generalforsamling paa Sommerlyst, hvor det

ovennævnte Spørgsmaal behandledes. Der udspandt sig en meget lang Diskussion, i hvilken deltog flere Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund. Resultatet af Afstemningen blev imidlertid, at Forslaget forkastedes med 445 Stemmer mod 230 Stemmer.

Den 20. ds. sendte Dansk Skotøjarbejderforbund en Skrivelse til Foreningen af Københavns Skotøjfabrikanter, som var saalydende:

Til Foreningen af Københavns Skotøjfabrikanter.

Efter Mødet i Torsdags den 18. ds. har vi forelagt en Generalforsamling i Skotøjarbejdernes Fagforening af 1873 Forslag om, at udvide det fra Arbejdernes Side nedsatte Forhandlingsudvalg og om at give det saaledes udvidede Udvalg frit Mandat til at forhandle med D'hrr. Fabrikanter om Ændringer i det foreliggende Forslag til Overenskomst, samt til at træffe endelig Afgørelse om en saadan.

Efter en meget lang Diskussion forkastedes Forslaget med 445 Stemmer mod 230 Stemmer, navnlig med den Motivering, at det foreliggende Forslag indeholdt saadanne betydelige Forringelser for Skotøjarbejderne, at dets Vedtagelse vilde medføre et stort Tilbageskridt.

Da der saaledes ikke har kunnet opnaas Enighed om en ny Overenskomst, tillader jeg mig at foreslaa, at Arbejdet fortsættes paa de gamle Betingelser, og saaledes at den hidtilgældende Overenskomst foreløbig forlænges for et Tidsrum af 2 Aar.

P. F. V.:
Laurids Jørgensen.
(sign.)

Fabrikanternes Svar paa denne Skrivelse var, at de iværksatte den bebudede Lock-out, hvorefter 1400 Mænd og Kvinder har forøget de Arbejdsløses Antal.

Under 24. ds. har vi modtaget en ny Skrivelse fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, hvori der bebudes Lock-out mod en Række Fag, som, hvis den kommer til Udbrud, vil ramme ca. 22,000 Arbejdere. Skrivelsen er saalydende:

Til
Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Da Skotøjsarbejderne ved Forkastelsen af den af deres egne Tillidsmænd afsluttede Overenskomst og Fremsættelse af andre Krav har fremtvunget Lock-out i Faget, har Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling drøftet den Situation, der er fremkommen dels ved Skotøjsarbejdernes Optræden, dels derved at der i en stor Række af Fag foreligger Opsigelser af Overenskomster, der, uagtet Arbejdsgiverforeningens gentagne Henstillinger, ikke er tagne tilbage, medens tvertimod Opsigelsernes Antal stadig forøges. Generalforsamlingen har besluttet, at Skotøjsfabrikanternes berettigede Krav skal støttes, og udtaler, at den Uro i Arbejdsforholdene, som frembringes ved de stadige Opsigelser, under de nuværende for Haandværk og Industri, for Arbejdsgivere ikke mindre end for Arbejdere vanskelige Forhold, virker hemmende og ødelæggende og derfor maa bringes til en Ende. Generalforsamlingen har derfor vedtaget med alle til Raadighed staaende Midler at støtte Skotøjsfabrikanterne og søge at tilvejebringe Arbejdsfred.

I Henhold til disse Betragtninger og til Generalforsamlingens og Hovedbestyrelsens Vedtagelse meddeles det herved, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der erklæres Lock-out dels i Beklædningsfagene og de dertil knyttede Fag, dels overfor de Arbejderforbund, hvis Medlemmer har opsagt Overenskomster i de dem vedrørende Fag, saaledes at der udelukkes følgende hos Medlemmer af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening beskæftigede Arbejdere under De samvirkende Fagforbund:

Skomagere og Skotøjsarbejdere,
Skrædere og Konfektionsarbejdere,
Læderindustriens Arbejdere,
Kobbersmede,
Træsko- og Læstearbejdere,
Oliemøllearbejdere,
Tekstilindustriens Arbejdere,
Dansk Arbejdsmandsforbunds Medlemmer.

Udelukkelsen vil gælde saavel i København som i Provinserne, dog med enkelte særlige Undtagelser, som ville blive særskilt specificerede, —

alt under Forudsætning af, at der ikke forinden opnaas en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Ordning af Forholdene.

P. F. V.:
(sign.) Kaspar Rostrup.

Hjalmar Elmquist.
(sign.)

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 36 ❋ KØBENHAVN DEN 6. MARTS 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Den foreliggende Situation, Chokoladearbejderne paa Fabriken „Globus“, Kobbersmedene i Jylland, Tobaksarbejderne i København). Fagforeningsbevægelsen i Udlandet (Finlands faglige Landorganisation). Arbejdsløsheden. Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den tredie Uddeling. Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den fjerde Uddeling. Store Demonstrationsmøder af Arbejdsløse. Arbejdsløsheden i Danmark i Januar Maaned 1909.

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

Foranlediget ved den af Arbejdsgiverforeningen bebudede Lock-out mod en Række Fagforbunds-Medlemmer, har vort Forretningsudvalg vedtaget at indkalde Hovedbestyrelserne eller Forretningsudvalgene for de Fagforbund, hvis Medlemmer enten er udelukket eller som er truede med Lock-out, til Møde Torsdag den 4. Marts.

Repræsentantskabet er indkaldt til Møde Fredag den 5. Marts.

*

Under 26. Februar har vort Forretningsudvalg sendt Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening en saalydende Skrivelse:

Til
Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

I Skrivelse af 16. f. M. meddelte det ærede Forretningsudvalg, »at Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse mener ikke at kunne forsvare for Øjeblikket i al Almindelighed at godkende Bestemmelser om forhøjede Arbejdslønninger og forkortet Arbejdstid« og henstiller til De samvirkende Fagforbund at foranledige, »at man for Tiden lader de rejste Krav om Lønforhøjelser og Arbejdsforkortelser falde, hvilket i de fleste Tilfælde vil kunne naas ved at tage de paagældende Opsigelser af Overenskomster tilbage«.

Denne Skrivelse er i Afskrift tilsendt de Organisationer, som os bekendt har opsagt Overenskomster, og det er os da ogsaa bekendt at flere af disse under Forhandlinger med Arbejdsgiverne i de vedkommende Fag er enedes om at forny de gamle Overenskomster; dette er saaledes Tilfældet med Arbejdsmændene i Jernindustrien, Snedkerne og Karetmagerne paa Vognfabrikken »Skandia« i Randers, Murerne, Tømrerne og Murarbejdsmændene i Provinserne samt Blikkenslagerne i Jylland.

Dansk Skotøjsarbejderforbund har som bekendt ogsaa tilbudt at tage Opsigelsen tilbage og forny den gamle Overenskomst i 2 Aar. Alle de Fag, hvis Overenskomster omfatter et større Antal Medlemmer, har saaledes trukket deres Opsigelser tilbage.

De Fag, der er tilbage med opsagte Overenskomster, omfatter kun enkelte Virksomheder med et forholdsvis ringe Antal Medlemmer, og vi er tilbøjelig til at tro, at Parterne efterhaanden som de var kommen sammen til Forhandling let vilde have talt sig til Rette om hvad der ligger for, naar ikke netop Arbejdsgiverforeningen ved sin Indgriben atter her havde hindret Parterne i at blive enige.

Vort Forretningsudvalg beklager, at Arbejdsgiverforeningen Gang paa Gang griber forstyrrende ind i de mellem Parterne paabegyndte Forhandlinger, og ved sine idelige Lock-out-Trusler netop fremkalder den Uro i Arbejdsforholdene, som den giver det Udseende af, at den vil forhindre.

Vort Forretningsudvalg har imidlertid indkaldt Hovedbestyrelserne for de Fag, som Arbejdsgiverforeningen har truet med Lock-out, til Møde paa Torsdag, og vi tillader os, for at undgaa enhver Misforstaaelse, at spørge det ærede Forretningsudvalg om dets ærede Skrivelse af 24. ds. er at forstaa saaledes, at forsaavidt et eller flere af de vedkommende Fag beslutter sig til at tage Opsigelsen af Overenskomsten tilbage, at Striden dermed er endt for deres Vedkommende, og at der ikke vil blive erklæret Lock-out mod disse Fags Medlemmer.

Forretningsudvalgets Svar bedes os meddelt inden Torsdag den 4. ds. Kl. 10 Formiddag.

P. F. V.
C. M. Olsen.

Carl F. Madsen.

Den 2. Marts modtog vi fra Arbejdsgiverforeningen et saalydende Svar:

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg maa tilbagevise de Bebrejdelser, som de ærede Fagforbund har anset det for korrekt at fremsætte overfor Arbejdsgiverforeningen. Denne burde med Rette fra den modstaaende Hovedorganisations Ledelse have kunnet vente en større Forstaaelse, eller hvis Forstaaelse er til Stede, da en Erkendelse heraf.

Arbejdsgiverforeningen forstaar saare vel, at Arbejderne i deres Stræben efter at forbedre deres Kaar har deres Styrke i at vælge det enkelte Fag, overfor dette søge deres Krav gennemførte ved Forhandling eller eventuelt ved Strejke eller, som det ogsaa er sket, ved at foreslaa at lade Arbejdet gaa paa de gældende Betingelser indtil et for dem belejligt Tidspunkt. Arbejdsgiverne forstaar, at det saa godt som altid maa blive Arbejderne, der fremfører de nye Krav, og derved bliver de angribende, dem der opsiger Overenskomsterne med den bestemte Forudsætning, at der skal vindes nye Fordele, og søger disse gennemførte; de i et Fag vundne Fordele vil da kunne benyttes som Præcedens i andre Fag.

Men ligesom Arbejdsgiverne saare godt forstaar dette, burde Arbejderne eller i alt Fald deres Ledere forstaa, at Arbejdsgiverforeningens Opgave maa være at virke regulerende, at drage Omsorg for, at ikke det ene Fag vedtager Overenskomster, der direkte eller indirekte virker til Skade for de øvrige Fag, drage Omsorg for, at Udviklingen ikke sker paa en saadan Maade, at den bliver til Ødelæggelse for Landets Industri og Haandværk. Arbejderne burde forstaa, at overfor Krav, som Arbejdsgiverne anser for uberettigede eller umulige, har Arbejdsgiverforeningen, naar Forhandlinger ikke fører til Maalet, kun to Veje at gaa, enten at akceptere de stillede Fordringer, eller forsvare sig gennem Lockout, der selvfølgelig ikke kan erklæres i det Fag, i hvilket der allerede hersker Strejke, og som, hvis den etableres i ringe Omfang, selvfølgelig vil være ganske betydningsløs.

Det skal imidlertid slaas fast, at Uro i Arbejdsforholdene frembringes ved Opsigelserne og de efter disse stillede Krav og den eventuelle Anvendelse af Magtmidler (Strejke). Lock-out'en er det nødvendige Forsvarsmiddel i de Tilfælde, hvor man ikke mener at kunne give efter, og som saadan er den stedse anvendt.

Hvad den nuværende Situation angaar, har der, trods de for Arbejdsgiverne ikke mindre end for Arbejderne ulykkelige Tider, stadig været frembragt Uro ved den store Mængde Opsigelser i forskellige Fag. Da nu Skotøjsarbejderne ved deres Mangel paa Respekt for den af deres egne og deres Hovedorganisationers Repræsentanter afsluttede Overenskomst har fremtvunget Lock-out i dette Fag, har Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling i den alvorlige Følelse af, at den nuværende Situation først og fremmest kræver Ro i Arbejdsforholdene, enstemmig vedtaget Beslutningen om Udvidelsen af Lock-out'en for derigennem at forsøge at tilvejebringe Arbejdsfred.

Men der er endnu et Forhold, som har nødvendiggjort denne Beslutning, idet det kun paa den Maade er muligt at fremkalde en Afgørelse, ved hvilken Bestemmelsesretten flyttes fra de paagældende Enkeltorganisationer til den samlede Repræsentalion for Arbejderne. Vi behøver ikke at minde det ærede Forretningsudvalg om, at denne Situation i Følge De samvirkende Fagforbunds Love først indtræder, »naar en paabegyndt eller paatænkt Arbejdsstandsning antager saadanne Dimensioner, at den indeholder Fare for Arbejdets rolige Gang i andre Fag.«

Men heraf saavel som af de foranstaaende Betragtninger følger, at Arbejdsgiverforeningen naturligvis ikke kan slaa sig til Ro med, at Opsigelser tages tilbage i visse Fag og bibeholdes i andre, der, naar Lock-out'varslet tages tilbage for de førstes Vedkommende, ganske vilde prisgives. Den maa i Følge Generalforsamlingens enstemmige Beslutning kræve, at der nu, i alt Fald for en Tid, tilvejebringes Fred over hele Linien, og Lock-out'varslet maa opretholdes, indtil dette sker, thi Fred og Arbejdets rolige Gang anser Arbejdsgiverne for en absolut Nødvendighed i den foreliggende Situation, og det vilde sikkert ogsaa være det, der i Øjeblikket tjener Arbejderne bedst.

Chokoladearbejderne paa Fabriken „Globus". Ved Forhandling er det lykkedes Chokoladearbejdernes Fagforening i København at gennemføre en Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold med De forenede Chokolade- og Konfektfabrikker A/S »Globus«.

Den daglige Arbejdstid er 9½ Time.

Lønnen for mandlige Arbejdere fra det 18. Aar er: Det første halve Aar 18 Kr. pr. Uge. Efter et halvt Aars Forløb 20 Kr. pr. Uge og derefter stigende for hvert Aar med 1 Kr., indtil 24 Kr. pr. Uge. De mere betroede Arbejdere kunne erholde et personligt Tillæg til Lønnen.

Lønnen for kvindelige Arbejdere er: De første 4 Uger 8 Kr., den anden Maaned 9 Kr. pr. Uge, den tredie Maaned 10 Kr. pr. Uge; efter 6 Maaneders Arbejde 11 Kr. 50 Øre pr. Uge, stigende efter 1 Aars Forløb til 13 Kr. pr. Uge.

Der tilstaas samtlige Arbejdere, der har arbejdet mindst 1 Aar paa Fabriken en Sommerferie paa 3 sammenhængende Søgnedage uden Afkortning i Lønnen.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til Ophør den 1. April 1910.

Kasserer E. Svendsen har deltaget i Forhandlingerne som Repræsentant for De samvirkende Fagforbund

Kobbersmedene i Jylland. I December Maaned f. A. forhandlede Repræsentanter for Kobbersmedenes Forbund med Repræsentanter for Centralforeningen af Kobbersmede og Blikkenslagermestre i Jylland om en ny Overenskomst, og det lykkedes ogsaa ved disse Forhandlinger at naa til Enighed om et Forslag, hvorefter Timelønnen skulde hæves med 3 Øre for alle de Kobbersmede, som var i Arbejde i Jylland, og som havde været i Arbejde i 2 Aar hos samme Mester.

Centralforeningen forkastede imidlertid Overenskomsten, og den krævede, at Kobbersmedenes Forbund i Stedet skulde modtage en Overenskomst, der paa flere Punkter var ringere end den gamle. Da Kobbersmedeforbundet ikke mente at kunde indgaa herpaa, anmodede det De samvirkende Fagforbund om Bistand.

Efter Anmodning fra vort Forretningsudvalg fandt der en Forhandling Sted den 21. Januar mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund og de interesserede Parter, og ved dette Møde enedes man om, at der burde ydes Kobbersmedene et personligt Tillæg til Lønnen. Kobbersmedenes Forbund skulde i den Anledning sende Arbejdsgiverforeningen en Fortegnelse over Kobbersmedes Lønninger.

Centralforeningen har dog heller ikke villet tiltræde en saadan Ordning; men kræver nu, at Kobbersmedene skal forny den gamle Overenskomst i 2 Aar.

Arbejdsgiverforeningen har i den Anledning under 8. Februar sendt De samvirkende Fagforbund en saalydende Skrivelse:

Til
Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Fra Centralforeningen af Blikkenslagere og Kobbersmede i Jylland har vi modtaget Meddelelse om, at Formanden efter sin Hjemkomst fra Mødet i Arbejdsgiverforeningen den 21. f. M. har konfereret med den øvrige Bestyrelse og de under Centralforeningen staaende Lokalforeninger om Spørgsmaalet om Kobbersmedenes Lønning. Resultatet af Forhandlingerne har været at Centralforeningen paa det bestemteste fastholder den ved dens ekstraordinære Generalforsamling d. 16. December vedtagne Beslutning om ikke at forhøje Lønningerne, og man henstiller derfor endnu en Gang til Kobbersmedeforbundet om i Lighed med Blikkenslagerforbundet at underskrive den gamle Løntarif paa 2 Aar. Naar det er sket, vil Centralforeningens Formand henstille til Medlemmerne, at de frivillig forhøjer Lønningerne for de Svende, som efter deres Mening kan fortjene en højere Løn, men altsaa saaledes, at dette i hvert enkelt Tilfælde bliver en privat Sag, der er Centralforeningen uvedkommende.

Idet jeg anmoder det ærede Forretningsudvalg om at bringe dette til Kobbersmedeforbundets Kundskab, tillader jeg mig at anmode om at faa Meddelelse om Forbundets Stilling, saasnart denne er taget.

P. F. V.:
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Det er den Maade, hvorpaa Arbejdsgiverforeningen genindfører indgaaede Overenskomster.

Nu skal Kobbersmedene oven i Købet lock-out'es, fordi Centralforeningen har forkastet den Overenskomst, som dens Udvalg var indgaaet paa.

Tobaksarbejderne i København. Følgende Firmaer har opsagt de med Tobaksarbejderforbundet bestaaende Overenskomster til Ophør den 1. Maj d. A.: Heinr. Marsmann, Horwitz & Kattentid, P. Wulff og J. Lichtinger.

De ovennævnte Firmaer beskæftiger ca. 500 af Forbundets Medlemmer.

Fagforeningsbevægelsen i Udlandet.

Finlands faglige Landsorganisation har i Begyndelsen af Aaret været berørt af flere større Lønkampe.

Den 1. Januar iværksattes saaledes

den af den finske Metalindustris Arbejdsgiverforbund proklamerede Lock-out mod Metalarbejderne i Helsingfors. De Forhandlinger, der i den Anledning førtes mellem Parterne, forblev imidlertid resultatløse, idet Arbejdsgiverne fastholdt deres Forslag til Overenskomst, der betød en almindelig Lønreduktion. Lock-out'en varede til den 21. Januar, fra hvilken Dag Arbejdsgiverforeningen besluttede at lade Arbejdet genoptage af de Arbejdsvillige, som meldte sig, og uden at der oprettedes nogen Overenskomst eller Opsigelsesfrist. Samtidig modtog Landsorganisationen en Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, hvori det meddeltes, at denne frafaldt sit tidligere fremsatte Forslag til Overenskomst, men at det tillige havde besluttet ikke at indgaa paa nogen Overenskomst eller underhandle om en saadan med Arbejdernes Organisationer.

Arbejderne besvarede denne Beslutning med at erklære Strejke fra den 23. Januar. Trods Arbejdsgivernes kraftige Forsøg paa at skaffe sig Skruebrækkere, er dette dog ikke lykkedes dem og Fabrikerne staar stille endnu, thi baade Modelarbejderne og Formerne er velorganiserede i hele Finland, og uden disse Arbejdere er det jo umuligt at faa Fabrikerne i Gang igen.

Landsorganisationens Repræsentantskab har anset det for uundgaaelig nødvendigt at fortsætte Striden, thi hvis Arbejdsgiverne faar deres Vilje gennemført, vil Organisationerne miste deres Anseelse. Striden kan dog næppe blive langvarig, thi allerede i Marts Maaned maa Arbejdsgiverne give efter, dersom de tænker paa at begynde Sommersæsonen.

Repræsentantskabet vedtog den samme Beslutning med Hensyn til Kampen for at opretholde 8-Timersdagen indenfor Papirindustrien. Her fortsættes nemlig den Strid, som begyndte den 15. November 1908, og som allerede har kostet Landsorganisationen over 35,000 Mark. Efter de Oplysninger, der er indhentet i andre Lande er 8-Timersdagen kun meget faa Steder indført i Papirindustrien, og det er derfor af den allerstørste Betydning for Finland, hvor denne Arbejdstid er indført, at man kæmper for dens Bevarelse. Begge disse Beslutninger er fattede i Forventning om, at Finland ved egne Kræfter maa kunne være i Stand til at understøtte de Strejkende, men haaber dog paa de andre Landes Solidaritet.

Arbejdsløsheden.

Den af De samvirkende Fagforbund iværksatte Landsindsamling har indtil den 26. Februar indbragt ialt 134,199 Kr.

Der er foretaget 5 Uddelinger til et samlet Beløb af 112,954 Kr.

Til Provinserne er udbetalt 43,741 Kr. og til København 69,213 Kr.

For Københavns Vedkommende bestaar Understøttelsen væsentligt af Naturalier.

Fordelingen af de indkomne Midler angives i de i »Arbejderen« optagne Tabeller.

Det vil sikkert være bekendt, at Arbejdernes Fællesorganisation i København, i Forbindelse med Københavns Understøttelsesforening, har nedsat et Fællesudvalg, som henvender sig til den store Offentlighed med Anmodning om Bidrag til de Arbejdsløse, og de saaledes indsamlede Bidrag fordeles atter til saavel organiserede som uorganiserede Arbejdsløse. I sidste Uge modtog De samvirkende Fagforbund 3000 Stk. Naturaliekort fra denne Indsamlingskommité, for hvilke der kunde købes Kød, Flæsk, Ris Ærter og Brød. Hver Portion svarede til et Beløb af 3 Kr., og et lignende Antal Kort venter vi at modtage i denne Uge.

Paa et Møde den 23. Februar, som Forretningsudvalget afholdt med Repræsentanter for de Fag, der havde anmodet om at komme i Betragtning ved Midlernes Fordeling, enedes man om, som Følge af Tilskudet fra den lokale Indsamling i København, at reducere de understøttelsesberettigede i København med 25 pCt. De samvirkende Fagforbunds Ud-

betaling blev derved 3000 Kr. mindre end den ellers vilde have været, og dette Beløb er overført til næste Uddeling.

Indtægterne har desværre ikke været saa store, at det har været muligt vedblivende at yde de Arbejdsløse hver 4 Kr. om Ugen; i de to sidste Uger er Understøttelsen gaaet ned til 3 Kr. om Ugen.

Antallet af Arbejdsløse holder sig fremdeles paa samme Højde. Den 13. Februar forelaa der Oplysning fra 86,450 Medlemmer.

Deraf Arbejdsløse:
I hele Landet 21,732 eller 25,13 pCt.
I København 11,902 — 27,00 —
I Provinserne 9,830 — 23,20 —

Arbejdsløse uden Understøttelse:
I hele Landet 13,189 eller 60,68 pCt. af alle Arbejdsløse.
I København 7,037 eller 59,12 pCt. af alle Arbejdsløse.
I Provinserne 6,152 eller 62,58 pCt. af alle Arbejdsløse.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den tredie Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Flæskekort à 2 Kr.	Kødkort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Blikkenslagerforbundet	5	»	5	»	5	5	50	20.00
Arbejdsmandsforbund, Dansk	1167	1078	800	367	1167	5595	70	8980.00
Kvindelig Arbejderforbund	17	»	10	7	17	18	70	68.00
Bager- og Konditorforbundet	64	»	40	24	64	70	40	256.00
Billedskærerforbundet	8	6	5	3	8	32	80	56.00
Bogbinderforbundet	13	1	8	5	13	18	30	56.00
Brolæggerforbundet	30	22	20	10	30	121	»	208.00
Drejerforbundet	7	2	5	2	7	15	70	36.00
Formerforbund, Dansk	86	78	50	30	80	424	»	656.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	28	»	18	10	28	30	80	112.00
Handskemagerforbundet	3	»	»	3	3	3	30	12.00
Karetmagerforbund, Dansk	12	5	8	4	12	33	20	68.00
Kedelpasserforbundet	12	»	8	4	12	13	20	48.00
Malerforbundet	660	597	400	160	560	3404	»	5028.00
Murerforbundet	205	145	125	80	205	805	50	1400.00
Mølleriarbejderforbundet	10	6	6	4	10	35	»	64.00
Sadelmagerforbundet	75	35	50	25	75	222	50	440.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	47	13	25	22	47	103	70	240.00
Skibstømrerforbundet	»	35	»	»	»	140	»	140.00
Skraatobaksarbejderforbundet	1	1	1	»	1	5	10	8.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	218	26	60	100	160	512	»	996.00
Snedkerforbundet	776	189	375	225	600	2120	»	3860.00
Skræderforbund, Dansk	60	64	30	30	60	322	»	496.00
Stukkatørernes Forbund	45	1	25	15	40	68	»	184.00
Stenarbejderforbundet	9	»	5	4	9	9	90	36.00
Syerskernes Forbund	25	»	15	10	25	27	50	100.00
Tobaksarbejderforbundet	83	25	50	33	83	191	30	432.00
Tømrerforbund, Dansk	340	116	100	240	340	838	»	1824.00
Glarmestrenes Fagforening	5	»	5	»	5	5	50	20.00
Metaltrykkernes Fagforening	6	»	»	6	6	6	60	24.00
Ovnsætternes Fagforening	8	»	5	3	8	8	80	32.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	248	»	148	100	248	272	80	992.00
Skiferdækkernes Fagforening	6	»	3	3	6	6	60	24.00
Gartnerforbundet	1	»	1	»	1	1	10	4 00
Bladbudenes Organisation	2	»	2	»	2	2	20	8.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	2	»	2	2	20	8.00
Slagteriarbejdernes Fagforening	2	»	2	»	2	2	20	8.00
Ialt	4286	2445	2412	1530	3941	15493	10	26924.00

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den fjerde Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Flæskekort à 2 Kr.	Kødkort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejderforbund Kvindelig	21	»	15	6	21	2	10	63.00
Arbejdsmandsforbund, Dansk	1189	1093	700	489	1189	3397	90	6846.00
Bager- og Konditorforbundet	66	10	40	26	66	36	60	228.00
Barnevognsarbejdernes Fagforening	2	»	2	»	2	»	20	6.00
Billedskærerforbundet	7	3	4	3	7	9	70	30.00
Bogbinderforbundet	12	2	8	4	12	7	20	42.00
Brolæggerforbund, Dansk	30	23	20	10	30	72	»	159.00
Bryggeriarbejderforbundet	9	»	6	3	9	»	90	27.00
Bødkerforbundet	18	»	10	8	18	1	80	54.00
Drejerforbundet	8	4	5	3	8	12	80	36.00
Forgylderforbundet	»	2	»	»	»	6	»	6.00
Formerforbund, Dansk	76	73	50	20	70	244	»	447.00
Elektrikerforbund Dansk	7	2	4	3	7	6	70	27.00
Glarmestersvendenes Fagforening	4	»	4	»	4	»	40	12.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	26	»	16	10	26	2	60	78.00
Handskemagerforbundet	2	»	1	1	2		20	6.00
Hvidgarverforbund Dansk	1	»	1	»	1	»	10	3.00
Jærn- og Metalslibere	1	»	1	»	1		10	3.00
Karetmagerforbund, Dansk	5	4	5	»	5	12	50	27.00
Kedel- og Maskinpasserforbund Dansk	16	2	10	6	16	7	60	54.00
Malerforbundet	682	580	332	250	582	2098	20	3786.00
Metaltrykkernes Fagforening	6	»	3	3	6		60	18.00
Murerforbundet	175	172	100	75	175	533	50	1041.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	247	»	150	97	247	24	70	741.00
Marmor, Kalk og Sandstenshugg. Fagforb.	6	»	3	3	6	»	60	18 00
Mølleriarbejderforbund Dansk	10	8	6	4	10	25	»	54.00
Ovnsætternes Fagforening	6	»	3	3	6	»	60	18.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	2	»	2	»	20	6.00
Sadelmager og Tapetsererforbund	55	20	35	20	55	65	50	225.00
Skibstømrerforbund, Dansk	»	40	»	»	»	120	»	120.00
Skiferdækkernes Fagforening	6	»	3	3	6	»	60	18.00
Skotøjsarbejderforbund Dansk	24	»	14	10	24	2	40	72.00
Skraatobaksarbejderforbund	1	2	1	»	1	6	10	18.00
Skræderforbund, Dansk	50	52	30	20	50	161	»	306.00
Slagteriarbejderforbund Dansk	2	1	2	»	2	3	20	9.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	188	42	100	40	140	284	»	690.00
Snedkerforbundet	788	174	300	300	600	1146	»	2886.00
Stenarbejderforbund, Dansk	12	»	8	4	12	1	20	36.00
Stukkatørernes Forbund	45	1	25	20	45	7	50	138 00
Syerskernes Forbund	12	»	8	4	12	1	20	36.00
Tekstilarbejderforbund, Dansk	4	16	2	2	4	48	40	60 00
Tobaksarbejderforbundet	89	21	50	39	89	71	90	330.30
Trærbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	44	17	30	14	44	55	40	183.00
Tømrerforbund, Dansk	352	159	200	130	330	576	»	1533.00
Ialt	4306	2523	2309	1633	3942	9045	20	20496.00

Store Demonstrationsmøder af Arbejdsløse.

Efter Indbydelse fra Arbejdernes Fællesorganisation afholdtes den 24. Februar 5 store Demostrationsmøder af Arbejdsløse i København, som var besøgt af mellem 6 og 7000 Arbejdsløse.

Møderne var sammenkaldt for at kræve hurtig Fremme af det Forslag, som den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe indbragte i Folkethinget i December Maaned f. A., og som gaar ud paa følgende:

§ 1.

Kommunalbestyrelsen i København og paa Frederiksberg, Byraad og Sogneraad, bemyndiges til uden højere Myndigheders Samtykke i indeværende Finansaar paa Grund af ekstraordinær Arbejdsløshed at yde Tilskud *ud over det i Lovene om anerkendte Arbejdsløshedskasser og Hjælpekasser fastsatte Maksimum* til de i de anførte Love nævnte Arbejdsløshedskasser, Hjælpekasser og velgørende Foreninger. Tilskud til en anerkendt Arbejdsløshedskasse kan efter denne Lov ydes uanset de i Lov om anerkendte Arbejdsløshedskasser i øvrigt fastsatte Bestemmelser.

§ 2.

Halvdelen af de i § 1 nævnte Tilskud, dog ikke ud over 50 Øre pr. Indbygger i en Kommune, *tilbagebetales de paagældende Kommuner af Statskassen.*

§ 3.

Hjælp, ydet efter denne Lov, medfører ikke for den, til Fordel for hvem Hjælpen ydes, de med Modtagelsen af Fattighjælp forbundne Følger.

Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation foreslog de Arbejdsløse at vedtage følgende Resolution:

Arbejdsløse Fagforeningsmedlemmer i København, samlede til Møde i et Antal af udtaler:

Den siden Foraaret 1908 som en Følge af Bankkrisen og de økonomiske Forhold herskende ekstraordinære Arbejdsløshed, der fra København har bredt sig ud over Landet, har medført, at ca. 25,000 organiserede Arbejdere, ca. 13,000 i København og ca. 12,000 i Provinserne, med Hustruer og Børn lider den bitreste Nød.

Den gennem de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser til Medlemmerne ydede Hjælp er for de allerflestes Vedkommende opbrugt for lang Tid siden. Fagforbundene og enkelte Afdelinger har ydet store Summer af Kasserne til Lindring af Nøden

I den seneste Tid har de organiserede Arbejdere ved Landsindsamlingen fremskaffet et Beløb af 125,000 Kr.

Københavns Kommune har ved for en Del Arbejders Vedkommende i Sommer at forcere disse, samt ved at bevilge 340,000 Kr. til Uddeling gennem Københavns Understøttelsesforening, gjort sit til at mildne Nøden. Det samme gør sig gældende for Frederiksberg Kommunes Vedkommende, der ved Tilskud til Hjælpekassen realiserer en i Kommunalbestyrelsen tagen Beslutning om, at ingen som Følge af uforskyldt Arbejdsløshed behøver at komme under Fattigvæsenet.

At ogsaa andre Kredse af Befolkningen, om end ikke endnu i større Udstrækning, forstaar, at der er ekstra Nød paa Færde, viser de gennem De Arbejdsløses Kontor og Borgerindsamlingen indkomne Beløb.

Alle disse Foranstaltninger virker imidlertid langtfra tilstrækkeligt. De Arbejdsløse kræver derfor Statens Medvirkning; de kræver Støtte af den Stat, som i en Hurtighed, da Overklassens Interesser stod paa Spil, kunde yde en klækkelig Bankgaranti, og som i disse Dage ved Forelæggelsen af militære Lovforslag, der kræver uhyre Summer af Befolkningen, har vist, at Pengemidlerne i rigt Maal er til Stede.

I Erkendelsen af, at Staten under disse for Arbejderklassen og vort hele Samfund fortvivlede Forhold bør træde til, har Socialdemokratiet i Folketinget i December 1908 indbragt et Lovforslag, der kræver ekstraordinær Hjælp til Arbejdsløshedskasser og kommunale Hjælpekasser.

Forholdene har imidlertid siden dette Lovforslags Forelæggelse forværet sig i en uhyggelig Grad; alene i én Fagforening med *1410* Medlemmer er *840 Arbejdsløse*, af disse har *377* været arbejdsløse i *over 40 Uger*.

I andre Fag gør tilsvarende Forhold sig gældende. Som en Følge deraf vil selv det indbragte Lovforslags fuldstændige Gennemførelse maaske vise sig utilstrækkeligt.

At de Arbejdsløse under disse Forhold er ved at tabe Taalmodigheden, er en Selvfølge.

Forsamlingen kræver derfor, af Staten yder saadanne Tilskud til Hjælpekasser og Arbejdsløshedskasser, at disse er i Stand til ved ugentlig kontant Understøttelse til de Arbejdsløse at holde den værste Nød borte fra Hjemmene.

Tilskudene til Hjælpekasserne bør være af en saadan Størrelse, at Kommunerne derigennem kan faa de Beløb refunderede, som de ekstraordinært maa yde.

Endvidere kræver Forsamlingen, at de fra Statens og Kommunens Side projekterede eller paabegyndte Arbejder *hurtigst muligt sættes i Gang.*

Skulde, mod Forventning, Lovgivningsmagten ikke være sig den alvorlige Situation bevidst, og da der ikke er Udsigt til, at Forholdene forbedrer sig, paalægger Forsamlingen Forretningsudvalget og det nedsatte Arbejdsløshedsudvalg, at træffe yderligere Foranstaltninger, for derved mulig at skaffe Forandring i de herskende fortvivlede Forhold.

Fra en Del Arbejdsløse blev der paa Møderne omdelt en anden Resolution, som var saalydende:

I Forstaaelsen af, at vor fortvivlede Stilling er en Følge af forskellige Aarsager, der bunder i den kapitalistiske Samfundsudvikling, som opretholdes af Staten, og i Erfaringen af, at Staten har erkendt sin Pligt til at bøde paa de Virkninger, som heraf følger, ved at støtte Bankinstitutioner i en kritisk Situation, ved at bevilge Lønforhøjelser til Embedsmænd paa Grund af Dyrtid, saavel som den stadige Erhvervsstøtte, som Landbruget har nydt, stiller vi herved det samme Krav til Staten om Støtte.

Da Industri og Haandværk ikke har Brug for vor Arbejdskraft, og de Forsøg, der hidtil er gjort for at fremme Arbejder, som kunde gøre Fyldest for den afbrudte Evolution, og da Arbejdsløshedskasserne under denne ekstraordinære Situation er

saa langt fra at kunne udfylde de Krav, som de Arbejdsløse i Forstaaelsen af deres naturlige Ret til Eksistens maa kræve, fordrer vi, at den lovgivende Rigsdag straks bevilger et saa stort Beløb, at enhver Arbejdsløs kan erholde en efter Familiens Størrelse fastsat ugentlig Udbetaling, som ikke er under 20 Kr., saalænge Vedkommende er arbejdsløs.

*

Om disse to Resolutioner udspandt der sig en meget livlig Diskussion, som endte med, at den af Fællesorganisationen foreslaaede Resolution vedtoges paa de 3 Møder og den anden Resolution vedtoges paa de 2 Møder.

Paa hvert Møde blev der valgt en Repræsentant med den Opgave, at skulde henvende sig til Indenrigsministeren og til det af Folketinget nedsatte Udvalg, som har det af den socialdemokratiske Gruppe indbragte Forslag til Overvejelse.

Den 27. Februar henvendte det paa de Arbejdsløses Møde valgte Udvalg sig til Ministeren. Paa Grund af Indenrigsministerens Sygdom blev Deputationen modtaget af Konsejlspræsidenten.

I Følge en af Ritzau udsendt Meddelelse, har Konsejlspræsidenten overfor Udvalget udtalt følgende:

Regeringen havde sin fulde Opmærksomhed henvendt paa disse Forhold og saaledes allerede havde gjort, hvad der var muligt for at fremskynde de foreliggende Statsarbejder. De i forrige Rigsdagssamling bevilgede 4 Mill. Kr. som Laan til Kommuner til Ombygning af overbebyggede og usunde Bydele vilde komme til Anvendelse i Aar og bidrage ikke lidt til at mildne Arbdjdsløsheden, særlig i København. Endvidere vilde man med Rigsdagen overveje, hvad der kunde gøres for at yde Hjælpekasserne og mulig Arbejdsløshedskasserne ekstraordinær Støtte, men Regeringee maatte fastholde, at det her var Kommunerne, som maatte gaa i Spidsen, og at Staten kun kunde træde til som støttende disse Bestræbelser.

Konsejlspræsidenten fremhævede, at naar det offentlige traadte hjælpende til overfor Arbejdsløsheden, maatte det være en Forudsætning, at Arbejderne saavel som Arbejdsgiverne viste den størst mulige Forsonlighed og Imødekommenhed i faglige Stridigheder, saaledes at Arbejdsløsheden ikke blev udstrakt videre, end det var en nødvendig Følge af den økonomiske Nedgangsperiode.

Den 1. Marts havde Udvalget Sammenkomst med det af Folketinget nedsatte Udvalg, hvor de vedtagne Resolutioner ligeledes blev oplæste.

Arbejdsløsheden i Danmark i Januar Maaned 1909.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Lyngby	—	—	—	—	—	300
Bagere og Kondit.	—	—	245	—	—	128
Barberer og Frisører	24	501	18	—	—	—
Barnevognsarb.	6	104	2	—	—	—
Billedskærere	55	931	39	11	278	11
Blikkenslagere	—	3200	125	—	1300	50
Brolæggere	100	1950	90	40	740	40
Bryggeriarbejdere	61	308	55	49	135	40
Bødkere	42	703	33	84	1163	63
Børstenbindere	68	1280	15	6	88	4
Elektrikere	82	1956	51	22	579	28
Filehuggere	4	51	1	—	—	—
Forgyldere	7	126	7	3	74	2
Formere	103	2819	94	213	5602	190
Gas- og Vandarb.	22	320	19	—	—	—
Glarmestre	—	—	23	—	—	—
Glasarbejdere	—	—	—	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	109	1824	69	18	235	10
Handskemagere	9	243	8	3	72	3
Hattearbejdere	9	244	6	38	125	—
Hvidgarvere	6	162	5	5	104	4
Instrumentmagere mek. og opt.	1	26	1	—	—	—
Jærn- og Metalslibere	18	330	9	4	44	—
Karetmagere	26	676	22	26	676	19
Kedel- og Maskinpas.	36	767	32	20	395	19
Keramisk Forbund	1	6	—	—	—	—
Korkskærere og Sorterersker	10	225	8	—	—	15
Lohgarvere	5	122	5	4	28	3
Metaltrykkere	18	310	15	—	—	7
Mineralvandsarb.	8	200	8	—	—	—
Murere	—	—	975	—	—	1576
Møllerіarbejdere	36	780	36	20	550	20
Ovnsættere	10	180	12	—	—	—
Papirindustriarb.	—	—	—	25	429	45
Pottemagere	—	—	—	9	184	3
Rebslagere	—	—	—	31	770	26
Sejlmagere	6	75	1	—	—	—
Savværksarb. og Maskinsnedkere	266	3716	123	425	5633	128
Skibstømrere	35	438	—	—	—	—
Skorstensfejere	4	—	4	—	—	—
Skotøjsarbejdere	158	3930	130	77	1011	52
Skraatobaksarbejd.	5	145	4	9	233	8
Skrædere	—	—	360	—	—	160
Smede- og Maskinarb.	—	—	875	—	—	409
Snedkere	—	34257	1356	—	21896	857
Stenarbejdere	15	375	15	43	250	1
Stukkatører	87	2276	87	1	26	1
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	1	26	1	4	81	4
Søfyrbødere	—	—	100	—	—	—
Sømænd	—	—	100	—	—	50
Trælastarbejdere	33	875	40	—	—	—
Tømrere	—	—	827	—	—	1124

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 37 ❁ KØBENHAVN DEN 13. MARTS 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Kvinden i den engelske Arbejderbevægelse. Meddelelse.

Kvinder i den engelske Arbejderbevægelse.*

Kvinderne har stedse spillet en vigtig Rolle i Arbejderbevægelsen og den socialistiske Bevægelse i England og deres Arbejde i den Retning kan fuldt ud maale sig med Mændenes. Blandt de mest skattede Banebrydere, som var med til at oprejse »Det uafhængige Arbejderparti« (vort største og mest indflydelsesrige socialistiske Parti), kan nævnes Kvinder som Enid Stacy (Fru Percy Widdrington), Caroline Martin, Katherine St. John Conway (Fru Bruce Glasier) og Margaret Mac Millan. De to sidstnævnte er endnu med i Kampens forreste Rækker ved at tale, skrive, organisere og opildne Socialismens stadig voksende Tropper. De to første døde som Soldater paa Slagmarken; de overspændte deres Kræfter paa Grund af deres utrættelige Hengivenhed for Sagen, og deres Partifæller ærer dem som Martyrer, der ofrede deres Liv for den Sag, der var dem dyrebar.

Foruden de Kvinder, hvis Arbejde som Talere og Skribenter bringer deres Navne frem for Offentligheden, findes der mange andre, som arbejder lige saa trofast og udfylder en lige saa uundværlig Plads i Bevægelsen ved at føre Stemmelister, uddele Agitationsskrifter, sidde i Udvalg, indsamle Penge o. s. v. Det er umuligt at opgive Antallet af kvindelige Medlemmer af »Det uafhængige Arbejderparti«, fordi Indberetningerne ikke nævner de kvindelige Medlemmer særskilt; men man kan ganske roligt sige, at selv om Kvinderne i Antal staar langt tilbage for Mændene, saa er dog kvindelige Medlemmer i næsten alle Afdelingerne. Ved alle Konferencer møder der kvindelige Delegerede, og der har altid siddet mindst een Kvinde i Partiets Lands-Hovedbestyrelse. Lige indtil de allerseneste Aar har de kvindelige Socialister sat en vis Ære i, at de ikke havde nogen Særorganisationer, men arbejdede Side om Side med Mændene under fuldstændig lige Vilkaar. De saa ned paa Kvindernes underordnede Stilling i de to andre store politiske Partier, de Liberale og de Konservative, hvoraf mange ledende Parlamentsmedlemmer ikke anser Kvinderne for skikkede til at give deres Mening Udtryk ved Valgurnen. Men efterhaanden som det engelske Arbejderparti er blevet større og stærkere, har man fundet det hensigtsmæssigt at have særskilte Kvindeorganisationer under det, for at Kvinderne bedre kan udnytte de Chancer, som lige Vilkaar med Mændene i Partiet ofte giver dem.

Kort efter det almindelige Valg i 1906, ved hvilket 30 Medlemmer af »Det uafhængige Arbejderparti« blev valgte ind i Parlamentet, og Partiet saaledes opnaaede Betydning i Lovgivningsmagten, kom nogle af Bevægelsens Kvinder fra forskellige Retninger, hvoriblandt Socialister, Fagforeningsfolk, Brugsforeningsmedlemmer, Medlemmer af den kvindelige Jernbaneforening o. s. v., sammen og affattede en midlertidig Lov

* Efter Margaret Mac Donald i »The nternational«.

for en Landsorganisation af arbejdende Kvinder (National Women's Labour League). Tre Byer, Stockport, Barrow-in-Furness og Preston, havde allerede lokale Kvindeforeninger til at indlemme i Landsorganisationen; andre fulgte efter, og da der i Juni 1906 blev sammenkaldt en Lands-Konference i Leicester, blev denne særdeles godt besøgt af Kvinder fra forskellige Dele af Landet. Ved denne Konference blev Landsorganisationen af arbejdende Kvinder difinitivt oprettet, dens Love, Opgave og Arbejdsmaade blev endelig fastslaaet, et Forretningsudvalg og en Æressekretær blev valgt. Den første Sekretær blev Fru Fenton Macpherson, som tillige er Sekretær for Kvindernes Jernbaneforening, en Organisation mellem de organiserede Jerbane-Tjenestemænds Hustruer og Døtre. Denne Forening havde i nogen Tid fremhævet det ønskelige i, at der blev dannet særlige Kvindeorganisationer i Forbindelse med Arbejderpartiet, og det er interessant at lægge Mærke til, at Jerbane-Kvinderne saaledes i væsentlig Grad har Æren for Oprettelsen af Arbejder-Kvindernes Landsorganisation, ligesom det var Jernbanemændene, der paa Fagforeningskongressen i Plymouth i 1899 foreslog den Resolution, som gav Stødet til Sammensætningen af det nuværende Arbejderparti.

I Begyndelsen bestod »Woman's Labour League« kun af lokale Foreninger, som sluttede sig til Landsorganisationen, eftersom det blev vedtaget, at Fagforeninger og lignende Kvindeforeninger, som kunde optages under Arbejderpartiet, skulde høre direkte under dette. Men Jernbanekvindernes Forening kunde ikke optages under Arbejderpatiet, der bestaar af Socialist-Klubber, Fagforeninger, kooperative Selskaber og Fag-Raad. Ved den kvindelige Arbejderorganisations Konference i Januar 1908 vedtog man derfor en Tilføjelse til vore Love, ifølge hvilken Kvindeforeninger, der kan høre direkte under Arbejderpartiet, ogsaa kan slutte sig til »Women's Labour League«. Samme Uge i Januar 1908 vedtog Arbejderpartiet paa sin Side, at »Women's Labour League« kan høre direkte under Hovedorganisationen, og Kvinde-Forbundet har derved faaet Ret til at blive særlig repræsenteret ved den aarlige Konference og stille Resolutioner til Forhandling. Den officielle Anerkendelse af Kvinde-Organisationen er Resultatet af et stort Arbejde fra Medlemmernes Side og har haft megen Betydning for Grundfæstelsen af dette Forbund og ved at faa mange Byer til at indse Fordelene ved at oprette Afdelinger. Nu i December 1908 findes der 50 Afdelinger eller omtrent dobbelt saa mange som ved vor Konference forrige Januar.

Kvindeforbundets Opgave er at arbejde for selvstændig Arbejder- og Kvinderepræsentation i Parlamentet og i alle lokale repræsentative Forsamlinger. Enhver Kvinde, der slutter sig hertil, kan blive Medlem af Forbundet, og de, der har indmeldt sig, repræsenterer mange forskellige Klasser og Interesser. Vi har mange Medlemmer, hvis væsentligste Arbejde er Omsorgen for deres Familier og Hjem. Nogle af disse er meget fattige paa denne Verdens Gods, idet de næppe ved, hvorfra det næste Maaltid til deres Børn skal komme; men de mener, at det er den bedste Maade, hvorpaa de kan give deres Afkom bedre Muligheder i Livet, end de selv har haft, at arbejde for Anerkendelsen af Arbejdets Rettigheder og af Samfundets Ansvar for hver af dets Borgere. Kvindesamfundet bestræber sig særligt for at faa indrulleret Hustruer og Døtre af Socialister og Fagforeningsmænd, idet det anerkender Svagheden og Faren, hvor Hustruen ikke sympatiserer med Ægtefællens Begejstring for Arbejderpolitik. Dernæst har vi iblandt os mange fauddannede Kvinder, Lærerinder, Læger, Sygeplejersker, Inspektricer, Postkontorister o. s. v. Livets Forhold har bragt dem til at gøre fælles Sag med Lønarbejderne, og de ser i vor Bevægelse det eneste Haab om virkelige sociale Forbedringer.

Side om Side med haardt arbejdende Kvinder, der daarligt kan læse og skrive, har vi universitetsuddannede Kvinder, som ofrer deres Evner til at skrive, tale og organisere for at hjælpe deres ringere uddannede Kønsfæller, der paa deres Side hjælper med den praktiske Viden, som de andre saa ofte mangler. Man søger at faa saa mange arbejdende unge Piger som muligt, til at indmelde sig og at samarbejde med kvindelige Fagforeninger, og i mange Tilfælde udretter Afdelingerne et godt Propaganda-Arbejde. Et Ugeblad ved Navn »Den kvindelige Arbejder« (The Woman worker), der udgives i Fællesskab med den kvindelige Fagorgnisation »The Federation of Woman Workers«, hjælper til at gøre vort Forbund kendt i videre Kredse, thi Bladet har en særlig Spalte ugentlig om Kvindeforbundets Arbejde.

De fleste af Forbundets Afdelinger er i Købstæderne; men der findes nu ogsaa Afdelinger i mindre tæt befolkede Distrikter, og i nogle Kularbejder-Landsbyer i det nordlige, spadserer Medlemmerne milevidt ad mørke Landeveje for at overvære deres Møder hveranden Uge.

Kvindeforbundet lægger megen Vægt paa, at dets Medlemmer »vil uddanne sig i politiske og sociale Spørgsmaal ved at deltage i Møder og Diskussioner ved Fordeling af Brochurer o. s. v. Medlemmernes praktiske Erfaring hjælper til hermed, og der er ingen Mangel paa Evner til Diskussion paa Møderne. Lokalpolitikken maa ogsaa passes, og vore Afdelinger finder nyttigt Arbejde med at søge at faa Indflydelse paa Kommunalbestyrelser, Fattigkasser, Hjælpeforeninger o. s. v. Som et Resultat af vore Arbejderrepræsentanters Virksomhed i Underhuset kan nævnes, at de lokale Myndigheder er blevet satte i Stand til at bespise Skolebørn. Alle vore Afdelinger støttede denne Lov, da den forelaa for Parlamentet. Nu søger de at faa den virkningsfuldt gennemført af de forskellige Kommunalbestyrelser. For Eksempel undlod Skoleudvalget i Leicester at føre Loven ud i Livet; men »Woman's Labour League« foranstaltede en motiveret Ansøgning derom, og man skaffede Underskrifter ved Fagforeningsmøder, ved at gaa fra Dør til Dør o. s. v.; endvidere blev der holdt en stærkt besøgt Friluft-Demonstration om at faa Loven sat i Kraft. Alt dette støttede Arbejder-Repræsentanternes Indflydelse i Skoleudvalget og Byraadet, og Loven blev gennemført; men det blev overdraget Velgørenheds-Komiteer at skaffe Maden. »Woman's Labour League« protesterede mod den Slags »Velgørenhed«, men det er endnu ikke lykkedes at faa Bespisningen betalt af offentlige Midler. Man bereder sig imidlertid til at afholde et nyt, stort offentligt Møde, og man har travlt med at skaffe Beviser paa, i hvor ringe Grad Velgørenhedsmidlerne kan tilfredsstille Børnenes Trang, og hvor lidet tilfredsstillende denne Ordning er i det hele taget. Lægetilsyn med Skolebørn er et andet Spørgsmaal, som Forbundet var blandt de første til at bringe frem for Lovgivningsmagten. I dette Tilfælde sendte man en meget repræsentativ Deputation til Undervisningsministeren, som lovede Deputationen en ny Paragraf, der allerede den følgende Dag fremkom i Regeringsforslaget. Siden har man fulgt den lokale Administration af denne Lovparagraf.

Forretningsudvalget og Forbundets lokale Afdelinger har ogsaa gjort Arbejdsløshed blandt Kvinder til Genstand for flere Ansøgninger, Deputationer o. s. v., og i denne Vinter gør man sig særlige Anstrengelser for at skaffe Tilbud om Arbejde til arbejdsløse kvindelige Arbejdere. I Anledning af Alderdomsforsørgelsesloven, som er vor sidste sociale Reform, har »Woman's Labour League« faaet Medlemmer ind i flere Udvalg for denne Forsørgelse. I de fri Fattigkasser, Hjælpekasserne, Skoleudvalgene o. lgn. gør mange af Forbundets Kvinder Tjeneste; men det er endnu ikke lykkedes at faa noget Medlem valgt ind i et Byraad, skønt Arbejderkvinderne har haft tre Kampe, siden de opnaaede Valgbarhed.

Man vil ganske naturligt spørge: »Hvorledes stiller »Woman's Labour League« sig til Spørgsmaalet om Kvinders Stemmeret til Parlamentet?« I dette brændende Spørgsmaals Detailler lader Forbundet sine Medlemmer have frie Hænder; men det hævder som sin Grundopfattelse »fuldstændig lige Borgerrettigheder for alle Kvinder og Mænd«. Nogle af Forbundets ivrigste Medlemmer er Tilhængere af Kvinders Stemmeret med det samme paa lige Vilkaar med Mændene; andre anser det for klogest kun at arbejde for modnere Kvinders Stemmeret. Af de førstnævnte har nogle meldt sig ud af Forbundet for at arbejde sammen med de »krigsførende« Stemmeretsforeninger, der kæmper uafhængigt af noget politisk Parti, og disse Foreninger har saaledes muligvis forhalet Kvindeforbundets Vækst ved at tiltrække mange Kvinder, der ellers naturligt vilde have kæmpet i dettes Rækker. Men skønt »Woman's Labour League« har arbejdet i Stilhed uden opsigtsvækkende Reklame, har det dog haft rigelig Lejlighed til at vise sin sunde Levedygtighed, og dets støtte Vækst kan betragtes som et godt Varsel om fremtidig gavnlig Virksomhed.

En Beretning om Kvindeforbundets Virksomhed vilde ikke være fuldstændig, hvis man ikke tillige nævner, at det ikke forsømmer den selskabelige Side af Livet. Mange Afdelinger er vidt bekendte for deres Teselskaber, Sy- og Strikkeaftener og Salg af Haandarbejder for at skaffe Penge til deres Virksomhed.

Og endelig sidst, men ikke mindst yder Kvinderne værdifuld Hjælp i Valgperioder. Ved de Suppleringsvalg til Parlamentet, som har fundet Sted sigen Oprettelsen af »Woman's Labour League« har, det stedse gaaet i Ilden, hvor der er blevet opstillet en Arbejderkandidat, og har delt saavel Æren for Sejren, som Smerten over Nederlaget. En Del af Forbundets Arbejde er gaaet ud paa at organisere de lokale Kvinder til Kampen, og naar dette er lykkedes, er Organisationen efter Valget vedblevet at bestaa som en Afdeling af »Woman's Labour League.« Ved Valg til lokale repræsentative Forsamlinger opstiller Kvindeforbundet, saavidt gørligt, altid kvindelige Kandidater, og det støtter stedse Arbejderkandidater af begge Køn. I mange Byer hører den lokale Afdeling af Kvindeforbundet tillige direkte under det lokale Arbejderparti og faar saaledes officielt Del i Ledelsen af Partiets Politik. Medlemmerne af »Woman's Labour League« arbejder kort sagt Haand i Haand med Arbejderpartiet saavel stedligt som nationalt og vil søge at udvirke, at Kvinderne faar deres fulde Andel i Arbejdet og Ansvaret for denne unge men voksende Krafts fremtidige Resultater i Landets politiske Liv.

»Woman's Labour League« sendte Delegerede til den første internationale socialistiske Kvindekonference i Stuttgart 1907 og vedligeholder en regelmæssig Forbindelse med Kvinder af den socialistiske Bevægelse og Arbejderbevægelsen paa Fastlandet og i de engelske Kolonier, saa at dets Virksomhed og Interesser ikke er snæversynet indskrænket til de britiske Øer.

Meddelelse.

Forbundene og de enkeltstaaende Foreninger gøres opmærksom paa, at Administrationsbidraget for 1. Halvaar 1909 maa indbetales i Løbet af Marts Maaned. Administrationsbidraget indbetales med 15 Øre pr. Helbetalende og 7½ Øre pr. Halvbetalende Medlem.

Kassereren.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 38 ❋ KØBENHAVN DEN 20. MARTS 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Den foreligende Situation). Den permanente Voldgiftsret. Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den femte Uddeling.

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

Som Følge af Arbejdsgiverforeningens Lock-out-Trusel mod en Række Fag har Forretningsudvalget afholdt Møde med Hovedbestyrelserne for de vedkommende Fag den 4. Marts i Rømersgade 22.

Følgende Forbund havde faaet Indbydelse til Mødet:

Dansk Skotøjarbejderforbund, Skotøjarbejdernes Fagforening af 1873, Dansk Skræderforbund, Lohgarverforbundet, Hvidgarverforbudet, Kobbersmedenes Forbund, Dansk Tekstilarbejderforbund, Dansk Typografforbund, Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund, Dansk Formerforbund, Malerforbundet, Dansk Træarbejderforbund, Kvindeligt Arbejderforbund, Dansk Mølleriarbejderforbund og Dansk Blikkenslagerforbund.

Formanden gjorde meget udførlig Rede for den foreliggende Situation, og han udtalte, at Forretningsudvalget i lang Tid havde været klar over, at vi befandt os i en Nedgangsperiode og at vor Stilling som Følge deraf nødvendigvis har maattet være saaledes, at vi har maattet tage et meget stærkt Forbehold overfor Sanktionbegæringer om Opsigelse af Overenskomster, og har stærkt advaret mod at etablere Arbejdsstandsning.

Dansk Skotøjarbejderforbund havde i Strid med Forretningsudvalgets Beslutning opsagt Overenskomsten, og da det ikke var lykkedes Parterne ved de førte Forhandlinger at naa til Overenskomst, havde Arbejdsgiverforeningen anmodet om at faa optaget ny Forhandlinger mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, og hertil havde vi erklæret os villige.

Ved de paafølgende Forhandlinger var det ogsaa lykkedes at opnaa Forstaaelse om et Forslag til Overenskomst. Dette forkastedes dog af Skotøjsarbejdernes Fagforening og den bebudede Lock-out mod Foreningens Medlemmer paa Skotøjsfabrikken i København er senere blevet iværksat. For at undgaa Lock-outen havde Forbundet tilbudt at arbejde efter den gamle Overenskomst i to Aar, men dette Tilbud var blevet forkastet af Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter. Arbejdsgiverforeningen har yderligere bebudet Lock-out mod en Række Fag med ca. 22.000 Medlemmer, for derved at bringe Lockouten i Skotøjsfaget til Afslutning og tvinge Skotøjsarbejderne til at godkende det Forslag, hvorom der under Forhandlingerne i Arbejdsgiverforeningen var opnaaet Enighed, og dernæst tvinge alle de Organisationer, som har opsagt Overenskomster, til at tage Opsigelserne tilbage.

Skomager Koch gjorde Rede for den Stilling, som Forbundets Ledelse havde indtaget under Forhandlingerne i Arbejdsgiverforeningen, og udtalte, at naar man var indgaaet paa Forslaget, var det sket sket under Pres fra »De samvirkende Fagforbund«.

Skræder W. P. Arup udtalte, at Skræderne var villige til at tage deres Opsigelse tilbage, og mente, at Skotøjsar-

bejderne stod godt, naar de fastholdt at arbejde i 2 Aar paa den gamle Overenskomst.

Skomager L. Jørgensen gjorde i et længere Foredrag Rede for alle de Forhandlinger, der har været ført om Priskuranten, og udtalte, at han ikke havde ventet, at De samv. Fagforbund havde afslaaet Anmodning om Sanktion.

Skomager Christensen forklarede, at det foreliggende Forslag indeholdt en Forringelse af de bestaaende Forhold, og at han derfor ikke vilde anbefale Forslaget til Vedtagelse.

Maskinarbejder Otto Smith tilraadede Skomagerne at tage mod Overenskomsten, de vilde dog blive tvungne dertil senere. Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund er villig til at tage Opsigelsen med Cementfabrikkerne tilbage.

Typograf Wartenberg mente, at Arbejdsgiverforeningen længe havde luret paa en Lejlighed til at lave en større Lock-out, og denne havde de fundet i Skotøjsarbejdernes Stilling. Var imod, at Organisationernes Ledelse fik Mandat til at afslutte. Vil ikke tvinge Skomagerne til at tage mod Overenskomsten.

Væver J. J. Møller oplyste, at Tekstilarbejderforbundets Hovedbestyrelse har vedtaget, at den ikke vil kræve af Organisationerne, at de skal tage Opsigelserne tilbage, og han mente, at Skomagerne havde handlet uforsvarlig ved at opsige Overenskomsten og senere forkaste den Overenskomst, som deres Tillidsmænd havde sat deres Navn under

Var forøvrigt af den Mening, at Lock-out-Truslen var et Skræmmebillede.

Typograf Hvidtfeldt gjorde udførlig Rede for Forhandlingerne i Arbejdsgiverforeningen og var af den Formening, at Overenskomsten saa langt fra betød en Forringelse, men at den endog maatte siges at være til Fordel for Arbejderne. Tiden er ikke inde nu til at tage en Storkamp paa Principspørgsmaalet, og opfordrede indtrængende til at tage mod Overenskomsten.

Skomager C. A. Christensen mente, at Faren for at faa Lønnen nedsat ved Akkordarbejdets Indførelse øgedes ved, at Tilbudet af Arbejdskraft var saa rigeligt for Tiden. — Skotøjsarbejdernes Forretningsudvalg havde ikke gjort sig store Forhaabninger om at opnaa Fordele ved at opsige Overenskomsten paa Trods af De samv. Fagforbunds Raad, og uden disses Sanktion. Skomagerne mente, at de havde gjort det godt igen, ved at tage de stillede Krav tilbage og foreslaa at forny den gamle Overenskomst paa 2 Aar.

Vilde ikke lade sig afdisputere, at det, som Skomagernes Repræsentanter var gaaede med til overfor Arbejdsgiverne, var en Forringelse.

Fru A. Brockmann replicerede til Wartenberg, og var ikke enig med denne i, at at Fagforeningernes Arbejde intet var værd. Og var heller ikke enig med Væver Møller i, at De samvirkende Fagforbund havde vist Svaghed ved at henstille til Organisationerne at tage deres Opsigelser tilbage. — Opfordrede alle Organisationerne til at tage deres Opsigelser tilbage.

Møller Andersen var ikke enig med Wartenberg. Takkede Otto Smith for den Maade, hvorpaa denne havde sagt sin Mening. Situationen krævede Takt og Forstaaelse — man maatte tage Opsigelserne tilbage.

Savværksarbejder O. Madsen oplyste, at man i Træsko- og Læstefaget var blevne enige, saaledes at dette Fag nu var udenfor de truede. Mente, at Skotøjsarbejderne selv burde afgøre, om den af Udvalget fremsatte Ordning var antagelig. Men Taleren havde den Opfattelse, at Skotøjsarbejderne ikke kunde faa Støtte fra De samvirkende Fagforbund, da de ikke havde faaet Sanktion til Opsigelsen.

Syntes ikke, at det var nogen Ulykke at vi tog Lock-outen, hvis Arbejdsgiverne absolut vilde have den. Der burde ingen Pression lægges paa Skomagerne.

Typograf Wartenberg udtalte Ønskeligheden af, at Arbejderne i højere Grad tog Sigte paa at organisere Arbejdernes Vare-Forbrug.

Mente ikke, at Arbejderne uden

videre skulde falde til Føje, hver Gang Arbejdsgiverne udslyngede en Ban-Straale. Vi maatte hellere tage Lock-outen nu; vi faar den jo alligevel. Vi bør ikke give Arbejdsgiverne Fred, saalænge vi har de uretfærdige Samfundstilstande.

Sekretær Carl F. Madsen: Koch havde ikke Ret i, at der under Forhandlingerne var lagt Pres paa Skomagernes Repræsentanter fra De samvirkende Fagforbunds Side. Vi forhandlede i ca. 60 Timer i bedste Forstaaelse med Skomagernes Repræsentanter og *uden* at have delte Opfattelser. Paa Hjemvejen fra Forhandlingerne udtalte Koch desuden, at han tænkte sig Afstemningen paa Generalforsamlingen vilde give det Resultat, at ca. 2 Trediedele af Forsamlingen vilde stemme for Forslaget.

Madsen gjorde derefter Rede for hvad der skete mellem ham og Skomagernes Repræsentanter. Der var intet deri, der kunde udlægges som Pres paa Skomagernes Repræsentanter.

Taleren havde det bestemte Indtryk, at der efter de Garantier og Kavteler, der var givet fra Fabrikanternes Side, *ikke* var Tale om nogen Lønnedsættelser.

Laurids Jørgensens Beklagelser var ikke vel funderede. Forbundet havde ikke i sine første Skrivelser til De samvirkende Fagforbund talt om, at det var Hensigten at opsige Overenskomsten; man spurgte blot om der var noget til Hinder for, at man reviderede Prislisten. De samvirkende Fagforbund havde udtrykkelig spurgt, om det var Hensigten at opsige, og da Skomagerne bekræftede dette, meddeltes det dem udtrykkeligt, at De samvirkende Fagforbund *ikke* vilde sanktionere en Opsigelse.

Arbejdsgiverforeningen har nu gjort sig stærk. Den har sørget for at en Mængde faglige Overenskomster udløber samtidig og den har i den senere Tid nægtet Mesterorganisationerne direkte at træffe Overenskomster med Fagforeningerne. Selv meget smaa Sager har den forlangt at faa Indflydelse paa, naar Afgørelsen skal træffes.

Vi skal derfor gøre os klart, om vi skal optage Kampen med vore Modstandere paa et Tidspunkt hvor de er os overlegne. Og det er de nu. Hvis vi nu i en for os vanskelig Tid indlader os i en Kamp, saa risikerer vi at blive bundne i endnu højere Grad end vi er; vi bør lempe os ud af Sagen. Dertil kommer at de Krav der er stillede, ikke er en Storkamps Ofre værd.

Vi skal ikke slaas med Arbejdsgiverne naar det passer dem, men naar det passer *os* bedst.

Skomager Andersen replicerede til Hvidtfeldt. Hvidtfeldt maatte huske paa, at han ikke var Skomager, og derfor ikke saa kompetent til at dømme om Værdien af Overenskomsten.

Prøvetiden vil falde i Høj-Saisonen, og saa vil der blive tjent en Del; men derefter vil Kritiken over Arbejdets Udførelse og en daarligere Tilrettelægning af Arbejdet bevirke Nedgang i Fortjenesten.

Skomager Hansen-Nysom syntes ikke at det var rigtigt af Hvidtfeldt at tale om Skomagerne, som om de ingen Forstand havde paa, hvad der var tilbudt. Mente at De samvirkende Fagforbund havde Hovedparten af Skylden for, at Skotøjsarbejderne opsagde Overenskomsten uden Sanktion.

Maskinarbejder Segato bebrejdede Skotøjsarbejderne deres Stilling. De kan ikke have nogen Fornøjelse af, at de selv og vi andre kommer paa Gaden og ender med at faa daarligere Vilkaar.

Kunde Forretningsudvalget ikke have indkaldt til et saadant Møde eller til Repræsentantskabsmøde for 3 Maaneder siden?

Lyngsie: Vi begynder nu fra Arbejdernes egne og fra de saakaldte »radikale« Repræsentantanter at høre de Talemaader, som vi for en Snes Aar siden slog ned, da de fremførtes af vore Modstandere. Det er en falsk Paastand af Wartenberg, at Varerne stiger i Forhold til Arbejds-

lønnens Stigning. Skotøjet er jo blevet billigere!

Det drejer sig ikke om, hvem der har *Ret* — Skomagerne eller deres Arbejdsgivere — thi selvfølgelig har Skomagerne Ret; men det drejer sig om, hvem der har *Magt*.

Hvad har vi i Øjeblikket at stille op mod Arbejdsgivernes Magtmidler? Vi har 25.000 Arbejdsløse! For dem har vi raabt om Mad! Vi skal ikke gaa ud fra, af Arbejdsgiverne ikke *tør* lukke de 22.000 Mand ud.

Thi de har ingen Grund til at lade være. Det bliver 47.000 Mand.

Selv de radikaleste (Wartenberg) erkender jo, at vore Strejkekasser kun er for Smaapenge at regne i en saadan Situation.

Vi bør huske paa vort Ansvar og ikke lade staa til.

Den dygtige Feltherre vælger aldrig det daarligste Terræn for sin Hær.

De Standsfæller, der mener, at vi skal lade staa til, bør opgøre for os, hvilke Midler vi har til med gunstigt Resultat at kæmpe i den forestaaende ugunstige Tid.

Arbejdsgiverne har i utallige Tilfælde givet os Lønforhøjelser for at undgaa Strejker. Det har ikke gjort Arbejdsgiverforeningen svag.

Hvorfor skulde vi svække os ved at bøje af, naar vi kan indse, at det er det klogeste.

Skræder Ekstrand. Skomagerne har ikke været logiske. Taleren kunde ikke indse, at Akkords Indførelse behøvede at være Tab for Skomagerne. De faktiske Forhold viste det modsatte.

Skomager Laurids Jørgensen. Det er ikke sandt, at vi tidligere kunde have faaet vor Overerenskomst fornyet ved at tage Opsigelsen tilbage. At Skomagernes fire Repræsentanter nedlægger deres Mandater, afgør jo ikke Sagen.

Maskinarbejder Otto Smith havde *kun* sagt, at Skomagerne burde tage, hvad deres Repræsentanter havde underskrevet paa, — ikke at det skulde tiltrædes for enhver Pris.

Hvis de fire Repræsentanter ikke kan faa gennemført det af dem underskrevne, saa bør de nedlægge deres Mandater. Skotøjsarbejdernes Hovedbestyrelse bør kræve dette — eller støtte de fire overfor Generalforsamlingen.

Replicerede til Wartenberg og ydede Lyngsies Udtalelser Tilslutning.

Typograf Viggo Christensen. Vi behøver ikke at diskutere, om Skotøjsarbejderne har begaaet nogen Fejl. Det gælder blot om at klare, hvorledes vi kommer ud af Historien. Over hele Verden er det en gylden Regel, at i opadgaaende Tider maa man stille Krav, for at faa dem gennemført, og i nedadgaaende Tider, maa man lade være at stille Krav og blot passe paa det opnaaede.

Enhver af os skal, for at tilraade Kampen, kunne besvare Spørgsmaalet om Resultatet med Svaret: Sejr! Vi kan *ikke* føre en Kamp videre ud i Generalstrejke uden at lamme os selv yderligere. Vi mangler en Del i Organisation til at kunne kalde os de stærkeste.

Koch fandt Væver Møllers Udtalelser om Skomagerne mindre passende og mindede om Vævernes Stilling ved en tidligere Lejlighed.

Protesterede imod, at Skomagernes 4 Repræsentanter ikke forstod deres Ansvar, og hævdede, at Skomagerne vilde bevare Flertalsstyret.

Skomager P. Nilsson syntes ikke, at den af Formanden givne Fremstilling var rigtig. Vi fire Repræsentanter kunde ligesaa godt underskrive paa Forslaget — vi havde alligevel faaet Skotøjsarbejder Lock-out.

Nilsson hævdede, at der under Forhandlingerne var sagt til Skotøjsarbejdernes Repræsentanter, at de kun burde tage Hensyn til, om der kunde ventes opnaaet mere end det, der under Forhandlingerne laa paa Bordet.

Mente at Mødets Hensigt i Dag var at formaa de forskellige Fag til at tage deres Opsigelser tilbage, *alle* paa Betingelse af, at Status quo opretholdes for alle — ogsaa for Skotøjsarbejderne.

Dette vilde han anbefale.

Typograf Hvidtfeldt maatte hævde, at naar fire Skotøjarbejder-Repræsen-

tanter havde *underskrevet* Overenskomstforslaget, saa var Forslagets Antagelighed bevist.

— Nej, Sagen er den, at Skotøjarbejdernes øvrige Repræsentanter ikke *forstaar* Forslaget og nu ikke *tør* tage en fornuftig Stilling. De fastsatte Akkordpriser skal prøves og derefter reguleres. Der er ingen Fare, hvis Skotøjarbejderne overhovedet har nogen duelig Organisation.

Fremdrog adskillige Eksempler paa, at fastsatte Akkordpriser kan bruges som Løftestang for Lønnen.

Maler Carlsen gav en Fremstilling af Malerkonflikten i Odense. Malerforbundet var villig til om fornødent at tage Opsigelsen tilbage.

Væver Møller opfordrede Skomagernes Ledelse til at sætte deres Mandater ind paa Overenskomstens Gennemførelse.

Skomager Rasmussen ironiserede over, at det var Skomagerne, der havde gjort alle Fejlene.

Blikkenslager Lyttjohan gav nogle Meddelelser om Blikkenslagernes Stilling.

Skomager Hansen-Stær kritiserede Hvidtfeldts Udtalelser og opfordrede til at tage den Stilling, at de øvrige Fag tog Opsigelserne tilbage og hævdede Status quo.

Formanden Martin Olsen maatte bestemt fastholde, at det var Skomagerne, der havde ventet til sidste Øjeblik, og dokumenterede at Situationen var tilvejebragt *alene* af Skotøjsarbejdernes Forbund.

Skomagerne vil fremdeles ikke se Følgerne af, hvad man nu skal foretage sig. Her er ikke Tale om Retten, men om hvem der har Magten.

Der er sagt, at vi har Offentligheden paa vor Side — tværtimod: Smaa- og Storborgerne ønsker os en ordentlig Livfuld Hug. Der raader ingen Forstaaelse i de andre Klasser. Skomagernes Stilling kan forklares ved, at deres Repræsentanter under Forhandlingerne har staaet for lidt i Rapport til deres Medlemmer.

Wartenbergs Teori om, at det enkelte Fag skal bestemme for alle os andre er urigtig; vi skal være fælles i Beslutningen om fælles Kamp.

Skotøjarbejderne kan ikke kræve baade at bestemme alene for os alle sammen og samtidig faa Hjælp af os, som de vil sætte udenfor Spillet.

Vi skal, hvis Kampen kommer, bruge ca. 200,000 Kr. ugl. — hvor faar vi dem fra? Men hertil kommer der 25,000 Arbejdsløse, skal de intet have?

Ved en Kamp risikerer vi at faa strængere Betingelser — et strammere »Forlig.« Der er mange Bestemmelser, som Arbejdsgiverforeningen ønsker fastslaaede. —

Vi behøver ikke at haste efter en Storkamp. Dem af os, der ønsker den, kan faa Lysten styret i 1911.

Der er spurgt om Ledelsens Stilling. Forretningsudvalget er Tilhører i Dag, for at erfare Fagenes Stilling. Nu i Dag siger Fagene: »Paa os skal det ikke strande!« — Hvad siger Skomagerne?

Det er paa deres Stilling, det hele beror.

Vi skal i Morgen Aften have en Stilling, og jeg haaber, at vi sammen med Skomagerne *kan* have den Stilling: »Vi gaar sammen med jer til Forhandling med Arbejdsgiverforeningen.«

Efter nogle korte Bemærkninger fra forskellige, udtalte:

Dirigenten I A. Hansen, at der efter hans Opfattelse, der var grundet paa de faldne Udtalelser, var Haab om, at Skomagerne vilde resignere, hvis Hvidtfeldts Betragtninger var rigtige. Skomagerne maatte forstaa Mødets Resultat, som en kraftig Opfordring til dem om at ændre Kurs; de øvige Fag har i Dag givet Tilsagn om at tage Opsigelserne tilbage.

Deltagerne gav disse Udtalelser sin Tilslutning.

Den permanente Voldgiftsret.

Efter Forretningsudvalgets Indstilling har Repræsentantskabet genvalgt alle De samvirkende Fagforbunds hidtidige Medlemmer og Suppleanter i Den permanente Voldgiftsret. Medlemmerne ere:

Formand for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund *J. A. Hansen*, Landsthingsmand, Bageribestyrer *C. C. Andersen* og Raadmand, cand. jur. *Gustav Philipsen*. Suppleanter

ere: Folkethingsmand, Bryggeribestyrer *Sigvald Olsen*, Formand for Murersvendenes Aktieselskab *Sophus Andersen* og Overretssagfører *Oskar Johansen*.

Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening har ligeledes genvalgt de hidtilværende Medlemmer: Højesteretssagfører *Fr. Bülow*, Murermester *E. Lytthans-Petersen* og Ingeniør *N. C. Monberg*. Ligeledes genvalgtes Suppleanterne: Direktør *Ludvig Christensen*, Overretssagfører *V. Schierbeck* og Ingeniør *K. Schøller*.

Til Formand for Retten er valgt: Dr. jur. *C. Ussing* og til Næstformand Overretsassessor, Dr. jur. *R. S. Gram*.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den femte Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkor à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	904	1158	350	554	904	3564	40	6186.00
Arbejderforbund, Kvindelig	16	»	6	10	16	1	60	48.00
Bager- og Konditorforbundet	48	10	20	28	48	34	80	174.00
Barnevognsarbejdernes Fagforening	2	»	1	1	2	»	20	6.00
Bogbinderforbundet	9	2	3	6	9	6	90	33.00
Billedskærerforbundet	9	6	3	6	9	18	90	45.00
Brolæggerforbund, Dansk	27	25	10	17	27	77	70	156.00
Bryggeriarbejderforbundet	9	»	3	6	9	»	90	27.00
Drejerforbundet	6	4	3	3	6	12	60	30.00
Elektrikerforbund, Dansk	»	2	»	»	»	6	»	6.00
Filehuggernes Fagf.	1	»	»	1	1	»	10	3.00
Forgylderforbundet	»	2	»	»	»	6	»	6.00
Formerforbund, Dansk	48	79	10	30	40	265	»	381.00
Gartnerforbundet	1	»	»	1	1	»	10	3.00
Glarmestersvendenes Fagforening	6	»	3	3	6	»	60	18.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	21	1	8	13	21	5	10	66.00
Handskemagerforbundet	2	»	1	1	2	»	20	6.00
Hattearbejderforbundet	1	»	»	1	1	»	10	3.00
Jærn- og Metalslibere	1	»	»	1	1	»	10	3.00
Karetmagerforbund, Dansk	4	2	1	3	4	6	40	18.00
Kedel- og Maskinpasserforbund Dansk	13	3	5	8	13	10	30	48.00
Malerforbundet	510	629	150	260	410	2228	»	3417.00
Marmor, Kalk og Sandstenshugg. Fagforb.	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Murerforbundet	142	262	52	90	142	800	20	1212.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	186	»	76	110	186	18	60	558.00
Metaltrykkernes Fagforening	8	»	3	5	8	»	80	24.00
Mølleriarbejderforbund Dansk	8	6	3	5	8	18	80	42.00
Ovnsætternes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	»	2	2	»	20	6.00
Sadelmager og Tapetsererforbund	48	25	20	28	48	79	80	219.00
Skibstømrerforbund, Dansk	»	31	»	»	»	93	»	93.00
Skiferdækkernes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Skraatobaksarbejderforbund	1	2	»	1	1	6	10	9.00
Skræderforbund, Dansk	30	43	10	20	30	132	»	219.00
Slagteriarbejderforbund Dansk	2	»	1	1	2	»	20	6.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	135	57	40	60	100	286	»	576.00
Snedkerforbundet	606	184	200	250	450	1065	»	2370.00
Stenarbejderforbund, Dansk	7	»	3	4	7	»	70	21.00
Stukkatørernes Forbund	34	1	14	20	34	6	40	105.00
Syerskernes Forbund	19	»	7	12	19	1	90	57.00
Tekstilarbejderforbund, Dansk	3	18	»	3	3	54	30	63.00
Tobaksarbejderforbundet	63	19	25	38	63	63	30	246.00
Tømrerforbund, Dansk	279	141	100	150	250	535	»	1260.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	36	12	16	20	36	39	60	144.00
Ialt	3263	2724	1155	1780	2935	9449	50	17961.00

REDAKT.: C. M. OLSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 39 ❋ KØBENHAVN DEN 27. MARTS 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Repræsentantskabsmødet den 5. og 6. Marts 1909. Mødet i Fællesudvalget af 17. August 1908. Forhandling med Forretningsudvalget for Arbejdsgiverforeningen.) Arbejdsløsheden. Meddelelse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

Repræsentantskabsmødet den 5. Marts 1909.

Dagsorden:

1. Den foreliggende Situation.
2. Anmodning fra Dansk Skotøjsarbejderforbund om Støtte.

Formanden aabnede Mødet og bød Forsamlingen Velkommen.

Dirigent: J. A. Hansen.

Formanden gjorde overfor Repræsentantskabet udførlig Rede for hele den foreliggende Situation, og han oplyste, at Stemningen paa Mødet med Hovedbestyrelserne for Fag med opsagde Priskuranter eller de, som var truede med Lock-out, var for at undgaa en Styrkeprøve med Arbejdsgiverne for Tiden Tidspunktet var ogsaa i høj Grad ugunstigt for Arbejderne, idet ca. 25.000 organiserede Arbejdere var uden Beskæftigelse og et meget betydeligt Antal Arbejdere var kun beskæftiget nogle faa Timer om Dagen. Efter Arbejdsgiverforeningens Lock-out-Erklæring vil ca. 25.000 Arbejdere blive kastet paa Gaden, og denne Udelukkelse vil atter medføre en betydelig forøget Arbejdsløshed. Byrden for de ca. 40.000 Arbejdere, som fremdeles bliver i Arbejde, bliver derfor altfor stor naar disse skal paalignes ca. 5 Kr. hver pr. Uge.

Stillingen overfor Skotøjsarbejderne maa blive, at Repræsentantskabet kræver af Dansk Skotøjsarbejderforbund, at det bringer den foreliggende Strid ud ad af Verden.

Der udspandt sig derefter en længere Diskussion under hvilken der fra saagodt som alle Talere, fra de de forskellige Fag, blev rettet indtrængende Opfordringer til Skotøjsarbejderne om at søge deres Forhold ordnet.

Formanden oplyste sluttelig, at Udvalget af 17. August 1908, (Udvalget til Udarbejdelse af Voldgiftsregler m. m.) var indkaldt til Møde den 6. Marts, og han henstillede til Repræsentantskabet at tilræde Forretningsudvalgets Beslutning om, at det ved dette Møde vil skaffe fuldt oplyst, hvad det var for Krav, Arbejdsgiverforeningen stillede til os, og samtidig søge en Forhandling optaget med Arbejdsgiverforeningen, under Ledelse af Udvalgets Formand *Assessor Ussing*.

Følgende Resolution vedtoges enstemmig:

»Idet Repræsentanskabet slutter sig til det af Formanden paa Forretningsudvalgets Vegne fremsatte Standpunkt vedrørende hele den foreliggende Situation, vedtoges det at overdrage Forretningsudvalget, at søge Forhandling med Arbejdsgiverforeningen under den bedst mulige Form og saaledes, at der kan opnaas det for Arbejderne gunstigst mulige Resultat.

Repræsentantskabsmødet fortsættes Lørdag Eftermiddag Kl. 4.«

Mødet i Fællesudvalget af 17. Aug. 1908.

Til den fastsatte Tid indfandt Repræsentanterne for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund sig til Mødet i Fællesudvalget af 17. August 1908, og efter at Formanden havde aabnet Mødet, ud-

talte Formanden for De samvirkende Fagforbund, at under de foreliggende Forhold, hvor vi af Arbejdsgiverforeningen var truet med en større Arbejdsstandsning, kun havde ringe Lyst til at forhandle om den foreliggende Sag, og han henstillede, at Udvalget hellere optog en Forhandling om hele den foreliggende Strid. Resultatet af Mødet blev, at Forretningsudvalgene for de to Hovedorganisationer skulde forhandle om de foreliggende Spørgsmaal under *Assessor Ussings* Ledelse.

Den 6. Marts 1909.

Repræsentantskabsmødet fortsattes den 6. Marts Kl. 5 i Harmonien, Nørrevold 23.

Formanden redegjorde for Forhandlingerne med Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg, og udtalte Haabet om, at Repræsentanskabet fremdeles var af den Mening, at vi maatte have de foreliggende Uoverensstemmelser ordnede, samt ventede at høre hvorledes Skotøjsarbejdernes Stilling var.

Formanden for Dansk Skotøjsarbejderforbund *Laurids Jørgensen* udtalte, at Forbundets Hovedledelse havde afholdt et Fællesmøde med Københavns Afdelings Bestyrelse og Forhandlingsudvalget, og at man var enige om, at de paa alle Maader maatte bidrage til at bringe Konflikten til Ende.

Formanden for Landorganisationen i Sverrig, *Herm. Lindquist*, der var kommet tilstede under Mødet, gjorde opmærksom paa, at hele Nordens Arbejderstand var interesseret i hvad der i disse Dage foregik i Danmark.

Den foreliggende Situation er ikke uden Sidestykke i Sverrig. Arbejdsgiverne har organiseret sig paa samme Maade som hos os og derved vundet i Styrke. Derfor er det naturligt, at vi i Sverrig har Opmærksomheden henledt paa hvad der sker her i Danmark. Han lykønskede de danske Fagforeninger til, at de nu syntes at have afværget en Kæmpekamp, som vi ikke var tjent med at faa for Øjeblikket; vi undgaar ikke at faa den, men vi skal søge den udsat til et for os bedre Tidspunkt.

Lindquist takkede for den Venlighed hvormed han var mødt i Danmark, og udtalte Ønsket om en endnu nøjere Sammenslutning mellem de nordiske Landes Arbejdere, for at vi med tilstrækkelig Kraft kan møde Arbejdsgivernes Angreb paa os. (Levende Bifald.)

Dirigenten takkede Lindquist for hans Nærværelse og motiverede et Leve for den svenske Arbejderbevægelse.

Mødet udsattes nu i 20 Minutter, hvorefter Formanden, paa Forretningsudvalgets Vegne, forelagde nedenstaaende Resolution, idet han udtalte, at det i Forretningsudvalget havde været under Overvejelse, om man udtrykkelig skulde nævne, at den til Skotøjsarbejderforbundet rettede Opfordring skete i Henhold til Lovens § 10, men at man var gaaet bort herfra, da Opfordringen selvfølgelig var at opfatte som sket i Henhold hertil.

Resolutionen har følgende Ordlyd:

»I Følelse af det store Ansvar, som De samvirkende Fagforbund har overfor alle danske Arbejdere og den hele Underklasses Ve og Vel her i Landet, udtaler Repræsentantskabet, i Tilslutning til Mødet af Hovedbestyrelserne for de direkte interesserede Fag i Torsdags, og til den paa Repræsentantskabsmødet i Gaar og til dette Mødes hele Holdning, at det anser Arbejdsforholdene, baade her og i andre Lande, saa slette, og den deraf følgende Arbejdsløshed saa stor, at det for Tiden bør forhindres, at det kommer til en Storkamp mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, saaledes som Arbejdsgiverne brutalt har truet med, fordi en saadan Kamp under de nuværende Forhold kun vil kunne føre til store Tab og Nederlag for Arbejderklassen.

Idet Repræsentantskabet tager til Efterretning de af de paagældende Fags Repræsentanter frivillig afgivne Erklæringer om, at de af Hensyn til Arbejdernes Fællesinteresser, om fornødent vil tage de af dem til Ar-

bejderne fremsatte Opsigelser af bestaaende Overenskomster tilbage, opfordrer Repræsentantskabet under Hensyn til de samme Fællesinteresser Dansk Skotøjsarbejderforbund til at søge en Ordning med Skotøjsfabrikanterne saa betids, at den til den 15. Marts d. A. bebudede Lockout af mange Tusinder Arbejdere ikke træder i Kraft. Til Forhandling herom tilsiger De samv. Fagforbund Støtte.

Iøvrigt giver Repræsentantskabet Forretningsudvalget Bemyndigelse til at foretage alt, videre fornødent vedrørende en Afslutning af de foreliggende Sager.

Resolutionen vedtoges enstemmig uden Diskussion.

Forhandling med Forretningsudvalget for Arbejdsgiverforeningen.

Den 8. Marts samledes Forretningsudvalgene for de to Hovedorganisationer til Forhandling i Haandværkerforeningen under Assessor Ussings Ledelse, og efter nogen Diskussion enedes Parterne om at foranledige Forhandling optaget mellem Repræsentanter for de Fag, som havde opsagte Overenskomster, undtaget herfra blev dog Dansk Typografforbund, som har opsagt Overenskomsten med Bogtrykkerne og Bladudgiverne i Provinserne.

Forretningsudvalgene udarbejdede derefter en Plan over de Fag, der skulde forhandle om Overenskomster, og til de Tider Møderne skulde paabegyndes samt hvilke Medlemmer af Forretningsudvalgene, der skulde deltage i Forhandlingerne.

Fortegnelsen over Udvalgsmøderne var saaledes:

Skotøjsindustrien i København | Ballin. Hauberg. Langkjær.
Skotøjsindustrien i Provinserne | C. M. Olsen. C. F. Madsen. Hvidtfeldt.

Mandag Kl. 7 i Haandværkerforeningen, Kronprinsessegade 7.

Kobbersmedene i Jylland
Mølleriarbejderne paa Cementfabrikker i Aalborg
Smede- og Maskinarbejdere paa Cementfabr. i Aalborg
Smede paa Sukkerfabrikken i Nakskov (Stege)
| Søren Jensen. Weitemeyer. J. A. Hansen. Ferd. Møller.

Tirsdag Kl. 1. Arbejdsgiverforeningen.

Tælagerarbejdere i København
Kjeldsen & Mogensen
Forskellige Savværker i Østifterne
| J. C. Nielsen. Gegner. Lyngsie. Gran.

Tirsdag Kl. 12. Nørrevoldgade 78.

Forskellige Teglværker (A/S Frederiksholms Teglværk, Hedehus Teglværk, Lille Bjellerup Teglværk, Herning Kalk-Sandstensfabrik)
Grusgrave
Tagpapparbejderbejdere i København
| Køhler. Werner. Lyngsie. Gran.

Tirsdag Kl. 7. Ny Vestergade 18, (Ingeniør Werners Kontor).

Otto Mønsted, Lagerarbejdere og Kuske
Schiønning & Arvé, Arbejdsmænd
Bagerkuske i København
| Stilling. Tvede. Lyngsie. Fru O. Nielsen.

Onsdag Kl. 10. Arbejdsgiverforeningen.

Malere i Odense | O. Poulsen. Claus Olsen. R. Poulsen. Daugstrup.

Tirsdag Kl. 4. Arbejdsgiverforeningen.

Skrædere i København | Niels Christensen. Boesen. Arup. Fru Brochmann.

Onsdag Kl. 10. Arbejdsgiverforeningen.

Bagerne i Helsingør og Kallundborg | Stilling. Tvede. Arup. F. Møller.

Tirsdag Kl. 6. Arbejdsgiverforeningen.

Ligkistesnedkerne | Rostrup. Gran.

Torsdag, efter nærmere Aftale.

Det var en Aftale mellem Forretningsudvalgene, at disse atter skulde samles til Fællesmøde Torsdag Aften den 11. Marts, for at konstatere om der var opnaaet Enighed i de forskellige Sager.

De Forhandlinger, der trak længst ud var om Konflikten i Skotøjsindustrien. Om denne Sag forhandlede Repræsentanterne for Hovedorganisationerne under *Assessor Ussings* Ledelse i flere Timer, allerede om Aftenen den 8. Marts, og fortsatte derefter Forhandlingerne med Partern den 9. og 10. Marts, til langt ud paa Natten. Det lykkedes dog sluttelig at opnaa Enighed om nogle Ændringer i det tidligere udarbejdede Forslag til Overenskomst.

I Henhold til den tagne Beslut-

ning samledes Forretningsudvalgene som ovenfor nævnt, Torsdag den 11. Marts Kl. 7 i Haandværkerforeningen, og der blev her afgivet Beretning om de førte Forhandlinger.

Der var opnaaet Enighed i de fleste Sager, og i de Spørgsmaal, der var tilbage, opnaaedes Enighed under Mødet.

Medens Forretningsudvalgene forhandlede om de forskellige Spøgsmaal vedrørende Overenskomsterne og om Arbejdets Genoptagelse afholdt Skotøjsarbejdernes Fagforening Generalforsamling for at tage Stilling til det ændrede Forslag til Overenskomst, og Resultatet heraf blev mod Forventning, at Forslaget blev forkastet med 587 Stemmer mod 338 Stemmer.

I Afdelingerne i Provinserne var der ogsaa blevet afstemt om en Afslutning af Konflikten, men alligevel var der en Majoritet af 69 Stemmer for at fortsætte Kampen.

Efter det Resultat var der al Sandsynlighed for, at Lock-outen skulde komme til Udbrud Mandag den 15. ds., men da det samtidig blev oplyst, at Dansk Skotøjsarbejderforbund havde besluttet at indkalde til Kongres, Fredag den 19. Marts, indgik Arbejdsgiverforeningen paa at udsætte Lock-outen til Mandag den 22. Marts.

Fortsættes.

Arbejdsløsheden.

Den af De samvirkende Fagforbund iværksatte Indsamling har indtil den 19. Marts d. A. indbragt Kr. 174,634. Udgiften til Understøttelse til Arbejdsløse i Kontanter og Naturalier har været Kr. 169,057.

Arbejdsløsheden er desværre fremdeles meget stor. I Følge Opgørelsen for den 6. Marts var der 22,426 Arbejdsløse; i København 12,531 og i Provinserne 9,895. Deraf fik 14,255 ingen Understøttelse; i København 7,918 og i Provinserne 6,337.

Indtægterne til Landsindsamlingen har imidlertid i den senere Tid været meget smaa, og hvis der ikke snart sker en Forandring til det bedre heri, ser vi os desværre i den Stilling, at Understøttelsen maa ophøre, men Nøden, der som Følge af Arbejdsløsheden, er raadende i de Tusinder af Hjem, gør det i høj Grad ønskeligt, at Understøttelsen kan fortsættes endnu nogle Uger.

Vi tillader os derfor indtrængende at opfordre samtlige Fagforbund og enkeltstaaende Foreninger samt Arbejdernes lokale Fællesorganisationer til at virke for, at de arbejdende Medlemmer forcerer Indsamlingen; ligesom vi opfordrer Forbundene og deres Afdelinger til at yde Bidrag af deres Kasser.

De saaledes indsamlede og bevilgede Beløb bedes hurtigst muligt indbetalt til De samvirkende Fagforbunds Kasserer, E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal. København.

De Organisationer, som modtager Understøttelse af Landsindsamlingen, anmodes om at lade sig repræsentere ved et Møde Onsdag den 24. ds. Kl. 2 Eftermiddag paa De samvirkende Fagforbunds Kontor, Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal.

Meddelelse.

Forbundene og de enkeltstaaende Foreningen gøres opmærksom paa, at Administrationsbidraget for 1. Halvaar 1909 maa indbetales i Løbet af Marts Maaned. Administrationsbidraget indbetales med 15 Øre pr. Heltbetalende og 7½ Øre pr. Halvtbetalende Medlem.

Kassereren.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 40 ❁ KØBENHAVN DEN 3. APRIL 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Den foreliggende Situation).

Lønbevægelser og Konflikter.

Den foreliggende Situation.

Resultatet af Forhandlingerne med Arbejdsgiverne.

Skotøjarbejderne.

For Skotøjarbejdernes Vedkommende opnaaede Forhandlingsudvalget Enighed om nogle Rettelser i det tidligere udarbejdede Forslag til Overenskomst samt om nogle Anmærkninger og Protokoltilførsler. De foretagne Rettelser gaar ud paa følgende:

I det tidligere Forslags *Paragraf 3* hed det, at saafremt en Fabrik var ude af Stand til at beskæftige en Arbejder Dagen igennem ved samme Arbejde skulde Fabrikken gøre Arbejderen opmærksom herpaa ved Antagelsen og træffe Aftale med ham om, hvorvidt Arbejdet trods dette Forhold skal udføres i Akkord.

Denne Bestemmelse er ændret til, at det ikke er de ny antagne Arbejdere, der afgør, om der skal arbejdes i Akkord, men derimod de paa Fabriken beskæftigede Arbejdere, med hvem der skal træffes Aftale, og der er tilføjet en Bestemmelse om, at hvis Parterne ikke kan enes om at arbejde i Akkord, skal Arbejdet udføres i *Timeløn*.

For Fabrikker, hvor der er arbejdet i Akkord, er der opnaaet Enighed om, at Arbejderne, hvis de sættes til Arbejde, som de er ukendt med, skal have mindst den Løn, som de har tjent ved Akkorden, og det samme gælder, naar en Arbejder sættes til at reparere sin Maskine.

Paragraf 6, som indeholder Bestemmelse om, at Arbejderne ved Akkordernes Indførelse skal garanteres deres nuværende Løn i 5 Maaneder — den Tid Akkorderne prøves — er gennemgaaet en væsenlig Forandring til det bedre; thi medens der tidligere stod, at Udvalget skal konstatere, om Timelønnen ved Akkordernes Anvendelse forbliver *uforandret* ved uformidsket Arbejde, er dette nu rettet til, at Timelønnen ved Akkordernes Anvendelse ikke maa *forringes;* der er derved skabt en Mulighed for, at Lønnen kan stige.

Til Paragrafen er blevet knyttet Bestemmelse om, at Parterne under opstaaende Uenighed kan tilkalde Repræsentanter for de to Hovedorganisationer.

Reglerne for Udvalgets Arbejde er ligeledes undergaaet en væsenlig Forandring. Det skal efter det sidst vedtagne Forslag umiddelbart efter Arbejdets Genoptagelse begynde med at rette saadanne Fejl, som Parterne erkender er tilstede, og med disse Ændringer skal Akkordpriserne træde i Kraft snarest mulig og senest den 1. April. d. A.

Udvalget skal i Tiden til 1. September kritisk følge Akkordpriserne og foretage de enkelte Reguleringer, som er nødvendige, og disse Ændringer træder i Kraft efterhaanden som Parterne bliver enige derom.

Arbejderne er iøvrigt garanteret deres nuværende Fortjeneste i 5 Maaneder.

Der opnaaedes endvidere Enighed om, at der efter Konfliktens Afslut-

ning ikke maa finde nogen Art af Boycotting Sted fra nogen af Siderne i Anledning af Striden, og Fabrikanterne har afgivet den udtrykkelige Erklæring, at de ikke vil tillade, at der skabes saakaldte maskerede Formandsstillinger.

Under Forhandlingerne fremkom der fra Arbejdernes Side Krav om at erholde Betaling for Ventetid, naar de 5 Maaneder, under hvilke Lønnen er garanteret, er forløbet. Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter henstillede til Fabrikanterne at yde Betaling for Ventetid, som skyldes Fabrikanterne og saaledes, at Betaling for Ventetid indtræder samtidig med, at der indføres almindeligt Overarbejde.

Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter henstillede ligeledes at optage en Forhandling om et Tillidsmandssystem paa lignende Maade som det, der bestaar i Jernindustrien.

For Fabrikkerne i Provinserne er Overenskomsten med nogle mindre Ændringer som i København.

Overenskomsten om Løn- og Arbejdsvilkaar i Skotøjsindustrien i København har følgende Ordlyd:

Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

Den normale Arbejdstid er 9¾ Time, som skal lægges indenfor Kl. 6 Morgen og Kl. 6 Aften.

Efter Forhandling mellem den paagældende Fabrikant og hans Arbejdere fordeles den normale Arbejdstid indenfor de nævnte Grænser under Hensyn til de særlige Forhold paa hver enkelt Fabrik.

I Tilfælde af Maskinskade har Fabrikkerne Ret til at fordre Overarbejde udført udenfor den normale Arbejdstid, indtil den skete Forsinkelse af Fabrikationen er indhentet. For saadant Overarbejde betales saavel til Akkordarbejderne som til timelønnede Arbejdere for voksne mandlige Arbejdere et Tillæg af 25 Øre pr. Time for de første 4 Timer efter den normale Arbejdstids Ophør og derefter 50 Øre pr. Time; for kvindelige Arbejdere og for unge mandlige Arbejdere 16 Øre pr. Time for de første 4 Timer og derefter 32 Øre.

Bestemmelsen om den normale Arbeidstids Længde udelukker ikke, at en Arbejdsgiver efter forudgaaende Forhandling med sine Arbejdere kan forkorte Arbejdstiden saavel for samtlige Arbejdere som for Arbejderne i en enkelt Afdeling af Fabrikken; men der maa i saa Fald gives de paagældende Arbejdere mindst en Dags Varsel.

Samme Varsel gives, naar den normale Arbejdstid paany indtræder. I modsat Fald beregnes Overarbejdstillæg for den Tid, der ligger uden for den forkortede Arbejdstid.

§ 2.

Minimaltimelønnen for alle mandlige Arbejdere over 20 Aar er 35 Øre, fra 19 til 20 Aar 28 Øre og fra 18 til 19 Aar 25 Øre. Fra Minimallønnen undtages ældre og svagelige Arbejdere. Uøvede Arbejdere af alle Aldersklasser, der beskæftiges ved Maskiner og Tilskæring, er dog i en Prøvetid af indtil 6 Uger undtagne fra Minimallønsatserne. For fagudlærte mandlige Arbejdere gælder den anførte Minimalløn paa 35 Øre uanset Alderen.

Minimaltimelønnen for Kvinder paa 18 Aar og derover, som selvstændig arbejder ved Bundingsmaskiner, er den samme som for øvede Naadlersker, nemlig 24 Øre. Minimaltimelønnen for andre i Fabrikerne beskæftigede Kvinder paa 18 Aar og derover er 19 Øre. Herfra undtages dog Kvinder, der er beskæftigede ved Lagerarbejde, f. Eks. Snøring, Glansning, Foersaalsindlægning og lignende. For disse saavel som for Kvinder under 18 Aar og for alle uøvede Arbejdersker ved Maskiner og Tilskæring, i en Prøvetid af indtil 6 Uger, samt for ældre og svagelige Arbejdersker er ingen Minimalløn fastsat. For fagudlærte Naadlersker gælder den anførte Minimalløn paa 24 Øre uanset Alderen.

Ved fagudlærte Arbejdere, saavel mandlige som kvindelige, forstaas saadanne, der har lært Skotøjsfabrikationen og er i Besiddelse af det i Lærlingeloven paabudte Lærebevis.

§ 3.

For Arbejde, der udføres som beskrevet i de vedføjede Prislister af voksne eller fagudlærte Arbejdere, gælder de i Prislisterne anførte Priser, med mindre en Fabrik er ude af Stand til at beskæftige den paagældende Arbejder Dagen igennem ved samme Arbejde. I saa Fald maa Fabrikken træffe Aftale med Arbejderen om, hvorvidt Arbejdet trods dette Forhold skal udføres i Akkord. Opnaas ikke Enighed herom, udføres Arbejdet i Timeløn.

For alt andet Arbejde og for Arbejde, der udføres paa væsentlig anden Maade end beskrevet i de vedføjede Prislister, fastsættes Akkorder gennem fri Forhandling mellem den paagældende Arbejdsgiver og den eller de paagældende Arbejdere. Kan Enighed ikke opnaas mellem disse, udføres Arbejdet i Timeløn. Disse private Akkorder bortfalder dog, for saa vidt der af Organisationerne senere fastsættes andre Akkorder for det samme Arbejde.

§ 4.

Akkorderne er beregnet under Forudsætning af, at de ved Maskinerne beskæftigede Arbejdere selv holder deres Maskine i god Orden i samme Omfang som det, hidtil har været Sædvane paa Fabrikkerne.

Sker der Maskinuheld, er vedkommende Fabrikant forpligtet til at beskæftige de paagældende Arbejdere Dagen ud; herfra undtages dog de Tilfælde, hvor Uheldet er Brud paa Lokalets Hovedakselledning eller de den drivende Dele.

§ 5.

Haandpinder-Prislisten

bibeholdes i sin nuværende Affattelse og ledsages af følgende

Nærmere Bestemmelser.

Alt Underlæder samt Sidefoer leveres i udhugget Stand efter paagældende Læst. Bagkapperne skal være maskinskærfede, i modsat Fald faar Pinderen en Ekstrabetaling af 12 Øre pr. Dusin for Papkapper og 20 Øre pr. Dusin for Læderkapper.

Pudserne erholder frit Tillæg. Pinderne erholder frit Tillæg af Stifter. Haandnaadlet Arbejde henvises til Haandskomagernes 3. Kl. Priskurant.

§ 6.

Der nedsættes et Udvalg paa indtil 5 Medlemmer fra hver Side, som kritisk skal gennemgaa Fabrikanternes Forslag til Akkordpriser for at faa konstateret om Priserne, som hævdet af Fabrikanterne, er ansat saaledes, at Timefortjenesten ved deres Anvendelse ikke forringes ved uformindsket Arbejdsydelse paa samme Fabrik.

Udvalget tiltrædes — i Tilfælde af Meningsulighed — af en Repræsentant for »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« og en Repræsentant for »De samvirkende Fagforbund«.

Dette Udvalg begynder umiddelbart efter Arbejdets Genoptagelse med at rette saadanne Fejl, hvorom der straks kan opnaas Enighed, og med disse Ændringer træder Akkordpriserne snarest muligt i Kraft, senest d. 1. April d. A.

Udvalgets Opgave er endvidere indenfor Tiden indtil 1. Septbr. d. A. kritisk at følge Akkordpriserne og foretage de enkelte Reguleringer, som maatte vise sig nødvendige, stadig paa Basis af de Synspunkter, der ligger til Grund for Prisansættelserne. Saadanne Reguleringer og Ændringer i Prisansættelserne, hvorom man under Arbejdets Gang opnaar Enighed, træder i Kraft efterhaanden og afløser de oprindelige Akkordpriser.

Saa længe nævnte Udvalg bestaar — altsaa fra Arbejdets Genoptagelse indtil 1. Septbr. d. A. — garanteres der den enkelte Arbejder paa den enkelte Fabrik en Timefortjeneste ved de fastsatte og eventuelt senere ændrede Akkordpriser, der ikke maa være under hans Timefortjeneste i Tidsrummet fra 15. Oktbr. 1908 til 15. Januar 1909 ved samme Arbejde under Forudsætning af samme Arbejdsydelse.

Priskurant for Naadling efter delt System udarbejdes efter samme Grundsætninger.

§ 7.

Nyantagne Arbejdere, der beskæftiges paa Akkord, garanteres i de 5 Maaneder fra 1. April til 1. September 1909 en Fortjeneste, der ikke er ringere end den, vedkommende i de sidste 3 Uger har haft, for saa vidt han har været beskæftiget paa et af Fabrikantforeningens Medlemmers Værksteder.

§ 8.

Paa Hertz' Skotøjsfabrik bibeholdes de hidtil benyttede særlige Akkordpriser som privat Overenskomst i Henhold til § 3.

§ 9.

Prisliste for Naadling

bibeholdes i sin nuværende Affattelse og ledsages af følgende

Nærmere Bestemmelser.

Alt Arbejde skal leveres i tilskaaret og skærfet Tilstand.

Fabrikanten maa ikke fordre Betaling for Brugen af Maskinerne paa Fabrikken.

Alt ovenstaaende Arbejde, hvor ikke andet er nævnt, skal syes med prima 1/1 Silke à 120 Øre og prima Hørtraad à 60 Øre, som købes paa Fabrikken.

Hvor Artikler fremtidig ønskes syet med Traad i Stedet for med Silke, fradrages Differencen mellem Traad og Silke.

§ 10.

I hvert enkelt Tilfælde, hvor en af Parterne efter fornøden Prøvelse skønner, at de almindelige Bestemmelser misligholdes, har den Paataleret overfor den anden Part, som da paa sin Side er forpligtet til at yde sin fulde Medvirkning til Sagens Undersøgelse og Ordning.

§ 11.

Denne Overenskomst har Gyldighed for begge Parter, indtil den fra en af Siderne opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør en 15. Januar, dog ikke før 15. Januar 1911. Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter har dog Ret til at kræve Overenskomsten forlænget til 15. Januar 1913 mod en Forhøjelse af samtlige Minimaltimelønninger efter følgende Skala:

	For alle mandlige Arbejdere	For Kvinder ved Bundingsmaskiner og Naadlersker	For andre Kvinder over 18 Aar
15. Jan. 1911 — 15. Jan. 1912	m. 2 Ø.	m. 2 Ø.	m. 1 Ø.
15. Jan. 1912 — 15. Jan. 1913	m. 1 Ø.	m. 1 Ø.	m. 1 Ø.

Skotøjsarbejdernes Forbund har derefter Ret til at kræve Overenskomsten forlænget yderligere et Aar til 15. Januar 1914, og er Fabrikanterne i saa Fald forpligtede til at indgaa paa Forlængelsen og forhøje samtlige nævnte Minimaltimelønninger med yderligere 1 Øre. De her omtalte Krav skal være afgivne af de respektive Parter senest den 15. September det paagældende Aar.

§ 12.

Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter forpligter sig til, saafremt den

gør Brug af sin Ret til at kræve Overenskomsten forlænget ud over 15. Januar 1011, da at forkerte Arbejdstiden med 1/4 Time til 9 1/2 Time pr. Dag, og indføres der samtidig Overarbejde paa Fabrikkerne (foruden det i § 1 nævnte Overarbejde som Følge af Maskinuheld). Saadant Overarbejde betales efter samme Regler som fastsat i § 1.

§ 13.

Angaaende Overarbejde, som indføres efter Arbejdstidens Indskrænkning, gælder følgende Vedtagelser:

1. at alt Overarbejde saa vidt muligt gaar paa Omgang mellem de paa de respektive Afdelinger beskæftigede Arbejdere,

2. at det maa betragtes som Misbrug, saafremt nogen kvindelig eller mandlig Arbejder beskæftiges mere end 2 Timer pr. Dag ud over den ordinære Arbejdstid, for saa vidt da ikke Overarbejdet skyldes Maskinuheld.

3. Hvor Misbrug skønnes at foreligge, har Organisationerne Paataleret.

Vedføjet findes Voldgiftsregler, alle de i ovenstaaende Overenskomst nævnte Prislister samt Overenskomsten af 5. September 1899 mellem Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Kjøbenhavn, d. 10. Marts 1909.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening
S. C. Hauberg. H. Langkjær.
Carl Weitemeyer. Max Ballin.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark
C. M. Olsen. Carl F. Madsen. P. Hvidtfeldt.

For Foreningen af Kjøbenhavns Skotøjsfabrikanter
E. F. Jacob. S. Johnsen jun.
Eduard Bredahl. Alfred Hertz.

For Dansk Skotøjsarbejderforbund:
Laurids Jørgensen. Charles Koch.
J. Nielsen. A. Christiansen.
Chr. A. Christensen. R. Rasmussen.
Chr. Nielsen. K. Olsson. J. J. Christensen.
F. C. Andersen. Julius Hansen.

C. USSING

V. Haarløv.

I Tilslutning til Overenskomsten i Skotøjsfaget af 10. Marts 1909 enedes man om følgende

Anmærkning.

Skotøjsarbejdernes Fagforbund erkender sin Forpligtelse i Henhold til Punkt 5 i Overenskomsten af 5. September 1899 med Hensyn til Formands-Institutionen.

Det vedtages, at der ikke efter Konfliktens Afslutning, hverken straks eller senere, maa finde nogen Art af Boycotting eller Fortrædigelse Sted fra nogen af Siderne i Anledning af Konflikten, hverken fra Arbejdernes Side overfor Arbejdsgiverne eller disses fastlønnede Formænd, eller fra Arbejdsgiverne eller disses Tillidsmænds Side overfor Arbejderne og Klubformændene paa Fabrikkerne. Det erkendes i det hele fra begge Organisationers Side, at man skal bestræbe sig for at fremskaffe rolige og tilfredsstillende Arbejdsforhold for alle Parter paa Fabrikkerne. Fabrikantforeningen udtaler udtrykkeligt, at den ikke vil tillade, at der skabes saakaldte maskerede Formandsstillinger væsentligst for at kunne fordre, at de paagældende udmelder sig af Fagorganisationerne.

I hvert enkelt Tilfælde, hvor en af Parterne efter fornøden Prøvelse skønner, at denne Bestemmelse overtrædes, har den Paataleret overfor den anden Part, som da paa sin Side er forpligtet til at yde sin fulde Medvirkning til Sagens Undersøgelse og Ordning i Henhold til Reglerne om Bilæggelse af faglig Strid.

Fremdeles enedes man om følgende

Protokoltilførsler.

1.

Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter henstiller, at Fabrikanterne, skønt disse gør opmærksom paa Vanskeligheden ved at konstatere, hvornaar Skylden paahviler Fabrikken, dog yder Arbejderne Betaling for Ventetid, som udelukkende skyldes Fabrikanterne, og saaledes at Betaling for Ventetid indtræder samtidig med, at der indføres almindeligt Overarbejde.

De nærmere Regler for Ventetidsbetaling fastsættes eventuelt af Udvalget, som skal udarbejde Akkordtariffen, eller ved Forhandling mellem de faglige Organisationers Bestyrelser.

2.

Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter henstiller til Skotøjsfabrikanterne i det under Overenskomstens § 6 nedsatte Udvalg at optage en Forhandling med Skotøjsarbejdernes Organisation om at indføre et Tillidsmandssystem paa lignende Maade som det, der bestaar indenfor Jernindustrien, tillæmpet efter Skotøjsindustriens særlige Forhold.

Kjøbenhavn, d. 10. Marts 1909.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
S. C. Hauberg. H. Langkjær.
Carl Weitemeyer. Max Ballin.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark:
C. M. Olsen. Carl F. Madsen. P. Hvidtfeldt.

For Foreningen af Kjøbenhavns Skotøjsfabrikanter:
S. Johnsen jun. E. F. Jacob
Eduard Bredahl. Alfred Hertz.

For Dansk Skotøjsarbejderforbund
Charles Koch. Laurids Jørgensen.
P. Nielsen. F. C. Andersen. Julius Hansen.
Chr. A. Christensen. A. Christiansen.
R. Rasmussen. Chr. Nielsen.
J. J. Christensen. K. Olsson.

C. USSING

V. Haarløv.

Nedenstaaende meddeler vi Resultaterne af Forhandlingerne om øvrige i Konflikten inddragne Fag:

Kobbersmedene i Jylland har taget Opsigelsen af Overenskomsten tilbage og har fornyet denne paa et Aar.

Mølleriarbejderne paa Cementfabrikkerne i Aalborg har fornyet Overenskomsten for et Aar og samtidig er man enedes om at lade Overenskomsten gælde for Fabrikken »Nørresundby Portland Cementfabrik«. Timelønningerne bliver de samme som for de andre Cementfabrikker ved Aalborg.

Smede- og Maskinarbejderne paa Cementfabrikkerne i Aalborg har fornyet Overenskomsten for et Aar og samtidig er man enedes om, at lade Overenskomsten af 25. Februar 1908 gælde for Fabrikken »Nørresundby Portland Cementfabrik«.

Smedene paa Sukkerfabrikken i Nakskov og Stege har fornyet Overenskomsten til 1. Maj 1910.

Trælagerarbejderne i København har taget Opsigelsen af Overenskomsten tilbage.

Savværksarbejderne hos Kjeldsen & Mogensen, Hellerup Læstefabrik og *Tøffelmagernes Skæreri i Glostrup* har ved Forhandling mellem de direkte interesserede Parter opnaaet Forstaaelse om ny Overenskomster.

Lagerarbejdere og Kuske hos Otto Mønsted. Overenskomsten er fornyet paa et Aar.

Bagerkuske i København. Overenskomsten er fornyet et Aar, til 1 Maj 1910.

Arbejdsmænd hos Schiønning & Arvé. Ny Overenskomst hvorved der for flere Arbejdere er opnaaet et Løntillæg af *1 Kr.* pr. Uge.

Malerne i Odense. Overenskomsten er fornyet i et Aar med nogle mindre Ændringer. Minimallønnen er hævet med 2 Øre pr. Time.

Skræderne i København. Dansk Skræderforbund har taget Opsigelsen af Leverancepriskuranten tilbage; denne gælder 3 Aar, i Henhold til Regulativet. Opsigelsesfristen derefter 1 Aar til en 1. April med 3 Maaneders Varsel.

Ved Forhandling enedes man om Fastsættelse af Priser paa nyt fremkommet Arbejde, som tilføjes Leverancepriskuranten, og træder i Kraft fra 1. April d. A.

Bagerne i Helsingør og Kallundborg. Bager- og Konditorforbundets Opsigelse af Løn- og Arbejdsregulativet for Helsingør tages tilbage.

Den hidtil gældende Overenskomst forlænges uforandret i to Aar, saaledes at den tidligst kan opsiges med tre Maaneders Varsel til Udløb den den 1. April 1911.

Med Hensyn til Opsigelsen i Kallundborg vedtoges det, at Spørgsmaalet om Søndagsfrihed henvises til nærmere Forhandling mellem Byens Mestre og Svende.

Arbejdsmænd paa Teglværkerne. Opsigelserne tages tilbage overfor Frederiksholms Tegl- og Kalkværker, Lille Bjellerup Teglværk, Hedehusenes Teglværk og Herning Kalk-Sandstensfabrik og Timelønnen forbliver som hidtil.

For Herning Kalk-Sandstensfabriks Vedkommende optages Forhandlinger angaaende Akkorder og for Lille Bjellerup Teglværks Vedkommende optages Forhandlinger angaaende Akkorder for Arbejde med Rødler ctr. Blaaler, Arbejde med Trilning fra Tørrelader til Ovnen.

For Hedehus Teglværkets Vedkommende optages Forhandling angaaende Aflæsning af Smuldvogne, Tagstensnedtagning fra Tørrekamre, Læsning fra Plads, Knusning af Grusgravningsprodukter paa Teglværksmaskiner og Teglværksprodukter paa Grusgravens Maskiner. Dersom Enighed ikke opnaas. indankes Spøgsmaalet til endelig Afgørelse af Delegerede for Teglværksforeningen af 1893 og Dansk Arbejdsmandsforbund.

For Skærvefabrikkernes og Monierfabrikkens Vedkommende tages Opsigelserne tilbage, saaledes at saavel den nugældende Timeløn, 32 Øre, som de bestaaende Akkordpriser forbliver uforandrede. For Monierfabrikkens Vedkommende er det for Tidsrummet $^{1}/_{4}$ 08—$^{31}/_{3}$ 09 stipulerede Tillæg gældende indtil $^{31}/_{3}$ 1910.

Ligkistesnedkerne i København. Op-

sigelsen af Overenskomsten tages tilbage og kan atter opsiges med 3 Maaneders Varsel til Ophør den 1. Oktober 1909.

Der optages snarest Forhandlinger mellem Repræsentanter for Snedkerlavet og Snedkerforbundet om Revision af Priskuranten og Indførelse af et Regulativ. Det er en Forudsætning at den ny Ordning træder i Kraft den 1. Oktober d. A.

Blikkenslagerne i Østifterne har fornyet Overenskomsten paa 2 Aar.

Centralforeningens Formand lovede at henstille til Foreningens Medlemmer, ikke at betragte Minimalløn som Normalløn, men at yde en højere Løn til saadanne Arbejdere, som gennem længere Tids Arbejde paa et Værksted og udvist Dygtighed har gjort sig fortjent dertil.

Arbejdsgiverforeningen henstillede endvidere til Centralforeningen at benytte den Periode, i hvilken Overenskomsten er uopsigelig, til at tage Spørgsmaalet om Udarbejdelse af en Priskurant for Bygningsarbejde under alvorlig Overvejelse.

Blikkenslagerforbundet og Centralforeningen enedes om snarest at søge Voldgiftsregler for Faget indførte.

Typograferne. Efter Aftale mellem d'Hrr. Hvidtfeldt og Regnar Petersen paabegyndes der snarest Forhandlinger mellem Parterne. For de Punkters Vedkommende, hvorom der ikke opnaas Enighed, kan Parterne tilkalde en Repræsentant for hver af Hovedorganisationerne, som vil medvirke til at søge Sagerne ordnede uden Konflikt. Lykkes dette, tilføjes der Overenskomsten de Punkter, hvorom der er opnaaet Enighed, forsaavidt Enighed om disse enkelte Punkter ikke er gjort afhængig af, at Enighed opnaas om andre Punkter, hvorefter Overenskomsten løber videre, indtil den opsiges med 6 Maaneders Varsel til en 1. Juli.

* * *

Dansk Skotøjarbejderforbunds Kongres.

Dansk Skotøjarbejderforbund afholdt Kongres den 19. og 20. Marts i Rømersgade 22.

Der var mødt 50 Delegerede, saaledes at Kongressen sammen med Hovedbestyrelsen bestod af 62 Repræsentanter. Formanden for De samvirkende Fagforbund C. M. Olsen var tilstede efter Indbydelse fra Forbundet.

Efter en meget lang og indgaaende Diskussion vedtog Kongressen en saalydende Resolution:

»Idet Kongressen erkender, at den indenfor Dansk Skotøjsarbejderforbund for Tiden herskende Situation, skyldes egne Forhold, og at andre Fags Arbejdere derfor ikke af den Grund bør udsættes for en omfattende og langvarig Kamp paa samme Tid, som de — af Hensyn til Arbejdernes fælles Interesser og for at undgaa en saadan Kamp — har trukket deres Opsigelse af Overenskomster tilbage og paa samme Tid, som Tusinder af Arbejdere lider Nød paa Grund af Arbejdsløshed, tiltræder Kongressen den foreliggende Overenskomst, idet den samtidig paalægger Hovedbestyrelsen og det eventuelle Udvalg ved den endelige Fastsættelse af Akkordpriserne bestemt at fastholde, at der ikke sker nogen Forringelse af Arbejdernes Lønninger.

Idet Kongressen henholder sig til det af Formanden for De samvirkende Fagforbund afgivne Løfte om, at han vil anbefale og arbejde for, at Dansk Skotøjsarbejderforbund af Landsorganisationen faar udbetalt Understøttelse til den nuværende Konflikt efter de Bestemmelser, som er gældende i De samvirkende Fagforbund for godkendte Strejker, vedtager Kongressen at indsende Andragende herom.

Endelig opfordrer Kongressen samtlige Medlemmer til at støtte Hovedbestyrelsen energisk og loyalt i dens Bestræbelser for at bringe det bedst mulige Resultat ud af den foreliggende Ordning, saaledes at det fremtidige Arbejde indenfor Forbundet ligesom hidtil kan foregaa i fuld Enighed til Styrkelse af Skotøjsarbejdernes fælles Interesse overfor de samlede Arbejdsgivere.«

* * *

Ovenstaaende Udtalelse, der blev sat under Afstemning ved Navneopraab, vedtoges med 36 Stemmer mod 25. Dermed var altsaa Overenskomsten vedtaget, og den store Lock-out afværget.

Der har senere været ført Forhandling mellem Dansk Skotøjarbejderforbund og Foreningen af Københavns Skotøjsfabrikanter om Arbejdets Genoptagelse, og efter at Enighed herom var bragt tilstede, genoptoges Arbejdet atter den 24. Marts.

Fra Arbejdsgiverforeningen har vi under 28. Marts modtaget Meddelelse om at den bebudede Lock-out var aflyst.

REDAKTØR: C. M. OLSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København, K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 41 ❋ KØBENHAVN DEN 10. APRIL 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Majdemonstrationen. Arbejderbevægelse i Sydamerika. Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den sjette Uddeling.

Majdemonstrationen.

Til samtlige Fagorganisationer og Arbejdernes lokale Fællesorganisationer er der udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

De samvirkende Fagforbund i Danmark. *København, den 2. April 1909.*

Cirkulære Nr. 19. 09.

Til samtlige Fagorganisationer i Danmark.

Rundt omkring i de forskellige Lande ruster Arbejderne sig til en fornyet Demonstration den 1. Maj, for derved at give et internationalt Udtryk for Arbejderklassens Enighed.

De samvirkende Fagforbund opfordrer derfor samtlige faglige og politiske Organisationer i Danmark til at foranstalte en Demonstration

Lørdag den 1. Maj.

Den 1. Maj er i de forskellige Lande gennem Aarene siden 1890 bleven benyttet til at demonstrere, ikke alene for en lovfæstet Maximalarbejdsdag paa 8 Timer, men ogsaa for anden Arbejderbeskyttelse for Arbejdernes almindelige Klasselov og for Verdensfred.

Paa den internationale socialistiske Kongres i Amsterdam i August 1904, indeholdt Beslutningen om Majdemonstration en Opfordring til at optage disse Spørgmaal, men det er overladt de enkelte Lande, selv at vælge hvilke af disse Spørgsmaal, de foruden Ottetimersdagen særlig ønsker at drage frem hver enkelt Gang de foretager Majdemonstration. Denne ene Dag i Aaret skal være en Arbejderdag, hvor den offentlige Opmærksomhed saa stærkt som muligt, skal henledes paa Arbejdernes samfundsmæssige Interesser. Vi tror, at der her i Danmark er Grund til ved vor Demonstration i Aar at drage baade

1) *Kravet om Ottetimersdagen* og
2) *det aktuelle Krav om Samfundets Pligt til at give uforskyldte Arbejdsløse Arbejde eller Hjælp* samt
3) *Spørgsmaalet om Verdensfreden frem ved Møderne den 1. Maj.*

1) Kravet om, at Lovgivningsmagten vedtager en Lov, gaaende ud paa at der i alle Virksomheder, der er nævnt i det af Social-Demokraterne i Folketinget gentagne Gange fremlagte Lovforslag (»Arbejderen« 2. Aargang Nr. 40) gennemføres en Maximalarbejdsdag paa 8 Timer, maa fremsættes i første Række. Dette Krav er, hver Gang Forslaget er bleven forelagt Rigsdagen, blevet udførligt motiveret og alene den Omstændighed, at de skiftende Regeringer hidtil har modsat sig dette Krav, maa være Opfordring nok for Arbejderne til at *blive ved* med at fremsætte det. Samtidig med at vi forlanger at Staten skal gribe virksomt ind paa dette vigtige Omraade af Arbejderbeskyttelsen, bestræber vi os jo gennem vore Fagorganisationer for at forkorte Arbejdstiden henimod det foreløbige Maal, *Ottetimersdagen*. Men fordi Resultaterne af dette Arbejde er afhængige af Konjunkturerne og af mange andre Forhold og navnlig af Arbejdernes

Magtstilling paa det givne Tidspunkt, og derfor ikke altid blive som man kunde ønske, er der ingen Anledning til at slappe Kravet til Lovgivningsmagten om en Begrænsning af Arbejdstiden. Tvertimod, Kravene skal gentages ad *begge* Veje, og Agitationen for en forkortet Arbejdstid, skal og maa ikke hvile, hverken overfor Arbejdsgiverne eller overfor Rigsdag og Regering. De sidste møder i Reglen op med deres principielle Indvendinger mod vor Fordring idet man, som man siger, ikke vil forbyde en voksen Arbejder at arbejde saa længe som han eller hun ønsker. Men overfor dette kan der i Agitationen henvises til, at de samme Faktorer i Fjor har vedtaget *Loven om Otte-Lukningen*, hvorved de jo netop gør Forbud mod en for lang Arbejdstid indenfor Handel og enkelte andre Virksomheder. Af alle disse Grunde tør vor Majdemonstration i Aar, som i tidligere Aar, kræve den lovmæssige Begrænsning af Arbejdstiden.

2) Af Arbejdernes Klassekrav er Fordringen om at Befolkningen, økonomisk set, skal være Herre i sit eget Hus, og derfor al Jord og alle Produktionsmidler skal være Befolkningens Fælleseje, og ikke Privateje, den allervigtigste. Men under de nuværende Forhold, hvor Produktionen endnu er undergivet den private Vilkaarlighed, har Arbejderne Lov til at kræve af dem, der vil bevare den nuværende Tilstand, at de holder Arbejderne, som er direkte Ofre derfor, nogenlunde skadesløse. I det sidste Aar har Landet været hærget af en frygtelig Arbejdsløshed og denne vedvarer endnu. Arbejderne selv har gjort hvad de var i Stand til, for at hjælpe de af deres Kammerater, som er kommen i uforskyldt Nød paa Grund af Arbejdsløsheden. Staten og nogle af Kommunerne har ydet de i Loven fastsatte Tilskud til Arbejdsløshedskasserne, men de yderligere fuldt berettigede Krav som Arbejderne har fremsat overfor Staten, er fra dennes Side kun imødekommet i meget ringe Udstrækning, idet den kun har villet yde et extra Tilskud af ca. 87,000 Kr. til Hjælpekasserne i hele Landet, men intet til Arbejdsløshedskasserne. Derfor er der her fra Arbejdernes Side den gyldigste Anledning til, saa stærkt som gøres kan, at minde det officielle Samfund om, at det langtfra har opfyldt sine Forpligtelser overfor de mange Tusinder af Arbejdsløse, som lider bitterlig Nød.

3) I denne Tid hvor der i Rigsdagen er forelagt Forlag om Anvendelse af over 40 Millioner Kroner en Gang for alle og flere Millioners Merudgift aarlig til Rustninger og anden Militærgalskab, er der Grund til at manifestere, at *ogsaa* Arbejderne i Danmark er Modstandere af alle de landskadelige, kulturstridige og for den almindelige Befolkning forarmende Foranstaltninger, som har Krig, Ødelæggelse og Blodudgydelse til Formaal, og at vi ønsker at leve i Fred og god Forstaaelse med Befolkningerne i alle andre Lande, at vi ønsker den Verdensfred som tilstræbes af alle vakte og maalbevidste Arbejdere hele Verden over. Om disse Krav maa alle danske Arbejdere samle sig den 1. Maj. Dagen vil netop komme til at ligge i Nærheden af et meget vigtigt *Rigsdagsvalg*, hvor alle de nævnte Spørgsmaal vil komme frem.

Forretningsudvalget for de samvirkende Fagforbund tillader sig derfor at opfordre samtlige Organisationer i de forskellige Byer til at foranstalte Demonstration

Lørdag den 1. Maj.

Fagorganisationerne opfordres til, i Forbindelse med de socialdemokratiske Partiforeninger og gennem Arbejdernes lokale Fællesorganisationer, at foretage de fornødne Forberedelser til *Demonstrationen den 1. Maj;* særlig med Hensyn til Procession gennem Gaderne, hvortil Politiets Tilladelse skal indhentes.

Fællesorganisationerne anmodes om fortrinsvis at drage stedlige Kræfter frem som Talere ved *Majdemonstrationen.*

Fællesorganisationerne kan erholde Festtegn og Sange til Anskaffelses-

prisen, ved Indsendelse af Bestillingsseddel til De samvirkende Fagforbund, Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal. København K.

P. F. V.
C. M. OLSEN

Carl F. Madsen.

Arbejderbevægelse i Sydamerika.

Sydamerikas vældige Landomraade, særlig den temperede sydlige Del af Fastlandet, bliver efterhaanden fyldt med europæiske Emigranter. Udviklingen af Industrien har taget stærk Fart i Chilis og Argentinas Byer, og den moderne Socialisme har derfor ogsaa holdt sit Indtog. De Arbejdere, som forlod deres Hjem i Europa paa Grund af Arbejdsløshed eller lav Løn, førte med sig en stærk Tilbøjelighed til at oprøres over Samfundsforholdenes Uretfærdighed, og Kreolbefolkningens Sønner, som lidt efter lidt bliver til Arbejdere, udvikler efterhaanden under Emigranternes Indflydelsr den samme politiske Tendens.

Der har saaledes i de senere Aar i Chili udviklet sig et kraftigt demokratisk Parti i udpræget socialistisk Retning. I Mexico har der været revolutionært Røre. I det industrielle Nord og endog i Brasilien og Peru er der i Kystbyerne forefaldet Strejker. Men Arbejderbevægelsen har været stærkere og mere maalbevidst i Argentina end i alle de andre nævnte Lande. Ved sin stærke økonomiske Udvikling og udprægede Koncentrering af Industrien i den folkerige By Buenos Aires ligner den argentinske Republik mere det industrielle Nordamerika og Europa end noget andet Land i Sydamerika.

Den første socialistiske Organisation i Buenos Aires blev stiftet d. 1. Januar 1882 af to tyske Arbejdere Nocke og Mücke. De gav den Navnet »Vorwärts«. De Medlemmer, som dannede Foreningen, udgjorde i Begyndelsen kun tretten; men efterhaanden spredtes Bevægelsen. I 1886 saa »Vorwärts« sig i Stand til at købe det Hus, hvori den havde holdt sine Møder, og udgive et Ugeblad, der ligeledes fik Navnet »Vorwärts«. Til Organisationen sluttede sig kort efter et dramatisk Selskab og en Borgerforening. Socialismen, som Medlemmerne havde bragt med fra deres gamle Hjem, tjente som et Bindeled imellem dem, der tillige var Landsmænd, og knyttede dem midt i det travle Liv i Buenos Aires sammen til et fast Brodersamfund, hvor man i bedste Forstaaelse drøftede mange forskellige økonomiske og politiske Spørgsmaal. I 1890 offentliggjorde »Vorwärts« et Manifest til Arbejderklassen angaaende Paabegyndelsen af en Agitation for at lette Naturaliseringen af Fremmede. Et stort Folkemøde, hvori 3000 Arbejdere deltog, støttede Planen, og herfra daterer sig den egentlige Akklimatisering af den tyske Socialisme og den indfødte Arbejderbefolknings Tilslutning til dens Ideer. Afdelinger blev oprettede ude i Provinserne, et Organ »El Obrero*« blev udgivet paa Spansk, og en kraftig Agitation blev paabegyndt for at faa indført en Arbejderbeskyttelses-Lovgivning. I 1891 blev den første socialistiske Partikongres afholdt, hvori der deltog stærke socialitiske Fagforeninger, nemlig Tømrernes, Bogtrykkernes og Bagernes. I 1894 blev der paabegyndt et Dagblad »La Vanguardia*« under Redaktion af Dr. Juan B. Justo. Der opstod franske og italienske Socialist-Foreninger, Studenterne ved Universitetet grundede en Forening med lignende Tendens, og snart kastede Partiet sig ind i Valgkampene. Det Antal Stemmer, der opnaaedes i Begyndelsen, var ganske vist kun lille; men det gik efterhaanden mere og mere fremad. I Marts 1904 opnaaede Partiet i Buenos Aires 1244 Stemmer, i Marts 1906, 2156 Stemmer, og i November 1906, 3500 Stemmer. Et Sæde i Deputeretkammeret blev midlertidig vundet af Partiet og vil utvivlsomt snart blive vundet tilbage. I Marts 1908 kunde Partiet

*Arbejderen.
*Fortroppen.

notere 7576 Stemmer. Fagforeningsbevægelsen har ogsaa holdt Skridt med den politiske Indflydelse. I 1907 talte denne Bevægelse 25197 bidragydende Medlemmer i Buenos Aires og ejede Formuer til et samlet Beløb af henved 300,000 danske Kroner.

De argentinske Arbejderes Eksempel vil sikkert ikke undlade at have en ildnende Virkning paa Proletariatet i Naborepublikkerne, og da den argentinske Republik allerede nu besidder det økonomiske og politiske Førerskab i den sydlige Del af Fastlandet, maa man betragte den argentinske Socialisme som Arbejderbevægelsens Forpost i Sydamerika.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den sjette Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkort à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	927	1073	350	577	927	3311	70	6000.00
Kvindelig Arbejderforbund	16	12	6	10	16	37	60	84.00
Bager- og Konditorforbundet	42	16	16	20	36	69	60	174.00
Barnevognsarbejdernes Fagf.	1	»	»	1	1	»	10	3.00
Billedskærerforbundet	8	4	3	5	8	12	80	36.00
Bogbinderforbundet	10	4	4	6	10	13	»	42.00
Brolæggerforbundet	26	26	10	16	26	80	60	156.00
Bryggeriarbejderforbundet	9	1	4	5	9	3	90	30.00
Drejerforbundet	6	5	3	3	6	15	60	33.00
Forgylderforbundet	»	2	»	»	»	6	»	6.00
Formerforbund, Dansk	49	79	15	25	40	268	»	384.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagf.	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	17	3	7	10	17	10	70	60.00
Handskemagerforbundet	2	»	»	2	2	»	20	6.00
Karetmagerforbund, Dansk	3	2	1	2	3	6	30	15.00
Kedelpasserforbundet	13	4	5	8	13	13	30	51.00
Malerforbundet	487	654	150	237	387	2300	70	3423.00
Murerforbundet	143	305	63	80	143	929	30	1344.00
Mølleriarbejderforbundet	7	5	2	5	7	15	70	36.00
Sadelmagerforbundet	49	25	18	31	49	79	90	222.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	38	16	16	22	38	51	80	162.00
Skibstømrerforbundet		36	»	»	»	108	»	108.00
Skraatobaksarbejderforbundet	1	1	»	1	1	6	10	9.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	140	56	40	60	100	298	»	588.00
Snedkerforbundet	571	209	160	260	420	1122	»	2340.00
Skræderforbund, Dansk	26	24	10	16	26	74	60	150.00
Stukkatørernes Forbund	34	2	14	20	34	9	40	108.00
Stenarbejderforbundet	8	»	3	5	8	»	80	24.00
Syerskernes Forbund	19	»	7	12	19	1	90	57.00
Tobaksarbejderforbundet	71	16	25	46	71	55	10	261.00
Textilarbejderforbundet	4	23	2	2	4	69	40	81.00
Tømrerforbund, Dansk	298	133	100	140	240	597	»	1293.00
Glarmestrenes Fagforening	7	»	3	4	7	»	70	21.00
Metaltrykkernes Fagforening	9	»	3	6	9	»	90	27.00
Ovnsætternes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	188	»	78	110	188	18	80	564.00
Skiferdækkernes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Gartnerforbundet	2	»	1	1	2	»	20	6.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	2	»	2	»	20	6.00
Slagteriarbejdernes Fagforening	2	»	»	2	2	»	20	6.00
Ialt	3247	2737	1127	1756	2883	9591	30	17.952.00

REDAKT.: C. M. OLSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 42 ❁ KØBENHAVN DEN 17. APRIL 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Sympathistrejke). Den sociale Udvikling i Japan. Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den syvende og ottende Uddeling.

Lønbevægelser og Konflikter.

Sympathistrejke.

Under Skotøjsarbejderkonflikten modtog De samvirkende Fagforbund fra Hustømrernes faglige Afdeling i København en Resolution, hvori man *krævede,* at de samvirkende Fagforbund skal bruge samme Taktik som Arbejdsgiverforeningen under Konflikter, og lignende Resolutioner er sendt os fra Murarbejdsmændenes Fagforening og Bygningssnedkernes Fagforening.

Resolutionen har følgende Ordlyd:

»Med Henblik paa den Taktik Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening benytter, idet den, for at faa Konflikten i Skotøjsfaget afsluttet med et for dem gunstigt Resultat og derved knægte Skotøjsarbejderne, kaster de Fag ud i Lock-out, som Samfundet bedst kan undvære, fordrer Hustømrerforeningens faglige Afdeling at De samvirkende Fagforbund benytter samme Taktik og udtager de for Samfundet mest nødvendige Fag, nemlig: Gas-, Vand- og Elektricitetsværksarbejderne samt Jernbane- og Sporvejsfunktionærer, for derved at tvinge Arbejdsgiverne til at trække Lock-out'en tilbage med et for Arbejderne gunstigt Resultat.«

Som Svar paa Resolutionen har vort Forretningsudvalg sendt de vedkommende Organisationer en saalydende Skrivelse:

Til

Hustømrernes faglige Afdeling.

I Skrivelse af 3. ds. meddeler den ærede Forening, at den paa en Generalforsamling har vedtaget en Resolution, hvori man fordrer af De samvirkende Fagforbund, at de benytter den samme Taktik som Arbejdsgiverforeningen, og under Konflikter udtager de for Samfundet mest nødvendige Fag, nemlig Gas-, Vand- og Elektricitetsværksarbejderne samt Jærnbane- og Sporvognsfunktionærer, for derigennem at bringe Arbejdsgiverne til at afslutte Konflikterne med et for Arbejderne gunstigt Resultat.

Forretningsudvalget, hvem Skrivelsen har været forelagt paa et Møde, anerkender den Interesse, som den ærede Forening viser De samvirkende Fagforbund med Hensyn til vor Stilling overfor Arbejdsgiverforeningen under større Lønkampe. Spørgsmaal herom maa, efter vor Mening, altid behandles med den største Omsigt, og med et Hensyn til alle Arbejderes Forhold; men Udførelsen af den i Resolutionen nedlagde Tanke betinger først og fremmest et meget nøje Samarbejde mellem *alle*, eller saa godt som alle faglige Organisationer her i Landet, og forinden disse Organisationer føler sig fuldt solidariske med hinanden, saaledes at de nødvendige Beslutninger kan træffes i *Fællesskab*, vil Modtræk mod Arbejdsgiverne i den angivne Retning næppe kunne realiseres til Fordel for *Arbejderne.*

De samvirkende Fagforbund har i en Aarrække paa mange Maader søgt at samle de danske Fagorganisationer, baade for derved at give Organisationerne Lejlighed til, gennem deres Repræsentanter, at samles til Fællesmøder for at tage Beslutning om, hvad der paa det givne Tidspunkt tjener Arbejdernes Interesse bedst, og for at de under opstaaende Konflikter kan yde hinanden moralsk og pekuniær Støtte i Henhold til de i Fællesskab vedtagne Regler.

Det er heldigvis lykkedes os at samle de fleste Organisationer her i Landet under Landsorganisationen, idet 50 Forbund med 1151 Afdelinger og 90051 Medlemmer og 12 enkeltstaaende Foreninger med 755 Medlemmer, ialt 90806 Medlemmer staar samlede indenfor De samvirkende Fagforbund.

Det kan imidlertid ikke nægtes, at vi ved flere Lejligheder har følt Savnet af, at ikke alle Organisationer er samlede indenfor Rammen. Men netop dette, at Organisationerne staar splittede, medfører, at der i paakommende Fald ikke kan træffes en for alle organiserede Arbejdere gældende Fællesbeslutning, og allerede af den Grund er en Fællesoptræden overfor Arbejdsgi-

verne ikke mulig under det nuværende Forhold.

I Vedtagelsen af den os tilsendte Resolution tør vi maaske slutte, at den ærede Forening nu mener, at Arbejdsgiverforeningens stadige Trusler om Overfald paa Arbejderne gør det nødvendigt, at samtlige faglige Organisationer optræder i Fællesskab overfor Arbejdsgiverne og at det af Hensyn til den danske Arbejderklasses Fremgang vil være nødvendigt, at alle Organisationer slutter sig sammen, og at vi derfor tør regne med, at den ærede Forening og dens Forbund i den nærmeste Fremtid atter vil være at tælle blandt de solidarisk forbundne, samvirkende danske Arbejderorganisationer.

Hvis dette sker, vil den ærede Forening gennem sine Repræsentanter kunne fremsætte sine Forslag og arbejde for deres Gennemførelse under Forhold, hvor et saadant Arbejde vil kunne faa virkelig Betydning.

Idet jeg udtaler det Haab, at dette maa blive Resultatet, tillader jeg mig at meddele, at vi selvfølgelig er villige til at give alle ønskede Oplysninger vedrørende De samvirkende Fagforbund, naar Ønske derom fremsættes fra den ærede Forenings eller fra Tømrerforbundets Side.

P. F. V.
C. M. OLSEN

Carl F. Madsen.

Den sociale Udvikling i Japan.

Efter Dr. Bryan i Nagasaki.

For den, der studerer moderne Samfundsliv, gives der intet mere interessant og betegnende end den Omvæltning, som nu foregaar i Stilhed eller aabenlyst, i det japanske Samfund. For at forstaa denne Udvikling maa man først kaste et Blik paa Japans Forfatning og Samfundsklasser.

For kun 40 Aar siden var de japanske Øer hovedsagelig befolket af Millioner af Slaver under en samvittighedsløs Lensadel og et uansvarligt Militærdespoti (Skogunatet). Men i 1867 udbrød der en blodig Borgerkrig, under hvilken Skogunen* — ogsaa kaldet Taikunen — blev styrtet, og det følgende Aar modtog den unge Mikado, de fremmede Gesandter i højtidelig Audiens, hvorved man aldeles brød med det tidligere Afspærringssystem. Han gav straks Løfte om en fri Forfatning og inddrog allerede 1871 Lenene under Staten. Man indkaldte Europærere til at være Folkets Lærere i alle Retninger og til at uddanne indfødte Lærere. Endelig i 1889 blev den lovede fri Forfatning færdig, og det japanske Parlament traadte for første Gang sammen i Novbr. 1890. Denne lovgivende Forsamling er dog alt andet end demokratisk. Parlamentet bestaar af et Overhus, der sammensættes af de fyldmyndige mandlige Medlemmer af den kejserlige Familie, alle over 25 Aar gamle Prinser og Markiser, Femtedelen af de over 25 Aar gamle Grever, Vikomter og Baroner, som vælges af deres Standsfæller for 7 Aar, en Del Medlemmer valgte af Kejseren, samt 44 af de højtbeskattede valgte Medlemmer, ialt ca. 250;— og et Underhus, som bestaar af 300 over 30 Aar gamle Medlemmer, der vælges for 4 Aar af den almindelige Befolkning over 25 Aar, som betaler mindst 25 Yeu* i Skat om Aaret.

Man vil heraf indse, at den japanske Forfatning er alt andet end demokratisk. Det er da ogsaa saaledes at kun 17 af hvert Tusinde Indbyggere besidder nogen Stemmeret, og det aristokratiske Overhus har fuldstændig Overvægten over det »folkevalgte« Underhus. Arbejderstemmer eksisterer i Virkeligheden slet ikke i Japan. Men der er en stærk Gæring i alle Samfundslag, og en Udvidelse af Valgretten kræves højlydt af de Klasser, der hidtil har levet i politisk Umyndighed. Hvor vidt den Omvæltning, der nu foregaar i det japanske Samfund, i Længden vil gaa for sig uden Blodydgydelse vil afhænge af Magthavernes Stilling til Befolkningens retfærdige Krav. En meget radikal Socialisme har i de senere Aar vundet stærkt Indpas blandt store Masser af Folket. Men deres Blade undertrykkes, deres Forsamlinger opløses, og deres Talere

* Skogunen var i Fendaltiden Rigets egentlige Hersker og Mikadoens første Vasal.

* En Yeu gælder saa meget som en amerikansk Sølvdollar = 3 Kr. 73 Øre.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den syvende Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkor à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	993	1109	393	600	993	3426	30	6306.00
Arbejderforbund, Kvindelig	16	12	6	10	16	37	60	84.00
Bager- og Konditorforbundet	39	16	20	13	33	69	30	165.00
Barnevognsarbejdernes Fagforening	1	»	»	1	1	»	10	3.00
Bogbinderforbundet	11	4	3	7	10	16	»	45.00
Billedskærerforbundet	7	3	3	4	7	9	70	30.00
Brolæggerforbund, Dansk	26	29	10	16	26	89	60	165.00
Bryggeriarbejderforbundet	8	2	3	5	8	6	80	30.00
Drejerforbundet	7	3	3	4	7	9	70	30.00
Forgylderforbundet	1	2	»	1	1	6	10	9.00
Formerforbund, Dansk	47	73	10	30	40	244	»	360.00
Gartnerforbundet	2	»	»	2	2	»	20	6.00
Glarmestersvendenes Fagforening	8	»	3	5	8	»	80	24.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening	6	»	2	4	6	»	60	18.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	18	2	6	12	18	7	80	60.00
Handskemagerforbundet	3	»	»	3	3	»	30	9.00
Karetmagerforbund, Dansk	2	2	1	1	2	6	20	12.00
Kedel- og Maskinpasserforbund Dansk	14	4	6	8	14	13	40	54.00
Litografisk Forbund	8	4	3	5	8	12	80	36.00
Malerforbundet	495	667	145	250	395	2340	50	3486.00
Murerforbundet	225	410	100	125	225	1252	50	19.05
Murerarbejdsmændenes Fagforening	190	»	80	110	190	19	»	570.00
Metaltrykkernes Fagforening	8	»	3	5	8	»	80	24.00
Mølleriarbejderforbund Dansk	7	6	3	4	7	18	70	39.00
Ovnsætternes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	2	»	2	»	20	6.00
Sadelmager og Tapetsererforbund	25	»	15	10	25	2	50	75.00
Skibstømrerforbund, Dansk	»	37	»	»	»	111	»	111.00
Skiferdækkernes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Skotøjsarbejderforbund	26	1	26	»	26	5	60	81.00
Skraatobaksarbejderforbund	1	2	»	1	1	6	10	9.00
Skræderforbund, Dansk	30	20	10	20	30	63	»	150.00
Slagteriarbejderforbund Dansk	2	»	1	1	2	»	20	6.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	142	77	50	52	102	361	20	657.00
Snedkerforbundet	592	219	150	250	400	1273	»	2433.00
Stenarbejderforbund, Dansk	7	»	3	4	7	»	70	21.00
Stukkatørernes Forbund	30	»	10	14	24	20	40	90.00
Sukker, Chocolade og Bisquitsarbejdere	6	4	3	3	6	12	60	30.00
Syerskernes Forbund	4	»	4	»	4	»	40	12.00
Tekstilarbejderforbund, Dansk	4	17	2	2	4	51	40	63.00
Tobaksarbejderforbundet	71	14	30	41	71	49	10	255.00
Tømrerforbund, Dansk	322	153	122	160	282	607	20	1425 00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	38	21	16	22	38	66	80	177.00
Ialt	3452	2913	1251	1809	3060	10221	»	19095.00

og Ledere kastes i Fængsel, men deres Indflydelse blandt Befolkningen er stadig voksende. I en saadan systematisk Undertrykkelse ligger netop den største Fare for en blodig Udgang af Striden. Med de stigende Priser paa Levnedsmidler bliver Arbejdernes Liv Aar for Aar uslere; der gaar en stadig Strøm af Udvandrere fra Landet til de større Byer, indtil Agerbruget forsømmes og Industri-Centrerne overbefolkes. Da Emigration er afskaaret, er Tilstanden i høj Grad truende. Arbejderne synker tilbage til at blive Kulier i Stedet for frie Mænd. De stifter ikke Familie, fordi de ikke har Raad til det, og den moralske Følge heraf er let forstaaelig. De har ingen Interesse af, at dygtiggøre sig i deres

Fag, fordi de ikke føler sig som Medlemmer af et ordnet Samfund, og de fatter et glødende Had til de herskende Klasser, der kun vil udbytte dem, uden at give dem borgerlige Rettigheder til Gengæld.

Baade i Moral, Politik og Religion hersker der den største Usikkerhed i det japanske Samfund, og de næste 40 Aar vil sandsynligvis bringe Omvæltninger og Overraskelser, der ikke staar tilbage for dem, de sidste 40 Aar har bragt fra den Del af Verden.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den ottende Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkort à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	823	890	323	500	823	2752	30	5139.00
Kvindelig Arbejderforbund	16	9	6	10	16	28	60	75.00
Bager- og Konditorforbundet	49	12	18	25	43	5	30	183.00
Barnevognsarbejdernes Fagf.	1	»	1	»	1	»	10	3.00
Bogbinderforbundet	10	5	3	5	8	21	80	45.00
Brolæggerforbundet	26	29	10	16	26	89	60	165.00
Bryggeriarbejderforbundet	13	»	5	8	13	1	30	39.00
Billedskærerforbundet	8	2	3	5	8	6	80	30.00
Drejerforbundet	10	7	4	6	10	22	»	51.00
Elektrikerforbundet	14	1	6	8	14	4	40	45.00
Formerforbund, Dansk	49	73	10	30	40	250	»	366.00
Forgylderforbundet	»	2	»	»	»	6	»	6.00
Gartnerforbundet	3	»	»	3	3	»	30	9.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagf.	6	»	3	3	6	»	60	18.00
Glarmestrenes Fagforening	8	»	3	5	8	»	80	24.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	22	7	10	12	22	23	20	87.00
Handskemagerforbundet	3	»	3	»	3	»	30	9.00
Karetmagerforbund, Dansk	2	5	1	1	2	15	20	21.00
Kedelpasserforbundet	15	4	6	9	15	13	50	57.00
Litografisk Forbund	5	4	2	3	5	12	50	27.00
Malerforbundet	510	604	160	250	410	2153	»	3342.00
Metaltrykkernes Fagforening	10	»	4	6	10	1	»	30.00
Murerforbundet	408	427	150	258	408	1321	80	2505.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	224	»	100	124	224	22	40	672.00
Møller iarbejderforbundet	8	5	3	5	8	15	80	39.00
Ovnsætternes Fagforening	5	»	2	3	5	»	50	15.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	2	»	2	»	20	6.00
Sadelmagerforbundet	49	42	20	29	49	130	90	273.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	37	14	15	22	37	45	70	153.00
Skibstømrerforbundet	»	44	»	»	»	132	»	132.00
Skiferdækkernes Fagforening	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Skraatobaksarbejderforbundet	1	2	1	»	1	6	10	9.00
Skræderforbund, Dansk	30	29	10	20	30	90	»	177.00
Slagteriarbejdernes Forbund	2	»	2	»	2	»	20	6.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	152	69	50	62	112	338	20	663.00
Snedkerforbundet	598	214	150	250	400	1276	»	2436.00
Skotøjsarbejderforbund	12	2	5	7	12	7	20	42.00
Stenarbejderforbundet	4	1	2	2	4	3	40	15.00
Stukkatørernes Forbund	31	»	10	15	25	20	50	93.00
Syerskernes Forbund	14	»	6	8	14	1	40	42.00
Sukker, Chocolade og Bisquiarb.	7	4	4	3	7	12	70	33.00
Textilarbejderforbundet	4	20	2	2	4	60	40	72.00
Tobaksarbejderforbundet	71	13	3	41	71	46	10	252.00
Tømrerforbund, Dansk	341	170	100	200	300	663	»	1533.00
Ialt	3607	2710	1247	1958	3208	9656	50	18951.00

REDAKT.: C. M. OLSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 43 ❋ KØBENHAVN DEN 24. APRIL 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden. Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den niende Uddeling.

Arbejdsløsheden.

Som tidligere meddelt indbragte den socialdemokratiske Gruppe i Folketinget i December Maaned f. A. et Forslag om Hjælp til de Arbejdsløse.

Forslaget mødte imidlertid kun ringe Forstaaelse hos Regering og Rigsdag, og for at give disse Faktorer at forstaa, at det var nødvendig at tage Hensyn til Forslaget, vedtog Arbejdernes Fællesorganisation i København at foranstalte Demonstrationsmøder for Arbejdsløse under Lovens Behandling. Disse Møder forløb dog ikke paa den Maade som det var tænkt, idet nogle Arbejdsløse sammen med andre, væsenlig de samme Personer som i Fjor forsøgte at adsplitte Arbejderne og deres Organisationer, ogsaa ved disse Møder søgte at splitte de bestaaende Organisationer og bringe Forstyrrelse ind i det Arbejde, som var planlagt af Partiets valgte Tillidsmænd.

Da Rigsdagen endelig havde vedtaget en *Lov om Foranstaltninger i Anledning af den ekstraordinære Arbejdsløshed*, blev Møderne for de Arbejdsløse indstillet.

Denne Beslutning faldt imidlertid ikke sammen med Separatisternes Planer, thi Livsbetingelsen for den Bevægelse er netop at faa Lejlighed til at udsaa Had og Mistillid. Disse Separatister og Syndikalister samt Anarkister sammenkaldte saa for egen Regning til et Møde og paa dette vedtoges der forskellige Resolutioner, hvoraf en gik ud paa at hele Forsamlingen skulde gaa til De samvirkende Fagforbund og Social-Demokraten for at demonstrere deres Krav.

Angaaende hele denne Sag har Arbejdernes Fællesorganisation udsendt et Cirkulære til de københavnske Fagforeninger af følgende Indhold:

Arbejdernes Fælles-organisation.
Nørre Farimagsgade 49¹.

København, den 17. Arril 1909.

Cirkulære Nr. 3/09.

Til de under Arbejdernes Fællesorganisation i København hørende Foreninger.

I Anledning af at Spørgsmaalet om Fællesorganisationens Stilling til Afholdelse af store Møder for Arbejdsløse gentagne Gange har været drøftet i de forskellige Organisationer, og i Anledning af Fællesorganisationens Stilling til den af nogle Arbejdsløse Fredag d. 2. April d. A. mod De samv. Fagforbund, Fællesorganisationen og Bladet »Social-Demokraten« foretagne Demonstration, skal Forretningsudvalget herved tillade sig at oplyse følgende, og anmode Organisationerne om, at dette maa blive forelagt paa en Generalforsamling i de ærede Foreninger.

Paa Fællesmødet d. *14. Januar d. A.* rejstes fra forskellige Sider Spørgsmaalet om Afholdelse af store Møder for Arbejdsløse. Det vedtoges, at Forretningsudvalget og det indenfor Fællesorganisationen nedsatte Arbejdsløshedsudvalg skulde tage under Overvejelse at lade afholde Møder, fagvis og med flere Møder paa en Dag.

I Forretningsudvalgsmødet d. *16. Febr. d. A.* forelaa Opfordring fra Bygningssnedkernes Fagf. om at lade saadanne Møder afholde.

Det vedtoges at indkalde Bestyrelserne for de Fag, i hvilke Arbejdsløsheden er fremherskende, til et Møde og der forelægge Sagen.

Viser der sig paa et saadant Møde Stemning for Møders Afholdelse, vedtoges det at foreslaa 5 *Møder* afholdt paa en og samme Dag og Tid.

Onsdag d. 17. Febr. d. A. samledes Forretningsudvalget med Bestyrelserne for ovennævnte Fag.

Efter en livlig Diskussion vedtoges enstemmig følgende

Resolution.

Fællesmødet af Repræsentanter for de Fag, i hvilke Arbejdsløsheden er fremherskende, vedtager at opfordre Forretningsudvalget og det nedsatte Arbejdsløshedsudvalg til efter Samraad med det i Rigsdagen nedsatte Udvalg vedrørende Foranstaltninger mod Arbejdsløsheden, at indkalde til Møder for Arbejdsløse paa én og samme Dag og Tid i følgende Forsamlingsbygninger:

Rømersgade 22 (Snedkerne).
Ryesgade 106 (Bygningsarbejdere).
Enghavevej 40 (Metalarbejdere).
Jagtvej 69 (Arbejdsmænd).
Kløvermarksvej 3 (De øvrige Fag).

Paa disse Møder søges en enslydende Resolution vedtaget, hvori man kræver Hjælp fra Lovgivningsmagtens Side. En Deputation valgt indenfor de forskellige Fags Arbejdsløse, overbringer denne Resolution til Regeringsmagten.

I Henhold til det saaledes vedtagne afholdtes

De første Møder for Arbejdsløse.

Onsdag d. 24. Februar, Kl. 11 Form

Paa disse Møder, der alle var meget talrigt besøgt, holdt Repræsentanter for vore Grupper i Borgerrepræsentationen og Rigsdagen Foredrag og klargjorde, hvad der hidtil var udrettet, og hvad der i den nærmeste Tid burde gøres. I Tilslutning hertil stilledes der fra Forretningsudvalgets Side følgende

Resolution.

Arbejdsløse Fagforeningsmedlemmer i København, samlede til Møde i et Antal af udtaler:

Den siden Foraaret 1908 som en Følge af Bankkrisen og de økonomiske Forhold herskende ekstraordinære Arbejdsløshed, der fra København har bredt sig ud over Landet, har medført, at ca. 25,000 organiserede Arbejdere, ca. 13,000 i København og ca. 12,000 i Provinserne, med Hustruer og Børn lider den bitreste Nød.

Den gennem de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser til Medlemmerne ydede Hjælp er for de allerflestes Vedkommende opbrugt for lang Tid siden. Fagforbundene og de enkelte Afdelinger har ydet store Summer af Kasserne til Lindring af Nøden.

I den seneste Tid har de organiserede Arbejdere ved Landsindsamlingen fremskaffet et Beløb af 125,000 Kr.

Københavns Kommune har ved for en Del Arbejders Vedkommende i Sommer at forcere disse, samt ved at bevilge 340,000 Kr. til Uddeling gennem Københavns Understøttelsesforening, gjort sit til at mildne Nøden. Det samme gør sig gældende for Frederiksberg Kommunes Vedkommende, der ved Tilskud til Hjælpekassen realiserer en i Kommunalbestyrelsen tagen Beslutning om, at ingen som Følge af uforskyldt Arbejdsløshed behøver at komme under Fattigvæsenet.

At ogsaa andre Kredse af Befolkningen, om end ikke endnu i større Udstrækning, forstaar, at der er ekstra Nød paa Færde, viser de gennem De Arbejdsløses Kontor og Borgerindsamlingen indkomne Beløb.

Alle disse Foranstaltninger virker imidlertid langtfra tilstrækkeligt. De Arbejdsløse kræver derfor Statens Medvirkning; de kræver Støtte af den Stat, som i en Hurtighed, da Overklassens Interesser stod paa Spil, kunde yde en klækkelig Bankgaranti, og som i disse Dage ved Forelæggelsen af militære Lovforslag, der kræver uhyre Summer af Befolkningen, har vist, at Pengemidlerne i rigt Maal er til Stede.

I Erkendelsen af, at Staten under disse for Arbejderklassen og vort hele Samfund fortvivlede Forhold bør træde til, har Socialdemokratiet i Folketinget i December 1908 indbragt et Lovforslag, der kræver ekstraordinær Hjælp til Arbejdsløshedskasser og kommunale Hjælpekasser.

Forholdene har imidlertid siden dette Lovforslags Forelæggelse forværret sig i en uhyggelig Grad; alene i én Fagforening med *1410* Medlemmer er *840 Arbejdsløse*, af disse har *377* været arbejdsløse i *over 40 Uger*.

I andre Fag gør tilsvarende Forhold sig gældende. Som en Følge deraf vil selv det indbragte Lovforslags fuldstændige Gennemførelse maaske vise sig utilstrækkeligt.

At de Arbejdsløse under disse Forhold er ved at tabe Taalmodigheden, er en Selvfølge.

Forsamlingen kræver derfor, at Staten yder saadanne Tilskud til Hjælpekasser og Arbejdsløshedskasser, at disse er i Stand til ved ugentlig kontant Understøttelse til de Arbejdsløse at holde den værste Nød borte fra Hjemmene.

Tilskudene til Hjælpekasserne bør være af en saadan Størrelse, at Kommunerne derigennem kan faa de Beløb refunderede, som de ekstraordinært maa yde.

Endvidere kræver Forsamlingen, at de fra Statens og Kommunens Side projek-

terede eller paabegyndte Arbejder *hurtigst muligt sættes i Gang.*

Skulde, mod Forventning, Lovgivningsmagten ikke være sig den alvorlige Situation bevidst, og da der ikke er Udsigt til, at Forholdene forbedrer sig, paalægger Forsamlingen Forretningsudvalget og det nedsatte Arbejdsløshedsudvalg, at træffe yderligere Foranstaltninger, for derved mulig at skaffe Forandring i de herskende fortvivlede Forhold.

FORRETNINGSUDVALGET
for
Arbejdernes Fællesorganisation i København.

Denne Resolution vedtoges paa de 3 Møder, medens en af *27 Arbejdsløse* stillet Resolution, hvori kræves en Hjælp af mindst *20 Kr.* om Ugen, saalænge en Mand er arbejdsløs, vedtoges paa de 2 Møder.

Endvidere valgtes paa Møderne en Deputation paa 5 Mand, som skulde henvende sig til Konsejlspræsidenten og det i Rigsdagen, vedrørende Lovforslaget om Hjælp til Arbejdsløse, nedsatte Udvalg.

Andet Møde for Arbejdsløse.

Lørdag den 13. Marts, Kl. 11 Form.

Ved disse Møder var Tilslutningen betydelig mindre end ved de første. Medlemmerne af den valgte Deputation aflagde Beretning om Resultatet af deres Henvendelse til Lovgivningsmagten. Derefter forelagdes følgende af Forretningsudvalget, Arbejdsløshedsudvalget og den valgte Deputation udarbejdet

Resolution.

Arbejdsløse Fagforeningsmedlemmer i København, samlet til Møde i et Antal af udtaler:

Deres Tilslutning til det af Socialdemokratiets Repræsentanter i Folketinget i den afgivne Betænkning over Forslag til Lov om Understøttelse i Anledning af den ekstraordinære Arbejdsløshed indtagne Mindretalsstandpunkt, *og kræver* derfor det af Socialdemokratiet indbragte Lovforslag gennemført som det *mindste*, der for Tiden vil være i Stand til *blot nogenlunde* at tilfredsstille de berettigede Krav, de Arbejdsløse stiller til Statsmagten. Skulde desuagtet Flertallets Forslag blive til Lov,

opfordrer Forsamlingen Kommunalbestyrelsen i København til at udnytte den i Lovforslaget givne Ret til, til Fordel for Arbejdsløshedskasserne at opkræve en ¼ pCt. højere Skat i Finansaaret 1909—10 saaledes, at Skatten opkræves i April Kvartal d. A., og at Kommunen forskudsvis indbetaler saadanne Beløb til Arbejdsløshedskasserne, at disse er i Stand til at kunne yde den størst mulige Hjælp.

Det i Flertalsindstillingen foreslaaede ekstra Tilskud paa 50,000 Kr. til Hjælpekasserne er aldeles utilstrækkeligt, hvilket bedst fremgaar ved Sammenligning med de Beløb, som igennem Arbejdsløshedskasserne, Fagforeningerne og Københavns Kommune er udbetalt til de Arbejdsløse, hvilke Beløb tilsammen udgør en Sum af ca. 1½ Mill. Kr.

Forskellen mellem Regeringsflertallets Standpunkt til de Arbejdsløse, og naar det drejer sig om Overklassens Interesser, træder skarpt frem ved Forslaget om Statsgaranti for de nødlidende Banker paa indtil 10 Mill. Kr., hvoraf det allerede viser sig, at disse Bankers Kreditorer skal have 5 à 6 Mill. Kr.

Endvidere stiller Staten i disse Dage 4 Mill. Kr. *kontant* til Raadighed for den sjællandske Bondestands Sparekasse, for at dække ca. Halvdelen af det Tab, som Sparerne, hvoraf mange velhavende, ellers vilde lide ved Albertis Bedragerier.

Endvidere opfordrer Forsamlingen vort Partis Repræsentanter paa Rigsdagen og i Borgerrepræsentationen til, under de kommende Forhandlinger, at forespørge Regeringen og Magistraten, hvad der agtes foretaget for at fremme de offentlige Arbejder, ved hvilke utvivlsomt en Mængde Arbejdsløse kan faa Beskæftigelse. Den langvarige Arbejdsløshed, der for manges Vedkommende har strakt sig over et Aar, har medført en Nød og Elendighed som ingensinde før. Alle Hjælpemidler er udtømte, mange Hjem gaar deres fuldstændige Undergang i Møde, dersom Hjælpen ikke er nær.

Forsamlingen kræver derfor Statens og Kommunens virksomme og hurtige Indskriden, derved, at der ved de offentlige Arbejders hurtige Fremme skaffes Arbejde, og hvor dette ikke lader sig gøre, ved at skaffe økonomisk Hjælp til Veje.

Denne Resolution blev kun vedtaget paa det af Metalarbejderne afholdte Møde, medens følgende af et af nogle Arbejdsløse paa et Møde *den 11. Febr. d. A.* valgt Udvalg foreslaaede Resolution vedtoges paa de 4 Møder:

Arbejdsløse samlet til Møde d. 13. Marts 1909 udtaler sin Utilfredshed med den Maade, hvorpaa Regeringen har behandlet vort Krav: ved at stille en ganske utilstrækkelig Bevilling i Udsigt og iøvrigt henvise til Kommunerne. Vi fordrer fremdeles vort Krav om 20 Kr. ugentlig respekteret og behandlet i Rigsdagen, *inden 3 Dage.*

Endvidere stiller vi det bestemte Krav til Arbejdernes Repræsentanter, ikke at deltage i Behandlingen af noget andet Forslag, før vort Krav er opfyldt.

Fra vore Repræsentanters Side forsøgtes at gøre Forsamlingerne opmærksom paa det rent umulige i at opfylde de i ovennævnte Resolution stillede Krav.

Et Forslag om at foranstalte en Demonstration Mandag den 15. Marts forkastedes dog.

Til Slut vedtoges en Resolution, hvori man kræver, at Fællesorganisationen skal afholde ugentlige Møder for de Arbejdsløse.

I Anledning af denne Resolutions Vedtagelse afholdtes

Fællesmøde

Fredag den 26. Marts,

hvor Spørgsmaalet drøftedes indgaaende. Fællesmødet vedtog med alle Stemmer mod 10 følgende

Resolution.

Fællesmødet er af den Opfattelse, at en Fortsættelse af de tidligere ved Fællesorganisationen afholdte Møder ikke bør finde Sted. Saadanne almindelige Fællesmøder for Arbejdsløse bør kun finde Sted, naar der foreligger særlige Forhold, navnlig naar der kan gives de Arbejdsløse Meddelelser om Foranstaltninger vedrørende de Arbejdsløse. Fællesmødet overlader derfor til Bestyrelserne for de Fag, i hvilke Arbejdsløsheden er fremherskende, selv at afholde Møder for deres Arbejdsløse.

Det af nogle Arbejdsløse den 11. Febr. valgte Udvalg følte sig ikke tilfreds med den paa Fællesmødet trufne Beslutning, og indkaldte derfor paa eget Initiativ til et offenligt Møde i »Kæden« Fredag den 2. April d. A., ved hvilket Møde Udgifterne til Leje af Lokale o. lign. afholdtes af Murerarbejdsmændenes Fagforening. De forlangte ikke Forevisning af Medlemskort til en Fagforening for Adgang til Mødet.

Paa Mødet blev der rettet skarpe ubeføjede Angreb paa Fællesorganisationen, De samv. Fagf., Partiet, vor Presse og alle vore Tillidsmænd.

Man vedtog følgende

Resolution.

Til vore arbejdende Kammerater!

Velgørenheden har spillet Fallit. I Maaneder har I ofret af Eders surt erhvervede Penge til Underhold af de Arbejdsløses udskudte Masser. Hjælpen har været ringe, vore Hjem er forfaldne, vore Børn sulter, vi gaar i Pjalter, nu, da Hjælpekilderne er udtømte, aabner Fremtiden sig som en eneste stor Elendighedsgrube. Kammerater! Vi har en Udvej. Vi fordrer af Eder, at I nu rækker os Broderhaanden ved at vise Eders Magt og derved skaffer os vor Ret. Vi fordrer, at I den 1. Maj, Demonstrationsdagen, nedlægger Arbejdet overalt og vedbliver dermed, til vore Krav om Arbejde og Brød er opfyldte paa en for os tilfredsstillende Maade.

Vi opfordrer samtidig vore politiske og faglige Repræsentanter til en energisk Agitation i Pressen og paa Møder til Gavn for Sympatistrejken.

De Arbejdsløses Udvalg af 11. Febr. 1909.

1) Forsamlingen beslutter med Hensyn til den sidste Passus af den vedtagne Resolution at opfordre vore ledende Partiavtoriteter, igennem en Demonstration til »Social-Demokraten«, til hurtig Fremme af de i Resolutionen stillede Krav.

H. Petersen,
Støberiarbejder.

2) Vi kræver fra D. D. udskrevet en ugentlig Skat efter stigende Skala hos de Arbejdende og de kommunale Funktionærer for at tilvejebringe Betingelserne for de fælles Interesser og gøre det første Skridt i Retning af den Devise, som forhen stod over »Soc.-Dem.«, og som lød saaledes: Udryddelsen af alle sociale og politiske Uligheder, som deler Folket i Klasser.

Kl. 1½ afbrød man Mødet og gik derefter i Procession til Nørre-Farimagsgade 49. Ved Ankomsten hertil stormede man op ad Trapperne og ind i alle Lokalerne, sprang op paa Borde, Stole og i Vindueskarme.

Snedker Willumsen oplæste de vedtagne Resolutioner.

Sekretæren for De samv. Fagf. *C. F. Madsen* lovede, at disse Resolutioner skulde blive forelagt Forretningsudvalget. Man var imidlertid ikke tilfreds hermed, men *forlangte* en Forhandling med Forretningsudvalget.

Efter ca. 4 Timers »*Forhandling*« forlod man endelig Lokalerne.

Blandt Deltagerne fandtes flere ikke organiserede Personer.

Mandagen den 5. April samledes Forretningsudvalgene for De samv. Fagf. og Fællesorganisationen til et Møde med Medlemmer fra det saakaldte Arbejdsløshedsudvalg.

Det viste sig her, at de mødte havde forandret den paa Mødet i »Kæden«

vedtagne Resolution. Den havde *nu* følgende Ordlyd:

Arbejdsløshedsudvalget vedtager, at kræve ekstra Generalforsamlinger afholdt i *alle* Organisationer i Løbet af 14 Dage, regnet fra Tirsdag den 6. April, for at tage Stilling til de af de Arbejdsløse stillede Krav, saalydende:

Alle Socialdemokratiets lønnede Bestillingsmænd, Folketingsrepræsentanter, Fagforeningsformænd etc., alle kommunale Funktionærer, samt de i de øvrige Fag arbejdende, *skal* betale det, der overstiger 25 Kr. i ugentlig Indtægt, til de Arbejdsløse, eller i modsat Fald nedlægge Arbejdet og erklære Sympatistrejke, for at demonstrere den Solidaritetstanke, som hidtil har været det bærende Moment i Arbejdernes Klassekamp.

Forretningsudvalgene erklærede ikke at kunne støtte den vedtagne Resolution, men Spørgsmaalet vilde blive forelagt Aarsmødet i Fællesorganisationen om Aftenen, hvortil man vilde anbefale, at de mødte fik Adgang.

Aarsmødet

var ualmindelig talrigt besøgt.

Willumsen forelagde paa Mødet de Arbejdsløses Krav, og udtalte herunder, at dersom Bestyrelserne ikke kunde gaa med hertil, vilde de Arbejdsløse føle sig som løste fra Organisationerne og tage Arbejde under Priskuranten.

Efter en indgaaende Diskussion til langt over Midnat, vedtoges med *alle* Stemmer mod 2 følgende Resolution:

»Bestyrelserne for de under Arbejdernes Fællesorganisation i København hørende Fagorganisationer udtaler i Anledning af Mødet i »Kæden« i Fredags og Demonstrationstoget til »Social-Demokraten« og Fagforbundenes Lokaler i Farimagsgade den *skarpeste Misbilligelse* af saadanne tilfældige Demonstrationer, der kun giver Arbejderklassens værste Modstandere Anledning til skadefro Glæde, og nedbryder Respekten for Arbejderbevægelsen som en organiseret, maalbevidst Klasserejsning, hvor ingen Enkeltmand eller Enkeltmænd kan optræde paa Arbejdernes Vegne uden Mandat fra eller under Ansvar for en Organisation.

Bestyrelserne anerkender det hidtil gennem Fællesorganisationen og »De samvirkende Fagforbund« samt Socialdemokratiets Repræsentanter i Kommunalbestyrelse og Rigsdag udførte Arbejde til Lindring af Arbejdsløsheden og opfordrer til at fortsætte dette Arbejde med størst mulig Kraft, samt opfordrer alle, der maatte have Forslag desangaaende at fremsætte, til at gøre det gennem deres respektive Organisationer.

Bestyrelserne hævder sammen med hele den moderne internationale Arbejderbevægelse, at Arbejdsløsheden, der er en uundgaaelig Frugt af det kapitalistiske Samfundssystem, kun kan forsvinde ved en socialistisk Omordning af Samfundsforholdene, og at Forberedelsen og Gennemførelsen heraf samt en Højnelse af Arbejderklassens Kaar under de nuværende Samfundsforhold, hvorved Arbejderklassen styrkes til at gennemføre et velorganiseret, retfærdigt Samfund efter Socialismens Principper, kun kan foregaa ved et planmæssigt og enigt Organisationsarbejde, baade af faglig, kooperativ og politisk Natur, samt at alle, der søger at hæmme eller splitte dette Arbejde, er Arbejderklassens Fjender og kun gaar Kapitalisternes Ærinde«.

Ved Vedtagelsen af denne Resolution har en kompetent Forsamling klart og bestemt anvist Vejen, man skal gaa.

Forsamlingen udtalte sin *skarpeste Misbilligelse* af den Demonstration, som har fundet Sted, og erklærer, at alle, der modarbejder Arbejdernes planmæssige Organisationsarbejde, er *Arbejderklassens Fjender*.

I Henhold til denne Beslutning, skal Forretningsudvalget anmode Organisationerne om paa det *kraftigste* at modarbejde alle Splittelsesforsøg; at forhindre at der gives selvbestaltede Udvalg økonomisk Hjælp, samt at paavirke Medlemmerne til *ikke* at deltage i Møder, som ikke er indkaldte af Organisationernes Ledelser. Endvidere ønsker Forretningsudvalget Underretning, om det saakaldte Arbejdsløshedsudvalg har faaet Mandat af en Generalforsamling eller Bestyrelse, til at optræde paa de Arbejdsløses Vegne.

Betingelsen for, at der kan skaffes de Arbejdsløse og derigennem hele

Arbejderstanden Fordele, er den, at alle Medlemmer retter sig efter de af de lovlig valgte Tillidsmænd, og af lovlig indkaldte Møder og Generalforsamlinger tagne Beslutninger.

Alle, som gaar herimod, er Arbejderklassens Fjender, uanset om de staar i Kapitalisternes eller i vor egen Lejr, og de bør derfor behandles som Arbejderpartiets Fjender.

Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation i København.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den niende Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkort à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	1213	1024	500	713	»	2048	»	4474.00
Kvindelig Arbejderforbund	21	9	11	10	»	18	»	60.00
Barnevognsarbejdernes Fagf.	1	»	1	»	»	»	»	2.00
*Bager- og Konditorforbundet	63	17	25	33	»	49	»	165.00
Billedskærerforbundet	9	»	3	6	»	»	»	18.00
*Bogbinderforbundet	14	5	5	7	»	16	»	40.00
Bryggeriarbejderforbundet	17	»	7	10	»	»	»	34.00
*Brolæggerforbundet	45	29	16	25	»	70	»	152.00
Drejerforbundet	13	6	5	8	»	12	»	38.00
Elektrikerforbundet	9	4	4	5	»	8	»	26.00
*Formerforbund, Dansk	58	69	20	33	»	153	»	259.00
Forgylderforbundet	»	2	»	»	»	4	»	4.00
Gartnerforbundet	5	»	2	3	»	»	»	10.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagf.	4	»	2	2	»	»	»	8.00
Glarmestrenes Fagforening	11	»	4	7	»	»	»	22.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	30	6	10	20	»	12	»	72.00
Handskemagerforbundet	3	»	»	3	»	»	»	6.00
Karetmagerforbund, Dansk	2	5	»	2	»	10	»	14.00
Kedelpasserforbundet	21	7	9	12	»	14	»	56.00
*Malerforbundet	680	532	250	395	»	1169	»	2459.00
*Murerforbundet	687	561	267	400	»	1182	»	2516.00
*Murerarbejdsmændenes Fagforening	301	»	126	165	»	30	»	612.00
Metaltrykkernes Fagforening	12	»	5	7	»	»	»	24.00
Mølleriarbejderforbundet	9	5	4	5	»	10	»	28.00
Ovnsætternes Fagforening	7	»	3	4	»	»	»	14.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	»	2	»	»	»	4.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	52	25	22	30	»	50	»	154.00
Skibstømrerforbundet	»	44	»	»	»	88	»	88.00
Skraatobaksarbejderforbundet	1	2	»	1	»	4	»	6.00
Skiferdækkernes Fagforening	9	»	9	»	»	»	»	18.00
Skotøjsarbejderforbund	12	2	6	6	»	4	»	28.00
Slagteriarbejdernes Forbund	2	»	2	»	»	»	»	4.00
*Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	232	79	80	122	»	248	»	652.00
*Snedkerforbundet	798	231	368	400	»	552	»	2088.00
Stenarbejderforbundet	5	»	2	3	»	»	»	10.00
Sukker, Chocolade og Bisquiarb.	10	5	4	6	»	10	»	30.00
Tobaksarbejderforbundet	110	13	50	60	»	26	»	246.00
*Tømrerforbund, Dansk	474	177	200	254	»	414	»	1322.00
Nordjydsk Telefonarbejderforbund	»	8	»	»	»	16	»	16.00
Litografisk Forbund	6	3	3	3	»	6	»	18.00
*Stukkatørernes Forbund	41	1	16	20	»	17	»	89.00
Syerskernes Forbund	6	»	3	3	»	»	»	12.00
Hvidgarverforbundet	1	»	1	»	»	»	»	2.00
Ialt	4996	2871	2045	2785	»	6240	»	15900.00

* De med * anførte Organisationer har modtaget Kontanter fra Dansk Jærnbaneforbund.

REDAKT.: C. M. OLSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 44-45 ❋ KØBENHAVN DEN 8. MAJ 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling.

I.

I Dagene d. 22—23 og 24 April afholdt De samv. Fagforbund Generalforsamling i Forsamlingsbygningen, Enghavevej 40, med følgende

Dagsorden:

1. Beretningen om Virksomheden.
2. Regnskaberne.
3. Forslag til Ændringer i Loven.
4. Gensidighed ved Medlemmers Overflytning i Danmark og de andre skandinaviske Lande.
5. Anmodning fra Dansk Skotøjsarbejderforbund om Støtte.
6. Arkiv for Arbejderbevægelsen.
7. Arbejderhøjskole.
8. Kooperative Foretagender. Indleder: Folkethingsmand *F. J. Borgbjerg.*
9. Fabriksloven og dens Revision. Indleder: Forretningsfører *Alfr. Christiansen.*
10. Arbejdsløsheden og Arbejdløshedskasserne. Indleder: Forretningsfører *P. Hvidtfeldt.*
11. Valg af Medlemmer til Forretningsudvalg, Kasserer og Revisionskomité.

*

Dagen før, afholdt Repræsentantskabet sit aarlige Møde med samme Dagsorden, med Undtagelse af Punkt 11, der var ombyttet med Spørgsmaalet: De samv. Fagforbunds Stilling til Foreningen »Dansk Arbejde«.

Repræsentantskabet foretog en foreløbig Behandling af de til Generalforsamlingens Dagsorden opstillede Punkter.

Angaaende Sagen »Dansk Arbejde« vedtog Repræsentantskabet at overlade til Forretningsudvalget at foretage det videre i denne Sag.

*

Til Generalforsamlingen var der mødt 363 Repræsentanter. Heraf 315 for Forbundene, 6 for de enkeltstaaende Fagforeninger, 28 for Arbejdernes lokale Fællesorganisationer og 14 for Forretningsudvalget.

For den norske Landsorganisation mødte dennes Formand *Ole Lian.* Som Repræsentanter for vore kooperative Foretagender var mødt Bestyreren for Arbejdernes Fællesbageri i København, *C. C. Andersen,* Bestyreren for Arbejdernes Bryggeri Stjernen, *Sigv. Olsen* og Bestyreren for Mursvendenes Aktieselskab, *Sofus Andersen.*

For Tyendeforbundet, som var indbudt til at lade sig repræsentere, var mødt Fru *Bjarnholdt.*

Til at overvære, eventuelt at deltage i Forhandlingerne om Fabrikslovens Revision, var saavel Indenrigsministeriet som Fabriksdirektoratet og Arbejdsraadet indbudt. For Ministeriet var mødt Departementschef *Krieger* og Kontorchef *Andersen;* for Fabriksdirektoratet dettes Sekretær *Jac. Lindberg;* for Arbejdsraadet var Formanden, Raadmand *Philipsen,* Sekretær *Haarløv* og Maskinarbejder *Ludvig Jensen* mødt.

Formanden, *Martin Olsen,* aabnede Generalforsamlingen og bød Deltagerne Velkommen.

Til Dirigenter valgtes Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund *J. A. Hansen* og Snedkerforbundets Formand *Carl Gran.*

Til Hjælpesekretærer valgtes Redaktør *H. P. Hansen,* Aalborg og Maskinarbejder *Otto Smith.*

J. A. Hansen overtog Ordstyrerhvervet for det første Møde og gav straks Ordet til Formanden for den norske Landsorganisation, *Ole O. Lian*, der takkede for Indbydelsen og udtalte, at Nordmændene, paa Grund af Landets geografiske Forhold har haft store Vanskeligheder ved at organisere sig, men de havde dog siden 1906, hvor de organiserede Arbejderes Antal kun var ca. 20,000, arbejdet sig op til et Antal af 56,000 hvoraf de 48,000 staar indenfor Landsorganisationen.

Den norske Landsorganisation havde da ogsaa været stærk nok til at skaffe Lønforhøjelse og Arbejdstidsforkortelse for 35,000 Arbejdere.

De socialdemokratiske Stemmer ved politiske og kommunale Valg har taget stærkt til i Vækst. Der var saaledes i 1904 valgt 340 kommunale Repræsentanter; dette Tal var i Aaret 1907 vokset til 873.

Han udtalte sluttelig Haabet om et fortsat Samarbejde mellem Skandinaviens Arbejdere.

Dirigenten motiverede og udbragte et Leve for den skandinaviske Arbejderbevægelse.

Fru *Bjarnholdt* bragte en Hilsen fra Tyende- og Landarbejderforbundet og takkede for Indbydelsen. Det af hende repræsenterede Forbund var kun tre Aar gammelt og havde kun 4000 Medlemmer, men hvis Tyendeforbundet vilde faa den samme Støtte fra de organiserede Arbejdere, som hidtil, skulde det nok vinde frem. Bevægelsen havde allerede taget stærk Fart paa Landet.

Taleren sluttede med Ønsket om et godt Samarbejde mellem By- og Landarbejderne.

Man gik derefter over til Behandling af Dagsordens **Punkt 1**. Beretningen om Virksomheden.

Martin Olsen udtalte, at da vi sidst afholdt Generalforsamling var Konjunkturerne gode. Der var Arbejde nok og glade Ansigter overalt. I Dag er det trist at maatte begynde med at tale om den store Arbejdsløshed vi har haft, baade i Fjor og i Aar. I Januar 1907, havde vi 16% arbejdsløse; i samme Aars April og Oktober Maaned havde vi kun 4%, men i April 1908 havde vi 8% og i Oktober 11 %, i Januar 1909 var Arbejdsløsheden steget til 25 %, og holdt sig konstant, saa vi i April dette Aar har 22 % eller mellem 17,000 og 18,000 arbejdsløse.

Bygningsfagene er naturligvis værst farne; vi har for disse Fags Vedkommende i December 1908 været oppe paa 65 % arbejdsløse.

Den Opgave, at tælle de arbejdsløse, har De samvirkende Fagforbund hidtil røgtet, men efter Udtalelser i Rigsdagen kan man gaa ud fra at den i Fremtiden vil blive overtaget af Staten.

I Aarene 1899—1906 udbetaltes der ialt med et rundt Tal 2,600,000 Kr. til de arbejdsløse, men i Aaret 1907 alene udbetaltes der alene 282,000 Kr. og i 1908 omtrent 728,000 Kr. Dertil kommer Landsindsamlingen der har givet 224,000 Kr. og By-Indsamlingen i København 110,000 Kr. De lokale Indsamlinger i Provinserne har nok givet mindst 50,000 Kr.

Alt ialt har Arbejderne selv i Aarene 1899—1909 (til 1 April) udredet langt over 4 Millioner Kr. til deres arbejdsløse Kammerater.

I Aaret 1908 er der i de 58 Organisation med 61,872 Medlemmer fra hvilke der foreligger Oplysning udbetalt gennemsnitlig 11 Kr. 76 Øre pr. Medlem, men ellers er Beløbet meget varierende i de enkelte Organisationer. I 1907 var Gennemsnittet kun 4 Kr. 31 Øre.

Nogle Eksempler viser Forskellen:

	1907 Kr.	1908 Kr.
Kobbersmedene	1,45	12,81
Savværksarb. og Maskinsn.	2,94	13,70
Bødkerne	4,70	14,87
Litograferne	8,34	14,89
Gørtlerne	5,38	15,54
Smedene og Maskinarb.	7,25	17,29
Sadelmag. og Tapetsererne	7,25	21,47
Snedkerne	6,04	21,90
Formerne	9,13	22,04
Billedskærerne	8,48	24,35
Bagerne	16.60	25,07
Murarbejdsmænd i Kbhvn.	4,67	61,70
Bygningssnedkerne i Kbhvn.	8,95	72,87

Gennem Lovgivningsmagten er der vundet en Del for Arbejderne,

især de arbejdsløse; idet der er skaffet Tilskud fra Staten og Kommunerne til Hjælpekasser og Arbejdsløshedskasser. Endvidere er der i disse Dage forelagt et Lovforslag, efter hvilket Kommunerne kan yde Hjælp til Arbejdsløshedskasserne, efter samme Princip som Sygekassemedlemmer kan erholde Hjælp af Kommunerne, efter at deres Pengehjælp fra Sygekasserne er ophørt.

Formanden vilde indskrænke sig til at omtale et Par af de Konflikter som have været ført siden sidste Generalforsamling, medens han for alle de andre maatte henvise til den trykte Beretning.

Bygningssnedkernes Konflikt havde kostet henved 300,000 Kr. De var desværre saa godt som kastet ud af Vinduet, idet Bygningssnedkerne fik en daarligere Overenskomst end de kunde have faaet uden Strejken. Det Nederlag og de Tab de led kunde have været undgaaet, hvis Bygningssnedkerne havde slaaet sig sammen med de andre Fag. Arbejderne bør lære baade af denne og andre Konflikter, at vore Modstandere, naar det passer dem, udelukker alle, hvad enten de staar indenfor eller udenfor De samvirkende Fagforbund.

Murerkonflikten i Esbjerg var interessant derved, at Arbejdsgiverforeningen her bekæmpede en Kommune, som selv vilde lade sine Arbejder udføre, uden Mestre som Mellemmand. Ganske vist mislykkedes dette Skridt for Arbejdsgiverne, men det viste at de ikke er mere Samfundsbevarere end at de sætter deres egne Interesser højere end Samfundets.

Angaaende Skotøjsarbejderkonflikten henstillede Taleren at der ydedes Skotøjsarbejdernes Forbund Støtte til den Kamp, de havde ført i Aarets første Maaneder. Han henstillede at at dette Spørgsmaal behandledes sammen med Virksomheheden.

Det er en Misforstaaelse naar man tror, at De samvirkende Fagforbund kan øve Indflydelse paa Samfundsforholdene. De samvirkende Fagforbund er tvertimod et Produkt af disse Samfundsforhold og ikke omvendt. Det er en Misforstaaelse at Ledelsen har nogen Skyld i, at dette eller hint Fag ikke kan faa Lov til at handle som de vil i et givet Øjeblik. Vore Modstandere organiserer sig nu med deres Standsfæller udenfor Landet. Vor Organisationsform kan næppe være stort anderledes end den er. Vi skal ikke have et Diktatur fra oven, men en levende ansvarsfuld Organisme, der opøver Arbejderne til selv at vide hvad de gør og til at være sig Ansvaret bevidst for deres Handlinger.

Han tillagde ikke Overenskomsten af 5. Septbr. 1899 den hindrende Betydning for Organisationerne, som mange mente. Arbejdsgiverforeningen havde i de to Aar truet 12 Gange med Lock-out. Men dette var ikke fordi vi havde Forliget, men fordi Arbejdsgiverne var hensynsløse og misbrugte deres Magt. Den Storkamp, mange lyste efter, vilde nok komme; men vi skulde ikke lade de andre vælge Tidspunktet derfor. Hvis vi var kloge, ventede vi til dette var gunstigt for Arbejderne. Det var muligt, men ikke meget sandsynligt, at Arbejdernes og Arbejdsgivernes Repræsentanter i Fællesudvalget af 17. Aug. 1908 kunde enes om at binde hinanden. Naar Arbejdsgiverforeningen vilde lade Fagene selv enes, vilde den saakaldte »Uro« og Kampenes Antal indskrænkes betydeligt.

Den saakaldte »Syndikalisme« havde ingen Beretttigelse her i Danmark. Den kunde kun ligesom i de andre Lande, hvor den var kommet frem, bringe Splittelse ind i Organisationerne, men ingen positive Resultater. I Italien, hvor den var opstaaet, havde den gjort megen Skade. I Frankrig havde nogle grebet den i Lede over de mange Stridigheder om »Skole« blandt Socialisterne; men her var Forholdet ved at ændres i fornuftig Retning. Det samme var Tilfældet i Holland. Arbejdernes Vej til Samfundsmagten, til Produktionsmidlernes Erobring gik gennem Organisation og ubrødeligt Sammenhold. Arbejderne maatte

blive ved med et sejgt og udholdent Arbejde. Den Vej var nok lang men den anden blev meget længere.

Martin Olsen takkede derefter for den Overbærenhed, der var vist ham under hans Sygdom samt for den Opmærksomhed, der var vist ham og hans Hustru ved deres Sølvbryllup. Han foreslog, at der nedsattes et Udvalg, der skulde udpege en ny Formand i hans Sted. Man maatte undgaa at lade den nye Formand slide sig op i Smaating. Vi maa ogsaa snart have en faguddannet Statistiker knyttet til vor Landsorganisation og før eller senere maa vi have en egen Journalist, med det nødvendige Kendskab og Evne til at føre vor Sag i Pennen. Taleren endte sin Beretning med at udtale, at vor Styrke hviler paa vor Enighed og udbragte et Leve for De samvirkende Fagforbund.

Inden Diskussionen om Virksomheden paabegyndtes, opfordrede *Th. Stauning* Deltagerne til at virke kraftig for Salget af 25-Øres Valgfondsmærker.

Den paafølgende Diskussion om Virksomheden drejede sig først om eventuel Bevilling til Skotøjsarbejdernes Konflikt. Formanden forelagde og anbefalede en saalydende Resolution:

Under Hensyn til de ganske særlige Omstændigheder, hvorunder den i Dagene den 22. Febr.—24. Marts d. A. foretagne Lockout paa Skotøjsfabrikerne i København fandt Sted, vil Generalforsamlingen ikke være uvillig til, eventuelt at gaa med til, at der ydes Dansk Skotøjsarbejderforbund Understøttelse af De samvirkende Fagforbund i Henhold til Loven som for en godkendt Konflikt, for de af dets Medlemmer, som har været udelukkede i det nævnte Tidsrum.

Det overdrages til Forretningsudvalget at forhandle nærmere med Dansk Skotøjsarbejderforbund, samt at tage Beslutning og eventuelt udskrive de fornødne Bidrag for det Antal Uger, hvori der, i Tilfælde af, at Anmodningen tiltrædes, skal ydes Understøttelse.

Skræder *Vill. P. Arup,* fraraadede at vedtage Resolution, thi hvis man ydede Skotøjsarbejderne Strejkeunderstøttelse, var dette i Strid med De samvirkende Fagforbunds Love, og man vilde dermed skabe et Præcedens, saa det i Fremtiden vilde blive umuligt at faa Organisationerne til at respektere De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalgs Medbestemmelsesret om Konflikters Iværksættelse.

Arbejdsmand *Hans Nielsen,* Aalborg, talte ligeledes mod at vedtage Resolutionen.

Typograf *Wartenberg* talte for.

Skomager *Jørgensen* gav en Fremstilling af Skotøjskonfliktens Forløb og udtalte at Skotøjsarbejderne i Følge den afsluttede Konflikts Natur havde moralsk Krav paa Støtte dertil.

Formanden sagde til Jørgensen, at han ikke havde Ret til at bebrejde De samvirkende Fagforbund at Skotøjsarbejderne ikke fik Sanktion til Strejke. Han fastholdt sin Opfattelse af, at Forudsætningen hvorunder Konflikten sluttedes, var af en saadan Natur, at Skotøjsarbejderne burde have Understøttelse.

Cigararbejder *Alfr. Christiansen,* Typograf *Hvidtfeldt,* Skomager *S. P. Jensen,* Cigarsorterer *Jens Knudsen,* Skomagerne *Bach* og *R. P. Daugstrup,* Maskinsnedker *O. Madsen,* Skomager *P. Nielsen,* Fru *Andrea Brochmann* og Typograf *Christensen* anbefalede Resolutionen til Vedtagelse.

Skomager *Charles Koch* benægtede at der skabtes et nyt Præcedens ved at vedtage, at der ydedes Skotøjsarbejderne Støtte.

Sekretær *Carl F. Madsen* udtalte at Repræsentantskabet d. 4. Marts uden Tvivl vilde have ydet Støtte til Skotøjsarbejderne, saafremt de skaffede Konflikten ud af Verden. Vi maa i Henhold til alt hvad der er sket, yde dem den foreslaaede Understøttelse.

Imod Vedtagelsen talte Fru *Olivia Nielsen,* Bager *Z. Friis,* Maskinsnedker *N. Christensen,* Jord- og Betonarbejder *J. Hansen-Arup* og Skibstømrer *Nielsen.*

Resultatet af Afstemningen over Resolutionen blev at denne ved Haandsoprækning forkastedes med

146 Stemmer; for Resolutionen afgaves 117 Stemmer.

I Diskussionen om Virksomheden deltog en lang Række Talere.

Snedker *Rousing* spurgte om hvorfor man ikke i stærkere Grad havde fulgt den paa sidste Generalforsamling vedtagne Bestemmelse om fremtidig at forlange en Forkortelse af Arbejdstiden.

Typograf *Wartenberg* udtalte at De samvirkende Fagforbund er inde i et Dødvand i deres Arbejde for Arbejdernes sociale Fremmarch. Vilde have at vi skulde bryde os nye Baner, men det var ikke hans Sag at vise hvilke. Spurgte Forretningsudvalget paa hvilke Maader man agtede at forberede Aaret 1911, til hvilken Tid vi efter al Sandsynligvis kommer til at staa overfor en ualmindelig kritisk Situation.

Smed *J. A. Hansen* sagde til Rousing og Wartenberg at de saa ganske forkert paa Forholdene, naar de anbefalede en Decentralisation, fordi Arbejdsgiverne har udtalt sig mod Splittelse af De samvirkende Fagforbund. Han protesterede paa det bestemteste mod Wartenbergs Udtalelser om Dødvande og Stagnation.

Former *Arnold Nielsen* henstillede til Forretningsudvalget efter Generalforsamlingen at optage Spørgsmaalet »Faglærte og Ikke-Faglærte«.

Cigararbejder *Wilh. Nygaard* meddelte, at ingen af de tilstedeværende Repræsentanter for Tobaksarbejderforbundet kunde motivere de fra Forbundet fremsendte Resolutioner om Sympathistrejke og om en Kritik af de samvirkende Fagforbund, fordi ingen af Tobaksarbejderforbundets Ledere er Tilhængere af disse Vedtagelser.

Murer *P. C. Olsen* henstillede til Forretningsudvalget, at dette ved Forhandling med Arbejdsgiverne søger at faa løst Spørgsmaalet, om Nægtelse af Samarbejde med Medlemmer af Kristeligt dansk Fællesforbund.

Arbejdsmand *Hans Nielsen*, Aalborg, protesterede mod Wartenbergs Fremstilling af vor Organisationsforhold.

Cigarsorterer *Jens Knudsen* vilde have at den fremtidige Formand ikke paatog sig andre Hverv, men udelukkende helligede sig De samvirkende Fagforbund.

Formanden *Martin Olsen* sagde til Spørgsmaalet om Arbejdstidsforkortelsen, at dette maatte udskydes til et Tidspunkt hvor Konjunkturerne er saadanne, at der er Udsigt til at sejre. Han spurgte Wartenberg om hvad der skulde sættes i Stedet for De samvirkende Fagforbund (Wartenberg afbrød Taleren med Tilraabet »Ingenting«) Ja Ingenting. — Tak for den Udtalelse. Den skal denne Forsamling ikke glemme. Det er en ukorrekt Opfattelse, at vi er tvungne til at arbejde sammen med Skruebrækkere. Vi har en Dom at Den permanente Volgiftsret, hvorefter man kan nægte at arbejde sammen med Skruebrækkere. Angaaende Spørgsmaalet Faglærte og Ikke-Faglærte, udtalte Formanden, at enhver maa have Ret til at ernære sig ved det Arbejde han kan udføre, men man maa samtidig have en Pligt til at begære den for det paagældende Arbejde fastsatte Betaling. Taleren oplyste, at Septemberforliget godt kan opsiges; men er vi stærke nok til at skaffe os et bedre.

Lyngsie foreslog, at fortsætte Mødet næste Dag, uden indskrænket Taletid.

Snedker *Jens Rousing* vilde tilbage til den Organisationsform, som vi havde før de samvirkende Fagforbund blev dannet.

Kasserer *E. Svendsen* fandt det sørgeligt at Rousings 35-aarige Erfaring, har bibragt ham den Opfattelse, at det er bedst at vi løber fra hinanden. Wartenberg har kun en Opgave og det er at rive ned paa alt det vi andre bygger op. Lad os vente med at omdanne vore Organisationer til vi kan sætte noget bedre i Stedet.

Arbejdsmand *P. Mikkelsen* var imod det af Arbejdsgiverne knæsatte System, at Arbejdernes Repræsentanter ved alle Forhandlinger skal møde med fuldstændig Mandat til at afgøre Arbejdernes Sager. Dette

skaber Mistillid blandt Medlemmerne. Vi maa søge at modarbejde Arbejdsgiverforeningens Forbud mod, at enkelte af dens Medlemmer imødekommer Arbejdernes Krav om Lønforbedringer. Septemberforligets Konflikt-Varsel paa 14 Dage, burde forkortes.

Tapetserer *Petersen* forespurgte om det var sandt at De samvirkende Fagforbund overfor Arbejdsgiverforeningen har forpligtet sig til ikke i de kommende 2 Aar at godkende Opsigelser af Overenskomster.

Formanden svarede hertil et absolut Nej.

Murer *Runge* anbefalede Organisationer af Faglærte og Ikke-Faglærte at ingaa Overenskomster, om at Arbejde ikke maa udføres for lavere Priser, end de i de forskellige Lønoverenskomster og Prislister fastsatte Priser.

Elektriker *E. Sørensen* anbefalede Oprettelsen af Industriforbund, og anmodede Forretningsudvalget om at indsamle Oplysninger om Størrelsen af Organisationernes Tillidsmænds-Lønninger.

Typograf *Schrøder* ønskede oplyst hvor store Kapitaler Fagorganisationerne raadede over som Kampmidler og hvormeget de internationale Forbindelser var værd.

Lyngsie forsvarede de internationale Forbindelser mellem Arbejderne. Angaaende Spørgsmaalet Faglærte og Ikke-Faglærte udtalte han at man ikke maatte lægge Arbejdsmændene til Last, at disse, nu og da af Arbejdsgiverne blev benyttede som Kile mod de tekniske Fag.

Med Hensyn til vor Taktik udtalte han, at nu gælder det ikke mere om, hvem der kan holde længst ud i en Strejke, men om hvem der bedst kan placere sine Krav i det rette Øjeblik. Vi maa have mere Myndighed ind i vore ansvarlige Udvalg. Tro ikke, at det er Demokrati, at et enkelt Fag eller en enkelt Afdeling faar Lov til alene at bestemme om Forhold, der angaar hele vor Organisation. Foreslog at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer til at udarbejde en Resolution om vor Stilling overfor Arbejdsgiverforeningen og overfor de saakaldte Separatister.

Smed *P. Christensen*, Helsingør, paaviste en Række Exempler paa den Nytte Arbejderne havde af De samvirkende Fagforbund. Han spurgte, om der fra De samvirkende Fagforbunds Side var foretaget noget for at skaffe alle Landets Fagforeninger Indflydelse paa Partipressen.

Skomager *Hansen-Stæhr* omtalte den afsluttede Overenskomst i hans Fag.

Former *Christensen* imødegik Lyngsie i en Omtale af Forholdet mellem Arbejdsmænd og Formere.

Wartenberg udtalte, at han tidligere havde været en Tilhænger af Centralorganisationen, men de sidste 6 Aar havde stadig øget hans Tvivl om dens Fortræffelighed. Han henviste til at en Sympathistrejke, for at bringe en Konflikt til Ophør, vilde være virkningsfuld, hvis vi kunde faa alle til at strejke — uanset om de staar indenfor eller udenfor De samvirkende Fagforbund. Han vidste at vore Tillidsmænd stod som en Hindring, fordi de frygtede for at miste deres Pladser, hvis vi faar en anden Ordning end den nuværende. Anbefalede at hver Arbejder skulde have en Sparekassebog, paa hvilken der indsættes obligatoriske Bidrag kun til Brug under Strejker.

Dirigenten *J. A. Hansen* paatalte Wartenbergs Udtalelser. Han og hans Fæller optræder i Virkeligheden som de værste Modstandere af Arbejderbevægelsen.

Skomager *S. P. Jensen* mente ikke at Arbejdslønnens Stigning havde fulgt Trit med Vareprisernes Stigning.

Skomager *P. Nielsen* forespurgte Forretningsudvalgets Flertal om hvad det vilde foretage sig for at indfri dets Løfte om Støtte til Skotøjsarbejderne.

Skolebetjent *Mikkelsen* anbefalede alle Generalforsamlingens Deltagere til fremtidig at arbejde endnu ihærdigere for De samvirkende Fagforbunds Bevarelse.

Væver *Jørgensen* henstillede til

dem, der kritiserede vor Organisation saa stærkt, at de hellere rettede deres Pile mod Arbejdsgiverorganisationerne.

Kasserer *Svendsen* paapegede at Typograf Wartenberg gennem Artikler i »Typograf-Tidende« i flere Aar har arbejdet paa at nedbryde vort Værn.

Med Hensyn til det af Forretningsudvalget afgivne Løfte om at anbefale Skomagerne pekuniær Støtte, udtalte Svendsen sin Beklagelse over, at Generalforsamlingen var gaaet herimod.

Sekretær *Carl F. Madsen* pegede paa at Formandens Resolution vidnede om, at vi har holdt vor Løfte til Skomagerne. Han kendte desværre ikke noget Middel til at ændre den af Generalforsamlingen tagne Beslutning. Taleren konstaterede iøvrigt, at der ikke var fremkommen nogen egentlig Kritik over Virksomheden i de to forløbne Aar.

Maskinassistent *Petersen* (Kommunale Arbejderforbund) udtalte sin skarpeste Misbilligelse af Willumsen og hans Fællers Optræden.

Støberiarbejdsmand *Johansen*, Former *Lauritzsen* og *Lyngsie* vekslede Replikker angaaende Spørgsmaalet »Faglærte og Ikke-Faglærte«.

Lyngsie rettede desuden en Tak til Sekretær Madsen for hans Arbejde under Formandens Sygdom og foreslog at der bevilgedes Madsen 500 Kr.

Formanden replicerede til de sidste Talere og sagde til Wartenberg: Hold op med dette Undermineringsarbejde.

Overfor Skomagerne har vi gjort hvad vi kunde for at indfri vort Løfte, men vi har ikke brudt vort Løfte fordi Generalforsamlingen har en anden Mening. Til Formerne og Arbejdsmændene sagde han, at disse to Fag snarest bør træde sammen til Forhandling for at faa de bestaaende Divergenser ud af Verden.

Bødker *Anton Andersen* formente, at naar et Fags Arbejdere gled ind paa et andet Fags Omraade, bør den højeste Priskurant følges.

En af Snedker *Rousing* stillet Resolution; om at afholde næste Generalforsamling i Paasken, hvis ikke tvingende Forhold gør sig gældende derimod, forkastedes.

Paa Forslag af *Lyngsie* vedtoges en saalydende Resolution:

Der nedsættes et Udvalg paa 5 Mand til eventuelt at udarbejde en Udtalelse om

1. De samvirkende Fagforbunds Arbejdsbasis overfor Arbejdsgiverforeningen og Beskaffenheden af de Angreb, som fra saakaldt seperatistisk Side rettes mod Landsorganisationens Form og Arbejdsmaade, og
2. De samvirkende Fagforbunds Stilling saavel indad- som udadtil overfor Arbejdsgiverforeningens udvidede Lock-out-Taktik.

Til dette Udvalg valgtes *Lyngsie, Karl Kiefer, I. A. Hansen, Svendsen* og *Carl F. Madsen.*

Derefter vedtoges enstemmigt en af Forretningsudvalget stillet saalydende Resolution:

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling, der bestaar af Repræsentanter for Arbejderne i de forskellige Fag og fra alle Egne af Landet, udtaler:

Atter har den bestaaende kapitalistiske Samfundsordens planløse Produktion givet sig Udslag i en økonomisk Krise, som har stødt Tusinder af Besiddelsesløse, Mænd, Kvinder og Børn, ud i en Tilstand, hvor Sorger og Savn har været deres daglige Lod, og hvor den deraf følgende Fortvivlelse i stor Udstrækning har fremkaldt Demoralisation, Sindssyge eller endog Selvmord blandt Arbejdsløshedens Ofre.

Paa Grund af Arbejdsløshedens *Langvarighed* har hverken de af Arbejderne oprettede Arbejdsløshedskasser, med deres Tilskud fra Staten og en Del af Kommunerne eller de foretagne Indsamlinger, blot tilnærmelsesvis, kunnet bringe den fornødne Hjælp til at holde Sulten ude; og overfor de Anmodninger om den nødvendige, ekstraordinære Hjælp, som Arbejderne gennem deres valgte Repræsentanter har rettet til Regering og Rigsdag, har disse offentlige Samfundsfaktorer vist et uforsvarligt ringe Hensyn.

Naar Regering og Rigsdag opretholder, og med sine Love omgærder en Tilstand, der fremkalder Ulykker som de nævnte, og samtidig med, at de nægter at medvirke i tilstrækkelig Grad til deres Afhjælpning overfor hæderlige Arbejdere, med rund Haand giver 14 Mill. Kroner til de Banker og Sparekasser, som gennem deres Svindel og Bedrag har deres store Medskyld i Nøden, og naar Regering og Rigsdag yderligere vil forarme Landet ved, paa en Gang, at kaste omtrent et halvt Hundrede Mill. Kroner bort til kulturfjendtlige og landsfarlige Militærformaal, maa Generalforsamlingen opfordre alle danske Arbejdere i By og paa Land til, ved de kommende Folketingsvalg, at kræve af de ved Valgene

opstillede Kandidater, at de i Rigsdagen arbejder for, at det af Staten paabegyndte eller projekterede Arbejde fremmes af al Kraft, samt at det for Fremtiden reguleres saaledes, at Statens Arbejde væsentligst udføres i de, som en Følge af den herskende Samfundsordning, stadig, og med kortere og kortere Mellemrum, tilbagevendende Kriser med deraf følgende Arbejdsløshed. Om fornødent maa Staten paa mere virksom Maade end hidtil, træde direkte hjælpende til. De samme Fordringer stilles til Kommunalbestyrelserne.

Generalforsamlingen udtaler sin Tilslutning til det af Socialdemokraterne i Folketinget d. 20. April d. A. indbragte Lovforslag, hvorved Kommunerne faar Ret til at yde Tilskud til de Arbejdsløse, som har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse i Arbejdsløshedskasserne, mod at Kommunerne faar refunderet Halvdelen af det dertil anvendte Beløb af Staten.

Denne Resolution vedtoges enstemmig.

Efter Anmodning fra Skotøjsarbejdernes Hovedbestyrelse foretoges en ny Afstemning over den, angaaende Understøttelse til Skotøjsarbejderforbundet stillede Resolution.

Ved Navneopraab forkastedes Resolutionen med 147 mod 129.

I Henhold til *Lyngsie's* tidligere Udtalelser vedtoges følgende Resolution:

Idet Generalforsamlingen siger Sekretær Carl F. Madsen Tak for den Maade, hvorpaa han under Formandens Sygdom har bestridt baade Sekretærpladsen og Virksomheden som Formand, vedtages det at yde Madsen et Gratiale paa 500 Kr.

Det af Generalforsamlingen valgte 5-Mands Udvalg forelagde Generalforsamlingen en saalydende Resolution:

Idet Generalforsamlingen peger paa den Kendsgerning, at Organisationen er Arbejdernes nødvendigste Vaaben i Kampen for bedre Livsvilkaar og den erfaringsmæssige Sandhed, at Organisationernes Centralisation har vist sig formaalstjenlig og uundværlig, dels som Modvægt mod den centraliserede Kapitalmagts økonomisk stærke Modstand mod Fagorganisationernes Krav, og dels den stærkere og stærkere Centralisering af Arbejdsgivernes Organisationer, fastslaar man, at de danske Fagforbunds og Fagforeningers fortsatte Samvirken kun kan være en paa obligatorisk gensidig Støtte og lovmæssig fastslaaet Fællesoptræden baseret Landsorganisation. Overfor de forekommende Angreb paa De samvirkende Fagforbund og de fra enkelte Medlemmer i de forskellige Organisationer fremsatte Forslag om Udmældelse af De samvirkende Fagforbund, udtaler Generalforsamlingen, at lige saa lidt om det vilde være korrekt, om det enkelte Fagforeningsmedlem, under Paaberaabelse af Fejl eller Misgreb indenfor hans Organisation, udmældte sig, lige saa lidt er Udmældelse den rette Fremgangsmaade fra de Organisationers Side som maatte mene, at der er noget at rette enten indenfor Ledelsen eller ved Samarbejdets Form indenfor De samvirkende Fagforbund. Kritik af Arbejdernes Organisationer og Forsøg paa Ændringer af disses Forhold bør udelukkende ske *indenfor* Organisationerne og ikke paa offenlige Møder under de kapitalistiske Blades Bifald og Medvirkning.

I Henhold hertil udtaler Generalforsamlingen, at ethvert Skridt eller Foranstaltning, som kan virke splittende eller opløsende paa De samvirkende Fagforbund, maa modarbejdes paa det kraftigste ved de Midler, som maatte anses nødvendige. Og under Henvisning til den hensynsløse, men klare Stilling, som Arbejdsgiverne indtager overfor Arbejdernes faglige Organisationer, uden Forskel paa, hvor disse staar, opfordrer Generalforsamlingen alle de Forbund og Foreninger, som endnu staar udenfor, til at opfylde deres Solidaritetspligt og herefter slutte sig til vort Lands faglige Landsorganisation.

Under Hensyn til de senere Tiders Begivenheder, hvori det har vist sig, at et enkelt Fags Konflikt med Arbejdsgiverne med Lethed udvides til en øjeblikkelig Kamp mellem Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund om de foreliggende uløste Lønspørgsmaal mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne i alle andre Fag og i Anledning af Arbejdsgiverforeningens stadig gentagne Lock-out-Trusler overfor De samvirkende Fagforbund, udtaler Generalforsamlingen, at de danske organiserede Arbejdere ikke i Længden uden Modtræk kan finde sig i en saadan Taktiks Fortsættelse og paalægger Forretningsudvalget nøje at overveje, hvilke Modforanstaltninger, der fra Landsorganisationens Side i saa Henseende kan gøres. Generalforsamlingen tilsiger Forretningsudvalget sin ubetingede Støtte til Gennemførelse af eventuelle herom tagne Beslutninger.

Denne Resolution vedtoges enstemmig, hvorefter hele Virksomheden enstemmig godkendtes.

(Fortsættes.)

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 46 ❁ KØBENHAVN DEN 15. MAJ 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling. Arbejdsløsheden(Den sidste Lov om Hjælp til Arbejdsløse). Landsindsamlingen. (Antallet af Arbejdsløse den 1. Maj 1909.) Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den tiende Uddeling.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling.

II.

Punkt 2. Regnskaberne for Aarene 1907 og 1908 godkendtes enstemmig uden Diskussion.

Punkt 3. Lovens Revision.

Kasserer *E. Svendsen* redegjorde for de indsendte Ændringer, hvorpaa der førtes en længere Diskussion.

Der vedtoges derefter følgende Ændringer i *Loven*.

§ 31. 1 Stykke blev saalydende.

Paa de ordinære Generalforsamlinger vælges et Forretningsudvalg, bestaaende af en Formand, en Næstformand, en Sekretær og 8 Medlemmer samt en Kasserer og en Revisionskomité, bestaaende af 3 Medlemmer.

Repræsentanter til Arbejdsraadet udpeges paa de ordinære Generalforsamlinger.

Følgende Paragraf blev overflyttet til Loven fra Forretningsudvalgets Forretningsorden:

Naar en Organisations Ledelse ønsker Forhandling med Forretningsudvalget om de i Lovens §§ 9 og 10 omhandlede Spørgsmaal, skal saadan Begæring indgives skriftlig og saavidt muligt ledsages af en kortfattet Fremstilling af Sagen. Spørgsmaalet behandles i det førstkommende ordinære Møde, saafremt der ikke er fremsat Ønske om en hurtigere Behandlingsmaade. Med Undtagelse af de i Lovens § 11 nævnte Tilfælde kan Sagen dog ikke forlanges forelagt et Møde med mindre end 5 Dages Varsel.

Den Organisation, som forlanger et Spørgsmaal behandlet, er forpligtet til at lade sig repræsentere ved Mødet, samt saavidt muligt fremskaffe de Oplysninger, Forretningsudvalget maa anse det nødvendigt at forlange.

Ny Paragraf.

Forbundene og de enkeltvis indmeldte Foreninger betaler selv de med deres Repræsentation ved Repræsentantskabets Møder og ved Generalforsamlingerne forbundne Udgifter.

Udgifterne til Forretningsudvalgets Deltagelse i disse Møder afholdes af De samvirkende Fagforbunds Administration.

I *Forretningsudvalgets Forretningsorden* vedtoges følgende Ændringer:

§ 1. Tirsdag forandres til Onsdag.

§ 3. Efter første Punktum tilføjes der §'en følgende:

Kommer et Medlem forsent kan det ikke deltage i Diskussionen eller Afstemningen om den Sag paa Dagsordenen, hvorom Forhandlingerne er paabegyndt.

Udebliver et Medlem fra 3 paa hinanden følgende Møder uden anmeldt lovligt Forfald, udslettes det af Forretningsudvalget.

Ved lovligt Forfald forstaaes Sygdom og uopsætligt Arbejde i Partiets Tjeneste.

I § 10 indskydes efter Medlemmer:

»i Indlandet«

»8 Kr.« forandres til »10 Kr.«

I *Repræsentantskabets Forretningsorden* bliver Ordlyden af Paragraf 1 saaledes:

»Repræsentantskabet holder ordinært Møde en Gang aarlig.

I det Aar Generalforsamlingen afholdes, skal Repræsentantskabsmødet afholdes umiddelbart forinden.

Iøvrigt kan Repræsentantskabet indkaldes til Møde saa ofte det gøres nødvendigt efter Bestemmelserne i Loven eller Forretningsordenen«.

§ 2 blev saalydende:

Repræsentantskabet er kun beslutningsdygtigt naar mindst $^3/_4$ af Medlemmerne er tilstede.

§ 6 blev saalydende:

Revisionskomitéen har Ret til, som Helhed eller ved sin Formand, at være tilstede ved de ordinære Repræsentantskabsmøder, ligesom de af Forretningsudvalget kan tilkaldes til Repræsentantskabets øvrige Møder.

Punkt 4. *Gensidighed ved Medlemmers Overflytning i Danmark og de andre skandinaviske Lande* indledes af *Formanden,* der anbefalede Forsamlingen at vedtage følgende Resolution.

Med Hensyn til Fagorganisationernes Gensidighed ved deres Medlemmers Overgang fra den ene Organisation til den anden, saavel i Indlandet som i Udlandet, udtaler Generalforsamlingen:

Et af den faglige Arbejderbevægelses Hovedformaal er at fremme Arbejdernes Solidaritet, baade indenfor det enkelte Fag og mellem de enkelte Fag i et Land saavel som mellem de forskellige Landes fagorganiserede Arbejdere indbyrdes.

Det er derfor en af Fagorganisationernes fornemste Opgaver efterhaanden at fjærne de Solidaritetshindringer, som enten af lavsmæssige eller andre konservative Aarsager, eller paa Grundlag af Bestemmelser af udelukkende fag-egoistisk Natur, i Fortiden har rejst sig mellem de enkelte Fag og Arbejdergrupper, og Generalforsamlingen er af den Mening, at disse Skranker mellem Arbejderne snarest muligt bør falde.

Som Udgangspunkt herfor henviser Generalforsamlingen baade til de for Arbejdsløshedskasserne gældende Overflytningsregler og til De samvirkende Fagforbunds Lov § 6, hvorefter et Medlem af en under De samvirkende Fagforbund hørende Organisation uden Indskud kan overgaa i et andet Fags Organisation, og den opfordrer de Organisationer, som endnu ikke har efterkommet denne Bestemmelse, til snarest at ændre deres Love i Overensstemmelse hermed, og saavidt muligt følge de for Arbejdsløshedskasserne gældende Overflytningsregler.

Generalforsamlingen henviser ligeledes til den paa den skandinaviske Kongres i Kristiania i 1907 vedtagne Beslutning hvorefter Medlemmer, som har tilhørt Organisationen i mindst et Aar og er lovlig udtraadt, uden Indskud kan indtræde i en anden Organisation under en af Landsorganisationerne i Sverrig, Norge, Finland eller Danmark.

Der henvises endvidere til den paa den internationale Fagforeningskonference i Kristiania i 1907 vedtagne Beslutning om det samme Spørgsmaal, og den vedtager for sit Vedkommende at tiltræde begge disse Beslutninger.

Resolutionen vedtoges enstemmig.

Punkt 6. *Oprettelse af et Arkiv for Arbejderbevægelsen* indledes af *Formanden.* Han henviste til det forberedende Arbejde, der i den Retning alt er gjort.

Generalforsamlingen vedtog enstemmig en saalydende Resolution:

Generalforsamlingen tiltræder, i Tilslutning til den af Hovedbestyrelsen for Socialdemokratisk Forbund tagne Beslutning, at der oprettes et Arkiv for Arbejderbevægelsen paa det Grundlag, som er foreslaaet af det derom nedsatte Udvalg.

Generalforsamlingen bemyndiger Forretningsudvalget til, sammen med de andre Faktorer, at fastsætte den endelige Plan, samt Vedtægter for Arkivet og at oprette samme snarest muligt, saaledes at Indkaldelse af Materiale til Arkivet kan ske fra 1. Juni d. A.

Formanden indledede derpaa *Dagsordenens* **Punkt 7:** *Oprettelsen af en Arbejderhøjskole:* Han forelagde Sagen i store Træk, paapegede dens Betydning og anbefalede dens Gennemførelse: Følgende Resolution blev vedtaget:

I Betragtning af, at socialistisk Oplysning, Historie, Naturvidenskab, Kendskab til den inden- og udenlandske Arbejderbevægelse osv. er af den største Betydning i Underklassens Befrielseskamp, vedtager Generalforsamlingen, i Tilslutning til den paa Socialdemokratiets Kongres i Odense i September 1908 tagne Beslutning, at Arbejdet for Oplysningens Fremme paa disse Omraader skal fortsættes i forstærket Grad.

Generalforsamlingen formener, at en Arbejderskole, hvor dette Oplysningsværk kan øves under faste Former, vil være af den største Værdi for et enigt og maalbevidst Arbejde for Arbejderklassens Frigørelse, og vedtager derfor, at denne Tanke skal søges ført ud i Livet i den kommende Tid.

Endvidere anbefaler Generalforsamlingen Arbejdernes Organisationer at virke for Tilslutning til de af Kommunerne og af Arbejdernes Organisationer oprettede Undervisningskursus og Aftenskoler, til Folkeuniversitetsforeningens Undervisningsvirksomhed osv.

Generalforsamlingen paalægger Forretningsudvalget at lade det Udvalg, som er nedsat om denne Sag, med al Kraft fortsætte det paabegyndte Arbejde vedrørende en Arbejderskole, og det overdrages til Forretningsudvalget, i Forbindelse med Forretningsudvalget for Soc. Forbund, at fremsætte Forslag til næste Generalforsamling i De samvirkende Fagforbund.

Punkt 8. *Kooperative Foretagender*: indledes af Folketingsmand *F. I. Borgbjerg*:

Der optoges et stenografisk Referat af Borgbjergs Foredrag, som vil fremkomme i et senere Numer af »Arbejderen«.

Det vedtoges med overvældende Majoritet at undlade at diskutere dette Emne, hvorefter Forsamlingen vedtog en saalydende Resolution:

»Idet De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling ligesom den socialdemo-

kratiske Partikongres i Odense 1908 slutter sig til den af den skandinaviske Arbejderkongres i Kristiania 1907 vedtagne Resolution som lyder saaledes:

»Kongressen anser den kooperative Bevægelse som et vigtigt Middel i Arbejderklassens Frigørelseskamp, hvis Maal det er, gennem Erobringen af den politiske og økonomiske Magt i Samfundet, at udrydde Fattigdommen og at skabe en paa de socialistiske Principers Grundlag hvilende Samfundsordning.

Ved Siden af den Udvikling af Arbejderklassen, som Socialdemokratiets politiske og faglige Organisationer skaber, virker de af Arbejderne paa Produktionens og Vareomsætningens Omraade oprettede kooperative Foretagender som et Middel til at give Arbejderklassen Indsigt i Produktionens og Omsætningens Ledelse og til at udvikle Arbejderklassens Evne til at overtage disse Funktioner.

Kongressen anser det derfor for at være de organiserede Arbejderes Pligt at støtte kooperative Organisationer, hvor saadanne findes, navnlig ved at gøre deres Vareindkøb hos disse og indmelde sig som Medlemmer, hvor saadant findes formaalstjenligt.

Kongressen anbefaler endvidere Oprettelsen af kooperative Foretagender, hvor saadanne ikke findes.

Kongressen anbefaler de forskellige Lande at foretage en Undersøgelse af Muligheden for den kooperative Produktions Anvendelighed ved faglige Tvister og forelægge Resultatet for næste Kongres«,

paalægges det Fagforbundenes Repræsentanter i det af De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratiets Partikongres nedsatte Fællesudvalg, at afgive Indberetning for den i 1911 sammentrædende Generalforsamling ligesom Partikongressens Repræsentanter samme Aar vil gøre Indberetning til den i 1911 sammentrædende Partikongres.

Punkt 9. *Fabriksloven og dens Revision* indledes af *Alfred Christiansen*, Forretningsfører for Tobaksarbejderforbundet.

Dette Foredrag og den paafølgende Diskussion blev ligeledes optaget stenografisk og vil senere blive gengivet i »Arbejderen«.

Man vedtog sluttelig følgende Resolution:

Generalforsamlingen bemyndiger Forretningsudvalget til — paa Grundlag af Sagens Behandling her og paa Grundlag af de Svar, der maatte fremkomme paa derom stillede Forespørgsler til de enkelte Fag — at tilstille Arbejdsraadet saadanne Ændringer til Fabriksloven, som skønnes fornødne.

Punkt 10. *Arbejdsløsheden og Arbejdsløshedskasserne* indledes af Typograf *P. Hvidtfeldt*. Han oplyste, at for Øjeblikket har 44 Arbejdsløshedskasser med 78,000 Medlemmer faaet Anerkendelse.

Kasserer *E. Svendsen* gav en Oversigt over Landsindsamlingens Resultat. Der var i 11 Uger ialt indkommet 228,837 Kr. Til Naturalier i København var der medgaaet 113,000 Kr., og kontant var der i København uddelt 24,000 Kr., i Provinserne 87,385 Kr. Gennem de arbejdsløses Kontor i København var der endvidere indkommet 57,124 Kr.

Paa Forslag af Forretningsudvalget vedtoges en saalydende Resolution:

Idet Generalforsamlingen med Tilfredshed konstaterer, at det gennem Beslutningen paa Generalforsamlingen 1907 anviste Grundlag for Oprettelsen af anerkendte Arbejdsløshedskasser har vist sig at være praktisk og heldigt, udtaler den sin Anerkendelse af udvist Energi og af den gode Maade, hvorpaa Forretningsudvalget og det paa den nævnte Generalforsamling nedsatte Mønstervedtægts-Udvalg har lagt Forholdene tilrette for Kassernes Dannelse. Arbejderne opfordres til at arbejde videre paa en Forbedring og Fæstnelse af Arbejdsløshedskasse-Institutionen, og med passende Foranstaltninger, gennem deres Organisationer, støtte de Forslag som Arbejderpartiets Repræsentanter i Rigsdag og Kommunalbestyrelser fremsætter for at fremme offentligt Arbejde eller, hvis dette ikke er tilstrækkeligt, for at faa bevilget direkte Tilskud til Organisationerne til Fordeling blandt de Arbejdsløse.

Generalforsamlingen finder, at den af Forretningsudvalget foranstaltede Lands-Indsamling og de paa samme Tid fremkaldte By-Indsamlinger var et betimeligt og rigtigt Skridt. Men da det synes som om Indsamlingen er ved at ebbe ud, vedtager Generalforsamlingen at slutte Landsindsamlingen den 15. Maj d. A., idet man dog samtidig retter en indtrængende Opfordring til saavel Organisationerne som de enkelte Medlemmer, baade inden- og udenfor De samvirkende Fagforbund om, ved endnu en yderligere Anstrængelse, i Tiden til 15. Maj at tilvejebringe saa store Midler som muligt, til Støtte for de Arbejdsløse.

Ved fremtidige ordinære Repræsentantskabsmøder og Generalforsamlinger i De samv. Fagforbund skal der hver Gang sættes som et fast Punkt paa Dagsordenen: *Arbejdsløsheden og Arbejdsløshedskasserne.*

Punktet indledes af en af Forretningsudvalget hver Gang udpeget Repræsentant fra en Organisation under De samv. Fagforbund.

Hvidtfeldts Foredrag optages senere i »Arbejderen«.

Punkt 11. *Valg af Medlemmer til*

Forretningsudvalg, Kasserer og Revisionskomité.

Alfred Christiansen aflagde Beretning om 16 Mandsudvalgets Arbejde angaaende Lønninger til Funktionærerne. Udvalget foreslog, at Formanden fremtidig lønnes med 60 Kr. pr. Uge, Sekretæren og Kassereren hver med 50 Kr. pr. Uge.

Det foreslog endvidere, at de 45 Kr., hvormed »Social-Demokraten« ugentlig lønner De samvirkende Fagforbunds Formand for hans Arbejde med at kontrollere det faglige Stof, fremtidig indgaar i Landsorganisationens Kasse. Samtidig foreslog Udvalget, at ingen af De samv. Fagforbunds Funktionærer, uden Forretningsudvalgets Tilladelse maa modtage lønnede offentlige Hverv.

Forskellige Talere talte for og imod, at Formanden modtog offentlige Hverv.

Udvalgets Forslag om Lønningernes Størrelse vedtoges med alle Stemmer mod 15.

Til Formand indstilledes Smed J. A. Hansen, Sekretær Carl F. Madsen og Snedker Carl Gran. Sidstnævnte frabad sig Valg.

Ved den skriftlige Afstemning valgtes Sekretær *Carl F. Madsen* til Formand med 212 Stemmer. J. A. Hansen fik 116 Stemmer.

Til Sekretær valgtes Snedker *Carl Gran* med Akklamation.

Til Næstformand valgtes ved Haandsoprækning Typograf *P. Hvidtfeldt.*

Kasserer *E. Svendsen* genvalgtes med Akklamation.

Til Medlemmer af Forretningsudvalget valgtes følgende:

Arbejdsmand *Lyngsie* med 217 Stemmer, Smed *J. A. Hansen* med 198 Stemmer, Skræder *Will. P. Arup* med 186 Stemmer, Tobaksarbejder *Alfred Christiansen* med 174 Stemmer, Former *Arnold Nielsen* med 143, Fru *Olivia Nielsen* med 136 Stemmer, Maler *Rudolf Poulsen* med 136 Stemmer og Bødker *Anton Andersen* med 122 Stemmer.

Derefter havde:

Tapetserer *J. P. Jønsson* 101 St., Arbejdsmand *P. Mikkelsen* 94 St., Bogbinder *H. Olesen* 87 St., Væver *J. J. Møller* 56 Stemmer, Fru *Andrea Brochmann* 49 Stemmer, Murer *P. C. Olsen* 40 Stemmer, Bager *Z. Friis* 31 Stemmer og Snedker *Martin Pedersen* 30 Stemmer.

Til Medlemmer af Revisionskomitéen valgtes:

Cigararbejder *Wilhelm Nygaard* med 185 Stemmer, Maskinarbejder *Niels Lundby* med 142 Stemmer og Murer *P. C. Olsen* med 94 St.

Derefter havde Smed *A. Johansen* 79 Stemmer, Bager *C. Jacobsen* 23 Stemmer og Tapetserer *A. Petersen* 20 Stemmer.

Lian udtalte: De Forventninger, hvormed jeg kom herned, er ikke blevet skuffede. De danske Klassefæller er Foregangsmænd for Arbejderne i Norden. Til Lykke med fortsat enigt Arbejde indenfor Landsorganisationens Rammer.

Formanden paaviste Tilknytningspunkterne mellem Nordens Arbejdere. Tak for den hidtidige Støtte, og tag de danske Arbejderes Hilsen med hjem til gamle Norge.

Dirigenten *Carl Gran* tolkede i faa Ord Forsamlingens Tak til Martin Olsen for hans Kæmpearbejde indenfor Arbejderbevægelsen, og motiverede et Leve for ham, med Ønsket om, at han atter maa genvinde sit Helbred.

Martin Olsen bragte Generalforsamlingen en sidste Tak for den Tillid, der var vist ham baade som Sekretær og Formand. Den nyvalgte Formand, *Carl F. Madsen*, takkede ligeledes for den Tillid, der var vist ham ved hans Valg som Formand. Han haabede, at han maatte blive i Stand til at føre De samvirkende Fagforbund videre frem paa den af den afgaaede Formand anviste Bane og lovede at sætte al sin Kraft og Energi ind paa Varetagelsen af Arbejdernes Interesser.

Den nyvalgte Sekretær *Carl Gran* takkede ligeledes for Valget.

Dirigenten sluttede Generalforsamlingen med et Leve for Landsorganisationen, som besvaredes med kraftige Hurraraab.

Arbejdsløsheden.

Den sidste Lov om Hjælp til Arbejdsløse.

I den trykte Beretning til De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April har vi omtalt det af Socialdemokraterne i Rigsdagen foretagne Arbejde for at skaffe de Arbejdsløse en Hjælp udover den, de kan faa gennem deres Arbejdsløshedskasse eller deres Fagforening, Socialdemokraterne krævede Hjælp til Arbejdsløse gennem Kommunerne, men saaledes at disse af Statskassen fik refunderet Halvdelen af deres Tilskud, dog ikke udover 50 Øre pr. Indbygger i de paagældende Kommuner.

Men om et Statstilskud vilde Flertallet — Reformvenstre, Moderate og Højre — aldeles ikke høre tale, kun det radikale Venstre støttede Socialdemokraterne. Efter flere Møder i det om Forslaget nedsatte Udvalg og efter at der var foretaget særlige Undersøgelser om Arbejdsløshedskassernes Stilling under den herskende langvarige Arbejdsløshed, blev der endelig gennemført en Lov, som vel gav *Kommunerne* en Ret til at yde ekstraordinære Tilskud til anerkendte Arbejdsløshedskasser; disse Tilskud skulde fordeles gennem Arbejdsløshedsnævnet. Men da der i en anden Del af Loven blev givet Sandsynlighed for at Kommunerne vilde faa refunderet Trediedelen af hvad de ydede til Hjælpekasserne, kunde man gaa ud fra at Kommunerne i Reglen vilde foretrække den sidste Vej, naar de ydede Hjælp. Det galdt derfor om, at finde andre Midler til at bringe Arbejdsløshedskasserne og de Arbejdsløse i mere *direkte* Forbindelse med Kommunerne, ligesom der dog ogsaa burde gøres endnu et Forsøg paa at drage Staten med ind, for at gøre Kommunerne mere villige til at hjælpe. Socialdemokraterne forelagde da, med *Martin Olsen* som Ordfører, den 20. April et Lovforslag, der i det væsentlige var enslydende med de Bestemmelser, der gælder for Sygekassemedlemmer (Fattiglovens § 63), og gaaende ud paa, at Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser, som har opbrugt deres Understøttelser her, faar Adgang til hos Kommunen at faa en Hjælp af samme Størrelse, som den, der er ydet dem gennem deres Arbejdsløshedskasse. Opholdskommunen skulde have $^3/_4$ af deres Udgift hertil refunderet af Vedkommendes Forsørgelseskommuner og Staten skulde yde Kommunerne Halvdelen af deres Udgifter.

Den 27. April kom Forslaget til 1. Behandling i Folkethinget. Men Bestemmelserne om Refusion fra Forsørgelseskommunen og fra Staten, stødte straks paa Modstand hos Flertallet. Rustningsforslagene skulde have Lov til at sluge det hele. Man var derimod nok villig til at gaa med til selve Hovedbestemmelsen, gældende for et Aar og da ikke Refusionerne kunde gennemføres, gik Socialdemokraterne med til det, der kunde opnaas.

Loven, som vi aftrykker nedenfor, blev enstemmigt vedtaget i Folkethinget. Højre stemte vel derfor under Trykket af det nær forestaaende Folkethingsvalg, men deres Ordfører *Birck* har senere erklæret, at han aldrig mere vil stemme for en saadan Lov. Dette er forstaaeligt nok, thi den vil komme til at narre *Fattigvæsenet* for en hel Del af sine Fattige og dette maa naturligvis bedrøve Reaktionen.

Men Loven var alligevel nær strandet. Tirsdag den 4. Maj var Forslaget, som det nu forelaa fra Udvalget, til 2. og 3. Behandling i Folkethinget, og man ventede der, at Landsthinget vilde sætte det paa Dagsordenen den næste Dag. Dette skete ikke, trods et energisk Arbejde fra Socialdemokratiets Side og heller ikke den 6. Maj — Rigsdagssamlingens sidste Dag — stod det paa Dagsordenen. Ved Møder, gennem vor Presse og — ikke mindst — underhaanden, blev der imidlertid lagt et saadant Pres paa Højremændene i det priviligerede Thing, at de ansaa det for klogest at behandle det, og det blev da, uden at det havde staaet

paa den trykte Dagsorden, gjort færdigt uden Omtale, ved alle tre Behandlinger i Løbet af en halv Time. Den saaledes færdiggjorte Lov stadfæstedes den 8. Maj.

Loven har følgende Ordlyd:

Lov

om fortsat Hjælp til Arbejdsløse efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør.

§ 1.

Indtil 1. April 1910 gælder følgende Bestemmelse:

Naar en her i Landet forsørgelsesberettiget Person, der som Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedskasse har modtaget Understøttelse af bemeldte Kasse i Henhold til de for samme gældende Regler, efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør fremdeles er arbejdsløs og trængende til Understøttelse, skal den Hjælp, der af hans Opholdskommune ydes ham til hans og hans Families nødvendige Underhold, ikke betragtes som Fattighjælp, for saa vidt og saa længe den ikke i Omfang skønnes at overstige den ham af Arbejdsløshedskassen ydede Understøttelse.

De nærmere Regler angaaende Formen for Hjælpens Ydelse og Kontrollen med Betingelsernes Tilstedeværelse blive at fastsætte af Indenrigsministeren.

De af Opholdskommunen i Henhold til denne Lov afholdte Udgifter ere ikke Genstand for Refusion fra Forsørgelseskommunen.

§ 2.

Denne Lov træder straks i Kraft.

Som det vil ses, skal der af Indenrigsministeren udarbejdes nærmere Regler angaaende Formen for Hjælpens Ydelse og for Kontrollen med, at den Arbejdsløse, der faar Hjælp, fremdeles kan tilkomme en saadan. Vedrørende dette Spørgsmaal blev der inden Forslaget kom til 2. Behandling i Folkethinget konfereret med Indenrigsministeren, og denne angav overfor Udvalget hvorledes han havde tænkt sig Hovedtrækkene i disse Regler. Da Udvalgets Betænkning indeholder Oplysninger herom hidsætter vi Betænkningen, der lyder saaledes:

I Udvalget har Meningerne været ret delte om, hvorvidt og i hvilket Omfang Forslagets forskellige Bestemmelser burde gennemføres, og navnlig næres der hos en Del af Udvalgets Medlemmer megen Betænkelighed baade ved at lade Staten bære en Del af Udgifterne ved den Understøltelse, der efter Forslaget skal ydes til de Arbejdsløse, og ved Bestemmelsen om Refusion fra Forsørgelseskommunen, og under Hensyn hertil saavel som til Lovens midlertidige Karakter og til Muligheden for Forslagets Gennemførelse i indeværende Rigsdagssamling er Udvalget enigt om kun at søge Forslagets Hovedbestemmelse — om Kommunernes Ret til at yde Hjælp til Arbejdsløse efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør — gennemført og derimod at lade Bestemmelserne om Statstilskud og om Refusion udgaa.

Udvalget anser det derhos for heldigt, at der, under Hensyn til, at det kan være ret vanskeligt for Kommunerne at udføre det til Tider sikkert meget betydelige Arbejde med Hensyn til Kontrol og lign., der kan følge af Loven, gives nærmere Regler for Kontrollen og for Formen, hvorunder Hjælpen ydes, og efter Forhandling med Indenrigsministeren formener Udvalget, at disse Forhold kan ordnes saaledes, at de Arbejdsløse, der har opbrugt deres Understøttelse fra Arbejdsløshedskasserne, ved Kommunens Foranstaltning — *eventuelt gennem Bestyrelserne for Hjælpekasserne og med dem ligestillede velgørende Foreninger* kan faa udleveret Blanketter indeholdende en Række Spørgs-, maal, som sigter til at tilvejebringe Oplysning om deres Forsørgelsesret her i Landet, deres Trang og Størrelsen af den Hjælp, de har modtaget af Kassen m. v. Denne Blanket skal de paagældende underskrive paa Tro og Love — yderligere Bevis for Trangen menes ikke at kunne tilvejebringes —, og Kassens Bestyrelse skal paa Blanketten attestere Rigtigheden af deres Opgivende med Hensyn til den Hjælp, de har modtaget.

Det tænkes bestemt i de af Indenrigsministeren udfærdigede Regler, at Kommunen kan vælge mellem selv at udbetale Understøttelsen eller forlange den udbetalt gennem Arbejdsløshedskasserne; i sidste Fald maa disse af Kommunen forsynes med de fornødne Forskud. Hver Uge eller maaske hver 14. Dag skal Kassens Bestyrelse attestere, at den paagældende fremdeles er arbejdsløs, og at hans Forhold er uforandrede.

Vi har fremhævet den indskudte Henvisning til Hjælpekasserne i Betænkningens 2. Stykke, fordi vi gerne vil henlede Organisationernes Opmærksomhed derpaa. Det vilde være af Betydning baade for Udnyttelsen af denne lille, men indholdsrige, foreløbige Lov og for den fremtidige Udvikling af Understøttelsen ved det offentlige uden Fattighjælps Virkninger, at vi faar skudt vore Arbejdsløshedskasser saa langt frem som muligt, som de Arbejdsløses Repræsentanter i denne Henseende og at vi kommer udenom Fattigvæsenet, baade reelt og

formelt. Men Arbejdet herfor maa gøres gennem den Indflydelse vi kan forskaffe os i Kommunalbestyrelserne.

Det er os bekendt, at der i Indenrigsministeriet arbejdes forceret for at faa de efter Loven nødvendige Regler ud til Kommunen snarest muligt. Vi anmoder derfor Organisationerne om, gennem de lokale Fællesorganisationer, hvor saadanne findes og ellers paa bedste Maade, snarest at optage Spørgsmaalet om Henvendelse til Kommunalbestyrelsen, for derved at skaffe *de* Arbejdsløse, som har opbrugt deres Understøttelse, den Hjælp, de har Krav paa efter denne, under saa ekstraordinære Omstændigheder gennemførte Lov.

Arbejdsløsheden vedvarer jo desværre, trods det, at vi er i Maj Maaned, endnu for Tusinder af Arbejdere, og den økonomiske Krise, der er Skyld deri, vil vistnok behøve mindst et Aar endnu, forinden den løber ud. Loven kan komme til at foraarsage endog store Udgifter for de mere industrielt udviklede Kommuner. Men dette faa ikke hjælpe. Naar Samfundet har indrettet sig saa forrykt, at det lader Tusinder gaa ledige, uagtet der *er* Brug for deres Arbejde til at frembringe Ting, som Befolkningen nu maa mangle, saa maa den Del af Samfundet, der har sit Udtryk gennem Kommunerne foreløbig sone derfor. Det kunde jo være, at Trykket paa Kommunerne kan blive saa stærkt, at de *trykker igen* overfor Staten. Saa kan det maaske lykkes, at faa de regerende Partier til gennem Lovgivningen at træffe mere indgribende Foranstaltninger for at hindre *Aarsagerne* til Arbejdsløsheden.

Den foreliggende Lov kan blive et Middel hertil. Vi skal kun udnytte den **fuldtud.**

Landsindsamlingen.

Under 12. ds. har Forretningsudvalget udsendt et Cirkulære til samtlige Fagorganisationer af følgende Indhold:

Cirkulære Nr. 22/09.

Til samtlige Fagorganisationer i Danmark.

I Begyndelsen af Januar Maaned d. A. udsendte Forretningsudvalget et Cirkulære til samtlige faglige Organisationer i Danmark, med Opfordring til at lade foretage en Indsamling af Penge hos alle faglige Forbund og Foreninger i hele Landet, for af de saaledes indsamlede Midler at understøtte de arbejdsløse Medlemmer, som var haardest ramt af Arbejdsløsheden.

Denne Opfordring har mødt velvillig Forstaaelse baade hos Organisationerne og hos disses enkelte Medlemmer. Indsamlingen har nemlig indtil den 11. Maj indbragt *249,175* Kr.

Af det saaledes indsamlede Beløb er der ydet de Arbejdsløse *239,325* Kr. dels i Naturalier og dels i Penge. I Provinserne er der udelukkende udbetalt kontant Understøttelse.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling har imidlertid vedtaget at slutte Landsindsamlingen for denne Gang fra og med den 15. ds.

Idet Forretningsudvalget paa de Arbejdsløses Vegne bringer samtlige Bidragydere en hjærtelig Tak for den ydede Hjælp, tillader vi os at anmode de Organisationer, som har modtaget Indsamlings-Lister, om saasnart Indsamlingen er ophørt, at indsende samtlige Lister og de indsamlede Penge til vor Kasserer *E. Svendsen,* Nørre Farimagsgade 49 [1].

Vi vil forhaabentlig blive i Stand til at kunne udbetale endnu en Understøttelse til de Arbejdsløse.

P. F. V.
CARL F. MADSEN.

Antallet af Arbejdsløse den 1. Maj 1909.

Der foreligger Oplysninger fra 37 Organisationer med 79,227 Medlemmer. Deraf var 9,918 arbejdsløse = 12,51 %. I København 7,025 = 16,52 % og i Provinserne 2,891 = 7,87 %.

Vi nævner her de Fag, som er mest ramt af Arbejdsløshed.

Bagerne 350, Murarbejdsmænd i

København, 370, Murerne 776, Smede og Maskinarbejdere 1543, Snedkere 1186 og Tømrerne 746.

Sammenligner man Arbejdsløsheden den 6. Marts med Arbejdsløsheden den 1. Maj, vil det ses, at der har været en betydelig Nedgang. Den 6. Marts var der nemlig 22,426 Arbejdsløse = 26 % og den 1. Maj 9,918 Arbejdsløse = 12,51 %.

Trods den glædelige Nedgang, er Antallet af Arbejdsløse dog altfor urimeligt stort, og der er desværre intet Haab om, at der vil indtræde nogen væsentlig Bedring i en overskuelig Fremtid.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den tiende Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkort à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	1217	1024	500	717	1217	3193	70	6723.00
Arbejderforbund, Kvindelig	22	7	8	14	22	23	20	87.00
Bager- og Konditorforbundet	63	12	25	32	57	59	70	225.00
Bogbinderforbundet	15	5	5	7	12	25	20	60.00
Brolæggerforbund, Dansk	45	28	20	25	45	88	50	219.00
Bødkerforbundet	5	6	»	5	5	18	50	33.00
Billedskærer- og Dekorations-Billedhuggerforbundet	5	»	2	3	5	»	50	15.00
Drejerforbundet	14	8	6	8	14	25	40	66.00
Elektrikerforbundet	10	4	4	6	10	13	»	42.00
Formerforbund, Dansk	62	76	20	33	53	260	30	414.00
Forgylderforbundet	»	3	»	»	»	9	»	9.00
Gartnerforbundet	5	»	2	3	5	»	50	15.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening	5	»	2	3	5	»	50	15.00
Glarmestersvendenes Fagforening	11	»	5	6	11	1	10	33.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	30	4	10	20	30	15	»	102.00
Handskemagerforbundet	3	»	»	3	3	»	30	9.00
Hattearbejderforbundet	3	»	»	3	3	»	30	9.00
Hvidgarverforbundet	1	»	»	1	1	»	10	3.00
Karetmagerforbund, Dansk	2	4	»	2	2	12	20	18.00
Kedel- og Maskinpasserforbund Dansk	21	5	9	12	21	17	10	78.00
Litografisk Forbund	8	2	3	5	8	6	80	30.00
Metaltrykkernes Fagforening	12	»	5	7	12	1	20	36.00
Malerforbundet	590	426	200	290	490	1627	»	3048.00
Murerforbundet	520	390	220	300	520	1222	»	2730.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	282	»	120	162	282	28	20	846.00
Ovnsætternes Fagforening	7	»	3	4	7	»	70	21.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	»	2	2	»	20	6,00
Mølleriarbejderforbund Dansk	10	5	5	5	10	16	»	45.00
Sadelmager og Tapetsererforbund	50	20	20	30	50	65	»	210.00
Savværks- og Maskinsnedkerforbund	60	23	25	35	60	75	»	249.00
Skibstømrerforbund, Dansk	»	52	»	»	»	156	»	156.00
Skraatobaksarbejderforbund	1	2	»	1	1	6	10	9.00
Skotøjsarbejderforbund	18	2	8	10	18	7	80	60.00
Skiferdækkernes Fagforening	9	»	4	5	9	»	90	27.00
Slagteriarbejderforbund Dansk	2	2	»	2	2	6	20	12.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	226	88	86	100	186	402	60	942.00
Snedkerforbundet	811	237	200	400	600	1404	»	3144.00
Stenarbejderforbund, Dansk	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Stukkatørernes Forbund	41	1	15	20	35	24	50	126.00
Tekstilarbejderforbund, Dansk	4	18	2	2	4	54	40	66.00
Tobaksarbejderforbundet	110	10	50	60	110	41	»	360.00
Tømrerforbund, Dansk	474	171	200	234	434	676	40	1935.00
Ialt...	4780	2635	1786	2579	4365	9586	50	22245.00

REDAKT.: C. M. OLSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 47 ❋ KØBENHAVN DEN 22. MAJ 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden. Norm for Regler for Behandling af faglig Strid. Træindustriarbejdernes Kongres. Arbejdsløsheden i Danmark i Februar Maaned 1909.

Arbejdsløsheden.

I Anledning af den sidst vedtagne *Lov om Hjælp til Arbejdsløse* har *Indenrigsministeriet* under 14. Maj d. A. til *Københavns Magistrat* og *samtlige Amtmænd* udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

I Lov Nr. 106 af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp til Arbejdsløse efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør, hvoraf et Antal Eksemplarer vedlægges til Fordeling mellem Kommunalbestyrelserne i Amtet i Forbindelse med nærværende Cirkulære, er det bestemt, at de nærmere Regler angaaende Formen for Ydelsen af den i Loven omhandlede Hjælp samt angaaende Kontrollen med Betingelsernes Tilstedeværelse fastsættes af Indenrigsministeren.

I Henhold hertil fastsættes følgende:

Naar en Arbejdsløs ønsker at opnaa Hjælp af det offentlige efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør i Henhold til fornævnte Lov, maa han til Kommunalbestyrelsen i sin Opholdskommune indgive Begæring om saadan Hjælp. Til Begæringen benyttes en Blanket, affattet i Overensstemmelse med den som Bilag hostrykte Formular, som kan erholdes udleveret hos Kommunalbestyrelsen.

Efter at være udfyldt underskrives Blanketten af den paagældende paa Tro og Love, og Bestyrelsen for vedkommende Arbejdsløshedskasse attesterer ved Paategning paa Blanketten den Arbejdsløses Opgivende med Hensyn til den Hjælp, han har modtaget af Kassen.

Saafremt Kommunalbestyrelsen maatte ønske det, bliver Hjælpen at udbetale den Arbejdsløse gennem vedkommende Arbejdsløshedskasse, der i saa Fald af Kommunen maa forsynes med det fornødne Forskud, og Kassens Bestyrelse skal da drage Omsorg for, at Udbetalingen af Hjælpen ophører, naar den paagældende ikke længer er arbejdsløs eller af andre Grunde ikke længer kan anses for trængende. Hvis Udbetalingen af Hjælpen sker ved Kommunens egen Foranstaltning, er Arbejdsløshedskassens Bestyrelse pligtig hver Uge, eller saafremt det af Kommunalbestyrelsen maatte anses for tilstrækkeligt, hver 14. Dag, at attestere, at den paagældende vedblivende er arbejdsløs, og at hans Forhold er uforandrede.

I Overensstemmelse med, hvad der er udtalt under de Rigsdagsforhandlinger, der gik forud for den omhandlede Lov, vil Hjælp kunne ydes efter Loven, uanset at der ikke bestaar en direkte Forbindelse mellem Ophøret af Understøttelsen fra Arbejdsløshedskassen og Begæringen om Hjælp af Kommunen; herved vil Loven altsaa ogsaa kunne bringes til Anvendelse paa arbejdsløse Personer, som allerede for lang Tid siden have opbrugt deres Understøttelse fra Kassen.

Idet man fremsender et Antal Eksemplarer af nærværende Cirkulære, skal man bede D'Hrr. Amtmænd anmode Kommunalbestyrelserne om snarest muligt at anskaffe en Beholdning af de ommeldte Blanketter til Begæringer om Hjælp i Henhold til ovennævnte Lov.

Indenrigsministeriet, den 14. Maj 1909.

Klaus Berntsen.

H. Andersen.

De af Indenrigsministeriet nævnte Blanketter er af følgende Indhold:

Begæring

om

fortsat Hjælp efter Arbejdsløshedskassehjælps Ophør i Henhold til Lov Nr. 106 af 8. Maj 1909

fra

(Fulde Navn og Stilling) .....

boende .....

født den ..... i ..... Sogn ..... Amt.

Betingelsen for at opnaa Hjælp er, at Andrageren er en *her i Landet forsørgelsesberettiget Person*, der som Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedskasse har modtaget Understøttelse af bemeldte Kasse i Henhold til de for samme gældende Regler og efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør *fremdeles er arbejdsløs og trængende til Understøttelse.*

Nedenstaaende Spørgsmaal besvares saa udtømmende som muligt, og Legitimationspapirer og øvrige Bevisligheder, som Andrageren kan fremskaffe, vedlægges.

1. Har Andrageren Familie at forsørge? I bekræftende Fald: Naar og hvor er han viet, og hvilken Alder har de enkelte Familiemedlemmer?

2. Oplysninger vedrørende Beretigelsen til Forsørgelse her i Landet:
   a. Hvor er Andragerens Forældre fødte, og hvor og naar er de viede?
   b. Har Andrageren haft Ophold i Udlandet før det 19. Aar.
   c. (For Udlændinge). Har Andrageren vundet dansk Indfødsret ved Lov og da naar?

3. Arbejdsløshedskassens Navn og Andragerens Medlemsnumer?

4. Hvilken Understøttelse har Andrageren modtaget af Arbejdsløshedskassen, og naar er den ophørt?

5. Hos hvem har Andrageren senest haft Arbejde? Hvor stor var den ugentlige Fortjeneste? Naar ophørte Arbejdet?

6. Hvor stor er Andragerens Husleje? (Indtægt ved Fremleje fradrages).

7. Til hvilket Beløb er Andragerens Indbo brandforsikret?

8. Har Andrageren eller nogen af hans Husstand Formue, Ejendom eller nogen fast Indtægt (Pension, Legat)?

9. Andragerens Gæld? (herunder Oplysning om Huslejerestance, Pantsætning m. v.

10. Har Andrageren eller nogen af hans Husstand Erhverv eller Fortjeneste og da hvilken?

11. Har Andrageren til sig selv eller andre, som han skal forsørge, tidligere nydt nogen som helst offentlig Hjælp og da naar sidst, hvor og hvilken?

12. Modtager Andrageren eller nogen af hans Husstand Hjælp af velgørende Foreninger eller Private? Eller er saadan Hjælp modtaget i Løbet af det sidste Aar?

Herved erklærer jeg paa Tro og Love, at samtlige foranstaaende Besvarelser af de stillede Spørgsmaal er rigtige og afgivne uden Forbehold, saaledes at de er i Overensstemmelse med Sandheden.

Datum.....

Underskrift.....

NB. Opmærksomheden henledes paa, at den som i Tilfælde, hvor Loven paabyder eller tilsteder saadant, afgiver en Erklæring paa Tro og Love, ifalder Strafansvar, naar Erklæringen befindes at være falsk.

* * *

Ovenstaaende Spørgsmaal vedrører alene det Medlem som andrager Kommunen om Hjælp og Rubrikkerne udfyldes ikke af vedkommende Medlem selv eller af Kassens Ledelse.

Medlemmet skal dog selv attestere Rigtigheden af det anførte.

Derimod skal Kassens Formand attestere, at Andrageren har Ret til Understøttelse. Til dette Brug benyttes følgende Formular:

Undertegnede Formand for nævnte Arbejdsløshedkasse attesterer, at Andrageren efter Kassens Vedtægt har Ret til... Dages Understøttelse i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maaneder.

Andrageren har i Tiden fra / 19 til / 19 nydt denne sin Ret fuldtud for det nævnte Tidsrum saaledes:

Udbetalt i Dagpenge:

fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.
fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.
fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.
fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.
fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.
fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.
fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.
fra	/ 19	til	/ 19	ialt	Dage à	Kr.	Øre =	Kr.	Øre.

Rejsehjælp d. / 19	Kr.	Øre.
Flyttehjælp d. / 19	Kr.	Øre.
Huslejehjælp d. / 19	Kr.	Øre.
Anden vedtægtsmæssig Hjælp	Kr.	Øre.
Samlet Understøttelse...	Kr.	Øre.

Kassens Ydepligt overfor Andrageren indtræder paany d.....

Det attesteres endvidere, at Andrageren for Tiden er arbejdsløs og ikke efter Hjælpens Ophør har haft Arbejde, der ikke ifølge Kassens Vedtægt kan betegnes som midlertidigt. De af Andrageren i omstaaende Skema givne Besvarelser ere, saa vidt Kassens Bestyrelse bekendt, rigtige.

.....den.....

Kassens Formand

Kassens Adresse.....

Arbejdsløshedsinspektoratet.

Under 24. Maj har Arbejdsløshedsinspektoratet udsendt et Cirkulære til de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser, som indeholder en Vejledning med Hensyn til Forstaaelsen af den sidst vedtagne Lov om Hjælp til Arbejdsløse m. m., hvoraf vi fremfører følgende:

Det paalægges *de Medlemmer, som allerede nu have faaet deres vedtægtsmæssige Maksimum* af Arbejdsløshedskassen, og som mene sig berettigede til Hjælp af Kommunen i Henhold til denne Lov, at *melde sig hos Kassens Ledelse* (Hovedbestyrelsen eller Afdelingsbestyrelsen) *snarest muligt.*

Det paalægges Medlemmerne *fremtidig* at melde sig *i umiddelbar Tilslutning til Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør,* da det i modsat Fald efter Omstændighederne kan blive vanskeligt eller endog umuligt for Kassen at give den fornødne Attest for Andragerens fortsatte Arbejdsløshed som Kassens (Hovedbestyrelsens eller Afdelingsbestyrelsens) Formand paa dennes Vegne skal underskrive.

Kassens ovenfor nævnte Ledelse bør være Andrageren behjælpelig med at udfylde det Skema, der forlanges indsendt til vedkommende Kommune og som underskrives af Andrageren personlig, hvorefter Ledelsen bør drage Omsorg for Andragendets Indsendelse, om muligt saaledes at flere Andragender indsendes under eet.

Det henstilles til de enkelte Afdelingsbestyrelser at henvende sig til den vedkommende Kommunalbestyrelse med Anmodning om at faa overladt et begrænset Oplag af de Skemaer, som skulle udfyldes og underskrives henholdsvis af Formanden og af Andrageren. Det vil nemlig fornemtlig være det nemmeste, saavel for Kommunalbestyrelsen som for Kassens Bestyrelse, om de enkelte Andragere ikke behøve i hvert enkelt Tilfælde at afhente de fornødne Blanketter. Og for Kommunalbestyrelsen vil der desuden derved, at Kassens Ledelse tager Sagen i sin Haand og forestaar Uddelingen og Udfyldningen af Blanketterne, vindes det, at flere Andragender kunne indsendes under et.

Kommunalbestyrelsen afgør, om den vil udbetale Hjælpen direkte til Medlemmerne selv eller gennem vedkommende Arbejdsløshedskasse, der i saa Fald er berettiget til at forlange Forskud fra Kommunen. Kassens Ledelse bør imidlertid, samtidig med at den indsender de udfyldte Andragender, tilbyde sin Assistance paa dette Punkt.

Det er Bestyrelsernes Pligt at kontrollere de arbejdsløse Medlemmer, som nyde Understøttelse af Kommunen, paa samme Maade og efter samme Regler, som den kontrollerer de arbejdsløse Medlemmer, som nyde Understøttelse af Arbejdsløshedskassen.

Denne Lov giver ethvert her i Landet *forsørgelsesberettiget* Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedkasse *Ret* til, naar han af Kassen har faaet al den Understøttelse, han ifølge Vedtægten kan faa, da af Kommunen at faa en Hjælp, der er lige saa stor, som den, han har faaet af Kassen, dog kun for saa vidt og saa længe han er *arbejdsløs* og *trængende* til Understøttelse.

* * *

Vi har nu gjort udførlig Rede for Loven og for den Fremgangsmaade, der vil være at bringe i Anvendelse overfor saavel Medlemmerne som Kommunerne. Vi henleder nu til Slutning Organisationernes Opmærksomhed paa Arbejdsløshedsinspektørens Bemærkning om, at *ethvert her i Landet forsørgelsesberettiget Medlem af en anerkendt Arbejdsløshedskasse* har **Ret** til at faa Hjælp af Kommunen, naar det har faaet al den Understøttelse som Kassen hjemler Ret til.

Arbejdsløshedskasserne opfordres indtrængende til at udnytte Loven til Gavn for de af deres Medlemmer som Loven tager Sigte paa.

Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Under 18. Maj er der til Organisationerne under de samvirkende Fagforbund udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

I Begyndelsen af August Maaned 1908 udbrød som bekendt Konflikten i de grafiske Fag, og ved dens Afslutning blev der i den indgaaede Overenskomst indført en Bestemmelse om, at der skulde nedsættes et Fællesudvalg af Delegerede for Dansk Ar-

bejdsgiver- og Mesterforening og for De samvirkende Fagforbund, for paa Grund af indvundne Erfaringer at forhandle saavel om det foreliggende Forslag angaaende Voldgiftsdomstole, som om Bestemmelser til Forebyggelse af Lock-out eller Strejke, Mægling under Konflikter etc. Meddelelse om Resultatet af dette Fællesudvalgs Virksomhed skal afgives senest den 1. Januar 1910 til Indenrigsministeren og begge Hovedorganisationer.

Fællesudvalgets kom til at bestaa af 10 Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og 10 Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund.

Fællesudvalgets Formand er Overretsassessor Dr. jur. C. Ussing; dets Sekretær er Assistent i Indenrigsministeriet Cand jur. V. Haarløv.

Der har i Fællesudvalget været afholdt en Række Møder, paa hvilke der bl. a. er blevet forhandlet om et af De samvirkende Fagforbund udarbejdet Forslag til »Norm for Regler for Behandling af faglig Strid« og disse Forhandlinger er nu resulterede i, at der er opnaaet Enighed om de ovennævnte Regler.

Forretningsudvalgene for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund har sanktioneret Reglerne.

Som det fremgaar af Titlen er disse Regler for Behandling af faglig Strid kun midlertidig gældende; dette er at forstaa saaledes, at Fællesudvalget forbeholder sig at ændre Bestemmelserne eller at supplere disse, hvis det senere skulde vise sig fornødent.

Bestemmelserne i nævnte Regler hviler paa Grundlag af Mægling, Forhandling og Voldgift.

Saasnart der opstaar Uenighed af faglig Karakter mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, skal denne søges bilagt ved Mægling. Til at foretage denne Mægling vælger hver af de vedkommende Organisationer 1 Mæglingsmand og disse skal derefter træde sammen til Forhandling, i København indenfor en Frist af 3 Hverdage og i Provinserne indenfor en Frist af 5 Hverdage. Mæglingsudvalget, der saa vidt muligt skal samles paa Stedet hvor Uenigheden er opstaaet, har Ret til at tilkalde Repræsentanter for de stridende Parter.

Saafremt det ved Mæglingen lykkes at finde en Løsning af Striden er Sagen jo derved ude af Verden. Lykkes det derimod ikke Mæglingsudvalget at naa til Enighed, skal Sagen optages til Behandling mellem Organisationernes Bestyrelser. Disse Forhandlinger skal ogsaa tage deres Begyndelse indenfor en Frist af 3 Hverdage i København og 5 Hverdage i Provinserne.

Bestemmelsen om at Organisationerne skal forhandle om Sagen er indsat fordi det sikkert i mange Tilfælde vil lykkes at opnaa Enighed paa den Maade, og dette er vel nok at foretrække frem for straks at lade Spørgsmaalet afgøre ved Voldgift.

Skulde det imidlertid heller ikke lykkes at opnaa Enighed ved en saadan Forhandling, skal Sagen, forsaavidt den angaar Forstaaelsen af en foreliggende Priskurant med almindelige Bestemmelser, eller om en almindelig mellem Organisationerne bestaaende Overenskomst, forelægges en Voldgiftsret til Afgørelse, hvis en af Organisationerne forlanger det.

Forsaavidt det foreliggende Stridsspørgsmaal ikke angaar Forstaaelsen af en bestaaende Priskurant med almindelige Bestemmelser, kan Sagen *kun* indankes for en Voldgiftsret hvis begge Parter er enige derom. Saafremt Parterne ikke bliver enige om at lade Sagen afgøre ved Voldgift har begge Organisationerne Ret til gennem Anvendelse af Arbejdsstandsning at søge at føre deres Krav igennem.

For at undgaa en mulig Strid mellem Organisationerne om, hvorvidt en Sag kan siges at falde ind under Bestemmelsen om »Forstaaelsen af en bestaaende Priskurant med almindelige Bestemmelser« eller ikke, kan en af Parterne forlange Spørgsmaalet om Vægringens Berettigelse indanket til Afgørelse for Den permanente Voldgiftsret.

Voldgiftsretten kan bestaa af 4 à

6 Medlemmer, hvoraf hver af Organisationerne vælger Halvdelen, og en Opmand som vælges i Forening.

Voldgiftsretten skal træde sammen senest 6 Dage efter at den er paakaldt og Kendelsen skal være afsagt senest 14 Dage efter at Sagen er indgivet til Retten.

Reglerne bestemmer tillige at de stridende Parter er pligtige til at rette sig efter Voldgiftsrettens Kendelser, og at hver af Parterne til Rettens Udgifter maa deponere et lige stort Beløb, samt at ingen af Voldgiftsrettens Medlemmer maa være Part i den paagældende Sag, naar den drejer sig om et Spørgsmaal vedrørende Arbejdsforholdene paa et Arbejdssted, hvor Vedkommende har personlige Interesser.

De af Fællesudvalget udarbejdede Regler for Behandling af faglig Strid træder i Stedet for de af Arbejdsgiverforeningen udarbejdede, forsaavidt disse har Paategning derom.

Forholdet er iøvrigt saaledes, at bestaaende Voldgiftsregler i de forskellige Fag forbliver uberørte af de af Fællesudvalget udarbejdede Regler. Der er heller intet til Hinder for at Organisationerne ved Forhandling om nye Overenskomster kan indgaa paa Bestemmelser, der tager Sigte paa Forhold, som er særegne for Faget.

Vedlagt følger et Antal Eksemplarer af

»Midlertidig Norm for Regler for Behandling af faglig Strid«.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

* * *

Reglerne er i sin Helhed saalydende:

§ 1.

Enhver Uenighed af faglig Karakter mellem .....

.....

og .....

bør søges bilagt ved Mægling, eventuelt ved Voldgift, og ingen Arbejdsstandsning maa finde Sted, før nedenstaaende Regler ere iagttagne.

Mægling skal i alle Tilfælde foretages, saafremt en af Parterne forlanger det.

§ 2.

Mæglingsudvalget skal bestaa af [2] Medlemmer, hvoraf [1] vælges af .....

.....

og [1] af .....

§ 3.

Naar en Organisation paa et af sine Medlemmers Vegne begærer Mægling afholdt, skal Mæglingsudvalget træde sammen til Forhandling, i København inden for en Frist af 3 Hverdage og i Provinserne inden for en Frist af 5 Hverdage.

Mæglingen foretages saavidt muligt paa Stedet, hvor Uenigheden er opstaaet, og saaledes, at Repræsentanter for de stridende Parter kan tilkaldes.

Samtidig med, at en af Organisationerne begærer Mægling afholdt skal den meddele den anden Organisation, hvem der paa dens Vegne vil deltage i Mæglingen. Den anden Organisation er derefter forpligtet til, saa snart som muligt, at give den klagende Organisation en tilsvarende Meddelelse om Navnet paa sin Repræsentant ved Mæglingsmødet.

§ 4.

Opnaas der ikke ved Mægling en Løsning af Striden, skal Mægliugsudvalget straks henvise Sagen videre til Behandling mellem de i § 1 nævnte Organisationer.

Forhandlingerne mellem Organisationerne skal tage deres Begyndelse indenfor de samme Tidsfrister, som er nævnt i § 3.

§ 5.

Lykkes det heller ikke paa denne Maade at opnaa Enighed, skal Sagen, for saa vidt den angaar Forstaaelsen af en foreliggende Priskurant med almindelige Bestemmelser eller en almindelig mellem Organisationerne bestaaende Overenskomst, forelægges en Voldgiftsret til Afgørelse, hvis en af Organisationerne forlanger det. I alle andre Tilfælde kan en Uenighed indankes for en Voldgift, hvis begge Organisationer er enige derom.

Opnaas i sidstnævnte Tilfælde ikke Enighed om at lade Sagen afgøre ved Voldgift, har begge Organisationer Ret til gennem Anvendelse af Arbejdsstandsning at søge at føre deres Krav igennem.

Vægrer en af Parterne sig ved at lade Sagen afgøre ved Voldgift under Paaberaabelse af, at den foreliggende Strid ikke angaar Forstaaelse af en mellem Parterne bestaaende Overenskomst, kan hver af Parterne gennem sin Hovedorganisation (henholdsvis Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund) indanke Spørgsmaalet om Vægringens Berettigelse for den permanente Voldgiftsret.

§ 6.

Er der Enighed om at henvise en Sag til Voldgift, skal denne bestaa af [4] Medlemmer, hvoraf [2] vælges af .....

.....

og [2] af .....

samt af en Opmand, som vælges af .....

Saafremt der ikke opnaas Enighed om Valget af Opmanden, skal Parterne anmode ..... om at udnævne ham.

§ 7.

Voldgiftsretten skal som Regel træde sammen senest 6 Dage efter at den er paakaldt. Opmanden fungerer som Rettens Formand samt leder og deltager i dens Forhandlinger. Sagen gaar efter disses Afslutning til Afgørelse ved simpel Stemmeflerhed mellem Voldgiftsmændene. Kan Stemmeflerhed ikke opnaas, afgøres Sagen af Opmanden. Over Rettens Forhandlinger føres en Protokol, der efter hver Sags Afslutning underskrives af samtlige Medlemmer af Retten, ogsaa af Opmanden, saafremt han har voteret i Sagen.

Voldgiftsretten tilstiller begge Parter Meddelelse om sin eller Opmandens Kendelse.

Kendelsen skal være afsagt senest 14 Dage efter at Sagen er indgivet til Retten.

§ 8.

Forinden Voldgiftsretten indkaldes, skal hver af de stridende Parter skriftligt forpligte sig til uvægerligt at efterkomme Voldgiftsrettens Kendelse.

§ 9.

Til Dækning af Udgifter, som maatte foranlediges ved Voldgiftsrettens Virksomhed, deponeres der af hver af de to Parter et lige stort Beløb. Retten tager i sit første Møde Beslutning om Størrelsen af dette Beløb, som ikke maa være under Kr. og ikke større end Kr. Beløbene kan, hvis det senere maatte vise sig fornødent, forlanges forøgede. Voldgiftsretten bestemmer, hvilken af Parterne der skal betale Sagens Omkostninger; de herefter tiloversblevne Beløb tilbagebetales Parterne.

§ 10.

Ingen af Mæglingsudvalgets eller Voldgiftsrettens Medlemmer maa være Part i den paagældende Sag, naar den drejer sig om et Spørgsmaal vedrørende Arbejdsforholdene paa et Arbejdssted, hvor Vedkommende har personlig Interesse.

§ 11.

Nærværende Regler indskrænke ikke de to Organisationers eller deres Medlemmers Ret, til uden forudgaaende Mægling og Voldgift, at deltage i en Arbejdsstandsning, som er paabudt af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening eller De samvirkende Fagforbund (jvfr. Overenskomsten af 5. Sept. 1899, 2det Stykke).

Træindustriarbejdernes Kongres.

Dansk Træarbejderforbund afholdt sin 6. Kongres den 7., 8. og 9. Maj i Folkets Hus, Jagtvejen 49. Fra Forbundets 46 Afdelinger med ca. 2000 Medlemmer var mødt 76 Delegerede samt 10 Hovedbestyrelsesmedlemmer. Efter særlig Indbydelse var mødt en Repræsentant for Savværksindustriarbejderforbundet i Sverig, Förtroendeman Hr. *August Svendson*, og en Repræsentant fra »De samvirkende Fagforbund i Danmark«, Hovedkasserer Hr. *E. Svendsen*.

Kongressen aabnedes den 7. Maj Kl. 10 Form. af Forretningsføreren, O. Madsen, som paa Hovedbestyrelsens Vegne bød Forsamlingen Velkommen og rettede en særlig Tak til de indbudte Repræsentanter for det svenske Broderforbund og De samv. Fagforbund. Han meddelte, at der fra »Norsk Træarbejderforbund« og »Finsk Savværksarbejderforbund« var kommen henholdsvis en Skrivelse og et Telegram med en Tak for Indbydelsen og Ønske om et frugtbringende Resultat af Kongressens Arbejde samt en Beklagelse af, at der ikke denne Gang kunde sendes Repræsentanter.

Virksomhed og Regnskab.

Under Henvisning til den udførlige trykte Beretning aflagde Forretningsføreren en kortfattet Beretning om Forbundets Virksomhed i de forløbne 3 Aar siden sidste Kongres.

Afdelingstallet var stegen fra 29 til 46 og Medlemsantallet fra 1431 til ca. 2000. Af disse var 636 Medlemmer beskæftigede ved Save-Maskiner, 554 ved Høvle- og andre Snedkeri-Maskiner, 179 ved Haandarbejde paa Pakkassefabriker, Trævare- og Maskinfabriker, 274 ved Maskiner og Haandarbejde paa Træsko- og Kapskofabriker, 34 ved Maskiner og Haandarbejde paa Læstefabriker, 293 beskæftigede som Pladsarbejdere og Medhjælpere, 3 beskæftigede som Fyrbødere, 4 som Smede paa Trævarefabriker.

Regnskabet

for de forløbne 3 Aar viste en Indtægt til Strejkefonden af 57,328 Kr. 77 Øre og til Administrationsfonden

af 29,816 Kr. 95 Øre samt andre Indtægter 780 Kr. 52 Øre. Den samlede *Forbundsindtægt* udgjorde 87,926 Kr. 24 Øre. Deraf var indkommen som Strejkebidrag fra De samv. Fagforbund 14,481 Kr. 33 Øre. Til Konflikter i eget Forbund var medgaaet 46,922 Kr. 92 Øre, og til andre Fag, deri indbefattet Paaligning til De samv. Fagforbund, 2608 Kr. 75 Øre.

Administrationsudgifterne androg 17,179 Kr. 7 Øre. Andre Udgifter, deri indbefattet de af Forbundskassen udlagte Ekstra-Kontingenter til Arbejdsløshedskassen, udgjorde 26,822 Kr. 48 Øre. Den samlede Forbundsudgift havde været 93,533 Kr. 22 Øre.

Regnskabet for Arbejdsløshedskasen fra dens Anerkendelse den 1. September 1907 til 1. April 1909, udviste en samlet Indtægt af 52,906 Kr. 5 Øre og en samlet Udgift af 52,486 Kr. 35 Øre. I Understøttelse til Arbejdsløse var udbetalt 48,746 Kr. 67 Øre.

Beretning og Regnskab godkendtes enstemmig.

Et Forslag om Oprettelse af et

Arbejdsanvisningskontor

og Ansættelse af en Hovedkasserer blev forkastet; Forretningsudvalget bemyndigedes til at antage den nødvendigste Medhjælp.

Angaaende Spørgsmaalet om

Gensidig Understøttelsespligt mellem Broderorganisationerne

i de 4 nordiske Lande vedtoges enstemmig en af Forretningsføreren stillet Resolution, som bemyndiger Forbundsledelsen til snarest mulig at søge oprettet Gensidigheds-Regler for Understøttelse under større Konflikter.

Man behandlede derefter Kravet om en 8-Timers Normalarbejdsdag samt Forslag vedrørende Forbundets Stilling til De samvirkende Fagforbund.

Følgende Resolution vedtoges enstemmig:

»Kongressen udtaler: at den heldigste Organisationsform — hvor det drejer sig om absolut fabriksmæssig drevne Virksomheder indenfor Træindustrien — er, at samtlige Lønarbejdere tilhører vort Forbund. Paa Virksomheder af denne Art, hvor Arbejdet samles og færdiggøres haandværksmæssigt, saaledes paa Maskinsnedkerier, Dampbødkerier, Stolefabriker, Vogn- og Vaggonfabriker, bør dog de ved dette Arbejde beskæftigede Haandværkere tilhøre de respektive Haandværkssag.

Grænsen mellem vort og de øvrige Træarbejderfag bør derfor lægges der, hvor det fabriksmæssige ophører og det haandværksmæssige begynder.

Skulde det ikke lykkes indenfor »Dansk Træarbejdersekretariat« at opnaa Enighed om denne naturlige Grænse, bemyndiges Forbundsledelsen til at lade Forbundet udtræde som Medlem af Sekretariatet.«

Udvalget ang. 8 Timers Dagen og Stillingen til De samv. Fagforbund forelagde 2 Resolutioner, som begge godkendtes enstemmig. Ved den ene paalægges det Ledelsen at sætte al Kraft ind paa at gennemføre Forkortelse af Arbejdstiden. Ved den anden udtaler Kongressen, at De samvirkende Fagforbunds Bestaaen maa betragtes som en absolut Nødvendighed, og alle Forsøg paa Splittelse bør modarbejdes paa det kraftigste.

Angaaende Forslag vedrørende Dækning af det af Forbundskassen udlagte Beløb til Arbejdsløshedskassen, vedtoges det, at Beløbet paaignes Medlemmerne i de fire Sommermaaneder.

De af Lovudvalget behandlede og anbefalede Ændringer til Forandring af Forbundets Love og Arbejdsløshedskassens Vedtægter vedtoges efter kort Diskussion. Af Forandringer fremhæves: Forbundets Navn forandres til *Træindustriarbejderforbundet i Danmark*. For Arbejdsløshedskassens Vedkommende forandres det ordinære Kontingent fra 12 Øre til 20 Øre ugentlig. (Den nuværende Understøttelse af 1 Kr. 85 Øre pr. Dag i indtil 70 Dage i 12 paa hinanden følgende Maaneder, bibeholdes).

Det vedtoges at forhøje Forretningsførerens Løn fra 1800 til 2000 Kr.: Til Forretningsfører valgtes *O. Madsen.*

Angaaende Forbundets fremtidige Virksomhed førtes en indgaaende Diskussion, som væsenlig drejede sig om Agitation. Der var paa dette Felt et stort Arbejde at udføre. Der var endnu ca. 150 større og mindre Savværker og Fabriksvirksomheder i Træindustrien, hvor Arbejderne hovedsagelig var uorganiserede og stod paa meget lave Lønninger. Og disse ca. 800 à 1000 Mand var en væsenlig Hindring for Forbundets Arbejde for Højnelse af Løn-Niveauet, og burde derfor absolut vindes for Forbundet.

Det vedtoges, at næste Kongres og Delegeretmøde afholdes i København 1912.

Meddelelser.

Organisationernes Opmærksomhed henledes paa, at følgende Bøger henligger til Salg hos Kassereren:

1. Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i Danmark ved J. Jensen og C. M. Olsen. Pris 50 Øre.

2. Tredie internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen. Pris 65 Øre.

3. Protokollen for den 7de skandinaviske Arbejderkongres i Christiania. Pris 25 Øre.

4. Mønstervedtægten for Arbejdsløshedskasser med Beretning fra Udvalget. Pris pr. 100 Eksemplarer 1 Kr. 50 Øre.

Kassereren.

Arbejdsløsheden i Danmark i Februar Maaned 1909.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Randers.	—	—	—	—	—	270
Bagere og Kondit..	272	—	245	128	—	115
Blikkenslagere.....	—	3900	150	—	2600	100
Brolæggere.....	90	2160	90	30	720	30
Bryggeriarbejdere..	55	973	36	40	325	15
Børstenbindere....	15	286	12	2	27	1
Drejere.....	21	468	18	43	928	33
Elektrikere.....	66	1890	52	41	914	32
Filehuggere.....	4	20	1	—	—	—
Formere.....	99	2618	82	205	5143	174
Gørtlere og Metalarb.	98	1628	68	10	271	12
Handskemagere....	6	168	6	—	—	—
Hattearbejdere....	6	132	4	—	—	—
Instrumentmagere chir., mek. og opt.	1	28	1	—	—	—
Jærn- og Metalslibere	10	114	5	1	12	1
Hvidgarvere.....	5	112	3	4	95	3
Kedel- og Maskinpas.	52	1088	47	30	573	29
Korkskærere og Sorterersker	7	500	4	1	24	1
Lager- og Pakhusarb.	31	—	27	—	—	—
Litografer.....	31	—	29	8	—	8
Lohgarvere.....	13	160	13	9	108	9
Murere.....	1118	25714	1118	2309	50798	2309
Mineralvandsarb....	9	24	9	—	—	—
Oliemøllere.....	22	566	14	—	—	—
Papirindustriarb....	—	—	—	79	2236	77
Sadelm. og Tapets..	207	6090	201	79	2280	75
Sejlmagere.....	—	—	—	—	—	—
Skibstømrere.....	—	—	—	86	1856	72
Skiferdækkere.....	9	252	9	—	—	—
Skotøjsarbejdere...	149	3220	94	79	1341	58
Skrædere.....	—	—	350	—	—	150
Snedkere.....	—	33709	1348	—	19610	837
Stukkatører.....	86	1830	97	5	145	7
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	10	240	10	6	144	6
Sømænd.....	150	—	150	—	—	—
Søfyrbødere.....	—	—	120	—	—	60
Tekstilarbejdere...	11	146	9	63	1201	50
Trælastarbejdere...	35	840	42	—	—	—

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 39 Organisationer med tilsammen 37813 Medlemmer. Heraf havde 38 Organisationer med tilsammen 37785 Medlemmer 8998 Arbejdsløse den 28. Februar. 1 Organisation med tilsammen 28 Medlemmer havde ingen arbejdsløse den sidste Dag i Februar Maaned.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København, K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 48-49 ❋ KØBENHAVN DEN 5. JUNI 1909 ❋ 5. AARGANG

INDHOLD: Fabriksloven og dens Revision. Foredrag af Forretningsfører Alf. Christiansen, ved De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling den 24. April 1909. — Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Del i den ellevte Uddeling.

Fabriksloven og dens Revision.

Foredrag af Forretningsfører *Alfr. Christiansen,* ved De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling den 24. April 1909.

Paa Grund af den megen Tid, som er medgaaet til Behandlingen af de foregaaende Punkter paa Dagsordenen, tør jeg ikke i alt for lang Tid lægge Beslag paa Generalforsamlingens Opmærksomhed for dette Punkt, og for at den Diskussion, som vel er det væsentlige, man skulde fremkalde til Paapegning af de Mangler, der er ved Fabriksloven, kan komme hurtig i Gang, skal jeg i mit indledende Foredrag søge at fatte mig saa kort som muligt.

Det, der har foraarsaget, at Lovgivningsmagten har beskæftiget sig med Fremskaffelsen af visse Regler for Fabrikkers Indretning og for den Tid, i hvilken Arbejderne maatte være beskæftigede dér, er jo det, at Samfundet for sin egen Skyld har set sig nødsaget til paa en vis given Tid at skride ind overfor Indehaverne af Produktionsmidlerne, idet disse Indehavere, uden Hensyn til Arbejdernes Sundhed lod 5 og 7 være lige, naar det drejede sig om de Vilkaar, hvorunder Arbejdet blev udført.

De første Forsøg paa at opstille Regler for Benyttelsen af den menneskelige Arbejdskraft blev gjort i England, der jo først af alle Lande udviklede sig kapitalistisk. Denne Udvikling medførte, at Arbejdsgiverne stadig søgte at faa den billigst mulige Arbejdskraft. Der var i England Industrier, hvor man i stadig større Udstrækning benyttede Børnearbejde. Børn blev benyttede i en ganske ubegrænset Arbejdstid, og det blev saadan, at den Alder, i hvilken man benyttede dem, stadig gik ned, saa at man benyttede ganske smaa Børn. Omtrent fra det Øjeblik, de kunde kravle, blev de benyttet i Fabrikkerne, navnlig i Tekstilindustrien. Tilsidst saa Staten sig for sin egen Skyld nødsaget til at opstille visse Regler for disse Børns Benyttelse, navnlig med Hensyn til den Alder og det Antal Timer, i hvilke de maatte arbejde, idet Samfundet ganske naturlig saa, at det ødelagde sig selv ved at lade de Børn, som i og for sig var Fremtiden, benyttes ganske ubegrænset af de enkelte, der tilfældig var Indehavere af de Virksomheder, i hvilke de kunde benyttes.

Børnearbejdet medførte jo ogsaa, at den voksne Arbejdskraft forblev ubenyttet, maatte gaa ledig. Det var Børnene der arbejdede og de Voksne, der i mange Tilfælde var ubeskæftigede.

Ud fra denne Begyndelse med at opstille visse Regler for Børns Anvendelse har Fabrikslovgivningen udviklet sig, idet man i stadig stigende Grad anerkendte Nødvendigheden af at give Regler for Anvendelsen af Børn og samtidig ogsaa for Arbejdslokalernes Indretning, for disses Rumforhold, deres Rengøring, Belysning osv.

Indtil nu har man dog, i hvert Tilfælde her i Landet, kun givet Regler for de mindreaariges Arbejdstid, altsaa for Børn og unge Mennesker indtil 18 Aar.

For ikke at opholde Tiden for meget, skal jeg ikke komme ind paa en Omtale af Fabrikslovgivningen i al Almindelighed, men straks gaa over til det Emne, der skal behandles her, nemlig den danske Fabrikslovgivning, da det jo er den, der navnlig har Interesse for os.

Begyndelsen til en Lovgivning til Beskyttelse for Arbejdere, der er beskæftigede i industrielle Virksomheder, blev for Danmarks Vedkommende gjort med Vedtagelsen af Fabriksloven af 23. Maj 1873. Denne Lov maatte dog siges at være i høj Grad ufuldkommen og lidet omfattende. Ikke desto mindre maa det dog vistnok indrømmes, at den paa det Tidspunkt, da den blev vedtaget, stod paa Højde med den Lovgivning om dette Emne, der var gældende i andre Lande.

Denne Lovs Omraade var, som jeg allerede har berørt, meget begrænset. Der førtes i Følge den kun Tilsyn med saadanne Virksomheder, der kunde henføres under Betegnelsen Fabrikker og fabriksmæssig drevne Værksteder og endda kun, naar de beskæftigede Børn og unge Mennesker under 18 Aar. Efter Lovens Bestemmelser kunde Børn anvendes i disse Virksomheder, saa snart de var fyldt 10 Aar, og det tillodes at beskæftige dem i indtil 6 Timer pr. Dag. Inden for disse 6 Timer skulde der dog falde en Hviletid af ½ Time. For unge Mennesker var Netto-Arbejdstiden begrænset til 10 Timer, ligesom der var truffet Bestemmelser om unge Menneskers Anvendelse til Natarbejde. Saa vidt jeg erindrer maatte de ikke anvendes til Arbejde i Tiden fra 9 Aften til 5 Morgen. Med Fabrikker og fabriksmæssigt drevne Værksteder førtes der et Tilsyn, og dette Tilsyn skulde tillige have den Opgave at kontrollere, at de Bestemmelser Loven gav om Børns og unge Menneskers Arbejdstid, blev overholdt. Tilsynet skulde ligeledes kontrollere at Børnene blev underkastet et Lægeeftersyn, forinden de maatte anvendes i disse Virksomheder. Lægeeftersynet maatte nu siges ikke at være synderligt effektivt. Der var nemlig den Bestemmelse i Loven, at Lægen skulde have en Betaling af 50 Øre for dette Eftersyn, og dette var derfor ret overfladisk.

De Bestemmelser, der angik alle Arbejdere, altsaa ogsaa de i disse Fabrikslokaler beskæftigede voksne Arbejdere, var nogle ikke synderlig indgaaende Forskrifter om Lokalernes Rumforhold, Rengøring og Ventilation. Med Overholdelsen af disse Forskrifter førte de stedlige Sundhedskommissioner Tilsyn, og dette Tilsyn var meget lidet effektivt. Det var saadan, at selv ret betydelige Overtrædelser af Lovens Forskrifter blev afgjort i Mindelighed ved den stedlige Politiret, uden at Fabrikstilsynet spurgtes derom eller havde nogen som helst Indflydelse paa Afgørelsen.

I Løbet af de følgende Aar fremkom der i Udlandet, hvor Industrien ganske vist ogsaa udviklede sig betydeligt hurtigere og stærkere end her, nye Love og nye Bestemmelser angaaende Fabrikstilsynet og Arbejdstiden for Børn og unge Mennesker, saa at Danmark, da vi stod ved Aarhundredets Slutning, var et af de Lande eller vel nok det Land i Europa, der havde den mest mangelfulde Lovgivning paa dette Omraade.

I Rigsdagssamlingen 1898—99 blev der da af Socialdemokraternes Gruppe i Folketinget indbragt et Forslag om Børns erhvervsmæssige Arbejde. Dette Forslag, der blev behandlet i Tinget, blev henvist til et Udvalg og behandlet der, og Udvalget afsluttede sin Virksomhed med at fremkomme med et Forslag om at standse Behandlingen af dette Lovforslag, men derimod at opfordre Regeringen til at fremsætte et Forslag til en ny Fabrikslov, idet man samtidig præciserede, paa hvilke Punkter man ønskede den gældende Lov skærpet.

I den derefter følgende Rigsdagssamling, altsaa meget hurtigt efter

at denne Opfordring var fremsat i Folketinget, fremsatte den daværende Indenrigsminister Bramsen Forslag til en ny Fabrikslov, og denne blev endelig vedtaget i 1901.

Denne Lov adskilte sig i meget væsenlig Grad fra den hidtil gældende, og den har blandt andet den Bestemmelse, at der for den i 1910 sammentrædende ordentlige Rigsdag skal forelægges et Forslag til Lovens Revision. Det er denne Bestemmelse, der har bevirket, at dette Spørgsmaal bliver taget op nu, særlig foranlediget ved, at Indenrigsministeriet har henvendt sig til Arbejdsraadet med Anmodning om at behandle denne Sag og stille Forslag om Ændringer.

Arbejdsraadet har derefter henvendt sig til de Institutioner, der har Indstillingsret til Medlemmer af Arbejdsraadet, nemlig Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund. De samvirkende Fagforbund har som Følge af denne Anmodning ønsket denne Sag behandlet her paa Generalforsamlingen, idet man er gaaet ud fra, at man her kunde fremkalde en Diskussion, hvoraf man kunde faa at vide, paa hvilke Punkter man mente, den nugældende Lov var mangelfuld, og paa hvilke Punkter, man ønskede den forandret.

Denne Lov — Loven har en ret lang Titel, jeg kalder den for Kortheds Skyld Fabriksloven af 1901 — udvider allerførst i ret betydelig Grad det Omraade, inden for hvilket Virksomheder kan inddrages under Tilsynet, idet Loven i sin Paragraf 1 bestemmer, at foruden Fabrikker og fabriksmæssigt drevne Værksteder, kan andre Haandværks- og Industrivirksomheder, i hvilke regelmæssig et større Antal Arbejdere samtidig beskæftiges uden for deres Hjem, udelukkende eller væsentlig i overdækkede Rum, inddrages under Tilsynet. Pligt til at gøre Anmeldelse om Virksomheden paahviler alle Arbejdsgivere, som beskæftiger flere end 5 Arbejdere eller som — uden Hensyn til Antallet af beskæftigede Arbejdere — i Virksomheden benytter mekanisk Kraft, der tilvejebringes ved Hjælp af Damp, Gas, Petroleum, Elektricitet el. lign.

Disse Arbejdsgivere skal altsaa gøre Anmeldelse om deres Virksomhed, men det vil sige, at af to Virksomheder, der maaske er aldeles ensartede og kun beskæftiger 3—4 Personer, er den ene ikke anmeldelsespligtig — nemlig naar der ikke benyttes mekanisk Kraft — medens den anden er det, for saa vidt der benyttes mekanisk Kraft.

Men selv om en Virksomhed har denne Anmeldelsespligt, idet der beskæftiges flere end 5 Arbejdere, er det ikke derfor afgjort, at den er underkastet Tilsynet. Det afhænger nemlig af, om Tilsynet skønner, at Virksomheden er af en saadan Natur, at den *bør* underkastes et Tilsyn. Paa den anden Side kan Tilsynet ogsaa uden at vedkommende Virksomhed har Anmeldelsespligt, inddrage den under Tilsynet, selv om den ikke beskæftiger 5 Arbejdere og ikke benytter mekanisk Kraft, naar Tilsynet skønner, at Virksomheden falder ind under Betegnelsen Fabrik eller fabriksmæssig dreven Værksted. Jeg skal for at nævne et typisk Eksempel saaledes sige, at Cigarfabrikker kan inddrages og bliver inddraget under Tilsynet, selv om de ikke beskæftiger 5 Arbejdere.

Den Betydning, som denne Udvidelse af Tilsynets Omraade har haft i Praksis, illustreres bedst ved at nævne Antallet af de Virksomheder, der var under Tilsynet, da Loven traadte i Kraft, og det Antal der er under Tilsynet nu eller rettere sagt var under Tilsynet ved Udløbet af Finansaaret 1907—08, — det sidste Aar for hvilket der foreligger Beretning fra Tilsynet, idet denne Beretning, der afsluttes den 31. Marts, først kan fremkomme hen paa Sommeren. Antallet af Virksomheder, der var under Tilsyn den 1. Januar 1902 i Henhold til den gamle Lov, altsaa da den nye Lov traadte i Kraft, var noget over 1500, medens der den 1. April 1908 var 4383 Bedrifter med omkring ved 102,000 Arbejdere, der var under-

kastede Tilsynet. De vil saaledes se, at det er et ganske betydeligt Antal Virksomheder der nu er underkastet Tilsyn i Forhold til det Antal, der var underkastet Tilsyn efter den gamle Lov.

Jeg tager i disse Tal slet ikke Hensyn til de Virksomheder, der ganske vist ogsaa er underkastet et Tilsyn af de samme Institutioner, men kun i Henhold til Maskinbeskyttelsesloven; der er nemlig Virksomheder, som Tilsynet har med at gøre i Henhold til Maskinbeskyttelsesloven, men som ikke er underkastet Tilsyn i Henhold til Fabriksloven.

Med Hensyn til Børns Arbejde bestemmer Loven, at Børn ikke maa anvendes forinden de er fyldt 12 Aar. Det Forslag, som Regeringen gennem sin Indenrigsminister fremlagde, indeholdt en Bestemmelse om, at Børn ikke maatte anvendes til Arbejde, forinden de var udskrevne af Skolen, det vil sige, at de i Almindelighed vilde være 14 Aar, i mange Tilfælde over, forinden de kunde anvendes. Denne Bestemmelse blev vedtaget i Folketinget med nogle Overgangsbestemmelser, men blev udstemt af Forslaget i Landstinget, og da Forslaget kom tilbage fra Landstinget lige paa Slutningen af Samlingen, tog Folketinget Forslaget, saaledes som det var, i det man ellers frygtede for paa det daværende Tidspunkt maaske slet ikke at faa noget ud af Loven. Man mente, at man hellere maatte se Tiden an og tage de Fordele, de Fremskridt, der var i Loven, som den var vedtaget i Landstinget, altsaa uden den Forhøjelse af Aldersgrænsen til Udskrivningen af Skolen, som Regeringen havde foreslaaet. Den Bestemmelse der kom ind i Loven var altsaa den, at Børn ikke maatte anvendes før det 12te Aar. Det var dog et betydeligt Fremskridt fra den gamle Lov, ifølge hvilken de maatte anvendes, naar de var fyldt 10 Aar.

Børn maa anvendes i indtil 6 Timer i Døgnet, men heri skal være indbefattet en halv Times Hviletid, der skal falde naar de har været beskæftiget i højst 4½ Time. Her har Loven dog en Dispensationsregel: Direktøren for Tilsynet kan dispensere herfra naar han skønner, at det ikke vil kunne skade vedkommende Børn, at Hviletiden lægges noget senere. De maa ikke beskæftiges i Tiden mellem 8 Aften og 6 Morgen. Som man vil se, blev Loven ogsaa paa dette Punkt noget skærpet. Desuden maa de ikke anvendes til Arbejde paa Søn- og Helligdage og heller ikke i den Tid de skal søge Skolen, og ikke senere end 1½ Time før de skal søge Skolen.

For unge Mennesker mellem 14 og 18 Aar bestemmes det, at deres Arbejdstid ikke maa overstige 10 Timer i Døgnet, det vil sige, at de kan have 12 Timers Arbejdstid, men inden for disse 12 Timer skal de have 2 Hviletimer. Efter 4½ Times samlet Arbejdstid skal Arbejdstiden være afbrudt af mindst ½ Times Hvile. Denne Arbejdstid for unge Mennesker skal falde i Tiden mellem 6 Morgen og 8 Aften, og ud over disse 10 effektive Arbejdstimer maa de ikke beskæftiges uden for Virksomheden, saa at de altsaa ikke af deres Arbejdsgiver kan anvendes til Bygang el. lign. Her er der dog ligeledes en Dispensationsbestemmelse om Hviletidens Beliggenhed, ligesom Indenrigsministeriet paa Andragende fra vedkommende Arbejdsgiver kan dispensere fra Bestemmelsen om Forbud mod Natarbejde i efternævnte Tilfælde, naar Arbejdsraadet gør Indstilling derom.

Naar unge Mennesker er fyldt 15 Aar, kan det tillades at de anvendes til Arbejde i Tiden fra 8 Aften til 6 Morgen naar man skønner, at det er nødvendig for deres tekniske Uddannelse. Det er jo saadan, at der i nogle Fag er kontinuerlig Drift, der arbejdes ogsaa om Natten, og hvis de unge Mennesker skal lære deres Fag, kan det være nødvendig, at man tillader, at de ogsaa er beskæftiget om Natten. Men det er kun i saadanne Tilfælde at denne Dispensation bliver givet.

§ 5 i Loven har ogsaa en ret stor Betydning for Arbejderne. I Følge denne Paragraf kan Tilsynet skride ind, naar det formener, at Arbejds-

lokalet er overfyldt med Arbejdere, og kan kræve Arbejdernes Antal bragt ned, saa at det kommer til at staa i passende Forhold til det paagældende Arbejdslokales Størrelse, ligesom det ogsaa er berettiget til, naar det finder det fornødent at kræve Ventilationsindlæg. Denne sidste Bestemmelse om Ventilation, er efter det Skøn, jeg har kunnet gøre, og efter de Erfaringer jeg har, anvendt i ret betydelig Udstrækning af Tilsynet, og det maa siges, at den har virket ret tilfredsstillende, i hvert Tilfælde naar man ser hen til, at man endnu lever i en Overgangstid paa dette Omraade, idet der i Følge de i Henhold til Loven udstedte Regulativer ikke kan kræves noget, der medfører Bygningsforandringer, gennemført før 10 Aar efter Regulativets Udstedelse. Dette skal jeg dog senere komme tilbage til.

De i denne Paragraf givne Beføjelser til Indskriden er nemlig nærmere uddybet i de Regulativer, som er udstedt af Abejdsraadet.

Den ny Lov indeholder desuden en Bestemmelse, der var ukendt i den gamle Lov, og som tager Sigte paa et Forhold, der angaar visse Arbejdere. Der siges i den nye Lov, at Kvinder, der har født, ikke maa beskæftiges ved Arbejde i Fabrikker og fabriksmæssig drevne Værksteder førend tidligst 4 Uger efter Nedkomst, med mindre det ved Lægeattest godtgøres, at det kan ske uden Skade for Moderens eller Barnets Sundhed. Det var af Hensyn til Barnet og dets Fremtid, at man vilde have denne Bestemmelse ind. Men da man jo faktisk forbød disse Kvinder at komme paa Fabrikkerne, altsaa forbød dem at passe deres sædvanlige Erhverv, traf man samtidig den Bestemmelse, at de af det offentlige havde Ret til at kræve en Understøttelse, der skulde ydes dem af Kommunen, uden at det havde Fattighjælps Virkning.

Jeg tror nu ikke, at denne Bestemmelse bliver brugt ret meget. Efter de Oplysninger jeg har, er det kun i meget ringe Grad, at de Kvinder, der kunde have udnyttet denne Bestemmelse og altsaa kunde have krævet Hjælp af det offentlige i 4 Uger efter Barnets Fødsel, har benyttet den. Hvorfor den ikke er benyttet i nogen synderlig Udstrækning er jeg ude af Stand til at sige. Om det skulde have sin Grund i den Undersøgelse, der foranstaltes naar de kræver denne Hjælp, eller det skulde ligge i, at Bestemmelsen ikke er tilstrækkelig kendt, maa jeg lade være usagt, men en Kendsgærning er det under alle Omstændigheder, at den ikke er udnyttet i nogen synderlig Grad.

En ganske ny Bestemmelse i Fabriksloven angaar Oprettelsen af det saakaldte Arbejdsraad. Dette Arbejdsraad bestaar af 9 Medlemmer, og det sammensættes paa den Maade, at 3 Medlemmer er Arbejdere og 3 Arbejdsgivere, og desuden er der 2 af Indenrigsministeren frit valgte Medlemmer samt en af Kongen udnævnt Formand. Til de 3 Pladser, som besættes med Arbejdere, har De samvirkende Fagforbund Indstillingsret, saaledes at de til hver af Pladserne indstiller 3, og af disse er Indenrigsministeren forpligtet til at vælge den ene. Der bliver altsaa tilsammen indstillet 9, og af disse 9 skal de 3 Medlemmer tages og altsaa have Sæde i Arbejdsraadet. Paa samme Maade udnævnes de Medlemmer, som er Arbejdsgivere, medens Indenrigsministeren frit kan vælge, hvem han vil, til de to Pladser, han besætter, og Formanden udnævnes som alt sagt af Kongen.

Dette Arbejdsraad træder i Virksomhed i bestemte i Loven udtrykkelig omtalte Tilfælde. Jeg skal ikke oplæse de Paragraffer, som omhandler disse Tilfælde; det er forøvrigt Paragrafferne 1—2—8 og 10—12. Endvidere kan Direktøren for Tilsynet æske Raadets Erklæring i Spørgsmaal, der vedrører hans Embedsgærning, og Raadet kan efter eget Initiativ optage til Drøftelse Sager, der falder indenfor Fabrikslovens Omraade, og det kan udtale sig om disse saavel overfor Regeringen som overfor Tilsynet. Raadet er endvidere berettiget til at overfor Indenrigsministeren at fremsætte Ønsker og Forslag vedrørende Lovgivningen om Arbejderbeskyttelse.

Arbejdsraadets Virksomhed er, som De vil se, ret forskelligartet. Blandt andet kan ogsaa Arbejdsgivere, der formener, at deres Virksomhed uberettiget er inddraget under Tilsynet, indanke Tilsynets Afgørelse for Raadet, der derefter tager Bestemmelse om, hvorvidt Tilsynets Afgørelse har været berettiget eller uberettiget. Man havde efter Lovens Ikrafttræden, da et saa stort Antal Virksomheder blev inddraget under Tilsynet, ventet, at der vilde være kommet overordentlig mange Klager over Inddragelser under Tilsynet. Dette har dog ikke været Tilfældet. Der har i de Aar, der er gaaet siden Loven traadte i Kraft, kun været en halv Snes Tilfælde, i hvilke Raadet har maattet beskæftige sig med Klager fra Arbejdsgivere over, at de uberettiget var inddraget under Tilsynet, og i saa godt som alle disse Tilfælde har Raadet skønnet, at det har været berettiget at inddrage Virksomheden under Tilsynet, saa at de i og for sig ikke har haft noget ud af Klagen.

Om dette ringe Antal af Klager skulde kunne tyde paa, at Tilsynet har ladet alle tvivlsomme Tilfælde ligge, at det har været ret lemfældigt i Henseende til Inddragelse, eller om Virksomhederne, naar de var blevne inddragne under Tilsynet, har ment, at de ligesaa godt kunde finde sig deri, skal jeg ikke kunde sige. Men en Kendsgærning er det, at der ikke er saa mange — som sagt kun en halv Snes Stykker — der har klaget over Inddragelse.

Endvidere har Raadet i Henhold til Lovens Paragraf 1 behandlet en Række Forslag til kommunale Vedtægter. Der siges i Fabrikslovens Paragraf 1, at for bestemte Arter af Erhvervsvirksomhed uden for Landbrug, Havebrug, Skovbrug, Fiskeri og Søfart, som ikke falder ind under foranstaaende Forskrift — det er altsaa Fabrikker og fabriksmæssig drevne Værksteder og andre Haandværks- og Industrivirksomheder, der beskæftiger et større Antal Arbejdere — kan Kommunerne efter Indstilling af Arbejdsraadet faa Indenrigsministeriets Godkendelse af kommunale Vedtægter om Børns erhvervsmæssige Virksomhed. Tilsynet med disse Vedtægters Overholdelse føres af det stedlige Politi.

Der er givet en Række Vedtægter af denne Natur. Vedtægternes Bestemmelser skal holde sig inden for de Grænser, som Fabriksloven foreskriver med Hensyn til de Personer, som omfattes af den.

Den første Vedtægt af den Art, som blev givet, var for Københavns Kommune, og der er derefter udstedt en Række Vedtægter for Frederiksberg og flere Provinsbyer. Disse Vedtægter er ret ensartede og indeholder Bestemmelser om, at Børn under 12 Aar ikke maa anvendes til Arbejde, og Bestemmelser om, i hvilke Virksomheder Børn overhovedet ikke maa anvendes. Der nævnes saaledes Keglebaner, Beværtningssteder, Karuseller, Spil- og Skydeindretninger osv.

Jeg skal ikke komme nærmere ind paa dette men kun slaa fast, at disse Vedtægter om Børns erhvervsmæssige Arbejde i Virksomheder uden for de i Fabriksloven omtalte, har haft en ikke ringe Betydning for Indskrænkning af Børns Arbejde.

Desuden kan Arbejdsraadet kræve afgivet Erklæring om de Dispensationer, jeg nævnte før med Hensyn til, at unge Mennesker ogsaa kan beskæftiges om Natten og med Hensyn til Omlægning af Hviletid osv.

Raadet har i Kraft af den Beføjelse, der er givet det til at fremsætte Forslag angaaende Arbejderbeskyttelse, udarbejdet et Lovforslag om Arbejdet i Bagerier. Dette Lovforslag er blevet vedtaget af Rigsdagen og er nu gældende Lov.

I en Række af Aar blev der fra vore Partifællers Side fremsat for Rigsdagen Forslag til Lov om Arbejdstiden i Bagerier uden at dette Forslag blev fremmet. Nu blev der altsaa fra Arbejdsraadets Side fremsat et Forslag efter lange og meget indgaaende Forhandlinger i Bagerifaget. Denne

Lov giver Bestemmelser om, hvor længe der maa arbejdes, og fra hvilken Tid de i Bageriet beskæftigede Lærlinge maa anvendes — i det hele taget meget nøjagtige Regler for Arbejdsforholdene i Bagerierne.

Endvidere har man undersøgt Sundhedsforholdene i Bedrifter, i hvilke der er kontinuerlig Drift. Dette var i væsentlig Grad foranlediget ved et Andragende fra Papirindustriarbejderforbundet. I Papirindustrien er der en Todeling af Arbejdstiden. Der arbejdes i 2 Hold i Døgnet. Arbejderne er beskæftiget i indtil 12 Timer, og Hviletiden falder paa højst ubestemte Tider. Papirindustriarbejderne formente, at denne Arbejdsmetode var af den Beskaffenhed, at den nedbrød deres Helbred, og at der gennem Lovgivningen burde paabydes en Tredeling af Arbejdstiden i denne Industri. Arbejdsraadet foranledigede saa en Undersøgelse af disse Forhold, men kunde jo ikke paabyde noget i den omtalte Henseende. Raadet foranledigede saa, at Indenrigsministeriet tog dette Spørgsmaal op, og Ministeriet har paa de aarlige Finanslove faaet en aarlig Bevilling paa 6000 Kr., som benyttes til gennem Sygekasserne at fremskaffe Oplysninger om Sundhedsforholdene i Virksomheder med kontinuerlig Drift samt Virksomheder, som maa antages at være sundhedsskadelige. De Oplysninger, der saaledes er indhentede, blive muligvis allerede nu bearbejdede i Statens statistiske Bureau, og man kan forhaabentlig snart, naar dette Materiale er færdigt, beskæftige sig yderligere med dette Spørgsmaal.

Man har endvidere i Raadet beskæftiget sig med en Revision af Lærlingeloven, uden at dette dog har foranlediget Fremkomsten af et Forslag til en ny Lærlingelov.

Der er adskillige andre Ting, som man har beskæftiget sig med, men som det vil føre for vidt at komme ind paa her.

Det, der i Følge Loven var Arbejdsraadets Hovedopgave, omhandles i Lovens Paragraf 8, nemlig, at Raadet skulde udarbejde Regulativer, der indeholdt Bestemmelser om, hvilke Fordringer til Lokalernes Størrelse, Indretning, Belysning, Opvarmning, Ventilation m. m., der til Gennemførelse af Lovens Paragraffer 4—6 skulde stilles til de enkelte Arter af Fabriker og Værksteder, i Henseende til de der beskæftigede Arbejderes Antal. I Begyndelsen af Paragraf 8 staar, at senest 2 Aar efter Lovens Ikrafttræden skal saadanne Regulativer være udstedt. Det skulde gaa til paa den Maade, at Arbejdsraadet skulde udarbejde Regulativerne og gøre Indstilling derom til Indenrigsministeren, og naar Indenrigsministeren havde godkendt dem, var de gældende.

Der er hengaaet en betydelig længere Tid, forinden dette er sket. Da man nemlig gik i Gang med dette Arbejde, viste det sig, at det Forarbejde, der skulde gøres, for at saadanne Regulativer kunde udstedes, krævede en meget lang Tid. Det var nødvendigt først og fremmest at skaffe sig Oplysning om vedkommende Industris Forhold. Man maatte underkaste disse Industrivirksomheder et Eftersyn ved Besøg eller lign., og først derefter kunde man skride til at gøre Udkast til Regulativer. Der maatte derefter føres Forhandlinger med Direktøren for Tilsynet, som skulde bringe disse Regulativer ud i Livet, naar de en Gang var udstedte. Alt dette krævede som sagt lang Tid, og der gik over to Aar inden det første Regulativ blev udstedt.

I disse Regulativer er der opstillet en Række Bestemmelser med Hensyn til Rengøring, Opvarmning o. s. v., og Bestemmelserne herom træder i Kraft samtidig med Regulativets Ikrafttræden, hvilket i Reglen sker tre Maaneder efter dets Udstedelse. Bestemmelserne om Rengøring, Opvarmning o. s. v. træder som sagt i Kraft samtidig med Regulativets Ikrafttræden. hvorimod alle saadanne Bestemmelser, hvis Gennemførelse vil medføre Bygningsforandringer, ikke kan kræves gennemførte uden ved nye

Anlæg. For ældre Virksomheder, som bestaar paa den Tid Regulativet bliver udstedt, bliver Bestemmelserne først effektive 10 Aar efter.

Der er udstedt Regulativer for en Række Fag, som man har ment var dem, der haardest trængte dertil. Jeg skal lige nævne disse Fag. Det er Bog- og Stentrykkerier, lithografiske Etablissementer, Cigarfabriker, Textilfabriker, Skotøjsfabriker, Vaskerier, Farverier, Jærnstøberier og Maskinfabriker, Snedkerier m. v. I Henhold til den Lov, der er given om Bagerier, er der et Regulativ under Udarbejdelse, som altsaa endnu ikke er færdigt.

Hensigten med disse Regulativer er den nærmere at præcisere, hvilke Fordringer der i Henhold til Lovens Paragraf 4—6 skulde stilles med Hensyn til Fabrikerne, og der er ogsaa givet ret minutiøse Bestemmelser om, hvilket Rumfang Lokalet skal have, paa hvilken Tid der skal gøres rent, hvilken Temperatur der skal være, ved Arbejdets Begyndelse o. s. v.

Nu er det jo et ret stort Spørgsmaal, hvorledes disse Regulativer har virket. Skulde man i de Virksomheder, i de Fag, for hvilke der er udstedt Regulativer, mene, at den Tilstand der er nu og den der var, forinden de blev udstedt, ikke adskiller sig synderligt fra hinanden, er jeg noget tilbøjelig til at tro, at det skyldes den Omstændighed, at man ikke i tilstrækkelig Grad udnytter disse Regulativer.

Jeg tror, at af de Fag, jeg her har nævnt, er der kun et om hvilket man kan sige, at det i væsentlig Grad har udnyttet Regulativet, og det var Bogtrykkerne. Jeg tror, at Typograferne har haft Forstaaelsen af, at de har kunnet bruge dette Regulativ, og de har i Kraft af dette fremskaffet betydelig bedre Forhold paa Trykkerierne, end de har haft hidtil, medens man i andre Fag har klaget i enkelte Tilfælde, men har syntes, at man ikke har haft tilstrækkeligt ud af Klagen, og derfor har man ikke udnyttet dem. Men det er jo saadan, at al Ting skal have sin Tid, og man maa, hvis man mener, at Regulativerne ikke bliver overholdte, fortsætte med Klagerne. Men det kan godt være, at det er for tidligt at dømme om Virkningen af disse Regulativer, idet der jo ikke er hengaaet saa lang Tid siden det første traadte i Kraft og de andre er jo først kommen senere. For nogle af dem er det ikke saa længe siden, at Regulativerne blev effektive.

I nogen Grad kan det ogsaa skyldes dette, at det Personale, Tilsynet raader over, er meget faatalligt, Antallet af Personer meget begrænset. Det er jo saaledes, at det skal føre Tilsyn baade med de Virksomheder der er underkastet Tilsyn i Henhold til Fabriksloven og med de Virksomheder, der er underkastet Tilsyn i Henhold til Maskinbeskyttelsesloven, føre Tilsyn med Dampkedler, foretage Kedelprøver o. s. v. Tilsynet har i det hele taget en meget omfattende og meget stor Virksomhed i Forhold til det Antal Personer, der er beskæftige under det.

Naar man spørger om Lovens Virkninger i det store og hele, tror jeg, at det maa erkendes, og det vil blive mere iøjnefaldende efterhaanden som de gamle Virksomheder forsvinder og der i Kraft af Loven kan stilles større Fordringer til de nye, at Loven om Fabrikstilsynet af 1901 betød et ganske overordentlig Fremskridt i Forhold til den Lovgivning vi havde i Forvejen. Dermed er jo ikke sagt, at man er tilfreds med Loven af 1901, aldeles ikke, men jeg vil kun her peæcisere, at det om dette Forhold som om alt andet gælder, at man kommer til at gaa gradvis frem, og Loven betød og maatte betyde et Fremskridt i Forhold til det, hvorunder man havde levet tidligere paa dette Omraade.

Et af Lovens Hovedformaal var jo at indskrænke Børnearbejdet, og det maa erkendes at være sket. Efter de Beretninger, der aarlig kommer fra Direktøren for Tilsynet, var Antallet af Børn, beskæftiget i industrielle Virksomheder, som var underkastet Tilsynet paa den Tid da Loven traadte

i Kraft 3,277, fordelte i 379 Bedrifter. I det første Aar efter den ny Lovs Ikrafttræden steg dette Antal af Børn til 3,466, idet der var en Del Virksomheder — dog ikke mange —, i hvilke der beskæftigedes Børn, der nu blev inddragne under Tilsynet. Af disse 3,466 Børn, som altsaa var beskæftiget i industrielle Virksomheder, var omtrent Halvdelen eller nøjagtig 43,3 Procent beskæftiget i Cigar- og Tobaksfabriker, altsaa i Virksomheder, som maa siges at være sundhedsskadelige; i hvert Tilfælde for Børn der er saa modtagelige, maa de siges at være overordentlige skadelige.

Jeg maa maaske her indskyde den korte Bemærkning, at jeg lige fra den første Dag, jeg satte min Fod i en Tobaksfabrik, har betragtet det som en overordentlig stor Synd, at anbringe Børn i saadanne støvfyldte usunde, lugtende Lokaler, som Tobaksfabrikken er.

Efter at Loven er traadt i Kraft, er Børneantallet stadig gaaet ned, idet det dog ser ud til, at det i det sidste Par Aar er naaet det Standpunkt, at der ikke er synderlig Nedgang at spore. Hvis jeg ikke husker fejl, var der endda i Fjor en ganske lille Opgang. Men medens der den 1. April 1902 var 3,466 Børn beskæftigede i Virksomheder, underkastet Tilsynet, var Antallet ved Udgangen af Finansaaret 1907—08 gaaet ned til 1992. Det er dog en Nedgang paa ca. 1500, og det er dog altid noget.

Foruden denne Nedgang, der falder paa Virksomheder, underkastet Tilsynet, er der sikkert i Henhold til de Vedtægter — de kommunale Vedtægter — som er udstedt i Kraft af Loven, og som jeg omtalte før, sket en ganske betydelig Indskrænkning af Børns erhvervsmæssige Arbejde. Hvor stor denne Indskrænkning er, er man ikke i Stand til at konstatere, idet der kun af Politiet føres Tilsyn med disse Vedtægters Overholdelse. Det er ikke som med Virksomheder, der er underkastet Fabrikstilsynet, hvor der føres Register over de i Virksomheden beskæftigede Personer, hvorved man er i Stand til at konstatere deres Antal.

En Grund til denne Nedgang i Børneantallet paa Fabrikkerne maa vel i væsentlig Grad tilskrives Forhøjelsen af Aldersgrænsen fra 10—12 Aar. Men det kan ogsaa muligvis skyldes en anden Aarsag. Børnene, som arbejder i Fabrikken, kan jo skifte ret hyppigt, og tidligere var Forholdet det, at Lægeeftersynet i Følge Loven skulde betales med 50 Øre, et Beløb, der ikke afskrækkede fra at skifte saa tidt. I den nye Lov staar der derimod ikke noget om den Betaling Lægerne skal have.

Lægerne udsteder Attesten efter en Formular, som de faar udleveret og har Krav paa Betaling for Udstedelsen. Formularen er udarbejdet af Arbejdsraadet og giver ret omstændelige Forskrifter for, hvorledes Lægeundersøgelsen skal foretages. Men den bestemmer samtidig, at den Betaling, der skal erlægges derfor er 4 Kr. Denne Betaling skal erlægges af Arbejdsgiveren, og det kan godt være at dette Beløb er saa saa stort, at Arbejdsgiverne ikke altfor ofte vil udsætte sig for denne Udgift.

Jeg skal iøvrigt ikke fordybe mig i Lovens enkelte Bestemmelser, idet jeg gaar ud fra, at de i Almindelighed er kendte. Jeg har kun villet pege paa nogle Hovedpunkter.

Naar man nu staar overfor den Tid, da man skal gaa til en Revision af Loven — jeg har jo allerede nævnt, at Forslag til Revision skal fremlægges for den Rigsdag, der sammentræder 1910 — vil det jo være rigtigst, at Arbejderne, for hvem denne Lov har en væsentlig Betydning, peger paa de Forandringer, man ønsker foretaget i den nugældende Lov. Jeg skal forsøge paa at nævne nogle Punkter, som jeg mener man skal hæfte sin Opmærksomhed ved, naar man gaar til en Revision.

Først og fremmest mener jeg da, at Antallet af Virksomheder, som Tilsynet kan inddrage under sit Omraade, skulde betydeligt udvides. Det skulde være saaledes, at der ikke i Loven opgives nogen Grænse for, hvilke Virksomheder der kan inddrages, men at det blev Tilsynets Opgave

uanset Antallet af beskæftigede Arbejdere i Virksomheden, o. s. v., at sige: denne Virksomhed skal ind under Tilsynet.

Nu er jo Forholdet i Øjeblikket dette — hvad jeg ganske kort berørte straks — at Lovens Bestemmelser *kan* virke og jeg mener *virker* noget uretfærdigt. Tænker man sig f. Eks. to lige store Virksomheder, i hvilke der beskæftiges et Antal Personer under det, der i Følge Loven medfører Anmeldelsespligt; i den ene Virksomhed benyttes Drivkraft, maaske en lille elektrisk Motor, medens den anden ikke gør det; den, der benytter Drivkraft, har da Anmeldelsespligt og kan blive inddraget under Tilsynet; den anden har ingen Anmeldelsespligt og bliver ikke inddraget. Men Forholdet kan ikke desto mindre godt være det, at den, der ikke har Drivkraft og altsaa ikke inddrages, i nok saa høj Grad trængte til at komme ind under Tilsynet og blive efterset.

Endvidere maa Lavalderen for Børn sættes op, saaledes at man optager det Forslag, som var det oprindelige, nemlig at Børn ikke maa beskæftiges i Virksomheder, der er underkastet Tilsyn, forinden de er udskrevne af Skolen. Denne Bestemmelse *maa* kræves gennemført. I de fleste andre Lande er man gaaet til en betydelig højere Alder for Anvendelsen af Børn end de 12 Aar, og man har faktisk i nogle Tilfælde fuldstændig forbudt Børns Arbejde ved at sætte en højere Aldersgrænse. Det er en af de Ting, man bestemt maa kræve gennemført ved en Revision af Fabriksloven, saa vi i hvert Fald ikke er daarligere stillet end i Udlandet.

Der var endvidere i det omtalte Forslag til Lov et Forbud mod Kvinders Natarbejde. Denne Bestemmelse vakte megen Modstand i Rigsdagen og blev ogsaa endelig udstemt. Den vakte ogsaa Modstand hos Kvinderne, idet de sagde at de vilde være ligestillede med Mændene. Naar Mændene havde Lov til at arbejde om Natten paa Fabrikkerne, vilde de ogsaa have det, de vilde ikke være underkastet Særbestemmelser.

Den Bevægelse, der saaledes blev rejst for Ligestillelse, tror jeg blev rejst af Kvinder, der ikke arbejdede. Men Forholdet var desto værre det, at uforstandige Kvinder, som arbejdede, sluttede sig til den. Om de følte sig smigret ved at blive spurgt, skal jeg ikke kunne sige, men man fik i hvert Fald arbejdende Kvinder til at udtale sig bestemt imod, at en saadan Bestemmelse kom ind i Loven.

Nu kan man vel sige, at Kvinder, som mener for deres Helbreds Skyld ikke at kunne arbejde i Fabriker om Natten, kan lade være dermed. Men vi ved jo paa den anden Side, at Forholdet er dette, at forsaavidt der er beskæftiget et vist Antal Kvinder, og der kræves Natarbejde af dem, saa vil de, der af Hensyn til deres Helbred nægter saadant Arbejde, blive afskediget, det ved vi jo godt. Forsaavidt man nu har den Opfattelse, at Natarbejde er skadeligt, vil jo den eneste Maade at forhindre det paa, være den, gennem Lov at udstede Forbud derimod. Jeg mener derfor, at man skal fremsætte det Krav, at et saadant Forbud optages i en eventuel ny Lov.

Endvidere mener jeg, at man maa kræve en Begrænsning af Arbejdstiden ikke alene for unge Mennesker men ogsaa for voksne Arbejdere. En saadan Bestemmelse om Begrænsning af Arbejdstiden vil naturligvis i Virksomheder med kontinuerlig Drift og i Virksomheder, som maa siges at være sundhedsskadelige, faa meget vidtrækkende Betydning. Men jeg mener det er et Krav man har Grund til at fremsætte og som man *maa* fremsætte, thi det er ganske urimeligt, at det kan forlanges, at Arbejdere skal være beskæftigede i indtil 12 Timer i Døgnet i Virksomheder, som maa siges at være sundhedsskadelige og hvor deres Hviletid endda falder paa meget uensartede Tider, saa at de ikke kan sige: til den Tid spiser vi; de maa indtage deres Maaltider i Papirfabrikerne, naar Arbejdet tillader dem at gøre det.

Man vil jo sikkert nok vække nogen Modstand i den Anledning, idet man jo derigennem vil komme ind paa, at Lovgivningsmagten fastsætter Arbejdstiden for voksne Arbejdere. Men Lovgivningsmagten har jo i nogen Grad været inde paa dette. I Regeringslovforslaget af 1901, fandtes, som jeg før nævnte, et Forbud mod Kvinders Natarbejde, og dette blev motiveret med, at man mente at det var skadeligt for disse Mennesker at arbejde om Natten. Men man kan med lige saa stor Ret sige, at de Arbejdere, der er beskæftigede i Virksomheder med kontinuerlig Drift, ikke maa ødelægges, og at man derfor gennem Lovgivningen maa fastsætte en Begrænsning af Arbejdstiden.

Der er dernæst et Spørgsmaal, der har beskæftiget mange Arbejdere og Arbejderorganisationer, saa længe disse har bestaaet; det er Spørgsmaalet om Hjemmearbejdet. Hjemmearbejdet er jo saadant, at alle, der er Arbejdere, Lønarbejdere, maa være absolute Modstandere deraf. Jeg er vel vidende om, at der findes Folk, der maa betegnes som Arbejdere og som dog er Tilhængere af Hjemmearbejde, men det kan kun være i Kraft af, at de indtager en Særstilling. Der findes Fag, der har et System, som man i England ganske træffende har kaldt for Udsvedningssystemet, og de, der benytter dette System, ser naturligvis en Fordel ved Hjemmearbejdet. Det foregaar i Reglen paa den Maade, at enkelte modtager en vis Masse Arbejde og leverer det igen tilbage til Arbejdsgiverne, de skal selv sørge for at faa det lavet og antager derfor andre Arbejdere til at gøre det. Derved skaffer de sig en Merfortjeneste udover den, andre Arbejdere kan have.

Men rent bortset fra dette Forhold, maa man sige, at Hjemmearbejdet er og maa være i højeste Grad sundhedsskadeligt. De Lokaler, de Rum, i hvilke Hjemmearbejdet udføres, er som Regel daarlige. I mangfoldige for ikke at sige i de fleste Tilfælde er det saadant, at Hjemmearbejderen udfører sit Arbejde i det Rum, hvor Familien opholder sig, hyppigt endogsaa i Soverummet, ja i mange Tilfælde udføres Hjemmearbejdet i det eneste Rum Familien har og som benyttes til alt, til Soverum, Opholdsrum, til at lave Mad i, o. s. v. Hvilken Indflydelse dette har paa vedkommende Arbejder og paa de Børn, der lever i dette Hjem, behøver ikke nærmere at paavises, det kan enhver sige sig selv.

Naar man nu har Bestemmelser for Fabrikerne om, hvorledes Rumforholdene skal være, hvor mange Kubikfod Luft, der skal være for hver Arbejder o. s. v. og man efterhaanden søger at skærpe disse Fordringer — hvad gerne skulde ske ved den kommende Lov — vil en Skærpelse let medføre, at Arbejdsgiverne søger at komme uden om Bestemmelserne og derfor, naar det lader sig gøre, vil udbyde det Arbejde, han skal have udført, som Hjemmearbejde.

Hvis der altsaa ikke træffes Bestemmelser mod Hjemmearbejdet, vil dette i nogen Grad kunne gøre Fabrikslovens Bestemmelser illusoriske.

Foruden den Skade, som Hjemmearbejdet medfører for vedkommende Arbejder selv og hans Familie, er der ogsaa det rent hygiejniske at tage Hensyn til; Samfundet maa kræve, at det vi skal spise, eller de Klæder vi skal have, skal være forfærdiget i Lokaler, der giver Betryggelse for, at der er renligt og at de hygiejniske Regler overholdes. Men dette kan i ingen Henseende siges at være Tilfældet, naar Talen er om Hjemmearbejde.

Det vil føre alt for vidt at komme ind paa alle de Betragtninger, der kunde gøres med Hensyn til dette Punkt. Jeg skal kun nævne, at man i Udlandet, specielt i Tyskland, er inde paa at give Regulativer, Lovgivningsbestemmelser med Hensyn til Hjemmearbejde, ikke alene saadan, at man kræver visse Regler iagttagne med Hensyn til de Lokaler, i hvilke Hjemmearbejde udføres, men man stiller ogsaa visse Krav til de Arbejdsgivere, der beskæftiger Hjemmearbejdere. Man forlanger saaledes af dem,

at de skal føre Fortegnelse over de Personer, der er beskæftigede hos dem og man forlanger, at der i de Rum, hvor f. Eks. Arbejde udleveres og afleveres, skal findes Lister over, hvilken Lønning, der skal betales for det Arbejde, der skal udføres ved Hjemmearbejde. Man vil derved forhindre, at de ved Hjælp af Hjemmearbejde skal blive gunstigere stillet med Hensyn Lønninger end de, der ikke beskæftiger Hjemmearbejdere.

Jeg skal ikke komme nærmere ind paa Enkeltheder. Spørgsmaalet om Hjemmearbejde er saa stort, at det, hvis det skulde uddybes tilstrækkeligt; vilde tage overordentlig lang Tid. Kun dette, det vil være nødvendigt at kræve, at de Bestemmelser, der gælder for Pabriker, overføres paa Hjemmearbejdet, saaledes at man ikke blot fastsætter disse Bestemmelser for de Rum, i hvilke Hjemmearbejde udføres, men ogsaa saaledes, at Hjemmearbejdets Udøvere bliver underkastet et Tilsyn. Dette vil ganske vist medføre, at Tilsynets Omraade bliver betydeligt større, men det maa man finde sig i, saa maa man forøge Personalet.

Endvidere maa man — i Sammenhæng med, hvad jeg sagde før — kræve, at Tilsynet skal være mere effektivt end det er nu. Der ligger ikke heri — det vil jeg bestemt præcisere — nogen Anklage mod det nuværende Tilsyn for, at det ikke har røgtet sin Opgave paa den Maade, det skulde. Jeg har den Opfattelse, at det Personale Tilsynet raader over, er saa ringe, at der slet ikke kan være Tale om, at det i tilstrækkelig Grad kan føre det Tilsyn, der er nødvendigt Deres Tilsyn bliver og maa blive i ret høj Grad overfladisk. Men dette maa afhjælpes ved, at Tilsynets Personale bliver i betydelig Grad forøget.

Men der er et andet Omraade, paa hvilket Tilsynet efter min Mening ogsaa maa kræves forandret, og det er med Hensyn til Sammensætningen og Beskaffenheden af det. Jeg tror ikke, det er ganske ukorrekt, naar der fra Personaler i Fabriker og Værksteder siges, at Tilsynet er ikke og kan ikke blive effektidt paa den Maade, som det er nu.

Forholdet er jo det, at Fabrikstilsynet, naar det skal underkaste en Virksomhed et Eftersyn, henvender sig til vedkommende Arbejdsgiver og med ham eller Driftslederen i Hælene gaar Tilsynet gennem Fabrikslokalerne. Det spørger ganske vist, om der er noget i Vejen, men vi er jo ganske paa det rene med, at der ikke er mange Arbejdere, der har Lyst til at rejse sig og sige, at der er dette eller hint i Vejen.

Da Tilsynet har baade Maskintilsynet, Dampkedeltilsynet osv. at varetage, er det jo og maa være teknisk uddannet. Tilsynets Personale er ikke kommen fra Arbejderkredse og har derfor ikke og kan ikke have den rette Forstaaelse af, hvad det drejer sig om. De kan være saa samvittighedsfulde de være vil — og jeg kender adskillige Fabriksinspektører, som interesserer sig meget for Opgaven og søger at gøre alt hvad de kan — men de er i alt for høj Grad belastet med Arbejde, og de er som sagt kommen derfra, hvor man væsentlig føler, hvor Skoen trykker.

Jeg mener derfor, at man foruden at stille Krav om, at Tilsynets Personale bliver forøget, saa at Tilsynet derigennem kan blive mere effektivt, ogsaa maa kræve, at Arbejderorganisationerne faar Indflydelse paa Valget af de Inspektører, som skal foranstalte Tilsynet. Paa samme Maade som Arbejderorganisationerne har faaet Indflydelse paa Besættelsen af nogle af Pladserne i Arbejdsraadet, mener jeg, at Arbejderne gennem deres Organisationer maa have Indflydelse paa Valget af de Personer, som skal føre Tilsynet med Fabrikslovens Overholdelse.

Endelig er der en Bestemmelse som jeg ogsaa vil omtale, men som jeg dog ikke ved, om man skal komme dybere ind paa her. I den Tid jeg har haft den Ære at være Medlem af Arbejdsraadet, har jeg haft en Følelse af, at det var i højeste Grad urigtigt, at den Lovgivning, der omfatter de Ting, der henhører under Fabrikerne, er skilt ad i flere Love.

Man har Maskinbeskyttelsesloven af 1889 og Fabriksloven af 1901, og det er den samme Institution, der skal føre Tilsynet med Overholdelsen af disse Love. Men Maskinbeskyttelsesloven og Fabriksloven henhører ikke under det samme Ministerium. Man kolliderer stadig med hinanden. Man kan ikke i Regulativerne optage Bestemmelser, som strejfer ind paa Maskinbeskyttelsesomraadet, uden at man kolliderer med en anden Institution.

Naar Fabriksloven nu bliver optaget til Revision, vil det være rigtigt, at disse to Love bliver arbejdet sammen, saaledes at Tilsynet kun har med en Lov at gøre.

— Ja, det er i meget store Træk Lovens Bestemmelser, jeg her har skildret, og den Virkning Loven har haft. Jeg har nu udtalt mig derom og gjort det saa kort, jeg kunde, for at give andre Lejlighed til at udtale sig. Jeg vil altsaa nu henstille til Forsamlingen, at man udtaler sig om, i hvilken Retning man ønsker Loven revideret, og hvilke Ønsker man i det hele har i saa Henseende, for at man, naar man skal fremsætte Forslag til Revision, kan vide, i hvilken Retning denne skal gaa.

Diskussionen.

Formanden C. M. Olsen takkede Hr. Christiansen for det overmaade oplysende og instruktive Foredrag, hvori Stoffet var lagt saa godt til Rette, at der var det allerbedste Grundlag for en Diskussion. Han takkede tillige, fordi man baade fra Ministeriets, fra Fabriksdirektoratets og fra Arbejdsraadets Side havde efterkommet Indbydelsen til at komme til Stede. Med det samme vilde han gerne gøre opmærksom paa, at Indbydelsesskrivelsen naturligvis ikke var at forstaa saaledes, at de Herrer kun var indbudte for at høre; de var selvfølgelig ogsaa indbudte til at deltage i Diskussionen, hvis de maatte ønske det. Den Misforstaaelse, som Skrivelsen muligvis kunde give Anledning til, havde han ønsket her at forebygge.

Man har indbudt Ministeriet, fordi det er dette, som skal forelægge Forslag til Lovens Revision for Rigsdagen. Man har indbudt Fabriksdirektoratet, fordi dette med sit Tilsyn arbejder ude i Marken og ser, hvorledes Loven virker. Og endelig har man indbudt Arbejdsraadet, fordi det er den Institution, der paa dette Omraade staar Arbejderne nærmest. Fabriksdirektoratet er noget af et Embedsmaskineri. Ganske vist er det ikke en bureaukratisk Institution, saaledes som man tidligere har været vant til at se, men det er dog en Kreds af Embedsmænd og staar derfor Arbejderne lidt fjernere. Arbejdsraadet derimod er en Institution, der er udgaaet fra begge Sider af Produktionen, fra Arbejderne og fra Arbejdsgiverne, suppleret med Medlemmer valgte af Regeringen. Det er Arbejdsraadet, der har Initiativet paa dette Omraade, hvorfor Ministeriet ogsaa har skrevet til det for at udbede sig Forslag fra det. Alle disse Faktorer er beskæftigede med Forarbejder til Fabrikslovens Revision. Derfor har De samvirkende Fagforbund ment, at her var den bedste Lejlighed til at faa frem, hvad der rører sig i Arbejderkredse med Hensyn til Mangler ved Fabriksloven.

Christiansens Foredrag var ikke alene oplysende, men tillige saa udtømmende, at det saa at sige havde skrabet Bunden. Taleren havde derfor ikke meget at tilføje; alle de Hovedpunkter, han havde tænkt at fremdrage, var blevne belyste i Indledningsforedraget. Han skulde derfor indskrænke sig til at understrege et Par af de af Indlederen anførte Punkter, nemlig Spørgsmaalet om Tilsyn med Hjemmearbejdet og voksne Arbejderes Arbejdstid.

Man har paa engelsk et Ordsprog, der paa dansk siger: Mit Hjem er min Fæstning. Men det er en Frase, thi Hjemmet er ingen Fæstning. Arbejdet har trængt sig ind i og ødelagt Hjemmet. Mange Steder er Hjemmearbejdet ikke forbudt, men naar det ikke er forbudt, er det i hvert Fald en Pligt for det Samfund, der finder sig i disse Forhold, at paase, at Hjemmet dog i nogen Grad skaanes for den Uhygge, der følger med Udførelse af Arbejde i Hjemmet, hvor Folk skal spise og sove.

Spørgsmaalet om de voksne Arbejderes Arbejdstid har Arbejdsraadet beskæftiget sig med, og, som Indlederen oplyste, er der paa den derved givne Foranledning paa Finansloven givet en Bevilling til Foretagelse af Undersøgelser gennem Ministeriet. Forhaabentlig vil der ud af disse Undersøgelser komme et Resultat, der fører til, at der i Fabrikloven indsættes Bestemmelser, der tager sig af de voksne Arbejderes Arbejdstid. Naar Samfundsforholdene udvikler sig saaledes, som de gør, at Bedrifterne efterhaanden koncentrerer sig paa færre og færre Hænder, saa at de, der regerer over Samfundsproduktionen, kan gøre det umuligt for andre Mennesker at komme i selvstændigt Erhverv, saa har de ogsaa en Pligt til i nogen Grad at lade sig kontrollere og finde sig i, at Samfundet sætter Bestemmelser for deres Bedrift. Samfundet kan ikke finde sig i, at de alene regerer over Samfundsproduktionen. Det offentlige maa gøre sig gældende der og sætte visse Grænser for, hvorledes der regeres. De Skranker, der her skal sættes, gælder Arbejdstiden foruden andre Forhold.

Det var dette, han gerne vilde understrege, men i øvrigt havde Indlederen i Hovedpunkterne anført, hvad der fra Arbejdernes Synspunkt kunde siges om dette Spørgsmaal.

Han havde tænkt at ville opfordre til at deltage i Diskussionen, men af den lange Liste over indtegnede Talere saa han, at en saadan Opfordring var overflødig. Naturligvis skulde Meningerne frem i denne Forhandling, men under Hensyn til de andre Sager paa Dagsordenen vilde han henstille, at man søgte at blive færdig inden Middagspausen. Det vilde sikkert ogsaa kunne naas, og forhaabentlig vilde de indbudte Herrer ogsaa tage Del i Diskussionen, naar der kom Ting paa Tale, som vedrørte deres Virksomhed. Dermed anbefalede han, at man kom frem med, hvad man havde paa Hjerte. Det er rigtigt nok, hvad Indlederen sagde, at Arbejderne ikke altid tør komme frem med deres Beklagelser over Tilsynet og lign. Men i denne Kreds kan de i hvert Fald ganske rolig gøre det. Her er Arbejderne hos sig selv, og de Herrer, som var mødt, var ikke komne som Spioner, men for med den bedste Vilje at høre paa, hvad der bliver sagt, og tage Hensyn dertil.

Væver *J. J. Møller* fandt, at det er et stort Fremskridt, der er naaet ved den her omhandlede Lov. Alligevel burde Virkningerne af den sikkert være endnu større, end de er. De Tilsynshavende er sikkert for faatallige og kan derfor ikke magte den Opgave fuldt ud at undersøge Fabrikerne, saaledes som disse burde undersøges. Han skulde i det følgende omtale enkelte af Manglerne ved Loven.

Der er for det første Bestemmelsen om Fabrikslokalernes Opvarmning. Det er en Bestemmelse, der har ikke saa ganske ringe Betydning, men som paa de fleste Fabriker langt fra overholdes paa tilfredsstillende Maade. Der findes vist ikke mange Fabriker, hvor Varmen, i alt Fald i de første Formiddagstimer, naar op til den Varmegrad, som er nævnt i Loven. Grunden er ganske simpelt den, at det koster Penge at varme Lokalerne op, og Fabrikejerne vil gerne nøjes med at bruge Spildedamp; de vil ikke gerne gaa med til at bruge direkte Damp fra Maskinerne til Opvarmningen. Som Følge deraf gaar der som Regel en Tid, før Varmen naar op til den Grad, den burde have. Dette er et for Arbejderne meget uheldigt Forhold. Der findes endogsaa Fabriker, hvor der om Vinteren i Stedet for Varmegrader er Kuldegrader til at begynde med. Dette Forhold har i Tekstilfaget medført en Konflikt, idet Arbejderne en Morgen forlod Fabriken, fordi det paa Grund af Kulde var dem umuligt at arbejde. Der blev klaget fra Fabrikantforeningen over, at de havde forladt deres Arbejde, og Sagen blev gjort til Genstand for en Undersøgelse. Det viste sig, at Arbejderne ikke kunde arbejde; der var for koldt. Samtidig viste det sig, at noget af Grunden dertil var, at den Fyrbøder, der benyttedes paa Fabriken, ikke kendte til de Ting, han havde at gøre med. I Følge Loven om Kedelpassere skal Fyrbøderne være eksaminerede, naar Kedlerne har et vist Omfang. Nu var imidlertid den eksaminerede Fyrbøder, som tidligere havde været ansat, af en eller anden Grund gaaet fra Fabriken, og saa havde man antaget en, som var ukendt med Arbejdet. Arbejderne klagede til Fabriksdirektoratet over den utilstrækkelige Varme, men erfarede saa samtidig, at der var givet Dispensation for Fyrbøderens Vedkommende. Der var blevet klaget fra Fabriken over, at den tidligere Fyrbøder var gaaet, og man havde været nødsaget til at søge om Dispensation, indtil man kunde faa en anden Fyrbøder. Der gik imidlertid temmelig lang Tid, uden at der kom en anden Fyrbøder. Arbejderne klagede saa over, at der var givet Dispensation i dette Tilfælde, hvilket ogsaa havde vist sig at være uheldigt for Fabriken i andre Henseender. Fra Fabriksdirektoratet kom der imidlertid et Svar, som maatte forbavse noget, idet Meningen saa omtrent var den, at Spørgsmaalet om Dispensationer skulde Direktoratet nok selv passe; det vedkom ikke Arbejderne. Efter at have faaet dette Svar, maatte Arbejderne naturligvis trække Følehornene til sig. Imidlertid kom der en anden Fyrbøder kort efter. Hvis Forholdet havde været det, at Fabriken ikke havde kunnet skaffe en anden Fyrbøder, saa maatte man naturligvis noget have undskyldt den, men Forholdet var det, at det var et Lønspørgsmaal, der var i Vejen, idet Fabriken ikke vilde betale Kedelpasseren den Løn, der forlangtes. Dette skulde ikke synes at være tilstrækkelig Grund til at give Dispensation i et saadant Tilfælde.

Der er forskelligt andet paa Tekstilfabrikerne, som ikke er, som det burde være, Der er f. Eks. ikke saa ganske faa Fabriker, hvor al Ventilation er udelukket. Saaledes er mange Steder Vinduerne sømmede til, saa at de ikke kan lukkes op af Arbejderne; som Følge deraf sker der ikke nogen Luftfornyelse uden i det Øjeblik, hvor Arbejdet er standset. Ligeledes er der i Tekstilfabrikerne en Masse Støv, hvis Fjernelse Tilsynet ganske vist efter Fabrikloven ikke kan have noget rigtigt Indseende med, men som maatte kunne fjernes paa en eller anden Maade, hvis der i Loven indsattes en Bestemmelse om, at det skulde fjernes. Hvad selve Maskinbeskyttelsen angaar, da er det ganske vist noget, der henhører under en anden Lov end den, der her omhandles, men den hører dog ind under det samme Tilsyn, og med Hensyn til den er det mange Gange saa om saa. De Sikkerhedsforanstaltninger, der træffes for det Tilfælde, at der kommer noget i Vejen med en Maskine, saa at der skal foretages en Standsning, er ofte saa mangelfulde, at de paagældende Arbejdere vilde være komplet ødelagte, inden Standsningen kunde naa at foregaa. Hvis det var saadan, at der ikke fandtes Apparater til med større Hurtighed at standse Maskinerne, saa maatte man finde sig i det. Men der er jo Opfindelser i tilstrækkelig Mængde, ved hvilke man kan standse Maskiner i et Nu, uden at der kan ske nogen Skade. Taleren havde paa en Maskinudstilling i Stockholm, hvor der bl. a. var udstillet en hel Del Beskyttelsesmaskiner, set et Apparat, som gjorde det fuldstændig umuligt for et Menneske at komme til en Akselledning, uden at den stoppede med det samme. I denne Henseende burde der stilles større Krav til Fabrikerne. Ogsaa Rengøringen i Fabrikerne lader meget tilbage at ønske. Der maa ikke rengøres i Arbejdstiden, og efter Arbejdstiden koster den ekstra Penge, for saa kan man ikke benytte de

Arbejdere, som staar ved Maskinerne; der skal andre Folk til. Derfor gaar det, som det bedst kan, og derfor er Rengøringen langt fra saa god, som den burde være. Dette gælder ogsaa Hvidtningen og Kalkningen. Der er Fabriker, hvor der ikke har været hvidtet og kalket i 6—7 Aar. Den Slags Ting maatte dog kunne ses af Fabrikstilsynet; men de Tilsynshavende maa formodentlig være noget nærsynede, for de ser dem ikke.

Hvad angaar Børns Arbejde i Fabriker burde der ogsaa træffes bestemtere Regler for, hvad Børn maa beskæftiges med i de forskellige Virksomheder. Han havde arbejdet i en Virksomhed, hvor der var beskæftiget ikke saa ganske faa Børn, hvoraf en Del var beskæftigede med Stempling af Knapper. Haandteringen af disse Stempler bevirkede, at næsten hvert andet Barn gik med afslaaede Fingerender; der var næsten ikke nogen Tid af Aaret, hvor ikke nogle gik med indbundne Fingre. Det burde ikke være tilladt, at den Slags Arbejde udførtes af Børn.

Endelig er der Bestemmelsen i Fabriklovens § 18, der, som omtalt af Indlederen, ikke er bleven ret meget benyttet. Der burde absolut gøres noget for at tilvejebringe en bedre Ordning af hele dette Spørgsmaal. Helst burde man maaske gaa saa vidt som til at søge gennemført en helt ny Lov til Ordning deraf. Naar Bestemmelsen ikke benyttes videre, er det for det første, fordi den Hjælp, Kvinderne faar, er aldeles utilstrækkelig til at leve af. Men dernæst ligger det i, at Kvinderne maa staa Skrifte for Fattigforstanderne og de andre Funktionærer under Fattigvæsenet, som de skal henvende sig til for at faa denne Hjælp. Den har ganske vist ikke Fattighjælps Følger, men Kvinderne bliver alligevel behandlede som Lemmer, naar de kommer paa de paagældende Kontorer, og det var en Skandale, at en Lov udføres paa en saadan Maade, at det fuldstændig umuliggøres, at den kommer til at virke efter sit Formaal. Det er den Behandling, Kvinderne faar, der er Skyld i, at Loven ikke udnyttes. Desuden maatte der ogsaa kunne gøres noget i Retning af at forebygge, at Lægerne saa let, som det nu ofte sker, gaar til at skrive, at der ingen Fare er for Moder eller Barn ved, at Moderen genoptager Arbejdet, forinden de 4 Uger er omme. En Læge kan vist i de sjældneste Tilfælde garantere, at hverken Moderen eller Barnet kan tage Skade derved.

Som det var blevet omtalt, blev Spørgsmaalet om Kvinders Nattearbejde i sin Tid forkvaklet derved, at en Del Overklassekvinder fik i Sinde, at de ikke vilde umyndiggøres ved en Lovbestemmelse, der forbød dem at arbejde om Natten; de vilde have deres Frihed lige saa vel som Mændene. De arbejdende Kvinder havde kun for en ringe Del Part i den Adresse, der i sin Tid blev indgivet. Det kan ikke nytte at tage saa meget Hensyn til Udtalelser fra Overklassen, naar det er de arbejdende Kvinder, det gælder. Lad os faa en Lovbestemmelse, der forbyder Kvinders Natarbejde eller dog betydelig indskrænker det, saa at Kvinderne ikke skal have Mén af det i deres Fremtid.

Fru *Brochmann* takkede Indlederen for det udmærkede Indlæg, han havde givet i denne Sag, der har den allerstørste Betydning for Arbejderne og ikke mindst for de arbejdende Kvinder.

I Følge den Beretning, der ligger paa Forsamlingens Bord, blev der i sin Tid rettet Forespørgsel til 33 Organisationer angaaende Kvinders Natarbejde i industrielle Virksomheder. Man modtog Svar fra 28 af disse. Og det fremgik deraf, at i 8 af disse beskæftiges Kvinder ved Natarbejde. Det samlede Antal af Kvinder, der i de paagældende Fag beskæftiges ved Natarbejde, beløb sig efter Besvarelserne til 3413, og de Fag, hvori disse Kvinder arbejder, er: Glasfabrikation, Papirfabrikation, Tekstilfabrikation, Bomuldsspinderi, Væveri, typografisk Virksomhed og Sporvejsvirksomhed. Det nævnte Tal synes ikke saa overordentlig stort, men der er heller ikke Tvivl om, at der beskæftiges langt flere Kvinder ved Natarbejde, end det fremgaar af disse Oplysninger. Hvad man skal arbejde hen til, er, at Kvinders Natarbejde fuldstændig forbydes. Der er indkommet Svar fra andre Organisationer end de nævnte, f. Eks. fra Bogbindernes. Hvad dette Fag angaar, kan man ganske vist ikke sige, at Kvinderne dér har Natarbejde i den Forstand, at de maa arbejde i Tiden fra Kl. 6 Aften til Kl. 6 Morgen, saaledes som Tilfældet er i mange Fag i den travleste Tid, i Sæsonen. Men ofte arbejdes der i Tiden mellem Kl. 7 Morgen og Kl. 11—12 Nat, hvilket dog maa siges langt fra at være en normal Arbejdstid for Kvinder, saa lidt som for Mænd.

Et Spørgsmaal, der har den allerstørste Betydning for de arbejdende Kvinder, er Spørgsmaalet om Hjemmearbejde. Hvor meget Natarbejde de Tusinder af Syersker f. Eks. udfører, kan ikke opgives statistisk. Men i Sæsontiden maa en Syerske op Kl. 3—4 om Morgenen og arbejde uafbrudt, til hun ikke kan se mere ved Dagslys, og om Vinteren maa hun arbejde længe efter, at Lyset er tændt. Det er ganske vist ikke egentlig Natarbejde, men det er dog en Arbejdstid paa 16—18 Timer i Døgnet. Og dette er en Følge af, at der ingen som helst Kontrol er med Hjemmearbejdet. Hun havde selv været udsat for dette anstrængende Arbejde. Det var i Sæsontiden; hun maatte op Kl. 3—4 om Morgenen og arbejde, til hun sled sig i sin Seng Kl. 10 om Aftenen. Arbejdet dyngede sig op der hjemme til Trods for, at man anstrængte sig til det yderste og knapt gav sig Tid til at spise et ordentligt Maaltid Mad. Og saa kom der Bud fra Arbejdsgiveren om, at de, der ikke blev færdige med Arbejdet til Pinse, vilde blive afskedigede. Det var, hvad man fik ud af det, skønt man anspændte sine Evner til det yderste, dels for at tjene saa meget som muligt, saa længe Sæsonen varede, dels for at tilfredsstille Arbejdsgiveren og for bagefter, naar den daarlige Tid kom, da ogsaa at kunne faa noget Arbejde. Det er oplyst, at man i Tyskland fører en vis Kontrol med Hjemmearbejdet; man stiller visse Fordringer til Lokalernes Indretning osv. Over for de saakaldte »Udsvedere«, Folk, som holder en Systue hjemme med en 4—5 Hjælpere, og

som egentlig maa betragtes som Arbejdsgivere — der findes en Mængde af dem i Damekonfektionsfaget, ogsaa en Del, dog vist ikke saa mange, i Herreskræderfaget — kan det maaske være paa sin Plads med denne Kontrol, lige som det maaske ogsaa kunde være paa sin Plads over for enkelte af de Kvinder, Hustruer og Mødre, som gør Hjemmet til et Værksted. Men ellers vil det at indføre en Kontrol over for de Kvinder, som har Hjemmearbejde, være det samme, som at der lægges en dobbelt Byrde fra Arbejdsgivernes Side paa Udøverne af de Fag, det her drejer sig om. Nej, det maa komme dertil, at disse Tusinder af Arbejdere, navnlig Kvinderne, faar Forstaaelsen af, at Hjemmearbejdet bør pure afskaffes.

Naar den Paragraf, der forbyder en Kvinde at arbejde i de første 4 Uger efter Nedkomsten, ikke udnyttes fuldt ud, da skyldes det i mangfoldige Tilfælde Mangel paa Kendskab dertil. Og ligesaa skyldes den Modstand, der er mod et Forbud mod Hjemmearbejde, meget ofte manglende Forstaaelse. Naar man nu skal til at revidere Fabrikloven, og naar der saa fra Socialdemokratiet rejses Krav om Forbud mod Kvinders Natarbejde og mod Hjemmearbejdet, da vil der sikkert for det sidste Punkts Vedkommende møde ikke saa lidt Modstand fra de Kvinder, for hvem man vil opnaa dette Gode. Og det er ved første Øjekast ganske naturligt. Mangen Syerske, der har sit Arbejde hjemme, kan maaske finde, at det kan være anstrængende nok baade at skulle udføre sit Arbejde og samtidig lave Mad til Manden og Børnene og i øvrigt passe Huset, men hun synes dog, at hun har det bedre paa den Maade, fordi hun derved kan have en Smule Tilsyn med sit Hjem. Derfor siger mange af disse Kvinder: Vi vil ikke jages bort fra Hjemmet! Men i Virkeligheden er de Kvinder, der baade har Børn og skal udføre Lønarbejde i Hjemmet, ganske elendig stillede i Samfundet. De Kvinder arbejder altid; de er aldrig færdige, og samtidig er Hjemmet alt andet end den Borg, som Formanden talte om, det skulde være. Hjemmearbejdet skaber en Uhygge, der kan jage baade Mand og Børn ud af Huset. Den Gang Loven i 1901 var til Behandling, mødte Bestræbelserne for at faa Kvinders Natarbejde forbudt ganske rigtig Modstand. Man havde fra de arbejdende Kvinders Side paatænkt at holde et Møde for at protestere derimod og for at give Arbejdernes Repræsentanter paa Rigsdagen deres Tilslutning, men inden de naaede dertil, havde nogle Kvinder af dem, som ikke er udsatte for at komme til at arbejde selv, faaet fat i en Del arbejdende Kvinder og faaet indpodet i dem, at et saadant Forbud vilde være et Indgreb i deres Selvstændighed. Der var den Gang ikke den rette Forstaaelse af denne Sag blandt de arbejdende Kvinder. Man er sikkert kommen videre i den siden da forløbne Tid, men muligvis vil der dog ogsaa denne Gang vise sig nogen Modstand. Dette bør selvfølgelig ikke skræmme nogen fra at arbejde for et Forbud mod Kvinders Natarbejde. Vilde det ikke være hensigtsmæssigt i Lighed med, hvad Tilfældet er i Sverige og Norge, at skabe et Sekretariat eller lignende Institution, der var som et Knudepunkt eller Samlingspunkt, hvorfra der kunde agiteres og spredes Oplysning rundt i det hele Land om alle de sociale Spørgsmaal, der har Interesse for Kvinderne? Kvinderne kommer mere og mere med, socialt og kommunalt, men man bør da ikke glemme den Underklasse af Kvinder, der findes i vort Land. Dem skylder man at skaffe saa megen Oplysning som muligt. Mange har, fordi de har maattet passe deres Hjem og deres Arbejde, ikke faaet Tid til at følge med i alle de forskellige Spørgsmaal, som de burde være inde i. Det socialdemokratiske Parti maa i Fremtiden sætte noget ind paa at rejse en Agitation blandt disse Kvinder, for at de virkelig kan faa den rette Forstaaelse af deres Interesser.

Typograf *Viggo Christensen* bemærkede, at et af de Punkter, hvor en Revision af Fabrikloven er højst nødvendig, er Udførelsen af Tilsynet. Dette udføres i Praksis paa den Maade, at den Tilsynshavende — saaledes er det i hvert Fald inden for hans Fag — som Regel under Ledsagelse af den vedkommende Principal gaar gennem Lokalerne, kaster Blikket til Siderne og derefter følger med tilbage til Kontoret, hvor de Bøger og Protokoller, som skal være til Stede, efterses. Nu er Forholdet gerne det, at i alt Fald i Virksomheder af den Art, som der er Tale om i dette Fag, er der i de Gange og andre Lokaler, som man passerer, ikke megen Anledning til at faa konstateret, om de hygjejniske Forhold er, som de burde være. I selve Loven er der givet den Tilsynshavende en Ret til at rette Forespørgsler til hvemsomhelst, der er i Lokalerne, om de mener, at alt er, som det skal være. Denne Ret benyttes imidlertid sjældent, og sker Tilsynet i Selskab med den paagældende Principal eller hans Stedfortræder, ligger der ikke nogen stor Betryggelse i denne Ret, idet Arbejderne da ikke uden Risiko kan indlade sig paa en Paavisning af de Punkter, hvor de mener, der er Mangler til Stede. Derfor bør Formen for Tilsynet være en saadan, at man virkelig kan faa Lejlighed til at udtale sig om de Urigtigheder, man mener er til Stede.

Inden for Typograffaget er der tilvejebragt et Supplement til Tilsynet, som Arbejderne selv har skabt sig, og som har vist sig at fungere ganske fortræffelig, men som paa den anden Side har konstateret Utilstrækkeligheden af den Kontrol, der hidtil er øvet. Der er nemlig tilvejebragt en Mæglingsinstitution, og ved Overenskomst med den Arbejdsgiverorganisation, man har kontraheret med, er Spørgsmaal vedrørende Sundhedsforholdene lagt ind under denne Mæglingsinstitution. Han havde selv i et Par Tilfælde sammen med en Repræsentant for Arbejdsgiverorganisationen foretaget et Eftersyn af Fabrikslokaler, og skønt de altsaa repræsenterede modstaaende Organisationer, havde de dog været enige om, at saa meget Skidt og Snavs havde de aldrig før set — og det til Trods for, at de paagældende Virksomheder er underkastede Fabrikstilsynet, og der nylig havde været Eftersyn. Paa dette Omraade er det derfor ganske nødvendigt, at der sker en Reform. Det er muligt, at de, der skal føre dette Tilsyn, ikke har tilstrækkelig Tid til Raadighed, saaledes at det for dem gæl-

der om at komme saa hurtig som muligt gennem hver enkelt Fabrik, men saa maa der ind føres Forandringer paa dette Punkt.

I Fabrikloven fastsættes unge Menneskers Arbejdstid til 10 Timer, medens Arbejdstiden inden for Typograffaget ellers er 8½ Time, fra Nytaar 8 Timer. Der er altsaa her den Absurditet til Stede, at medens de voksne Arbejdere ved Hjælp af Overenskomst med Arbejdsgiverne har faaet Arbejdstiden indskrænket til 8—8½ Time, tillader Lovgivningen, at unge Mennesker i 14—18 Aars Alderen arbejder i indtil 10 Timer. Der er ogsaa enkelte Virksomheder, som benytte sig af denne Ret til at lade Lærlinge arbejde i 10 Timer. Der bør paa dette Punkt ske en Forandring, saaledes at Lærlingene faar den samme Arbejdstid som de voksne Arbejdere.

Arbejderne i dette Fag maa kæmpe meget med Blystøv, som de kommer saa nær, som de overhovedet kan. Under Arbejdet kommer Kasserne i Bevægelse, og der hvirvles Støv op, som Arbejderne ikke kan undgaa at indaande. Det er fastsat, at en passende Udluftning skal ske en Gang om Aaret. Det finder imidlertid ikke Sted, til Trods for, at Arbejderne kæmper for, at Bestemmelsen skal gennemføres. Men hvis der fra Arbejdernes Side gøres yderligere Bestræbelser i den Retning, og hvis de mødes med den tilstrækkelige Imødekommen, vil man sikkert kunne naa til bedre Resultater, idet man ved Hjælp af elektriske Udpustningsapparater langt lettere end for Tiden vil kunne foretage Udrensning for en rimelig Bekostning og paa effektiv Maade.

Med den Ordning af Arbejdstiden, der efterhaanden er indført inden for Typograffaget, og som medfører, at man spiser et à to Maaltider paa Arbejdsstedet, vilde det ogsaa være meget ønskeligt, om Bestemmelsen om Indretning af Spiselokaler uden for Arbejdslokalerne virkelig kunde blive effektiv. Der staar i det Sundhedsregulativ, der er udstedt for Bogtrykkerier, at efter 10 Aars Forløb skal, for saa vidt Forholdene tillader det, særlige Spiselokaler indføres alle Vegne. Det er selvfølgelig en Hage ved Bestemmelsen, at den kun gælder, for saa vidt Forholdene tillader det. Det var ønskeligt, om man kunde finde en Udvej, hvorved denne Bestemmelse virkelig kunde blive ført ud i Praksis.

Det vilde være hensigtsmæssigt, om man gik bort fra Fejning af Lokalerne og i Stedet derfor foretog Vaskning af Gulvene, hvilket meget let kunde lade sig praktisere, og som langt bedre vilde fjerne Støvet.

Det gælder for enhver Lov og ethvert Fag, at man nu engang ikke kan fastsætte absolute Regler, fra hvilke der ikke maa gives Undtagelser. Saaledes ogsaa med Fabrikloven. Der maa være Adgang til under visse Forhold at kunne give Dispensationer. Det maa da være en Opgave for dem, i hvis Haand Dispensationsretten er lagt, at sørge for, at Dispensationerne tildeles saa skønsomt som overhovedet muligt. Inden for Typograffaget har man ikke altid, skønt man har bestræbt sig derfor, kunnet forstaa, at Dispensationerne var givne paa et retfærdigt Grundlag. Han skulde nævne et specielt Tilfælde; han havde ganske vist ikke faaet de vedkommende Papirer og kunde derfor ikke oplyse ret meget, men ønskede man yderligere Oplysninger senere, skulde han gerne fremkomme med saadanne. Et velstaaende Firma skulde have opstillet en ny Rotations-Maskine, og da det ikke mente, at der var Plads i de øvrige Lokaler, indrettede man Plads til den i et Lokale under Jordens Overflade, i en Kælder under Gaarden. I Almindelighed vil man sikkert anse det for givet, at det paa et saadant Sted vil være meget vanskeligt at træffe de fornødne betryggende hygiejniske Forholdsregler. Og efter Arbejdernes Opfattelse var det langt fra Tilfældet her. Tværtimod var Arbejdsvilkaarene under al Kritik. Typograferne førte da Sagen frem, men det endte sluttelig med, at der blev givet Firmaet en Dispensation. At det skete, tilskrev Arbejderne den Omstændighed, at det Blad, som blev trykt i denne Kælder, blev udgivet af Justitsminister Alberti; men muligvis var Aarsagen en anden. Det er den Slags Forhold, som giver Anledning til Utilfredshed med Dispensationerne.

Savværksarbejder *O. Madsen* ønskede som Repræsentant for et Fag, hvis Medlemmer hovedsagelig beskæftiges ved Træbearbejdelsesmaskiner, Maskiner, ved hvilke man er udsat for at miste Liv og Lemmer, at gøre et Par Bemærkninger. I Lov af 12. April 1889 er der en Bestemmelse, som er gældende endnu, om at unge Mennesker under 16 Aar ikke selvstændig maa betjene en Maskine. For Træindustriens Vedkommende er det vistnok ogsaa saaledes, at man i de færreste Tilfælde sætter nogen til at passe en Maskine selvstændig før det 16de Aar. Men alligevel burde Aldersgrænsen i Loven sættes op fra det 16de til det 18de Aar. Den nævnte Bestemmelse er i Virkeligheden ganske værdiløs, thi hvor er Grænsen? Hvis en Formand eller Værkfører blot gaar gennem Fabriken nogle Gange om Dagen og ser til den Lærling eller det unge Menneske, der passer en Maskine, kan man sige, at denne ikke *selvstændig* betjener Maskinen. Men naar Vedkommende ikke uafbrudt er under Opsigt, er han i Virkelighed meget udsat for at komme til Skade. Det er da ogsaa en Kendsgerning, at en meget stor Del af de unge Mennesker, som sættes til at passe Maskiner inden for denne Industri, kommer til Skade. De Maskiner, der her anvendes, har den Egenskab at have en meget hurtig roterende Omdrejning og er netop derved meget farlige for Arbejderen. Det vilde derfor være overordentlig heldigt, om Bestemmelsen kom til at lyde paa, at ingen under 18 Aar maatte selvstændig betjene en Maskine.

Tilsynet med Fabrikerne burde sikkert skærpes. De Tilsynshavende er utvivlsomt overbebyrdede; de maa gaa meget let hen over de forskellige Virksomheder og kan ikke foretage noget indgaaende Eftersyn. De kan ikke faa Tid til at drøfte de hygiejniske Forhold med de paagældende Arbejdere. Der maa flere til, saaledes at Tilsynet virkelig kan blive, som det

burde være. Der maa desuden noget mere praktiske Folk til at udføre Tilsynet, Folk, som selv er Arbejdere og kendte med Fabriksvirksomhed.

Ogsaa i Savværksindustrien staar det slet til med Arbejdslokalerne. Rummene er i Reglen opfyldte af Støv. I de nyere Fabriker er der ganske vist Ventiler og Sugeapparater, som i alt Fald tildels kan fjerne Støvet, men i alle de gamle og særlig de mindre ser det i Virkeligheden sørgeligt ud baade med Renlighed og Ventilation, for ikke at tale om noget saadant som Varme. Dette at arbejde om Vinteren med blaafrosne Hænder og skulle tage paa det kolde Jern samtidig med, at man er udsat for den kolde Luft, som de roterende Skiver og Save kaster ned over Fingrene, bevirker, at man ikke har det fornødne Herredømme over sine Lemmer, som man kunde have, hvis Lokalerne var en lille Smule opvarmede. Statistiken over Tilskadekomne viser ogsaa tydelig, at de fleste Ulykkestilfælde forekommer om Vinteren. Ogsaa paa dette Punkt vilde det derfor være ønskeligt, om der blev foretaget Forandringer i Loven.

Angaaende Lærlingeforholdet kunde han ønske at gøre en lille Bemærkning, som maaske laa lidt uden for det foreliggende Emne. De unge Mennesker, der antages paa Savværkerne — for enkeltes Vedkommende paa Lærlingekontrakt — sættes ofte til at passe en bestemt Maskine, og dér staar de saa hele deres Læretid og er Genstand for stor Udbytning fra Fabrikanternes Side. Han vilde sætte Pris paa, om Lærlingeloven kunde blive revideret derhen, at der kun maatte antages Lærlinge i de egentlige Haandværksfag, men ikke i Maskinindustrien. Det er i hvert Fald en Uting inden for Savværksindustrien, idet det ikke er nødvendigt med den lange Læretid, Naar et ungt Menneske i 18—20 Aars Alderen har staaet et Par Aar i Lære, er det tilstrækkelig lang Tid til at lære at udføre det Arbejde, de dér bliver satte til at gøre.

Typograf *Helsted* bemærkede, at Tilsynet har stor Betydning, forsaavidt som Fabrikloven forudsætter, at det har en skønsmæssig Ret over for mange hygiejniske Forhold. Denne skønsmæssige Ret var maaske næppe saa farlig for Arbejdernes Tarv, saafremt der samtidig var en Pligt for Tilsynet til først at henvende sig til Arbejderne paa vedkommende Arbejdssted, for gennem Samtale med dem at komme til Klarhed over, hvad der var at rette. Nu gaar det ikke saaledes til. Men noget farligere end denne skønsmæssige Ret er den Ret, som Fabriktilsynet i mange Tilfælde har til at give Dispensation fra de kommunale Vedtægter, hvor der er skabt bestemte Regler for de herhenhørende Forhold. Disse Dispensationer faar Arbejderne saa at sige aldrig Besked om før den Dag, de selv synes, at nu er Reglerne overtraadte, og i den Anledning henvender sig til Arbejdsgiveren; de bliver da mødt med den Besked, at der er givet Dispensation. For at nævne et Eksempel: I Følge Regulativet skal der hvidtes Loft en Gang om Aaret, men skønt der paa det paagældende Sted var en mægtig Plet, som bredte sig over det halve Loft, havde Arbejdsgiveren dog faaet Dispensation, saaledes at han ikke behøvede at hvidte Loftet før næste Aar. Et andet Sted forudsætter Regulativet, at der skal være en Vandhane for hver 5 Mand. Da de paagældende Arbejdere ankede over Manglerne ved Vaskeforholdene, mødtes de med den Besked, at der var givet Dispensation, saaledes at man blot behøvede at supplere Vaskeindretningen med et Par Spande. Følgen var, at naar Arbejderne — en 50 Mand — var færdige med at vaske sig, flød hele Gulvet med Sæbeskum osv.

Hvorledes foretages Udregningen af Forholdet mellem Rummets Omfang og det Antal Arbejdere, der maa være beskæftigede deri? Paa de Steder, hvor han havde haft Lejlighed til at undersøge Forholdene, har der altid i Følge de i Lokalerne ophængte Plakater været givet Tilladelse til at have 10—14 Mand mere, end der med Rimelighed kunde være. Antagelig tages der ved Udregningen ikke Hensyn til det meget Inventar, som optager Pladsen og formindsker Luftindholdet.

Ved en Revision af Fabrikloven bør der altsaa drages skarpe og snævre Grænser for Tilsynets Skønsret. Det bør paalægges Tilsynet at gaa til Arbejderne, før de henvender sig til Forretningens Leder. Der bør ikke kunne gives Dispensationer paa de Punkter, hvor der i Regulativet er sat bestemte Regler. Og naar der endelig maa gives Dispensationer, bør der i alt Fald tilflyde Arbejderne Meddelelse derom.

Formanden C. M. Olsen bemærkede, hvad han havde glemt at sige før, at man ikke fra Forretningsudvalgets Side havde tænkt at stille noget Forslag til Beslutning, idet man gik ud fra, at Diskussionen her skulde danne Grundlaget for det Arbejde, Forretningsudvalget skulde foretage i denne Sag. Da der nu var indkommet et Forslag til Beslutning, og han kunde tænke sig, at andre maaske anstrængte sig for at skaffe andre Forslag til Resolutioner til Veje, vilde han gøre opmærksom paa, at det var Hensigten, forinden Forretningsudvalget svarer Arbejdsraadet, at spørge de forskellige Organisationer om deres Stilling til Fabriklovens Revision. Der vil altsaa blive givet Organisationerne Lejlighed til i fuldt Maal at fremkomme med deres Ønsker. Han vilde derfor stille følgende Forslag til Beslutning:

> »Generalforsamlingen bemyndiger Forretningsudvalget til paa Grundlag af Sagens Behandling her og paa Grundlag af de Svar, der maatte fremkomme paa derom stillede Forespørgsler til de enkelte Fag, at tilstille Arbejdsraadet saadanne Ændringer til Fabrikloven, som skønnes fornødne.«

Arbejdsmand *J. Andersen*: Den Virksomhed, han arbejder ved, Spiritusfabrikationen, er en af de mest sundhedsfarlige. Inden for denne Industri har Udviklingen været den, at alle de smaa Virksomheder efterhaanden er inddragne under de store Selskaber, saaledes at hele Virksomheden er samlet under de Rammer, som disse i sin Tid havde. Derved er Sund-

hedsforholdene blevne i høj Grad forværrede, navnlig med Hensyn til Luftens Tilstand i Lokalerne. Paa den Fabrik, hvor han arbejder, havde Arbejderne været, om han saa maatte sige, i det heldige Tilfælde at miste et Par af deres Kammerater, hvilket havde til Følge, at Arbejdsvilkaarene blev en lille Smule forbedrede. Men det er sørgeligt, at det skal være saadan, at en Mand skal lade Livet, for at der kan blive gjort noget for at bevare de andres Liv. I 1901 brændte en stor Fabrik her i København. Det var en gammel Fabrik med en Masse gammelt Inventar, smaa Lokaler, Jærnstænger for Vinduerne og gamle raadne Trapper. Inden 5 Minutter var gaaet, stod hele Komplekset i lys Lue; alting brændte. Fabriktilsynet paabød, at der skulde indrettes brandfrie Jerntrapper udvendig paa Bygningen. Tilsynet har siden flere Gange været paa den Fabrik, men det har aldrig lagt Mærke til, at Døren ud til den brandfrie Trappe var aflaaset, skønt det var den Dør, Arbejderne skulde ud af, naar de var i det saakaldte Spise- og Omklædningsrum. Hvad Lufttilførslen angaar, har det mangfoldige Gange været saaledes, at det har været Arbejderne ganske umuligt at arbejde i Lokalerne om Morgenen, naar de kom; de har maattet skiftes til at gaa ind og aabne for at drive Svovlsyredunsterne ud. I 1905 døde en Mand paa Fabriken; han var gaaet alene ind i Lokalerne, og da hans Kammerater syntes, han blev for længe derinde, og gik ind for at se til ham, fandt de ham liggende kvalt. Der blev da givet Paabud om at sørge for en bedre Ventilation, og noget er der gjort, men meget for lidt. Han vilde henstille til rette Vedkommende i særlig Grad at have Opmærksomheden henvendt paa Spiritusfabrikerne, som virkelig trænger til, at Fabriktilsynet i højere Grad end nu tager sig af dem.

Skomager *A. Christensen* bemærkede, at alle de Arbejdere, som er beskæftigede inden for Fabrikernes fire Vægge, selvfølgelig er glade ved, at Regering og Lovgivningsmagt tager sig af deres Arbejdsforhold. Det er af største Betydning for Arbejderne, der den meste Tid af Dagen maa opholde sig i Fabrikslokalerne, at Forholdene her er saadanne, at deres Sundhed i højest mulig Grad kan bevares. Men Betingelsen for at saadanne Love virkelig kan blive til Nytte, er, at de fuldt ud gennemføres. For Skotøjsfabrikerne eksisterer der et Regulativ, der tilsiger Arbejderne adskillige Goder, saasom med Hensyn til Renlighed og Spiselokaler, det vil sige: naar Omstændighederne tillader det. Det vilde være at ønske, at Arbejdsraadet kunde faa det Indtryk, at Forholdene tillader det paa enhver velordnet Skotøjsfabrik. Der er Spiselokaler, Garderobe, Varme — meget af Arbejdet er jo Pillearbejde, og der kræves Varme for, at det overhovedet skal kunne udføres — og Renlighed. Fordringerne til Renlighed overholdes de fleste Steder med Hensyn til Vask, men ikke med Hensyn til Rensning af Vinduer for Støv. Arbejderne er selvfølgelig glade for den Lov, og mange Arbejdsgivere bøjer sig humant for Arbejdernes og Autoriteternes Krav og overholder Regulativet. Men der er ogsaa mange, der stiller sig afvisende, og hvis Fagforeningernes Medlemmer saa ikke har den fornødne Dristighed til at fremsætte deres Krav, kan det ske, at en Fabrikant faar Lov til at undlade, hvad en anden ikke fritages for. Dette er uretfærdigt. Arbejdsraadet burde virke hen til, at Forholdene blev ens for alle Skotøjsfabriker. Dette var et berettiget Krav, som han henledede de Herrers Opmærksomhed paa.

Papirarbejder *L. P. Jensen* henstillede til det Udvalg, der kommer til at beskæftige sig med Lovens Revision, at tage særligt Hensyn til Forholdene i Papirindustrien. Der er i dette Fag ca. 1000 Arbejdere, der arbejder 10—12 Timer om Dagen eller om Natten; en Del af Kvinderne, dog ikke saa overmaade mange, maa ogsaa arbejde 12 Timer. De Tilsynshavende har ogsaa været ude paa Papirfabrikerne, men hvilket Resultat de er komne til vidste han ikke; i hvert Fald blev der ikke foretaget noget, som var værd at nævne, til Forbedring af Forholdene. Det vilde have været ønskeligt, om man ikke, som nu, nogle Dage i Forvejen meldte sin Ankomst til Fabrikerne, thi sikkert er det, at paa de Dage, der gik forud for de Tilsynshavendes Ankomst, blev der ualmindelig travlt, for at der ikke skulde se alt for galt ud. Paa Fabriken i Silkeborg sidder de, der sorterer de Klude, som samles op af Skarnbøtter, i et Lokale, hvor der er 30—40 Gr. Varme, og der maa de ogsaa indtage deres Maaltider. Bestemmelsen om særlige Spiselokaler er altsaa ikke overholdt. Men Ventilationen er heller ikke af den bedste Beskaffenhed. Natarbejdet, der foregaar med Maskiner, sker i et Lokale, der er ophedet til en Varme af 30—35 Gr. R., og da Arbejderne maa gaa halvnøgne ved dette Arbejde, er de meget udsatte for paa Hjemvejen fra Fabriken at blive syge. Ved en statistisk Opgørelse, der blev foretaget for et Par Aar siden, har det da ogsaa vist sig, at Sygeligheden er ganske overordentlig stor blandt Papirarbejderne, langt større end i andre Fag. Ved Ferslews Cellulosefabrik ved Kattinge er det saaledes ved Syreafdelingen, at naar Luften slippes ud af Syrekedlerne, er den saa stærk, at den afsvier Blade og Frugter af Træer, der staar i 200 Alens Afstand fra Bygningen. Man kan derfor ikke sige, at dette Arbejde ikke er sundhedsfarligt; det er ualmindeligt sundhedsfarligt.

Hvad Aldersgrænsen angaar, da burde der udstedes Forbud mod, at Kvinder under 20 Aar sættes til at sortere fra Kl. 6 Morgen til Kl. 6 Aften. Der er ikke Spor af Mening i, at de skal sidde ved disse Maskiner dels om Dagen dels om Aftenen. I det hele taget burde Arbejdstiden i denne Industri ved Lov indskrænkes til 8 Timer, thi Arbejderne kan ikke i det lange Løb holde ud at arbejde fra Kl. 6 Morgen til 6 Aften og skifte med Dag- og Natarbejde.

Snedker *Carl Gran* ønskede Bestemmelsen om unge Menneskers Arbejdstid ændret saaledes, at de ikke har nødig at have længere Arbejdstid, end de voksne Arbejdere har i det paagældende Fag. Der er i hvert Fald adskillige Fag, der har en kortere Arbejdstid end 10 Timer. Bestemmelserne om unge Mennesker burde udvides til ogsaa at gælde noget ud

over det 18de Aar, idet det ofte er saaledes, at Læretiden strækker sig ud over den Tid. — Lovens § 2 bør ændres derhen, at der føres Tilsyn med Fabriksvirksomheder, uanset hvilket Antal Arbejdere der beskæftiges. — Tilsynet er — deri var han enig med Typograf Christensen — ikke tilstrækkelig effektivt. For det første kommer det ikke ret ofte. Der foreligger Udtalelser fra Fabriksinspektørerne om, at det er dem umuligt at komme i den samme Virksomhed med kortere Mellemrum end 1¾ Aar. Dette er altfor lidt. Tilsynet maa endvidere gøres mere effektivt derved, at det kommer alene og ikke sammen med vedkommende Arbejdsgiver, idet Arbejderne derved bliver afskaarne fra at forebringe Inspektørerne deres Klager.

I Lighed med, hvad der er Tilfældet inden for Typograffaget, har man i de forskellige Træbearbejdelsesfag, Snedkere, Maskinsnedkere osv., et Lokaleregulativ, som man har gjort sig store Anstrængelser for at faa gennemført. Hvert eneste Medlem har et Eksemplar i Lommen, og man har rundt omkring med Arbejdsgiverne drøftet Spørgsmaal vedrørende Lokalernes Indretning og Rengøring osv. I adskillige Byer har Medlemmerne fordret, at Afdelingernes Formænd samlede skulde gaa til Inspektørerne og forebringe deres Klager; det har man ment, var den bedste Maade at gribe Sagen an paa. Men Fabriksinspektørerne har som Regel sagt: Ja, det er godt nok, at I har faaet et Regulativ, men vi har slet ikke Tid til at kontrollere, at det overholdes. Han skulde nævne et typisk Eksempel fra en større Provinsby Formændene for de lokale Fagforeninger af Snedkere, Maskinsnedkere og Karetmagere havde omsider opnaaet en Samtale med Fabriksinspektøren, men fik det Svar, at han havde slet ikke Tid til at tage sig af det Regulativ, der var udarbejdet, og for Resten var der adskillige Bestemmelser deri, som var ganske latterlige. Man skulde dog vente, at en Mand, der er sat til at have Tilsyn med Virksomheden i Fabriker, maatte være stærkt interesseret i, at et saadant Regulativ blev gennemført. Hvis han ikke er det, egner han sig slet ikke til den Stilling, han beklæder. Naar der nu, hvad man maatte haabe, skal ansættes flere Fabriksinspektører, vil man formentlig gaa den Vej ved Fabriksinspektionen, maaske ogsaa i adskillige Tilfælde som Fabriksinspektører, at ansætte Folk, som er virkelige Arbejdere. Der findes adskillige intelligente Arbejdere, der kunde bruges baade som Assistenter og Medhjælpere og som Inspektører, og han vilde anbefale, at man i stort Maal antog saadanne til de nævnte Stillinger.

For at man ikke skulde sige, at han løb med rent Snak, vilde han tilføje, at den ovenfor omtalte Fabriksinspektør er Fabriksinspektøren i Randers, Bruun. Han mente, at han skyldte at nævne Navnet, da denne var den eneste, han i Øjeblikket havde noget at klage over.

Snedker *Petersen*, Holbæk, ønskede at gøre nogle Bemærkninger om Smittefaren i Fabrikerne. En Sygdom, som i Aarenes Løb særlig bortriver mange af Arbejderklassen, er Tuberkulosen. I Fabriker er det meget hyppigt, at en af Tuberkulose lidende Arbejder faar Lov til at spytte op osv., uden at der gøres noget for at forhindre, at Sygdommen overføres paa de andre Arbejdere. Disse smittes da, hvis de er modtagelige, hvad de jo meget ofte er, og maaske indlægges de paa et Sanatorium. hvis der da er Plads. Men der er ikke Tale om noget, der hedder Tvang i Henseende til Indlæggelse. Her var der et Punkt, som Fabriksloven burde tage sig af. De Fabriksarbejdere, som lider af smitsomme Sygdomme, burde isoleres, og der burde være en Bestemmelse i Loven, der gav Lægerne i saadanne Tilfælde en Pligt til Anmeldelse over for Fabrikstilsynet, for at de paagældende tuberkuløse Arbejdere kunde blive indlagte paa et Hospital eller Sanatorium. Herved vilde man bidrage til at afværge den Fare, der paa dette Punkt ligger for Arbejderklassen, som jo i høj Grad er udsat for Smittefare.

Ogsaa Hjemmearbejdet frembyder store Farer for Smitte. Lovgivningsmagten burde skride ind og forbyde Hjemmearbejdet, hvorved megen Sygdom, som nu skyldes dette Arbejde, vilde være undgaaet. — Disse Bemærkninger henstillede han til Udvalgets og de tilstedeværende Embedsmænds Overvejelse.

Skomager *Hansen-Stæhr* udtalte, at der næppe er noget mere sundhedsnedbrydende Arbejde end Haandskomageriet. Mange af de Værksteder, hvor der kun arbejder 2—3 Svende, og som derfor ikke er underkastede Tilsyn, er i en Tilstand, som man maa grues over. Væggene er ofte saa tilsmudsede af Snavs, at man ikke kan se, at de nogensinde er gjort rene. Og naar man saa betænker, at man i disse Værksteder mange Gange maa arbejde paa Fodtøj, som fra Gaden kan være fyldt med Baciller, vil man forstaa, at her er netop et Felt, hvor der burde være Tilsyn. Han vilde anbefale, at man her gik strængt til Værks, for ellers bliver det kun Lapperi. — Ogsaa med Hensyn til Hjemmearbejdet tiltrænges der i høj Grad Reformer for Skomageriets Vedkommende. Skomagerne maa nemlig, da deres Arbejde er saa svinsk, i Reglen tage til Takke med de Huler, som Husejerne ikke kan faa andre Lejere til at flytte ind i. Naar saa hertil kommer den Tilstand, Fodtøjet, som nævnt, i Reglen er i, vil det forstaas, at disse Værksteder er stærke Smittekilder. Han vilde paa det indstændigste henstille, at man tog under Overvejelse at indføre Forbud mod Hjemmearbejde og Tilsyn med de her omtalte Værksteder.

Frk. *Crone* fandt, at den her omhandlede Lov betegnede et overordentligt Fremskridt, navnlig hvis den ved et skrapt Tilsyn førtes ud i Livet paa en saadan Maade, at alle dens Bestemmelser virkelig blev effektive, medens nu mange af dem kun er Bestemmelser, der staar paa Papiret. Kvinderne er jo dem, der trænger mest til Beskyttelse, dels paa Grund af deres Konstitution, dels fordi de ikke saaledes som Mændene gennem Organisation har for-

staaet at skaffe sig den tilstrækkelige Beskyttelse uden for Lovgivningen. Nu bebrejdes det ofte Kvinderne, at de i deres Uforstand har modsat sig Beskyttelse gennem Lovgivningen, bl. a. modsat sig Afskaffelse af al Natarbejde. Men man har ikke Lov til at sige, at det udelukkende er af Uforstand, at Kvinderne har modsat sig en saadan Bestemmelse. Naar f. Eks. de i Trykkerifaget arbejdende Kvinder modsætter sig et Forbud mod Natarbejde, skyldes det for det første den Omstændighed, at det er bedre betalt end Dagarbejde — og Kvindernes Løn er i Almindelighed saa lav, at de er glade ved at kunne tjene noget mere — og dernæst, at Kvinderne i dette Fag er saa heldig stillede, at de ikke arbejde mere end 8 Timer. mange af dem arbejder ikke engang 8 Timer. Man vil derfor forstaa, at det ikke udelukkende er af Uforstand, at Kvinderne modsætter sig et ved Lov givet Forbud mod Natarbejde. Derimod har man en Pligt til at beskytte Kvinderne ved Indskrænkning af Arbejdstiden. Hverken for Mænd eller Kvinder burde Arbejdstiden være mere end 8 Timer i Virksomheder med kontinuerlig Drift; der burde altsaa her være en Tredeling af Døgnet. Derved vil man opnaa at beskytte Kvinderne uden at gøre Indgreb i deres Rettigheder. Ved Lovens Revision burde derfor en Bestemmelse i denne Retning søges indført. Den vil sagtens møde Modstand, men man skylder de Mennesker, der arbejder i Virksomheder, der drives hele Døgnet, at faa gennemført en Indskrænkning i Arbejdstidens Længde.

Naar Kvinderne ikke har udnyttet den i Loven indsatte Bestemmelse om Ret til Understøttelse fra det offentlige i 4 Uger efter Nedkomsten, saa er det ganske rigtig, fordi den ikke i tilstrækkelig Grad har været kendt af dem. Men en saadan Hjælp burde desuden ikke alene gives i 4 Uger efter Nedkomsten, den burde udstrækkes til ogsaa at gælde de 4 Uger før Nedkomsten. Nu siges der rigtignok fra forskellig Side, at hverken Moder eller Barn lider ved, at Moderen arbejder i Tiden før Fødselen; dette skulde hun ikke udtale sig nærmere om, idet det maatte blive Lægerne, der afgør, hvorvidt det forholder sig saa eller ej. Men i hvert Fald maa det være haardt for en Kvinde at arbejde i den Tilstand, hvad enten man, som i Trykkerifaget, skal staa i Timevis ved Pult, eller man, som i Syfaget, skal sidde og træde Maskinen i Timevis. Det vilde derfor være et ganske overordentlig stort Fremskridt, om Bestemmelsen om Understøttelse fra det offentlige kunde blive udstrakt til at gælde de 4 Uger før Nedkomsten.

Bødker *H. P. Andersen*, Odense, pegede paa det uretfærdige Forhold, der fremkommer derved, at Bageriloven fastsætter en Ret for København og Frederiksberg, en anden for Provinsen. I København skal der være et Fridøgn ugentlig; det kan være paa hvilkensomhelst Tid af Ugen. I Provinserne skal der være en Fritid af 16 Timer, men den skal begynde Søndag Eftermiddag. Nogle Steder, bl. a. paa Fællesbageriet i Odense, havde Svendene i Forvejen en Fritid af 32 Timer.

Taleren havde af Hensyn til Bagerilovens Revision villet gøre opmærksom paa det uheldige i, at Loven sætter forskellige Bestemmelser for København og for Provinserne, og i, at Svendene ved Loven mister noget af den Fritid, de forud havde.

Fru Olivia Nielsen kunde ud fra det Kendskab, hun som Formand for Fabriksarbejderskernes Fagforening havde erhvervet sig til Forholdene paa de forskellige Fabriker, ønske at gøre nogle Bemærkninger. Der findes i Loven en Bestemmelse, der giver Fabrikstilsynet Ret til at faa Adgang til Fabrikernes forskellige Lokaler. Men hvorledes bliver denne Bestemmelse varetaget? Paa en højst utilfredsstillende Maade. Som allerede fremhævet sker Inspektørernes Eftersyn som Regel i Følge med Fabrikens Bestyrer eller en Formand, og det, de skulde se, faar de saa godt som aldrig Lov til at se. Der findes f. Eks. i adskillige Fabriker her i København ganske smaa Rum, hvori flere Kvinder beskæftiges, og hvor Tilsynet aldrig faar Lov til at komme. Der er Fabriker, hvor Direktøren forbyder Arbejderskerne at give nogensomhelst Oplysning til Tilsynet, og Gud hjælpe den Kvinde, som vover at gøre det! Hun er sikker paa at blive afskediget med det samme.

Grunden til, at Bestemmelsen om Bidrag til fødende Kvinder ikke er bleven udnyttet, er for det første den, at de stakkels 5 Kr., som ydes, jo er en ganske utilstrækkelig Understøttelse, hvad enten der er Tale om gifte eller ugifte Kvinder. Loven siger, at fødende Kvinder ikke maa arbejde i 4 Uger før og 4 Uger efter Nedkomsten, men hvad skal de stakkels Mennesker leve af i Tiden før Nedkomsten? De faar jo først Understøttelse efter den. Men der er en anden Grund, og det er den inhumane og hensynsløse Behandling, de paagældende Kvinder faar af de forskellige Fattigforstandere, omend der kan være enkelte, der behandler dem ganske pænt. Kvinderne vil hellere lide Nød og Savn end finde sig i den Behandling, de faar. Det er ikke alene deres egne private Forhold, men ogsaa deres Forældres, de spørges ud om. Forældrenes Vielsesattest skal saaledes medbringes, for at de kan faa Understøttelse. Det er altsaa ikke alene af Mangel paa Kendskab til Loven, men ogsaa, fordi der ikke vises den arbejdende Kvinde den Humanitet, der med Rette tilkommer hende, at hun ikke benytter den omtalte Bestemmelse, saaledes som hun burde og skulde. Loven skal nu heldigvis til Revision, og forhaabentlig vil da de, der skal beskæftige sig med denne Revision, henvende sig til de Folk, som sidder inde med Oplysninger, som kan være til Nytte ved dette Arbejde. Thi det kan ikke nytte, at der eksisterer en Lov, som indeholder en hel Masse Bestemmelser, naar ikke disse virkelig gennemføres, saaledes at Lovens Formaal fuldt ud opnaas.

Former *Christensen* ankede over de alt andet end tilfredsstillende sanitære Forhold i Støberierne. De Bestemmelser, der findes i Regulativet, er ikke vidtrækkende nok. Omklædnings- og Spiserum findes langtfra i alle Støberier, og dog vil alle, som er kendt med Arbejdet i Støberierne, vide, at mere svinagtigt Arbejde gives ikke. Mange Steder maa Arbej-

derne have deres Tøj hængende i Støberiet, men naar Støbningen skal begynde, maa de bære det udenfor og hænge det op i Regn eller Sne, som det kan falde for at det ikke skal brænde; saa overfyldt er det med Snavs.

Dette Fag har for et Aars Tid siden udarbejdet en Art Redegørelse for, hvorledes de sanitære Forhold er i alle Støberier, og det ligger for Tiden i Forhandlinger med Arbejdsgiverne om Forbedringer paa dette Omraade. Han vilde henstille til Fabriksdirektoratet, naar nu disse Forhandlinger er afsluttede og Arbejderne, hvad der er al Sandsynlighed for, ikke har opnaaet saa mange Forbedringer, som de kunde ønske, da at gaa lidt energisk til Værks over for de Arbejdsgivere, der ikke har villet gaa med til at ordne Forholdene paa en tilfredsstillende Maade. De Herrer burde, naar der nu skal foretages en Revision af Loven og udarbejdes et nyt Regulativ, have et aabent Øre for det gamle Krav fra Formerne og Støberiarbejdsmændene, at der ved alle Støberier indrettes Baderum. Naar man blot har arbejdet nogle faa Timer, er det tørre Sandstøv trængt gennem alle Klæderne og Kroppen er aldeles snavset. Det er derfor af hygiejniske Grunde aldeles nødvendigt, at der indrettes Baderum i Støberierne.

Fru *Eberlein* paatalte det uheldige i, at de Kvinder, der ønsker Understøttelse efter Nedkomsten, skal henvende sig til Fattigforstanderne derom, skønt Hjælpen ikke er Fattighjælp. Kvinder, der kommer til Fattigforstanderne i denne Anledning, bliver i høj Grad generede af disse. Der bliver f. Eks. sagt til dem: De ved vel, at det er Fattighjælp! Eller ogsaa: Deres Kæreste kan vel hjælpe Dem! Eller: Naar De arbejder paa en Plads som Tuborg, maa De vel have lagt Penge op! Paa den Plads, hvor Taleren arbejder, er der mange Kvinder, der har været i den Stilling, men det er kun de færreste, der har faaet Hjælp; og disse fraraader andre at gaa til Fattigforstanderne, som generer de Kvinder, der kommer. Det er ganske utilbørligt, at Forstanderne skal have Lov til at sige, i Strid med Lovens Ord, at denne Hjælp er Fattighjælp.

Paa visse Arbejdspladser er det saa elendigt med Omklædningsrum, at Mænd og Kvinder maa benytte et og samme Rum, skønt Arbejdet er af den Art, at de omtrent maa klæde sig helt om. Naar Loven nu skal til Revision. vilde der være Anledning til at søge at opnaa en Forandring paa dette Punkt.

Fru Emma Petersen ønskede at gøre nogle Bemærkninger om Syerskernes Forhold, de Kvinder, som vistnok lider mest under den nu herskende Samfundsordning. Der er næppe noget Fag, der er saa hjemsøgt af Hjemmearbejde som dette. Som bekendt øver Fabrikstilsynet slet ikke nogen Kontrol med disse Kvinders Arbejde, hverken med Hensyn til Natarbejde eller til Arbejdstidens Længde. En under dette Fag sorterende Afdeling, nemlig Vattæppesyerskerne, har forstaaet at gøre deres Krav gældende, og ved at staa samlede inden for deres Rammer i Fagforeningen har de opnaaet at faa Natarbejdet afskaffet. Dette viser, hvilken Vej Syerskerne bør gaa for at faa denne Svøbe afskaffet. Den store Masse af Syersker har ikke forstaaet at afkaste det Aag, som Natarbejdet er. Natarbejde bør ikke eksistere under nogensomhelst Form, lige saa lidt som Hjemmearbejdet. Hvad Hjemmearbejdet kan føre til, ser man inden for Syerskernes Fag, hvor man ofte kan se 5—6 Mennesker sidde og arbejde i et Værelse saa stort som et Pigeværelse, 2 Alen bredt og 4 Alen langt, og det i en utilladelig lang Tid, ofte fra Kl. 6—7 Morgen til Kl. 10—11—12 om Aftenen. Forholdene er ikke en Smule bedre end for 20 Aar siden. I saa Henseende kunde nævnes, at ved et af de største Konfektionshuse her i København, Jac. Olsen paa Amagertorv, har i det sidste Aar Syerskerne maattet arbejde fra Kl. 7 Morgen til Kl. 12 Aften, og deres ugentlige Fortjeneste var 20—22 Kr. Hvorledes virker Fabrikloven her?

Skal Hjemmearbejdet afskaffes, maa det ske ad Lovgivningens Vej. Men vilde det da ikke være hensigtsmæssigt, om de Fag, hvori der findes Hjemmearbejde, under Rigsdagssamlingen afholdt nogle Møder, saaledes at man kunde blive klar over, hvorledes den store Offenlighed stiller sig til dette Spørgsmaal. Dette Forslag havde hun ønsket at fremsætte i det Haab, at dets Iværksættelse vilde vise sig at bære Frugt.

Over for Frk. Crone, som ønskede, at der var en Lov, der gav arbejdende Kvinder Hjælp i de 4 Uger før Nedkomsten, vilde hun bemærke, at en saadan Lovbestemmelse eksisterer. Men det gaar med den som med den Bestemmelse, der tilsiger dem Hjælp efter Fødselen, at der er faa eller ingen, der kender dens Eksistens. Og ogsaa her er den Omstændighed, at de paagældende Kvinder skal henvende sig til Fattigforstanderne, en Hindring for, at Bestemmelsen benyttes.

Lohgarver *J. Johnsen* henledte Opmærksomheden paa Forholdene i Garverierne, idet han dog ikke skulde nævne i Enkeltheder de Ting, der kan være at klage over. Enhver, der kender en lille Smule til Forholdene paa Garverierne, vil vide, at der mange Steder er en Uhygge, et Svineri og en Ophobning af Snavs, som trodser al Beskrivelse. Det er saa meget mere uheldigt, som Arbejderne mange Steder maa opholde sig i Arbejdslokalerne i Spisetiden. Hvis Fabriktilsynet foretog et Eftersyn af Garverierne, vilde det straks springe i Øjnene, at der virkelig er god Grund til Klage. Det er jo muligt, at der er givet Dispensationer, men det er uforstaaeligt, om det, der mange Steder finder Sted, virkelig er blevet tilladt, thi det kan ikke være overensstemmende med Sundhedens Fordringer, at Arbejderne skal opholde sig i saadanne Lokaler.

Snedker *Vald. Friis* kunde ønske at spørge Arbejdsraadet, om det forholder sig rigtigt, at Fabriksinspektionen ikke kan skride ind mod unge Menneskers eller Lærlinges Arbejde om Søndagen eller over den normale Arbejdstid om Aftenen, selv om Arbejdet ikke sker paa Mesterens Opfordring, men paa eget Initiativ.

Ligesom Typograf Christensen og Snedker Gran fandt han, at det vilde være til stor Gavn for alle Parter, om der kom en Ændring i det Forhold, der er til Stede i mange Fag, at Lærlingenes Arbejdstid strækker sig ud over de voksne Arbejderes, eventuelt derhen, at Arbejdstiden for Lærlinge ikke maatte overskride den til enhver Tid for de voksne Arbejdere gældende Arbejdstid.

Porcellænsarbejder *Flodin* ønskede i Loven indført en Bestemmelse om, at naar Sygeligheden i et Fag overstiger den for de statsanerkendte Sygekasser normale, skal Arbejdet i dette Fag erklæres for sundhedsfarligt og Børnearbejde deri forbydes. Paa Fajancefabriken Aluminia beskæftiges ikke saa faa Børn, og Sygeligheden er dette Sted ganske overordentlig stor. For de mandlige Arbejderes Vedkommende er Sygeligheden 13,4 Dage pr. Aar, for de kvindelige 12,64 Dage pr. Aar, altsaa c. 30 pCt. mere end i de statsanerkendte Sygekasser, hvor den er c. 9 Dage pr. Aar. Der er saa godt som ingen af de Arbejdere, som har været paa denne Fabrik fra Barn, der opnaar en Alder af 40 Aar; de dør næsten allesammen forinden, enten af Tuberkulose eller Forkalkning i Lungerne. Samfundet har en Pligt til at tage særligt Hensyn til Børnene, fordi de er de mest ansvars- og forsvarsløse. Derfor bør der gives en Bestemmelse, der forbyder at anvende dem i sundhedsfarlige Virksomheder. — Iøvrigt er der adskillig Grund til Klage over Renligheden i Arbejds- og i Spiserum paa Aluminia. Arbejderne har desangaaende en Gang henvendt sig til Fabriksdirektoratet paa Frederiksberg, men de stødte der paa den Indskrænkning, der saa ofte findes i Loven, at det og det Paabud kun skal gennemføres, forsaavidt Omstændighederne tillader det. Hvis ikke dette stod der, var der mange virkelig gode Ting i Loven; men allevegne, hvor man skal til at have rigtig Nytte af den, møder man denne Hindring. Klagen gik ud paa, at der ingen Spise rum og ingen Vaskerum var paa Fabriken. Fra Fabriksdirektoratets Side blev der indvendt, at det jo først i de senere Aar var blevet Brug, at Arbejderne vaskede sig, før de gik fra deres Arbejde, og Vaskerum var noget, man ikke kunde forlange indrettet, undtagen det lod sig gøre. Under denne Forhandling havde han udtrykkelig anmodet Inspektøren om, naar han kom paa Fabriken, da at faa en Arbejder, eventuelt Taleren selv, med sig, for at denne kunde paavise Forholdene. Det skete imidlertid ikke. Ikke desto mindre skulde han oplyse, at Fabriksinspektøren har været der, og at det har hjulpet betydeligt, at han har været der.

Tekstilarbejder *Andersen* kunde som Medlem af Arbejdsraadet ønske at gøre nogle Bemærkninger til, hvad her var fremført, særlig vedrørende Regulativerne, deres Indhold og Overholdelse. Det vil være ganske umuligt at faa Regulativer, som kan tilfredsstille alle Krav, og selv de bedste Regulativer vil det være umuligt at faa overholdt paa en saadan Maade, at man helt opfylder de Ønsker, der næres af den overvejende Del af Arbejderne. Ved Udarbejdelsen af de Regulativer, som nu findes, har forskellige Faktorer spillet en Rolle. Arbejdernes Repræsentanter har i de fleste Tilfælde ønsket langt mere vidtgaaende Bestemmelser end de, der findes. Men for det første skal de holde sig inden for Lovens bestemte Rammer, og de er ikke eneraadende med Hensyn til, hvad der kan indføres i Regulativerne. Allerede de Regulativer, man nu har, maa siges at betegne et stort Fremskrtdt. Men her møder desværre ogsaa nogen Modstand hos Arbejderne selv. Disse er ikke altid selv klare over, hvad der er til deres eget Gavn. Man kan fra dem høre en Bemærkning som denne: Det manglede jo bare, at man fra Lovgivningens eller, i dette Tilfælde, fra Arbejdsraadets Side skulde give os Bestemmelser om, hvor tidt vi skulde vaske os; det er noget, vi nok vil have Lov til selv at bestemme! Det viser, at der hos Arbejderne selv er en ret betydelig Mangel paa Forstaaelse af de hygiejniske Krav. Der er her en Opgave for Organisationerne, som han gerne vilde henlede Forsamlingens Opmærksomhed paa. Gennem Organisationerne bør der gøres et Arbejde for, at Arbejderne virkelig overholder de Bestemmelser, der gælder for dem, samtidig med, at det paases, at Arbejdsgiverne overholder de for dem gældende Bestemmelser. Man behøver ikke derved at udsætte den enkelte Arbejder for Chikane fra Arbejdsgivernes Side, Arbejderne kan henvende sig til deres Organisation for gennem den at kræve, at Tilsynet bliver saa effektivt som muligt. Her møder ganske vist den allerstørste Vanskelighed ved den nugældende Lov, nemlig Tilsynets Mangelfuldhed. Tilsynet kan ikke blive ordentlig og effektivt, naar Fabriksinspektørerne, som nu, skal føre Tilsyn baade med Fabrikslovens, Bagerilovens og Maskinbeskyttelseslovens Overholdelse, og naar, som nu, et Distrikt ude i Landet omfatter saadant noget som to ret store Provinsbyer tillige med alt det Land, der ligger imellem. Saaledes omfatter det Distrikt, hvor han bor, Byerne Horsens og Vejle med tilhørende Landomraade.

I Anledning af det Spørgsmaal, der var rejst om Forstaaelsen af Bestemmelsen om Fabrikslokalernes Rumforhold, skulde han bemærke, at Inventarets Plads naturligvis maa fraregnes ved Beregningen af Luftindholdet.

Med disse Bemærkninger vilde han anbefale den af Formanden foreslaaede Resolution. Naar de Svar, der indkommer fra de under De samvirkende Fagforbund hørende Organisationer, og de Udtalelser, der er faldne paa denne Generalforsamling, foreligger samlede, vil der deri være en ganske udmærket Vejledning for Arbejdsraadet i dets Arbejde paa Lovens Revision.

Departementschef *Krieger* udtalte paa de indbudtes Vegne en Tak til Forsamlingen, fordi den havde indbudt dem til at overvære dens Forhandlinger. Det havde glædet dem at faa Lejlighed til at høre de mange Udtalelser, der her var faldne om Fabrikloven, dens Fortrin og Mangler. For de Institutioner, der faar med Lovens Revision at gøre, er det selvfølgelig af største Interesse at kende de Stemninger og Ønsker, der raader i Arbejderkredse,

og det var hans Haab, at man ved et godt og loyalt Samarbejde skal naa til et lykkeligt Resultat i denne Sag.

Ordstyreren *J. A. Hansen* mente at være i Overensstemmelse med Forsamlingen, naar han endnu en Gang takkede de Herrer for, at de var komne til Stede, og specielt Hr. Departementschef Krieger for hans elskværdige Udtalelse.

Den af Formanden foreslaaede Resolution, som er saalydende, *vedtoges* enstemmig.

»Generalforsamlingen bemyndiger Forretningsudvalget til paa Grundlag af Sagens Behandling her og paa Grundlag af de Svar, der maatte fremkomme paa derom stillede Forespørgsler til de enkelte Fag, at tilstille Arbejdsraadet saadanne Ændringer til Fabriksloven, som skønnes fornødne.«

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den ellevte Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkort à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	896	721	400	496	896	2252	60	4851.00
Arbejderforbund, Kvindelig	18	4	8	10	18	13	80	66.00
Bager- og Konditorforbundet	61	10	20	35	55	53	50	213.00
Billedskærer- og Dekorations-Billedhuggerforbundet	5	»	2	3	5	»	50	15.00
Bogbinderforbundet	13	6	4	6	10	28	»	57.00
Blikkenslagerforbundet	70	»	30	40	70	7	»	210.00
Brolæggerforbund, Dansk	30	10	10	20	30	33	»	120.00
Bødkerforbundet	10	2	4	6	10	7	»	36.00
Drejerforbundet	12	7	5	7	12	22	20	57.00
Elektrikerforbundet	23	8	10	13	23	26	30	93.00
Formerforbund, Dansk	68	68	20	37	57	242	70	408.00
Forgylderforbundet	1	2	»	1	1	6	10	9.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening	8	»	3	5	8	»	80	24.00
Glarmestersvendenes Fagforening	11	»	4	7	11	1	10	33.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	29	5	12	17	29	17	90	102.00
Hattearbejderforbundet	3	»	»	3	3	»	30	9.00
Handskemagerforbundet	5	»	2	3	5	»	50	15.00
Kedel- og Maskinpasserforbund Dansk	23	6	10	13	23	20	30	87.00
Malerforbundet	580	»	200	280	480	348	»	1740.00
Metaltrykkernes Fagforening	11	»	4	7	11	1	10	33.00
Murerforbundet	400	220	100	300	400	700	»	1860.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	243	»	100	143	243	24	30	729.00
Mølleriarbejderforbund Dansk	16	5	6	10	16	16	60	63.00
Ovnsætternes Fagforening	6	»	3	3	6	»	60	18.00
Paaslaaernes Fagforening	2	»	»	2	2	»	20	6.00
Dansk Træarbejderforbund (Savværks- og Maskinsnedkere)	61	29	25	36	61	93	10	270.00
Skotøjsarbejderforbund	27	4	12	15	27	14	70	93.00
Skraatobaksarbejderforbund	1	1	»	1	1	3	10	6.00
Skibstømrerforbund, Dansk	»	44	»	»	»	132	»	132.00
Skibstømrernes Fagforening	29	»	12	17	29	2	90	87.00
Skiferdækkernes Fagforening	8	»	3	5	8	»	80	24.00
Slagteriarbejderforbund Dansk	2	2	»	2	2	6	20	12.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	277	103	100	137	237	452	70	1140.00
Snedkerforbundet	739	209	200	300	500	1394	»	2844.00
Stenarbejderforbund, Dansk	4	»	2	2	4	»	40	12.00
Stukkatørernes Forbund	51	»	20	25	45	22	50	153.00
Syerskernes Forbund	9	»	4	5	9	»	90	27.00
Tekstilarbejderforbund, Dansk	7	18	2	5	7	54	70	75.00
Tobaksarbejderforbundet	108	14	40	68	108	52	80	366.00
Tømrerforbund, Dansk	414	142	100	274	374	583	40	1668.00
Ialt...	4281	1640	1477	2359	3836	6638	60	17763.00

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 50 ❁ KØBENHAVN DEN 12. JUNI 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Marmor- og Granitsliberne og Stenhuggerne (Den gamle Strid bilagt). Lønbevægelser og Konflikter (Dansk Børstenbinderforbund, Hattearbejderforbundet, Guld, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund). Arbejdsløsheden (Den sidste Lov om Hjælp til Arbejdsløse, Arbejdsløsheden). Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den tolvte Uddeling.

Marmor- og Granitsliberne og Stenhuggerne.

Den gamle Strid bilagt.

For 3 Aar siden opstod der en bitter Strid mellem Marmor- og Granitsliberne paa den ene Side og Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggerne paa den anden.

Stenhuggerne var nemlig indgaaet paa en Overenskomst med Stenhuggermestrene, der i høj Grad stred mod Slibernes Interesser. — Striden udartede til, at Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund blev ekskluderet af Arbejdernes Fællesorganisation, og Forbundet udmeldte sig derefter af »De samvirkende Fagforbund«.

Efter den Tid er det dog gaaet op for begge Parter, at en fortsat Strid kun virkede hæmmende og ødelæggende paa Arbejdernes Interesser, og de har derfor søgt at komme til en Forstaaelse. Dette er nu lykkedes, idet der ved Forhandling mellem Repræsentanter for de interesserede Parter og »De samvirkende Fagforbund« er opnaaet Enighed om det fremtidige Samarbejde, og Overenskomsten er derefter godkendt af saavel Marmor- og Granitslibernes Fagforening som af Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund.

Sidstnævnte Forbund har nu sluttet sig sammen med Dansk Stenarbejderforbund og hedder nu »Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Fagforening i København«.

Da Dansk Stenarbejderforbund tilhører »De samvirkende Fagforbund«, staar Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggerne saaledes atter sammen med de centraliserede Arbejdere her i Landet.

Marmor-Sliberne staar som Afdeling af Dansk Arbejdsmandsforbund og tilhører saaledes ogsaa »De samvirkende Fagforbund«.

Den gamle Strid er altsaa forbi, og det gode Kammeratskab mellem Fagets Arbejdere er atter tilvejebragt.

Den indgaaede Overenskomst har følgende Ordlyd:

Overenskomst.

Ved Forhandling mellem Repræsentanter for Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund, Dansk Arbejdsmands Forbund og De samvirkende Fagforbund, med den Opgave at søge den gamle Strid mellem Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund og Marmor- og Granitslibernes Fagforening bragt ud af Verden, er man fra alle Sider enige om det ønskelige i atter at faa tilvejebragt et godt Forhold mellem de to Grupper af Arbejdere.

For at naa det Maal, anbefaler Fællesudvalget følgende:

1) Der nedsættes et Fællesudvalg bestaaende af 3 Medlemmer af Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund og 3 Medlemmer af Marmor- og Granitslibernes Fagforening, med den Opgave at behandle ethvert Spørgsmaal, der er af Interesse for

de to Fag, saavel hvad angaar det indbyrdes Forhold, som Forholdet overfor Arbejdsgiverne.

2) Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund indgaar paa, saa snart Forholdene ere egnede dertil, at søge den nuværende Bestemmelse i Overenskomsten — at dets Medlemmer er pligtige til at udføre Slibning af eget Arbejde, i det Omfang som Mestrene ønsker det — fjernet.

3) Medlemmer af Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund forpligter sig til under opstaaende Stridigheder mellem Mestrene og Marmor- og Granitsliberne (Lock-out eller Strejke) at nægte at slibe det Arbejde, som under rolige Forhold udføres af Medlemmer af Marmor- og Granitslibernes Fagforening.

4) At det for Fremtiden bliver Marmor- og Granitslibernes Fagforening, der kontraherer med Stenhuggermesterforeningen om Lønnen for Slibearbejdet, som fastslaaet i den nu gældende Overenskomst.

5) Medlemmer af saavel Marmor-, Kalk- og Stenhuggernes Forbund som af Marmor- og Granitslibernes Fagforening erkender, at saalænge den nuværende Overenskomst mellem Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund og Stenhuggermestrene bestaar, er begge Parter pligtige til at bøje sig for et af De samvirkende Fagforbund givet Paalæg om Deltagelse i en Arbejdsstandsning.

København, den 8. Maj 1909.

For Dansk Arbejdsmands Forbund
P. Mikkelsen.

For Marmor-, Kalk- og Sandstenshuggernes Forbund
Will. Jensen.

For Marmor- og Granitslibernes Fagforening
J. Jensen.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark
Carl F. Madsen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Dansk Børstenbinderforbund anmodede i Begyndelsen af Maj Maaned om Sanktion til at standse Arbejdet hos Fabrikant Bechsgaard i Varde, fordi denne nægtede at tiltræde den for Faget iøvrigt gældende Overenskomst og fordi han havde afskediget Børstenbindernes Afdelingsformand, Fabriken beskæftiger ialt 7 Medlemmer. Forbundet fik den ønskede Sanktion.

Konflikten er dog nu afsluttet med følgende Resultat:

Priskuranten er underskrevet. Samtlige Arbejdere genantages.

Arbejdet genoptoges Mandag den 7. Juni.

Hattearbejderforbundet har ved Forhandling med Assens Hattefabrik gennemført en ny Overenskomst, hvorved Akkordpriserne er forhøjede med fra 12 til 18 pCt. Minimallønnen er hævet fra 33 Øre pr. Time til 40 Øre pr. Time.

Arbejdstiden er nedsat fra 10 Timer daglig til 9½ Time daglig.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til Ophør den 1. April 1912.

Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund har faaet Sanktion til at opsige den mellem Forbundet og Københavns Guldsmedelav bestaaende Overenskomst for Guldarbejderne til Ophør 1. Oktober d. A., og til at indlede Forhandling med Lavet om Arbejdstidens Fastsættelse til 9 Timer hele Aaret rundt.

Arbejdsløsheden.

Den sidste Lov om Hjælp til Arbejdsløse.

Som meddelt i Arbejderen Nr. 47 har Indenrigsministeriet i Anledning af den i Rigsdagen sidst vedtagne Lov om fortsat Hjælp til Arbejdsløse udsendt et Cirkulære til Københavns Magistrat og samtlige Amtmænd, hvori Reglen angaaende Formen for Ydelsen af den i Loven omhandlede Hjælp samt angaaende Kontrollen

med Betingelsernes Tilstedeværelse fastsættes.

Endvidere er der af Arbejdsløshedsinspektoratet under 24. Maj til samtlige anerkendte Kasser udsendt et Cirkulære indeholdende en Vejledning med Hensyn til Forstaaelsen af Loven og dens Udnyttelse i det praktiske Liv, hvoraf det bl. a. fremgaar, at det overlades til Kommunalbestyrelserne at afgøre, om de selv vil udbetale Hjælpen direkte til Medlemmerne eller gennem vedkommende Arbejdsløshedskasse.

Om hele denne Sag er der mellem Københavns Magistrats 3. Afdeling og Arbejdernes Fællesorganisation i København ført en Række Forhandlinger, der har resulteret i følgende Ordning:

Arbejdsløshedskasserne, som har Sæde i København, kan i Magistratens 3. Afdelings 1. Sekretariat rekvirere det Antal Skemaer, som vedkommende Kasse mener at have Brug for til sine i Københavns Kommune boende Medlemmer.

Kassen fordeler selv Skemaerne til de københavnske Afdelinger, forsaavidt Kassen ikke selv alene ønsker at have med hvert enkelt Medlem at gøre.

Forsaavidt Skemaerne fordeles til Afdelingerne, maa disse *hurtigst muligt* levere Skemaerne tilbage til Hovedkassen, som da samlet indsender disse til Magistratens 3. Afdelings 1. Sekretariat.

Efter at en Kasse har indleveret Skemaer til Magistraten, bliver disse undersøgte navnlig for at faa konstateret, om Medlemmet er forsørgelsesberettiget her i Landet.

De Medlemmer, som tidligere har faaet Hjælp af Københavns Understøttelsesforening, anmodes om paa Skemaet at skrive det Nummer, som de havde i denne Forening, da saadanne Skemaer vil blive betragtede som *absolut* gode.

Der vil ingen Undersøgelse blive blive foretaget i Hjemmet, kun i Tvivlstilfælde vil der ske Henvendelse til Kassen eller til Medlemmet personlig. Kasserne maa derfor gøre deres *yderste* for, at de givne Oplysninger er i saa nøje Overensstemmelse med de faktiske Forhold som muligt.

Naar et Andragende er bevilget, gives der vedkommende *Kasse* Meddelelse om, hvilken Sum der pr. Uge er tilstaaet Medlemmet, og *Kassen* udbetaler da enten *selv* eller gennem sin Afdeling Pengene til Medlemmet.

Da der i Loven kun staar, at Medlemmerne har Ret til fortsat Hjælp af Kommunen i samme *Omfang* som de faar af Kasserne, vil det i hvert enkelt Tilfælde blive Magistraten, som efter den tilstedeværende Trang fastsætter den ugentlige Understøttelse, hvilken Sum altsaa godt kan blive lavere end den Medlemmet oppebar i sin Arbejdsløshedskasse. Hjælpen vil til Gengæld strække sig over et længere Tidsrum.

Kasser, som ikke for Tiden ligger inde med de nødvendige Penge, kan faa udbetalt Forskud, naar Henvendelse derom sker til Magistratens 3. Afdelings 1. Sekretariat. Regnskab for de modtagne Beløb aflægges af Kassen overfor Kommunen.

Med Frederiksberg Kommune er der truffet samme Ordning som i Kbhvn.

Arbejdernes lokale Fællesorganisationer i de forskellige Byer opfordres indtrængende til, paa lignende Maade som sket er i København, at træde i Forbindelse med Kommunalbestyrelserne for derved at skaffe de arbejdsløse Medlemmer den Fordel, som Loven tilsikrer disse.

Arbejdsløsheden.

Den 22. Maj foretog de samvirkende Fagforbund en Undersøgelse af Arbejdsløsheden i hele Landet. Der var ialt *7097 Arbejdsl.* ell. 11,42 % deraf i *Kbh.* 5033, i *Prov.* 2064. Procentvis fordeler Arbejdsløsheden sig saaledes, at der i København var 14,9 % arbejdsløse og i Provinsen 7,3 %.

Af dem, der havde været arbejdsløse i 10 Uger og ingen Understøttelse erholdt, var der ialt 3419 eller 47,79 % af alle Arbejdsløse

deraf i *Kbh.* 2674 ell. 53 % } af de
i *Prov.* 745 » 36 % } Arbl.

Oplysning forelaa fra 62,110 Medlemmer.

Arbejdsløsheden fordeler sig paa de tre Hovedfag paa følgende Maade:

Industrifag

Arbejdsløse ialt

Københavns	*Provinserne*
1899	871

Uden Understøttelse

Københavns	*Provinserne*
737	283

Bygningsfag.

Arbejdsløse ialt

Københavns	*Provinserne*
1762	137

Uden Understøttelse

Københavns	*Provinserne*
1207	60

Arbejdsmandsfag.

Arbejdsløse ialt

Københavns	*Provinserne*
1342	988

Uden Understøttelse.

Københavns	*Provinserne*
730	402

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den tolvte Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkort à 2 Kr.	Fiæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejdsmandsforbund, Dansk	500	»	50	100	150	»	»	435.00
Arbejderforbund, Kvindelig	10	»	»	3	3	»	»	8.70
Bager- og Konditorforbundet	69	»	6	15	21	»	»	60.90
Billedskærer- og Dekorations-Billedhuggerforbundet	4	»	»	1	1	»	»	2.90
Bogbinderforbundet	13	»	2	2	4	»	»	11.60
Blikkenslagerforbundet	25	»	3	5	8	»	»	23.20
Bødkerforbundet	9	»	»	3	3	»	»	8.70
Drejerforbundet	10	»	»	3	3	»	»	8.70
Elektrikerforbundet	14	»	2	2	4	»	»	11.60
Formerforbund, Dansk	62	»	7	12	19	»	»	55.10
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening	14	»	2	2	4	»	»	11.60
Glarmestersvendenes Fagforening	15	»	2	2	4	»	»	11.60
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	34	»	4	6	10	»	»	29 00
Hattearbejderforbundet	5	»	»	2	2	»	»	5.80
Handskemagerforbundet	4	»	»	1	1	»	»	2.90
Karetmagerforbundet	2	»	»	2	2	»	»	5.80
Kedel- og Maskinpasserforbund Dansk	22	»	3	4	7	»	»	20.30
Litografisk Forbund	8	»	»	3	3	»	»	8.70
Malerforbundet	280	»	34	50	84	»	»	243.60
Metaltrykkernes Fagforening	10	»	»	3	3	»	»	8.70
Murerforbundet	360	»	20	38	58	»	»	168.20
Murerarbejdsmændenes Fagforening	150	»	20	25	45	»	»	130.50
Mølleriarbejderforbund Dansk	16	»	2	3	5	»	»	14.50
Ovnsætternes Fagforening	6	»	»	2	2	»	»	5.80
Dansk Træarbejderforbund (Savværks- og Maskinsnedkere)	61	»	7	12	19	»	»	55.10
Skotøjsarbejderforbund	18	»	2	3	5	»	»	14.50
Skraatobaksarbejderforbund	1	»	»	1	1	»	»	2.90
Skibstømrernes Fagforening	22	»	3	4	7	»	»	20.30
Skiferdækkernes Fagforening	9	»	»	3	3	»	»	8.70
Slagteriarbejderforbund Dansk	4	»	»	4	4	»	»	11.60
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	412	»	20	29	49	750	»	892.10
Snedkerforbundet	650	»	95	100	195	»	»	565.50
Stenarbejderforbund, Dansk	4	»	»	2	2	»	»	5.80
Stukkatørernes Forbund	39	»	4	8	12	»	»	34.80
Tekstilarbejderforbund, Dansk	8	»	»	3	3	»	»	8.70
Tobaksarbejderforbundet	100	»	10	20	30	»	»	87.00
Typografforbund, Dansk	1	»	»	1	1	»	»	2.90
Tømrerforbund, Dansk	360	»	50	58	108	»	»	313.20
Ialt...	3331	»	348	537	885	750	»	3316.50

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 51 ❁ KØBENHAVN DEN 19. JUNI 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Glidende Skala. Lønbevægelser og Konflikter (Karetmagerne i Varde, Dansk litografisk Forbund, Dansk Mølleriarbejder-Forbund, Tobaksarbejderforbundet). Kongresser (Tyende- og Landarbejderforbundet). Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den trettende Uddeling. Foreningen »Dansk Arbejde«. Arbejdsløsheden.

Glidende Skala.

Arbejdsgiverne taler ofte om, at vi her i Danmark burde have indført den saakaldte »Glidende Skala«, da man i saa Fald saa bekvemt kunde forhøje eller nedsætte Lønnen efter Konjunkturernes Stigen og Dalen.

Og det har da heller ikke fra de københavnske Skibsværfters Side manglet paa Forslag til Fagforeningerne om at nedsætte Arbejdslønnen med 15 a 20%, for at stille de danske Skibsværfter gunstigere i Konkurrencen, men de danske Arbejdere har med Rette holdt paa, at den en Gang opnaaede Løn ikke maatte nedsættes.

Nedsatte man her Lønnen, for at give de nationale Virksomheder en Chance, saa vilde Følgen blive, at tyske, engelske o. a. Arbejdere ogsaa maatte give *deres* Arbejdsgivere samme »Begunstigelse«, og saa var man jo lige vidt. Det vilde som sædvanlig kun gaa ud over Arbejderne.

Det vil dog sikkert have sin Interesse for Organisationerne at sé, hvorledes en engelsk Overenskomst, hvori den glidende Skala indeholdes, ser ud, og vi gengiver derfor i Oversættelse nedenstaaende Overenskomst i Skibsbygningsindustrien. Den danner Afslutningen paa en langvarig og kostbar Strid om hvorvidt Lønnen skulde nedsættes eller ikke, og den lyder i sin meget omhyggelige og formelle Affattelse saaledes:

Skibsbygningsfagenes Overenskomst.

I. ALMINDELIGE LØN-FLUKTUATIONER.

1) Forandringer af Løn som Følge af forhaandenværende Forhold inden for Skibsbygnings-Industrien skal benævnes »Almindelige Fluktuationer« (Forskydninger). Saadanne almindelige Løn-Fluktuationer skal gælde for alle de Fag, der indbefattes i denne Overenskomst, og for ethvert tilsluttende Firma til samme Tid og i samme Udstrækning.

Forskelligheder i Lønskalaer i et eller andet Fag i forskellige Distrikter omhandles som hidtil under Klausul II, Paragraf 3.

2) I Tilfælde af saadanne almindelige Fluktuationer skal følgende Forholdsregler og Fremgangsmaade komme til Anvendelse, nemlig:

a) Intet Skridt hen imod en Forandring af Løn maa tages før efter Forløbet af 6 Kalendermaaneder fra Datoen for den foregaaende almindelige Fluktuation.

b) Før Forandring af den bestaaende Løn kan ske, skal der afholdes en forberedende Konference mellem Repræsentanter for Arbejdsgiver-Forbundet og Fagforeningerne for at drøfte Stillingen i Almindelighed. En saadan Konference skal afholdes inden 14 Dage efter at der er anmodet om en saadan.

c) ingen Anmodning om Forandring er gyldig, før den forberedende Konference har været holdt, og ingen Forandring kan blive gældende før seks Uger efter Anmodningens Dato.

d) Anmodningen om en foreslaaet Forandring skal stiles saaledes:

Fra Forbundet til Fagforeningerne, som er Parter i denne Overenskomst; eller fra disse Fagforeninger til Forbundet.

e) Inden fjorten Dage efter Modtagelsen af en Anmodning skal Parterne møde til Konference.

f) Efter fælles Overenskomst kan Konferencen udsættes. En saadan udsat Konference skal afholdes inden fjorten Dage efter.

g) Mulige Fluktuationer af Arbejdskriserne fastsættes til følgende Omfang:

Styk Priser... 5 Procent,
Timebetaling . 1/4 Penny pr. Time,
Ugebetaling... 1 Shilling pr. Uge,

hvor en saadan Lønningsmaade anvendes.

II. Andre Spørgsmaal end alm. Løn-Fluktuationer.

1) Naar et Spørgsmaal bliver bragt frem af eller for en eller flere Principaler eller af en eller flere Arbejdere, skal følgende Fremgangsmaade anvendes:

a) En Arbejder eller en Deputation af Arbejdere skal modtages af Principalerne paa Værftet eller det Sted, hvor Spørgsmaalet er opstaaet, efter Overenskomst, og drøfte fra begge Sider den Sag, som begge Parter er direkte interesserede i. Hvis Overenskomst ikke opnaas, kan der, om ønskes, gøres et nyt Forsøg paa at tilvejebringe en Ordning ved et Møde mellem Principalen, med eller uden et Styrelsesmedlem af den lokale Organisation, paa den ene Side og den officielle Delegerede eller anden Repræsentant for de paagældende Arbejdere, om fornødent, bistaaet af den Arbejder eller de Arbejdere, som er direkte interesserede.

b) Hvis en Ordning ikke tilvejebringes, skal Tvistespørgsmaalet henvises til et Fællesudvalg af tre Principaler og tre Repræsentanter for den Fagforening eller for hver af de Fagforeninger, som er interesseret, af hvilke ingen maa staa i Forbindelse med det Værft eller den Dok, hvor Striden er opstaaet.

c) Hvis en Ordning ikke opnaas for det nævnte Fællesudvalg, skal Tvistspørgsmaalet bringes frem for et Lokal-Møde mellem den lokale Arbejdsgiver-Organisation og de lokale ansvarlige Repræsentanter for den interesserede Fagforening eller Fagforeninger.

d) Hvis Overenskomst ikke opnaas for en saadan Lokal-Konference, skal hver af Parterne være berettiget til at henvise Sagen til en Central-Konference, som skal afholdes mellem Principal-Forbundets Forretningsudvalg og Repræsentanter for den direkte interesserede Fagforening eller Fagforeninger. Disse Repræsentanter maa da have Fuldmagt.

2) Hvis Tvistspørgsmaalet i Følge sin Natur angaar mere end een Dok eller eet Værft, skal det være berettiget at bringe det direkte frem for den lokale Konference, eller hvis det angaar organiserede Firmaer eller Arbejdere i mere end eet Distrikt, skal det være berettiget at bringe det direkte frem for en Central-Konference uden i noget af disse Tilfælde at have prøvet de foregaaende Instanser.

3) De heri indbefattede Spørgsmaal gælder alle Lønsager, deriblandt Distrikt-Lønforandringer og andre Sager inden for Skibsbygnings- og Skibsreparationsfaget, der kan give Anledning til Tvistigheder.

III. Stor-Konference.

I Tilfælde af, at det mislykkes at ordne et Tvistspørgsmaal for en Central-Konference under Klausul II, Paragraf 1, Afdeling d), skal den Part, som ønsker at faa Spørgsmaalet yderligere overvejet, før en Arbejdsstandsning henvise dette til en endelig Afgørelse for en Stor-Konference mellem Principal-Forbundet og alle Fagforeningerne, som er Medunderskrivere af denne Overenskomst.

En saadan Konference kan efter Aftale udsættes.

I ethvert Tilfælde, hvor Overenskomst ikke er opnaaet, skal Konferencen fastsættes til en Dato ikke tidligere end 14 Dage og ikke senere end en Maaned fra den resultatløse Konference.

IV. Ordningen af Akkordarbejde.

Lokale Overenskomster om Behandlingen af Stridsspørgsmaal, der kan opstaa af Akkord-Priskuranter eller lignende, forbliver gældende eller vedføjes følgende yderligere Bestemmelse:

Hvis et saadant Spørgsmaal ikke kan ordnes efter de hidtil gældende eller nu fastsatte Bestemmelser, skal det henvises til et Fællesudvalg i Overensstemmelse med Klausul II, Paragraf 1, Afdeling b), og om fornødent videre Forhandling efter samme Klausul, Paragraf 1, Afdelinger c) og d) samt Klausul III.

(NB. I Distrikter, hvor der findes et staaende Udvalg, vil Stridsspørgsmaal, i Stedet for at blive henvist til Afdeling b), blive behandlet under Afdeling c) og, om fornødent, efter den omtalte videre Fremgangsmaade.)

Overenskomsten skal have tilbagevirkende Kraft.

Enhver Fordring om Forandring af Pris maa indgives før Arbejdets Paabegyndelse.

Den Pris, som skal betales, medens Tvistspørgsmaalet er under Behandling, naar Principal og Arbejder eller Arbejdere ikke er komne overens, fastsættes paa følgende Maade:

To eller tre Principaler, som ikke er knyttede til det Værft, hvor Tvistspørgsmaalet er opstaaet, skal midlertidig bestemme, hvilken Pris der skal betales; men denne Afgørelse skal være uden Indflydelse paa den endelige Afgørelse af Sagen.

V. Fordelings-Spørgsmaal.

De alt eksisterende lokale Bestemmelser om Ordningen af Spørgsmaal vedrørende Grænsestridigheder om Arbejdet, vedbliver at bestaa som hidtil.

VI. Almindelige Regler.

Ved alle Møder og Konferencer skal begge Parters Repræsentanter have Fuldmagt til at slutte Overenskomst; men det skal bero paa dem selv, om de vil slutte Overenskomst eller ikke.

I Tilfælde af, at Arbejdsstandsning forekommer paa et Værft eller i et Distrikt under Principalforbundet, enten paa Trods af det fornævnte eller efter, at alle de fastsatte Forligsmidler er udtømte, saa reserveres der fuld Handlefrihed saavel for Principal-Forbundet som for enhver Forening under dette og for de interesserede Fagforeninger uden Hensyn til denne Overenskomst. Suspenderingen af Overenskomsten

indskrænkes til en saadan særlig Standsning, og Overkomsten forbliver i Kraft i alle andre Henseender.

Under Forhandlingerne om andre opstaaende Spørgsmaal ud over Løn, Arbejdstid og Akkordpriser (hvoraf sidstnævnte nærmere bestemmes ovenfor) skal to eller tre Principaler, som ikke er knyttede til det Værft, hvor Tvistspørgsmaalet er opstaaet, afsige en midlertidig Kendelse; men en saadan Kendelse skal til begge Sider være uden Indflydelse paa den endelige Afgørelse af Stridsspørgsmaalet.

Udtrykket »Arbejdsgiver« i denne Overenskomst gælder ogsaa for en arbejdsgiversbefuldmægtiget Repræsentant.

Før et foreliggende Stridsspørgsmaal helt igennem er blevet behandlet efter denne Overenskomst, maa der ikke ske nogen Standsning eller Afbrydelse af Arbejdet, hverken delvis eller mere almindelig.

VII. Varigheden af Overenskomsten.

Denne Overenskomst skal gælde i tre Aar, og fra den Tid af skal den være underkastet seks Maaneders Opsigelse (skriftlig) fra hver Side.

For Arbejdsgivernes Forbund
i Skibsbygningsindustrien.
Fred. N. Henderson, Formand.

For Fagorganisationerne i Skibsbygningsindustrien.

Alex. Wilkie,
William Paterson,
Alex. Colquhoun,
Frank Smith,
Thos. Park,
G. M. Sunley,
John Thomson,
} Arbejdernes Repræsentanter i Fællesudvalget

Den 16. December 1908.

Lønbevægelser og Konflikter.

Karetmagerne i Varde. Hos Vognfabrikant Olsen i Varde havde Karetmagerforbundets 3 Medlemmer d. 7. April forladt Arbejdet, fordi en nylig antaget Svend ikke var Medlem af Forbundet.

Gennem Arbejdsgiverne klagede Centralforeningen paa Fabrikantens Vegne over, at Vognfabriken var blokeret, hvilket formentlig fremgik af, at ingen Karetmager maatte gaa i Arbejde uden først at henvende sig til Afdelingsformanden.

Efter at have indhentet Oplysninger hos Karetmagerforbundet svarede vi Arbejdsgiverforeningen, at det anførte skete i enhver Afdeling til enhver Tid, at der fra Forbundets Side ikke var Tale om nogen Blokade, og at Forbundet ikke lagde Hr. Olsen Hindringer i Vejen for at faa andre Folk. Derimod har Forbundet erfaret, at Arbejdsgiverforeningen har boykottet de 3 Karetmagersvende, som har taget deres Afsked, og hvis denne Boykotting ikke hæves, reserverer Forbundet sig alt fornødent. Under disse Forhold ansaa vi det ikke for nødvendigt at deltage i et af Arbejdsgiverforeningen foreslaaet Fællesmøde om Sagen.

— Under 27. Maj har vi fra Karetmagerforbundet faaet Meddelelse om, at dette selv har bilagt Konflikten, saaledes at de hos Fabrikant Olsen beskæftigede Karetmagere skal være Medlemmer af Karetmagerforbundet og at Formanden paa Fabriken selv afgør, hvorvidt han vil være Medlem af Forbundet. Arbejdsgiverforeningen har allerede den 19. Maj tilbagekaldt Boykottingen af de 3 Mand, der forlod Arbejdet.

Dansk litografisk Forbund sendte i Begyndelsen af April en Klage til os over, at et Firma i Odense uden videre lukkede Adgangen til Arbejdslokalerne for de Litografer, der kom blot ét Minut senere end Arbejdstidens Begyndelse (Kl. 7½ Morgen) saaledes at disse først blev indladt Kl. 8 og saa blev afdraget den halve Times Løn + 50 %.

Forbundet mente, at Arbejdsgiveren kun havde Ret til at fradrage for den Tid, der virkelig forsømmes, og at Overenskomstens § 2 a, der indeholder en Bødebestemmelse om, at der foruden Timelønnen for den forsømte Tid fradrages 50 %, ikke kan udvides af Arbejdsgiveren til at omfatte afrundede Timetal.

Fagets Arbejdsgiverforening havde endvidere krævet at Fagets Voldgiftsret ved Bedømmelsen af denne Sag skulde samles i Odense, hvilket Forbundet ikke ønskede af Hensyn til de dermed forbundne Omkostninger.

Vi fik om Sagen en Forhandling i Gang mellem Parterne, bistaaet af Hovedorganisationerne, d. 13. Maj, hvor man enedes om følgende:

Foranlediget ved en Strid hos Hagen & Sivertsen i Odense om Anvendelsen af Bestemmelsen i Tarifens § 2 om Afkortning for Forsømmelser i Arbejdstiden enedes man om, at *kun* Timelønnen kan afkortes i Tilfælde, hvor Arbejdsgiverne udvider Forsømmelsen ved at spærre Adgangen til Arbejdspladsen ved Arbejdstidernes Begyndelse.

Hvor saadanne Afspærringer sker, maa Adgangen dog aabnes mindst hver halve Time.

Iøvrigt erklærede Forbundets Repræsentanter, at de ganske delte Principalernes Mening om Nødvendigheden af streng Overholdelse af Arbejdstiden.

Kjøbenhavn, den 13. Maj 1909.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark
Carl F. Madsen.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening
Kasper Rostrup.

For Dansk litografisk Principalforening
Chr. Petersen. J. Krone.
Lars Andersen.

For Dansk litografisk Forbund
R. L. Rasmussen. Johs. B. Jensen.
E. Jensen.

* * *

Samtidig behandledes en af Arbejdsgiverforeningen rejst Klage over, at Dansk lit. Forbund havde ekskluderet Litograf *Evald* (i Arbejde for Hr. Frode Hass) og nægtede at arbejde sammen med eller at fuldføre Arbejde fra ham, fra d. 18. Marts at regne.

Man enedes om at henvise Sagen til Afgørelse ved Fagets Voldgiftsret.

Dansk Mølleriarbejder-Forbund har ved Forhandling med Munke-Mølle og Viktoria-Møllen i Odense opnaaet at gennemføre en Overenkomst, hvorved Ugelønnen for 14 Mand forhøjes med 2 Kroner for hver fra (18 Kroner til 20) og for 10 Mand med 1 Kr. hver (fra 21 Kroner til 22 Kroner.

Overenskomsten gælder til 1912 med 3 Maaneders forudgaaende Opsigelse.

Tobaksarbejderforbundet meddelte os i Februar, at Firmaerne Heinr. Marsmann, Horwitz & Kattentid, P. Wulff og J. Lichtinger havde opsagt de med Forbundets kbhvnske Afdelinger hidtil bestaaende Overenskomster til Ophør 1. Maj. — Nævnte Firmaer, der beskæftiger ca. 500 af Forbundets Medlemmer, har dannet en Sammenslutning under Navn »Cigarfabrikantforeningen af 29. Januar 1909«, og mellem denne Forening og Forbundet er der den 27. Maj indgaaet ny Overenskomst, der med 3 Maaneders Varsel kan opsiges til Ophør en 1. Maj.

Overenskomsten er i Hovedtrækkene enslydende med de Overenskomster, der ere indgaaede med de øvrige ældre Fabrikantforeninger og løber med dem; kun indeholder den ny Overenskomst Bestemmelserne i en noget klarere Form og har paa enkelte Punkter medført nogle Smaa-Forbedringer.

Kongresser.

Tyende- og Landarbejderforbundet afholdt Skærtorsdag og Langfredag Kongres i København. Der var mødt Repræsentanter for næsten alle Afdelinger. Forbundets Fremgang satte Begejstringens Præg over Forhandlingerne.

Formanden, *Carl Westergaard* bød Velkommen. *A. C. Randers* indledede en Forhandling om Afholdssagen og anbefalede Oprettelsen af særlige Afholdsforeninger indenfor Forbundet. Adskillige Delegerede ivrede ret naturligt imod, at en saadan Kile dreves ind i Forbundet, som indtil videre havde Brug for den mest ubrødelige Enighed.

Formanden aflagde Beretning om Virksomheden og Regnskabet og dvælede navnlig ved Tyendebevægelsen og Forbundets Opstaaen, Historie og Fremgang.

Regnskab og Beretning godkendtes enstemmigt, og man drøftede en Række Lovændringer ligesom Spørgsmaalet: Formandsvalget, fremkaldte en længere Diskussion om hvorvidt Bestyrelsen eller Kongressen skulde foretage Valget. Man vedtog at lade Valget foretage paa selve Kongressen.

Folketingsmand *Th. Stauning* talte om Socialdemokratiets Virksomhed, *Lyngsie* gjorde Rede for De samv. Fagforbunds Arbejde og Stilling og *H. M. Hansen* talte om Dansk Arbejdsmandsforbund. De udtalte deres store Glæde over den rejste Tyende- og Landarbejder-Bevægelse og ønskede Forbundet fortsat Vækst.

Fra Sverrigs Landarbejderforbund var mødt Hr. *Alb. Hansson*, der skildrede Bevægelsen i Sverrig.

Et Foredrag af Folketingsmand *E. Marott* om Lehn og Stamhuse modtoges med bragende Bifald.

Det vedtoges, at Forbundets Organ, »Tyendebladet« herefter skal hedde »Arbejderbladet«.

Efter at *Lyngsie* om Fagbevægelsen havde holdt et udmærket Foredrag, der modtoges med stærkt Bifald, aflagde Redaktør *Westergaard* en Beretning om Bladets Virksomhed, der efterfulgtes af en lang Diskussion.

Valget af Bestyrelse fik følgende Resultat:

Formand: *Hansen-Røjle* (20 Stemmer) (Carl Westergaard fik 19 St.); Næstformand: *Alf. Hansen*, Ejby; Kasserer: *N. Mortensen*.

Øvrige Bestyrelse: M. Olsen, Johs. K. Johansen, Malm, Winterby, E. Bjarnholt, N. Nielsen og L. Madsen.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den trettende Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Kødkort à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant		Værdi ialt
	Kbhv.	Prov.				Kr.	Øre	Kr.
Arbejderforbund, Kvindl.	8	»	»	»	»	32	»	32.00
Bager- og Konditorforbundet	71	8	»	»	»	316	»	316.00
Billedskærerforbundet	4	»	»	»	»	16	»	16.00
Bogbinderforbundet	7	5	»	»	»	48	»	48.00
Bødkerforbundet	12	»	»	»	»	48	»	48.00
Blikkenslagerforbundet	55	20	»	»	»	300	»	300.00
Formerforbund, Dansk	56	70	»	»	»	504	»	504.00
Gas- og Vandarbejdernes Fagf.	19	»	»	»	»	76	»	76.00
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	33	2	»	»	»	140	»	140.00
Glarmestersvendenes Fagforening	12	»	»	»	»	48	»	48.00
Handskemagerforbundet	4	»	»	»	»	16	»	16.00
Hattearbejderforbundet	5	»	»	»	»	20	»	20.00
Kedelpasserforbundet	20	2	»	»	»	88	»	88.00
Litografisk Forbund	7	1	»	»	»	32	»	32.00
Metaltrykkernes Fagforening	11	»	»	»	»	44	»	44.00
Murerarbejdsmændenes Fagforening	220	»	»	»	»	880	»	880.00
Murerforbundet	200	20	»	»	»	880	»	880.00
Mølleriarbejderforbundet	10	6	»	»	»	64	»	64.00
Træarbejderforbund, Dansk (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere)	58	12	»	»	»	280	»	280.00
Skibstømrerforbund, Dansk	»	25	»	»	»	100	»	100.00
Skibstømrernes Fagforening	17	»	»	»	»	68	»	68.00
Skiferdækkernes Fagforening	8	»	»	»	»	32	»	32.00
Skotøjsarbejderforbund	22	1	»	»	»	92	»	92.00
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	238	98	»	»	»	1344	»	1344.00
Snedkerforbundet	691	108	»	»	»	3196	»	3196.00
Stenarbejderforbundet	2	»	»	»	»	8	»	8.00
Stukkatørernes Forbund	31	»	»	»	»	124	»	124.00
Tekstilarbejderforbundet	6	20	»	»	»	104	»	104.00
Tobaksarbejderforbundet	8	11	»	»	»	76	»	76.00
Tømrerforbund, Dansk	368	67	»	»	»	1740	»	1740.00
Slagteriarbejdernes Forbund	2	2	»	»	»	16	»	16.00
Ialt	2205	478	»	»	»	10732	»	10732.00

Foreningen »Dansk Arbejde« har sidste Efteraar opfordret »De samvirkende Fagforbund« til at tiltræde et af Foreningen udsendt omfattende Opraab.

Forretningsudvalget, der fandt det fornødent først at raadføre sig med Repræsentantskabet, har d. 3. Juni sendt følgende Svar:

Til
Foreningen »Dansk Arbejde«, her.

Den ærede Forenings Anmodning til os om at underskrive Opraabet om at foretrække dansk Arbejde, har, som bebudet, været behandlet paa vort Repræsentantskabsmøde, hvor det gav Anledning til en længere Debat.

Man overlod sluttelig til Forretningsudvalget at give Svar i Overensstemmelse med det Synspunkt, der var det fremherskende paa Repræsentantskabsmødet, nemlig dette, at Arbejderne ere interesserede i at købe dansk Arbejde og danske Frembringelser, naar dette og disse ere konkurencedygtige med tilsvarende udenlandske Varer, kort sagt, naar danske Varer kan købes uden at Arbejderne af den Grund skal bringe Ofre.

Vi føler os forvissede om, at alle organiserede Arbejdere her i Landet til enhver Tid vil tage fornødent Hensyn til danske Frembringelser, baade Landbrugs- og industrielle, og vi benytter Lejligheden til at gøre opmærksom paa det Arbejde, som Arbejdernes Repræsentanter i Stat og Kommune har gjort *netop* for at give danske Frembringelser Fortrinet. Forretningsudvalget mener iøvrigt at De samvirkende Fagforbund *ikke som Organisation* kan tiltræde Opraabet.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden i Danmark i Marts Maaned 1909.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Arbejdsm. Randers.	—	—	—	—	—	240
Barber og Frisørsv..	20	416	16	—	—	—
Billedskærere.....	38	503	18	3	64	1
Blikkenslagere.....	—	3900	150	—	1950	75
Brolæggere.....	90	2400	90	42	790	38
Bryggeriarbejdere..	39	580	—	20	528	—
Bødkere.....	54	1113	43	87	1543	35
Elektrikere	71	1600	48	4	1110	35
Filehuggere	4	20	1	—	—	—
Formere	89	2747	103	186	4558	158
Gas- og Vandarb..	25	570	20	—	—	—
Glasarbejdere	—	—	—	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	97	1948	77	13	256	8
Handskemagere....	5	130	5	—	—	—
Hvidgarvere	4	95	4	3	55	—
Hattearbejdere	5	117	5	—	—	—
Jærn- og Metalslibere	10	144	4	—	—	—
Karetmagere.....	21	457	15	8	288	4
Kedel- og Maskinpas.	56	1445	49	30	716	24
Korkskærere og Sortererske	7	150	6	—	—	—
Lohgarvere.....	48	780	45	14	66	12
Mineralvandsarb....	8	198	6	—	—	—
Metaltrykkere.....	18	428	17	—	—	—
Mølleriarbejdere ...	—	—	30	—	—	35
Ovnsættere	11	290	10	—	—	—
Pottemagere.....	—	—	—	1	26	1
Rebslagere	4	18	1	—	—	—
Sadelm. og Tapets..	169	4342	166	48	1196	45
Savvæksarbejdere og Maskinsnedkere...	158	1078	151	139	2924	110
Skibstømrere.....	—	—	—	—	2436	98
Skorstensfejere	4	31	3	—	—	—
Skrædere.....	—	—	250	—	—	75
Slagteriarbejdere...	—	—	4	—	—	11
Smede- og Maskinarb.	—	—	975	—	—	431
Snedkere	—	—	1309	—	—	767
Stenarbejdere	12	—	12	25	—	25
Stukkatører.....	87	1938	85	1	26	1
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	4	124	4	6	186	6
Sømænd	30	900	30	50	1500	50

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 39 Organisationer med tilsammen 38910 Medlemmer. Heraf havde 38 Organisationer med tilsammen 38493 Medlemmer 6037 Arbejdsløse den 31. Marts. 1 Organisation med tilsammen 417 Medlemmer havde ingen arbejdsløse den sidste Dag i Marts Maaned.

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 52 ❁ KØBENHAVN DEN 26. JUNI 1909 ❁ 5. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling. Kongresser (Dansk Jærnbaneforbund).

Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling.

»Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« afholdt Generalforsamling i den første Halvdel af Juni Maaned. Onsdag d. 9. Juni afholdt hver af de tre Hovedafdelinger (Københavns, Østifternes og Jyllands) særlige Generalforsamlinger, hvorefter Hovedbestyrelsen samledes til Møde. Om Eftermiddagen paabegyndtes selve Hoved-Generalforsamlingen, der talte ca. 200 Deltagere. Særlig indbudt var Arbejdsgiverforeningens tidligere Formand, *Niels Andersen*.

Efter at *Formanden* Oldermand *Kasper Rostrup*, havde budt Velkommen og Højesteretssagfører *Ludv. Arntzen* var valgt til Dirigent, tog man fat paa Dagsordenen.

Formanden gennemgik ganske kort de vigtigste Begivenheder siden sidste ordinære Generalforsamling og henviste iøvrigt til den udførligere Beretning, som var omdelt paa Deltagernes Pladser.

Lovenes § 10 1. Punktum blev affattet saaledes:

»Arbejdsgiverforeningen«s Hovedbestyrelse bestaar af indtil 36 Medlemmer, nemlig de samlede Bestyrelser for de 3 Afdelinger og »Arbejdsgiverforeningen«s til enhver Tid fungerende Direktør.

Fællesudvalget af 17. Aug. 1908.

Dette Punkt indledes af Ingeniør *Alex Foss*, der i Tilknytning til en Omtale af Arbejdet i Fællesudvalget gav en interessant Fremstilling af Forholdet mellem Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationerne og de Krav, som maa stilles til en eventuel Lovgivning om Arbejdsforholdene.

Hvorledes bør »Arbejdsgiverforeningen« og dens Afdelinger stille sig til Arbejdsløshedskassernes Anvisningskontorer?

Bogtrykker *Langkjær* holdt det indledende Foredrag, i hvilket han energisk fremhævede Nødvendigheden af, at der indrettes en tidssvarende Arbejdsanvisning.

Forhandlingerne om dette Punkt sluttede med Vedtagelsen af følgende Resolution:

> Generalforsamlingen udtaler, at enhver Arbejdsanvisning, der ikke organiseres med ligelig Indflydelse for Arbejdsgivere som for Arbejdere, medfører Fare for Misbrug af Arbejdsanvisningen i den faglige Kamps Tjeneste, og
>
> Generalforsamlingen opfordrer derfor Hovedbestyrelsen til ved Henvendelse til Lovgivningsmagt, Regering og kommunale Myndigheder at søge de Arbejdsanvisningskontorer, der agtes knyttede til Arbejdsløshedskasserne, ordnede paa ovennævnte Maade.

Arbejdsgiverforeningens Taktik i Tilfælde af Arbejdsstandsninger.

Formanden var Indleder og betonede Nødvendigheden af at benytte Sympathi-Lock-out'en som Forsvarsmiddel overfor Arbejdernes Angreb paa enkelte Virksomheder. Den Taktik, som Arbejdsgiverforeningen havde fulgt under hans Ledelse, var i det væsentlige en Fortsættelse af og i Overensstemmelse med den under Etatsraad *Andersen* fulgte.

Blandt Deltagerne i Diskussionen var ogsaa Etatsraad *Andersen,* der i et længere Foredrag, som paahørtes med stor Opmærksomhed, gav Formanden sin Tilslutning og pegede paa Nødvendigheden af en Udvidelse af den permanente Voldgiftsrets Myndighedsomraade og en Revision af Overenskomsten af 5. September 1899. Som et »fromt Ønske« udtalte han tillige Haabet om, at Myndigheden indenfor De samvirkende Fagforbund i højere Grad maatte blive koncentreret hos Ledelsen.

Under Diskussionen, hvori ogsaa Ingeniør *Alex Foss*, Direktør *Jens Lange* m. fl. deltog med vægtige Indlæg, fremkom der forøvrigt ikke nogen Indvending af Betydning mod den hidtil fulgte Taktik, men der udtaltes fra forskellige Sider Ønske om delvis fælles Udløbstid for Overenskomsterne, om Forhandlinger mellem Arbejdsgiverforeningens Hovedledelse og de enkelte Medlemmer, før disse inddrages i en Lockout.

Bør »Arbejdsgiverforeningen bygge sit eget Hus?

Ingeniør *Alex Foss* motiverede i Næstformandens Sygdomsforfald ganske kort følgende Forslag fra Hovedbestyrelsen:

Generalforsamlingen bemyndiger Hovedbestyrelsen til, forsaavidt denne maatte finde det hensigtsmæssigt, at Arbejdsgiverforeningen bygger sit eget Hus, da at afslutte Køb af en passende Byggegrund og paa denne opføre et Hus for Arbejdsgiverforeningen, indeholdende de for Arbejdsgiverforeningens Drift nødvendige Lokaler. Den Del af Huset, som ikke straks maatte finde Anvendelse for Arbejdsgiverforeningen, indrettes til Udlejning.

For den Del af Byggesummen, som ikke kan tilvejebringes ved Laan i Ejendommen, giver Generalforsamlingen Tilladelse til at optage Laan af Fællesfondens Midler, at forrente med 4 % p. a.

Forslaget vedtoges med alle Stemmer mod 2.

Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse.

Oldermand *Kaspar Rostrup*,* København, Formand. Direktør *S. C. Hauberg*,* København, Næstformand. Murermester *A. Andersen*,* Nyborg. Grosserer *A. O. Andersen,* København. Direktør *Max Ballin*,* København. Skrædermester *F. N. Boesen,* Horsens. Oldermand *J. J. Bruun,* København. Skrædermester *Niels Christensen*,* Aarhus. Konsul, Fabrikant *Harry Dessau*, Odense. Ingeniør *Alex Foss*,* København. Fabrikejer *Adolph Gegner*, København. Murermester *Rasmus Hansen*, Odense. Tømrermester *Kjeld Jensen*, Randers. Fabrikant *Søren Jensen*, København. Direktør *Ivar Knudsen*, København. Ingeniør *Gustav Kähler*, København. Murermester *Carl Køhler*, København. Fabrikant *Jens Lange,* København. Bogtrykker *H. Langkjær*,* København. Murermester *A. Laursen,* Aarhus. Fabrikant *C. J. Müller*, København. Konsul, Direktør *P. Møller*,* »Dania« pr. Hobro. Fabrikant *Ole Mørch*, Aalborg. Snedkermester *Emil Nielsen,* Helsingør. Direktør *J. C. Nielsen*,* København. Oldermand *Claus J. Olsen,* København. Overingeniør *Fr. Ortmann*, København. Redaktør *Regnar Petersen*, Næstved. Tømrermester *P. Poulsen*,* Odense. Landstingsmand *A. Schultz,* Fredericia. Landstingsmand *Herm. Stilling,* Randers. Direktør *C. F. L. Sørensen*, Aalborg. Tømrermester *C. A. Tesch,* København. Landstingsmand *C. Tvede*, Helsingør. Direktør *Carl Weitemeyer,* København. Ingeniør *J. W. Werner*,* København.

De med * betegnede, udgør Forretningsudvalget.

Kongresser.

Dansk Jærnbaneforbund afholdt den 13. Maj og følgende Dage sin 11. ordinære Kongres i København, i Festsalen, Rømersgade 22.

Kongressen aabnedes af Forretningsføreren, *Chr. Nielsen,* som Gæster var tilstede Formanden for det svenske Jærnbaneforbund, Hr. *Wiberg* og Næstformanden for det norske Jærnbaneforbund, Hr. *Sandberg*; endvidere for det kommunale Arbejder-

forbund D'hrr. *C. Petersen* og *P. Jensen*, for Postbudenes Forbund *H. V. Jensen*, for Sporvejsfunktionærernes Organisation Hr. *Rasmussen* og for Toldrorsbetjentenes Forening Hr. *Rasmussen*.

H. C. Sørensen, Aarhus og *H. N. Hansen*, København, valgtes til Ordstyrere og til Sekretærer valgtes Portør *L. P. Olsen*, Overportør *Andreassen*, Portør *Knudsen*, Banearbejder *Nielsen* og Portør *H. Petersen*.

Efter at Gæsterne havde bragt Kongressen Lykønksninger fra de repræsenterede Broder-Organisationer, nedsattes 4 Udvalg, der nøjere skulde gennemgaa vigtige Sager.

Mandatudvalget indstillede samtlige 84 Mandater (repræsenterende 5300 Medlemmer) til Godkendelse.

Man vedtog at tilstille de franske Post- og Telegraffunktionærer et Telegram, der udtalte Kongressens Sympati med deres Kamp for Organisationsretten.

Forretningsføreren aflagde *Beretning om Virksomheden*. Omtalte særlig Arbejdet for Ordningen af Lønspørgsmaalet for den tidligere 15. Lønningsklasse. Resultatet kunde ikke siges at være fuldt tilfredsstillende, men en væsentlig, Aarsag hertil maatte søges dels i den økonomiske Krise, men ganske særligt i den Omstændighed, at Administrationen ikke havde taget Hensyn til Personalets Ønsker.

Iøvrigt omtalte han Lønningslovens Fortolkninger, Sygekassesagen, Arbejdsløsheds-Indsamlingen, der havde givet ca. 10,500 Kroner og mange andre Spørgsmaal, der havde været fremme i Aarets Løb.

Under den derpaa følgende Diskussion takkede de fleste Talere Hovedledelsen for den udviste Energi, paa samme Tid som man i stærke Ord fordømte Generaldirektionens Holdning, der tydede paa en udpræget Mangel paa Respekt for Personalets Arbejde.

Følgende Resolution vedtoges enstemmig:

»Idet Kongressen godkender Virksomheden, udtaler den angaaende Ordningen af Lønspørgsmaalet for 1. Lønningsklasse, Gruppe B, at denne, ganske særlig for Baneafdelingens Vedkommende, i ingen Henseende kan betegnes som tilfredsstillende.

Kongressen erkender de af den økonomiske Krise, opstaaede Vanskeligheder, men udtaler tillige, at Ordningen paa mange og afgørende Punkter uden yderligere Udgift for Staten kunde have været langt mere tilfredsstillende, saafremt der fra Administrationens Side var taget skyldigt Hensyn til Personalets Ønsker, og disse havde været gjort til Genstand for virkelige Forhandlinger mellem Administrationen og Organisationen.

Kongressen understreger derfor atter Kravet om Anerkendelse af Personalets Ret til Medindflydelse ved Fastsættelsen af Løn- og Arbejdsvilkaar derigennem, at der paalægges Statsbaneadministrationen Pligt til under betryggende Former at føre Forhandling om saadanne Sager og med de Mænd, Personalets Organisationer udpeger.

Kongressen anerkender, at Hovedbestyrelsen har foretaget Eksklusion af nogle Depotarbejdere, idet Respekt for de af Organisationen trufne Vedtagelser er den første Betingelse for at kunne kræve andres Respekt for Organisationen.

Kongressen vedtager dog, at de ekskluderede Medlemmer kan genoptages, men fastsætter følgende Betingelser: at der erlægges et efter Forhandling mellem Hovedbestyrelsen og vedkommende Afdelingsbestyrelse nærmere fastsat Indskud, dog ikke under 5 og ikke over 20 Kr., hviket Indskud vil være at forhøje med det til enhver Tid paaløbne Kontingent, regnet fra 1. Juni og til Optagelse finder Sted «

Endvidere vedtoges en Henstilling til Hovedbestyrelsen om at virke for Genindførelse af Pakmesterstillingen som særlig Tjenestestilling.

Hovedkassereren, H. Rasmussen, fremlagde Regnskabet, der balancerede med 27,353 Kr. 25 Øre. I Understøttelse er i Aarets Løb uddelt 5237 Kr. 83 Øre. Beholdningen i de forskellige Fond udgjorde 19,658 Kr. 21 Øre.

Efter nogle Henstillinger til Hovedbestyrelsen angaaende Affattelsen af det kommende Aar Regnskab, godkendtes Regnskabet enstemmig.

Kongressen tog derefter fat paa Behandling af Forslag til Lovændringer. Forslaget henvistes efter en kort Debat til et Udvalg, hvorefter der optoges Diskussion over et af Hovedbestyrelsen udarbejdet Forslag til Lov om Arbejdstid for de under Statsdrift værende Baner med tilhørende Søruter.

Ogsaa dette Forslag henvistes til

et Udvalg, efter at flere Talere havde hævdet, at det af Hovedbestyrelsen for flere Gruppers Vedkommende foreslaaede Maksimun for Arbejdstimer var for højt.

Derefter samledes de forskellige Tjenestegrene til Gruppemøder for at udpege Kandidater til Hovedbestyrelsen.

Man behandlede derefter Udvalgenes Indstillinger ang. de indkomne Forslag.

Et Forslag om kun at afholde Kongres hvert andet Aar forkastedes.

Et af Hovedbestyrelsen stillet Forslag til Lov om Arbejdstid, vedtoges enstemmigt med nogle mindre Ændringer, gaaende ud paa Nedsættelse af den foreslaaede Maksimalarbejdstid, hvorpaa der skredes til Valg af Tillidsmænd.

Til Forretningsfører genvalgtes enstemmig Hr. *Chr. Nielsen.*

Angaaende Spørgsmaalet om Indmeldelse i De samvirkende Fagforbund vedtoges enstemmigt følgende:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen vedblivende at have Opmærksomheden henvendt paa Spørgsmaalet om Indmeldelse i De samvirkende Fagforbund, og bemyndiger denne til at lade foretage Afstemning blandt Medlemmerne om Sagen, saa snart dette maatte findes formaalstjenligt. Indmeldelsen skal dog, for at kunne finde Sted, være vedtaget med $^2/_3$ af de afgivne Stemmer.

Angaaende Lønningsspørgsmaalet for 1. Lønningsklasse Gruppe B vedtog Kongressen at opfordre saavel Hovedbestyrelsen som Afdelingerne til at paabegynde en energisk Agitation for at faa samtlige disse Ansatte ind i Organisationen, og derpaa at foretage Beregning over, hvad det vil koste at ansætte disse Funktionærer paa fast Maanedsløn. Beregningerne skal være tilendebragte senest 1. April 1911.

Endvidere vedtoges det at søge fastsat en Minimumsbetaling for Ledvogtersker paa mindst 25 Øre pr. Dag og iøvrigt mindst 4 Øre pr. Tog, samt at Banearbejderne faar Ret til at beregne halv Dagløn, naar de holdes til Disposition paa Søn- og Helligdage.

Vedrørende Pensionsspørgsmaalet paalagdes det Hovedbestyrelsen at søge højeste Pensionslønningssats forhøjet fra 1200 til 1600 Kr.

Angaaende de Tjenestemænds Stilling, der indvælges i kommunale Raad, vedtog Kongressen, at Hovedbestyrelsen skulde have sin Opmærksomhed henvendt paa; at der fra Administrationens Side lagdes de Paagældende unødige Hindringer i Vejen for Varetagelsen af saadanne Hverv, og, saafremt dette skete, da at søge Ministeriets, eventuelt Rigsdagens Bistand.

Tanken om at oprette et Fælleshjem for samtlige Funktionærer ved Jærnbane-, Post-, Told- og Telegrafetaten vedtoges det at bortlægge, medens Kongressen bifaldt Tanken om Oprettelse af en Centralorganisation af de bestaaende Forbund eller Etatsforeninger i de samme Institutioner.

Endnu vedtoges en Række af Henstillinger og Udtalelser paa Grundlag af Indstillingerne fra de forskellige Udvalg, saaledes om de usunde Tjenesteboliger, Sygekassesagen, Retsforholdet m. v. Alt ialt fik man det Indtryk, at der endnu findes en lang Række af Spørgsmaal, der kræver Løsning, forinden denne Organisation kan tillade sig et Hvilepust.

Efter at samtlige Kongressens Gæster havde haft Ordet og takket for de tre Dages Samvær, sluttede Forretningsføreren Kongressen med en Tak til denne for den Tillid, man atter havde vist ham, en Tak til de Fremmede og til Kongressens Funktionærer, samt udbragte et med stormende Hurraraab besvaret Leve for Forbundet.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.